AMETIÜHINGU AKTIVISTI KÄSIRAAMAT

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
1 9 5 5

A-20716 Lgs.

AMETIÜHINGU AKTIVISTI KÄSIRAAMAT

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1955

Originaali tiitel:
Справочник профсоюзного работника.
Издательство ВЦСПС.
Профиздат 1953.

Tõlkinud F. Tamm

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
29471

AMETIÜHINGU-ORGANISATSIOONIDE TÖÖST SEOSES NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI XIX KONGRESSI OTSUSTEGA

ÜAÜKN-i IX pleenumi otsus (13.—14. novembrist 1952)

Lenini-Stalini partei XIX kongress tegi kokkuvõtted sotsialismi maailma-ajaloolistest võitudest meie maal, mida on saavutanud nõukogude rahvas kommunistliku partei ja targa juhi ning õpetaja seltsimees Stalini juhtimisel. Juhindudes seltsimees Stalini neist näpunäidetest, mis on esitatud tema geniaalses töös «Sotsialismi majandusprobleemid NSV Liidus», kavandas kongress partei ja kogu nõukogude rahva jaoks grandioosse programmi edasiseks võitluseks kommunismi võidu eest. Kongressi otsused ja seltsimees Stalini ajalooline kõne kongressil innustavad meie maa töötajaid ennastsalgavale tööle kommunismi triumfi nimel, vaimustavad kõigi maade töötajaid võitlusele rahu eest rahvaste vahel, sõjasüütajate vastu.

Kommunistliku partei XIX kongressi direktiivides NSV Liidu arendamise viienda viie aasta plaani kohta aastaiks 1951—1955 on kindlaks määratud tööstuse, transpordi ja põllumajanduse uus võimas tõus, rahva ainelise heaolu ja kultuuritaseme edasine tõus. Viie aasta plaan näeb ette rahvatulu kasvu, tööliste ja teenistujate reaalpalga suurenemist. Tunduvalt suurenevad assigneeringud elamuehitusele, tervishoiule ja rahvaharidusele. Viienda viie aasta plaani täitmine on suureks sammuks edasi meie maa arenemise teel sotsialismilt kommunismile.

ÜAÜKN-i IX pleenum teeb kõigile ametiühingu-organisatsioonidele ettepaneku juhinduda kogu oma tegevuses Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XIX kongressi otsustest.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad igati arendama ja suunama laiade töörahva hulkade töövaimustust ja loovat initsiatiivi partei XIX kongressi poolt seatud ülesannete edukale täitmisele, uutele võitudele kommunismi ehitamisel. Tuleb veel laialdasemalt arendada sotsialistlikku võistlust plaani täitmise ja ületamise eest igas ettevõttes, toodangu kvaliteedi edasise tõstmise ja selle omahinna alandamise eest, tooraine, kütteaine, elektrienergia säästliku kulutamise eest, kokkuhoiurežiimi kõrvalekaldumatu teostamise ja sisemiste tootmisreservide kasutamise eest. Ametiühingu-organisat-

sioonid ja majandusjuhid peavad toetama positiivset eeskuju töös, eesrindlaste ja novaatorite algatusi, peavad väsimatult hoolitsema eesrindlike kogemuste laiaulatusliku levitamise eest.

Pleenum teeb ametiühingu- ja majandusorganisatsioonidele ettepaneku pöörata rohkem tähelepanu tööviljakuse tõstmise küsimusele kui sotsialistliku tootmise kasvu tähtsale tingimusele. Tuleb igati tugevdada töö- ja riiklikku distsipliini, täiustada töö ja tootmise organiseerimise vorme ja meetodeid, parandada tehnika ja sisseseadete kasutamist, pöörata rohkem tähelepanu tööliste ja teenistujate ettevalmistamisele ja nende kvalifikatsiooni tõstmisele, arendada massilist leiutajate ja ratsionaliseerijate liikumist, saavutada tootmisprotsesside igakülgne mehhaniseerimine, töötingimuste edasine parandamine ja tervislikumaks muutmine ettevõtetes.

Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone tugevdama hoolitsust tööliste ja teenistujate kultuuriliste ning elutarbeliste vajaduste rahuldamise eest. ÜAÜKN-i Presiidium, ametiühingute keskkomiteed, oblastikomiteed ja käitiskomiteed ning ametiühingute nõukogud peavad suurendama nõudlikkust elamute, kultuuriliste ja elutarbeliste asutuste ehitamise plaanide täitmise suhtes majandusorganisatsioonide poolt, organiseerima efektiivset ühiskondlikku kontrolli kultuuri- ja kommunaalasutuste, kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad laiaulatuslikult selgitama kõigile töölistele ja teenistujatele partei XIX kongressi otsuseid ja seltsimees Stalini poolt kongressil peetud ajaloolist kõnet, tihedalt sidudes seda selgitustööd konkreetsete ülesannetega, mis seisavad uuel viisaastakul iga ettevõtte, asutuse ja ehitusel töötava kollektiivi ees. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone parandama poliitilist kasvatustööd ja massilist kultuuritööd töötajate hulgas, tugevdama tööliste ja teenistujate kommunistlikku teadlikkust, kasvatama masse töösse ja sotsialistlikku omandisse kommunistliku suhtumise vaimus.

Ametiühingu-organisatsioonide ülesandeks on aktiivselt osa võtta kongressi poolt kavandatud nõukogude rahva kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmise programmi elluviimisest. Nad peavad igati parandama ametiühingute klubide, kultuurimajade, -paleede ja raamatukogude tööd, aitama töölistel ja teenistujail tõsta oma üld- ja tehnilist haridust, abistama rahvahariduse organeid partei XIX kongressi direktiivide täitmisel ülemineku kohta üldisele keskharidusele ja polütehnilisele õpetamisele.

Kommunistliku partei XIX kongressi otsuste edukaks täitmiseks tuleb parandada ametiühingute tööd. Pleenum kohustab ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai- ja oblastikomiteesid ning ametiühingute nõukogusid tõstma ametiühingute algorganisatsioonide juhtimise taset, laialdaselt tööle kaasa tõmbama ametiühingu aktiivi, tuginedes temale kogu oma tegevuses. Kõigi ametiühingu-organisatsioonide ülesandeks on igati arendada enesekriitikat ja eriti altpoolt tulevat kriitikat, tähelepanelikult kuulda võtta tööliste

ja teenistujate ettepanekuid ning otsustavalt kõrvaldada avastatud puudused.

ÜAÜKN-i pleenum kutsub üles töölisi, insenere, tehnikuid, teenistujaid, teaduse ja kultuuri alal töötajaid suunama kogu oma energia ja teadmised Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XIX kongressil seatud grandioossete ülesannete elluviimisele ja oma ennastsalgava tööga kindlustama uue viie aasta plaani täitmise ja ületamise.

ÜAÜKN-i pleenum kinnitab Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomiteele, suurele juhile ja õpetajale seltsimees Stalinile, et ametiühingud koondavad kogu oma jõu partei XIX kongressil seatud ülesannete täitmiseks, meie sotsialistliku kodumaa edasiseks õitsenguks ja tema võimsuse tugevdamiseks, kommunismi võidu saavutamiseks.

AMETIÜHINGUTE ÜLESANNETEST SEOSES NLKP KESKKOMITEE SEPTEMBRIPLEENUMI OTSUSE «NSV LIIDU PÕLLUMAJANDUSE EDASIARENDAMISE ABINÕUDEST» JA NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU JA NLKP KESKKOMITEE MÄÄRUSTE «LAIATARBE-TÖÖSTUSKAUPADE TOOTMISE LAIENDAMISEST JA NENDE KVALITEEDI PARANDAMISEST» JA «NÕUKOGUDE KAUBANDUSE EDASIARENDAMISE ABINÕUDEST» TÄITMISEGA

Väljavõte ÜAÜKN-i XII pleenumi otsusest (28. detsembrist 1953)

ÜAÜKN-i XII pleenum o t s u s t a b:

1. Suunata kõigi ametiühingute tähelepanu ja praktiline tegevus laiade töörahva hulkade mobiliseerimisele NSV Liidu Ülemnõukogu viienda istungjärgu, NLKP Keskkomitee septembripleenumi ning partei ja valitsuse kõigi hilisemate otsuste elluviimiseks, mis käsitlevad põllumajanduse arendamist, toidu- ja laiatarbe-tööstuskaupade tootmise järsku tõusu ja nõukogude kaubanduse parandamist.

Kohustada ametiühingu-organisatsioone järjekindlalt selgitama töötajaile nende otsuste hiiglasuurt poliitilist tähtsust, milledes uue jõuga avaldub kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse hoolitsus nõukogude inimeste järjest kasvavate materiaalsete vajaduste maksimaalse rahuldamise eest. Sellele eesmärgile peab olema allutatud ametiühingu-organisatsioonide massiline kultuurilis-kasvatuslik töö ning ametiühingute ajalehtede ja ajakirjade, tehaste ajalehtede, kultuuripaleede ja -hoonete, klubide, raamatukogude ning punanurkade töö.

2. Teha ametiühingute kesk-, vabariiklikele, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikele komiteedele ning ametiühingute nõukogudele ettepanek organiseerida tööstustööliste ja põllumajandusala töötajate sotsialistlik võistlus partei ja valitsuse poolt väljatöötatud plaa-

nide kiiremaks elluviimiseks, mis näevad ette toiduainete ja laiatarbe-tööstuskaupade külluse loomist meie maal lähemate aastate jooksul. Sotsialistlik võistlus peab olema allutatud peamisele eesmärgile — tööviljakuse kasvule, tootmismahu suurendamisele, toodangu kvaliteedi tõstmisele ja omahinna alandamisele, ettevõtete rentaablusele.

Erilist tähelepanu peavad ametiühingu-organisatsioonid pöörama tootmisnovaatorite eesrindlike kogemuste levitamisele nii tööstuses kui ka põllumajanduses. Tootmisnovaatorite iga algatust peab põhjalikult ja kiiresti tundma õppima, praktikas kontrollima ja laiaulatuslikult levitama. Tuleb pidada lubamatuks seda, kui üksikud ametiühingu-komiteed, kes on heaks kiitnud ja toetanud ühe või teise tootmisnovaatori initsiatiivi, kiirelt selle unustavad, ei saavuta progressiivsete töömeetodite omandamist kõigi tööliste poolt. Sellisele suhtumisele positiivsete kogemuste levitamisse ei saa vaadata teisiti kui bürokratismi avaldusele sotsialistliku võistluse juhtimisel.

Ametiühingu-organisatsioonide võitlus eesrindlike tööndusliike algatuste ja kõrget tööviljakust tagavate meetodite laialdase juurutamise eest peab kandma konkreetset ja asjalikku iseloomu, sellega peab kaasnema progressiivsete kogemuste edasiandmise organiseerimine, nende populariseerimine kõigi olemasolevate sõnalise ja näitliku agitatsiooni vahenditega (ajalehtedes, ajakirjades, eri brošüürides, lendlehtedes, käitise ja tsehhi lehtedes). Neil juhtudel, kui eesrindlike kogemuste juurutamist püüab keegi takistada oma bürokraatliku ükskõiksusega, on ametiühingu-organisatsioonid kohustatud suunama bürokraatide ja ükskõiksete ametnike vastu kriitikatule, ühiskondliku mõjutamise kogu jõu.

Pleenum teeb ametiühingute keskkomiteedele, ametiühingute nõukogudele, käitis- ja kohalikele komiteedele ülesandeks kohapeal põhjalikumalt tundma õppida põhjusi, mis takistavad tööviljakuse kasvu. Üldistest üleskutsetest tööviljakuse suurendamiseks pole kuigi palju kasu, kui nende kindlustamiseks ei võeta tarvitusele organisatsioonilisi ja tootmis-tehnilisi abinõusid. Suure tööviljakuse saavutamiseks tuleb võistlusest osavõtjaid abistada töötamiskoha eeskujuliku organiseerimise, uue tehnika juurutamise, kvaliteetsete instrumentide, toormaterjali, poolfabrikaatide ja materjalidega õigeaegse varustamise teel.

Suur rahvamajanduslik tähtsus on Leningradi tehase «Elektrosila» kollektiivi initsiatiivil, kes alustas sotsialistlikku võistlust tööstustoodangu väljalaske suurendamise eest olemasolevatelt tootmispindadelt.

Ametiühingu-organisatsioonide ülesanne seisab selles, et see väärtuslik initsiatiiv leiaks kõikjal toetamist ja laiaulatuslikku levitamist.

Ametiühingu-organisatsioonid on kohustatud pidevalt tegelema kvaliteediküsimustega. Nõukogude tarbija ei osta keskpäraseid, halvasti valmistatud saadusi või hoolimatult, maitsetult töödeldud

kaupu. Ametiühingu-organisatsioonid peavad kriitiliselt suhtuma neisse valenovaatorlikesse ettepanekutesse, mis kokkuhoiu eest võitlemise sildi all põhjustavad toodangu kvaliteedi halvenemist ja lõpptulemusena toovad töötajatele kahju.

Nõukogude tarbijate nõudmised on kasvanud. Ametiühingu-organisatsioonide ülesanne seisab selles, et sihikindlalt saavutada eeskujuliku kvaliteediga uute kaubaliikide juurutamist tootmisesse, mitte lubada aegunud tegumoega esemete väljalaskmist ja takistada praagi tootmist.

Kõigi nende ülesannete edukale lahendamisele võivad ja peavad kaasa aitama regulaarselt kokkukutsutavad tootmisnõupidamised, kuhu tuleb tingimata laialdaselt kaasa tõmmata töölisi, insenere, tehnikuid ja ametiühingu aktiivi.

Erakordset tähtsust kaasaegsetes tingimustes omab masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate vaheline sotsialistlik võistlus. Ametiühingu-organisatsioonid peavad siin tegema erilisi jõupingutusi, et võimalikult täielikult ära kasutada rikkalikku tehnikat, millega põllumajandus on varustatud, agrotehnika eesrindlikke meetodeid, ruutpesiti külvamise meetodit ja toitekuubikute tarvitamist. Vastavalt kohalikele iseärasustele tuleb põllumajanduses kohaldada ja juurutada tööstusettevõtetes võistluse organiseerimise ja tootmiskultuuri alal omandatud rikkalikke kogemusi. On vaja üldistada ja järjekindlalt juurutada kõrgete saakide meistrite, loomakasvatuse eesrindlaste ja põllumajanduse mehhanisaatorite kogemusi.

Pleenum kohustab põllumajanduse ja varumisala tööliste ja teenistujate ametiühingu keskkomiteed, samuti ka selle ametiühingu algorganisatsioone võistlusest osavõtuks kaasa tõmbama kõiki masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajaid. Šeffideks olevate ettevõtete ametiühingu-organisatsioonid peavad neile praktiliselt õpetama tööstuses omandatud võistluskogemusi.

Põllumajanduse ja varumisala tööliste ning teenistujate ja kultuuriala töötajate ametiühingute keskkomiteed peavad süstemaatiliselt tegelema põllumajanduse mehhanisaatorite kaadri ettevalmistamise küsimustega, osutama mehhaniseerimiskoolidele abi nende varustamisel kvalifitseeritud õpetajatega ja instruktoritega, õpperaamatutega ning õppevahenditega.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad hoolitsema selle eest, et rohkearvuline kaader, keda praegu linnast masina-traktorijaamadesse ning sovhoosidesse tööle suunatakse, võtaks aktiivselt osa võistlusest, tootmis- ja kultuurharidusliku töö parandamisest. Selle organisatoorseid ja massilise poliitilise töö kogemusi omava kaadri hoolikas ning õige kasutamine aitab põllumajanduses edukalt juurutada tööstusliku suurtootmise organiseerimise eesrindlikku kultuuri ja praktikat.

Erilist tähelepanu peavad ametiühingu-organisatsioonid pöörama masina-traktorijaamade uute tööliste ja spetsialistide kultuuriliste ning elutarbeliste tingimuste korraldamisele, selgitama neile töö-

seadusandluse ja sotsiaalkindlustuse põhimäärusi, tutvustama ohutustehnikaga ja töökaitsega.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad värbama uusi töölisi ametiühingute liikmeteks, tõmbama neid kaasa ühiskondlikule tööle.

3. Pleenum kohustab ametiühingute kesk- ja vabariiklikke komiteesid, oblastite ja linnade nõukogusid, käitis- ja kohalikke komiteesid pöörama tähelepanu tööliste ja teenistujate elutarbeliste tingimuste ning meditsiinilise teenindamise edasise parandamise vajadusele. Valitsus eraldas suured lisa-assigneeringud elamute ja kultuurilis-elutarbeliste asutuste ehitamiseks kerge- ja toiduainete tööstuse, masina-traktorijaamade ning sovhooside töötajaile. Et neid vahendeid lühima aja jooksul täielikult ära kasutada ning eeskujulikult ehitada elumaju, klubisid, koole, haigemaju, lasteasutusi, et õigesti jaotada elamispinda — on kõigele sellele vaja suunata ametiühingu-organisatsioonide tähelepanu.

Erilist hoolt tuleb kanda selle eest, et maale suunatud kaadrile muretsetaks kohe korter ja rahuldataks elutarbeliste vajadustega, et individuaalelamute ehitamiseks eraldatud vahendid oleksid täielikult ära kasutatud. Neil juhtudel, kui neis küsimustes mõnel pool ollakse hoolimatud ja ükskõiksed, on ametiühingu-organisatsioonid kohustatud vahele segama ja aktiivselt nõudma, et masina-traktorijaamadesse saabunud uuele täiendusele loodaks normaalsed tingimused viljakaks tööks.

Töötajate elutarbelise teenindamise alal on suur tähtsus sööklate, kaupluste, kohvikute, toidubaaride, õmblus- ja remonditöökodade, saunade ja pesumajade eeskujulikult korraldatud tööl. Paljud neist asuvad kaugel ja ei vasta kõigil juhtudel praegustele nõuetele. Sööklate, kaupluste ja õmblus- ning remonditöökodade võrk pole küllaldane, uute kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete organiseerimise ja ehitamise plaane täidetakse aga halvasti. Pleenum kohustab kõiki ametiühingu-organisatsioone sisse seadma süstemaatilise kontrolli kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö ning uue ehituse käigu üle, saavutama tarbijate teenindamise otsustava parandamise, jälgima seda, et uusi sööklaid ja kauplusi õigeaegselt ehitataks ja ekspluatatsiooni antaks, et rohkem ehitataks nõuetekohaseid kohvikuid, toidubaare ja teemaju, et õmblus- ja remonditöökojad täidaksid kõiki tellimusi hästi ja kiirelt.

Kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töötajate ametiühingu-organisatsioonide ülesanne seisab selles, et kogu kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise süsteemis loodaks nõukogude inimeste eest hoolitsemise, nende vajaduste kultuurse ja tähelepaneliku rahuldamise õhkkond.

4. Pleenum kohustab ametiühingute kesk-, käitis- ja kohalikke komiteesid ning ametiühingute nõukogusid parandama töötajate hulgas tehtavat massilist kultuurilis-kasvatuslikku tööd. Klubide, kultuuripaleede ja -hoonete, punanurkade, raamatukogude ja lugemistubade tegevus peab kajastama partei poolt ülesseatud üles-

andeid. Kultuuriasutuste tööpraktikast tuleb otsustavalt kõrvaldada kroonulikkus ja apoliitilisus, sellele tööpraktikale tuleb anda sügav ideeline sisu, teha ta huvitavaks, kaasatõmbavaks, selliseks, et ta aitaks tõsta töötajate kultuurilist taset. Erilist tähelepanu tuleb pöörata kultuurilis-kasvatusliku töö tugevdamisele vahetult tsehhides, ühiselamutes, traktoribrigaadides, osakondades ja farmides.

Töö tööliskaadriga, noortega ja naistega tuleb üles ehitada nii, et arvestataks nende nõudmisi ja soove, nii, et kasvaks masside poliitiline ja tootmisalane aktiivsus, kasvaks nende osavõtt ühiskondlikust elust.

Kogu ametiühingute poliit-massiline töö tuleb suunata tööliste ja teenistujate kasvatamisele kommunismi suure ürituse võitmatuses veendumise vaimus, parteile piiritu ustavuse vaimus, töösse kommunistliku suhtumise ja sotsialistlikku omandisse hoolika suhtumise vaimus, kõrge revolutsioonilise valvsuse ja rahvaste sõpruse tugevdamise vaimus.

Kohustada kesk-, vabariiklikke, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid organiseerima šeflustööd masina-traktorijaamade, sovhooside ja kolhooside klubide, punanurkade, raamatukogude ja kehakultuuri-organisatsioonide üle. Sel eesmärgil tuleb šeflusalustesse masina-traktorijaamadesse ja sovhoosidesse suunata parimaid kultuurialaseid jõude, kes viiksid seal läbi vestlusi ja ettekandeid mitmesugustel teadus-, tehnika-, kirjandus- ja kunstialastel teemadel, sise- ja välispoliitilistes küsimustes, laiendades põllumajanduses töötavate ametiühingu liikmete silmaringi. Ühtlasi tuleb masina-traktorijaamade ja sovhooside kunstilise isetegevuse abistamiseks suunata šeflusalustesse organisatsioonidesse parimaid linnaklubide kunstilise isetegevuse organisaatoreid.

Tuleb abistada iga masina-traktorijaama, iga sovhoosi punanurkade ja rändraamatukogude loomisel, abistada kogu kultuurilis-kasvatusliku töö korraldamisel.

5. Partei ja valitsuse uued väga tähtsad otsused esitavad ametiühingu-organisatsioonidele suuremaid nõudmisi. On tingimata tarvis tõsiselt parandada kõigi ametiühingu-organite tööd, muuta see painduvaks ja operatiivseks. Sellel eesmärgil on vaja tugevdada sidet ametiühingu aktiiviga, laiendada tema ridu, tugevdada sidet ametiühingu liikmetega, tähelepanelikult ära kuulata ja kiirelt reageerida nende vajadustele ja nõuetele.

On tarvis pöörata tähelepanu vajadusele tugevdada ametiühinguorganeid nende koosseisu eesrindlike ja energiliste töölisklassi ja intelligentsi esindajate, naiste ja noorte, tootmisnovaatorite ja sotsialistliku võistluse eesrindlaste edutamise teel, kes võivad juhtida töötajate kõrget aktiivsust ja loovat initsiatiivi, kes oma poliitilise ja tootmisalase tegevusega on näidanud ustavust nõukogude ühiskondlikule korrale ja kommunistliku partei üritusele.

6. Pleenum teeb ajalehe «Trud», ajakirjade «Sovetskije profsojuzõ» ja «Klub» toimetustele ettepaneku laialdaselt valgustada ametiühingu-organisatsioonide tööd NSV Liidu Ülemnõukogu

viienda istungjärgu ja NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuste täitmisel.

Pleenum avaldab kindlat veendumust selles, et nõukogude ametiühingud täidavad kommunistliku partei juhtimisel auga nendele pandud ülesanded.

AMETIÜHINGUTE ÜLESANDED NLKP KESKKOMITEE PLEENUMI OTSUSE «MEIE MAAL TERAVILJA TOOTMISE EDASISEST SUURENDAMISEST NING UUDIS- JA JÄÄTMAADE KASUTUSELEVÕTMISEST» TÄITMISEL

ÜAÜKN-i XIII pleenumi otsusest

NLKP Keskkomitee pleenumi otsusega «Meie maal teravilja tootmise edasisest suurendamisest ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisest» seatud ülesannete eduka täitmise eesmärgil otsustab ÜAÜKN-i XIII pleenum:

1. Lugeda kõigi ametiühingu-organisatsioonide tähtsamaks ülesandeks tööliste ja teenistujate mobiliseerimist võitlusse partei ja valitsuse poolt kavandatud teraviljamajanduse edasise tõusu programmi edukaks teostamiseks.

Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone kindlustama NLKP Keskkomitee pleenumi otsuse «Meie maal teravilja tootmise edasisest suurendamisest ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisest» selgitamist töötajaile, võtma pidevalt ja konkreetselt osa ülesannete lahendamisest, mis on seatud põllumajanduse ette.

2. Põllumajanduse ja varumisala tööliste ja teenistujate ametiühingu keskkomitee, vabariiklikud, krai-, oblasti- ja tööliskomiteed peavad asuma tööliste, spetsialistide ja teenistujate sotsialistliku võistluse etteotsa, mis, seoses Kremlis toimunud masina-traktorijaamade töötajate ja põllumajanduse eesrindlaste üleskutsega teraviljamajanduse võimsa tõusu, uudis- ja jäätmaade kiirema kasutuselevõtmise, kõigi põllumajanduskultuuride viljakuse tõstmise, loomade arvu kasvu ja loomakasvatuse produktiivsuse edasise suurendamise ning kevadkülvi eeskujuliku läbiviimise eest, on eriti hoogsalt arenema hakanud.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad igati levitama masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate keskel põllumajanduse tootmisnovaatorite ja eesrindlaste saavutusi, selgitama kaasaegse agrotehnilise teaduse saavutusi, saavutama tööviljakuse märgatava tõusu.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad tõstma kollektiivlepingute täitmise mõlemapoolset vastutust.

3. Pleenum kohustab põllumajanduse ja varumisala tööliste ja teenistujate ametiühingu-organisatsioone võtma tarvitusele edasilükkamatuid abinõusid korralageduse likvideerimiseks töö normeerimise alal masina-traktorijaamades ja sovhoosides; õigeaegselt avastama madala tööviljakuse põhjused põllumajanduslikel töödel

ja saavutama, et traktoristid ja teised masina-traktorijaamade ning sovhooside töölised täidaksid vahetuste töönorme; sisse seadma pideva kontrolli kehtestatud töötasu- ja premeerimissüsteemide praktilise rakendamise üle, otsustavalt parandama tööliskomiteede palgakomisjonide tööd.

4. Arvesse võttes, et partei poolt seatud väga tähtsa riikliku ülesande — teravilja külvipindade suurendamise uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmise arvel — edukas lahendamine sõltub eelkõige kaadrist, kohustab ÜAÜKN-i pleenum kõiki ametiühinguorganisatsioone aktiivselt osa võtma kvalifitseeritud töötajate valikust ja nende saatmisest uudismaid ülesharivaisse masina-traktorijaamadesse ning sovhoosidesse.

Iga käitis-, kohaliku ja tööliskomitee kohustuseks ja aukohuseks on saata oma kollektiivi koosseisust spetsialiste ja kvalifitseeritud töölisi ning teenistujaid, kes on avaldanud soovi minna tööle uute maade ülesharimise rajoonidesse, ja anda neile selles igakülgset abi. Ettevõtete ja asutuste ametiühingu-organisatsioonid, kust on saadetud töötajaid, peavad hoidma nendega pidevat sidet ja osutama igakülgset abi nende kultuuriliste ja elutarbeliste vajaduste rahuldamisel.

5. NLKP Keskkomitee pleenumi otsuse «Masina-traktorijaamade ja sovhooside traktorirühmade ning -brigaadide töötajate kultuurilise teenindamise kindlustamise vajadusest uute maade ülesharimise rajoonides» täitmiseks kohustab ÜAÜKN-i pleenum ÜAÜKN-i Presiidiumi:

varustama kõiki uudis- ja jäätmaid ülesharivaid masina-traktorijaamade ja sovhooside traktoribrigaade ajalehtede, ajakirjade, muusikainstrumentide ja lauamängudega, eraldades selleks otstarbeks 15 miljonit rubla;

suunama masina-traktorijaamade ja sovhooside ametiühinguorganisatsioonide tugevdamiseks uudis- ja jäätmaade ülesharimise rajoonidesse 500-sse masina-traktorijaama ja 125-de sovhoosi alalisele tööle ametiühingu töötajaid;

komandeerima kolme- kuni neljakuuliseks tähtajaks Kasahstani, Siberi, Uraali ja Volgamaa masina-traktorijaamadesse ja sovhoosidesse 60 ÜAÜKN-i brigaadi ÜAÜKN-i ja ametiühingute keskkomiteede töötajate hulgast ametiühingu-organisatsioonide abistamiseks tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbelise teenindamise korraldamisel;

koos ametiühingute keskkomiteedega komplekteerima uudis- ja jäätmaade ülesharimise rajoonides 1500 masina-traktorijaamale ja 445 sovhoosile statsionaarsed raamatukogud ja valima nende raamatukogude jaoks alalised töötajad.

6. Pleenum teeb põllumajanduse ja varumisala tööliste ja teenistujate ametiühingu komiteedele, samuti ka Kasahhi NSV, Baškiiri ANSV, Altai ja Krasnojarski krai, Novosibirski, Omski, Tškalovi ja Stalingradi oblasti ametiühingute nõukogudele ettepaneku organiseerida uudismaid ülesharivate masina-traktorijaamade ja

sovhooside traktorirühmade ja -brigaadide töötajate kultuurilist teenindamist, luua koos nõukogude ja majandusorganisatsioonidega neile vajalikud tingimused: organiseerida 1954. aastal põllulaagrid, varustada need elamiseks vagunmajakeste ja telkidega, köökide ja saunadega, organiseerida ühiskondlik toitlustamine ja veega varustamine, arendada traktorirühmades ja -brigaadides toiduainete ning esmajärguliste tarbeesemete müüki.

7. Pleenum kohustab põllumajanduse ja varumisala tööliste ja teenistujate ametiühingu ning toiduainetetööstuse tööliste ametiühingu kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti- ja tööliskomiteesid saavutama sovhooside töö parandamise, põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse suurendamise, kõigi sovhooside muutmise eeskujulikeks ja suure rentaablusega majanditeks.

8. Pleenum teeb põllumajanduse ja varumisala tööliste ja teenistujate ametiühingu keskkomiteele ettepaneku taotleda sihikindlamalt masina-traktorijaamade ja sovhooside kollektiivide korteri- ja elutarbeliste vajaduste rahuldamist, võtta elamute ja kultuuriliselutarbeliste asutuste ehitamise plaanide nurjaajamises süüdi olevaid konkreetseid isikuid vastutusele.

Kesk-, vabariiklikud, krai- ja oblastikomiteed peavad saavutama töötingimuste edasise parandamise, kontrolli tugevdamise tööseadusandluse täitmise üle ja sotsiaalkindlustuse nõukogude osatähtsuse tõstmise.

9. Pleenum kohustab metsa- ja paberitööstuse ning ehitusmaterjalide tööstuse ettevõtete ametiühingu-organisatsioone laialdasemalt arendama sotsialistlikku võistlust tellimuste ennetähtaegse täitmise eest põllumajanduse jaoks kokkupandavate majade, ehitusdetailide ja -materjalide alal.

Tervishoiutöötajate, alg- ja keskkoolide, kultuuriala töötajate ja riigiteenijate ametiühingu komiteed peavad rohkem abistama tervishoiu-, rahvaharidus- ja kultuuriorganeid masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate ning nende perekonnaliikmete teenindamise parandamise alal.

10. ÜAÜKN-i pleenum kohustab tarbijate kooperatiivide töötajate ametiühingu keskkomiteed, samuti oblasti- ja rajoonikomiteesid kõrvaldama need tõsised puudused, mis esinevad masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliste ja teenistujate ühiskondliku toitlustamise alal; saavutama rahvatarbekaupadega kauplemise parandamise, kasutades selleks laialdaselt rändkauplusi; arendama kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise alal töötajate hulgas sotsialistlikku võistlust tarbijate teenindamise parandamise eest; levitama eesrindlike kaupluste, sööklate ja teemajade kollektiivide töökogemusi.

11. Pleenum kohustab masinaehitustööliste ning transpordi- ja raskemasinaehituse tööliste ametiühingu kesk-, oblasti- ja tehasekomiteesid laialdaselt arendama sotsialistlikku võistlust põllumajanduse jaoks minevate tellimuste õigeaegse ja kvaliteetse

täitmise eest. Tehasekomiteed peavad võtma erilise pideva kontrolli alla traktorite ja teiste põllutöömasinate eriti defitsiitsete tagavaraosade tootmisplaani täitmise.

12. Pleenum teeb ametiühingu-organisatsioonidele ettepaneku igakülgselt arendada tööstuslike ettevõtete, teadusliku uurimise instituutide ja asutuste šeflustööd masina-traktorijaamades ja sovhoosides, osutada neile abi loengute ja kunstilise isetegevuse organiseerimisel, raamatukogude komplekteerimisel, näituste korraldamisel ja teiste kultuurilis-massiliste ürituste läbiviimisel.

13. Pleenum teeb ÜAÜKN-i Presiidiumile ettepaneku masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate teenindamise parandamiseks kinoga lahendada koos NSV Liidu Kultuuriministeeriumiga küsimused, mis on seotud uute ametiühingu-kinode avamisega masina-traktorijaamades ja sovhoosides.

Pleenum kohustab sidetöötajate ning põllumajanduse ja varumisala tööliste ja teenistujate ametiühingute keskkomiteesid sisse seadma kontrolli masina-traktorijaamade ja sovhooside radiofitseerimise plaani täitmise üle.

14. Pleenum teeb kõigile raudtee- ja autotranspordi tööliste ning mere- ja jõelaevastiku tööliste ametiühingu-organisatsioonidele ettepaneku laiaulatuslikumalt arendada sotsialistlikku võistlust põllumajandusele määratud veoste ja põllumajandussaaduste õigeaegse kohaleveo eest, samuti sisse seada kontroll rahvamajanduslike veoste hoolsa hoidmise kohta.

15. Pleenum kohustab ÜAÜKN-i Presiidiumi ja Sekretariaati, ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai- ja oblastikomiteesid ning ametiühingute nõukogusid parandama oma töömeetodeid, lõpetama tarbetu kantseleilik-bürokraatliku juhtimise praktika ja võtma tarvitusele kõik abinõud kohapeale laiali saadetavate paberite voolu vähendamiseks. Ametiühingute juhtivad töötajad peavad rohkem käima kohapeal ja praktiliselt abistama ametiühingu-organisatsioone nende töös.

ÜAÜKN-i pleenum avaldab kindlat veendumust, et nõukogude ametiühingud võitlevad kommunistliku partei juhtimisel järjekindlalt üldrahvaliku ülesande täitmise eest, mis on seatud NLKP Keskkomitee pleenumi poolt teravilja tootmise suurendamise ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmise alal.

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE JA NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU TERVITUS NSV LIIDU AMETIÜHINGUTE XI KONGRESSILE

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu tervitavad palavalt NSV Liidu ametiühingute XI kongressi ja kogu paljumiljonilist ametiühingute liikmete armeed, meie kuulsusrikast tööliskassi ja meie nõukogude intelligentsi.

Kõigil sotsialistliku ülesehitustöö etappidel on nõukogude ameti-

ühingud viinud ellu kommunistliku partei poliitikat, mis on suunatud Nõukogude riigi võimsuse tugevdamisele, meie maa majanduse, rahva kultuuritaseme ja heaolu pidevale tõstmisele.

Kaasaegsetes tingimustes kasvab nõukogude ametiühingute kui kommunismi kooli, kui masside võitlusorganisaatori osatähtsus veelgi rohkem. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu avaldavad kindlat veendumust selles, et nõukogude ametiühingud tõstavad oma osatähtsust riiklikus, majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös, abistavad parteid aktiivsemalt töörahvahulkade kommunistlikul kasvatamisel, nende loovate jõudude mobiliseerimisel sotsialistliku tööstuse edasiarendamisele, põllumajanduse ja rahvatarbeesemete tootmise järsu tõusu saavutamisele, kommunistliku ühiskonna ülesehitamise suurele üritusele.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu kutsuvad ametiühinguid üles väsimatult arendama sotsialistlikku võistlust tööstuses, transpordi alal, masina-traktorijaamades ja sovhoosides, suunates töötajate initsiatiivi ja energiat tootmisplaanide täitmisele ja ületamisele ning sotsialistliku majanduse reservide maksimaalsele kasutamisele. Ametiühingud peavad juhtima arenevat üldrahvalikku liikumist tööviljakuse suurendamise ja tehnika parema kasutamise eest, toodangu omahinna alandamise ja kvaliteedi parandamise eest, igati toetama ja levitama tootmiseesrindlaste ja ratsionaliseerijate kogemusi, aitama mahajäävatel ettevõtetel tõusta eesrindlaste tasemele, hoolitsema töödistsipliini edasise tugevdamise eest.

Ametiühingute pühaks kohuseks on alati hoolitseda nõukogude inimeste ainelise heaolu ja kultuuritaseme tõstmise eest. Nõukogude ametiühingud peavad üles näitama rohkem sihikindlust ja algatusvõimet tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimuste parandamisel, elu- ja koolimajade, klubide, haiglate, sanatooriumide ja puhkekodude ehitamise riiklike plaanide täieliku täitmise kindlustamisel, samuti kaubanduse, ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ning kommunaalasutuste töö tunduval parandamisel. Eriti tähelepanelikult tuleb suhtuda naistöölistesse-emadesse, tuleb kaasa aidata nende töö- ja elutingimuste parandamisele, rohkem tähelepanu pöörata koolidele, lasteaedadele, lastesõimedele ja pioneerilaagritele. Ametiühingud peavad otsustavamalt võitlema töötajate nõuetesse ja vajadustesse ükskõikse ja tähelepanematu suhtumise igasuguste avalduste vastu, taotlema nõukogude ja majandusasutuste aparaadi ning ametiühinguorganite töö igakülgset parandamist.

Nõukogude ametiühingud peavad pidevalt laiendama ja süvendama oma sidemeid töötajatega, juurima oma tööst välja kantseleilik-bürokraatlikud juhtimismeetodid, suurendama kõigi tööliste ja teenistujate aktiivsust ja isetegevust, väsimatult hoolitsema ametiühingu liikmete poliitilise ja üldharidusliku taseme tõstmise eest. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu

Ministrite Nõukogu on veendunud, et laialdase demokraatia, kriitika ja enesekriitika ning ametiühingu liikmete aktiivsuse tõstmise alusel likvideerivad ametiühingud oma tegevuses esinevad tõsised puudused ja teevad kõik selleks, et täita nende ees seisvad ülesanded edukalt.

Nõukogude ametiühingud on alati olnud rahuürituse eest, rahvusvahelise töölisliikumise ühtsuse tugevdamise eest võitlejate esimestes ridades. Kommunistliku partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu ei kahtle selles, et nõukogude ametiühingud hoiavad ka edaspidi kõrgel proletaarse internatsionalismi lippu, on nagu alati avangardiks õilsas võitluses rahu, demokraatia ja sotsialismi eest, kõigi maade töötajate rahvusvahelise solidaarsuse tugevdamise eest.

Elagu nõukogude ametiühingud — kommunismi kool!

Elagu Nõukogude Liidu kuulsusrikas töölisklass ja rahvaintelligents!

Elagu meie suur sotsialistlik kodumaa!

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI KESKKOMITEE
NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU

(Avaldatud eribrošüüris «NSV Liidu ametiühingute XI kongress», Profizdat, 1954, v. k.)

NSV LIIDU AMETIÜHINGUTE XI KONGRESSI OTSUS, MIS VÕETI VASTU ÜAÜKN-I TÖÖ KOHTA ESITATUD ARUANDE PÕHJAL

Ära kuulanud ja läbi arutanud aruande ÜAÜKN-i tööst, NSV Liidu ametiühingute XI kongress o t s u s t a b: kiita heaks Üleliidulise Ametiühingute Keskнõukogu töö aruandeperioodil.

Kümnendast kongressist möödunud aastate jooksul on NSV Liidu ametiühingud kommunistliku partei juhtimisel ära teinud suure töö tööliste ja teenistujate laiade hulkade mobiliseerimisel võitlusse rahvamajandusplaanide täitmise ja ületamise eest, kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poolt meie maale seatud ülesannete lahendamise eest. Ühtlasi märgib XI kongress, et ametiühingute töös esineb tõsiseid puudusi, ametiühingu organisatsioonilis-massilise, tootmisalase, kultuuri-, kasvatus- ja elutarbelise töö tase ei vasta nõuetele, mida ametiühingutele kommunistliku ülesehitustöö kaasaegsel etapil esitatakse.

Ametiühingute kui kommunismi kooli, kui masside võitlusorganisaatori osatähtsus kasvab praegustes tingimustes järjest rohkem. Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus suunavad kogu rahva jõu suure ülesande lahendamisele — saavutada sotsialistliku tööstuse võimsa kasvu baasil lähemate aastate jooksul põllumajanduse ja rahvatarbekaupade tootmise järsk tõus, töötajate elujärje edasine parandamine, nende järjest kasvavate aineliste ja kultuuriliste vajaduste rahuldamine. Nõukogude ametiühingud kui

NSV Liidu töötajate kõige massilisem organisatsioon peavad kogu oma jõu ja energia suunama selle suure ajaloolise ülesande edukale lahendamisele. Järjekindlalt parandades oma tegevust, otsustavalt võitu saades puudustest oma töös, peavad ametiühingud veelgi tihedamini liitma meie maa töötajate laiu hulki kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse ümber, et teha uusi edusamme kommunismi ehitamisel. Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu tervitus ametiühingute XI kongressile on kaasaegsetes tingimustes nõukogude ametiühingute kogu tegevuse võitlusprogrammiks.

I

Kongress kohustab ametiühinguid suunama tööliste ja insener-tehniliste töötajate loovat initsiatiivi ja energiat võitlusse rahvamajanduse reservide maksimaalse ärakasutamise eest, toodangu omahinna alandamise ja kvaliteedi tõstmise eest igas ettevõttes, ehitusel, transpordil, igas masina-traktorijaamas ja igas sovhoosis — igas kommunistliku ülesehitustöö lõigus. Erilist tähelepanu tuleb pöörata tööviljakuse süstemaatilisele suurendamisele kõigis rahvamajandusharudes, pidades meeles, et tööviljakuse kasv tõstab kõiki ettevõtete töö majanduslikke näitajaid, on meie maa tehnilise progressi ja töörahva elujärje pideva tõusu aluseks.

Ametiühingud on kohustatud sihikindlalt taotlema töö ja tootmise paremat organiseerimist, tootmisprotsesside edasist mehhaniseerimist, masinate ja sisseseadete õiget ja efektiivset kasutamist. Laiemalt tuleb levitada eesrindlaste kogemusi, igati toetada tootmisnovaatoreid, leiutajaid ja ratsionaliseerijaid, pöörata suuremat tähelepanu tööliste tootmisväljaõppele, nende kvalifikatsiooni tõstmisele.

Ametiühingute tähtsaimaks ülesandeks on üldrahvaliku sotsialistliku võistluse arendamine, kõigi tööliste kaasatõmbamine võistlusse, võistlusest osavõtjate väärtusliku initsiatiivi efektiivne toetamine. Ametiühingud peavad suurendama eesrindlaste ridu, aitama mahajääjatel tõusta eesrindlaste tasemele ja sel alusel saavutama järjekindla üldise tõusu, otsustavalt välja juurima formalismi ja bürokraatlikud moonutused niisugusest elavast ja loovast üritusest, nagu seda on sotsialistlik võistlus.

Meie maa põllumajanduses järsu tõusu saavutamise ülesanne, mille on meile seadnud partei ja valitsus, on ametiühingute eluliseks ülesandeks. Kongress kohustab ÜAÜKN-i ja ametiühingu-organisatsioone laialdaselt arendama masina-traktorijaamade ja sovhooside töötajate võistlust kõigi põllumajanduslike kultuuride viljakuse suurendamise eest, ühisloomakasvatuse edasise tõusu eest, traktorite, kombainide ja teiste põllutöömasinate produktiivse kasutamise eest. Tööstusettevõtete ametiühingu-organisatsioonid peavad aktiivsemalt osa võtma šeflusabi andmisest masina-trak-

torijaamadele, sovhoosidele ja kolhoosidele, seadma sisse hoolsa ühiskondliku kontrolli selle üle, kuidas tööstus täidab põllumajanduse tellimusi.

Tähtsaks abinõuks, mis võimaldab tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate laiu hulki kaasa tõmmata aktiivsele osavõtule tootmise juhtimisest ja töö paremast organiseerimisest, on tootmisnõupidamised. Ametiühingu-organisatsioonid peavad tõstma tootmisnõupidamiste osatähtsust võitluses riiklike plaanide täitmise eest ja kõige paremate majanduslike tulemuste saavutamise eest iga ettevõtte töös.

Kongress märgib, et ÜAÜKN ja ametiühingute keskkomiteed tegelevad töö normeerimise ja töötasu küsimustega ebarahuldavalt, ja kohustab sisse seadma sellel tähtsal alal vajaliku korra. Ametiühingu-organisatsioonid peavad aktiivselt osa võtma tööliste ja teenistujate palga planeerimisest ja reguleerimisest, peavad taotlema, et ettevõtetes, masina-traktorijaamades ja sovhoosides juurutataks niisuguseid palgasüsteeme, mis stimuleeriksid tööviljakuse kasvu, peavad astuma samme tehnilise normeerimise juurutamiseks ja täiustamiseks tootmises, peavad tõhusamalt kontrollima töö arvestamist ning tükitöötasu- ja progressiiv-premiaalse töötasusüsteemi rakendamist.

Suureks organiseerivaks jõuks võitluses riiklike plaanide täitmise eest, töötingimuste edasiseks tervendamiseks vajalike abinõude tarvituselevõtmise eest ning tööliste ja teenistujate elutarbelise ja kultuurilise teenindamise parandamise eest on kollektiivlepingud. Ametiühingu-organisatsioonid peavad tõstma kollektiivlepingute tähtsust, suurendama majandus- ja ametiühingujuhtide vastastikust vastutust lepinguliste kohustuste õigeaegse ja täieliku täitmise eest, laiemalt kaasa tõmbama ametiühingu aktiivi kollektiivlepingute täitmise kontrollimisele.

II

Ametiühingute pühaks kohuseks on alati hoolitseda nõukogude inimeste ainelise heaolu ja kultuuritaseme tõstmise eest. Ametiühingu-organisatsioonid on kohustatud pidama sihikindlat, energilist võitlust töötajate vajadustesse ükskõikse ja tähelepanematu suhtumise avalduste vastu, taotlema tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimuste parandamist, taotlema töö igakülgset tugevdamist ning parandamist riiklike ja majanduslike asutuste ning ametiühingu-organisatsioonide aparaadis, otsustavalt välja juurides bürokratismi ja asjaajamise venitamise kõigist selle aparaadi lülidest. Kongress märgib, et paljud ametiühingu-organisatsioonid täidavad seda väga tähtsat kohustust halvasti, kasutavad väga vähe neile antud õigust kontrollida, kuidas majandusorganid täidavad elumajade, kultuuri- ja kommunaalasutuste ehitamise riiklikke plaane, kuidas töötavad kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtted.

Kongress kohustab ametiühingu-organisatsioone õigeaegselt tarvitusele võtma abinõud elumajade, kultuuriasutuste, kaubandus- ja kommunaalettevõtete ehitamise plaanide täielikuks täitmiseks, sisse seadma efektiivse ühiskondliku kontrolli elamispinna ehitamise käigu ja jaotamise üle, osutama ehitustele konkreetset abi töö organiseerimisel ja sotsialistliku võistluse arendamisel, otsustavalt taotlema elanikkonna paremat elutarbelist teenindamist.

ÜAÜKN, ametiühingute keskkomiteed ja nõukogud peavad majandusjuhtidelt nõudma tööseaduste ranget täitmist, ohutustehnika ja töösanitaarkaitse reeglitest ja normidest täpset kinnipidamist.

Kohustada ÜAÜKN-i, ametiühingute keskkomiteesid ja ametiühingu-organisatsioone parandama tööd sotsiaalkindlustuste alal, taotlema töötajate paremat meditsiinilist teenindamist, aktiviseerima sotsiaalkindlustuse nõukogude tööd, laiemalt kaasa tõmbama töölisi ja teenistujaid sotsiaalkindlustuse summade õige kasutamise, haiglate, polikliinikute, lasteasutuste, sanatooriumide ja puhkekodude töö kontrollimisele. Kongress kohustab ÜAÜKN-i astuma samme raviasutuste võrgu edasiseks laiendamiseks, eriti Uraali, Siberi, Kaug-Ida ja Kesk-Aasia rajoonides.

Ametiühingud on kohustatud töölisi ja teenistujaid pidevalt abistama laste kasvatamisel, tugevdama sidet kooli ja komsomoliorganisatsioonidega, tegema paremini kasvatustööd laste hulgas klubides, raamatukogudes ja staadionidel, laiendama pioneerilaagrite võrku, parandama nende tööd.

Üheks kõigi ametiühingu-organisatsioonide tähtsaimaks ülesandeks ametiühingu liikmete elutingimuste parandamise alal on igakülgse kaasabi osutamine naistööliste töö edasisel kergendamisel. Sel eesmärgil tuleb erilist tähelepanu pöörata naiste töökaitsele, lasteaedade ja lastesõimede, sööklate, ühiskondlike pesumajade, õmblus- ja remonditöökodade, kõigi elutarbelise teenindamise asutuste võrgu laiendamisele ja nende töö kontrollimisele, mis soodustab naistööliste laialdasemat kaasatõmbamist aktiivsele tootmis- ja ühiskondlikule tegevusele.

III

Kongress leiab, et sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku tingimustes suureneb veelgi ametiühingute osatähtsus töötajate kommunistlikul kasvatamisel. Ametiühingute tähtsaimaks ülesandeks on järjekindlalt selgitada töölistele ja teenistujatele kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poliitikat, kasvatada töötajaid riiklikust ja töödistsipliinist rangelt kinni pidamise ning ühiskondlikku omandisse hoolika suhtumise vaimus, piiritu armastuse vaimus sotsialistliku kodumaa vastu, proletaarse internatsionalismi ning nõukogude ideoloogia — rahvaste võrdõiguslikkuse, vendluse ja sõpruse vaimus. Ametiühingud peavad aktiivselt võit-

lema kapitalismi igandite vastu inimeste teadvuses, ebausu, eraomanikupsühholoogia ja -moraali jäänuste vastu.

Ametiühingud peavad aktiivselt osa võtma ajaloolise ülesande lahendamisest — muuta kõik töölised ja talupojad kultuurseteks ja haritud inimesteks, peavad pidevalt hoolitsema ametiühinguliikmete poliitilise ja üldharidusliku taseme tõstmise eest, suunama töölisi ja teenistujaid tehnilistesse ja üldhariduslikesse õppeasutustesse, ringidesse, õhtu- ja kaugõppetehnikumidesse ning -instituutidesse, peavad neile laialdaselt tutvustama teaduse ja eesrindliku tootmispraktika saavutusi. Ametiühingu-organisatsioonid on kohustatud pidevalt hoolitsema tööstus- ja raudteekoolide, mehhaniseerimis- ja vabrikukoolide töö eest, on kohustatud abistama noori tehnilise erihariduse omandamisel.

Ametiühingute kultuurhariduslikud asutused peavad oskama ühendada massilist poliitilist tööd tööliste ja teenistujate puhkuse organiseerimisega, peavad võtma oma tegevuses arvesse üksikute töötajate-gruppide — kaadritööliste, noorte ja naiste — nõudeid, paremini kasutama kino, laiemalt arendama kunstilist isetegevust ja tõstma selle taset. Kongress kohustab ametiühingu-organeid paremini juhtima vabatahtlikke spordiühinguid, laiemalt arendama massilist kehakultuuritööd, taotlema kehakultuurlaste spordimeisterlikkuse tõusu.

Kongress peab vajalikuks tõsta ametiühingu-ajakirjanduse organiseerivat ja kasvatuslikku osa, tugevdada tema sidet ametiühingu-organisatsioonidega, laiemalt valgustada ja üldistada tema veergudel tööstuse ja põllumajanduse novaatorite kogemusi, teravamalt kritiseerida ametiühingu-organisatsioonide tegevuses esinevaid puudusi.

Kongress kohustab ametiühingu-organisatsioone laiendama kultuurhariduslikku tööd põllumajanduses tegutsevate tööliste ja teenistujate hulgas. Igati tuleb toetada ja arendada linnade ettevõtete ja asutuste kollektiivide initsiatiivi šeflusabi andmisel masina-traktorijaamadele, sovhoosidele ja kolhoosidele massilise kultuuritöö organiseerimisel.

IV

Partei ja valitsuse poolt ametiühingutele seatud ülesannete edukaks lahendamiseks tuleb otsustavalt tõsta kogu ametiühingute tegevuse taset ülalt kuni alla.

Kongress märgib, et ÜAÜKN-i, ametiühingute keskkomiteede, vabariiklike, krai- ja oblastikomiteede ning ametiühingute nõukogude tööpraktikas on laialdaselt levinud väär bürokraatlik stiil. Selle asemel et suunata kogu oma jõud elavale organiseerimistööle massides, kulutavad paljud ametiühingukomiteede töötajad palju aega ülearuste istungite pidamiseks, tarbetute andmete kogumiseks, õienduste, aruannete ja ettekannete koostamiseks. Kogu sihi-

kindluse ja otsustavusega tuleb välja juurida kantseleilik-bürokraatlik juhtimismeetod, tuleb laiendada ja tugevdada ametiühinguorganisatsioonide sidet massidega, tuleb igati arendada töötajate aktiivsust, initsiatiivi ja isetegevust.

Kongress nõuab kõigilt ametiühingu-organisatsioonidelt, et nad peaksid juhtimises rangelt kinni ametiühingudemokraatia ja kollektiivsuse printsiipidest, korraldaksid regulaarselt ametiühinguorganite aruande-valimiskoosolekuid, tõstaksid tööliste ja teenistujate üldkoosolekute tähtsust, parandaksid süstemaatiliselt tööd aktiiviga. Laiemalt tuleb arendada enesekriitikat ja eriti altpoolt tulevat kriitikat, julgemini esile tuua ja likvideerida puudusi kõigi ametiühingu-organite töös.

Kongress kohustab ÜAÜKN-i, ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke ja oblastikomiteesid ning ametiühingute nõukogusid parandama ametiühingukaadri valikut ja kasvatamist. Juhtivale ametiühingutööle tuleb edutada häid organisaatoreid, asjatundlikke inimesi, kes suhtuvad tähelepanelikult masside vajadustesse ning on võimelised partei poliitikat tegelikult ellu viima.

V

NSV Liidu ametiühingud on aruandeperioodil aktiviseerinud oma tegevust, mis on suunatud ülemaailmse töölis- ja ametiühinguliikumise võitlusühtsuse tugevdamisele, võitlusele rahu säilitamise ja kindlustamise eest kogu maailmas. NSV Liidu ametiühingute sõbralikud sidemed välismaa ametiühingutega on laienenud ja tugevnenud. Nõukogude ametiühingud on suurendanud oma osatähtsust Ülemaailmses Ametiühingute Föderatsioonis ja tema rahvusvahelistes koondistes.

Kongress kohustab ÜAÜKN-i ja ametiühingute keskkomiteesid ka edaspidi võtma aktiivselt osa ÜAF-i tööst, tugevdama vennaliku sõpruse sidemeid Hiina Rahvavabariigi ja teiste rahvademokraatiamaade ametiühingutega, arendama NSV Liidu ametiühingute ja tööliste sidemeid kapitalistlike maade ja asumaade ametiühinguorganisatsioonidega.

Ustavaina suurele proletaarse internatsionalismi lipule näevad nõukogude ametiühingud oma püha kohust selles, et väsimatult tugevdada kõigi maade töölisklassi ühtsust ja monoliitsust võitluses rahu ja demokraatia eest, töötajate elujärje tõstmise eest, kogu inimkonna parema tuleviku eest.

*

Parandades ja täiustades oma tööd, tõstavad nõukogude ametiühingud oma osatähtsuse riiklikus, majanduslikus ja kultuurilises ülesehitustöös veelgi kõrgemale, koondavad miljoneid töölisi ja teenistujaid veelgi tihedamini suure kommunistliku partei ümber.

XI kongress kinnitab Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomiteele, et NSV Liidu ametiühingud on ka edaspidi kommunistliku partei ustavateks abilisteks võitluses kommunismi ülesehitamise eest meie maal.

(Avaldatud eribrošüüris «NSV Liidu ametiühingute XI kongress», Profizdat, 1954, v. k.)

ÜLELIIDULISE AMETIÜHINGUTE KESKNÕUKOGU II PLEENUMI

OTSUS

AMETIÜHINGUTE ÜLESANNETEST NLKP KESKKOMITEE JAANUARIPLEENUMI OTSUSE «LOOMAKASVATUSSAADUSTE TOOTMISE SUURENDAMISEST» TÄITMISEL

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee jaanuaripleenumi otsus «Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisest» on suurejooneliseks programmiks võitluses meie rahvamajanduse edasiarendamise eest, kommunistliku ülesehitustöö uute edusammude eest.

Juhindudes suure Lenini õpetusest, peab kommunistlik partei oma peamiseks ülesandeks edasi arendada rasketööstust, mis on kogu rahvamajanduse ja meie kodumaa vääramatu kaitsevõime kindel alus, nõukogude rahva heaolu pideva kasvu allikas. Rasketööstuse baasil arenevad kõik tööstus- ja sotsialistliku põllumajanduse harud.

NLKP Keskkomitee pleenum püstitas tähtsaima rahvamajandusliku ülesande — viia lähema viie-kuue aasta jooksul teravilja kogusaak vähemalt kümne miljardi puudani aastas, suurendada põhiliste loomakasvatussaaduste tootmist kaks korda ja rohkemgi, saavutada niisugune teravilja ja loomakasvatussaaduste tootmise tase, mis võimaldaks täielikult rahuldada kõik vajadused teravilja alal ja kindlustada elanikkonna kasvavate vajaduste rahuldamist toiduainete ja tööstuse vajaduste rahuldamist tooraine alal.

Partei Keskkomitee pleenum määras kindlaks selle üldrahvaliku ülesande lahendamise teed ja vahendid: kindlustada viljakuse tõstmist kõigil pindaladel ja kadude vähendamist viljakoristamisel, laiendada külvipinda uudis- ja jäätmaadel 1956. aastaks vähemalt 28—30 miljoni hektarini, suurendada maisi külvipinda 1960. aastaks 28 miljoni hektarini.

Teravilja ja eriti maisi kui saagirikka kultuuri tootmise suurendamine võimaldab põhiliselt lahendada loomakasvatusele söödabaasi loomise küsimuse.

NLKP Keskkomitee pleenumi otsuses on ära märgitud konkreetsed abinõud loomakasvatushoonete ja silohoidlate ehitamise edasisel laiendamisel, palju jõukulu nõudvate tööprotsesside mehhani-

seerimisel loomakasvatuses, põllumajandussaaduste varumise parandamisel.

Töölised, kolhoosnikud ja intelligents — kõik nõukogude inimesed — kiidavad palavalt heaks NLKP Keskkomitee pleenumi otsuse, väljendavad üksmeelselt oma tahet täielikult ellu viia partei poolt kavandatud teraviljamajanduse edasise tõstmise ja loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise programm.

Sotsialistlikul põllumajandusel on käesoleval ajal kõik vajalikud vahendid selleks, et kasutada meie maal olemas olevaid määratu suuri ressursse teravilja kogusaagi ja loomakasvatussaaduste tootmise järsuks suurendamiseks. Masinalise suurtööstuse pideva kasvu ja meie maa elektrifitseerimise baasil on saavutatud tõsist edu sotsialistliku majanduse kõigil aladel. Aja jooksul, mis on möödunud NLKP Keskkomitee septembripleenumist, on tunduvalt suurenenud kapitaalmahutuste ulatus põllumajanduses, on kasvanud masina-traktorijaamade, sovhooside ja kolhooside tehniline baas; töölisklassi tõsise abiga on tugevnenud ja arvuliselt kasvanud põllumajanduse kaader; edukalt täideti 1954. aasta ülesanded uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisel; teraviljasaaki tegelikult koguti, samuti vilja varuti ja osteti kokku 1954. aastal meie maal tervikuna rohkem kui 1953. aastal; on suurenenud iga liiki produktiivloomade arv.

Täites NLKP Keskkomitee septembri-, veebruari-märtsi- ja juunipleenumi otsuseid, on ametiühingud ära teinud teatava töö sotsialistliku võistluse organiseerimisel kõigi põllumajanduslike kultuuride saagikuse tõstmiseks, loomade arvu ja nende produktiivsuse kasvuks, traktorite, kombainide ja muude masinate kõrge tootlikkuse saavutamiseks. Uudis- ja jäätmaade ülesharimise piirkonnas asuvaisse masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliskomiteedesse on suunatud alalisele tööle ametiühingu töötajaid, on saadetud raamatukogusid, ajalehti, ajakirju ja kultuuriinventari. Tööstusettevõtete ametiühingu-organisatsioonid on parandanud masina-traktorijaamadele, sovhoosidele ja kolhoosidele šefluse korras antavat abi.

Samal ajal Üleliidulise Ametiühingu Kesknõukogu pleenum konstateerib, et põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate ametiühingu keskkomitee, vabariiklikud, krai- ja oblastikomiteed ei ole seniajani veel ümber korraldanud masina-traktorijaamade ja sovhooside algorganisatsioonide juhtimist, ei pööra vajalikku tähelepanu loomakasvatuse arendamisele ja loomade produktiivsuse tõstmisele, ei süvene ametiühingu-organisatsioonide töösse ja juhivad neid ilma kohapealset olukorda tundmata, ei üldista üleliidulisest põllumajandusnäitusest osavõtnute kogemusi, mida nad on omandanud eesrindlike saavutuste alal.

Paljudes masina-traktorijaamade ja sovhooside klubides, punanurkades ja raamatukogudes on massiline kultuuritöö hooletusse jäetud, loenguid, ettekandeid ja vestlusi poliitilistel ja loodusteaduslikel teemadel peetakse harva, kunstilist isetegevust arendatakse puudulikult.

Paljude masina-traktorijaamade, sovhooside ja abimajandite tööliskomiteed organiseerivad ebarahuldavalt tööliste ja põllumajanduse spetsialistide hulgas sotsialistlikku võistlust suurte ja püsivate saakide saamise, söödabaasi tugevdamise, loomapidamistingimuste parandamise eest, palju jõukulu nõudvate tööprotsesside mehhaniseerimise eest loomakasvatuses, pööravad vähe tähelepanu põllumajandusliku tootmise ökonoomika tundmaõppimise küsimustele. Masina-traktorijaamades, sovhoosides ja abimajandites ei tehta süstemaatilist tööd tööviljakuse tõstmise ja töödistsipliini tugevdamise alal, tõsiseid puudusi esineb töö organiseerimisel, äärmiselt harva toimuvad tootmisnõupidamised.

Masinatööstuse tööliste ametiühingu keskkomitee, oblastikomiteed ning paljud tehase- ja kohalikud komiteed ei võitle rutiini ja mahajäämuse vastu põllutöömasinatööstuse alal, juhivad nõrgalt tööd leiutuste ja ratsionaliseerimisettepanekute tootmisse juurutamisel, ei pea vajalikku võitlust plaaniülesannete täitmise eest masina-traktorijaamade, sovhooside ja kolhooside jaoks masinate ja tagavaraosade väljalaskmisel.

Transpordi- ja raskemasinatööstuse tööliste, keemiatööstuse tööliste, metsa- ja paberitööstuse tööliste, ehitusmaterjalide tööstuse tööliste ametiühingute keskkomiteed ei osuta vajalikku abi mahajäävate ettevõtete ametiühingu-organisatsioonidele põllumajanduse tellimuste õigeaegsel ja kvaliteetsel täitmisel.

Ametiühingute keskkomiteed on nõrgendanud tähelepanu ettevõtete abimajandite töö suhtes, ei taotle seda, et abimajandid tugevdaksid söödabaasi, tõstaksid loomade produktiivsust, suurendaksid saaduste varumist kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise jaoks.

Paljude masina-traktorijaamade, sovhooside ja abimajandite majandusjuhid ja ametiühingu-organisatsioonid hoolitsevad halvasti tööliste ja teenistujate töötingimuste parandamise ning nende elamu- ja kultuurilis-elutarbeliste vajaduste rahuldamise eest, ei pühenda tähelepanu tööliste teenindamisele, kes töötavad rändkarjakasvatuse rajoonides, ei taotle elamuehituse ja kultuurilis-elutarbeliste hoonete ehitamise plaanide täitmist.

Vaatamata Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu XIII pleenumi juhenditele võitlevad tarbijate kooperatsiooni töötajate ametiühingu keskkomitee, vabariiklikud, krai- ja oblastikomiteed äärmiselt nõrgalt tõsiste puuduste likvideerimise eest kaubanduses ja ühiskondlikus toitlustamises, ei taotle kaupluste, müügipunktide, sööklate, teemajade töö parandamist.

Meditsiinitöötajate Ametiühingu Keskkomitee ei osuta vajalikku hoolitsust maaelanikkonna meditsiinilise teenindamise parandamise eest, ei organiseeri kontrolli haiglate ja sünnitusmajade töö üle. Paljud meditsiiniasutused maal ei ole komplekteeritud kaadriga, ei ole varustatud raviaparatuuriga, instrumentaariumi, arstimite ja majandusinventariga.

Ametiühingute nõukogud pühendavad vähe tähelepanu maa

ametiühingu-organisatsioonidele, harva instrueerivad ametiühingu aktiivi, äärmiselt nõrgalt üldistavad ja levitavad ametiühingu töö positiivseid kogemusi masina-traktorijaamades ja sovhoosides. Reas oblastites ja vabariikides on ebarahuldavalt organiseeritud ettevõtete šeflustöö.

Suured puudused ametiühingu-organisatsioonide töös on seletatavad sellega, et ametiühingute keskkomiteede, vabariiklike ja oblastikomiteede ning nõukogude tegevuses ei ole veel lõplikult lahti saadud juhtimise kantseleilik-bürokraatlikest meetoditest, nõrgalt teostatakse sidet algorganisatsioonidega, aktiiviga. Paljudes tööstusettevõtetes, masina-traktorijaamades ja sovhoosides toimuvad harva tööliste ja teenistujate koosolekud, nõrgalt arendatakse kriitikat ja enesekriitikat; massiline organiseerimis- ja poliitiline kasvatustöö ei ole veel tõstetud nende ülesannete tasemele, mis on seatud ametiühingute ette.

Pidades ametiühingu-organisatsioonide tähtsaimaks ülesandeks kõigi tööliste ja teenistujate kaasatõmbamist võitlusele NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi otsuse täitmise eest, Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu II pleenum määrab:

1. Kohustada ametiühingu-organisatsioone selgitama töötajaile NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi otsust «Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisest» ja selle tähtsust meie kodumaa võimsuse tugevdamisel ning nõukogude rahva heaolu tõstmisel.

Ametiühingute massiline selgitus- ja organiseerimistöö peab olema tihedalt seotud nende konkreetsete ülesannetega, mis seisavad iga masina-traktorijaama, sovhoosi, abimajandi, farmi, brigaadi ees, peab aitama kaasa sotsialistliku võistluse laialdasele arendamisele kavandatud plaanide edukaks täitmiseks.

Masina-traktorijaamade, sovhooside ja abimajandite tööliskomiteed peavad töölisi ja spetsialiste kaasa tõmbama põllumajandussaaduste tootmise suurendamise plaanide ja konkreetsete abinõude väljatöötamisele, arutama neid plaane ja abinõusid üldkoosolekuil, suunama hulkade loova initsiatiivi olemasolevate reservide väljaselgitamisele ja kasutamisele teravilja ja loomakasvatussaaduste tootmise suurendamiseks.

2. Kohustada põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate ametiühingu keskkomiteed, vabariiklikke ja oblastikomiteesid ning tööliskomiteesid parandama sotsialistliku võistluse organiseerimist ja juhtimist saagikuse tõusu ja saagi õigeaegse ning kadudeta koristamise eest, söödabaasi tugevdamise, loomakasvatuse igakülgse arendamise ja loomade produktiivsuse tõstmise eest, põllumajanduses eesrindliku tehnika juurutamise ja selle parema ärakasutamise eest.

Sotsialistlik võistlus peab toimuma farmide, osakondade, brigaadide kollektiivide vahel, juhtivate kutsealade töötajate: mehhanisaatorite, lüpsjate, vasikatalitajate, seatalitajate, lamburite vahel, samuti tööliste vahel, kes töötavad ehitustel, loomakasvatusfarmide mehhaniseerimisel ja söötade varumisel.

Pleenum teeb põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate ametiühingu keskkomiteele ülesandeks vaadata koos ministeeriumidega uuesti läbi masina-traktorijaamade ja sovhooside üleliidulise sotsialistliku võistluse tingimused, kusjuures arvestataks põllutööde perioode, samuti põllumajandusliku tootmise iseärasusi meie maa eri rajoonides, lähtudes loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise ülesandest maakõlviku iga saja hektari kohta.

3. Pleenum teeb masina-traktorijaamade, sovhooside ja abimajandite ametiühingu-organisatsioonidele ülesandeks: parandada tööd põllumajanduse novaatorite — mehhanisaatorite ja loomakasvatajate — kogemuste levitamisel, taotleda sihikindlamalt nende kogemuste juurutamist; tootmisnõupidamistel regulaarselt arutada konkreetseid küsimusi teraviljakultuuride saagikuse tõstmise, loomade hooldamise parandamise, nende produktiivsuse tõstmise, loomakasvatuses palju jõukulu nõudvate tööprotsesside mehhaniseerimise alalt; igati arendada massilist leiutus- ja ratsionaliseerimistegevust, taotleda vastuvõetud ratsionaliseerimisettepanekute õigeaegset läbivaatamist ja ellurakendamist, pühendada erilist tähelepanu teaduse ja põllumajanduse eesrindlaste saavutuste propageerimisele maisi külvide suurendamisel ja selle saagikuse tõstmisel, põllumajanduse alal töötajatele selle kultuuri kasvatamise eesrindliku agrotehnika massilise õpetamise organiseerimisel.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad tähelepanelikult suhtuma igasse põllumajanduse alal töötajasse, õigeaegselt toetama parimaid algatusi, ergutama eesrindlasi.

4. Pleenum kohustab Masinatööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomiteed leppimatult võitlema rutiini ja mahajäämuse vastu uute põllutöömasinate loomisel ja tarvituselevõtmisel, samuti käikulastavate masinate täiustamisel. Ametiühingu-organisatsioonid peavad suunama tööliste ja insener-tehniliste töötajate initsiatiivi masinate kompleksi kiiremale loomisele, mis kindlustavad põhiliste tööprotsesside mehhaniseerimise loomakasvatuses ja teistes põllumajandusharudes, teostama kontrolli põllumajanduse mehhanisaatorite ettepanekute ellurakendamise üle.

Pleenum kohustab tööstus- ja ehitusettevõtete ametiühingu-organisatsioone arendama sotsialistlikku võistlust põllumajanduse jaoks tellimuste tähtaegse ja kõrgekvaliteedilise täitmise eest.

Elektrotehnika tööstuse ametiühingu-organisatsioonid peavad taotlema elektrotehniliste materjalide, transformaatorite, elektrimootorite, käivitusaparatuuride, liikuvate elektrijaamade tootmise suurendamist ja põllumajandusele nende hangete õigeaegset täitmist.

Linna- ja Maaehitustööliste Ametiühingu Keskkomitee peab tugevdama põllumajanduse abistamist ehitustöö organiseerimisel, kohalike ehitusmaterjalide, kokkupandavate konstruktsioonide ja detailide tootmisel, metsavarumise organiseerimisel, ehitajate kaadri ettevalmistamisel ja ehitusbrigaadide komplekteerimisel.

5. Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu pleenum kohustab

põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate ning toidukaupade tööstuse tööliste ametiühingute keskkomiteesid ja oblastikomiteesid, masina-traktorijaamade, sovhooside ja abimajandite ametiühingu-organisatsioone suurendama tähelepanu töödistsipliini tugevdamise, tööviljakuse tõstmise, masina-traktorijaamades ja sovhoosides töö organiseerimise ja normeerimise parandamise küsimustele.

Tuleb taotleda traktorite ja põllutöömasinate seisakute likvideerimist, rangelt kontrollida kehtestatud töötasusüsteemi rakendamise õigsust.

Majandus- ja ametiühingu-organisatsioonid peavad parandama tööd masina-traktorijaamade, sovhooside ja abimajandite töötajate agrotehniliste ja zootehniliste teadmiste tõstmisel, kõigiti abistama töölisi kvalifikatsiooni tõstmisel, abistama, et traktoristid ja kombainerid õpiksid ära sellised ehitustöö erialad nagu loomakasvatusfarmide montaaž- ja elektromontaaztööd, veevärgitööd, samuti ka söödavalmistamis- ja teiste masinate, mehhanismide ning auruseadeldiste kokkupanemine ja remontimine.

6. Kohustada Toidukaupade Tööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomiteed parandama sovhooside ja nuumloomakasvatuse majandite ametiühingu-organisatsioonide juhtimist, abistama tööliskomiteesid nende töös, kehtestama ühiskondliku kontrolli toiduainete tööstuse jäätmete loomade nuumamiseks õige kasutamise üle.

7. Märkides, et loomakasvatussaaduste tootmise suurendamise tähtsaks lisaallikaks on tööstusettevõtete abimajandid, kohustab Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu pleenum ametiühingu-organisatsioone tugevdama kontrolli abimajandite töö üle, taotlema nende edasist tugevdamist, looma- ja linnukasvatuse intensiivsemat arendamist, toodangu omahinna alandamist ja nende majandite rentaabluse kindlustamist.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata seakasvatuse arendamisele, kasutades selleks laialdaselt ühiskondliku toitlustamise ja kaubanduslike ettevõtete, samuti ka toiduainete tööstuse jäätmeid.

8. Pleenum kohustab kultuuritöötajate, põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate, masinatööstuse tööliste ametiühingute keskkomiteesid, samuti ametiühingute nõukogusid laiendama ja tugevdama teaduse alal töötajate sidet põllumajanduse eesrindlastega, süstemaatiliselt organiseerima teadusliku uurimise instituutide töötajate ja põllutöömasinate konstruktorite kohtumisi masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliste ja spetsialistidega.

9. Pleenum rõhutab, et igakülgse abi andmine masina-traktorijaamadele ja sovhoosidele, eriti neile, kes harivad uudis- ja jäätmaid, töölistele ja teenistujaile, kes on suunatud alalisele tööle neisse rajoonidesse, jääb ka edaspidi kõigi ametiühingu-organisatsioonide üheks tähtsaimaks ülesandeks.

Pleenum teeb ametiühingute keskkomiteedele ja nõukogudele, kõigile ametiühingu-organisatsioonidele ülesandeks saavutada elamuehituse ja kultuurilis-elutarbeliste hoonete ehitamise plaanide

tingimatu täitmine kõigis masina-traktorijaamades, sovhoosides ja abimajandites, tööliste ühiselamute kindlustamine vooditarvete, sisseseade ja inventariga, korraldada saunade ja dušiseadmete häireteta töö; avaldada erilist hoolitsust rändkarjamaadel ja kaugetes farmides töötavate loomakasvatajate elamu-elutarbelise ja kultuurilise teenindamise parandamise eest; kindlustada aktiivi kaasatõmbamine kaupluste ja sööklate töö ühiskondliku kontrolli teostamisele.

Abistada töölisi ja teenistujaid individuaalelamute ehitamisel nii riikliku krediidiga kui ka omaenda säästude arvel, osutades individuaalehitajaile abi ehituskruntide eraldamisel, ehitusmaterjalide varumisel ja soetamisel ning nende transportimisel.

10. Teha ametiühingute keskkomiteedele ülesandeks parandada põllumajandusalal töötajate kultuurilist teenindamist, taotleda klubide, raamatukogude, punanurkade, kinoseadeldiste võrgu laiendamist, luua tingimused kultuurseks puhkamiseks.

Maal asuvates kultuuriasutustes tuleb ametiühingutel süstemaatiliselt läbi viia loenguid, ettekandeid, vestlusi, ajalehtede ja kirjanduse lugemisi, selgitada partei ja valitsuse otsuseid, tutvustada kommunistliku ülesehitustöö edusamme NSV Liidus, praegust rahvusvahelist olukorda, laialdaselt propageerida agro-zootehnilise teaduse saavutusi, levitada parimate mehhanisaatorite, põlluharijate ja loomakasvatajate kogemusi, kõigi näitliku agitatsiooni vahenditega selgitada NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi otsust.

11. Kiita heaks Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi otsus selle kohta, et eraldada igale uuesti loodud teraviljasovhoosi tööliskomiteele uudis- ja jäätmaade ülesharimise rajoonides üks raamatukogu tuhande raamatuga, eraldada neile ajalehti ja ajakirju, saata traktoribrigaadide jaoks kultuuri- ja spordiinventari komplekse. Eraldada loomakasvatuse ja nuumloomakasvatuse sovhooside tööliskomiteedele: 750 raadiovastuvõtjat, 525 grammofoni, 27 000 grammofoniplaati, 410 lõõtspilli ja bajaani.

12. Pleenum pöörab ametiühingu-organisatsioonide tähelepanu sellele, et ettevõtted ja asutused peavad ka edaspidi tugevdama masina-traktorijaamadele, kolhoosidele ja sovhoosidele šefluse korras antavat abi, taotledes šeflustööga tootmiskultuuri tõstmist, töö ja tootmise organiseerimise parandamist, töödistsipliini tugevdamist. Tööstusettevõtete kollektiivid peavad kolhoosides aktiivselt osa võtma ehitus- ja mehhaniseerimistöödest, tehes neid töid lepingu järgi kolhooside arvel.

Ametiühingute nõukogud peavad abistama ametiühingu-organisatsioone masina-traktorijaamadele, sovhoosidele ja kolhoosidele antava šeflustöö alal ning laialdaselt levitama selle töö eesrindlikke kogemusi.

13. Pleenum kohustab Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi, ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, krai- ja oblastikomiteesid ning nõukogusid tõstma massilise organiseerimistöö taset, välja juurima juhtimise kantseleilik-bürokraatlikud

meetodid, parandama tööd aktiiviga, pidevalt tugevdama sidet massidega.

Ametiühingukomiteed peavad pühendama erilist tähelepanu ametiühingu töö parandamisele vahetult brigaadides, osakondades ja farmides, tõstma tööliste ja teenistujate üldkoosolekute osatähtsust, arendama enesekriitikat ja eriti altpoolt tulevat kriitikat, organiseerima kontrolli vastuvõetud otsuste täitmise üle, taotlema ametiühingu- ja majandustöö alal esinevate puuduste kiiret ja täielikku kõrvaldamist.

Ametiühingute organiseerimis- ja kasvatustöö peab olema suunatud tööliste ja teenistujate teadliku töössesuhtumise tõstmisele, saadud ülesande täitmisele, õhutama neis püüdlust töötada võimalikult paremini, arendama nende loovat initsiatiivi ja aktiivsust.

*

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu pleenum on veendunud selles, et ametiühingud kommunistliku partei juhtimisel võitlevad järjekindlalt NLKP Keskkomitee pleenumi otsuse eduka täitmise eest.

NLKP KESKKOMITEE JA NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU KIRJAST TÖÖSTUSALA TÖÖTAJATELE

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi määrus 19. aprillist 1955

Rööbiti rasketööstuse võimsa kasvu alusel saavutatud edusammudega rahvamajanduse arendamises juurutatakse reas tööstusharudes nõrgalt eesrindlikku tehnikat ja tehnoloogiat, tööviljakus jääb maha palga kasvust, ei täideta toodangu omahinna alandamise ja kvaliteedi tõstmise plaani. Paljud tööstusettevõtted ei täida süstemaatiliselt tootmisplaani, töötavad ebarütmiliselt ja mittetäielikku koormatusega, sisseseade seisab tegevusetult, töölised ei täida töönorme, kasutatakse suurel hulgal ületunnitööd, tõuseb omahind ja sagenevad praagijuhtumid.

Majandusjuhid ja ametiühingu-organisatsioonid pööravad vähe tähelepanu tootmisprotsesside mehhaniseerimisele, uue tehnika ja eesrindliku tehnoloogia juurutamisele, tööviljakuse tõstmist soodustavate tingimuste loomisele.

Kõrgesti tootlikku tööd takistavad tõsised puudused töö normeerimises ja palga organiseerimises. Ettevõtetes on domineerivad madaldatud töönormid, mis ei vasta tootmistehnika tänapäeva tasemele ja mis pidurdavad tööviljakuse edasist kasvu.

Sel ajal kui enamik töölisi töötab kohusetruult, täidab ja ületab tootmisülesandeid, esineb ettevõtetes veel töölt põhjuseta puudumisi, mis tekitab rahvamajandusele suurt kahju.

Reas ettevõtetes alahindavad ametiühingu-organisatsioonid ja majandusjuhid sotsialistliku võistluse tähtsust, ei pööra vajalikku tähelepanu tootmisnõupidamistele, tootmisnovaatorite eesrindlike kogemuste laialdasele levitamisele. Halvasti on korraldatud töö leidurite ja ratsionaliseerijatega, kelle ettepanekute läbivaatamisega ja ellurakendamisega mõnikord kaua venitatakse.

NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu pöörduvad oma kirjas 12. aprillist 1955 tööliste, inseneride, tehnikute, teenistujate, ettevõtete ja asutuste juhatajate, teaduse- ja tehnikategelaste, partei-, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide poole üleskutsega tugevdada võitlust rasketööstuse uue, võimsa tõusu eest, parandada kogu tööstuse tööd ja kindlustada sel baasil laiatarbekaupade tootmise kasvu rahva heaolu tõstmiseks.

Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu Presiidium otsustab:

1. Kohustada Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Sekretariaati, ametiühingute kesk-, vabariiklike, krai- ja oblastikomiteede presiidiume, käitis- ja kohalikke komiteesid ning ametiühingute nõukogude presiidiume:

kindlustama tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate aktiivne osavõtt NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kõigile tööstusala töötajatele saadetud kirja läbiarutamisest, selleks et iga töötaja saaks selle kirjaga tutvuda.

Ametiühingud peavad aktiivselt abistama majandusjuhte konkreetsete abinõude väljatöötamisel, mis on suunatud tootmise organiseerimises avastatud puuduste kõrvaldamisele, suunama tööliste ja insener-tehniliste töötajate loovat aktiivsust tööviljakuse tõstmise eest käimasoleva sotsialistliku võistluse edasiarendamisele; taotlema tootmisnovaatorite kogemuste ja saavutuste laialdast levitamist, tootmisnõupidamiste osatähtsuse suurendamist, ratsionaliseerimis- ja leiutustegevuse arendamist, kasvatustöö parandamist ja töödistsipliini tugevdamist tootmises.

2. Teha ametiühingute kesk-, vabariiklike, krai- ja oblastikomiteede ning nõukogude presiidiumidele ettepanek pöörata erilist tähelepanu eesrindliku tehnika ja tehnoloogia juurutamisele, tööviljakuse tõstmisele, ettevõtete rütmilise töö kindlustamisele, seisakute ja tööaja kadude likvideerimisele, töö normeerimises ja palga organiseerimises esinevate puuduste kõrvaldamisele, selleks et tehniline normeerimine ja palk soodustaksid tööviljakuse süstemaatilist tõusu, tööviljakuse kasv aga jõuaks palga kasvust tunduvalt ette.

Ametiühingute keskkomiteede presiidiumid peavad üheskoos ministeeriumide ja keskasutustega kindlustama nende ettepanekute registreerimist, mida esitavad ettevõtete töölised, insener-tehnilised töötajad ja teenistujad NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu kirja läbiarutamisel, sisse seadma kontrolli selle üle, et neid ettepanekuid arvesse võetaks, kui ministeeriumid ja keskasutused hakkavad välja töötama abinõusid avastatud puuduste kõrval-

damiseks ja tööstuse töös esineva mahajäämuse kiireks ületamiseks.

3. Kohustada teaduslik-tehnilisi ühinguid aktiivselt osa võtma abinõude väljatöötamisest eesrindliku tehnika ja tehnoloogia juurutamiseks ning kasutamiseks, ratsionaliseerimis- ja leiutustegevuse arendamisest, mis on suunatud tööviljakuse tõstmisele igas ettevõttes.

4. Juhtida kesk-, vabariiklike, krai- ja oblastikomiteede ning ametiühingute nõukogude presiidiumide, samuti ka käitis- ja kohalike komiteede tähelepanu nende vastutusele ettevõtete töö põhjaliku parandamise eest. Ametiühingu-organisatsioonide esimeseks kohustuseks on igati tõsta rahvahulkade loovat tootmisalast aktiivsust ja pidevalt ning väsimatult hoolitseda tööviljakuse edasise tõstmise eest ja selle alusel tööliste ja teenistujate materiaalse heaolu ja kultuurilise taseme tõstmise eest.

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidium avaldab kindlat veendumust selles, et kõik tööstuses töötavad töölised, insener-tehnilised töötajad ja teenistujad vastavad partei ja valitsuse üleskutsele tööviljakuse uue tõusuga ja annavad kogu oma jõu selleks, et kindlustada tööstuse arendamise kiire tempo ja edasine tehniline progress kõigis rahvamajandusharudes.

I

TOOTMIS-MASSILINE TÖÖ

AMETIÜHINGU-ORGANISATSIOONIDE TÖÖ PARANDAMISEST SOTSIALISTLIKU VÕISTLUSE JUHTIMISEL

ÜAÜKN-i VI pleenumi otsusest (26. juulil 1951)

1. Kohustada ametiühingu-organisatsioone kõrvaldama tõsised puudused sotsialistliku võistluse juhtimisel ja kindlustama võistluse edasist arenemist 1951. aasta riikliku plaani ja töötajate poolt kirjades seltsimees J. V. Stalinile antud lubaduste edukaks täitmiseks.

2. Juhtida ametiühingu- ja majandusorganisatsioonide tähelepanu sellele, et peale riiklike plaanide, mille täitmine on kohustuslik igale tsehhile ja ettevõttele nomenklatuuris ja sortimendis kindlaksmääratud ulatuses, on käesoleval ajal sotsialistliku võistluse tähtsamaks ülesandeks võitlus toodangu kvaliteedi igakülgse tõstmise ja omahinna alandamise eest, toorainete ja materjalide kokkuhoiu eest, tööstuse ja põllumajanduse sisemiste reservide õige kasutamise eest, uue tehnika ja eesrindliku tehnoloogia juurutamise, tööviljakuse ja tootmiskultuuri edasise tõstmise eest. Võistlusega peab kaasas käima tööliste ja teenistujate töötingimuste, korteriolude ning kultuurilise ja elutarbelise teenindamise edasine parandamine.

Ametiühingu- ja majandusorganisatsioonidel on vaja arvestada iga rahvamajandusharu konkreetseid tingimusi ja ülesandeid, mis käesoleval ajal nende ees seisavad.

Sotsialistlikku võistlust on tarvis suunata:

s õ e t ö ö s t u s e s — söetootmise plaani ületamisele, laavatööde organiseerimisele graafiku järgi (üks tsükkel ööpäevas), kompleksse mehhaniseerimisplaani täitmisele, aheraine vähendamisele söes ja söe omahinna alandamisele, uute kaevanduste ehitamise ja kasutuselevõtmise kiirendamisele;

m e t a l l u r g i a t ö ö s t u s e s — riikliku plaani ületamisele kogu metallurgiatsükli ulatuses, toodangu väljalaskmisele kindlaksmääratud sortimendis, parimate näitajate saavutamisele agregaatide ja sisseseadete kasutamisel, kiirsulatamismeetodite omandamisele, musta ja värvilise vanametalli kogumise paremale organiseerimisele;

n a f t a t ö ö s t u s e s — nafta- ja gaasitootmise ning naftasaaduste tootmise plaani ületamisele (täpselt kinni pidades sortimen-

dist ja kindlaksmääratud standarditest), uute naftaleiukohtade avastamisele ja kasutuselevõtmisele, seisakute vähendamisele puurimistöödel, puuraukude puurimise kiiruse suurendamisele, nafta ja naftasaaduste kadude vähendamisele;

elektrijaamade alal — soojus- ja hüdroelektrijaamade uute võimsuste käikulaskmisele, elektrivõrgu ehitamise plaani täitmisele, kütte kokkuhoiule ja avariideta tööle;

masinaehituses — plaani täitmisele antud nomenklatuuri kohaselt, toodangu kvaliteedi parandamisele, metallitöötlemise kiirmeetodite juurutamisele, uut tüüpi masinate ja sisseseadete väljalaske kasutuselevõtmisele, töömahukuse vähendamisele toodete valmistamisel, ettevõtete töö rütmilisuse kindlustamisele, mustade ja värviliste metallide kokkuhoiule;

keemiatööstuses — peamiste keemiasaaduste, mineraalväetiste tootmise edasisele kasvule, rahvamajanduse jaoks uute kemikaalide tootmisele, vastupidavate värvide väljalaske suurendamisele;

metsatööstuses — antud sortimendis metsamaterjali varumise ja väljaveo plaanide täitmisele ja ületamisele, toodangu omahinna alandamisele seadmete ja mehhanismide täieliku ärakasutamise teel, uue tehnika juurutamisele, tootmisprotsesside mehhaniseerimisele, tööviljakuse tõstmisele;

kerge- ja toiduainetetööstuses — riikliku plaani täitmisele toodangu väljalaskmisel kindlaksmääratud sortimendis, kvaliteedi parandamisele ja kõrgemat sorti toodangu väljalaske suurendamisele, tooraine kokkuhoiule ja tootmiskadude vähendamisele;

transpordi alal — veoste mahu suurendamisele, vagunite ja laevade ringluse kiirendamisele, vedurite keskmise ööpäevase läbisõidu tõstmisele, rongide ja laevade katkestamatu ning avariideta, rangelt graafikukohase liikluse kindlustamisele, liikuva koosseisu, teede ja transpordiseadmete eeskujulikule hooldamisele, veoste omahinna alandamisele, iga liiki kütteaine kokkuhoiule;

side-ettevõtetes ja -organisatsioonides — sissetulekuplaanide täitmisele ja ületamisele, postisaadetiste kiirele edasitoimetamisele, raadiosaadete kvaliteedi tõstmisele, tootmisprotsesside laialdasemale tehnilisele varustamisele ja mehhaniseerimisele, rikete ja seisakute arvu ning kestuse vähendamisele sideliinidel;

ehituse alal — plaanide täitmisele ja ületamisele, ehitustööde kvaliteedi edasisele tõstmisele ja maksumuse alandamisele, uute tööstusettevõtete, elumajade, kultuuri- ja kommunaalasutuste ehitamise kiirendamisele, ehitustööde mehhaniseerimise taseme tõstmisele, ehitamise tööstuslike meetodite laialdasele kasutamisele, ehitusmaterjalide kokkuhoiule;

ehitusmaterjalide tööstuses — ehitusmaterjalide tootmise plaanide täitmisele ja ületamisele, ehituste ainult kõrgekvaliteedilise toodanguga varustamisele ning kompleksele varustamisele, tooraine ja materjalide kokkuhoidlikule kasutamisele,

uute efektiivsete ehitusmaterjalide massilisele tootmisele, seadmete paremale kasutamisele, ehitusmaterjalide omahinna alandamisele;

põllumajanduses — põllumajanduse arendamise riiklike plaanide edukale täitmisele ja ületamisele, peamise ülesande lahendamisele — kõikide põllumajanduslike kultuuride viljakuse tõstmisele, ühiskariloomade arvu ja produktiivsuse tunduvale suurendamisele, traktorite ja põllutöömasinate produktiivsele kasutamisele;

kohalikus tööstuses ja tööndusk ooperatsioonis — laiatarbekaupade ja põllumajandusliku inventari väljalaske suurendamisele kohaliku tooraine parema kasutamise arvel, väljalastava toodangu kvaliteedi parandamisele ja sortimendi laiendamisele;

kommunaalmajanduses — elektrienergia ja gaasi tootmise, veevarustuse, reisijate linnatranspordiga kindlustamise plaanide, samuti ehitus- ja remonttööde plaanide täitmisele ja ületamisele, elanikkonna saunade, pesumajade, linnatranspordi ja teiste kommunaalteenustega teenindamise parandamisele;

kaubanduses ja ühiskondlikus toitlustamises — kaubakäibe edasisele arendamisele, kaupluste ja sööklate võrgu laiendamisele, kaupade sortimendi laiendamisele kauplustes ja toitude valiku suurendamisele sööklates, toodangukvaliteedi tõstmisele, kaubanduskultuuri igakülgsele tõstmisele, elanikkonna teenindamise parandamisele, lisakulude vähendamisele ja riiklike vahendite kokkuhoidmisele.

3. Teha ettepanek ametiühingute keskkomiteedele, vabariiklikele, krai-, oblasti- ja käitiskomiteedele ja ametiühingute nõukogudele laialdaselt arendada massilist selgitustööd ÜAÜKN-i, ministeeriumide ja keskasutuste poolt 1951. aasta jaoks väljatöötatud üleliidulise sotsialistliku võistluse uute tingimuste tutvustamiseks, viia need iga tööliseni, insener-tehnilise töötajani, teenistujani ja kindlustada sotsialistliku võistluse uus tõus.

Sotsialistliku võistluse tingimuste väljatöötamisel ja vastuvõtmisel ettevõttes tuleb igakülgselt arvestada tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate ettepanekuid, igati toetada nende loovat initsiatiivi, mis on suunatud brigaadi, osakonna, tsehhi või ettevõtte ees seisvate ülesannete edukaks täitmiseks.

4. Kohustada ametiühingu- ja majandusorganisatsioone saavutama kõigi tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate osavõttu sotsialistlikust võistlusest; suurendada abi võistlusest osavõtjaile sotsialistlike kohustuste täitmisel. Tuleb saavutada, et tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate individuaalsed kohustused võetaks vastu arvestusega, et brigaadide, osakondade, tsehhide ja ettevõtete tootmisplaanide täitmine edukalt kindlustataks.

5. Majandus- ja ametiühingu-organisatsioonid on kohustatud pöörama erilist tähelepanu mahajäänud ettevõtetele, osutama neile rohkem abi, kindlustades neile ettevõtetele vajalikud tingimused riiklike plaanide täitmiseks.

Kesk-, vabariiklikud, oblasti- ja kraikomiteed ning ametiühingute

nõukogud peavad suurendama abi mahajäävate ettevõtete ametiühingu-organisatsioonidele sotsialistliku võistluse arendamisel ja tootmis-massilise töö parandamisel. On vaja laialdasemalt kaasa tõmmata ettevõtete ametiühinguaktiivi mahajäävate tsehhide ja osakondade töö parandamiseks ettenähtud abinõude väljatöötamisele ja nende abinõude täitmise kontrollimisele. Küsimusi, mis on seotud mahajäämuse likvideerimisega plaani täitmisel, tuleb sagedamini arutada tööliste koosolekuil ja tootmisnõupidamistel, kindlustades puuduste kohta käiva kriitika ja enesekriitika laialdase arendamise.

6. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid ning ametiühingute nõukogusid koos majandusorganitega parandama tööd eesrindlike töömeetodite levitamise alal; süstemaatiliselt populariseerima tootmisnovaatorite saavutusi ajakirjanduses, raadio teel ja kinos; praktiseerima nõupidamiste läbiviimist novaatorite kogemuste vahetamiseks, korraldama tööliste tootmisalaseid ekskursioone eesrindlikesse ettevõtteisse; laialdaselt arendama tootmistehnilist propagandat kultuurihoonetes, klubides ja punanurkades.

Ministeeriumidel, keskasutustel ja ametiühingute kirjastusel tuleb suurendada raamatute, brošüüride ja plakatite väljalaset, mis populariseerivad tootmiseesrindlaste kogemusi; tuleb parandada ministeeriumide ja keskasutuste poolt organiseeritud tehnilise informatsiooni olukorda; tuleb laiaulatuslikumalt arendada ettevõtete tehniliste kabinettide ja teaduslike raamatukogude tööd.

7. Majandus- ja ametiühingu-organisatsioonidel tuleb rohkem hoolitseda tööliste kvalifikatsiooni tõstmise eest, taotledes tööliste suuremat osavõttu kursustest, ringidest, stahaanovlaste koolidest ja tehnikumidest. Laiaulatuslikumalt tuleb arendada insener-tehniliste töötajate ja tootmiseesrindlaste šeflust noorte ja ettevõtetesse tulnud uute tööliste üle. Luua vajalikud tingimused tootmisnovaatorite edukaks loovaks tööks ja kultuurilis-tehnilise taseme tõusuks.

8. Pleenum teeb ettepaneku ametiühingu-organisatsioonidele aktiivselt kaasa aidata teadlaste ja tootmistööliste loova koostöö edasiseks arendamiseks ja tugevdamiseks. Tuleb laiaulatuslikumalt praktiseerida sotsialistlike lepingute sõlmimist teadusliku uurimise asutuste ja ettevõtete vahel koostööks tootmisprobleemide läbitöötamisel, uue tehnika juurutamisel, tootmiskultuuri tõstmisel, ettevõtte tehnilis-majanduslike näitajate parandamisel. Igakülgselt tuleb arendada teaduslike kollektiivide ja üksikute teadlaste šeflust tööliste — tootmisnovaatorite üle.

Tööliste sotsialistlikust võistlusest kutsealade järgi

ÜAÜKN-i XII pleenumi otsusest (1944. a. märts)

Pleenum teeb kesk- ja käitiskomiteedele ettepaneku laiaulatuslikumalt arendada ettevõtetes töölistevahelist sotsialistlikku võistlust kutsealade järgi selliselt, et sellega saavutataks kõikides toot-

misharudes iga kutseala, eeskätt aga juhtivate kutsealade tööliste osavõtt võistlusest.

Võistluse kokkuvõtted kutsealade järgi peab iga kuu kohta tegema käitiskomitee koos ettevõtte juhatajaga käitiskomiteede istungil.

Teha ettepanek ametiühingute käitiskomiteedele laiaulatuslikumalt levitada sotsialistlikus võistluses kutsealade järgi võitjaiks tulnute töömeetodeid kõigi tööliste, eriti aga noortööliste hulgas.

Eri kutsealade eesrindlike tööliste parimate töömeetodite levitamiseks ja mahajäänute abistamiseks on ametiühingute keskkomiteed koos rahvakomissariaatidega kohustatud välja andma brošüüre ja plakateid, aga samuti korraldama ühesuguste kutsealade tööliste nõupidamisi.

(«ÜAÜKN-i pleenumite otsused (Üheksas koosseis)», Profizdat, 1949, v. k.)

ÜAÜKN-i VI pleenumi otsusest

(26. juulil 1951)

9. Pleenum soovitab peamiste näitajatena tööliste jaoks, kes võitlevad esikoha pärast kutsealases võistluses: keskmiste-progressiivsete töönormide ületamist; eesrindlike töömeetodite omandamist; toodangu kõrget kvaliteeti; tooraine ja materjali kokkuhoidu; ratsionaliseerimisabinõude kasutamist.

Määrata, et töölistele, kes on* ...

Kutseala parima töölise nimetuse andmine, autahvlile ja auraamatusse kandmine ning aukirjadega autasustamine peab toimuma käitiskomitee istungil, millest võtavad osa ettevõtete juhtivad töötajad, aga võistluse kokkuvõtete tegemine, läbiarutamine ja autasu kätteandmine — üldkoosolekul.

10. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone looma kindla korra ettevõtetele, tsehhidele, osakondadele ja eesrindlikele töölistele vastavate autasude ja ergutusauhindade määramisel ja kätteandmisel ning tõstma nende tähtsust sotsialistliku võistluse edasiarendamise eesmärgil.

Aukirjad kollektiivide ja üksikute tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate autasustamiseks seatakse sisse ametiühingute keskkomiteede poolt koos ministeeriumide ja keskasutustega, kohaliku alluvusega tööstuse osas aga — ametiühingute vabariiklike, oblasti- ja krainõukogude poolt koos liiduvabariikide või auto-

---

* Vastavalt ÜAÜKN-i 1955. a. 10. augusti III pleenumi määrusele on see lõik muudetud ja asendatud järgmisega: «Ametiühingu käitis- ja kohalikud komiteed peavad võistlusest osavõtjate loova aktiivsuse arendamiseks paremini ära kasutama kõik eesrindlaste ühiskondliku ergutamise vormid (aukiri, autahvel, auraamat), ning lähtudes ettevõtte konkreetsetest tootmistingimustest, koos ettevõtte majandusjuhtidega kindlaks määrama võistlejate ergutamise tingimused ja korra.

noomsete vabariikide ministrite nõukogudega ja oblasti või kraide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedega kooskõlastatult ÜAÜKN-iga. Ühtaegu aukirja sisseseadmisega tuleb kinnitada ka põhimäärus aukirja omistamise ja kätteandmise korra tingimuste kohta.

Määrata, et rändpunalippude andmine ettevõtteile — üleliidulise sotsialistliku võistluse võitjaile — peab toimuma ministeeriumide ja keskasutuste peavalitsuste kolleegiumi liikmete või ülemate ja ÜAÜKN-i liikmete või ametiühingute keskkomiteede ja ametiühingute nõukogude presiidiumi liikmete poolt ettevõtte tööliste ja teenistujate üldkoosolekuil või konverentsidel mitte hiljem kui kümme päeva pärast sotsialistliku võistluse kokkuvõtete tegemist. Juhul kui ettevõtte kollektiivilt võetakse rändpunalipp ära, peavad ametiühingu-organisatsioonid selgitama töölistele ja teenistujatele lipu äravõtmise põhjusi.

Puuduste kõrvaldamisest sotsialistliku võistluse organiseerimisel

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus nr. 18, 13. juulist 1954

Nagu näitas kontroll, realiseeritakse reas ettevõtetes aeglaselt ametiühingute XI kongressi juhendite seda osa, mis käsitleb puuduste kõrvaldamist sotsialistliku võistluse organiseerimisel ja eesrindlike kogemuste levitamisel.

Mõned ametiühingu-organisatsioonid suhtuvad ikka veel formaalselt võistluse juhtimisse, tegelevad ebarahuldavalt eesrindlike kogemuste levitamisega, ei abista küllaldaselt töönorme mittetäitvaid töölisi ja mahajäänuid kollektiive jõuda eesrindlaste tasemele.

Halvasti rakendatakse tootmisnovaatorite eesrindlikke kogemusi mustmetallurgia ettevõtetes. Paljude ettevõtete ametiühingu-organisatsioonid ja majandusjuhid ei võta tarvitusele abinõusid plaani ennetähtaegse täitmise, tööviljakuse tõstmise ja tootmisreservide parema kasutamise eest toimuva sotsialistliku võistluse laialdaseks arendamiseks, ei võitle küllaldaselt metallurgiaagregaatide seisakutega, mille tulemusena reas ettevõtetes, eriti aga Novo-Tagili, Kirovi-nimelises Makejevka, Dzeržinski-nimelises Dneprovski ettevõttes, Tšeljabinski, Krivoi Rogi ja mõnedes teistes ettevõtetes ei täideta rea kuude jooksul metallitootmise plaani toodangu eriliikide järgi.

Ikka veel aeglaselt levitatakse eesrindlike ettevõtete töökogemusi söetööstuses. Söetööstuse ametiühingud ja majandusjuhid ei osuta vajalikku abi mahajäänud kaevanduste kollektiividele nende töö parandamisel.

Metsatööstuses ei rakendata küllaldaselt raietööde organiseerimise eesrindlikku tsüklimeetodit, ebarahuldavalt täidetakse puidu väljavedamise ülesandeid, halvasti kasutatakse mehhanisme.

Äärmiselt aeglaselt levivad põllumajanduse eesrindlaste väärtuslikud kogemused masina-traktorijaamades ja sovhoosides. Paljud

ametiühingu-organisatsioonid hoolitsevad halvasti selle eest, et luua töölistele tingimused kõrge tootlikkusega tööks. Reas masina-traktorijaamades ja sovhoosides ei täida tunduv osa mehhanisaatoreid kindlaksmääratud töönorme, kasutatakse ebarahuldavalt põllumajanduslikku tehnikat.

Ametiühingu-organisatsioonid ja majandusjuhid jätkavad real juhtumeil võistluse arendamiseks ja eesrindlike kogemuste levitamiseks vajaliku elava organisaatorliku töö asendamist mitmesuguste andmete, tõendite ja aruannete koostamisega, võistlusest osavõtjate rohkearvuliste arvestusvormide täitmisega.

Mõnedes masinaehitus-, polügraafia- ja teiste tööstusharude ettevõtetes toimub ühtaegu tsehhide ja osakondade võistlusega esikoha pärast tehases võistlus «stahaanovliku tsehhi või osakonna», «stahaanovlike tsehhide ja osakondade vahelise võistluse võitja», «kiirtöömeetodite tsehhi või osakonna» nimetuse saamise eest.

Tehases «Kautšuk», Kaasani õmblusvabrikus nr. 4 ja reas teistes peetakse väljamõeldud arvestust nende kohta, kes võtavad osa võistlusest tootmisnovaatorite mitmesuguste «algatuste» ja «initsiatiivide» alal.

Vladimiri traktoritehases esitavad tsehhid iga kuu käitiskomitee esimehele ja tehase administratsioonile andmed selle kohta, kui palju töölised võtavad osa võistluse mitmesugustest liikidest: toodangu omahinna alandamise eest, iga operatsiooni eeskujuliku täitmise eest, samuti brigaadide arvu kohta, kes võistlevad materjalide kokkuhoiu ja toodangu kvaliteedi parandamise eest, ning isiklikke arveid omavate tööliste arvu kohta.

Paljudes ettevõtetes piirduvad käitiskomiteed ja majandusjuhid kogu võistluse organiseerimise töös kirjalike kohustuste kogumisega, mida koostatakse iga kuu šablooni järgi. Sageli võetakse niisugused kohustused, mis ei mobiliseeri töölisi tööviljakuse edasisele tõstmisele; kohustuste hulka võetakse punktid, mis ei kuulu tootmistegevuse juurde. Taotledes seda, et kõik töölised oleksid haaratud individuaalse võistlusega, nõutakse neilt sageli individuaalkohustuste võtmist ka neil juhtudel, kui töö toimub brigaadimeetodil ja kui kohustused võetakse brigaadi kollektiivi poolt.

Niisugune võistluse organiseerimise ja arvestuse bürokraatlik praktika lämmatab tööliste ja teenistujate loovat isetegevust ja initsiatiivi, juhib ametiühingu-organisatsioonide tähelepanu kõrvale elavast organisaatorlikust tööst tööviljakuse järjekindla tõusu, tootmisplaanide täitmise ja ületamise, toodangu kvaliteedi parandamise ja omahinna alandamise eest toimuva sotsialistliku võistluse edasiarendamise alal.

Üleliiduline Ametiühingute Keskнõukogu o t s u s t a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid ning nõukogusid koos majandusjuhtidega kõrvaldama esinevaid puudusi ja moonutusi sotsialistliku võistluse organiseerimises, suunama tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate loovat initsiatiivi ja energiat võitlusele töö-

viljakuse järjekindla tõusu, tootmisreservide maksimaalse kasutamise, toodangu omahinna alandamise ning kvaliteedi parandamise eest, plaanide täitmise eest iga ettevõtte, ehituse, iga masina-traktorijaama ja iga sovhoosi poolt.

Kesk-, vabariiklikel, oblasti-, käitis- ja kohalikel komiteedel on vaja kaotada ettevõtetes olemasolevad rohkearvulised võistlustingimused ühtedele ja samadele tsehhide ja osakondade kollektiividele, liigsed arvestusvormid ja aruandlused ning koondada kõik jõud elavale tööle masside organiseerimisel riiklike plaanide edukaks täitmiseks, mahajäänute tõstmisele eesrindlaste tasemele.

Osakondade ja tsehhide võistlus esikoha saamise pärast tuleb läbi viia käitiskomitee ja ettevõtte juhtkonna poolt väljatöötatud tingimuste alusel, vastavalt üleliidulise sotsialistliku võistluse nõuetele.

2. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, oblasti-, käitiskomiteesid ja nõukogusid parandama koos majandusjuhtidega tööd eesrindlike kogemuste tundmaõppimisel ja levitamisel.

Sel eesmärgil regulaarselt läbi viia tööliste kogemuste vahetamiseks nõupidamisi kutsealade järgi, sagedamini korraldada klubides, punanurkades ettekandeid ning vestlusi eesrindlikest kogemustest, organiseerida tööliste ja insener-tehniliste töötajate tootmisekskursioone ja loomingulisi külaskäike sugulasettevõtetesse. On vaja taotleda, et igas ettevõttes töötataks välja ja viidaks ellu organisatsioonilis-tehnilised abinõud, mis kindlustavad tootmisnovaatorite töömeetodite juurutamist. Käitiskomiteed peavad laialdaselt kaasa tõmbama töölisi, insenere ja tehnikuid eesrindlike kogemuste rakendamise abinõude väljatöötamisele ja teostama kontrolli nende täitmise üle.

3. Ametiühingu- ja majandusorganisatsioonid peavad taotlema, et sotsialistlikust võistlusest võtaksid aktiivselt osa kõik töölised, tõmbama nad individuaalsesse ja brigaadidevahelisse võistlusse, abistama neid kõrge tööviljakuse saavutamisel töötamiskoha eeskujuliku organiseerimise, kvaliteediliste instrumentide kindlustamise, tooraine, pooltoodete ja materjalidega õigeaegse varustamise teel.

Kohustada ametiühingu-organisatsioone osutama igakülgset abi töölistele, kes ei täida töönorme, looma neile tingimused tootlikuks tööks, abistama neid kvalifikatsiooni tõstmisel, sellele tööle laialdasemalt kaasa tõmbama kaadritöölisi, kes on omandanud rikkalikke tootmiskogemusi, laiendama ja parandama nende koolide tööd, kus õpetatakse töölistele eesrindlikke töömeetodeid.

Teha käitiskomiteedele ettepanek organiseerida, et töölised võtaksid endale sotsialistlikke individuaalkohustusi kirjalikult või suuliselt tootmisnõupidamistel ja ametiühingu-rühmade koosolekutel.

Tootmislõikudes, kus toodangu arvestus toimub brigaadide järgi, võtab sotsialistlikud kohustused endale brigaadi kollektiiv.

Individuaalse ja brigaadidevahelise võistluse peamisteks näitajateks peavad olema töönormide ületamine ja toodete kvaliteedi

parandamine. Individuaalse ja brigaadidevahelise võistluse tulemused tuleb kokku võtta ametiühingurühmade koosolekutel.

4. Ametiühingu-organisatsioonidel on vaja laiaulatuslikumalt arendada võistlust kutsealade järgi, paremini seda ära kasutada tootmisnovaatorite kogemuste levitamiseks ja mahajäänud tööliste tõstmiseks eesrindlaste tasemele.

Käitiskomiteed peavad koos ettevõtte administratsiooniga tähelepanelikult tundma õppima ja energiliselt tootmisse rakendama kutsealade järgi toimuvas võistluses võitjakstulnute saavutused, igati ergutama eesrindlasi, kasutades laialdaselt ühiskondlikke ergutusvorme — kutseala parima nimetuse omistamist, aukirjadega autasustamist, autahvlile ja auraamatusse kandmist.

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidium soovitab ametiühingu-organisatsioonidele, et nad rööbiti kutsealade järgi toimuvas võistluses võitjakstulnute ergutamisega autasustaksid aukirjadega ning kannaksid autahvlile ja auraamatusse neid töölisi, ratsionaliseerijaid, leiutajaid, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid, kes on esitanud novaatorlikke ettepanekuid ning on saavutanud kõrgeid töönäitajaid.

Kutsealade järgi toimuva tööliste võistluse kokkuvõtteid ja antud kutseala parima nimetuse omistamine tuleb teostada iga kuu käitis- või tsehhikomiteede istungitel koos administratsiooniga. Autahvlile ja auraamatusse kandmine ning aukirjaga autasustamine peab toimuma käitiskomiteede ja ettevõtete juhtijate otsusel, autasude ja ergutustasu kätteandmine peab toimuma üldkoosolekutel.

Arvesse võttes üksikute tootmisharude tootmis-iseärasusi, tuleb pidada võimalikuks:

kutsealade järgi toimuvast tööliste võistlusest kokkuvõtete tegemisel, kellede töö on seotud metallurgiaagregaatidega, omistada antud kutseala parima nimetus — «parim terasesulataja», «parim mäetööline», «parim valtsija» jne. (juurdelisatava elukutsete nimekirja järgi) — töölisele, kes tuli kutsealade järgi toimuvas võistluses võitjaks kolme kuu töötulemuste alal. Võistluse võitjaid, kes on täitnud näitarve kuue kuu töötulemuste alal, kanda autahvlile ja autasustada aukirjadega, neid aga, kes on täitnud näitarve aasta töötulemuste alal, kanda auraamatusse ja anda välja tunnistus;

hooajatöödel (turba-, juurviljakonservide, suhkru- ja teistes tööstusharudes) autasustada aukirjadega ja kanda autahvlile need töölised, kes on tulnud kutseala järgi toimuvas võistluses võitjaks kolm kuud järjest. Töölised, kes on saavutanud kõrgeid töönäitajaid kutsealade järgi toimuvas võistluses hooaja töötulemuste alal, kanda auraamatusse ja anda välja tunnistus;

põllumajanduslikel töödel autasustada aukirjadega ja kanda autahvlile traktoriste ja masina-traktorijaamade ning sovhooside traktoribrigaadide brigadiire, sovhooside põllutööbrigaadide töölisi ja brigadiire, kes põllutööde kahe piirneva perioodi vältel on saanud kutsealade järgi toimuvas võistluses nimetuse «parim traktorist»,

«parim brigadiir» jne.; teraviljakombainidel, suhkrupeedikombainidel, kartulikombainidel töötavad kombainerid, viljapeksumasinate, teraviljapuhastusmasinate ja silolõikajate masiniste, haagitavatel ja iseliikuvatel heinaniidumasinatel töötajaid — saagikoristamise aja eest. Need kutsealade järgi toimuvas võistluses võitjakstulnud, kes on saavutanud kõrgeid töönäitajaid põllumajandusliku aasta tulemuste alal, kanda auraamatusse ja anda välja tunnistus.

Soovitada ametiühingute keskkomiteedele vajalikel juhtudel teha täiendusi ja muudatusi kutsealade järgi toimuva võistluse peamistes töönäitajates, lähtudes mitmesuguste tootmisharude töö iseärasustest.

5. Käitis- ja kohalikud komiteed peavad kindlustama sotsialistliku võistluse avalikkust sel teel, et arutatakse võistluse tulemused läbi tööliskoosolekuil, valgustatakse võistluse käiku ja selle tulemusi tahvlitel, tehaste ajalehtedes ja seinalehtedes. Pidada vajalikuks, et igas tootmislõigus toodaks iga päev ära tööliste poolt töönormide täitmise näitajad, tsehhides aga organiseeritaks brigaadide ja osakondade vahelise võistluse tulemuste, samuti ka tsehhi kollektiivi poolt sotsialistlike kohustuste täitmise teatavakstegemist.

Võistluse näitajate väljapanemise organiseerimisel ja sellest võistlusest kokkuvõtete tegemisel peavad käitiskomiteed ja majandusjuhid kasutama ettevõtetes olemasolevat tootmisarvestust. Keelata ametiühingu-organisatsioonidel sisse viia täiendav arvestusdokumentatsioon sotsialistliku võistluse kohta ja kindlaks määrata, et sotsialistlikust võistlusest kokkuvõtete tegemine toimub kehtivate raamatupidamisarvestuse ja operatiiv-tehnilise arvestuse jaoks kindlaksmääratud vormide alusel.

6. Kindlaks määrata, et aukirjad kollektiivide ja üksikute tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate autasustamiseks seavad sisse ametiühingute keskkomiteed koos ministeeriumide ja keskasutustega, kohaliku alluvusega tööstuse osas aga — ametiühingute vabariiklike, oblasti- ja krainõukogud koos liiduvabariikide, autonoomsete vabariikide ministrite nõukogude ja oblasti või kraide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedega. Ühtaegu aukirja sisseseadmisega tuleb kinnitada ka põhimäärus aukirja omistamise ja kätteandmise korra tingimuste kohta.

Sotsialistliku võistluse võitjate ergutamise täiendavatest vormidest

ÜAÜKN-i XII pleenumi otsusest
(1944. a. märts)

5. Pleenum soovitab lisaks olemasolevaile ergutusvormidele võistluses parimaid tulemusi saavutanud tööliste ja teenistujate esiletõstmiseks võtta tarvitusele veel järgmised täiendavad ergutusvormid:

a) kõrge töökvaliteedi ja tootmisnormide ületamise eest... jook-

sul[1] järjest sellises ulatuses, mis ületab tsehhi normide ületamise keskmise taseme, kanda «Autahvlile», mis on välja pandud ettevõttes, suurtes tsehhides või klubides;

b) samade näitajate saavutamise eest... jooksul[1] järjest anda ettevõtte «Aukiri».

Aukirjade väljaandmine peab toimuma ettevõtte või tsehhi tööliste ja teenistujate üldkoosolekul.

6. Soovitada ettevõtete direktoritele ja käitiskomiteedele ettevõtetes sisse seada «Auraamat», kuhu tuleb sisse kanda kutsealade järgi peetud võistlusel võitjaks tulnute nimed, kui nad on hoidnud seda nimetust... kuu jooksul[1] järjest, ühes nende töömeetodite kirjeldusega.

«ÜAÜKN-i pleenumite otsused (Üheksas koosseis)», Profizdat 1949, v. k.)

Insener-tehniliste töötajate nimede sissekandmisest «Auraamatusse»

ÜAÜKN-i selgitus 23. märtsist 1946

Seoses esitatud järelepärimistega ÜAÜKN teatab, et ÜAÜKN-i XII pleenumi otsuse kohaselt võib käitistes sisseseatud «Auraamatusse» sisse kanda kõrvuti tööliste nimedega ka insener-tehniliste töötajate — tsehhijuhatajate, meistrite, brigadiiride jt. nimesid, kui nende juhtimisel olev osakond või jaoskond ületab... jooksul[1] järjest plaani või ülesande, valmistab kõrgekvaliteedilist toodangut, vähendab praaki, hoiab kokku toorainet ja materjale ning ratsionaliseerib tööd.

«Auraamatusse» võib kanda ka konstruktorite, tehnoloogide ja mehaanikute nimed, kelle töö tulemusena on ettevõttes saavutatud tunduvat edu tootmistöö organiseerimise ja tööviljakuse tõstmise alal.

Parimate insener-tehniliste töötajate nimed kantakse «Auraamatusse» käitiskomitee ja käitise direktori ühise otsuse põhjal.

«AURAAMATU» TÄITMISE JUHEND

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusega 17. juulist 1952

1. «Auraamatusse» kantakse kutsealade järgi peetud sotsialistliku võistluse võitjate nimed, kes on kaitsnud seda nimetust üle aasta.

«Auraamatusse» võib kanda insener-tehniliste töötajate — tsehhijuhatajate, meistrite, brigadiiride jt. nimed, kui nende poolt juhitav tsehh või jaoskond järjest üle aasta on ületanud riikliku plaani või ülesande kehtestatud nomenklatuuri kohaselt, on andnud kõrgeväärtuslikku toodangut ja alandanud selle omahinda, hoidnud kokku toorainet ja materjale, vähendanud praaki, rakendanud eesrindlikke töömeetodeid ja ratsionaliseerimisettepanekuid.

«Auraamatusse» võib kanda ka konstruktorite, tehnoloogide ja mehaanikute nimed, kelle töö tulemusena on ettevõttes tehtud tõsiseid edusamme tootmise organiseerimise ja tööviljakuse tõstmise alal.

[1] Vt. ÜAÜKN-i VI pleenumi otsus, 26. juulist 1951, käesolev väljaanne lk. 37.

2. Sotsialistliku võistluse võitjate ja paremate insener-tehniliste töötajate nimed kantakse «Auraamatusse» käitiskomitee ja ettevõtte juhataja ühisel otsusel.

Märkus. «Auraamatusse» kantud sotsialistliku võistluse võitjaile ja paremaile insener-tehnilistele töötajatele antakse välja tunnistus.

3. «Auraamatusse» kandmine toimub järgmiselt:

Foto

Ivanov, Aleksei Peetri p.
mehaanikatsehhi nr. 6 treial.
Töötab tehases alates 5. juulist 1937.
«Auraamatusse» kantud tootmistöö alal tehtud tõsiste edusammude eest. . . . . 195. . . a.

Allpool seda sissekannet on soovitav märkida, milliseid tulemusi on töötaja saavutanud tööviljakuse tõstmise, materjalide ja tööriistade kokkuhoiu alal, tema poolt valmistatava toodangu kvaliteedi tõstmise, omahinna alandamise ja praagi vastu võitlemise alal; missugused leiutised ja ratsionaliseerimisettepanekud on tehtud tema poolt jne., samuti tema saavutuste tähtsus sotsialistliku võistluse arendamisel ettevõttes.

4. «Auraamatu» lõppu eri lõiku on soovitav kanda silmapaistvamad saavutused ja tähelepanuväärivad sündmused ettevõtte tootmistöös, üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemuste põhjal ettevõttele antud rändpunalippude ja preemiate saamise kuupäevad jne.

5. «Auraamatut» tuleb hoida käitiskomitee ja ettevõtte juhataja poolt eriti selleks määratud kohas nii, et töölistel, insener-tehnilistel töötajatel ja teenistujatel oleks vaba juurdepääs sellega tutvumiseks.

Tööstusettevõtete direktorifondi kohta

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusest 5. detsembrist 1946

Tööstusettevõtete direktorite initsiatiivi ja vastutuse suurendamiseks tootmisprogrammi täitmise, omahinna alandamise ja kasumiplaani täitmise alal NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrab:

1. Moodustada alates 1. juulist 1946 riiklikes tööstusettevõtteis direktorifond ja määrata, et selle fondi moodustamise allikaks on ettevõtte kasum, ettevõtteis aga, kus kasumit ei ole plaanis ette nähtud, — kokkuhoid toodangu omahinna alandamisest.

2. Direktorifond moodustada kõigis iseseisva bilansiga isemajandavais liidulise, vabariikliku ja kohaliku alluvusega riiklikes tööstusettevõtteis, kes on täitnud või ületanud riikliku plaani kindlaksmääratud sortimendis kaubatoodangu väljalaske alal, ülesande omahinna alandamise alal ja toodangu realiseerimisest saadud kasumite plaani.

Eelarveliste ja teadusliku uurimise asutuste juures olevais tööstuslikes abiettevõtteis direktorifondi ei moodustata.

3. Teostada eraldamisi direktorifondi plaanilisest kasumist või omahinna alandamisest saadavast kokkuhoiust alljärgnevas ulatuses[1]:

a) 4% järgnevate ministeeriumide tööstusettevõtteis: Värvilise

[1] Käesolevas määruses näidatud eraldamiste ulatus direktorifondi on 9. augustil 1948. a. muudetud.

Metallurgia Ministeerium (välja arvatud mäetööstus), Keemiatööstuse Ministeerium (välja arvatud mäekeemia, mineraal-lämmastikväetise ja superfosfaadi ettevõtted), Lennukitööstuse Ministeerium, Laevaehitustööstuse Ministeerium, Relvastuse Ministeerium, Autotööstuse Ministeerium, Raskemasinatööstuse Ministeerium, Põllutöömasinate Tööstuse Ministeerium, Tööpingitööstuse Ministeerium, Masina- ja Aparaaditööstuse Ministeerium, Transpordimasinatööstuse Ministeerium, Ehitus- ja Teedemasinatööstuse Ministeerium, Elektrijaamade Ministeerium, Elektritööstuse Ministeerium, Sidevahendite Tööstuse Ministeerium, Kummitööstuse Ministeerium, Tselluloosi- ja Paberitööstuse Ministeerium, Metsatööstuse Ministeerium, Ehitusmaterjalide Tööstuse Ministeerium (välja arvatud tsemendi-, asbesti- ja vilgukivitööstus), Teedeministeerium (veduri-vaguniremondi- ja masinaehitustehased) ja Tekstiilitööstuse Ministeerium.

Erandina lubada eraldada direktorifondi 10% Mustmetallurgia Ministeeriumi, Idarajoonide Söetööstuse Ministeeriumi, Läänerajoonide Söetööstuse Ministeeriumi, Idarajoonide Naftatööstuse Ministeeriumi, Lõuna- ja Läänerajoonide Naftatööstuse Ministeeriumi ettevõtteis, kõigi ministeeriumide metallurgiakäitistes, Värvilise Metallurgia Ministeeriumi mäetööstuse ettevõtteis, Keemiatööstuse Ministeeriumi mäekeemia, mineraal-lämmastikväetiste ja superfosfaadi käitistes, tsemendi-, asbesti- ja vilgukivitööstuse ettevõtteis ning turbatööstustes;

b) 2% Toiduainetetööstuse Ministeeriumi, Maitseainete Tööstuse Ministeeriumi, Liha- ja Piimatööstuse Ministeeriumi, Idarajoonide Kalatööstuse Ministeeriumi, Läänerajoonide Kalatööstuse Ministeeriumi, Kergetööstuse Ministeeriumi, Kohaliku Tööstuse Ministeeriumi ja Kohaliku Kütteainetööstuse Ministeeriumi ettevõtteis, samuti rajoonilise ja linnalise alluvusega tööstusettevõtteis ja teiste, käesolevas paragrahvis nimetamata ministeeriumide ja keskasutuste tööstusettevõtteis, kaasa arvatud vabariikliku ja kohaliku alluvusega ettevõtted.

4. Määrata, et kasumiplaani ja toodangu omahinna alandamiseks antud ülesande ületamise korral ettevõtete poolt arvatakse direktorifondi täiendavalt üleplaanilise kasumi summast või omahinna alandamisest saadud üleplaanilisest kokkuhoiust 50% käesoleva määruse § 3 lit. «a» näidatud ministeeriumide ettevõtete alal ja 25 % käesoleva määruse § 3 lit. «b» loetletud ettevõtete alal, kuna Mustmetallurgia Ministeeriumi, Idarajoonide Söetööstuse Ministeeriumi, Läänerajoonide Söetööstuse Ministeeriumi, Idarajoonide Naftatööstuse Ministeeriumi ning Lõuna- ja Läänerajoonide Naftatööstuse Ministeeriumi ettevõtteis, samuti kõigi ministeeriumide metallurgiakäitistes, Värvilise Metallurgia Ministeeriumi mäetööstuse ettevõtteis, Keemiatööstuse Ministeeriumi mäekeemia, mineraal-lämmastikuväetiste ja superfosfaadi käitistes, tsemendi-, asbesti- ja vilgukivitööstuse ettevõtteis ning turbatööstustes teostada eraldamisi direktorifondi erandina 75% ulatuses.

5. Määrata, et plaanilisest ja üleplaanilisest kasumist või omahinna alandamisest saadud kokkuhoiust direktorifondi eraldatav aastane üldsumma ei tohi 1947. aasta kohta ületada 5% tööstuse tootmispersonali töötasu aastafondist ümber arvestatuna kaubatoodangu väljalaske tegelikule mahule.

6. Kohustada ministeeriume, peavalitsusi ja ettevõtete direktoreid üleplaanilise kasumi või omahinna alandamisest saadava kokkuhoiu kindlaksmääramisel arvesse võtma muudatusi, mis on tingitud ettevõtte tootmistegevusest mitteolenevaist põhjustest.

7. Lubada ettevõtete direktoreil iga kvartali lõpul teha avansilisi eraldamisi direktorifondi ettevõtte bilansi alusel 50% ulatuses summadest, mis on arvutatud käesoleva määruse § 3, 4 ja 6 kohaselt. Direktorifondi eraldatava summa lõplik suurus määratakse kindlaks aastaaruande järgi.

8. Anda ettevõtete direktoreile õigus kulutada summasid direktorifondist järgnevateks otstarveteks:

a) tootmise laiendamiseks, ettevõtete elamufondi ehitamiseks ja remondiks väljaspool kapitaalmahutuste plaane 50% ulatuses;

b) ettevõtete töötajate kultuurilis-elutarbelise teenindamise parandamiseks (abimajandite laiendamiseks, lasteasutuste, puhkekodude, sanatooriumide, sööklate, klubide sisseseadmiseks ja nende jaoks inventari muretsemiseks ning kehakultuuri arendamiseks), samuti individuaalpreemiate väljaandmiseks töölistele, teenistujaile ja insener-tehnilistele töötajatele, tuusikute muretsemiseks puhkekodudesse ja sanatooriumidesse ning ühekordse abiraha andmiseks töölistele.

Direktorifondi summade kasutamise eelarve kooskõlastatakse ettevõtte direktori poolt ametiühingu käitiskomiteega.

9. Määrata, et kulutusi direktorifondi arvel võib teha ainult olemasolevate summade piirides; keelata summade kulutamine sellesse fondi tulevikus loodetavate laekumiste arvel.

(LMKK 1946, nr. 14, art. 272)

NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend NSV Liidu Ministrite Nõukogu 5. detsembri 1946. a. määruse «Tööstusettevõtete direktorifondi kohta» rakendamiseks

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 5. detsembrist 1946

1. Direktorifond moodustatakse kõigis iseseisva bilansiga isemajandavais riiklikes tööstusettevõtteis: vabrikutes, tehastes, šahtides, kaevandustes, elektrijaamades, veskites, trükikodades, turba-, metsa- ja muudes sellistes liidulise, vabariikliku ja kohaliku alluvusega tööstustes, kaasa arvatud rajooni- ja linnatööstus, samuti transpordi, ehituse, kaubanduse ja teiste majanduslike ministeeriumide koosseisu kuuluvais abitööstusettevõtteis.

Eelarveliste ja teadusliku uurimise asutuste juures olevais abitööstusettevõtteis direktorifondi ei moodustata.

2. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse nr. 2607 § 2-le 5. detsembrist 1946 toimuvad eraldamised direktorifondi plaanilisest ja üleplaanilisest kasumist või omahinna alandamisest saadud kokkuhoiust ainult tingimusel, kui ettevõtted on täitnud või ületanud riikliku plaani kaubatoodangu väljalaske alal kindlaksmääratud sortimendis ja ülesande omahinna alandamise alal ning kasumite plaani.

3. Plaani täitmine kaubatoodangu väljalaske alal tehakse kindlaks plaaniliste väljalaskehindade järgi.

Ettevõtteis, kes realiseerivad toodangu täielikult või osaliselt lepinguliste hindadega või müüvad toodangut arvestushindadega, määratakse plaani täitmine kaubatoodangu väljalaske alal kindlaks kogu tegelikult väljalastud võrreldava ja mittevõrreldava kaubatoodangu plaanilise kommertsomahinna kõrvutamisega seaduses kindlaksmääratud korras kinnitatud plaanis ettenähtud kogu-kaubatoodangu plaanilise kommertsomahinnaga.

4. Plaaniliseks kasumiks eraldamistei direktorifondi loetakse kasum, mis on ette nähtud seaduses kindlaksmääratud korras kinnitatud aasta- ja kvartaliplaanides ühes kõigi samas korras vastuvõetud muudatuste ja täpsustamistega.

5. Omahinna alandamise alal ülesande täitnud ettevõtteiks loetakse need ettevõtted, kes kindlustasid plaanis ettenähtud:

a) omahinna alandamisest saadava kokkuhoiusumma ja

b) võrreldava toodangu omahinna alandamise protsendi eelmise aastaga võrreldes.

6. Eraldamistel direktorifondi võetakse üleplaaniline kasum vahena kinnitatud aruandebilansi kohaselt tegelikult saadud kasumi ja planeeritud kasumi vahel, arvates plaanist ja aruandest maha kasumi, mis eraldatakse laiatarbefondi.

7. Üleplaaniline kokkuhoid omahinna alandamise alal neis ettevõtteis, kelle plaanis pole kasumit ette nähtud, määratletakse eraldamistel direktorifondi kui vahe kogu väljalastud kaubatoodangu (võrreldava ja mittevõrreldava) tegeliku ja planeeritud omahinna vahel.

8. Üleplaanilise kasumi või omahinna alandamisest saadud üleplaanilise kokkuhoiu suuruse määramisel arvestatakse eraldamistel direktorifondi muudatusi aruandeperioodil, mis on aset leidnud ettevõtte tootmistegevusest mitteolenevail põhjustel, ja nimelt:

a) toorainete, poolfabrikaatide, kütteaine ja muude materjalide hindade muudatused, samuti raudtee- ning muude tariifide muudatused;

b) toor- ja kütteainete põhiliikide asendamine planeeritud korras;

c) töötasumäärade ja lisatasude, töönormide, maksumäärade ja pangaprotsentide, kommunaalteenuste tariifide ja amortisatsioonimormide muudatused;

d) valmistatavate toodete väljalaskehindade muudatused;

e) aegumistähtaja möödumisel kasumiks kantud kreditoorne võlgnevus.

9. Eraldamisi direktorifondi teostatakse aasta jooksul iga kvartali lõpul ettevõtte bilansi alusel pooles suuruses NSV Liidu Ministrite Nõukogu 5. detsembri 1946. a. määruse nr. 2607 § 3-es näidatud suurusest ja kinnitatakse kõrgemalseisva organisatsiooni juhataja poolt.

Eraldamisi direktorifondi II ja III kvartali eest teostatakse lähtudes kasumiplaani täitmisest ja omahinna alandamisest saadud kokkuhoiust aasta algusest möödunud aja eest (kasvava summana).

Eraldamised direktorifondi kvartalite järgi on avansilised. Eraldamiste lõplik suurus määratakse kindlaks aasta möödumisel aastaaruande ja lõpp-bilansi kinnitamisel.

Eraldamisi direktorifondi IV kvartali eest eraldi ei teostata, vaid need arvatakse aastaaruande lõpparvestusse.

10. Ettevõtteis, kellel ei ole omahinna kvartaliplaane, teostatakse eraldamisi direktorifondi üks kord aastas pärast aastaaruande ja bilansi kinnitamist.

11. Kui aasta jooksul teostatud eraldamised ettevõtte direktorifondi osutuvad suuremaks kinnitatud aastaaruande ja bilansi alusel kindlaksmääratud eraldamistest, kustutatakse ülemäära eraldatud summa selle fondi summade jäägist aruandeaasta lõpuks, kustutamata osa aga jäetakse ettevõtte bilanssi ja kaetakse järgneval aastal teostatavaist eraldamistest direktorifondi.

Kuni direktorifondi ülemäära eraldatud summade lõpliku kustutamiseni on summade kulutamine uute eraldamiste arvel keelatud.

12. Kõrgemalseisva organisatsiooni loal võivad ettevõtted neil olemasolevaid direktorifondi summasid kulutada elumajade, klubide, puhkekodude, sanatooriumide, lasteaedade, lastesõimede ehitamiseks koos teiste ettevõtetega.

13. Eraldamised direktorifondi plaanilisest kasumist või omahinna alandamisest saadud kokkuhoiust võetakse tulude ja kulude aastabilanssi täies ulatuses, kvartalibilanssi aga pooles suuruses.

14. Ettevõtted arvestavad bilanssides direktorifondi summade kulutamist eraldi: a) tootmise laiendamisele, elamufondi ehitusele ja remondile; b) ettevõtte töötajate kultuurilis-elutarbelise teenindamise parandamisele; c) töötajate premeerimisele, puhkekodudesse ja sanatooriumidesse tuusikute muretsemisele ja töölistele ühekordse abiraha andmisele.

Eraldamised direktorifondi kvartalite järgi näidatakse ettevõtte bilansis paaris kirjena: aktivas — «eraldamised direktorifondi» ja passivas — «direktorifond».

Eraldamised direktorifondi kantakse bilansist maha pärast aastaaruande lõplikku kinnitamist ja kasumite jaotamist.

15. Direktorifondi arvel omandatud põhivahendid ühendatakse bilansi aktivas põhivahendite vastavate kirjetega ja ühtlasi kantakse nende vahendite väärtus passiva järgi direktorifondi kontost üle põhikirjafondi kontosse.

16. Ministeeriumid, keskasutused, peavalitsused, töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede osakonnad ja ettevõtted, rajooni- ja linnatööstuse ettevõtteis aga rajooni tööstuskombinaadid esitavad koos aasta- ja kvartaliaruannetega vastavalt NSVL Rahandusministeeriumile, liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministeeriumidele, kraide, oblastite, ringkondade, maakondade, rajoonide ja linnade rahandusosakondadele arvestused direktorifondi eraldamiste alal, samuti aruanded direktorifondi laekunud summade kohta ning tegelike kulude kohta fondi summadest üksikute otstarvete järgi — NSVL Rahandusministeeriumi poolt kinnitatud vormide järgi.

17. Juhul, kui vastaval rahandusorganil on vastuväiteid kasumisumma või omahinna alandamisest saadud kokkuhoiu suuruse kohta, mis võetakse aluseks direktorifondi väljaarvutamiseks, teostatakse eraldamisi kuni nende lahkuminekute lahendamiseni seatud korras ainult kasumisummast ja omahinna alandamisest saadud kokkuhoiust, mis on kooskõlastatud rahandusorganiga.

18. Direktorifondi summade kulutamiseks kehtestatud korra rikkumisel ettevõtete poolt annavad NSV Liidu rahandusminister, liidu- ja autonoomsete vabariikide rahandusministrid, kraide, oblastite, ringkondade, maakondade, rajoonide ja linnade rahandusosakondade juhatajad oma kompetentsi kohaselt vastavaid juhiseid avastatud rikkumiste kõrvaldamiseks.

19. Likvideeritud tööstusettevõtete direktorifondi kasutamata jäägid kantakse kuuluvuse kohaselt liidu, vabariikliku või kohaliku eelarve tuludeks. *(LMKK 1946, nr. 14, art. 272)*

Tööliste tehnilisest õppusest ja kvalifikatsiooni tõstmisest tootmises

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 20. novembrist 1951

Tööliste tehnilise õppuse organiseerimisel esinevate puuduste kõrvaldamiseks ja selle töö tõstmiseks NSV Liidu rahvamajanduse edasiarenemise ülesannete tasemele ÜAÜKN-i Sekretariaat *määrab:*

1. Pöörata majandus- ja ametiühingu-organisatsioonide tähelepanu vajadusele tugevdada tööd tehnilise õppuse ja tööliskaadri kvalifikatsiooni tõstmise alal, pidades silmas, et selle ülesande edukast lahendamisest ja tööliste tehnilise õpetamise alal esinevate puuduste kõrvaldamisest sõltub suurel määral ettevõtete riikliku plaani täitmine ja ületamine tööviljakuse kasvu, uue tehnika ja tehnoloogia juurutamise ja omandamise, toodangu kvaliteedi parandamise ja omahinna alandamise alal.

2. Kohustada ametiühingute käitis-, kaevandus- ja ehituskomiteesid:

a) regulaarselt arutama tööliste tehnilise õpetamise ja kvalifikatsiooni tõstmise küsimusi;

b) tugevdama kontrolli kollektiivlepingute alusel võetud kohustuste täitmise üle ettevõtete administratsioonide poolt õppetööks

vajalike ruumide eraldamise, tehniliste kabinettide sisseseadete ja vajalike õppe- ning näitlike vahendite soetamise, õppivaile töölistele kohaste töö- ja elutarbeliste tingimuste loomise, oma teadmisi järjekindlalt täiendavate tööliste enamkvalifitseeritud tööle üleviimise osas;

c) võtma osa koolide ja kursuste komplekteerimisest tööliste tehniliseks õpetamiseks, tegema selgitustööd tehnilise õppuse eesmärkidest ja tema tähtsusest nii tootmisele kui ka töölistele endile;

d) võtma aktiivselt osa ettevõtetes metoodiliste nõukogude tööst, pidades silmas, et tööliste tehnilise õpetamise vormide ja meetodite kindlaksmääramisel peab arvestama iga tootmisharu ja elukutse iseärasusi, et tootmisõppuse protsessis peavad eesrindlikud töömeetodid olema omandatud kõigi tööliste poolt;

e) kõigiti kasutama eesrindlike ettevõtete kogemusi teadlaste ja insener-tehniliste töötajate šefluse organiseerimisel tootmistöö eesrindlaste üle, kaadritööliste šeflust noorte ja mahajäävate tööliste üle; toetama ja levitama eesrindlike tööliste patriootlikku algatust, kes võtavad endale individuaalse kohustuse ette valmistada kvalifitseeritud töölisi tootmistööd katkestamata.

Ettevõtetes tuleb järjekindlalt läbi viia loenguid ühiskondlik-poliitilistel teemadel, tehnika ja tööstusökonoomika küsimustes ja kindlustada niisugused tingimused, et töölised neist loengutest suurearvuliselt osa võtaksid.

3. Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele koos ettevõtete administratsioonidega:

a) laialdaselt praktiseerida uusi tehnilise õpetamise ja kvalifikatsiooni tõstmise vorme: uue tehnika omandamise, toodangu kvaliteedi tõstmise, mitme tööpingi teenindamise organiseerimise, elukutsete ühendamise, toormaterjali, materjalide, kütteaine, elektrienergia kokkuhoiu ja teistel aladel;

b) viia ettevõtetes läbi tööliste ettevalmistamise ja kvalifikatsiooni tõstmise ühiskondlikke ülevaatusi;

c) sotsialistlikust võistlusest kokkuvõtete tegemisel arvestada tööliste tehnilise õpetamise ja kvalifikatsiooni tõstmise plaani täitmist tehase tsehhide ja juhtivate elukutsete järgi;

d) tehnilise õppuse kvaliteedi tõstmise eesmärgil igakülgselt arendada teadusala töötajate ja tootmistööliste loomingulist koostööd; koolide ja kursuste instruktor-õpetajate koosseisu kvalifikatsiooni tõstmiseks kutsuda lektoriteks teaduslikke töötajaid, aga samuti kutsuda neid osa võtma ettevõtete metoodiliste nõukogude tööst.

4. Kohustada käitis- ja tsehhikomiteede ning palgakomisjonide esimehi olema tehnilise õppuse tundides, võtma tarvitusele nende täisarvulise külastamise kindlustamise ja õppedistsipliini tugevdamise abinõusid.

5. Ametiühingu-organisatsioonide juhtivad töötajad peavad rohkem tähelepanu osutama sotsialistliku võistluse organiseerimise, ratsionaliseerimise ja leiutustegevuse küsimuses korraldatavate loengute ja õppuste kvaliteedile.

6. Teha ettepanek ametiühingute keskkomiteedele:

a) regulaarselt arutada tööliste tehnilise õppuse ja kvalifikatsiooni tõstmise küsimust ettevõtetes ja selle töö organiseerimist peavalitsustes ja ministeeriumides;

b) positiivsete kogemuste vahetamise eesmärgil korraldada süstemaatiliselt koos ministeeriumidega nõupidamisi ja konverentse ettevõtetes tööliste tehnilise õppuse metoodilise juhtimise organiseerimise küsimuses;

c) võtta aktiivselt osa tööliste tehnilise õppuse ja kvalifikatsiooni tõstmise planeerimisest, taotledes juhtivate ja antud tootmises uute elukutsete tööliste laialdast kaasatõmbamist õppetööst osavõtuks ja tööviljakuse tõusu ning uue tehnika paremat kasutamist soodustavate progressiivsete õpetamisvormide laiendamist.

7. Kohustada ametiühingute vabariiklikke ja oblasti-nõukogusid tundma õppima ja levitama eesrindlike ettevõtete positiivseid kogemusi tööliskaadri tehnilisel õpetamisel ja kvalifikatsiooni tõstmisel ning organiseerima nende kogemuste levitamist teistes ettevõtetes.

TOOTMISNÕUPIDAMISED

ÜK(b)P XIV KONGRESSI OTSUSEST

17. Parim vorm selleks, et laiu töölishulki nõukogude majanduse praktilisse ülesehitustöösse kaasa tõmmata, et kasvatada neis arusaamist töötajate huvide tihedast sõltuvusest sotsialistliku riigi majanduslike edusammude ulatusest, et edutada ja kasvatada tööliste hulgast uut majandusmeeste ja administraatorite kaadrit, on tootmisnõupidamised vabrikute, tehaste ja teiste suurte ettevõtete ning majandite juures.

19. Ainult tootmisnõupidamiste tegevuse tähelepanelik jälgimine, nende kogemuste tundmaõppimine ja ühendamine, nende vigade kannatlik parandamine ja saavutuste edasiarendamine võimaldavad ametiühingutel just tootmisnõupidamiste kaudu «teadlikult ja otsustavalt üle minna visale, asjalikule, paljudeks aastateks arvestatud tööle selleks, et praktiliselt õpetada töölisi ja kõiki töötajaid juhtima kogu maa rahvamajandust, vääramatult tõstes töödistsipliini ja kultuurseid võitlusvorme töödistsipliini ja tööviljakuse tõusu eest». *(«NLKP resolutsioonid», 7. väljaanne, II osa, 1954, lk. 218—219, v. k.)*

ÜAÜKN-i XI PLEENUMI OTSUSEST

(1941. a. märts—aprill)

3. Pleenum teeb ettepaneku kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikele komiteedele parandada tootmisnõupidamiste tööd, kasutada neid igati tootmiskogemuste vahetamiseks ning tööliste, stahaanovlaste

TRÜ Raamatukogu

ja insener-tehniliste töötajate loova initsiatiivi arendamiseks, kriitika ja enesekriitika arendamiseks ning tootmises esinevate puuduste kõrvaldamiseks.

Kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed peavad avaldama rohkem initsiatiivi töö organiseerimise parandamise alal tööstus- ja transpordiettevõtetes.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad hoolitsema tootmisnõupidamiste regulaarse kokkukutsumise ja konkreetsete tootmisküsimuste arutamise eest nendel nõupidamistel: töö graafiku järgi; tööriistade, tööpinkide, masinate täielik ärakasutamine; instrumentide, materjalide, kütteaine ja elektrienergia kokkuhoid; tööviljakust tõstvate seadiste juurutamine; tööseisakud ja avariid; praak, toodangu mittekomplektsus jne.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad otsustavamalt võitlema tööseisakute ja väiksemategi puuduste vastu tootmises, sihikindlalt taotlema nende kõrvaldamist ja taotlema, et töölistele õigeaegselt toimetataks töötamiskohale materjal, detailid ja instrumendid.

Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone peale ületehaseliste, tsehhide, jaoskondade ja rühmade tootmisnõupidamiste kokkukutsuma tootmisnõupidamisi ka elukutsete järgi.

Käitis- ja tsehhikomiteed peavad saavutama, et iga tootmisnõupidamisel vastuvõetud ettepanekut, mis võimaldab parandada tööd ja avastab uusi reserve tööviljakuse kasvuks, juurutataks tootmisse.

(«ÜAÜKN-i pleenumite määrused (Üheksas koosseis)», Profizdat, 1949)

ÜAÜKN-i XV PLEENUMI OTSUSEST

(1946. a. aprill)

8. Teha ettepanek käitis- ja kohalikele komiteedele tugevdada kontrolli tootmisnõupidamiste otsuste täitmise üle ja suunata nende nõupidamiste töö põhjuste kõrvaldamisele, mis tekitavad tööseisakuid, toorainete, kütte ning elektrienergia ülekulutust, praaki, tööaja kadusid, töönormide mittetäitmist, takistusi uute toodanguliikide valmistamise tundmaõppimisel; regulaarselt kuulata ettevõtete direktorite ja tsehhiülemate ettekandeid tootmisnõupidamiste otsuste täitmise kohta...

(«ÜAÜKN-i pleenumite otsused (Üheksas koosseis)», Profizdat, 1949)

ÜAÜKN-i XVI PLEENUMI OTSUSEST

(1947. a. aprill)

5. Kohustada ametiühingu-organisatsioone regulaarselt läbi viima tootmisnõupidamisi ettevõtteis, tsehhides, vahetustes ja brigaadides ning tööliste nõupidamisi üksikute kutsealade järgi. Suunata toot-

misnõupidamiste tegevus nende ürituste läbiviimisele, mis näevad ette: sisemiste reservide ärakasutamist tööviljakuse suurendamiseks, stahaanovlike töömeetodite levitamist, nende põhjuste kõrvaldamist, mis tekitavad praaki, tööseisakuid ja muid tootmishäireid, ebamajanduslikkusest ja materiaalsete vahendite mittetootlikust kulutamisest tingitud kadude likvideerimist.

Kindlustada nõupidamistel julge bolševistliku kriitika arendamine puuduste kohta töö ja tootmise organiseerimisel. Ettevõtete ja tsehhide ülemad peavad tööliskoosolekuil ja tootmisnõupidamistel isiklikult aru andma tootmisnõupidamistel vastuvõetud ettepanekute täitmise üle.

Määrata, et tootmisnõupidamistel tehtud ettepanekute arvestust peab pidama ettevõtte administratsioon, ametiühingu-organisatsioonid aga on kohustatud teostama süstemaatilist kontrolli nende ettepanekute täitmise üle.

(«UAUKN-i pleenumite otsused (Üheksas koosseis)», Profizdat, 1949)

Tootmisnõupidamiste töö tugevdamise ning tööliste ja teenistujate initsiatiivi kasutamise abinõudest tootmise parandamisel

NSV Liidu RKN-i määrusest 18. juulist 1929

1. Kohustada riiklikke majandusorganeid viivitamata võtma tarvitusele vastavad abinõud, et kiiresti ellu viia tootmisnõupidamiste või üksikute tööliste ning teenistujate ettepanekud, mis on administratsiooni poolt vastu võetud ja mille täitmine on viibinud. Kooskõlastatult ametiühingu-organisatsioonidega peavad need ettepanekud olema jaotatud järgmistesse kategooriatesse: a) viivitamatult täitmisele kuuluvad ettepanekud; b) ettepanekud, milliste täitmine ja täitmisajad peavad olema ette nähtud tootmis-finantsplaanis.

2. Kohustada riiklikke majandusorganeid ettevõtete ratsionaliseerimisplaanidesse edaspidiseks sisse võtma kõik nende poolt tehniliselt otstarbekohaseks ja majanduslikult kasulikuks tunnistatud tootmisnõupidamiste ning üksikute tööliste ja teenistujate ettepanekud. Ettepanekute teostamisega seotud kulutused kaetakse üldiste vahendite arvel, mis on ette nähtud ratsionaliseerimisürituste jaoks, samuti ka eri assigneeringute arvel, mis on ette nähtud tootmis-finantsplaanides.

3. Kohustada riiklike ettevõtete administratsioone:

a) pidama tootmisnõupidamiste ning üksikute tööliste ja teenistujate ettepanekute arvestust, samuti ka nende ettepanekute teostamise ja nende teostamisega seotud kulutuste ning saavutatud majandusliku efekti arvestust;

b) esitama tootmisnõupidamistele kõik vajalikud materjalid (plaanid, aruanded, ettevõtte konjunktuuri andmed jne.).

(LSKK 1929, nr. 47, art. 415)

MASSILINE TÖÖLISLEIUTUS- JA RATSIONALISEERIMISTEGEVUS

Ametiühingu-organisatsioonide tööst massilise töölisleiutuse ja ratsionaliseerimise alal

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 14. augustist 1948

ÜAÜKN-i Presiidium m ä ä r a b:

1. Teha ettepanek ametiühingute kesk- ja käitiskomiteedele teostada ratsionaliseerijate ja leiduritega järjekindlat massilist tööd, suunates nende loomingulist mõtet uute mehhanismide, seadeldiste ja instrumentide leiutamisele, uute tehnoloogiliste protsesside väljatöötamisele, sisseseadete ratsionaalsele kasutamisele, töötingimuste ja töö organiseerimise parandamisele, toormaterjali ja materjalide kokkuhoiule, luues sellega vajalikud tingimused viie aasta plaani ennetähtaegseks täitmiseks.

2. Ametiühingute kesk- ja käitiskomiteed peavad kindlustama kasutamiseks vastuvõetud ettepanekute kiireimat juurutamist ja osutama ratsionaliseerijaile ning leidureile vajalikku abi nende loovas töös.

3. Eesrindlike ettevõtete massilise töölisleiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse ning kollektiivse loomingu brigaadide töökogemuste levitamise eesmärgil soovitada ametiühingute kesk- ja käitiskomiteedele koos ministeeriumidega leidurite ja ratsionaliseerijate laialdasel osavõtul läbi viia leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute tootmisse juurutamise ühiskondlikke ülevaatusi, samuti ka tööstusharudevahelisi leidurite ja ratsionaliseerijate nõupidamisi.

4. Teha ettepanek ametiühingute käitiskomiteedele igas kvartalis kutsuda ettevõtetes kokku leidurite ja ratsionaliseerijate aktiive või konverentse.

... On vajalik selgitada töölistele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest autoritasu väljamaksmise ulatust ja korda, mille valitsus on kehtestanud.

7. Kohustada ametiühingute kesk- ja käitiskomiteesid organiseerima massilise töölisleiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse komisjonide esimeestele seminare: kindlustada leiutajatele ja ratsionaliseerijatele võimalus saada pidevat juriidilist konsultatsiooni, kaasa tõmmates selleks tööks töötajaid, kes tunnevad leiutustegevusalast seadusandlust.

(«ÜAÜKN-i Bülletään» 1948, nr. 16)

Käitis- (tsehhi-) komitee massilise töölisleiutuse ja ratsionaliseerimise komisjoni põhimäärus

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 3. jaanuaril 1945

1. Käitis- (tsehhi-) komitee massilise töölisleiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse komisjon organiseeritakse tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate laiade hulkade kaasatõmbamiseks leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusest

osavõtule, leiutajaile ja ratsionaliseerijaile vajalike töötingimuste loomiseks ning ühtlasi leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute rakendamise kindlustamiseks.

I. Komisjoni organiseerimine

2. Massilise töölisleiutuse ja ratsionaliseerimise komisjon moodustatakse nende ettevõtete, käitiskomiteede ja nende tsehhikomiteede juurde, kus on vähemalt 500 töötajat.

3. Käitise (tsehhi) komisjon valitakse lahtise hääletuse teel tootmiskonverentsil või käitise (tsehhi) töötajate koosolekul 3—15-liikmelises koosseisus, sõltuvalt töötajate arvust.

Komisjon valib oma koosseisust komisjoni esimehe ja selle asetäitja.

II. Komisjoni töö sisu

4. Massilise töölisleiutuse ja ratsionaliseerimise komisjon:

a) osutab käitiskomiteele igakülgset abi leiutajate ja ratsionaliseerijate loova initsiatiivi arendamiseks, mobiliseerib nende tähelepanu temaatiliste plaanide täitmisele ratsionaliseerimisettepanekute esitamise teel, mis on suunatud tööviljakuse ja toodangu kvaliteedi tõstmisele, tootmistehnoloogia lihtsustamisele, seadmete efektiivsele kasutamisele, raskemate tööprotsesside mehhaniseerimisele, defitsiitsete materjalide ning tööriistade asendamisele ja kokkuhoiule;

b) võtab osa leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute kasulikkuse kindlaksmääramisest, leiutajate ja majandusorganisatsioonide vahel autorlusküsimuse kohta tekkinud konfliktide arutamisest, jälgib ettepanekute õigeaegset läbivaatamist, nõuab majandusorganisatsioonidelt leiutus- ja ratsionaliseerimisettepanekute rakendamiseks kindla tähtaja määramist, teostab süstemaatilist kontrolli leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute rakendamise üle, peab eri arvestust eriti väärtuslike ettepanekute kohta ja organiseerib šeflust nende üle, kontrollib autoritasu õiget väljaarvutamist ja õigeaegset väljamaksmist;

c) korraldab tööliste ja insener-tehniliste töötajate ning teenistujate konverentse ja koosolekuid ürituste arutamiseks massilise töölisleiutuse ja ratsionaliseerimise arendamise alal, kuulab ära aruandeid väärtuslikemate leiutiste ja ratsionaliseerimisettepanekute kohta ning töötab välja abinõud nende rakendamiseks;

d) loob brigaade tööstuse kitsaskohtade tundmaõppimiseks ja likvideerimiseks, soodustab uute vormide laialdast levitamist ja süvendamist tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate kaasatõmbamiseks leiutus- ja ratsionaliseerimistööle;

e) organiseerib leiutus- ja ratsionaliseerimistöö seisukorra laialdast tutvustamist, võtab tootmisnõupidamistel arutusele tähtsamad ratsionaliseerimisettepanekud, informeerib töötajaid vastuvõetud leiutistest, tehnilistest täiustustest ja ratsionaliseerimisettepanekutest, nende rakendamise käigust ja nende majanduslikust efektiivsusest, kasutades laialdaselt käitise ajakirjandust, raadiot ja plakateid;

g) organiseerib koos majandusorganisatsioonidega klubides ja punanurkades tehnilisi kabinette, leiutiste näitusi, ratsionaliseerijate vitriine;

h) võtab osa temaatiliste plaanide väljatöötamisest, eksperimentaaltsehhide ja -töökodade loomisest, käitise leiutus- ja ratsionaliseerimisbüroode tugevdamisest vastava kaadriga;

i) soodustab leiutus- ja ratsionaliseerimiskogemuste laialdast vahetamist tsehhide vahel; organiseerib ekskursioone teistesse käitistesse, et põhjalikult tutvuda tootmisprotsessiga; organiseerib töölistele-leiutajaile ja -ratsionaliseerijaile tehnilisi õppusi;

j) tutvustab käitise töötajaid kehtiva seadusandlusega leiutajate ja ratsionaliseerijate õiguste kohta ja kindlustab seaduste täpset täitmist;

k) tõmbab insener-tehnilisi töötajaid ja eriteadlasi kaasa individuaalsele šeflusele tööliste-leiutajate ja -ratsionaliseerijate üle;

l) kontrollib leiutiste ja tehniliste täiustuste väljatöötamiseks, katsetamiseks ja leiutiste ning tehniliste täiustuste rakendamiseks assigneeritud rahasummade õiget ja täielikku kasutamist;

m) kasutab töö ratsionaliseerimise abinõude väljatöötamiseks kutsealadevahelises võistluses esikohale tulnud töötajate parimaid meetodeid.

III. Komisjoni töö kord

5. Massilise töölisleiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse komisjon töötab plaani alusel, mille kinnitab käitis- (tsehhi-) komitee, ning täidab ühtlasi ka käitis- (tsehhi-) komitee üksikuid ülesandeid.

6. Tööliste leiutus- ja ratsionaliseerimistegevusalase seadusandluse rikkumise avastamisel, vastuvõetud leiutus- ja ratsionaliseerimisettepanekute rakendamata jätmisel ja teiste väärnähtuste puhul võtab komisjon tarvitusele abinõud nende väärnähtuste kõrvaldamiseks ja teeb käitis- (tsehhi-) komiteele vajaduse korral ettepaneku süüdlaste vastutuselevõtmiseks.

7. Tööliste massilise leiutus- ja ratsionaliseerimistegevuse komisjon peab oma koosolekuid vähemalt üks kord kuus ja annab perioodiliselt aru tehtud tööst käitis- (tsehhi-) komiteele, samuti ka ettevõtte (tsehhi) tootmiskonverentsil või ettevõtte töötajate ja teenistujate koosolekul.

Juhend tasumaksmise kohta leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest

Kinnitatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt 27. novembril 1942

I. Üldeeskirjad

1. Leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoritele makstakse tasu vastavalt käesolevale juhendile.

2. Leiutisteks, mida hõlmab käesolev juhend, tunnistatakse need, milledele on välja antud autoritunnistused NSV Liidu RKN-i 1941. a. 5. märtsi määrusega (NSV Liidu Valitsuse Määruste ja Korralduste Kogu, 1941, nr. 9, art. 150) kinnitatud «Leiutiste ja tehniliste täiustuste põhimääruses» ettenähtud korras.

Tehnilisteks täiustusteks, mida hõlmab käesolev juhend, on need ettepanekud, mis parandavad antud ettevõttes või tootmisalal olemasolevaid konstruktsioone või tehnoloogilisi protsesse, kui neile ettepanekuile on välja antud autoritunnistused ülalnimetatud põhimääruse § 9 korras.

Ratsionaliseerimisettepanekuteks, mida hõlmab käesolev juhend, on tootmistehnilise iseloomuga ettepanekud, mis otseselt parandavad tootmisprotsessi sisseseadete, materjalide või tööjõu efektiivsema kasutamise teel, kuid ei muuda oluliselt tootmisprotsessi olemasolevaid konstruktsioone või tehnoloogilisi protsesse.

Käesolev juhend ei hõlma ratsionaliseerimisettepanekuid majanduse organiseerimise ja juhtimise parandamiseks, nagu näiteks ettepanekud arvestuse ja aruandluse, dokumentatsiooni, varumise, müügi jne. lihtsustamise või parandamise alal. Ergutust selliste ettepanekute eest makstakse ettevõtte, asutuse või organisatsiooni juhataja äranägemisel premeerimise korras.

3. Tasu makstakse nende ettepanekute eest, mis on võetud kasutamisele.

Kui ettepanek nõuab enne elluviimist veel täiendavat läbitöötamist või proovimist, makstakse tasu pärast läbitöötamist või proovimist.

4. Tasu suurus määratakse kindlaks sõltuvalt ettepaneku tehnilisest tähtsusest, majanduslikust või muust ettepaneku rakendamisel rahvamajanduses avalduvast efektist, ja ettepaneku autoripoolse viimistluse astmest.

5. Nii tasu suuruse määramine kui ka tasu väljamaksmine toimub selle majandusorganisatsiooni juhataja poolt, kes võttis ettepaneku kasutamisele, kusjuures:

a) kui ettepanekut kasutab rahvakomissariaadi ühe peavalitsuse mitu ettevõtet, arvutab ja maksab tasu autorile välja peavalitsus;

b) kui ettepanekut kasutab rahvakomissariaadi ühe peavalitsuse mitu ettevõtet või ettevõte, mis allub vahetult rahvakomissariaadile, arvutab ja maksab tasu välja rahvakomissariaat;

Märkus. Kui tasu maksavad peavalitsused või rahvakomissariaadid, siis võetakse arvesse ka need summad, mis autor sai antud ettepaneku eest ettevõtteilt;

c) kui ettepanekut kasutab mitu rahvakomissariaati, peab rahvakomissariaat, kes võttis ettepaneku esimesena kasutamisele, välja arvutama ettepaneku kasutamisest rahvamajandusele saadava kokkuhoiu ja kindlaks määrama autorile kuuluva tasu suuruse, ära näidates teistele sama ettepanekut kasutavatele rahvakomissariaatidele langeva kohustusosa. Tasu maksab välja rahvakomissariaat, kes ettepaneku esimesena vastu võttis, kusjuures teised rahvakomissariaadid tasuvad temale hiljem neile määratud kohustusosa.

6. Tasu mitme isiku ühise ettepaneku eest jaotatakse nende vahel nende omavahelisel kokkuleppel.

7. Kui põhiettepanek võetakse kasutamisele alles seoses täiendava ettepanekuga, siis makstakse tasu mõlema ettepaneku eest. Kui sealjuures täiendava ettepaneku tegi mitte põhiettepaneku autor, vaid teine isik, siis jaotatakse tasu mõlema autori vahel nende omavahelisel kokkuleppel.

8. Õigus tasule kustub, kui autor seda pole kasutanud kolme aasta jooksul, arvates tasusaamise õiguse kehtima hakkamise päevast, ja kui autoril seejuures oli teada, et tema ettepanek on kasutamisel.

II. Autoritasu määrad ja väljamaksmise tähtajad

9. Leiutise, tehnilise täiustuse ja ratsionaliseerimisettepaneku autorile määratakse tasu sõltuvalt ettepaneku rakendamisest saadud aastase kokkuhoiu summast järgneva tabeli kohaselt. (Vt. lk. 58.)

10. Kui leiutis on võetud kasutamisele enne autoritunnistuse väljaandmist, arvutatakse tasu nagu tehnilise täiustuse eest. Pärast autoritunnistuse väljaandmist arvutatakse tasu ümber.

11. Kui ettepaneku rakendamine ei anna kokkuhoidu, vaid tema tähtsus seisab töötingimuste ja ohutustehnika parandamises või toodangu kvaliteedi tõstmises, määrab tasu suuruse ettepanekut realiseerima asunud ettevõtte, organisatsiooni või asutuse juhataja vastavalt ettepaneku tegelikule väärtusele.

12. Leiutiste puhul, mis avavad uusi tootmisharusid või loovad uusi väärtuslike materjalide liike, värviliste metallide, masinate või toodete asendajaid, mida NSV Liidus varem ei ole valmistatud, võib rahvakomissar või keskasutuse juhataja tõsta autoritasu, sõltuvalt leiutise tähtsusest, kuni 100%, võrreldes käesoleva juhendi 9. punktis ettenähtud määradega.

13. Ettepanekute eest, mida rahvamajanduses ei saa realiseerida massiliselt, vaid mida kasutatakse vähesel määral või individuaalses tootmises, võib rahvakomissar või keskasutuse juhataja suurendada tasu autorile kuni 300%, võrreldes käesoleva juhendi 9. punktis ettenähtud määradega.

14. Sõltuvalt keeruliste leiutiste ja tehniliste täiustuste tehnilise viimistluse astmest, tõstetakse autoritasu järgnevalt (protsentides käesolevas juhendis ettenähtud tasust):

a) tehnilise projekti esitamise eest koos ettepanekuga — kuni 10%;

b) tööjooniste esitamise eest — kuni 20%;

c) mudelite esitamise eest — kuni 30%.

Märkus. Käesolevat punkti ei rakendata, kui autor viimistles ettepaneku ametikohusena või lepingu järgi.

Aastase kokkuhoiu summa	Autoritasu määr		
	leiutise eest	tehnilise täiustuse eest	ratsionaliseerimisettepaneku eest
kuni 1000 rbl.	30% kokkuhoiust, kuid mitte vähem kui 200 rbl.	25% kokkuhoiust, kuid mitte vähem kui 150 rbl.	12,5% kokkuhoiust, kuid mitte vähem kui 100 rbl.
1 000 kuni 5 000 rbl.	15% + 100 rbl.	12% + 130 rbl.	6% + 65 rbl.
5 000 „ 10 000 „	12% + 250 „	8% + 330 „	4% + 170 „
10 000 „ 50 000 „	10% + 450 „	5% + 650 „	2,5% + 350 „
50 000 „ 100 000 „	6% + 2 500 „	3% + 1 650 „	1,5% + 850 „
100 000 „ 250 000 „	5% + 3 500 „	2,5% + 2 200 „	1,25% + 1 100 „
250 000 „ 500 000 „	4% + 6 000 „	2% + 3 400 „	1% + 1 700 „
500 000 „ 1000 000 „	3% + 11 000 „	1,5% + 6 000 „	0,75% + 3 000 „
üle 1 000 000 rbl.	2% + 21 000 „	1% + 11 000 „	0,5% + 5 500 „
	(kuid mitte rohkem kui 200 000 rbl.)	(kuid mitte rohkem kui 100 000 rbl.)	(kuid mitte rohkem kui 25 000 rbl.)

15. Tasu suuruse haiguste uute ravimisviiside eest määrab NSV Liidu Tervishoiu Rahvakomissariaat, veterinaaralal aga NSV Liidu Põllutöö Rahvakomissariaat või NSV Liidu Teravilja- ja Loomakasvatuse Sovhooside Rahvakomissariaat vastavalt alluvusele.

16. Leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute autoreile makstakse tasu välja järgmistel tähtaegadel:

a) tasu kuni 1500 rublani makstakse autorile välja ühe kuu jooksul, arvates ettepaneku kasutamisplaani kinnitamise päevast;

b) tasu üle 1500 rubla makstakse autorile välja 25% ulatuses (kuid mitte vähem kui 1500 rubla) ühe kuu jooksul, arvates ettepaneku kasutamisplaani kinnitamise päevast; järgmised 25% tasust makstakse välja ühe kuu jooksul pärast vastuvõetud ettepaneku kuuekuise kasutamisaja täitumist; ülejäänud osa tasust makstakse välja ettepaneku rakendamise tegeliku ulatuse järgi hiljemalt kaks kuud pärast ettepaneku kasutamise esimese aasta lõppu;

c) neil juhtudel, kus kokkuhoid leiutise rakendamisest on järgnevail aastail suurem eelmise aasta kokkuhoiust, makstakse veel lisatasu. Lisatasu väljamaksmine peab toimuma pärast aasta lõppu hiljemalt kahe kuu jooksul.

Lõplikul ümberarvestamisel lähtutakse leiutise kasutamise (väljalaske) viie esimese aasta maksimaalsest aastasest kokkuhoiust.

17. Perspektiivettepanekute autoreile, mis lahendavad suuri tehnilisi probleeme ja mida ei saa kasutada enne vastavate eeltingimuste loomist rahvamajanduses, määravad tasu suuruse ja selle väljamaksmise tähtaja rahvakomissariaadid kooskõlastatult NSV Liidu Riikliku Plaanikomiteega.

18. Tasu leiutise eest makstakse olenemata autori ametist.

19. Tasu tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest, mis otseselt kuuluvad autori töö valdkonda, makstakse:

a) inseneridele, tehnikuile, meistritele, töölistele, teadusliku uurimise instituutide töötajaile, konstruktoreile, tehnoloogidele jt. — tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest, mis kannavad algupärast iseloomu ning sisaldavad tehnilis-loomingulisi elemente;

b) direktoreile, peainseneridele, peatehnoloogidele, peametallurgidele, peakonstruktoreile, peamehaanikuile, peaenergeetikuile, tootmistsehhide ja osakondade ülemaile — algupäraste tehniliste täiustuste eest.

Märkus. Ettevõtete direktoreile või nende asetäitjatele tasu maksmise küsimuse otsustab kõrgemalseisev organ.

20. Tasud leiutiste eest, milledele autoritunnistused on välja antud instituudi, ettevõtte, konstruktorite büroo või mõne teise organisatsiooni nimele, antakse välja organisatsiooni juhatajale leiutamisest osavõtnud isikute premeerimiseks.

III. Premeerimine kaastöö eest ettepanekute realiseerimisel

21. Tööliste, teenistujate ja insener-tehniliste töötajate kui ka ettevõtete ja tsehhide juhatajate premeerimine kaastöö eest ettepanekute realiseerimisel toimub iga üksiku tootmises kasutamisele võetud ettepaneku kohta kvartalite kaupa kvartali töökokkuvõtete alusel.

22. Premeerimiseks tehtava kulutuse suuruseks määratakse 15% autorile makstava tasu summast (kuid mitte autoritasu, vaid nende allikate arvel, kust autorile tasu makstakse).

23. Premeerimist ekspluateerimis- või tootmiskulude eelarvest finantseeritavate ettepanekute eest kinnitab ettevõtte juhataja.

Premeerimist eelarveliste assigneeringute arvel finantseeritavate ettepanekute eest kinnitab peavalitsus või rahvakomissariaat.

24. Preemiasumma jaotab töötajate vahel ettevõtte, peavalitsuse või rahvakomissariaadi juhataja sõltuvalt töötajate kaastööst, initsiatiivist ja energiast ettepaneku realiseerimisel ning teiste neile usaldatud leiutus- ja ratsionaliseerimisalaste ülesannete täitmisel.

Ühele töötajale väljaantav preemia ei tohi ületada tema kahe kuu palka.

25. Kaebused juhendi käesoleva jao alusel preemiate mittemaksmise või valesti maksmise kohta lahendatakse administratiivkorras.

IV. Ettepaneku rakendamisest saadava säästu arvutamine

26. Kokkuhoiu kindlaksmääramisel võetakse aluseks ettepaneku realiseerimine kaheteistkümne kuu jooksul, arvates ettepaneku tööstuslikule kasutamisele võtmise algusest.

Neil juhtudel, kui ettepanekut hakati kasutama aasta keskel, arvutatakse kokkuhoid aasta ülejäänud osa eest selle aasta tehnilis-tööstusliku finantsplaani alusel; kokkuhoiu arvutamiseks kaheteistkümnest kuust puudu jääva aja eest aga võetakse aluseks järgneva aasta tehnilis-tööstuslik finantsplaan, kui see on teada, selle puudumisel aga jooksva aasta tehnilis-tööstuslik finantsplaan.

Hooajalistes rahvamajandusharudes määratakse kokkuhoid hooaja kohta.

27. Kokkuhoid ettepanekutest, mida kasutatakse vähem kui aasta, arvutatakse ettepaneku tegeliku kasutamise aja eest.

Kokkuhoid üksikuisse ühekordsetesse tellimustesse puutuvaist ettepanekutest arvutatakse antud tellimuse programmi või tellimuse osa kohta.

28. Kui enne ettepaneku realiseerimist kulub teatav aeg ettevalmistusteks (viimistlemised, jooniste muutmised jne.), arvutatakse kokkuhoid pärast seda, kui ettevalmistused on tehtud ja ettepanekut on hakatud realiseerima.

29. Kokkuhoid tehnilistest täiustustest ja ratsionaliseerimisettepanekutest arvutatakse ühe (esimese) kasutamisaasta eest.

Aastane kokkuhoid leiutistest arvutatakse samuti ühe (esimese) kasutamisaasta eest. Kui aga leiutiste kasutamine järgneval neljal aastal laieneb, toimub kokkuhoiu iga-aastane ümberarvutamine leiutise tegeliku kasutamise andmeil.

30. Kui ettepaneku realiseerimine vastaval tootmisalal kulusid vähendab, neid samal ajal aga teistel tootmisaladel suurendab, siis tuleb see kulude suurenemine kokkuhoiu arvutamisel arvesse võtta.

31. Ettepanekute väljatöötamisega seoses olevaid kulusid (jooniste, mudelite, mustrite jne. valmistamine) kokkuhoiu arvutamisel arvesse ei võeta.

32. Ettepanekute puhul, mille rakendamine alandab toodangu omahinda, toimub kokkuhoiu väljaarvutamine sel teel, et toodangu omahinna plaanilist kalkulatsiooni, mis oli tehtud enne ettepaneku rakendamist, võrreldakse toodangu omahinna plaanilise kalkulatsiooniga, mis määratakse kindlaks ettepaneku rakendamist arvesse võttes. Seejuures koostatakse uus kalkulatsioon endiste hindade alusel, kuid ettepaneku rakendamisel püstitatud uute tehniliste normide põhjal.

33. Kui ettepanek puutub üksikusse tootesse või detaili, võetakse kokkuhoiu arvutamise aluseks vastava toote või detaili kohta koostatud kalkulatsioonilised arvestused.

34. Kui kasutuselevõetud ettepanek muudab tehnilisi norme ja tööhindeid, siis on ettepanekut kasutav organisatsioon samaaegselt ettepaneku kasutuselevõtmise algusega kohustatud tarvitusele võtma ka uued normid ja tööhinded.

Ettepaneku autori suhtes jäävad endised tööhinded kehtima kaheks kuuks, arvates tema ettepaneku kasutuselevõtmise esimesest päevast (töötasu makstakse autorile juurde lisapalgalehtede järgi).

35. Aastase kokkuhoiu arvutamiseks ettepanekutest, mis puutuvad tootmisse tervikuna (sisseseade kasuteguri suurenemine, koosinuse «fi» kasv, sisseseadete remontimise korra ja viisi muutmine jne.), võrreldakse kinnitatud tootmiskulude aastaeelarvet ettepaneku kasutamist arvestava aastaeelarvega.

36. Praaki vähendavatest või kõrvaldavatest ettepanekutest aastas saadav kokkuhoid määratakse kindlaks vahega praakesemete hinnas enne ja pärast ettepaneku rakendamist. Praakesemete hinna kindlaksmääramisel võetakse aluseks viimase kuue kuu jooksul enne ettepaneku rakendamist praagi tõttu tekkinud kaoandmed. Arvestamisele kuulub ainult see osa praagist, mille tekkimise põhjused kõrvaldab autori ettepanek.

37. Ühe kindla ehitusobjekti ehituskulusid vähendavatest ettepanekutest aastas saadavaks kokkuhoiuks loetakse 30% selle objekti hinna üldisest alanemisest.

Kui autori ettepanekut rakendati mitme ehitusobjekti juures, arvutatakse

aastas saadav kokkuhoid kõigi seda ettepanekut kasutanud objektide üldise hinnalanguse kogusummast.

38. Kokkuhoid arvutatakse kahekümne päeva jooksul, arvates vastuvõetud ettepaneku kasutamisplaani kinnitamise päevast. Sama tähtaja jooksul antakse ettepaneku autorile tõend ettepaneku kasutuselevõtmise kohta ja ärakiri tema ettepaneku rakendamisest saadava kokkuhoiu arvutusest.

39. Käesolevas juhendis ettenähtud kokkuhoiu ümberarvutamist võib teostada üksnes juhtudel, kus muutub ettepaneku kasutamise ulatus või osutub vajalikuks tehniliste normide täpsustamine.

(LMKK 1942, nr. 10, art. 173)

TÖÖDISTSIPLIIN

Abinõudest töödistsipliini tugevdamiseks, riikliku sotsiaalkindlustuse tegeliku töö parandamiseks ja võitluseks kuritarviduste vastu sel alal

NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määrusest 28. detsembrist 1938

1. Kohustada ettevõtete ja asutuste administratsioone koos ametiühingu-organitega pidama otsustavat võitlust kõigi töödistsipliini ja töö sisekorra eeskirjade rikkujatega, töölt puudujatega, loodritega, ahnitsejatega, kõigiga, kes ebaausalt suhtuvad oma tööülesannetesse, olgu see tööline või teenistuja.

Seadusega on kehtestatud ja töölisklassi poolt on vastu võetud kaheksatunniline tööpäev, mitmesugustele ettevõtetele ja asutustele, olenevalt nende töötingimustest, aga seitsmetunniline tööpäev ja kuuetunniline tööpäev... Riik nõuab ja töölisklass toetab seda nõudmist, et seadusega kehtestatud tööpäeva pikkusest peetaks kinni täpselt ja ilma ühegi kõrvalekaldumiseta, et seal, kus on kehtestatud kaheksatunniline, seitsmetunniline või kuuetunniline tööpäev, töö ka tegelikult toimuks vastavalt seadusele kaheksa, seitse või kuus tundi. Hilinemine tööle, enneaegne lõunaleminek, lõunalt tulekuga hilinemine, enneaegne töölt lahkumine, samuti ka logelemine töö ajal — kõik see on töödistsipliini jämedaim rikkumine, seaduse rikkumine, ning õõnestab meie maa majandusliikku ja riigikaitselist võimsust ning rahva heaolu.

Töölist või teenistujat, kes hilines tööle ilma mõjuva põhjuseta, läks varem lõunale või hilines lõunalt tulekuga või lahkus varem ettevõttest või asutusest või logeles tööajal, karistab administratsioon märkuse, noomituse või noomitusega koos vallandamise hoiatusega; üleviimisega teisele, vähemtasuvale tööle kuni 3 kuuks või madalamale töökohale paigutamisega.

4. Kui tööline või teenistuja vallandatakse küllaldase põhjuseta, siis tasutakse sunnitud töölt-puudumise eest keskmise töötasu ulatuses, kuid mitte rohkem kui 20 päeva eest, kusjuures ettevõtte ja asutuse administratsioon, käitis- ja kohalik komitee ning hindevaidekomisjon on kohustatud kaebused ebaõige vallandamise kohta läbi vaatama 3 päeva jooksul kaebuse saabumise päevast arvates, kohtuorganid aga 5 päeva jooksul.

11. Töölistel ja teenistujail, kes on vallandatud töödistsipliini rikkumise või kuriteo sooritamise pärast, samuti ka töölt omal soovil lahkujail on õigus saada ajutist töövõimetuse toetust pärast seda, kui nad on uuel töökohal töötanud vähemalt 6 kuud...

12. NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse «Elamufondi alalhoidmisest ja elamumajanduse parandamisest linnades» art. 31 alusel (NSV Liidu Valitsuse Määruste ja Korralduste Kogu, 1937. a. nr. 60, art 314) määratakse, et töölised ja teenistujad, kellele seoses nende töötamisega antud ettevõttes on antud riikliku ettevõtte, asutuse või ühiskondliku organisatsiooni majas elukorter (või selle ettevõtte või asutuse poolt renditud majas), alluvad peale käesoleva määruse avaldamist ettevõttest või asutusest lahkumise puhul — omal soovil või vallandamisel töödistsipliini rikkumise eest, samuti ka kuriteo sooritamise eest, — kohustuslikule väljatõstmisele kümnepäevase tähtaja jooksul administratiivkorras, ilma et neile vastu antakse teist elamispinda.

13. Korralise puhkuse saamise õigus antakse töölistele ja teenistujatele pärast 11-kuulist katkestamatut töötamist antud ettevõttes või asutuses.

15. Eesõigus puhkekodude tuusikute saamiseks antakse neile töölistele ja teenistujatele, kes antud ettevõttes või asutuses on katkestamatult töötanud üle 2 aasta.

18. I ja II grupi tööinvaliidide (üldise haigestumise tagajärjel) määratakse pideva tööstaaži korral ühes ettevõttes või asutuses enne pensioni taotlemist järgmised lisandid:

Pensionäridele, kel on ühes ettevõttes või asutuses pidev tööstaaž enne pensioni taotlemist üle 5 aasta, antakse eesõigus pensionäridele eraldatud tuusikute saamiseks sanatooriumidesse ja kuurortidesse.

Kategooriad	Pidev staaž	Lisand kindlaksmääratud pensioni juurde protsentides
I kategooria — töölised ja teenistujad, kes töötavad — maa-alustel ja tervist kahjustavatel töödel	3—5 aastat	10%
	5—10 aastat	20%
	üle 10 aasta	25%
II kategooria — metallurgia-, masinaehitus-, elektrotehnika-, kivisöe-, mäe-, nafta-, keemia- ja kummitööstuse, raudtee- ja veetranspordi ning side-tööstusettevõtete töölised ja teenistujad	4—8 aastat	10%
	8—12 aastat	15%
	üle 12 aasta	20%
III kategooria — ülejäänud töölised ja teenistujad	5—10 aastat	10%
	10—15 aastat	15%
	üle 15 aasta	20%

19. Invaliidsuspension määratakse töölistele ja teenistujatele järgmise tööstaaži olemasolu korral:

Vanus	Tööstaaž		
	Mehed	Naised	Töötajad maa-alustel ja tervist kahjustavatel töödel
20 kuni 22 aastat	3	2	2
22 „ 25 „	4	3	3
25 „ 30 „	6	4	4
30 „ 35 „	8	5	5
35 „ 40 „	10	7	6
40 „ 45 „	12	9	7
45 „ 50 „	14	11	8
50 „ 55 „	16	13	10
55 „ 60 „	18	14	12
üle 60 aasta	20	15	14

Juhul, kui invaliidsus on tekkinud enne 20 aastaseks saamist, samuti invaliidsuse tekkimisel töövigastusest või kutsehaigusest, määratakse pension sõltumata tööstaaži kestusest.

20. Pensionäridele, kes jätkavad töötamist pärast neile vanaduspensioni määramist, makstakse pension välja sõltumata töötasust.

(LMKK 1939, nr. 1, art. 1)

Kaheksatunnilisele tööpäevale ja seitsmepäevasele töönädalale ülemineku ning ettevõtetest ja asutustest tööliste ja teenistujate omavolilise lahkumise ärakeelamise kohta

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusest 26. juunist 1940

Vastavalt Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu esildisele NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

1. Pikendada tööliste ja teenistujate tööpäeva kestust kõigis riiklikes, kooperatiivseis ja ühiskondlikes ettevõtteis ja asutustes:

seitsmelt tunnilt kaheksale tunnile — seitsmetunnilise tööpäevaga ettevõtetes;

kuuelt tunnilt seitsmele tunnile — kuuetunnilise tööpäevaga töödel, välja arvatud tervist kahjustavate töötingimustega kutsealad, NSV Liidu RKN-i poolt kinnitatavate nimekirjade järgi;

kuuelt tunnilt kaheksale tunnile — asutuste teenistujatele;

kuuelt tunnilt kaheksale tunnile — 16 aastaseks saanud isikutele.

2. Kõigis riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes ja asutustes viia töö kuuepäevaselt nädalalt üle seitsmepäevasele nädalale, lugedes seitsmenda nädalapäeva — pühapäeva — puhkepäevaks.

3. Ära keelata tööliste ja teenistujate omavoliline lahkumine riiklikest, kooperatiivseist ja ühiskondlikest ettevõtteist ja asutustest, samuti omavoliline üleminek ühest ettevõttest teise või ühest asutusest teise.

Ettevõttest või asutusest lahkumist või üleminekut ühest ettevõttest või asutusest teise võib lubada ainult ettevõtte direktor või asutuse juhataja.

4. Määrata, et ettevõtte direktor või asutuse juhataja on õigustatud ja kohustatud lubama töölise või teenistuja lahkumist ettevõttest või asutusest järgmistel juhtudel:

a) kui tööline või teenistuja arstliku tööekspertiisi komisjoni otsuse kohaselt ei saa haiguse või invaliidsuse tõttu endist tööd jätkata ja administratsioon ei saa talle võimaldada teist, sobivat tööd samas ettevõttes või asutuses, või kui pensionär, kellele on määratud vanaduspension, soovib töölt lahkuda;

b) kui tööline või teenistuja peab lõpetama töö seoses tema vastuvõtmisega kõrgemasse või kesk-eriõppeasutusse.

Naistööliste ja -teenistujate puhkused raseduse ja sünnituse korral jäävad alles kooskõlas kehtivate seaduseeskirjadega.

(«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 1940, nr. 20)

Töödistsipliini tugevdamisest

ÜAÜKN-i X pleenumi otsusest (1940. a. aprill)

12. Keelata ametiühingu-organisatsioonidel:

a) kokku kutsuda ettevõtteis ja asutustes koosolekuid, istungeid ja igasuguseid nõupidamisi töö ajal; b) välja kutsuda töölisi ja teenistujaid töö ajal; c) töölt ära võtta ettevõtete ja asutuste töölisi ja teenistujaid ning neid saata jooksvate kampaaniate läbiviimisele või komandeeringutele ametiühingu-organisatsioonide asjus; d) ära kutsuda ettevõtete ja asutuste töölisi ning teenistujaid töö ajal nende otsesest tööst, et neid ametiühingu-organisatsioonide ülesandel määrata osa võtma uurimiskomisjonide ja -brigaadide tööst.

Selgitada ettevõtete ja asutuste töölistele ja teenistujatele, et ametiühingute ja muid ühiskondlikke ülesandeid tuleb täita ainult tööst vabal ajal.

(«ÜAÜKN-i pleenumite otsused (Üheksas koosseis)», Profizdat, 1949)

Riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning asutuste tööliste ja teenistujate töösisekorra tüüpeeskirjade kinnitamisest

NSV Liidu RKN-i määrus 18. jaanuarist 1941

1. Kinnitada Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu poolt esitatud riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning asutuste tööliste ja teenistujate töösisekorra tüüpeeskirjad.

2. Teha rahvakomissariaatidele ja teistele NSV Liidu keskasutustele (peale allpool nimetatute), samuti liiduvabariikide vabariiklikele rahvakomissariaatidele ettepanek tüüpeeskirjade alusel välja anda kooskõlastatult ametiühingute keskkomiteedega töö sisekorra eeskir-

jad kohandatult vastava tööstusharu (majandusharu) töötingimustega.

Teha Teede, Jõelaevastiku, Merelaevastiku ja Side Rahvakomissariaadile ja Tsiviilõhulaevastiku Peavalitsusele ettepanek esitada NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogule vastava ala tööliste ja teenistujate distsipliini kohta käivate uute määrustike projektid (või muudatused ja täiendused olemasolevaile määrustikele), välja töötades need projektid töö sisekorra tüüpeeskirju arvestades.

3. Määrata kindlaks, et töösisekorra eeskirjade täiendamine üksikute ettevõtete ja asutuste erinevusi arvestades viidaks vajaduse korral läbi ettevõtte direktori või asutuse juhataja poolt kooskõlastatult käitis- või kohaliku komiteega.

4. Lugeda kehtetuks NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi poolt 30. septembril 1924. a., nr. 416/467, 31. augustil 1928. a., nr. 760, 17. detsembril 1930. a., nr. 369 kinnitatud sisekorra-eeskirjad ja NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi 17. detsembri 1930. a. määrus nr. 368 (ühes hilisemate muudatuste ja täiendustega).

(LMKK 1941, nr. 4, art. 63)

Riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning asutuste tööliste ja teenistujate töö sisekorra tüüpeeskirjad

Kinnitatud NSV Liidu RKN-i poolt 18. jaanuaril 1941

I. Üldeeskirjad

1. Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsiooni § 130 alusel on iga NSV Liidu kodanik kohustatud pidama töödistsipliini.

Nõukogude Liidus põhineb töödistsipliin teadlikul suhtumisel töösse kui au asjasse, kuulsuse asjasse, vapruse ja kangelaslikkuse asjasse.

2. Töö sisekorra eeskirjade sihiks on kindlustada sotsialistlikku töödistsipliini, õiget tööorganisatsiooni, tööaja täielikku ja ratsionaalset kasutamist, tööviljakuse tõstmist ja kõrgeväärtusliku toodangu väljalaset.

II. Tööliste ja teenistujate töölevõtmise ja vallandamise kord

3. Töölevõtmisel on ettevõtte (asutuse) administratsioon kohustatud tööleasujalt nõudma:

a) tööraamatu esitamist, kui aga vastav isik asub esmakordselt tööle, siis majavalitseja või külanõukogu tõendit tööleasuja viimase tegevuse kohta;

b) passi esitamist kooskõlas passiseadlusandlusega.

Töölevõtmine ilma nende dokumentide esitamiseta pole lubatav.

4. Töölise või teenistuja tööleasumisel või tema ümberpaigutamisel teisele tööle on administratsioon kohustatud:

a) seletama töölisele või teenistujale töö sisekorda ja tööpingi, masina või tööriista käsitsemise viisi;

b) tutvustama teda töö sisekorra eeskirjadega, ohutustehnikaga, tööstustervishoiu ja tulekaitse-eeskirjadega.

5. Kõigile töölistele, samuti neile teenistujaile, kes saavad tükitöötasu, on administratsioon kohustatud välja andma palgaraamatud 5 päeva möödumisel pärast tööle asumist.

6. Töölistel ja teenistujatel on keelatud ettevõttest (või asutusest) omavoliliselt lahkuda, samuti omavoliliselt üle minna ühest ettevõttest teise (ühest asutusest teise).

Ettevõttest (asutusest) lahkumist või üleminekut ühest ettevõttest teise (ühest asutusest teise) võib lubada ainult ettevõtte direktor (asutuse juhataja).

7. Töölise või teenistuja vallandamisel on administratsioon kohustatud töölisele või teenistujale välja andma tema tööraamatu ühes sissekandega tema vallandamise kohta. Seejuures peab vallandamise põhjus olema formuleeritud täpses kooskõlas Tööseaduste koodeksi formulatsiooniga või peab olema viidatud selle koodeksi vastavale paragrahvile (punktile).

8. Lõpparve vallandatuga tehakse pärast seda, kui ta oma tööraamatu on esitanud ettevõtte (asutuse) arveosakonda.

III. Administratsiooni, tööliste ja teenistujate põhikohustused

9. Ettevõtte (asutuse) administratsioon on kohustatud:

a) õigesti korraldama tööliste ja teenistujate tööd, nii et iga tööline ja teenistuja töötaks vastavalt oma erialale ja kvalifikatsioonile;

b) õigel ajal andma töölistele ja teenistujaile töökorraldused ning varustama neid tööriistade, materjalide ja tagavaraosadega;

c) määrama igale töölisele ja teenistujale kindla töökoha, tööpingi, masina jne.;

d) tagama masinate, tööpinkide ja muu varustuse korrasoleku;

e) kindlustama töödistsipliini ja täielikult teostama ainujuhtimist;

f) rakendama stahaanovlikke töömeetodeid ja läbi viima tootmise ratsionaliseerimise abinõusid;

g) täitma töökaitseseadusi ja -määrusi (tööaja ja puhkuse, ohutustehnika ja tööstustervishoiu, tööliste ja teenistujate joogiveega varustamise, pesunõude korraldamise, eririietuse, kaitsevahendite kohta jne.).

10. Töölised ja teenistujad on kohustatud:

a) töötama ausalt ja korralikult;

b) pidama töödistsipliini ja rangelt täitma töö sisekorra eeskirju, kiiresti ja täpselt täitma administratsiooni korraldusi;

c) õigel ajal tööle ilmuma, täpselt, ilma igasuguste kõrvalekaldumisteta kinni pidama tööpäeva kindlaksmääratud pikkusest, kasu-

tama kogu tööaega ainult töötamiseks, mitte ajama kõrvalisi asju ja juttu, mitte tegevuseta ümber lonkima ja mitte segama teiste tööliste ja teenistujate tööd;

d) õigeaegselt ja täpselt täitma saadud tööülesanded ja korraldused, täitma töönorme ja püüdma saavutada töönormide süstemaatilist ületamist, tegema kõrgekvaliteedilist tööd ja vältima praaki;

e) hoidma sotsialistlikku omandit: masinaid, tööpinke, tööriistu, materjale jne.;

f) täitma ohutustehnika-, tööstustervishoiu- ja tulekaitse-eeskirju, tarvitama väljaantud eririietust ja kaitsevahendeid;

g) õigeaegselt koristama ja puhastama oma töötamiskoha ning selle vahetustöölisele üle andma korras ja puhtana.

IV. Tööaeg ja selle kasutamine

11. Töö algus, lõpp ja lõunavaheaeg on määratud järgmiselt:

	I vahetus	II vahetus	III vahetus
Töö algus			
Vaheaeg			
Töö lõpp			

12. Vahetustöödel vahetuvad töölised vahetustes võrdselt. Üleminek ühest vahetusest teise vahetusse peab üldreeglina toimuma iga nädal.

13. Töö algusest ja töö lõpust, samuti töö vaheajast teatatakse ettevõtte töölistele ja teenistujaile vilega (signaaliga).

14. Enne töö algust on iga tööline ja teenistuja kohustatud võtma tabellaualt oma numbri või kontrollkellal ära märkima oma kaardi.

Pärast töö lõppu on iga tööline ja teenistuja kohustatud riputama oma numbri tabellauale või ära märkima oma kaardi kontrollkellal.

Kui töölised ja teenistujad lahkuvad lõunavaheajal ettevõtte (asutuse) territooriumilt, siis teostatakse eespool tähendatud kontrolli ka lõunale minemisel ja lõunalt tulekul.

15. Tabellauad peavad olema avatud pool tundi enne töö algust ja kohe pärast töö lõppu.

Tabellaudade juures peavad viibima tabelipidajad tööle tuleku ja töölt lahkumise kontrolliks.

Tabellaua juures peab olema täpne kell.

16. Vahetpidamata kestval tööl on töölisel keelatud lahkuda töö juurest enne vahetustöölise tulekut.

Vahetuse mitteilmumisel on tööline või teenistuja kohustatud sellest teatama töövanemale, kes peab viivitamata kõik abinõud tarvitusele võtma töölise väljavahetamiseks.

17. Töö ajal on keelatud:

a) segada töölisi ja teenistujaid nende otseses töös, kõrvaldada või ära kutsuda neid töölt ühiskondlike kohuste täitmiseks;
b) kokku kutsuda koosolekuid, istungeid ja igasuguseid nõupidamisi ühiskondlikes asjus;
c) maksta töölistele ja teenistujaile palka ning välja anda igasuguseid tõendeid ja õiendusi.
18. On keelatud tööle ilmumine ebakaines olekus ja tööl alkohoolsete jookide tarvitamine.

V. Karistused

19. Töödistsipliini iga rikkumine toob endaga kaasa distsiplinaarkaristuse või kohtu alla andmise.
20. Töödistsipliini rikkumise eest määratakse järgnevaid distsiplinaarkaristusi:
a) märkus;
b) noomitus;
c) vali noomitus;
d) üleviimine teisele, vähemtasuvale tööle kuni 3 kuuks või madalamale töökohale paigutamine.
21. Töölist või teenistujat, kes hilines tööle ilma mõjuva põhjuseta või läks varem lõunale või hilines lõunalt tulekuga või lahkus varem ettevõttest (asutusest) või logeles tööajal, karistab administratsioon märkuse, noomituse või valju noomitusega; üleviimisega teisele vähemtasuvale tööle kuni 3 kuuks või madalamale töökohale paigutamisega.
22. Karistused määrab ettevõtte (asutuse) administratsioon kohe pärast töödistsipliini rikkumise avastamist.
Enne karistuse määramist peab töödistsipliini rikkujalt seletust nõudma.
Karistamine ettevõtte (asutuse) administratsiooni poolt ei ole lubatav pärast ühe kuu möödumist, arvates töödistsipliini rikkumise avastamise päevast.
23. Iga karistus avaldatakse käskkirjas ja tehakse töölisele või teenistujale allkirja vastu teatavaks.
24. Kui tööline või teenistuja aasta jooksul, arvates karistuse (märkus, noomitus või vali noomitus) määramise päevast, ei ole korda saatnud uut töödistsipliini rikkumist, siis ettevõtte direktor (asutuse juhataja) kustutab määratud karistuse.
Kui tööline või teenistuja ei ole korda saatnud uut töödistsipliini rikkumist ja on seejuures näidanud end hea ning kohusetruu töötajana, siis ettevõtte direktor (asutuse juhataja) võib tema poolt määratud karistuse kustutada aasta möödumist ära ootamata.
25...
26...
27. Ettevõttes (asutuses) toimepandud materjalide, toodete, tööriistade või seadmete varguse eest antakse töölised ja teenistujad Kriminaalkoodeksi vastavate paragrahvide alusel kohtu alla.

28. Huligaansete tegude eest ettevõtetes (asutustes) antakse töölised ja teenistujad NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1940. a. 10. augusti seadluse ja Kriminaalkoodeksi vastavate paragrahvide alusel kohtu alla.

29. Praagitootmise eest kannavad töölised ja teenistujad peale määratud karistuse veel materiaalset vastutust vastavalt kehtivale seadusandlusele.

30. Töö sisekorra eeskirjad tuleb tsehhides (osakondades) nähtavale kohale üles panna.

(LMKK 1941, nr. 4, art. 63)

NSV Liidu ja liiduvabariikide distsiplinaarseadusandluse alustest

NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 13. oktoobrist 1929

1. Eksimused teenistuskohustuste alal, eriti töödistsipliini rikkumised, milledele pole ette nähtud karistust kriminaalkorras, toovad endaga kaasa distsiplinaarkaristuse.

2. Distsiplinaarvastutus teostub kas alluvuse korras, kooskõlas käesoleva määruse §§ 6—14, või töö sisekorra eeskirjade ja nende juurde lisatud karistustabelite järgi.

NSV Liidu ja liiduvabariikide eriseadustega eri kategooriate töötajate jaoks (töölis-talupoegade miilits, vangistuskohtade administratiiv-riviteenistuse koosseis, Teede Rahvakomissariaadi teede valve, erilist riiklikku tähtsust omavate ettevõtete ja ehituste valve jne.) ja distsiplinaarsete üleastumiste üksikute liikide jaoks (töötajate poolt raudteetranspordi tehniliste eeskirjade rikkumine, mis toob kaasa raudteeliiklusega seotud õnnetusi jms.) võidakse teha erandeid käesoleva määrusega kehtestatud alluvuse korras vastutusele võtmise eeskirjadest või ette näha eeskirju, mis kehtestavad teistsuguse distsiplinaarvastutuse korra, või distsiplinaarkaristusi, mis ei ole ette nähtud käesolevas määruses.

3. Vastutusele võtmisele alluvuse korras kuuluvad riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide, ettevõtete ja asutuste ameti-isikud:

a) kellel on töölevõtmise ja vallandamise õigus;

b) teiste kategooriate vastutavad töötajad, kellede nimekiri määratakse kindlaks NSV Liidu ja liiduvabariikide töörahvakomissariaatide poolt kooskõlas kas ÜAÜKN-i või liiduvabariikide ametiühingute nõukogudega.

Vastutusele võtmisele alluvuse korras kuuluvad ka kõik valitavad ameti-isikud.

4. Kõik teised isikud, kes töötavad palga alusel, võetakse vastutusele korra järgi, mis on kindlaks määratud sisekorra eeskirjades ja nendele eeskirjadele lisatud karistustabelites.

5. NSV Liidu ja liiduvabariikide eriseadustega kindlaksmääratavate teatud kategooriate ameti-isikud kuuluvad alluvuse korras vastutusele võtmisele ka tegude eest, mis on nende poolt täideta-

vate kohustuste erilise iseloomu tõttu sobimatud nende kategooriate ametiisikute väärikuse ja ülesannetega, kuigi need ei moodusta teenistuskohustuste ja töödistsipliini rikkumist.

6. Distsiplinaarkaristuse alluvuse korras määrab isik või organ, kellest kehtivate eeskirjade kohaselt oleneb antud ameti-isikute kohalemääramine, või siis isikud ja organid, kes alluvuse liinis seisavad tähendatud isikuist ja organeist kõrgemal.

Karistus määratakse tähendatud isikute ja organite omal algatusel või siis isikute ja organite ettepanekul, kellele eriseaduste kohaselt on antud õigus teha kohustuslikke ettepanekuid distsiplinaarkaristuste määramiseks.

7. Alluvuse korras määratavaiks karistusteks on:

a) märkus;

b) noomitus;

c) paigutamine madalamale ametikohale mitte üle kahe aasta;

d) ametist vallandamine.

8. Valimiste korras töötavaid ameti-isikuid võidakse paigutada madalamale ametikohale ainult nende organite otsusel, kelle poolt nad on valitud.

Niisuguste ameti-isikute ametist vallandamine toimub nende ärakutsumise teel organite otsusel, kelle poolt nad on valitud.

Kuni paigutamiseni madalamale ametikohale või ärakutsumiseni võidakse valitavaid ameti-isikuid ajutiselt ametist kõrvaldada vastavalt NSV Liidu ja liiduvabariikide eriseadustega määratud korrale.

9. Distsiplinaarkaristust alluvuse korras ei või määrata pärast ühe kuu möödumist üleastumise avastamise päevast arvates ning vastavail juhtudel — kriminaalasja lõpetamise päevast arvates (§ 13).

Igal juhul ei või distsiplinaarkaristust alluvuse korras määrata pärast kuue kuu möödumist üleastumise kordasaatmise päevast arvates. Kuid selle aja hulka ei arvata asja menetlusaega kriminaalkorras (§ 13).

10. Enne alluvuse korras distsiplinaarkaristuse määramist tuleb vastutusele võetud isikult tingimata nõuda seletust.

11. Motiveeritud otsus alluvuse korras distsiplinaarkaristuse määramise kohta tehakse karistatud isikule kohe teatavaks ja avaldatakse pärast jõustumist asutuses või ettevõttes, kus antud isik töötab.

12. Alluvuse korras distsiplinaarkaristuse määramise otsuse peale võib karistatu kahe nädala jooksul edasi kaevata.

Kaebus esitatakse ameti-isikule või organile, kellele karistuse määranud ameti-isik või organ vahetult allub.

Otsused kaebuste kohta on lõplikud ja neid võidakse revideerida ainult järelevalve korras kõrgemalseisvate organite poolt.

13. Distsiplinaarkaristuse määramine alluvuse korras ei takista kriminaaljälituse algatamist sama üleastumise eest. Kui aga tähen-

datud karistus ei ole veel täide viidud, pannakse selle täitmine kuni kriminaalasja lahendamiseni seisma.

14. Kui ühe aasta jooksul, arvates alluvuse korras distsiplinaarkaristuse määramise päevast, samale isikule vastavalt § 7 p. «a», «d» ja «c», ei määrata uut distsiplinaarkaristust, siis loetakse see isik distsiplinaarselt mittekaristatuks.

(LMKK 1929, nr. 71, art. 670)

Vastutavate töötajate kategooriate loetelu kinnitamisest, kelle kohta kehtib VKTK ja VNFSV RKN-i 1932. a. 20. märtsi määrus distsiplinaarvastutusest alluvuse korras[1]

VNFSV Töö RK määrus 4. augustist 1932

Distsiplinaarvastutusele alluvuse korras ametialaste hooletuste ja üleastumiste, eriti töödistsipliini rikkumise eest, mida ei jälitata kriminaalkorras, võetakse järgnevad riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes asutustes ja ettevõtetes (välja arvatud transport ja side) töötavad ameti-isikud:

1. Valitavad töötajad, kes töötavad palgalistel ametikohtadel neid valinud organisatsioonis.

2. Rahvakomissariaatide ja nendega võrdsustatud asutuste kolleegiumide liikmed, riiklike kaubandusettevõtete (kaubastute), aktsiaseltside, pankade, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide juhatuste liikmed.

3. Asutuste ja ettevõtete juhatajad, kes töötavad ainujuhtimise korras (ühistu, trusti, kombinaadi ja kaubastu juhataja, tehase, vabriku, kaevanduse, šahti, tööonduse, masina-traktorijaama, metsatööstuse ja -majandi, sovhoosi jne. direktor, metsavarumise, parvetuse, agro-veterinaarjaoskonna ja -punkti juhataja, kaupluse juhataja, laojuhataja, kellel on alluvaid laohoidjaid jne.), nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

4. Peainsenerid, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

5. Tsehhide, osakondade ja töökodade ülemad, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

6. Vabariiklike, kraide, oblastite, rajoonide riiklike asutuste ja ettevõtete, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide esindajad (volinikud), nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

7. Valitsuste, sektorite ja osakondade ülemad, kõigi asutuste ja ettevõtete asjadevalitsejad, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

8. Osakondade juhatajad, nende koosseisulised asetäitjad ja abid, jaoskondade ja büroode juhatajad, grupijuhid.

9. Riiklike asutuste ja ettevõtete, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide kohalike kontorite (osakondade) juhatajad, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

---

[1] Seda määrust ei esitata. Vt. NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 13. oktoobrist 1929, käesolev väljaanne, lk. 69.

10. Rahvakomissariaatide kolleegiumide ja majandusorganite juhatuste vastutavad sekretärid ning asutuste ja ettevõtete juhatajate isiklikud sekretärid.

11. Direktorid tehnilisel ja majanduslikul alal, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

12. Perioodiliste ja mitteperioodiliste väljaannete vastutavad toimetajad, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

13. Pea- ja vanemad toimetajad, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

14. Ajalehtede, ajakirjade ja raamatute kirjastuste vastutavad sekretärid ning toimetuste vastutavad sekretärid.

15. Teaduslike asutuste, muuseumide ja õppeasutuste (teadusliku uurimise instituutide, muuseumide, kõrgemate õppeasutuste, tehnikumide, töölisfakulteetide, vabriku- ja teiste analoogiliste koolide) direktorid ja juhatajad, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

16. Iga tüüpi raviasutuste juhatajad, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

17. Administratiivseid funktsioone omavad pea- (vanem-) arstid, nende koosseisulised asetäitjad ja abid.

18. Apteekide juhatajad.

19. Ekspeditsioonide ja ekspeditsioonirühmade juhatajad ning töödjuhatajad.

20. Autonoomsete vabariikide kesktäitevkomiteede, kraide ja oblastite täitevkomiteede organiseerimisosakondade inspektorid.

21. Kõigi ametkondade tehnilised ja sanitaarinspektorid.

22. Maksuinspektorid.

23. Pea- (vanem-) raamatupidajad ja nende koosseisulised asetäitjad (kes juhivad rahandus-arvepidamise ja raamatupidamise osakondi, gruppe ja jaoskondi).

24. Riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike asutuste ja ettevõtete hoonete komandandid.

25. Tuletõrjekomando ülemad ja tuletõrjemeeskondade pealikud.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1932, nr. 24)

KOLLEKTIIVLEPING

Kollektiivlepingute sõlmimisest ettevõtetes

NSV Liidu Ministrite Nõukogu kiitis heaks Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu poolt eelmiste aastate eeskujul esitatud ettepanekud ettevõtete administratsiooni ja vabrikute ning tehaste ametiühingukomiteede vaheliste kollektiivlepingute sõlmimise kohta 1947. aastal.

Kollektiivlepingute sõlmimine on äärmiselt tähtis abinõu, mille eesmärgiks on kindlustada tootmisplaanide täitmist ja ületamist, tööviljakuse edasist tõusu, töö organiseerimise parandamist, samuti ka tõsta majandus- ja ametiühingu-organisatsioonide vastutust ette-

võtete tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate materiaalsete-elutarbeliste tingimuste ning kultuuriliste elutingimuste parandamise eest.

Tüüp-kollektiivlepingud kinnitatakse Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu poolt koos vastavate ministeeriumidega.

Ettevõtetes tuleb kollektiivlepingud sõlmida kooskõlas ministeeriumide jaoks 1947. aasta kohta kinnitatud riiklike plaanidega. Kollektiivlepingute sõlmimise kord määratakse kindlaks ministeeriumide ja ametiühingute keskkomiteede direktiivkirjadega, mis on kooskõlastatud Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukoguga.

Nendes direktiivkirjades tuleb ette näha:

a) ettevõttele 1947. aasta riikliku plaani alusel kinnitatud näitajad toodangu väljalaske alal absoluutarvudes või protsendina eelmise aasta vastavate näitajate suhtes, tööviljakuse, töötasu ja toodangu omahinna alal ning assigneeringud elamu- ning kultuurilise ja elutarbelise teenindamise parandamiseks ning töökaitseks;

b) näitajad kaadri ettevalmistamise ning tööliste ja teenistujate kvalifikatsiooni tõstmise alal;

c) ettevõtetele kinnitatud plaanilised näitajad abimajandite töö kohta, sealhulgas looma- ja linnukasvatuse laiendamise alal;

d) individuaal-elamuehituse plaanilised näitajad, samuti ka individuaalehitajaile antava abi ulatus ja abiandmise vormid;

e) juhendid ametiühingute käitiskomiteedele sotsialistliku võistluse arendamise, töölistele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele nende töökvalifikatsiooni tõstmiseks abi andmise, tööseadusandlusest kinnipidamise ja kinnitatud töötasusüsteemide õige rakendamise üle kontrolli teostamise ning töödistsipliini tugevdamise ja tööseisakute ning praagi vastu võitlemise abinõude kohta.

Kollektiivlepingute sõlmimine tööstus-, transpordi- ja ehitusettevõtetes peab olema läbi viidud 1947. a. märtsi- ja aprillikuu jooksul.

Lahkuminekud majandus- ja ametiühingu-organisatsioonide vahel, mis tekivad kollektiivlepingute sõlmimisel, tuleb lahendada Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogul koos vastavate ministeeriumidega, välja arvatud need küsimused, mis kuuluvad NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsustamisele.

Kollektiivlepingute registreerimine viiakse läbi vastavate ametiühingute keskkomiteede ja ministeeriumide poolt.

(TASS, «Trud», 19. veebruarist 1947)

Ametiühingu käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee tootmis-massilise töö komisjoni põhimäärus

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 14. märtsil 1952

1. Ametiühingu käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee tootmis-massilise töö komisjon moodustatakse ametiühingu liikmete laialdase aktiivi kaasatõmbamiseks sotsialistliku võistluse organiseerimisele

ja tootmis-massilise töö läbiviimisele tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hulgas.

2. Tootmis-massilise töö komisjoni koosseis kinnitatakse käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee poolt käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee liikmete, tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hulgast 3—21-liikmeline (olenevalt töötajate arvust ettevõttes, asutuses, tsehhis).

3. Tootmis-massilise töö komisjoni esimeheks on käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee liige.

Komisjoni ülesanded

4. Tootmis-massilise töö komisjon:

a) abistab käitis-, kohalikku (tsehhi-) komiteed selgitada töölistele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele ettevõtte, tsehhi, osakonna ees seisvaid ülesandeid riiklike plaanide täitmisel, taotleb, et administratsioon teeks töölistele õigeaegselt teatavaks nende tootmisülesanded;

b) abistab käitis-, kohalikku (tsehhi-) komiteed sotsialistliku võistluse organiseerimisel tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hulgas;

abistab võistlusest osavõtjail avastada ja kasutada sisemisi tootmisreserve;

taotleb administratsioonilt soodsate töötingimuste loomist kõikidele töölistele sotsialistlike kohustuste edukaks täitmiseks;

õpib tundma ja üldistab sotsialistliku võistluse organiseerimise kogemusi, esitab käitis- ja kohalikule (tsehhi-) komiteele ettepanekuid puuduste kõrvaldamiseks sotsialistlikus võistluses ja võistluse juhtimise parandamiseks;

osutab abi käitis-, kohalikule (tsehhi-) komiteele ja administratsioonile sotsialistliku võistluse uute vormide, eesrindlike kollektiivide ja tootmisnovaatorite töökogemuste tundmaõppimisel ja levitamisel, insener-tehniliste töötajate ja eesrindlike töötajate šefluse organiseerimisel mahajäänute üle ja teadus- ning tootmisala töötajate loova koostöö arendamisel;

organiseerib sotsialistlikus võistluses võetud kohustuste täitmise kontrolli, abistab käitis-, kohalikku (tsehhi-) komiteed ja administratsiooni sotsialistliku võistluse tulemuste igapäevasel teatavakstegemisel;

teeb oma ettepanekud sotsialistliku võistluse kokkuvõtete ja võitjate ergutamise kohta, teeb töötajate kollektiivile teatavaks käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee otsused sotsialistliku võistluse kokkuvõtete kohta, teostab kontrolli, et administratsioon peaks õigeaegset ja täpset arvestust nii individuaalse kui ka kogu käitise, tsehhi ja brigaadi ulatuses toimuva sotsialistliku võistluse tulemuste kohta;

c) valmistab ette ja viib läbi tootmisnõupidamisi ja konverentse, kontrollib töötajate ja teenistujate poolt tootmisnõupidamistel tehtud ettepanekute arvestust administratsiooni poolt ja jälgib nende ette-

panekute õigeaegset rakendamist, osutab abi käitis-, kohalikule (tsehhi-) komiteele ja administratsioonile uue tehnika juurutamise ja organisatsioonilis-tehniliste abinõude plaanide väljatöötamisel ja täitmisel;

ettevõtte tsehhides aga, kus vastavalt põhimäärusele ei moodustata komisjone massiliseks töölisleiutus- ja ratsionaliseerimistegevuseks, aitab tsehhikomiteel arendada massilist töölisleiutus- ja ratsionaliseerimistegevust;

d) abistab käitis-, kohalikku (tsehhi-) komiteed ja administratsiooni võitlusel töödistsipliini tugevdamise ja sisekorra eeskirjade täitmise eest, riikliku ja töödistsipliini tugevdamiseks viib läbi massilist selgitus- ja kasvatuslikku tööd tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hulgas, esitab tööliste ja teenistujate koosolekutele arutamiseks küsimused nii töödistsipliini olukorrast kui ka küsimused üksikute töödistsipliini rikkujate kohta;

e) koos administratsiooniga ja kultuurmassilise töö komisjoniga organiseerib ettevõttes tootmistehnilist propagandat, viib läbi tootmisalaseid ekskursioone, kohtumisi tootmiseesrindlastega, loenguid, ettekandeid, vestlusi uue tehnika, ökonoomika ja tootmise organiseerimise küsimustes, populariseerib eesrindlike kollektiivide ja tootmisnovaatorite saavutusi tehase ja tsehhi ajalehtede ning raadio kaudu, klubides, kultuurihoonetes, raamatukogudes ja punanurkades;

h) võtab osa uue kollektiivlepingu projekti koostamisest küsimustes, mis puudutavad tootmisplaani täitmise ja ületamise kohustusi, sotsialistlikku võistlust ja tootmis-massilise töö organiseerimist, riikliku ja töödistsipliini tugevdamist; organiseerib kollektiivlepingu täitmise kontrollimist nendes küsimustes.

Komisjoni töö kord

5. Komisjoni tööplaan vaadatakse läbi ja kinnitatakse käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee poolt.

Komisjoni koosolekud toimuvad mitte vähem kui 2 korda kuus.

6. Komisjon töötab käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee juhtimisel ja annab komiteele regulaarselt aru oma tööst.

II.

TÖÖTASU

ÜAÜKN-i XVI PLEENUMI OTSUSEST (1947. a. APRILL)

Tööviljakuse edasise tõstmise, aga järelikult ka töötasu kasvu kindlustamise eesmärgil on käitiskomiteed kohustatud taotlema tükitöötasu maksimaalset juurutamist ja progressiivsete ning premiaalsete töötasusüsteemide õiget rakendamist.

ÜAÜKN-i pleenum nõuab majandus- ja ametiühingu-organisatsioonidelt korra loomist töö normeerimisel; töönormide kindlaksmääramisel tuleb joonduda eesrindlike tööliste järgi, tuleb järjekindlalt teostada hästi töötavate tööliste igakülgse ergutamise põhimõtet.

Võttes aktiivselt osa töönormide kontrollimisest, peavad käitiskomiteed taotlema vananenud kogemuslik-statistiliste normide asendamist tehniliste normidega ja aitama administratsiooni organisatsioonilis-tehniliste abinõude väljatöötamisel ja ellurakendamisel, mis soodustavad uute töönormide kiiremat kasutuselevõtmist.

Käitiskomiteed on kohustatud valvama selle järele, et ettevõtete administratsioon peaks kinni kollektiivlepingu punktidest, mis käsitlevad töökäskude ja palgaraamatute õigeaegset väljaandmist ja töötasu väljamaksmise tähtaegu.

(«ÜAÜKN-i pleenumite otsused (Üheksas koosseis)», Profizdat, 1949)

VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 60, 70, 72—74

60. Palga suurus määratakse lepingutes kas aja järgi, lähtudes normaaltööpäevast (§ 94 jj), või tükitöö alusel...

70. Tükipalk määratakse vastava liigi jaoks ettenähtud palgamäära jagamisega töönormiga (§ 56). Lepingus ettenähtud juhtudel on lubatud ka teistsugune tükipalga määramise viis.

72. Kui töötajale antakse eritöö tükitöö alusel, siis saab ta selle lõpetamiseni avanssi oma liigi tariifikohase palgamäära suuruses palgamaksmise tähtaegadel (§ 65)[1].

73. Kui töötaja tükitöö juures ei saavuta tariifikohast palgamäära, makstakse töö eest tegeliku töötamise järgi vastavalt § 57 eeskirjadele (10. juuni 1934. a. redaktsioonis — VSKK 1934, nr. 26, art. 146)[2].

[1] Vt. käesolev väljaanne, lk. 90.

[2] Tööseaduste koodeksi § 57 ei esitata. Vaata NSV Liidu KTK ja RKN-i määrust, 17. märtsist 1934, lk. 80, millega kooskõlas on esitatud Tööseaduste koodeksi § 57.

74. Juhul, kui töötaja jätab tükitöö lõpetamata temast olenematuil põhjustel, makstakse talle tehtud töö eest, väljaantud avansse (§ 72) maha arvates, kohaliku hinde-vaidekomisjoni hindamise järgi või selle puudumisel ja poolte vahel kokkuleppe mittesaavutamisel töötülide lahendamise korras.

Palga arvutamisest töötajaile nende poolt toodetud toodangu hulga ja kvaliteedi järgi

Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 17. märtsist 1934

Juhul, kui töötaja ei täida temale määratud töönormi oma süü tõttu, siis makstakse talle palka tema poolt toodetud toodangu hulga ja kvaliteedi järgi, ilma töötajale mingit minimaalpalka kindlustamata.

Kui aga töönorm jäi täitmata mitte töötaja süü tõttu, siis peab töötaja igal juhul saama vähemalt kaks kolmandikku oma tariifikohasest palgamäärast.

M ä r k u s. Töönormide mittetäitmise korral tööseisaku või praagitootmise tõttu reguleeritakse töötasu maksmist NSV Liidu KTK ja RKN-i 30. detsembri 1931. a. määrusega «Abinõudest tööseisakute ja praagi tasumise korra kohta tootmises ja transpordis» (LSKK 1932, nr. 2, art. 11 ja nr. 23, art. 144).

(LSKK 1934, nr. 15, art. 109)

Tööliste ja teenistujate töötasufondi koostise kohta

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Statistika Keskvalitsuse juhend

I.

Kõik riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted, asutused ja organisatsioonid peavad töötasufondi arvestamisel juhinduma käesolevast instruktsioonist.

V.

Tööliste, teenistujate ja teiste töötajate töötasufondi tuleb arvata e r i t i:

1. Töötasu, mis on arvutatud töötamise aja eest tariifimäärade, töötamismäärade, tükitöö põhihinnete (otsene ja progressiivne tükitöötasu) või keskmise töötasu järgi.
2. Lisatasud väljateenitud aastate eest (vanusetasu).
3. Juurdemaks tükitöölistele seoses töötingimuste muutmisega (materjalide mittevastavus, töötlemise keerulisus, tööriista ja seadmete kohandamatus jm.).
4. Tasu akordtööde eest.

5. Juurdemaks tükitöölistele progressiivhinnete järgi.

6. Rahalised ja naturaalpreemiad ning preemialisatasud (välja arvatud VI osas tähendatud), mis makstakse ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) kohta kinnitatud premeerimissüsteemi põhjal plaanitäitmise ja ületamise eest, kindlaksmääratud kvaliteedinäitajate saavutamise, praagiprotsendi vähendamise, omahinna alandamise, tööseisakute vähendamise, kütte, elektrienergia, tooraine, poolfabrikaatide, materjalide kokkuhoiu, seadmete säilitamise eest, avariideta töötamise eest, uute masinate ja seadmete konstruktsioonide tundmaõppimise eest. Preemiad ja preemialisatasud metsaraiujatele ja parvetajatele.

7. Juurdemaks ületunnitöö eest. Juurdemaks töö eest pühade ajal.

8. Lisatasu raskete töötingimuste eest (töö tervistkahjustavus, raskus, ohtlikkus jm.).

9. Juurdemaks töölistele, kes teevad neile määratud kvalifikatsioonist madalama kategooria tööd, töölise tariifimäära ja teostatava töö tasumäära vahe ulatuses.

10. Lisatasu liigi eest.

11. Lisatasu brigaadi töö organiseerimise eest brigadiiridele, kes ei ole vabastatud põhitööst.

12. Juurdemaks kuni keskmise töötasuni.

13. Juurdemaks öötöö eest.

14. Tasu õpilaste väljaõpetamise eest käitises ja praktikantide töö juhtimise eest.

15. Tasu töövaheaegade eest imetavaile emadele.

16. Tasu sunnitud töökatkestuse puhul vastavalt kehtivale seadusandlusele.

17. Tasu töölise süüst olenemata praagi eest.

18. Tasu töölise süüst olenemata tööseisakute eest.

19. Tasu alaealiste soodustustundide eest.

20. Tasu valve eest pühade ajal.

21. Tasu ajutise asendamise eest.

22. Juurdemaks töötasule töö eest kaugel asuvates kohtades ja kaugetes põhjarajoonides.

23. Juurdemaks kutsete ühitamise eest valitsuse määrustega ettenähtud juhtudel.

24. Juurdemaks kuni täistöötasuni haiguse puhul, seadusega ettenähtud juhtudel.

25. Tasu tööaja eest, mis on kulutatud riiklike ja ühiskondlike kohustuste täitmiseks ning sõjaväelistest õppekogunemistest osavõtmiseks, seadusandluses ettenähtud juhtudel.

26. Väljamaksud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide töötajaile, keda on õppimise otstarbel komandeeritud õppeasutustesse, samuti ka kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberkvalifitseerimise kursustele, kuid kes samal ajal jäävad ettevõtte, asutuse või organisatsiooni koosseisu nimestikku.

27. Tasu korralise ja lisapuhkuse aja eest.

28. Tasu sõiduaja eest puhkuse kohani ja tagasi töötajaile, kes

töötavad kaugel asuvates kohtades ja kaugeis põhjarajoonides, seaduses ettenähtud juhtudel.

29. Kompensatsioon kasutamata puhkuse eest.

30. Vallandustoetused.

31. Protsentide alusel saadav tasu (protsent käibest jne.) sõltumata sellest, kas see makstakse lisana tariifimäärale või põhitasu näol.

32. Ettevõtete ja asutuste poolt tasuta antavate korterite tasu, tasuta võimaldatavate kommunaalteenuste ja väljaantavate toiduainete ja asjade maksumus, kehtiva seadusandlusega ettenähtud juhtudel.

33. Rahalised kompensatsioonid seadusega kindlaksmääratud, kuid tegelikult mitte antud korterite, kommunaalteenuste, toiduainete ja teiste asjade eest.

34. Kirjanduslik, loengute ja muu honorar, žetoontasu, eritööde tasu (konsultatsioonid, ekspertiisid, projektide ja eelarvete koostamine, majanduslikud tööd: inventari remont, tööruumide valgendamine ja värvimine, põrandate poonimine ja pesemine jne.).

35. Tasu ettevõtetes ja ehitustel tootmispraktikal olevate vabriku-, tööstus- ja raudteekoolide õpilaste poolt tehtud tööde eest kogu arvestatud summa ulatuses.

VI.

Rööbiti töötasufondiga näidatakse eraldi arvestuses ja ei arvata töötasufondi:

1. Ühekordsed rahalised preemiad töölistele, teenistujatele ja teistele töötajatele, millede arvestamine ei ole ette nähtud ettevõttes (asutuses, organisatsioonis) alaliselt kehtiva premeerimissüsteemiga ja teostatakse ainult valitsuse poolt kinnitatud või kehtiva seadusandlusega ettenähtud eriassigneeringute olemasolu puhul:

a) preemiad sotsialistliku võistluse alal;

b) preemiad ja autasud leiutiste ja tehniliste täiustuste eest;

c) preemiad tööprotsesside ratsionaliseerimise eest;

d) igasugused ühekordsed preemiad, mis makstakse üksikute konkreetsete ülesannete täitmise eest eriassigneeringutest, direktorifondist ja teistest seadusega ettenähtud fondidest.

2. Muud rahalised ja naturaaltasud töölistele ja teenistujatele:

a) ümberpaigutamis- ja päevarahad;

b) stipendiumid õppijaile, mis makstakse vahetult ettevõtete ja asutuste poolt;

c) dotatsioonid lõunateks ja toetused direktorifondist või teistest valitsuse poolt lubatud erifondidest;

d) toetused sotsiaalkindlustuse alal ja pensionid töötavaile pensionäridele, mis makstakse sotsiaalkindlustuse summadest;

e) väljaantud eririietuse, kaitsevahendite ja vastumürkide (rasv- või neutraliseerivad ained) väärtus ning kulude tasumine töölistele

ja teenistujatele nende poolt muretsetud eririietuse, kaitsevahendite eest juhul, kui administratsiooni poolt neid välja ei anta.

3. Juurdearvestused töötasufondile sotsiaalkindlustuse alal ja teised kehtiva seadusandlusega ettenähtud juurdearvestused.

VII.

Kõik riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted, asutused ja organisatsioonid on kohustatud pidama eraldi arvestust järgnevalt:

1. Töötajate töötasufond:
a) nimestikulise koosseisu,
b) mittenimestikulise koosseisu töötasufond.
2. Ühekordsed preemiad.
3. Muud rahalised ja naturaaltasud töölistele ja teenistujatele.
4. Juurdearvestused töötasufondile.

(Välja antud eribrošüürina. NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni Statistika Keskvalitsuse Rakendustrükiste Kirjastuse väljaanne, Moskva, 1946)

Tasu maksmisest ajutise asendamise korral

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 8. maist 1939

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu 21. augusti 1934. a. määruse («NSV Liidu Töölis-Talupoegade Valitsuse Seaduste ja Korralduste Kogu», 1934, nr. 43, art. 342) alusel ÜAÜKN-i Sekretariaat määrab:

Määrata, et Tööseaduste koodeksi § 62 rakendamine ühe töötaja teise suurema palgaga töötaja ajutise asendamise puhul, mis annab õiguse asendajale saada vahe asendaja ja asendatava ametipalkade (kuid mitte personaalpalkade) vahel, toimub järgmiste tingimuste olemasolul:

a) kui ajutiseks asendajaks on töötaja, kes ei ole asendatava koosseisuline asetäitja või abi;

b) kui asendus oli õigeaegselt (enne asendamise algust) vormistatud asutuse, organisatsiooni või ettevõtte käskkirjaga;

c) kui asendamine kestis üle 12 tööpäeva.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1939, nr. 5)

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 62

Mitmesuguse kvalifikatsiooniga tööde täitmisel makstakse töötajaile kõrgema kvalifikatsiooniga töö järgi (§ 36).

Tasu maksmine ületunnitöö eest ning töö eest puhke- ja mittetööpäevadel

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 60

Palga suurus määratakse lepingutes kas aja järgi, lähtudes normaaltööpäevast (§ 94 jj.), või tükitöö alusel. Ületunnitöötasu suurus tuleb lepingutes eraldi näidata, kusjuures see tasu esimese kahe tunni eest ei või olla väiksem poolteisekordsest normaaltasust ja järgmiste tundide, samuti ka töö eest puhkepäevadel, pühadel (§ 109 jj.) mitte väiksem kahekordsest normaaltasust.

Tasu maksmise korrast ületunnitöö eest

NSV Liidu Töö RK määrus 8. aprillist 1932

Neis ettevõtteis, kus on kehtestatud erinevad palgamäärad ajatööliste ja tükitööliste jaoks, toimub lisatasu maksmine ületunnitöö eest igal juhul vastava kategooria ajatöölise tariifse palgamäära alusel.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1932, nr. 16)

Ületunnitöö kompenseerimise keelust vaba aja andmisega.

Väljavõte ÜAÜKN-i määrusest 29. juulist 1934

Ületunnitööde kompenseerimine on lubatud vastavalt Tööseaduste koodeksi § 60-le ainult rahas. Ületunnitööde kompenseerimine vaba aja andmisega ei ole lubatud.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1934, nr. 15)

Iga-aastastel mittetööpäevadel tehtava töö eest tasu maksmine

Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 24. septembrist 1929

7. Töö eest, mis teostatakse II jao § 6 kohaselt, revolutsioonipühadel,[1] tasutakse järgnevalt:

a) ajatöötasu puhul — tariifse palgamäära kahekordses (ametipalga) ulatuses, kaasa arvatud kindlaksmääratud juurdemaksud (garanteeritud lisateenistus, juurdemaksud arvestusprotsendi alusel jne.);

b) tükitöötasu puhul — kahekordsete tükitööhinnete järgi.

Töötaja nõusolekul võib temale rahalise kompensatsiooni asendada teise puhkepäevaga.

(LSKK 1929, nr. 63, art. 586)

---

[1] Iga-aastaste mittetööpäevade kohta seitsmepäevase töönädala puhul vt. NSV Liidu RKN-i 27. juuni 1940. a. määruse § 3.

Tasu maksmine öötöö eest

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 96

Paragrahvides 94 ja 95 ettenähtud tööaja kestus lühendatakse öö ajal ühe tunni võrra.[1] Nendel juhtudel ajatöötasu juures iga öötund tasutakse:

a) kaheksatunnilise tööpäeva puhul — nagu kaheksa seitsmendikku päevast tundi; b) seitsmetunnilise tööpäeva puhul — nagu seitse kuuendikku päevast tundi ja c) kuuetunnilise tööpäeva puhul — nagu kuus viiendikku päevast tundi.

Tükitöö puhul makstakse töötajale peale tükitöötasu veel iga öötöö-tunni eest juurde vastavalt üks seitsmendik, üks kuuendik või üks viiendik selle liigi tunnitöötasu-määrast, millesse töötaja on arvatud.

Vahetusega toimuvate tööde puhul (eriti katkestamatul tootmisel) on öötöö kestus võrdne päevasega. Nendel juhtudel ajatöötasu juures iga öötöö-tunni eest tasutakse: kaheksa- ja seitsmetunnilise tööpäeva puhul — nagu kaheksa seitsmendikku päevase tunni eest ja kuuetunnilise tööpäeva puhul — nagu kuus viiendikku päevase tunni eest.

Tükitöö puhul makstakse töötajale peale tükitöötasu:

a) iga öötöö-tunni eest kaheksa- ja seitsmetunnilise tööpäeva puhul — üks seitsmendik tunnitöötasu-määrast; b) kuuetunnilise tööpäeva puhul — üks viiendik tunnitöötasu-määrast.

Ööajaks loetakse aeg kella kümnest õhtul kuni kella kuueni hommikul.

Tasu maksmise korrast tööseisakute ja praagi puhul

NSV Liidu Töö RK määrus 25. veebruarist 1932 muudatuste ja täiendustega 11. aprillist 1932 ja 1. juunist 1932

I. Tasu maksmine tööseisakute puhul

1. Töötaja süüst tingitud tööseisaku aja eest palka ei maksta.

2. Töötaja süüst mittetingitud tööseisaku aja eest makstakse palka vastava kvalifikatsiooniga töötaja ajatöötasu-määra pooles suuruses. Samas korras viiakse läbi ka tööseisakute eest maksmine, mis on tekkinud elektrienergia, tooraine puudumise jne. tõttu.

Metallurgia-, mäe- ja koksitööstuses tasutakse töötaja süüst mittetingitud seisaku eest vastava kategooria ajatöölise tariifse palgamäära kahe kolmandiku ulatuses.

Uute tootmisviiside (tööpinkide, masinate, mootorite, transformaatorite, turbiinide jne. detailide töötlemine) omandamise perioodil makstakse töötaja süüst mittetingitud tööseisaku eest nii uutes kui ka töötavais ettevõtteis vastava ajatöölise tariifikohase palga-

[1] Vt. NSV Liidu RKN-i 27. juuni 1940. a. määruse § 1.

määra alusel. Uute tootmisviiside omandamise tähtajad kuni 3 kuu piirides iga ettevõtte kohta määrab vastav majandusorganisatsioon kokkuleppel ametiühinguga.

3. Tööseisaku algusest on töötaja kohustatud viivitamata teatama administratsioonile. Samuti on töötaja kohustatud õigeaegselt hoiatama administratsiooni kõigist põhjustest, mis võivad tingida seisaku.

Nende kohustuste mittetäitmisel töötaja poolt tööseisaku aja eest ei maksta ja töötajat karistatakse vastavalt trahvitabelile.

4. Töötajad, kes vabanevad tööseisaku tõttu, tuleb seisaku ajaks viivitamata viia teisele tööle samas ettevõttes.

Juhul, kui pikema seisaku puhul (üle viie päeva) pole võimalik töötajat samas ettevõttes kasutada, tuleb töötaja üle viia tööle mõnda teise, lähedalasuvasse ettevõttesse tähtajaga mitte üle ühe kuu.

On keelatud kvalifitseeritud tööliste üleviimine hoovitöödele või nende rakendamine koristus- ja transporditöödel, välja arvatud juhud, kus nende tööde täitmine on vajalik loodusõnnetuste tõttu.

5. Tööseisaku tõttu teisele, madalamat liiki tööle üleviidud kvalifitseeritud töölistele, kes kuuluvad viiendasse või kõrgemasse kategooriasse, makstakse keskmine palk endise töö järgi sel tingimusel, kui nad täidavad töönorme sellel tööalal, millele nad on ajutiselt üle viidud. Nende töönormide mittetäitmisel, samuti ajatööle üleviimisel säilitatakse üleviidud ajatöölisele palgamäär tema kategooria alusel endise töö järgi.

Teisele tööle üleviimise korral madalama kategooria töölistele, kellel on viiendast kategooriast madalam kategooria, samuti kõigi kategooriate tööliste üleviimise puhul teisele, kõrgemat liiki tööle, makstakse tasu tehtava töö järgi.

Teisele tööle üleviimisest keeldumise korral (olenemata kategooriast) tööseisaku eest ei maksta ja üleviimisest keeldumisele vaadatakse kui töödistsipliini rikkumisele.

II. Tasu maksmine praagi puhul

6. Kui praak tekkis töötaja süü tõttu, siis kohaldatakse järgnevaid eeskirju:

a) täieliku praagi puhul (kui produktsioon osutub täielikult kõlbmatuks) praagi eest ei maksta;

b) osalise praagi puhul (kui toodang oma omadustelt ei rahulda kindlaksmääratud nõudeid) makstakse praagi eest madalamate hinnete järgi; toodangu kõlblikkuse protsendi ja palga täpse suuruse määrab kindlaks administratsioon, kusjuures palk ei või ulatuda üle vastava töötaja poole tariifikohase palgamäära.

7. Kui praak ei tekkinud töötaja süü tõttu, siis kohaldatakse järgnevaid reegleid:

a) täieliku praagi eest makstakse palk vastava ajatöölise palgamäära kahe kolmandiku ulatuses;

b) osalise praagi eest makstakse madalamate hinnete järgi, olenevalt toodangu kõlblikkuse astmest; toodangu kõlblikkuse protsendi ja palga täpse suuruse määrab kindlaks administratsioon, kusjuures palk ei või olla alla kahte kolmandikku vastava kategooria ajatöölise tariifikohasest palgamäärast;

c) praaktoodete eest, mis on tingitud töödeldava metalli defektsusest (materjali kvaliteedi mittevastavus, õhumull või mõra metallis), mis on ilmnenud pärast vähemalt ühe tööpäeva kulutamist detailide töötlemiseks või monteerimiseks, makstakse normaalsete hinnete järgi;

d) uute tootmisviiside omandamise ajal (3. osa § 2) makstakse praagi eest vastava kategooria ajatöölise tariifikohase palgamäära alusel.

8. Materjalide rikkumise eest toote valmistamise ajal kannab töötaja materiaalset vastutust: a) tahtliku rikkumise korral — tekitatud kahju viiekordses ulatuses; b) hooletusest põhjustatud rikkumise korral — tekitatud kahju ulatuses, kuid mitte üle kahe kolmandiku oma keskmisest kuupalgast.

Summad, mis tuleb töötajalt materjalide rikkumise eest sisse nõuda, peetakse administratsiooni korraldusel kinni ettevõtte või asutuse poolt töötajale väljamaksmisele kuuluvast palgast ja igasugustest muudest summadest. Töötaja võib kinnipidamise või selle ulatuse üle kaevata hinde-vaidekomisjonile.

Ühegi väljamaksu puhul ei või kinnipidamine ületada 25% kõigist töötajale väljamaksmisele kuuluvatest summadest. Kui peale kahju tasumise on palgast veel teisi kinnipidamisi, siis ei või kogu kinnipidamiste summa ületada 50% kõigist töötajale väljamaksmisele kuuluvatest summadest.

Kinnipidamist teostatakse iga väljamaksu puhul kuni kogu võla kustumiseni. Kui töötaja vallandamise puhul kinnipidamised määratud ulatuses ei kata kogu võlga, siis järelejääv osa nõutakse administratsiooni poolt sisse lihtsustatud korras liiduvabariikide seadusandluse järgi.

9. Töötaja on kohustatud administratsioonile viivitamata teatama kõigist juhtudest, kus ta märkab, et tema poolt valmistatud toodang osutub praagiks.

Kui töötaja sellest administratsioonile ei teatanud või jätkas tööd hoolimata administratsiooni korraldusest töö katkestada, siis edasise praagi eest ei maksta töötajale midagi ja kahju rikutud materjali eest arvatakse tema palgast maha.

Kui aga administratsioon tegi korralduse tööd jätkata, siis järgneva praagi eest, mis ei ole tingitud töötaja süüst, makstakse tasu nagu kõlblike toodete eest; vastutust ettevõtte kahjude eest, mis on seotud praagi valmistamisega, kannab administratsioon.

Mitte töötaja süü tõttu tekkinud praagi eest, mis avastatakse pärast toote vastuvõtmist tehnilise kontrolli organite poolt, makstakse sellele töötajale tasu nagu kvaliteetsete toodete eest.

10. Töötaja süü all mõistetakse käesolevas määruses töötaja poolt temale töö alal antud juhendite mittetäitmist, hooletust töös, organiseerimisvõimetust ja igasugust muud sisekorra eeskirjade või tehniliste eeskirjade rikkumist.

11. Administratsioon on kohustatud tarvitusele võtma kõik vajalikud abinõud tööseisakute ja praagi ärahoidmiseks, sel juhul aga, kui tööseisak osutub vältimatuks, — vabanenud töötajate ärakasutamiseks teistel töödel.

Nende kohustuste mittetäitmisel võetakse administratsioon distsiplinaar- või kriminaalvastutusele. Peale selle võetakse administratsioon kahju eest, mis on sel puhul ettevõttele tekkinud, materiaalsele vastutusele vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusele 12. juunist 1929 (LSKK 1929, nr. 42, art. 367 ja 1931, nr. 51, art. 334; «NSV Liidu Töö RK Teataja» 1929, nr. 28—29 ja 1931, nr. 28) ja NSV Liidu Töö RK juhendile nr. 96, 1. juunist 1932 («NSV Liidu Töö RK Teataja» 1932, nr. 17—18).

(«NSV Liidu Töö RK Teataja» 1932, nr. 22—23)

Eeskirjad mittetootvate ettevõtete töölistele ja ettevõtete ning asutuste teenistujatele tööseisakute ja praagi puhul tasumaksmise korra kohta

NSV Liidu Töö RK määrus 22. oktoobrist 1932

1. Mittetootvate ettevõtete ja majandite (side-, toitlus-, kommunaalettevõtted jne.) tööliste suhtes rakendatakse NSV Liidu Töö RK 25. veebruari 1932. a. määrust nr. 31 «Tööseisakute ja praagi puhul tasu maksmise korra kohta» («NSV Liidu Töö RK Teataja», 1932, nr. 22—23).

2. Tootvate ja mittetootvate ettevõtete ja asutuste teenistujate suhtes, kellele tasu makstakse tükitöö alusel (masinakirjutajad, rotaatoril, šapirograafil töötajad, klaasil trükkijad, arvestusala töötajad, koristajad, põrandapoonijad jne.), rakendatakse järgnevaid eeskirju:

a) tööseisaku ja täieliku praagi eest, mis on tekkinud teenistuja süü tõttu, tasu ei maksta;

b) tööseisaku eest, mis ei ole tekkinud teenistuja süü tõttu, makstakse töötasu tema palgamäära pooles ulatuses, metallurgia-, mäe- ja koksitööstuses aga selle palgamäära kahe kolmandiku ulatuses;

c) täieliku praagi eest, mis ei ole tekkinud teenistuja süü tõttu, makstakse tasu tema palgamäära kahe kolmandiku ulatuses;

d) osalise praagi eest makstakse tasu alandatud hinnete järgi, sõltuvalt töö kvaliteedi astmest; töö kvaliteedi protsendi ja tasu täpse suuruse määrab kindlaks administratsioon; sealjuures toimub

tasumaksmine teenistuja süü tõttu tekkinud osalise praagi puhul mitte suuremas kui tema palgamäära pooles ulatuses ja tasumaksmine mitte teenistuja süü tõttu tekkinud osalise praagi puhul mitte vähemas kui palgamäära kahe kolmandiku ulatuses.

3. Kõigi (tootlike, mittetootlike, kaubanduslike) ettevõtete ja asutuste teenistujate suhtes (sealhulgas ka administratiivse ja tehnilise personali suhtes), kellele makstakse ajatöötasu, rakendatakse järgnevaid eeskirju:

a) tööseisaku eest, mis on tekkinud seoses ettevõtte või asutuse osalise või täieliku seismajäämisega (loodusõnnetuste, ettevõtte või asutuse ümberpaigutamise, valgustusvoolu katkemise puhul jne.), makstakse tasu palgamäära pooles ulatuses, metallurgia-, mäe- ja koksitööstuses aga palgamäära kahe kolmandiku ulatuses;

b) tööaja kohusetundetu kasutamise kui ka alaväärtusliku töö (praagi) puhul, mille põhjustas kohustuste lohakas täitmine, määratakse süüdlasele distsiplinaarkaristusi, kaasa arvatud vallandamine; kui aga mitterahuldava töökvaliteedi põhjustas teenistuja kõlbmatus vastava töö jaoks, viiakse ta üle teisele tööle või vallandatakse kõlbmatuse tõttu.

Juhul kui tähendatud üleastumised tekitasid ettevõttele või asutusele materiaalse kahju, kannavad süüdlased materiaalset vastutust kehtivate seaduste järgi.

4. Kaubandusvõrgu töötajaile, kes saavad tasu protsentide alusel käibest, ei tohi tööseisakute eest, mis ei ole tekkinud töötajate süü läbi (samuti tööseisakute eest, mis on tekkinud seetõttu, et kaupu pole õigel ajal kohale veetud), makstava tasu suurus olla madalam normidest, mis määratakse kindlaks Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu või teiste majanduslike keskorganite üldkokkulepetes ametiühinguga ja mis on kinnitatud NSV Liidu või liiduvabariigi Töö Rahvakomissariaadi poolt, igal juhul aga mitte madalam kui 50% nende palgamäärast.

Ülalmainitud kaubandusvõrgu-töötajate kohusetundetust tööaja kasutamisest kui ka lohakast kohuste täitmisest põhjustatud alaväärtusliku töö (praagi) puhul rakendatakse süüdlaste suhtes § 3 punkti «b».

5. Paragrahvides 2—4 nimetatud töötajad, kes tööseisaku tagajärjel töölt vabanevad, tuleb tööseisaku ajaks üle viia teisele tööle kas samas või mõnes teises kohapealses ettevõttes või asutuses, kuid mitte kauemaks kui üheks kuuks.

Üleviimisest keeldumise korral tööseisaku eest tasu ei maksta, kusjuures üleviimisest keeldumisele vaadatakse kui töödistsipliini rikkumisele.

On keelatud kvalifitseeritud töötajate üleviimine mittekvalifitseeritud töödele, välja arvatud juhud, kus nende tööde täitmist põhjustavad loodusõnnetused.

6. Tööseisaku tagajärjel teisele, vähemtasuvale tööle üleviimise korral toimub tasumaksmine põhitöö keskmise teenistuse alusel, tin-

gimusega, et töötaja täidab selle töö norme, kuhu ta ajutiselt üle viidi. Nende normide mittetäitmise kui ka ajatöö alusel makstavale tööle üleviimise korral makstakse üleviidud töötajaile tasu tehtud töö järgi.

7. Paragrahvides 2—4 nimetatud töötajate ja administratsiooni kohustuste ja vastutuse suhtes tööseisakute ning praagi vältimisel ja kõrvaldamisel, samuti vastutuse suhtes materjalide riknemise eest, rakendatakse NSV Liidu Töö RK määrust 25. veebruarist 1932 («NSV Liidu Töö RK Teataja», 1932, nr. 22—23).

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1932, nr. 30)

Palgamaksmise tähtajad ja kord

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 65

Kui tööl on püsiv iseloom, makstakse palka perioodiliselt, kuid mitte harvem kui iga kahe nädala tagant.

Ajutise või juhusliku töö eest, mis on kestnud vähem kui kaks nädalat, tasutakse kohe pärast töö lõppu.

Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 3. juunist 1931

2. Palk makstakse välja väljaspool tööaega.

Administratsioon on kohustatud kindlustama niisuguse palgamaksmise korra, kus iga töötaja saaks palga kätte viivitamata otse enne töö algust või kohe pärast töö lõppu.

(LSKK 1931, nr. 35, art. 257)

Töölistele ja teenistujatele palga õigeaegse väljamaksmise kontrollist

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 17. oktoobrist 1947

Töölistele ja teenistujatele palga õigeaegse väljamaksmise üle kontrolli tugevdamise eesmärgil ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid rangelt jälgima seda, et iga ettevõtte ja asutuse administratsioon täpselt ja kõrvalekaldumatult kinni peaks palgamaksmise tähtpäevadest.

2. Teha ettepanek käitis- ja kohalikele komiteedele kontrollida 2 korda kuus, hiljemalt 5 päeva enne järjekordse palgamaksmise päeva saabumist, kas ettevõte või asutus on kindlustatud palgasummadega ja missugused abinõud on administratsiooni poolt tarvitusele võetud võlgnevuse vältimiseks.

Soovitada ametiühingu-organisatsioonidele pöörduda vajalikel juhtudel prokuratuuri-organite poole nõudmisega võtta kohtulikule

vastutusele majandusjuhte, kes ignoreerivad töölistele ja teenistujatele palga väljamaksmiseks kehtestatud tähtpäevi, lubavad võlgnevust ja palgaks eraldatud vahendite kulutamist teisteks vajadusteks...

3. Teha ettepanek ametiühingute keskkomiteedele:

a) kohustada käitis- ja kohalikke komiteesid kõigist palga väljamaksmise takistamise juhtudest ettevõtetes ja asutustes viivitamatult teatama ametiühingu keskkomiteele vajalike abinõude tarvitusele võtmiseks...

Palgaraamatute valmistamisest ja väljaandmisest töötajaile riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 4. juunist 1947

1. Teha Profizdatile (Ametiühingu kirjastusele) ülesandeks palgaraamatute kirjastamine ja kontrolli teostamine nende valmistamise ja jaotamise üle.

...4. Kohustada ametiühingute kesk-, käitis- ja kohalikke komiteesid:

a) sisse seadma kontrolli töötajatele palgaraamatute väljaandmise ja nende õige täitmise üle;

b) läbi viima koos ettevõtete administratsiooniga arvealatöötajate ja raamatupidajate instruktaaži palgaraamatutesse sissekannete tegemise korra ja tähtaegade kohta töötasu arvestamise alal.

5. Palgaraamatute väljaandmine töötajaile peab vastavalt kehtivale tööseadusandlusele toimuma ettevõtte kulul.

Vallandustoetus

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 80 ja 88—90

80. Punaarmeesse kutsutud töölistele ja teenistujatele makstakse armeesse kutsumise tõttu vallandamise puhul kahe nädala eest ette keskmise palga suurune tasu.

88. Kui määratud või määramata ajaks sõlmitud tööleping lõpetatakse § 47 p. a, b ja c ettenähtud põhjustel, on tööandja kohustatud maksma töötajale vallandustoetust tema kahe nädala palga suuruses või eelseisvast vallandamisest teatama kaks nädalat ette.

89. Töölepingu lõpetamisel § 36 (2. lõige), 37, 47 p. h, 48 ja 80 ettenähtud põhjustel makstakse töötajale vallandustoetus kahe nädala palga suuruses (25. märtsi 1929. a. redaktsioonis — VSKK 1929, nr. 26, art. 274).

90. Töölepingu lõpetamisel § 47 p. d, e ja g, § 47[1] ja § 49 ettenähtud põhjustel, samuti töölepingu lõpetamisel töötaja omal soovil § 46 ettenähtud korras vallandustoetust ei maksta.

---

[1] Kohakaasluse alusel töötajale makstakse vallandamise puhul vallandustoetust ainult põhitöökoha järgi.

Vallandustoetuse maksmisest ametiühingu töötajale, kes vabastati töölt ametiühingu-organisatsioonis seoses ametiühingu-organite valimistega

ÜAÜKN-i määrus 11. oktoobrist 1937

Vallandustoetuse maksmise küsimuse ametiühingu töötajale, kes vabastati töölt ametiühingu-organisatsioonis seoses ametiühingu-organite valimistega, peab igal üksikul juhul otsustama uuestivalitud ametiühingu-organi presiidium (käitiskomitee, oblastikomitee, ametiühingu keskkomitee).

Vallandustoetus ei tohi ületada kahe nädala palka.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1937, nr. 11.)

Töötajale kuuluvate tööriistade amortiseerimise eest tasu maksmine

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 84 ja 85

84. Tööandja tagab töötajaile tööks vajalike tööriistade ja seadeldiste tasuta kasutamise.

85. Kui ettevõtte tarbeiks kasutatakse töötajale kuuluvat tööriista, on tööandja kohustatud tasuma töötajale tööriista kulumise eest vastava summa, mis määratakse kollektiivlepinguga[1] või selle puudumisel Töö RK määruste põhjal.

Töötajale kuuluvate tööriistade ettevõtte vajadusteks kasutamise eest kompensatsiooni maksmise korrast

VNFSV Töö RK määrus 11. juunist 1923

Tööseaduste koodeksi § 85 arendamiseks seletab Töö Rahvakomissariaat, et kompensatsioon töötajale kuuluvate tööriistade ettevõtte vajadusteks kasutamise eest makstakse järgmistel alustel:

1. Tööriista rikkimineku või purunemise puhul tasutakse töötajale tööriista parandamiseks tegelikult kulutatud summa või tööriista hind.

2. Kompensatsioon töötajale kuuluvate tööriistade kulumise eest määratakse kindlaks protsentides antud tööriista ... hinnast ning vastavalt tema normaalsele kulumisajale.

3. Tööriistade ... hind ja kompensatsiooni suurus nende kulumise eest määratakse kindlaks tööandja ja töötaja vahelisel kokkuleppel,

---

[1] Tööriista kulumise eest tasu määramise kord reguleeritakse käesoleval ajal ministeeriumide eeskirjadega, mis on kooskõlastatud ametiühingute keskkomiteedega (Tööseaduste koodeksi § 85 kommentaar, § 1).

sellise kokkuleppe puudumisel aga hinde-vaidekomisjoni poolt, kusjuures tööriista ... hind ... kantakse kindlaksmääratud kuupäeval palgaraamatusse.

4. Töötajal saadaolev kompensatsioon tööriista tarvitamise eest makstakse talle välja üheaegselt töötasu maksmisega.

5. Kõik käesoleva määruse rakendamisel tekkivad tülid lahendab kohalik hinde-vaidekomisjon.

(«Töö RK Teataja», 1923, nr. 21)

KESKMINE PALK

Keskmise palga säilitamise juhud

VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 77—81 ja 64

77. Töölistele ja teenistujaile säilitatakse keskmine palk valimisõiguse teostamise aja eest, kui valimisõiguse teostamine tööajal on lubatud vastava riigiorgani poolt.

77[1]. Töölistele ja teenistujaile, kes on tööst vabastatud nende valimise tõttu tööliste, talupoegade, kasakate ja punaarmeelaste saadikute nõukogude* või nende täitevkomiteede liikmeiks või valitavale ametikohale ametiühingu-organisatsioonides, kindlustatakse ametikoht (teenistus) endisel töökohal kogu valitaval ametikohal töötamise aja kestuseks (15. aprilli 1929. a. redaktsioonis — VSKK 1929, nr. 34, art. 345).

78. Töölistele ja teenistujaile, kes on kutsutud kohtusse tunnistajatena, ekspertidena või kaasistujatena, samuti ka töölistele ja teenistujatele, kes on kutsutud tunnistajatena ... lepitus — vahekohtu menetluse organitesse, säilitatakse nende keskmine palk nendele pandud kohustuste täitmise ajaks (9. juuli 1928. a. redaktsioonis — VSKK 1928, nr. 89, art. 581).

79. Töölistele ja teenistujaile, kes on valitud esindajaiks riigi, ametiühingute või ühtse tarbijate kooperatsiooni organite poolt kokkukutsutud kongressidele, nõupidamistele või volinike koosolekutele, säilitatakse keskmine palk kogu nende kohustuste täitmise ajaks, kuivõrd see toimub tööajal.

79[1]. Töölistele ja teenistujaile, kes võtavad osa vabatahtliku tuletõrje liikmetena tulekustutamisest, säilitatakse nende keskmine palk kogu tulekustutamise ajaks, kui see töö toimub tööajal.

Tööliste ja teenistujate osavõttu tulekustutamisest tuleb tõendada vabatahtliku tuletõrje ülema õiendiga, mis kuulub tõestamisele kohaliku riikliku tuletõrje järelevalve-organi või selle puudumisel linna-, alevi- või külanõukogu poolt (1933. a. 1. detsembri redaktsioonis — VSKK 1933, nr. 59, art. 272).

---

* Käesoleval ajal töörahva saadikute nõukogudesse.

81. Töölistele ja teenistujaile, kes on komandeeritud teenistusülesannetes, tagatakse kogu komandeerimise ajaks töökoht ja säilitatakse keskmine palk; peale selle makstakse neile päevaraha ja tasutakse komandeerimisega seotud kulud eriseadusega kindlaksmääratud korras ja suuruses[1] (10. augusti 1933. a. redaktsioonis — VSKK 1933, nr. 45, art. 185).

64. Juhul kui töötaja viiakse üle vähemtasuvale tööle, säilitatakse temale endine palk kahe nädala jooksul, arvates üleviimise päevast.

Palga säilitamisest riiklike ja ühiskondlike kohustuste täitmise ajaks

NSV Liidu Töö RK määrus 22. juulist 1931

1. Töötajad säilitavad oma keskmise palga töökohal järgnevate riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmise ajaks (kuivõrd kehtiv seadusandlus lubab neid kohustusi täita tööajal):

a) kohtuistungitest rahvakaasistujana, ühiskondliku süüdistajana, eksperdina või tunnistajana osavõtmise ajaks, juurdlus- või uurimisorganitesse eksperdiks või tunnistajaks väljakutsumise ajaks, samuti lepituskoja või vahekohtu istungitest ametiühingute esindajana või eksperdina osavõtmise ajaks[2];

b) valimisõiguse teostamise ajaks;

c) riiklike, ametiühingu- või tarbijate kooperatsiooni organite poolt kokkukutsutavatest kongressidest, konverentsidest ja volinike koosolekutest esindajana osavõtmise ajaks;

d) ÜK(b)P ja ÜAÜKN-i organite poolt kokkukutsutavatest parteikomiteede ja kontrollkomisjonide kongressidest, konverentsidest ja pleenumitest esindajana osavõtmise ajaks, — tingimusel, et kongress, konverents või pleenum peetakse vähemalt rajooni ulatuses;

e) üleliidulistest, vabariiklikest ja kohalikest pioneeride kokkutulekutest osavõtmise ajaks;

f) massiliste kampaaniate läbiviimiseks komandeeringul viibimise ajaks;

g) värbamiskomisjonide tööst osavõtmise ajaks;

h) liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud juhtudel.

Märkus. Töötajate rakendamisel riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmiseks tuleb järgida:
a) NSV Liidu RKN-i ja ÜK(b)P Keskkomitee 1931. a. 25. märtsi määrust jooksvate kampaaniate huvides kohalike partei-, nõukogude ja teiste organisatsioonide poolt tööliste tööpinkide juurest mobiliseerimise täieliku lõpetamise kohta («NSV Liidu Töölis-Talupoegade Valitsuse Seaduste ja Korralduste Kogu», 1931, nr. 20, art. 172 ja «NSV Liidu Töö RK «Teataja», 1931, nr. 10);

[1] Vt. NSV Liidu RKN-i määrus 19. juunist 1940, lk. 106.
[2] Lepituskodasid ja vahekohtuid käesoleval ajal ei organiseerita.

b) NSV Liidu Töö RK 1931. a. 21. mai määrust nr. 117 abinõudest tootmisrežiimi tugevdamiseks ettevõtteis ja asutustes («NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 14—15).

2. Palga säilitamist sundusliku väeteenistusega seoses olevate kohustuste täitmise ajal reguleerib Tööliste-Talupoegade Punaarmee sõjaväelaste ja sõjaväekohuslaste ning nende perekonnaliikmete soodustuste koodeks (LSKK 1930, nr. 23, art. 253 ja «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 14—15) ja NSV Liidu Töö RK 21. augusti 1930. a. juhend nr. 277 soodustuste kohta töö ja sotsiaalkindlustuse alal sõjaväeteenistusse kutsumise ja teenistuses oleku puhul («NSV Liidu Töö RK Teataja» 1930, nr. 23—24).

3. Paragrahvides 1 ja 2 märgitud juhtudel säilitavad töötajad oma keskmise palga ka vastavate riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmise kohale ja sealt tagasisõitmise ajaks (näit. ametiühingute kongressile ja sealt tagasi töökohale sõitmise aeg).

4. Töötajad, kelle töötingimusi reguleerivad eriseadused (hooajatöödel viibivad töölised, ajutised töölised, kodutööndajate ja käsitööliste õpilased jt.), säilitavad oma palga riiklike ja ühiskondlike kohustuste täitmise ajaks piirides, mis on ette nähtud eriseadustega.

Pioneeride kokkutulekutest osavõtmise ajaks säilitavad töötajad oma palga sõltumata sellest, kus ja missugustel töödel nad töötasid.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 25)

Palga maksmisest töölistele ja teenistujatele, keda kutsutakse tööajal ametiühingute pleenumite tööst osa võtma

ÜAÜKN-i määrus 17. jaanuarist 1935

Ametiühingu-organisatsioonide pleenumid, kuhu kutsutakse ettevõtete ja asutuste töölisi ja teenistujaid, peab määratama tööst vabale ajale.

Erandjuhtudel, kui pleenumid kutsutakse kokku töö ajal, makstakse töölistele ja teenistujaile, keda kutsutakse pleenumi tööst osa võtma, keskmine palk ametiühingu-organisatsiooni arvel, mitte aga ettevõtte ja asutuse arvel, kus nad töötavad.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1935, nr. 1—2)

Üldise sõjaväeteenistuse kohustuse seaduse § 47 ja 48

NSV Liidu Ülemnõukogu poolt vastu võetud 1. septembril 1939

§ 47. Töölised ja teenistujad saavad puhkuse kindlaksmääratud korras ajaks, mis on vajalik ilmumiseks sõjaväeteenistusse kutsumisel ja sõjaväelise arvestusega seotud asjus.

§ 48. Õppekogumisele kutsutud töölistele ja teenistujaile säilitatakse õppekogumise aja kestel nende töö- või ametikoht ja nad saavad töökoha järgi poole oma keskmisest palgast . . .

(«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 23. septembrist 1939)

Keskmisest palgast ja tasu maksmisest pooliku kuu eest

NSV Liidu Töö RK määrus 2. aprillist 1930

1. Keskmine palk arvutatakse käesoleva määruse järgi juhtudel, kui ettevõte või asutus on kohustatud seaduse alusel maksma töötajale keskmist päevapalka aja eest, millal töötaja tegelikult ei töötanud (näiteks aja eest, millal töötaja oli kutsutud rahvakaasistujana kohtusse, sõjaväeliste õppuste ajal jne.).

Keskmise palga arvutamine puhkuse aja eest ja kasutamata puhkuse kompenseerimine toimub korras, mis on ette nähtud NSV Liidu RKN-i määruses 25. juulist 1935 («NSV Liidu Töölis-Talupoegade Valitsuse Seaduste ja Korralduste Kogu», 1935, nr. 40, art. 333)[1].

Palga arvutamine toetuste ja pensionide maksmisel sotsiaalkindlustuse korras toimub nende toetuste ja pensionide kohta kehtivate eeskirjade alusel (ÜAÜKN-i 2. veebruari 1936. a. määruse redaktsioonis — «ÜAÜKN-i Bülletään», 1936, nr. 2).

2. Kui töötaja saab kindlat ajatöötasu (kaasa arvatud kindel tagatud lisapalk või protsentuaalsed lisatasud, kuid ilma teiste täiendavate tasumoodusteta), siis maksab ettevõte või asutus töötajale päevade ja tundide eest, mille eest tuleb maksta keskmise palga alusel, tema jaoks kindlaksmääratud palga täielikult (ilma kinnipidamiseta) välja.

Kõigi teiste palgamooduste puhul kohaldatakse § 3—8.

3. Kui töötaja on lepingu järgi kohustatud täitma erinevalt tasutavaid töid (remonditöölised, siirduvate vahetuste töölised jt.), siis arvutatakse keskmine palk tasude üldsummast, mida ta saab tööde eest kokku.

4. Keskmise palga arvutamisel võetakse arvesse nii põhipalk kui ka lisatasud, millel on alatine iseloom (preemiad, erilised juurdemaksud ja lisandid, protsentuaalne tasu, naturaaltasud jne.).

Keskmise palga arvutamisel ei võeta arvesse:

a) ühtegi ühekordse iseloomuga lisatasu liiki, nagu tasusid üksikute ülesannete täitmise eest, mis ei kuulu töötaja tavaliste kohustuste hulka; autasusid, preemiaid ja ergutusi, millel on ühekordne iseloom;

b) autasusid, preemiaid või ergutusi ja teisi lisatasu liike, millel ei ole küll ühekordne iseloom, kuid mida makstakse pikemate kui kolmekuuliste ajavahemike järel;

c) tasu ületunnitöö eest, millel ei ole süstemaatilist iseloomu; ületunnitööd loetakse süstemaatilisteks, kui viimase kolme kuu kestel iga kuu kohta tuli rohkem kui 10 tundi ületunnitööd;

d) tasu töö eest... Internatsionaali aastapäevadel (1. ja 2. mail) ja Oktoobrirevolutsiooni aastapäevadel (7. ja 8. novembril);

e) tasu päevade ja tundide eest, millal töötaja tegelikult ei töö-

[1] Vt. käesolev väljaanne, lk. 98.

tanud (riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmise aja, tööseisaku aja eest jne.);

f) kindlustuskassade poolt makstavaid toetusi;

g) väljamakse komandeerimiste ja üleviimiste puhul, samuti päevarahade ja sõidukulude asemel makstavaid lisandeid alatise sõidusolemise korral; kuid lisatasu alatise sõidusolemise eest raudteetranspordi rongiagentidele tuleb võtta arvesse keskmise palga arvutamisel;

h) hüvitusi kasutamata puhkuse, tööriistade kulumise, tööriietuse jne. eest;

i) korterirahasid ja tasuta korteri, kommunaalteenuste ning kütte väärtust;

k) ajalehtede ja ajakirjade koosseisuliste kirjanduslike töötajate kirjanduslikku honorari, mida makstakse autoriõiguse seaduste alusel sõlmitud lepingute järgi (ÜAÜKN-i 20. jaanuari 1938. a. määruse redaktsioonis — «ÜAÜKN-i Bülletään», 1938, nr. 2).

5. Kui osutub tarvilikuks maksta keskmist palka 12 või enam tööpäeva eest (näiteks vallandamise korral), siis arvutatakse töötaja keskmine palk kolme viimase kalendrikuu alusel (1. kuni 1. kuupäevani). Maksmise korral vähema arvu päevade eest võetakse arvesse üksnes töötaja palk viimase kalendrikuu eest. Kummalgi juhul ei võeta arvesse päevi ja tunde, millal töötaja ettevõttes või asutuses tegelikult ei töötanud, samuti summasid, mis temale maksti nende päevade ja tundide eest.

Sel viisil määratakse kindlaks töötaja keskmine palk päeva või tunni eest (keskmine päeva- või tunnipalk) töötaja arvessevõetava palga, mida ta sai viimase kolme või ühe kalendrikuu kestel päevade või tundide eest, millal ta tegelikult töötas, jagamise teel sama päevade või tundide arvuga (ÜAÜKN-i 9. septembri 1935. a. määruse redaktsioonis — «ÜAÜKN-i Bülletään», 1935, nr. 19).

6. Kui töötaja töötas antud asutuses või ettevõttes vähem kui 3 või 1 kalendrikuu (§ 5), siis võetakse arvesse töötaja palk kogu aja eest, arvates tööle asumise päevast kuni päevani, millest alates tuleb maksta keskmine palk.

Samuti juhul, kui viimase 3 või 1 kalendrikuu kestel muutus töötaja palga suurus või -süsteem (tariifimäärade, palgamäärade või tükitööhinnete muutmise või üleviimise tagajärjel ajatöötasult tükitöötasule või vastupidi, samuti töötaja üleviimisel kõrgema- või madalamapalgalisele tööle), võetakse arvesse töötaja palk aja eest, arvates tema palga viimasest muutumise päevast kuni päevani, millest alates tuleb maksta keskmist palka.

7. Keskmise palga üldsumma, mis tuleb töötajale välja maksta, määratakse kindlaks keskmise päeva- või tunnipalga korrutamise teel antud töötaja tööpäevade või -tundide arvuga, mida töötaja väljamaksmisele kuuluva aja vältel tööplaani (graafiku) kohaselt tegi.

8. Palka tööl oldud aja eest juhul, kui töötaja tegelikult ei tööta-

nud kogu arvestusperioodi kestel (palkamise, vallandamise, töölt puudumise korral jne.) makstakse:

a) tükitöölistele nende tegeliku teenistuse alusel;

b) ajatöötasu alusel töötajaile päeva- või tunnipalga korral — vastavalt tegelikult tööl oldud päevade või tundide arvule;

c) kuupalga alusel töötajaile — nende keskmise päevapalga alusel iga tööl oldud päeva eest; kindla kuupalga korral, kaasa arvatud kindel, tagatud lisapalk, määratakse keskmine päevapalk kindlaks töötaja viimase kuupalga pluss lisapalga jagamise teel päevade arvuga, mil töötaja sel kuul tööl oli; teiste lisatasude olemasolu puhul määratakse keskmine päevapalk kindlaks § 4—6 näidatud korras.

9. Kui aja kestel, mille eest makstakse keskmist päevapalka ja mil töötaja ei töötanud, palk muutus, siis ümberarvestusi seoses nende muutumistega ei teostata, välja arvatud juhud, kus tõsteti kindlaid palgamäärasid või ajatöötasu alusel töötajate palku. Neile töötajaile on ettevõte või asutus kohustatud tasuma ka vahe vanade ja uute palgamäärade või palkade vahel, alates palga tõstmise päevast.

10. Käesolevat määrust rakendatakse ka juhtudel, kui erieeskirjade alusel tuleb teha töötajale väljamakseid tema tegeliku teenistuse alusel ... välja arvatud juhud, kus vastavais määrustes on otseselt ette nähtud teine kord.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 13)

Korralise ja lisapuhkuse aja eest makstava keskmise palga arvutamise korrast

NSV Liidu RKN-i määrus 25. juulist 1935

1. Määrata, et väljamaksmisele kuuluv keskmine palk korralise ja lisapuhkuse aja eest, samuti kompensatsioon kasutamata jäänud puhkuse eest arvutatakse puhkusele mineku kuule või kasutamata jäänud puhkuse eest kompensatsiooni maksmise kuule eelneva 12 kalendrikuu keskmise palga alusel.

Töötajaile, kes on töötanud antud ettevõttes, asutuses või majandis vähem kui aasta, toimub väljamaks keskmise palga alusel, arvates vastavasse ettevõttesse, asutusse või majandisse tööle asumise päevast.

2. Keskmise palga arvutamisel arvatakse keskmise palga hulka kõik palgaliigid, samuti sotsiaalkindlustuse korras väljamakstud ajutise töövõimetuse toetused. Aeg, mille eest on toetusi makstud, võetakse arvesse nagu tööl oldud aeg.

3. Teha ÜAÜKN-ile ülesandeks ühe kuu jooksul teha vastavad muudatused puhkuste ja keskmise palga arvutamise kohta kehtivates eeskirjades.

(LSKK 1935, nr. 40, art. 333)

Keskmise palga arvutamisest

ÜAÜKN-i määrus 9. septembrist 1935

1. Tööliste ja teenistujate korralise puhkuse eest tasumisel või kasutamata jäänud puhkuse eest kompensatsiooni maksmisel arvutatakse keskmine palk NSV Liidu RKN-i 25. juuli 1935. a. määruse kohaselt puhkusele mineku või kompensatsiooni väljamaksmise kuule eelnenud 12 kalendrikuu järgi.

Töötajaile, kes vastavas ettevõttes (asutuses) on töötanud vähem kui üks aasta, makstakse keskmise palga järgi, arvates vastavasse ettevõttesse (asutusse) tööleasumise päevast.

Vastavalt sellele otsusele tühistada NSV Liidu Töö RK 2. aprilli 1930. a. määruse nr. 142 § 5 (puhkuse eest tasu maksmise osas).

2. Keskmise palga arvutamisel puhkuse eest tasumiseks või kompensatsiooni maksmiseks võetakse arvesse kõik palgaliigid kui ka ajutise töövõimetuse abiraha.

Keskmise palga hulka ei arvata kompenseerivaid väljamakseid komandeerimiste ja üleviimiste puhul: päevaraha, sõidukulud, korteriraha, kolimisraha, samuti lisatasud, mis süstemaatilise sõidusoleku puhul makstakse päevaraha asemel.

Lisatasud süstemaatilise sõidusoleku eest, mis on kehtestatud mõnede raudteetranspordi töötajate jaoks, tuleb keskmise palga arvutamisel võtta arvesse (20. novembri 1935. a. redaktsioonis — «ÜAÜKN-i Bülletään», 1935, nr. 24).

3. Puhkusaja eest makstava tasu suuruse kitsendused, mis on kehtestatud mõnede kategooriate töötajate jaoks (ajakirjanduse töötajad jt.), tühistatakse.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1935, nr. 19)

Keskmise palga arvutamisest puhkuse eest palga või kasutamata jäänud puhkuse eest kompensatsiooni maksmisel

ÜAÜKN-i määrus 2. veebruarist 1936

1. NSV Liidu RKN-i määrusega 25. juulist 1935 (LSKK 1935, nr. 40, art. 333) ettenähtud korda keskmise palga arvutamiseks puhkuse eest palga või kasutamata jäänud puhkuse eest kompensatsiooni maksmisel kohaldatakse kõigile töölistele ja teenistujaile, olenemata sellest, kas nad saavad tüki- või ajatöötasu või kindlat kuupalka.

2. Keskmise palga arvutamisel puhkuse eest palga või kasutamata jäänud puhkuse eest kompensatsiooni maksmisel võetakse arvesse kõik palgaliigid, olenemata nende maksmise pidevusest, sealhulgas:

a) tootmispreemiad (kütte, tooraine, materjalide kokkuhoiu, omahinna alandamise eest jne.);

b) preemiad aasta-aruande koostamise ja aastaplaani täitmise eest;

c) lisapalk ületunni- ja öötöö eest;
d) lisatasu väljateenitud aastate eest (vanusetasu);
e) palk kasutatud puhkuse eest;
f) palk tööseisaku eest;
g) palk riiklike ja ühiskondlike kohustuste täitmise aja eest jne.;
h)[1]
i) lisatasud, mida makstakse rongiagentidele päevarahade asemel ametisõitude korral.

Toetused ajutise töövõimetuse puhul võetakse samuti arvesse keskmise palga arvutamisel.

3. Peale ÜAÜKN-i Sekretariaadi 9. septembri 1935. a. määruse p. 2 tähendatud summade ei võeta arvesse keskmise palga arvutamisel:

a) väljamakseid allikaist väljaspool palgafondi, näiteks premeerimisfondist saavutuste eest sotsialistliku võistluse ja lööktöö alal jm.;

b) väljamakseid väljaspool kehtivat premeerimissüsteemi, näiteks ettevõtte direktori või osakonnajuhataja käsutuses olevast fondist;

c) väljamakseid aja eest enne arvestatavat 12-kuist tähtaega;

d) väljamakseid juhuslike tööde eest, mis ei kuulu töötaja kohustuste hulka;

e) naturaaltasusid.

4. Arvutus teostatakse lähtudes palgast 12 kalendrikuu eest, mis eelnevad sellele kuule, millal töötaja läheb puhkusele (1. kuni 1. kuupäevani).

5. Palga arvutus puhkuse eest või kompensatsiooni arvutus kasutamata jäänud puhkuse eest tehakse järgnevalt: aastapalk jagatakse 12-ga (välja arvamata palgata puhkuse aeg); saadud keskmine kuupalk jagatakse 25,6; saadud keskmine päevapalk korrutatakse puhkuse päevade arvuga.

Seda arvutamise korda kohaldatakse olenemata sellest, kas aasta jooksul toimusid muudatused palga suuruses (palgamäärade tõstmine... jne.). Samuti ei muuda tähendatud arvutuse korda tegelikult tehtud ületundide arv...

6. Kui töötaja töötab antud ettevõttes vähem kui aasta, teostatakse väljamakse keskmise palga alusel ettevõttes tööl oldud aja eest, alates ettevõttesse tööle asumisele järgneva kuu 1. päevast.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1936, nr. 2)

[1] Punkt «h» on kaotanud kehtivuse.

Korralise puhkuse andmisest[1] töölistele ja teenistujatele, kes viibivad õppekogumistel või on mobiliseeritud Punaarmeesse

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 18. jaanuarist 1941

Korralise puhkuse tasu arvutamisel 12 kuu eest Punaarmees õppekogumisel oldud aega ja töötasu selle aja eest arvesse ei võeta ning keskmine töötasu arvutatakse ülejäänud kuude eest.

Üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemuste eest väljamakstavatest preemiatest

Väljavõte ÜAÜKN-i määrusest 5. augustist 1949

Selgitada, et töötajaile üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemusel makstavad preemiad on ühekordse iseloomuga autasustamise preemiad ja neid keskmise töötasu arvutamisel arvesse ei võeta. Ettevõtete ja asutuste poolt eraldatavaid rahalisi vahendeid töötajate premeerimiseks üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemuste eest ei arvata ettevõtte või asutuse üldise töötasufondi hulka[2].

KINNIPIDAMISED

Avansside ja aruandealuste summade kinnipidamine[3]

Kinnipidamisi tööliste ja teenistujate palgast juhul, kui nad on saanud palga arvel ülemääraseid summasid, võib teostada üksnes:

a) palga arvel antud avansi kustutamiseks;

b) arvestusvigade tõttu töötajaile ülemääraselt väljamakstud summade tagasisaamiseks;

c) ametialaste komandeerimiste või ümberpaigutuste puhul antud ning kulutamata ja õigeaegselt tagasimaksmata jäänud avansi kustutamiseks, kui töötaja ei vaidle kinnipidamise aluse või ulatuse vastu;

d) majanduslikeks vajadusteks antud avansi kulutamata ja õigeaegselt tagasimaksmata jäänud osa kustutamiseks, kui töötaja ei vaidle kinnipidamise aluse või ulatuse vastu.

Ettevõtte või asutuse administratsioonil on õigus teha korraldus palgast kinnipidamiseks hiljemalt ühe kuu jooksul, arvates avansi tagasimaksmiseks või võlgnevuse kustutamiseks kindlaksmääratud

---

[1] Tuuakse määruse esimene punkt, mis puudutab töölisi ja teenistujaid, kes viibivad õppekogumistel. Määruse teises punktis räägitakse töölistele ja teenistujatele puhkuse andmise korrast, kes olid vastavalt NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 23. septembri 1939. a. seadusele mobiliseeritud ja pärast reservilaskmist pöördusid tagasi oma endisele tööle.

[2] Töötasufondi koostise kohta vt. juhendit lk. 80.

[3] NSV Liidu RKN-i 26. augusti 1929. a. määruse lühike sisu.

tähtaja lõppemise või valesti arvutatud summa väljamaksmise päevast.

Kui ettevõtte või asutuse administratsioon ei teinud korraldust palgast kinnipidamiseks ühe kuu jooksul, kaotab ta õiguse vastava summa sissenõudmiseks.

Kõigil neil juhtudel võib palgast kinnipidamisi teostada sõltumata antud töötaja palga ülejäägist pärast kõiki teisi sissenõudmisi, kusjuures administratsioonile jääb õigus teostada palgast kinnipidamisi kas ühekorraga või osade kaupa.

(«NSV Liidu Tööseadusandlus», Jurizdat, Moskva, 1941, lk. 115)

VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 83—83⁵

83. Töölised ja teenistujad vastutavad varanduslikult tööandja ees temale teenistuskohuste täitmisel tehtud kahju eest tegeliku kahju suuruses, kuid mitte üle ühe kolmandiku oma tariifikohasest palgamäärast, kui kahju on tekkinud lohakuse tõttu töö juures või seaduse, sisekorra-eeskirjade, erijuhendite ja tööandja korralduste rikkumise tõttu. Sellist vastutust kannavad töölised ja teenistujad järgmistel juhtudel: a) tootmisvahendite (masinate, seadeldiste) rikkumine, hävitamine või kaotamine ja töö- ja teiste kariloomade vigastamine; b) raha puudujääk, dokumentide kaotamine, dokumentide täielik või osaline väärtusetuks muutumine, vajadus tööandjal teha üleliigseid kulutusi või maksta trahve; c) töötaja vastutusel temale hoidmiseks või muuks otstarbeks antud väärtuste üle ettenähtud määrade ulatuv puudujääk; d) majanduslikuks otstarbeks väljaantud rahasummade ebaõige kulutus (30. jaanuari 1930. a. redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 7, art. 83 ja 1. septembri 1932. a. redaktsioonis — VSKK 1932, nr. 72, art. 324).

83¹. Töölised ja teenistujad vastutavad varanduslikult tööandja ees temale tehtud kahju eest täies kahju ulatuses järgmistel juhtudel: a) kui kahju on tehtud töötaja tegevusega, mis sisaldab kriminaalkorras jälitatava teo tunnuseid; b) kui eriseadusega on töötajale pandud täielik või § 83 ettenähtud ulatusega võrreldes kõrgendatud varanduslik vastutus teenistuskohustuste täitmisel tööandjale tehtud kahju eest; c) kui töötaja ja tööandja vahel on sõlmitud eriline kirjalik leping, millega töötaja võtab endale täieliku või § 83 ettenähtud ulatusega võrreldes kõrgendatud varandusliku vastutuse töötaja vastutusel temale hoidmiseks või muuks otstarbeks antud väärtuste üle ettenähtud normide ulatuva puudujäägi eest; d) kui kahju on tekitatud väljaspool teenistuskohustuste täitmist (30. jaanuari 1930. a. redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 7, art. 83).

83². Paragrahvis 83 ettenähtud juhtudel teostatakse kahju katmine vastava summa mahaarvamisega töötaja palgast tööandja oma korraldusega.

Tööandja võib teha korralduse mahaarvamiseks hiljemalt ühe kuu jooksul, arvates töötaja poolt tehtud kahju avastamise päevast. Mahaarvamist ei või teha enne seitset päeva, arvates tööandja kor-

ralduse töötajale teatamise päevast. Kui töötaja esitab selle tähtaja jooksul avalduse mahaarvamise seaduslikkuse või selle suuruse vastu, siis mahaarvamist ei teostata ja küsimus esitatakse lahendamiseks tööandja poolt 14 päeva jooksul hinde-vaidekomisjonile, vastavatel juhtudel aga rahvakohtu tööasjade sessioonile.

Paragrahvis 83[1] ettenähtud juhtudel kahju katmine teostatakse vaidluse korral tööandja poolt kohtuliku hagi esitamisega töötaja vastu.

Tööandja korraldusel võib teostada mahaarvamist ainult niisuguses suuruses, et igal palgamaksmisel mahaarvatav summa ühes teiste kohtu või vastuvaidlematus korras teostatavate kinnipidamistega ei tõuseks üle 50% töötajale kuuluvast palgast (30. jaanuari 1930. a. redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 7, art. 83).

83[3]. Paragrahvide 83—83[2] eeskirju ei kohaldata töötaja poolt tööandjale tehtud kahjude kohta, mis tasutakse riigi rahanduskontrolli seadustes ettenähtud korras (30. jaanuari 1930. a. redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 7, art. 83).

83[4]. Töölised ja teenistujad vastutavad varanduslikult materjalide, saaduste ja neile kasutamiseks antud ettevõtte või asutuse vara (erirõivastus, tööriistad, mõõduriistad jne.) eest nii riisumise või tahtliku rikkumise kui ka hooletuse tõttu tekkinud kaotuse või rikkumise juhtudel.

Töötajate varandusliku vastutuse piirid üksikute varaliikide kohta määratakse kindlaks NSV Liidu Töö RK juhendiga, mis antakse välja kooskõlastatult ÜAÜKN-iga.

Varandusliku vastutuse suuruse määramisel töötajale kasutamiseks antud vara eest tuleb arvesse võtta vara tegelik kulumine.

Töötajalt sissenõutavad summad peetakse administratsiooni vahetul korraldusel kinni palgast ja igasugustest teistest summadest, mis on töötajal ettevõttelt või asutuselt saada. Töötaja võib kinnipidamise või selle suuruse kohta kaevata hinde-vaidekomisjonile.

Vaatamata varanduslikule vastutusele võib administratsioon riisumise või tahtliku rikkumise juhtudel võtta töötaja kriminaalvastutusele või teda tabeli kohaselt distsiplinaarselt karistada (10. septembri 1931. a. redaktsioonis — VSKK 1931, nr. 56, art. 415; 1. septembri 1932. a. redaktsioonis — VSKK 1932, nr. 72, art. 324).

83[5]. Igal üksikul palgamaksmisel võib töötajalt § 83[4] alusel kinni pidada mitte üle 25% temale kuuluvaist summadest. Kui töötaja palgast tehakse veel teisi kinnipidamisi, ei või kõigi kinnipidamiste üldsumma ületada 50% töötajale kuuluvaist summadest.

Kinnipidamisi teostatakse iga palgamaksmise puhul kuni võla täieliku kustumiseni. Kui töötaja vallandamisel ettenähtud ulatuses toimetatud kinnipidamised ei kata kogu võlga, siis ülejäänud osa nõutakse sisse muust töötaja varast või tema palgast uuel töökohal notariaalorganeilt täitepealkirjade saamise kaudu (10. septembri 1931. a. redaktsioonis — VSKK 1931, nr. 56, art. 415 ja 1. septembri 1932. a. redaktsioonis — VSKK 1932, nr. 72, art. 324).

83⁶. Tasumisele kuuluva kahju suuruse kindlakstegemisel kohtuorganite poolt tuleb arvestada mitte ainult tehtud kahju, vaid ka konkreetset olustikku, milles kahju tekitati, samuti töötaja varanduslikku seisukorda. Ei ole lubatud panna töötajale vastutust säärase kahju eest, mida võib arvata normaalse tootmis-majandusliku riski kategooriasse. Kahju suuruse määramisel võetakse arvesse ainult otsene kahju, mitte aga tööandja poolt saamata jäänud kasu (30. jaanuari 1930. a. redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 7, art. 83 ja 10. septembri 1931. a. redaktsioonis — VSKK 1931, nr. 56, art. 415).

Töötajate varalisest vastutusest materjalide, toodete ja ettevõtte ning asutuse vara eest, mis on antud töötajaile kasutamiseks

Väljavõte NSV Liidu Töö RK 1932. a. 1. juuni instruktsioonist

1. Ettevõtete ja asutuste töötajad kannavad varalist vastutust materjalide, poolfabrikaatide, toodete, samuti ka tööriistade, eririietuse ja muude esemete eest, mis on ettevõtte või asutuse poolt antud töötajaile kasutamiseks (mõõduriistad, respiraatorid, maskid, prillid jms.).

2. Punktis 1 tähendatud vara riisumise, tahtliku hävitamise või tahtliku rikkumise eest kannab töötaja vastutust tekitatud kahju viiekordses suuruses.

Selle vara kaotamise eest hooletuse tagajärjel, samuti ka hooletusest tingitud rikkumise eest, peale hooletusest tingitud materjalide, poolfabrikaatide ja toodete rikkumise juhtude (p. 3), kannab töötaja vastutust tekitatud kahju eest kuni viiekordses suuruses, olenevalt asjaoludest.

3. Hooletusest tingitud materjalide, poolfabrikaatide või toodete rikkumise eest kannab töötaja vastutust tekitatud kahju ulatuses, kuid mitte üle kahe kolmandiku oma keskmisest töötasust.

4. Administratiiv-tehnilise ja administratiiv-majandusliku personali hulka kuuluvad isikud kannavad vastutust arvestuse ebaõige korraldamise ja punktis 1 tähendatud vara ebaõige hoidmise eest, mis on laos, kaupluses, tsehhis või vahetult tööliste käes, samuti ka selle vara riisumise, hävitamise ja rikkumise vastu võitlemiseks vajalike abinõude tarvitusele võtmata jätmise eest ettevõttele või asutusele tekitatud kahju ulatuses, kuid mitte üle oma keskmise kuupalga.

Seda eeskirja ei rakendata neil juhtudel, kus administratiiv-tehnilise ja administratiiv-majandusliku personali hulka kuuluvate isikute jaoks on kehtivate määrustega kehtestatud kõrgendatud vastutus — tekitatud kahju kogu ulatuses.

5. Riisumise, hävitamise, tööriistade, eririietuse ja teiste töötajate kasutusse antud esemete kaotamise ning rikkumisega seoses oleva kahju kindlakstegemisel tuleb lähtuda vara omahinnast, arvestades tegelikku kulumist.

6. Summad, mis kuuluvad töötajalt sissenõudmisele (p. 2—4), peetakse kinni vahetult administratsiooni korraldusega töötasust ja teistest summadest, mida töötajal on saada ettevõttelt või asutuselt. Töötaja võib selle kinnipidamise või selle suuruse peale kaevata hinde-vaidekomisjonile.

7. Iga väljamaksmise juures ei tohi töötajalt kinni pidada üle 25% temale kuuluvaist summadest. Kui töötaja töötasust tehakse veel teisi kinnipidamisi, ei või kõigi kinnipidamiste üldsumma ületada 50% töötajale kuuluvaist summadest.

Kinnipidamist teostatakse iga väljamaksu juures kuni võla täieliku kustumiseni. Kui vallandamise juures mahaarvamine tähendatud suuruses ei kata kogu võlga, siis ülejäänud osa nõutakse administratsiooni poolt sisse liiduvabariikide seadusandluse kohaselt lihtsustatud korras.

8. Sõltumata varanduslikust vastutusest riisumise, vara tahtliku hävitamise või tahtliku rikkumise juhtudel võib administratsioon panna töötajale administratiivse karistuse, enam kuritahtlikel juhtudel aga võtta kriminaalvastutusele.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1932, nr. 17—18)

Kinnipidamistest ja mahaarvamistest tööliste ja teenistujate palgast

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 27. veebruarist 1946

ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid mitte lubama edaspidi ebaseaduslikke kinnipidamisi ja mahaarvamisi palgast:

kommunaalteenuste, korteriüüri, eririietuse, toitlustamise ja laste ülalpidamise eest lasteasutustes;

kaotatud tabelimärkide, sissepääsulubade ja palgaraamatute eest rohkem, kui on nende tegelik hind;

praagi puhul rohkem, kui igakuisi mahaarvamisi seadusega on ette nähtud — kuni 25% palgast, täitelehtede järgi aga kuni 20% palgast (välja arvatud alimentide sissenõudmised).

2. Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele lõpetada mahaarvamised tööliste ja teenistujate palgast tasuta tehtud töö või vabatahtlike korjanduste näol mitmesugustesse fondidesse.

Igasuguseid korjandusi ja mahaarvamisi palgast võib teostada ainult valitsuse loal (NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 1. juulist 1935 «Vabatahtlike korjanduste korra kohta», LMKK 1935, nr. 34, art. 295).

4. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid tarvitusele võtma otsustavad abinõud palgakomisjonide töö parandamiseks ettevõtetes. Võtta komisjoni tööpraktikasse igakuine kontroll töölistele ja teenistujaile palga arvutamise üle.

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 81

81. Töölistele ja teenistujaile, kes on komandeeritud teenistusülesannetes, tagatakse komandeerimise ajaks töökoht ja säilitatakse keskmine palk; peale selle makstakse neile päevaraha ja tasutakse komandeerimisega seotud kulud eriseadusega kindlaksmääratud korras ja suuruses (10. augusti 1933. a. redaktsioonis — VSKK 1933, nr. 45, art. 185).

Tasu maksmisest teenistuslike komandeerimiste puhul NSV Liidu piirides

NSV Liidu RKN-i määrus 19. juunist 1940

1. Teenistuslikuks komandeerimiseks loetakse töötaja sõitu asutuse, ettevõtte või organisatsiooni juhataja korraldusel teenistusülesande täitmiseks väljaspool alalist töökohta.

Töötajate teenistussõite, kelle alaline töö toimub teel olles, ei loeta komandeerimiseks.

2. Teenistuslikku komandeerimist võidakse määrata tähtajaga mitte üle 45 päeva, kaasa arvamata töötaja teeloleku aega.

Erilise vajaduse korral lubatakse komandeerimise tähtaja pikendamist, kuid mitte rohkem kui 15 päeva võrra.

3. Komandeeritud töötaja isiklike kulude katteks komandeerimisel oleku ajal makstakse töötajale päevaraha 3% suuruses tema kindlast kuupalgamäärast, kuid mitte alla 5 rubla ega üle 26 rubla iga komandeerimise päeva eest.

4. Komandeerimiste puhul, mis on seotud katkestamatu elutsemisega ühes punktis üle 30 päeva, makstakse päevaraha 1,5% suuruses kindlast kuupalgamäärast, kuid mitte alla 5 rubla ega üle 13 rubla iga komandeerimise päeva eest.

5. Maale komandeeritud töötajatele, kui komandeerimise kestus on vähemalt 2 ööpäeva, makstakse päevaraha 1,5% suuruses kindlast kuupalgamäärast, kuid mitte alla 5 rubla ega üle 13 rubla iga komandeerimise päeva eest.

6. Komandeerimiste puhul selle administratiivrajooni piires, kus asub komandeeritava alaline töökoht, makstakse päevaraha 1% suuruses kindlast kuupalgamäärast, kuid mitte alla 5 rubla ega üle 13 rubla iga komandeerimise päeva eest.

7. Päevaraha arvutatakse komandeerimise päevade tegeliku arvu järgi, kaasa arvatud puhkepäevad ja pühad. Väljasõidu ja saabumise päev loetakse päevarahade arvutamisel kokku üheks päevaks.

8. Komandeerimisel oleku aja eest, välja arvatud teeloleku aeg, tasutakse komandeeritule korteri üürikulud (välja arvatud juhtumid, kui komandeeritavale võimaldatakse tasuta korter) järgmises suuruses:

a) komandeerimiste puhul Moskva, Leningradi ja Kiievi linna — 10 rubla ööpäeva eest;

b) komandeerimiste puhul Minski, Tbilisi, Erevani, Bakuu, Alma-Ata, Taškendi, Frunze, Ašhabadi ja Stalinabadi linna, samuti autonoomsete vabariikide pealinnadesse, oblasti (krai) keskustesse ja iseseisvateks administratiiv-territoriaalüksusteks eraldatud linnadesse — 7 rubla ööpäeva eest;

c) komandeerimiste puhul teistesse NSV Liidu kohtadesse — 5 rubla ööpäeva eest.

Makstud arvete esitamisel komandeeritute poolt, kui arved on välja antud riiklike või ühiskondlike asutuste või ettevõtete poolt, on lubatud tasu maksta tegelike kulude järgi, kusjuures tasu ei tohi ületada: käesoleva paragrahvi p. a. tähendatud linnadesse komandeerimise puhul — 70% päevarahanormist. Käesoleva paragrahvi p. b loetletud linnadesse komandeerimise puhul — 60% päevarahanormist ja NSV Liidu teistesse kohtadesse komandeerimise puhul, välja arvatud maakohad — 40% päevarahanormist.

9. Komandeeritu sõidukulu tasutakse (välja arvatud juhtumid, kui asutuse, ettevõtte või organisatsiooni juhataja võimaldab komandeeritule vastavad liiklemisvahendid):

a) raudteel — kõvaistmelise vaguni tariifi järgi;

b) veeteedel — II klassi tariifi järgi;

c) maanteedel — vastavas kohas kehtiva sõiduhinna järgi, mis on tõestatud kohaliku võimuorgani poolt või asutuse või ettevõtte poolt, kuhu komandeeritu oli saadetud.

10. Tegelikud kulud platskaardi ja kiiruse eest tasutakse komandeeritule asutuse, ettevõtte või organisatsiooni juhataja loal.

Kui sõit raudteel ühes suunas kestab üle ühe ööpäeva või toimub öösel, siis võidakse juhataja loal tasu maksta pehmeistmelise vaguni tariifi järgi.

11. Vastutavad töötajad ja spetsialistid võivad komandeerimisel üle ühe ööpäeva kestva raudteesõidu kaugusele asutuse juhataja loal kasutada õhuühendust.

12. Komandeerimistel niisugusesse kohta, kust komandeeritul ühendustingimuste ja teostatava töö iseloomu tõttu on võimalik iga päev tagasi tulla oma alalisse elukohta, ei maksta komandeeritule päevaraha, kuna korteri üürikulud tasutakse 5 rubla suuruses ööpäeva kohta.

13. Asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide poolt montaaži- ja korrastustöödele komandeeritud töötajaile makstakse päevaraha juhul, kui need tööd kestavad üle 2 kuu, kuid mitte üle ühe aasta, töötaja teeloleku aja eest 1,5% suuruses kindlast kuupalgamäärast, kuid mitte alla 5 rubla ega üle 10 rubla ööpäeva eest.

Komandeerimiskohal oldud aja eest päevaraha ei maksta, vaid makstakse juurdemaksu palgale 50% suuruses kindlast palgamäärast.

Peale selle tasutakse tähendatud töötajaile korteri üürikulud tege-

liku hinna järgi (kui seda ei võimaldata tasuta), kuid mitte üle 5 rubla ööpäeva eest.

Juhul kui montaažitööd kestavad plaanikohaselt üle ühe aasta, makstakse sellele tööle komandeeritud töötajale kompensatsioone ja tagatisi vastavalt NSV Liidu RKN-i ja KTK 1931. a. 23. novembri määrusele (LSKK 1931, nr. 68, art. 453).

14. Komandeeritu haiguse korral tema komandeerimisel oleku ajal makstakse temale üldistel alustel päevaraha ja tasu korteriüüri eest kogu aja vältel, kus tal ei ole võimalust tervisliku seisukorra tõttu asuda temale pandud teenistusülesande täitmisele või pöörduda tagasi oma alalisse töökohta, kuid mitte rohkem kui 2 kuu eest.

Komandeeritu haigust, samuti tervisliku seisukorra tõttu alalisse töökohta tagasipöördumise võimaluse puudumist tuleb tõestada seatud korras.

15. Komandeerimisel oldud aja eest säilitatakse töötajale palk alalise töökoha järgi.

Komandeeritu ei saa mingit lisatasu töö eest puhkepäevadel ja pühadel.

16. Töötajate komandeerimisel Habarovski ja Primorje kraisse, samuti Kaug-Põhja rajoonidesse toimub komandeerimiskulude tasumine kooskõlas NSV Liidu RKN-i ja KTK määrusega «Teenistuslikest komandeerimistest NSV Liidu piires» (LSKK 1927, nr. 4, art. 42; 1928, nr. 49, art. 439; 1931, nr. 8, art. 91; 1932, nr. 48, art. 282; 1933, nr. 33, art. 193; 1937, nr. 56, art. 237), NSV Liidu Töö RK, NSV Liidu Kõrgema Rahvamajanduse Nõukogu ja ÜAÜKN-i määrusega 3. oktoobrist 1931 nr. 269.[1]

17. Ekspeditsioonidesse, teaduslikuks täiendamiseks ja kursustest osavõtmiseks komandeerituile maksmise kord määratakse eraldi kindlaks vastava rahvakomissariaadi või NSV Liidu keskasutuse poolt kooskõlastatult NSVL Rahanduse RK-ga või liiduvabariigi Rahanduse RK-ga.

18. Sõjaväelaste komandeerimiste määramise ja tasumise kord määratakse NSV Liidu Riigikaitse, Sõjalaevastiku ja Siseasjade Rahvakomissariaadi käskkirjadega.

(LMKK 1940, nr. 16, art. 387)

[1] NSV Liidu RKN-i 1941. a. 16. juuni seletuse kohaselt toimub tasu maksmine komandeeringute eest Habarovski ja Primorje krai, samuti Kaug-Põhja rajoonide piires sama paragrahvi järgi.

NSV Liidu RKN-i 19. juuni 1940. a. määruse «Tasu maksmisest teenistuslike komandeerimiste puhul NSV Liidu piires» kohaldamise korrast

NSV Liidu Rahanduse RK 16. septembri 1940. a. seletusest

Seoses järelepärimistega NSV Liidu RKN-i 19. juuni 1940. a. määruse nr. 1047 «Tasu maksmisest teenistuslike komandeerimiste puhul NSV Liidu piires» mõnede punktide kohaldamise korra kohta NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaat seletab :

1. **3-nda § kohta.** Komandeerimiste puhul kõigisse linnaasulatesse (s. o. linnadesse ja teistesse asulatesse, mis administratiiv-territoriaalse jaotuse järgi kuuluvad linnatüüpi asulate hulka), samuti komandeerimiste puhul töölis- ja suvitusasulatesse tasutakse päevaraha normide järgi, mis on ette nähtud määruse 3-ndas §-is.

2. **4-nda § kohta.** Juhul, kui töötaja on komandeeritud katkestamata peatumisega ühes punktis mitte üle 30 päeva, kuid enne selle aja möödumist pikendati tema komandeerimise kestust üle 30 päeva, peab päevarahade maksmine alandatud määral, s. o. 1,5% suuruses kindlast kuupalgamäärast, kuid mitte alla 5 rubla ega üle 13 rubla iga komandeerimise päeva eest, toimuma mitte esimesest komandeerimise päevast, vaid komandeerimise pikendamisest teatamise päevast alates.

Rahandusorganid peavad asutustes, ettevõtetes ja organisatsioonides kohapeal finantsdistsipliini täitmise kontrollimisel tähelepanu pöörama sellele, et ei lubataks ühes punktis katkestamatu peatumisega komandeerimise põhiaja kunstlikku vähendamist päevarahade saamise sihiga mitte 1,5%, vaid 3% suuruses. Sääraste faktide ilmnemisel on rahandusorganid kohustatud selles süüdi olevad isikud vastutusele võtma.

3. **5-nda § kohta.** Maal asuvatesse rajoonikeskustesse komandeerimistel tasutakse päevaraha maale komandeerimiste jaoks kindlaksmääratud suuruses (NSV Liidu RKN-i 19. juuni 1940. a. määruse § 5).

Osalt linnades ja osalt maal viibimisega seotud komandeerimiste tasumine toimub: § 5 kohaselt maal viibimise aja eest ning § 3 ja 4 kohaselt linnas viibimise aja eest.

Maale ja maal asuvatesse rajoonikeskustesse komandeerimistel alla 2 ööpäevase kestusega päevaraha üldse ei maksta.

4. **7-nda § kohta.** Komandeeritu teel viibimise aja eest erilisi päevaraha tasumise norme NSV Liidu RKN-i 1940. a. 19. juuni määrusega nr. 1047 ette nähtud ei ole. Seepärast tuleb päevaraha teel viibimise aja eest tasuda samade normide järgi nagu komandeerimiskohal viibimise aja eest, sõltuvalt sellest, kas töötaja on lähetatud linna või maale.

5. **8-nda § kohta.** Maale komandeerimistel peab korteriraha tasumine isegi arve esitamisel toimuma ainult 5 rubla ulatuses ööpäeva eest.

6. 12-nda § kohta. §-is 12 ettenähtud juhtudel tasutakse korteri üürikulud ainult korteri üürimise tõendi esitamisel töötaja poolt.

(«NSV Liidu Tööseadusandlus», Jurizdat, 1941, lk. 131)

Kongresside ja konverentside saadikutele päevaraha maksmise korrast ja ulatusest

ÜAÜKN-i määrus 9. septembrist 1937

1. Kongresside ja konverentside saadikutele tasuvad ametiühinguorganid tegeliku kulu kongressi või konverentsi kohale ja sealt tagasi sõiduks, samuti päevaraha teeloleku aja eest kehtivate seaduste kohaselt.

2. Kongressil või konverentsil viibimise ajal saadikute toitlustamine ja neile öömaja andmine toimub ametiühingu-organite kulul.

3. Kõigile kongresside ja konverentside saadikuile säilitatakse Tööseaduste koodeksi § 79 kohaselt palk nende töökohal.

Kompensatsioonidest ja tagatistest teise asukohta üleviimise, töölevõtmise ja -suunamise puhul

NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 23. novembrist 1931

1. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigil töötajate teisele tööle üleviimise, nende töölevõtmise ja kõrgemate õppeasutuste ning tehnikumide lõpetajate töölesuunamise juhtudel, kui see on seotud töötajate ümberasumisega.

Käesoleva määrusega kehtestatud kompensatsioone ja tagatisi ei kohaldata vastavates osades töötajate suhtes, kelle jaoks eriseadustega on maksma pandud erieeskirjad kompensatsioonide ja tagatiste kohta, samuti vabrikukoolide lõpetajate, praktikantide ning õpilaste suhtes, kelle jaoks NSV Liidu Töö RK määrab erireeglid.

2. Töötajaile, kes asuvad ümber seoses nende üleviimisega teisele tööle, maksab administratsioon kõigil juhtudel, välja arvatud nende omal palvel üleviimise puhul:

a) töötaja enda ja tema perekonnaliikmete sõidu- ning kraamiveokulud vastavalt §-ile 8;

b) päevaraha teeloleku aja eest vastavalt §-ile 9;

c) ühekordset toetust töötaja enda ja iga tema ümberasuva perekonnaliikme pealt vastavalt §-ile 10;

d) palka vastavalt §-ile 11.

3. Töötajaile, kes asuvad ümber seoses nende üleviimisega omal palvel, võib maksta §-is 2 tähendatud kompensatsioone pooltevahelise kokkuleppe põhjal kas täielikult või osaliselt.

4. Töötajaile, kes asuvad ümber seoses nende töölevõtmisega, maksab administratsioon:

a) töötaja enda ja tema perekonnaliikmete sõidu- ning kraamiveokulud vastavalt §-ile 8;

b) päevaraha teeloleku aja eest vastavalt §-ile 9.

Ühekordset toetust töötaja enda ja tema perekonnaliikmete pealt võib maksta neile töötajaile pooltevahelise kokkuleppe põhjal, kuid mitte üle §-is 10 näidatud suuruse.

Palka kuni tööle asumiseni makstakse neile töötajaile pooltevahelise kokkuleppe põhjal.

5. Töötajaile, kes asuvad ümber seoses nende töölesuunamisega pärast kõrgema õppeasutuse või tehnikumi lõpetamist, maksab administratsioon:

a) töötaja enda ja tema perekonnaliikmete sõidu- ning kraamiveokulud vastavalt §-ile 8;

b) päevaraha teeloleku aja eest vastavalt §-ile 9;

c) ühekordset toetust töötaja enda ja tema perekonnaliikmete pealt pooles suuruses §-is 10 näidatud määrast.

6. Töölesuunamise, -võtmise või üleviimise puhul, mis on seotud ümberasumisega ühe ja sama asula piires või mitte üle 25 km väljaspool asula piire, tasub administratsioon töötajale ainult tegelikud töötaja enda ja tema perekonnaliikmete sõidu- ning kraamiveokulud.

7. Kui töötaja viiakse üle tööle tähtajaga mitte üle aasta ja perekond ei asu koos temaga ümber, siis võib pooltevahelise kokkuleppe põhjal ühekordse abiraha asemel temale tasuda uues kohas ajutisest elamisest tingitud suurenenud väljaminekud kogu tööaja kestel. Selle tasu suurus ei tohi ületada poolt päevaraha suurust (§ 9).

8. Raudteel sõidu puhul tasutakse kõvaistmelise vaguni sõidupileti ja platskaardi hind.

Veeteedel sõidu puhul tasutakse II klassi sõidupileti hind.

Sõit maanteed mööda tasutakse antud kohas kehtivate sõiduhindade järgi.

Kraamiveokulu tasutakse kuni 420 kg eest töötaja enda ja kuni 80 kg eest iga ümberasuva perekonnaliikme kohta.

Kui sõit raudteel kestab üle ühe ööpäeva, siis võib pooltevahelise kokkuleppe põhjal tasuda pehmeistmelise vaguni sõidupileti hinna.

Sel juhul, kui administratsioon annab täielikult või osaliselt kasutada oma liiklemisvahendeid, sõidu- ja kraamiveokulu administratsiooni poolt vastavalt ei tasuta.

9. Päevaraha makstakse ametipalga (tariifikohase palgamäära) $^1/_{30}$ suuruses uue töökoha järgi, kuid mitte vähem kui 2 rbl. 50 kop. ja mitte üle 10 rbl. Väljasõidu ja kohalejõudmise päev loetakse seejuures üheks päevaks.

10. Ühekordset toetust makstakse töötajale endale kuupalga (tariifikohase palgamäära) suuruses uue töökoha järgi ja iga ümberasuva perekonnaliikme pealt — töötaja enda toetuse ühe veerandi suuruses.

11. Palka makstakse teeloleku aja ja peale selle veel sõidu ettevalmistuseks ja uues kohas sisseseadmiseks tarvis mineva kuue päeva eest ametipalga (tariifikohase palgamäära) alusel uue töökoha järgi.

12. Perekonnaliikmete hulka, kelle pealt tasu makstakse, kuuluvad töötaja ülalpidamisel olevad ja koos temaga elavad mees, naine, lapsed ja vanemad.

13. Perekonnaliikmete sõidu- ning kraamiveokulud, samuti ühekordne toetus perekonnaliikmetele makstakse välja ainult sel juhul, kui nad asuvad töötaja uude elukohta enne ühe aasta möödumist tema ümberasumisest arvates.

14. Kui töötajale maksta tulevate kompensatsioonide suurust ei ole ette võimalik täpselt kindlaks määrata, siis antakse temale vajalik avanss.

Töötaja perekonnaliikmete peale antakse avanss nende tegeliku ümberasumise ajaks.

15. Kõik kompensatsioonide maksmisega seoses olevad kulud kannab see asutus, ettevõte või organisatsioon, kuhu töötaja üle viiakse, tööle võetakse või tööle suunatakse.

16. Töötaja on kohustatud tagastama täielikult summad, mis temale maksti seoses tema ümberasumisega, järgnevatel juhtudel:

a) kui ta ei ilmunud töökohta või ütles tööleasumisest ära mõjuvate põhjusteta;

b) kui ta enne seaduses ettenähtud või üleviimisel või töölevõtmisel tingimuseks seatud tähtaega või, kui kindlat tähtaega ei olnud, enne aastast töötamist lahkus omal soovil või vallandati töödistsipliini rikkumise pärast.

Töötaja, kes ei ilmunud tööle või ütles tööleasumisest ära mõjuvail põhjustel, on kohustatud tagastama temale makstud summad, välja arvatud sõiduks tegelikult tehtud kulutused.

17. Tühistatud (17. augustil 1935 — LSKK 1935, nr. 44, art. 363).

19. Töötajaile, kes viiakse üle teisele tööle, välja arvatud nende üleviimine omal palvel, ja töötajaile, kes suunatakse tööle pärast kõrgema õppeasutuse või tehnikumi lõpetamist, on administratsioon kohustatud igal juhul muretsema elamispinna.

Nimetatud töötajate perekonnaliikmeile muretsetakse elamispind pooltevahelise kokkuleppe põhjal, kui eriseadustega ei ole tehtud kohustuseks neile elamispinda muretseda.

20. Töötajaile, kes viiakse üle nende omal palvel või kes võetakse tööle, ja nende perekonnaliikmeile muretsetakse elamispind pooltevahelise kokkuleppe põhjal.

21. Tühistatud (13. veebruaril 1938 — LMKK 1938, nr. 7, art. 45).

(LSKK 1931, nr. 68, art. 453)

Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee palgakomisjoni põhimäärus

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 14. märtsil 1952

1. Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee palgakomisjon moodustatakse ametiühingu liikmete laialdase aktiivi kaasatõmbamiseks küsimuste lahendamisele, mis on seotud töötasuga, töö normeerimise ja organiseerimisega.

2. Palgakomisjoni koosseis kinnitatakse käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee poolt käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee liikmete, tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hulgast 3—21-liikmelises koosseisus (olenevalt töötajate arvust ettevõttes, asutuses, tsehhis).

3. Palgakomisjoni esimeheks on käitis-, kohaliku komitee liige (tsehhis — tsehhikomitee liige).

Palgakomisjoni esimees või tema asetäitja (käitis-, kohaliku komitee liige, tsehhikomitee liige) kuulub käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee esindajana hindevaidekomisjoni koosseisu.

Komisjoni ülesanded

4. Palgakomisjon:

a) kontrollib ettevõttes ja asutuses valitsuse poolt kinnitatud töötasusüsteemide rakendamise õigsust, õpib tundma nende süsteemide mõju tööviljakuse tõusule, toodangu kvaliteedi tõstmisele ja omahinna alandamisele; selgitab töölistele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele kehtivaid palgasüsteeme;

b) kontrollib, kas töölisi ja teenistujaid kasutatakse õigesti, vastavalt nende elukutsele ja kvalifikatsioonile, võtab osa administratsiooni poolt teostatavate tariifi-kvalifikatsiooni käsiraamatute väljatöötamisest, teostab kontrolli nende tarvituselevõtmise üle;

c) töötab koos administratsiooniga välja abinõud töö normeerimise, töötamiskohtade organiseerimise, seadeldiste kasutamise parandamise, tööseisakute likvideerimise ja toodangu kvaliteedi tõstmise alal; teostab kontrolli töönormide revideerimise üle, selgitab üksikute tööliste poolt normide mittetäitmise põhjusi, hoolitseb selle eest, et administratsiooni poolt õigeaegselt juurutataks organisatsioonilis-tehnilisi abinõusid ja tööliste ning teenistujate ettepanekuid, mis on suunatud tööviljakuse tõstmisele ja töönormide täitmisele kõigi tööliste poolt;

d) abistab administratsiooni tehnilise õppuse ja kvalifikatsiooni tõstmise korraldamises töölistele, üldistab selle töö kogemusi, taotleb õppuse kvaliteedi tõstmist ja kõigi tööliste osavõttu tehnilisest õppusest, võtab osa ettevõtte metoodilise nõukogu tööst;

e) kontrollib tööliste ja teenistujate avalduşi töötasu maksmise kohta, teostab kontrolli tööseadusandluse rakendamise üle palkade alal (juurdemaksud ületundide ja öötöö eest, tasu puhkuseaja eest, tasu maksmine tööseisakute ja praagi puhul, alaealiste töötasu, rasedate naiste ja rinnalastega emade töötasu, kinnipidamised palgast jne.), teostab kontrolli töötasu väljaarvutuse üle, kontrollib tööliste ja teenistujate premeerimise õigsust kehtivate preemiasüsteemide järgi, sotsialistliku võistluse järgi, samuti direktorifondi kasutamise õigsust eelarve järgi, mis on kooskõlastatud ettevõtte direktori ja käitiskomiteega; taotleb töökäskude ja palgaraamatute õigeaegset väljaandmist töölistele, nende õiget vormistamist, töönormide täitmise tulemuste ja töötasu suuruse teatavakstegemist töölistele;

f) kontrollib palgafondi kulutamise õigsust; palgafondi ülekulutamise korral selgitab välja põhjused ja abistab administratsiooni nende kõrvaldamisel; teostab kontrolli administratsiooni poolt töölistele ja teenistujatele kehtestatud tähtpäevadel palkade väljamaksmise üle;

g) kontrollib administratsiooni, tööliste ja teenistujate poolt töö sisekorra eeskirjade täitmist töö organiseerimise alal;

h) võtab osa uue kollektiivlepingu koostamisest, teostab kontrolli selle täitmise üle töötasu normeerimise ja väljamaksmise, tööliste ettevalmistamise ja kvalifikatsiooni tõstmise küsimuste alal;

i) puuduste avastamisel töö organiseerimise, normeerimise ja töötasu alal võtab komisjon administratsiooni kaudu tarvitusele abinõud nende kõrvaldamiseks ja esitab käitis-, kohalikule (tsehhi-) komiteele läbivaatamiseks oma ettepanekud nendes küsimustes.

Komisjoni töö kord

5. Palgakomisjon töötab käitis- või kohaliku (tsehhi-) komitee juhtimisel. Komisjoni tööplaan kinnitatakse käitis- või kohaliku (tsehhi-) komitee poolt.
6. Komisjoni istungeid peetakse regulaarselt.
7. Palgakomisjon annab tehtud tööst süstemaatiliselt aru käitis- või kohalikule komiteele, tsehhis aga tsehhikomiteele.

III.

MASSILINE ORGANISEERIMISTÖÖ

NSV LIIDU AMETIÜHINGUTE PÕHIKIRI

Kinnitatud NSV Liidu ametiühingute XI kongressi poolt 15. juunil 1954

Nõukogude rahvas on Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei juhtimisel üles ehitanud sotsialistliku ühiskonna ning täidab edukalt sotsialismilt kommunismile järkjärgulise ülemineku ajaloolist ülesannet. Nõukogude Liidus on täielikult likvideeritud ekspluataatorlikud klassid, on alatiseks hävitatud inimese ekspluateerimine inimese poolt, on hävitatud tööpuudus linnas ja viletsus maal, on tunduvalt kasvanud töötajate aineline ja kultuuriline elatustase. Nõukogude inimesed ei tööta mitte ekspluataatoritele, ei tööta parasiitide rikastamiseks, vaid endale, oma nõukogude ühiskonna heaks, kus võim kuulub töölistele ja talupoegadele. Meie maal on töö muutunud raskest koormast, milleks teda peeti kapitalistliku korra juures, auasjaks, kuulsuse asjaks, vapruse ja kangelaslikkuse asjaks.

Nõukogude Liidu töötajate maailma-ajaloolised võidud on fikseeritud NSV Liidu konstitutsioonis.

Konstitutsioon tagab kõigile Nõukogude Liidu kodanikele õiguse tööle, õiguse puhkusele, õiguse haridusele, õiguse ainelisele kindlustusele vanaduses, haiguse puhul ja töövõime kaotamise korral. Naisele on NSV Liidus antud mehega võrdsed õigused kõigil majandusliku, riikliku, kultuurilise ja ühiskondlik-poliitilise elu aladel.

Töötajate huvides ning sotsialistliku korra tugevdamise eesmärgil on kõigile NSV Liidu kodanikele seadusega garanteeritud sõnavabadus, trükivabadus, koosolekute vabadus, samuti õigus ühineda ühiskondlikesse organisatsioonidesse.

Nõukogude ametiühingud, olles massiliseks ühiskondlikuks mitteparteiliseks organisatsiooniks, ühendavad vabatahtlikel alustel kõigi kutsealade töölisi ja teenistujaid, sõltumata rassist, rahvusest, soost ja usulistest veendumustest.

Nõukogude ametiühingud teostavad kogu oma tööd Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei kui nõukogude ühiskonna organiseeriva ja suunava jõu juhtimisel. NSV Liidu ametiühingud koondavad töölisi ja teenistujaid partei ümber, mobiliseerivad neid võitlusele kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest, töötajate ainelise ja kultuurilise taseme pideva tõstmise ning nõukogude kodumaa aktiivse kaitse igakülgse tugevdamise eest tema vaenlaste agressiivse tegevuse vastu; kasvatavad töölisi ja teenistujaid internat-

sionalismi ja kõigi maade töötajatega vennalike sidemete loomise vaimus.

Ametiühingud võitlevad sotsialistliku ühiskondliku ja riikliku korra edasise tugevdamise eest, mille aluseks on töölisklassi ja kolhoositalurahva vankumatu liit, NSV Liidu rahvaste vääramatu sõprus, kogu nõukogude ühiskonna moraalne ja poliitiline ühtsus; võtavad aktiivselt osa riigivõimuorganite valimisest, taotlevad riigi- ja majandusaparaadi tugevdamist ja tema töö parandamist; organiseerivad töölisi ja teenistujaid võitlusele rahvamajanduse pideva arendamise eest; hoolitsevad töötajate ainelise heaolu edasise tõstmise ja nende kultuuriliste vajaduste igakülgse rahuldamise eest.

Ametiühingud kasvatavad oma liikmeid nõukogude patriotismi vaimus, töösse ja ühiskondlikku, sotsialistlikku omandisse kommunistlikult suhtumise vaimus, korraldavad töötajate kommunistlikku kasvatust, lahendavad tööliste kultuurilis-tehnilise taseme insener-tehniliste töötajate tasemele tõstmise ülesannet; võitlevad rahvusvahelise töölisliikumise ühtsuse eest, kindla rahu ja demokraatia eest kogu maailmas. Ametiühingud «on kasvatuslik organisatsioon, kaasatõmbamise, õpetamise organisatsioon, see on kool, juhtimise kool, majandamise kool, kommunismi kool» *(Lenin)*.

Nõukogude, sotsialistliku korra tingimustes seisab riik töötajate õiguste kaitsel ning väljendab oma seadustes rahva huve. Ametiühingud võtavad aktiivselt osa riiklikust ja majanduslikust ülesehitustööst, seaduste väljatöötamisest tootmis-, töö-, elutarbelistes ja kultuuriküsimustes, võitlevad nende seaduste vääramatu täitmise eest.

Ametiühingud:

organiseerivad tööliste ja teenistujate sotsialistlikku võistlust tööviljakuse igakülgseks tõstmiseks, riiklike plaanide täitmiseks ja ületamiseks, tööstuse, transpordi ning põllumajanduse kõigi harude pidevaks tõusuks, toodangu kvaliteedi parandamiseks ja omahinna alandamiseks, sotsialistliku majanduse kõigi reservide täielikuks ärakasutamiseks;

võtavad osa tööliste ja teenistujate töötasu planeerimisest ja reguleerimisest, töötasusüsteemide väljatöötamisest, juhindudes sotsialistlikust põhimõttest — tasuda töö eest olenevalt töö hulgast ja kvaliteedist —, taotlevad uute, progressiivsete, tehniliselt põhjendatud töönormide juurutamist, valvavad töö õige arvestamise ja tüküning premiaal-progressiivse töötasu õige rakendamise järele;

aitavad töölistel ja teenistujail tõsta oma tootmis- ja tööalast kvalifikatsiooni, levitavad eesrindlike tööliste, teenistujate ja tootmisnovaatorite kogemusi, taotlevad eesrindliku tehnika ja teaduse saavutuste juurutamist tööstuses, põllumajanduses ja teistes rahvamajandusharudes;

sõlmivad ettevõtete, masina-traktorijaamade ja sovhooside administratsiooniga kollektiivlepinguid ja kindlustavad koos majandusorganisatsioonidega nende täitmist;

kontrollivad töökaitse ja ohutustehnika olukorda ettevõtteis ja

asutustes, võtavad osa töökonfliktide lahendamisest, sõlmivad administratsiooniga lepinguid töökaitse ja ohutustehnika abinõude teostamiseks;

korraldavad riiklikku sotsiaalkindlustust, määravad ja maksavad töölistele ja teenistujaile ajutise töövõimetuse toetust, taotlevad töötajate meditsiinilise abi ning naiste ja laste tervise kaitse paremat organiseerimist, rajavad sanatooriume ja puhkekodusid, organiseerivad vastastikuse abistamise kassasid;

teostavad massilist kontrolli ja võtavad tarvitusele abinõusid elamute ja kultuurilis-elutarbeliste asutuste ehitamise plaanide täitmiseks, sööklate, kaupluste, kommunaal-elutarbeliste ettevõtete ja linnatranspordi töö parandamiseks, võtavad osa ettevõtete, asutuste ja õppeasutuste majades elamispinna jaotamisest;

teostavad tööliste, teenistujate ja nende perekondade hulgas massilist kultuuri- ja poliit-kasvatuslikku tööd, aitavad ametiühingu liikmeil tõsta oma ideelis-poliitilist ja üldhariduslikku taset, levitavad poliitilisi ja teadusalaseid teadmisi, arendavad laialdast tootmis-tehnilist propagandat;

asutavad klubisid, kultuurihooneid ja -paleesid, punanurki, raamatukogusid, arendavad tööliste ja teenistujate hulgas massilist kunstilist isetegevust, kehakultuuri, sporti ja turismi;

aitavad kaasa naiste ulatuslikule kaasatõmbamisele riiklikku, tootmis- ja ühiskondlikku ellu, hoolitsevad naiste töö- ja elutingimuste parandamise eest, abistavad töölisi ja teenistujaid laste kommunistlikul kasvatamisel;

esinevad tööliste ja teenistujate nimel riiklikes ja ühiskondlikes organisatsioonides töö-, elutarbelistes ja kultuuriküsimustes.

Ametiühingute kogu tegevus on rajatud rahvahulkade veenmise meetodi, tööliste ja teenistujate aktiivsuse, initsiatiivi ja isetegevuse arendamise meetodi alusele. Ametiühingute ülesandeks on laialdaselt arendada enesekriitikat ja eriti altpoolt tulevat kriitikat, võidelda bürokratismi vastu ja puuduste vastu töös, tähelepanelikult reageerida töötajate vajadustele ja nõuetele.

I. Ametiühingu liikmed, nende õigused ja kohustused

1. Ametiühingu liikmeks võib olla iga NSV Liidu kodanik, kes töötab ettevõttes, transpordi alal, ehitusel, masina-traktorijaamas, sovhoosis, asutuses, õpib kõrgemas õppeasutuses, tehnikumis või tööstuskoolis.

2. Ametiühingu liikmel on õigus:

a) võtta osa ametiühingu koosolekuil käsitletavate küsimuste vabast ja asjalikust arutamisest;

b) valida ja olla valitud kõigisse ametiühingu-organeisse, ametiühingu konverentsidele ja kongressidele;

c) esitada ametiühingu-organeile küsimusi ja ettepanekuid ametiühingu töö parandamiseks;

d) kritiseerida ametiühingu koosolekuil, konverentsidel, kongressidel ja ajakirjanduses ametiühingu- ja majandusorganite, nõukogude asutuste ja nende töötajate tegevust, pöörduda küsimuste, avalduste ning kaebustega kõigi juhtivate ametiühingu-organite poole;

e) pöörduda ametiühingu poole oma õiguste kaitseks ja toetuse saamiseks juhtudel, kui administratsioon rikub kollektiivlepingut või kehtivaid seadusi töö-, sotsiaalkindlustuse või kultuurilis-elutarbelise teenindamise küsimuste alal;

f) nõuda enda isiklikku osavõttu kõigil juhtudel, kus ametiühinguorganid teevad otsuse tema tegevuse või käitumise kohta.

3. Ametiühingu liige on kohustatud:

a) rangelt pidama riiklikku ja töödistsipliini, võitlema igasuguste distsiplineerimatuse avalduste vastu tootmistöös, sest töödistsipliini rikkumine tekitab kahju riigi huvidele;

b) hoidma ja tugevdama ühiskondlikku, sotsialistlikku omandit kui nõukogude korra püha ja puutumatut alust, kui kodumaa rikkuse ja võimsuse allikat, kui kõigi töötajate jõuka ja kultuurse elu allikat;

c) tõstma oma tootmis- ja tööalast kvalifikatsiooni, õppima tundma oma tööala tehnikat ja eesrindlikke töömeetodeid;

d) kinni pidama NSV Liidu ametiühingute põhikirjast, korralikult tasuma liikmemaksu.

4. Ametiühingu liige omab järgmisi eesõigusi:

a) vastavalt seadusandlusele saab ta riikliku sotsiaalkindlustuse summadest toetust suuremal määral kui need, kes ametiühingusse ei kuulu;

b) saab esmajärjekorras pääsmeid puhkekodudesse, sanatooriumidesse ja kuurortidesse, samuti pääsmeid lastele lastesõimedesse, lasteaedadesse ja pioneerilaagritesse;

c) saab vajaduse korral ametiühingu summadest ainelist toetust;

d) kasutab ametiühingu-organite poolt antavat tasuta juriidilist abi;

e) kasutab isiklikult, samuti kasutavad ka tema perekonnaliikmed ametiühingu kultuuri- ja spordiasutusi ametiühingu-organite poolt kindlaksmääratud tingimustel;

f) tal on õigus olla ametiühingu-organisatsiooni vastastikuse abistamise kassa liige.

5. Ametiühingu liikmeks vastuvõtmine toimub ametiühingusse astuda soovija isikliku avalduse põhjal. Ametiühingu liikmeks vastuvõtmise küsimuse otsustab ametiühingurühma koosolek ja kinnitab ametiühingu tsehhikomitee, kus aga tsehhikomiteesid ei ole, seal käitis- või kohalik komitee. Ametiühingu-organisatsioonides, kus ei ole ametiühingurühmi, võtab ametiühingu liikmeid vastu ametiühingu liikmete üldkoosolek.

6. Ametiühingu liikmete staaži arvestatakse ametiühingurühma koosoleku või tsehhi, osakonna, ettevõtte või asutuse ametiühinguorganisatsiooni koosoleku poolt vastuvõtmise otsuse päevast. Ameti-

ühingu liikmeks vastuvõetule antakse liikmepilet käitis- või kohaliku komitee poolt.

7. Kui ametiühingu liige läheb üle ettevõttesse või asutusse, mille ametiühingu-organisatsioon kuulub teise ametiühingusse, viiakse ta üle selle ametiühingu liikmeks ilma sisseastumismaksu tasumiseta ja ametiühingustaaži säilitamisega.

8. Ametiühingu liikmete NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus viibimise aeg arvatakse ametiühingustaaži hulka.

9. Ametiühingu liikmeil, kes tervisliku seisukorra või vanaduse tõttu on katkestanud töö ja saavad pensioni, säilitatakse õigus kuuluda ametiühingu liikmete ridadesse.

10. Hooajatöölised ja -teenistujad säilitavad ametiühingustaaži, kui nad jätkavad tööd järgmisel hooajal. Tööndusliku kooperatsiooni artellide liikmed ei saa samaaegselt olla ametiühingu liikmeiks. Kui nad kuni artelli astumiseni olid ametiühingu liikmeiks, siis artellist ettevõttesse või asutusse üleminekul taastatakse neile nende endine ametiühingustaaž.

11. Ametiühingute põhikirja rikkumise, liikmemaksude mittemaksmise eest üle kolme kuu ja distsiplineerimatuse eest võib ametiühingu-organite otsusel ametiühingu liikme suhtes rakendada kasvatus- ja ühiskondliku mõjutamise abinõusid: hoiatust, laitust, noomitust ja äärmise abinõuna — ametiühingust väljaheitmist.

Tsehhikomitee või ametiühingurühma otsus ametiühingust väljaheitmise kohta jõustub pärast selle kinnitamist ametiühingu käitis- või kohaliku komitee poolt. Ametiühingu algorganisatsiooni otsus ametiühingu liikmele karistuse määramise kohta võetakse vastu tema juuresolekul.

II. Ametiühingute organisatsiooniline ehitus

12. Ametiühingud on ehitatud demokraatliku tsentralismi alustel, mis tähendab, et:

a) kõik ametiühingu-organid alt kuni üles valitakse ametiühingu liikmete poolt ning annavad neile aru;

b) ametiühingu-organisatsioonid otsustavad kõiki ametiühingu töö küsimusi vastavalt NSV Liidu ametiühingute põhikirjale ning kõrgemate ametiühingu-organite otsustele;

c) ametiühingu-organisatsioonide otsused võetakse vastu ametiühingu liikmete häälteenamusega;

d) madalamad ametiühingu-organid alluvad kõrgematele.

13. Ametiühingud organiseeritakse tootmispõhimõtte järgi: kõik ühe ettevõtte või asutuse töötajad koonduvad ühte ametiühingusse; iga ametiühing ühendab töölisi ja teenistujaid, kes töötavad ühes rahvamajandusharus.

14. Ametiühingu-organisatsioonide tegevuse koordineerimiseks luuakse oblastites, kraides ja vabariikides ametiühingute oblasti-, krai- ja vabariiklikud nõukogud.

15. Iga ametiühingu-organisatsiooni kõrgemaks juhtivaks organiks on üldkoosolek (algorganisatsioonidele), konverents (rajooni-, linna-, oblasti-, krai-, vabariigi-, tee- ja basseiniorganisatsioonidele), kongress (ametiühingule).

Üldkoosolek, konverents või kongress valib vastava komitee: tsehhi-, käitis-, kohaliku, rajooni-, linna-, oblasti-, krai-, vabariikliku komitee, keskkomitee, ametiühingutevahelistes organisatsioonides aga — ametiühingute nõukogu, mis on nende täidesaatvaks organiks ning juhib organisatsiooni kogu jooksvat tööd.

16. Kõik ametiühingute juhtivad organid, samuti ka konverentside ja kongresside delegaadid valitakse kinnisel (salajasel) hääletusel.

Ametiühingu-organite valimistel on ametiühingu liikmeil õigus kandidaatide ülesseadmiseks, samuti iga kandidaadi taandamiseks ning kritiseerimiseks.

Valitavad ametiühingu-organid valivad oma koosseisust lahtise hääletuse teel esimehe, sekretäri ja presiidiumi liikmed.

17. Iga ametiühingu-organi ennetähtajalisi valimisi võib läbi viia antud ametiühingu liikmete arvust vähemalt ühe kolmandiku nõudmisel, samuti ka kõrgema ametiühingu-organi otsusel.

18. Ametiühingu liikmete üldkoosolekud, ametiühingu konverentsid ja kongressid, samuti ametiühingukomiteede ja ametiühingute nõukogude koosolekud loetakse otsusevõimelisteks, kui neist võtab osa vähemalt kaks kolmandikku ametiühingu liikmeist, delegaatidest või komitee liikmeist.

19. Ametiühingu-organid on kohustatud vääramatult kinni pidama ametiühingu demokraatiast: kokku kutsuma ametiühingu liikmete üldkoosolekuid ja konverentse, korraldama aruandmisi ja valimisi, looma tingimusi kriitika ja enesekriitika arendamiseks ametiühingu-organisatsioonides, laialdaselt kaasa tõmbama ametiühingu liikmeid ametiühingu tööst osavõtmisele, tugevdama ja laiendama sidet rahvahulkadega, tuginema laialdasele ametiühingu aktiivile ja rangelt kinni pidama kollektiivse juhtimise põhimõttest.

III. Ametiühingute kõrgemad organid

20. Ametiühingute kõrgeimaks organiks on NSV Liidu ametiühingute kongress.

NSV Liidu ametiühingute kongress kutsutakse kokku mitte harvem kui üks kord nelja aasta jooksul. Kongressi kokkukutsumine ja päevakord kuulutatakse välja hiljemalt kaks kuud enne kongressi.

Esindusnormid ametiühingute kongressile määrab kindlaks Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu.

21. NSV Liidu ametiühingute kongress:

a) kuulab ära ja kinnitab ÜAÜKN-i ja revisjonikomisjoni aruanded;

b) kinnitab NSV Liidu ametiühingute põhikirja;

c) määrab kindlaks ametiühingute järjekordsed ülesanded, kuulab ära majanduslike keskorganite aruanded ning kavandab ametiühingute osavõtu abinõud võitlusest rahvamajandusplaanide täitmise ja ületamise, tööliste ja teenistujate ainelise heaolu ning kultuurilis-poliitilise taseme tõstmise eest;

d) määrab kindlaks NSV Liidu ametiühingute ülesanded rahvusvahelises ametiühinguliikumises;

e) valib Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu ja revisjonikomisjoni.

22. ÜAÜKN ja revisjonikomisjon valitakse NSV Liidu ametiühingute kongressi poolt kindlaksmääratud koosseisus.

ÜAÜKN-i liikmete väljalangemise korral täiendatakse tema koosseisu kongressi poolt valitud kandidaatide hulgast.

ÜAÜKN-i liikmed ja liikmekandidaadid ning revisjonikomisjoni liikmed, kes ei ole valitud delegaatideks NSV Liidu ametiühingute kongressile, võtavad kongressist osa nõuandva hääleõigusega.

23. NSV Liidu ametiühingute kongresside vaheajal juhib kogu ametiühingute tegevust Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu.

24. Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu:

a) määrab kindlaks ametiühingute järjekordsed ülesanded tervikuna ning samuti ka üksikutes ametiühingu töö küsimustes;

b) võtab osa rahvamajandusplaanide väljatöötamisest;

c) juhib sotsialistlikku võistlust;

d) kuulab ära ametiühingukomiteede ja ametiühingute nõukogude aruandeid, samuti ministeeriumide ja keskasutuste ettekandeid tootmistöö ning tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbelise teenindamise küsimustes;

e) töötab välja ning esitab valitsusele otsustamiseks seaduseelnõud töötasu, töökaitse, sotsiaalkindlustuse, töötajate elutarbelise ja kultuurilise teenindamise küsimustes; annab instruktsioone, eeskirju ja seletusi kehtivate tööseaduste rakendamise kohta;

f) juhib riiklikku sotsiaalkindlustust;

g) korraldab üleliidulisi kultuurilisi, sportlikke ja muid massiüritusi;

h) asutab ametiühingukoole ja -kursusi;

i) kinnitab ametiühingute eelarve;

j) esindab nõukogude ametiühinguid rahvusvahelises ametiühinguliikumises ja astub nende nimel rahvusvahelistesse ametiühinguliistesse koondistesse;

k) omab oma häälekandjana ajalehte «Trud» ja kirjastust «Profizdat», kirjastab ametiühingu ajakirju, bülletääne jne.

25. Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu valib ametiühingute töö juhtimiseks pleenumite vaheajal presiidiumi ning organisatsioonilis-täidesaatva iseloomuga jooksvaks tööks sekretariaadi.

26. ÜAÜKN-i pleenum kutsutakse kokku mitte harvem kui üks kord kuue kuu jooksul. ÜAÜKN-i liikmekandidaadid ja revisjonikomisjoni liikmed võtavad ÜAÜKN-i pleenumi istungeist osa nõuandva hääleõigusega.

27. Iga ametiühingu kõrgeimaks juhtivaks organiks on ametiühingu kongress. Ametiühingu kongress kutsutakse kokku üks kord kahe aasta jooksul. Delegaadid kongressile valitakse ametiühingu liikmete koosolekuil ja konverentsidel ametiühingu keskkomitee poolt kehtimapandud esindusnormide alusel. Kongressi kokkukutsumise ja päevakorra kuulutab ametiühingu keskkomitee välja hiljemalt üks kuu enne kongressi.

Ametiühingu keskkomitee ja revisjonikomisjoni liikmeil ja liikmekandidaatidel, kes ei ole valitud kongressi delegaatideks, on kongressil nõuandev hääleõigus.

Ametiühingu kongress kuulab ära aruanded ametiühingu keskkomitee ja revisjonikomisjoni tegevuse kohta, määrab kindlaks ametiühingu järjekordsed ülesanded, kinnitab ametiühingu põhikirja, kuulab ära majandusorganite aruanded riiklike plaanide täitmise käigu kohta, arutab töötajate kultuurilis-elutarbelise teenindamise ja rahvusvahelise ametiühinguliikumise küsimusi, valib ametiühingu keskkomitee, revisjonikomisjoni ja delegaadid NSV Liidu ametiühingute kongressile.

28. Ametiühingu keskkomitee juhib kongresside vaheaegadel kogu ametiühingu tööd.

Ametiühingu keskkomitee ja revisjonikomisjon valitakse kaheks aastaks kongressi poolt määratud koosseisus.

29. Ametiühingu keskkomitee:

organiseerib ja juhib sotsialistlikku võistlust, teeb koos ministeeriumidega ja keskasutustega üleliidulise sotsialistliku võistluse kokkuvõtteid;

organiseerib kollektiivlepingute ja töökaitsealaste kokkulepete sõlmimist, teostab kontrolli nende täitmise üle;

kuulab ära majandusorganite ettekanded tootmise, töökaitse ja ohutustehnika olukorra ning elamuehituse ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö plaanide täitmise kohta ning võtab tarvitusele abinõud ettevõtete, masina-traktorijaamade, sovhooside, asutuste ja ametiühingu-organisatsioonide töö parandamiseks sotsialistliku võistluse arendamise, sotsiaalkindlustuse, tööliste ja teenistujate ainelis-elutarbelise ning kultuurilise teenindamise alal;

rakendab tootmistegevuses tehnilise normeerimise juurutamise ja täiustamise abinõusid, töö ja palga organiseerimise parandamise abinõusid, kontrollib palgafondide kulutamist ja kinnitatud töötasusüsteemide rakendamise õigsust, võtab osa ettevõtetes, masina-traktorijaamades ja sovhoosides tööviljakuse kasvu stimuleerimist kindlustavate töötasusüsteemide väljatöötamisest ja juurutamisest;

kinnitab ametiühingu eelarve ja riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve, samuti aruanded nende täitmise kohta;

juhib tegutsevaid ja asutab uusi puhkekodusid ning sanatooriume;

registreerib kohalike ametiühingu-organisatsioonide ja ettevõtete administratsiooni vahel sõlmitud kollektiivlepinguid;

määrab kindlaks ohutustehnika eeskirjad ja normid, mis on kohustuslikud antud tootmisharule;

organiseerib ametiühingukaadri ettevalmistamist ja väljaõpet, hoolitseb tema ideelis-poliitilise kasvatamise eest;

kirjastab ametiühingu ajalehti, ajakirju ja trükiseid;

edutab aktiivseid ametiühingu liikmeid tööle riiklikesse, nõukogude, majandus- ja ühiskondlikesse organisatsioonidesse;

määrab kindlaks ametiühingu keskkomitee struktuuri ja kinnitab ametiühingu keskkomitee osakondade juhatajad;

suunab vabatahtliku spordiühingu tegevust ja aitab kaasa tema arengule;

peab ning arendab sidet välismaa ametiühingutega.

Ametiühingu keskkomitee pleenum kutsutakse kokku mitte harvem kui üks kord kuue kuu jooksul. Ametiühingu keskkomitee liikmekandidaadid ja revisjonikomisjoni liikmed võtavad ametiühingu keskkomitee pleenumite istungitest osa nõuandva hääleõigusega.

Ametiühingu keskkomitee valib jooksva töö juhtimiseks presiidiumi, koosseisus: esimees, sekretär ja presiidiumi liikmed.

Oma tegevuse eest vastutab ametiühingu keskkomitee ametiühingu kongressi ja ÜAÜKN-i ees.

IV. Ametiühingute vabariiklikud, krai-, oblasti-, linna- ja rajooniorganid

30. Ametiühingute oblasti-, krai- ja vabariiklikud nõukogud ning revisjonikomisjonid valitakse vastavatel ametiühingutevahelistel konverentsidel kaheks aastaks.

Delegaadid ametiühingutevahelistele konverentsidele valitakse ametiühingu liikmete koosolekuil neis ettevõtteis, asutustes ja õppeasutustes, kus ametiühingu-organisatsioonid alluvad vahetult ametiühingute keskkomiteedele, ja ametiühingute linna-, rajooni-, krai- ning vabariiklikel tootmisharulistel konverentsidel.

31. Ametiühingute oblasti-, krai- ja vabariiklikud nõukogud:

viivad ellu ametiühingutevahelisi üritusi;

koordineerivad oblasti, krai ja vabariiklike ametiühingu-organisatsioonide ühist tegevust, mis on suunatud sotsialistliku võistluse arendamisele tööviljakuse tõstmiseks, riiklike plaanide täitmiseks ja ületamiseks ettevõtete, masina-traktorijaamade ja sovhooside poolt ning tööliste ja teenistujate materiaalse ning elutarbelise olukorra ja kultuurilise teenindamise edasisele parandamisele;

teevad koos nõukogude organitega oblasti, krai ja vabariigi ulatuses sotsialistliku võistluse kokkuvõtteid;

organiseerivad laiades tööliste ja teenistujate hulkades tootmisnovaatorite eesrindlike kogemuste propageerimist ja taotlevad ettevõtetes, masina-traktorijaamades ja sovhoosides eesrindlike töömeetodite juurutamist;

teostavad kontrolli ÜAÜKN-i otsuste täitmise üle oblasti, krai ja vabariigi ametiühingu-organisatsioonide poolt ja võtavad tarvitusele abinõusid nende töö parandamiseks;

üldistavad ja levitavad ametiühingu töö eesrindlikke kogemusi;

viivad läbi ametiühingu aktiivi koosolekuid; korraldavad ametiühingu aktiivi õpetamiseks ametiühingutevahelisi kursusi ja seminare;

juhivad ametiühingutevahelisi kultuuri- ja kehakultuuri-asutusi, hoolitsevad kultuuripaleede, klubide ja ametiühingute teiste kultuuriasutuste töö taseme tõstmise eest;

organiseerivad ametiühingu-organisatsioonide ühiskondlikku kontrolli kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete üle, elanikkonna meditsiinilise ja elutarbelise teenindamise üle, elamu- ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö plaanide täitmise üle ja võtavad tarvitusele abinõud avastatud puuduste kõrvaldamiseks.

Ametiühingute nõukogude pleenumid kutsutakse kokku mitte harvem kui üks kord nelja kuu jooksul.

32. Ametiühingute vabariiklikud, krai-, oblasti-, tee-, basseini-, linna-, rajoonikomiteed ja revisjonikomisjonid valitakse vastava ametiühingu konverentsil, mis kutsutakse kokku üks kord kahe aasta jooksul.

Konverents kuulab ära komitee ja revisjonikomisjoni aruanded, arutab ametiühingu töö küsimusi, töö ja tootmise organiseerimise, tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbelise teenindamise küsimusi, valib juhtivad ametiühingu-organid, delegaadid ametiühingu kongressile ja ametiühingutevahelisele konverentsile.

33. Ametiühingukomiteed juhivad vastavat ametiühingu-organisatsiooni vabariigi, krai, oblasti, linna, rajooni, raudtee või basseini piires, osutavad neile abi sotsialistliku võistluse arendamisel, võtavad tarvitusele abinõusid kollektiivlepingute ja töökaitsealaste kokkulepete täitmise kindlustamiseks; organiseerivad ÜAÜKN-i ja ametiühingu keskkomitee otsuste täitmist ametiühingu-organisatsioonide poolt; kinnitavad ametiühingute algorganisatsioonide eelarved, korraldavad ametiühingu aktiivi koosolekuid, kindlustavad kriitika ja enesekriitika arendamist ning kasvatavad ametiühingu liikmeid puudustesse leppimatu suhtumise vaimus.

34. Ametiühingute oblasti-, krai- ja vabariiklike komiteede pleenumid kutsutakse kokku mitte harvem kui üks kord nelja kuu jooksul, ametiühingu linna- ja rajoonikomiteede pleenumid aga — üks kord kolme kuu jooksul.

35. Kogu oma tegevusest annavad komiteed aru vastavale vabariiklikule, krai-, oblasti-, linna- või rajooni ametiühingu liikmete konverentsile ja ametiühingu keskkomiteele, vabariikides, kraides ja oblastites läbiviidavate ametiühingutevaheliste ürituste suhtes aga annavad nad aru ka ametiühingute nõukogudele.

36. Ametiühingute nõukogud ja komiteed valivad oma koosseisust esimehe, sekretäri ja presiidiumi liikmed.

V. Ametiühingu algorganisatsioonid

37. Ametiühingu aluseks on ametiühingu algorganisatsioonid. Ametiühingu algorganisatsioon koosneb ühes ettevõttes, masina-

traktorijaamas, sovhoosis, asutuses töötavaist või ühes õppeasutuses õppivaist ametiühingu liikmeist.

Ametiühingu algorganisatsiooni kõrgemaks organiks on ametiühingu liikmete üldkoosolek.

Ettevõtteis ja asutustes, kus üldkoosolekute kokkukutsumine on võimatu töö tõttu mitmes vahetuses või tsehhide ja tööpiirkondade territoriaalse killustatuse tõttu, kutsutakse kokku vahetuste koosolekud või ettevõtte, asutuse ametiühingu liikmete konverentsid.

38. Ametiühingu algorganisatsiooni ülesandeks on:

a) ettevõtte, masina-traktorijaama, sovhoosi, asutuse kõigi tööliste ja teenistujate mobiliseerimine riikliku plaani täitmisele ja ületamisele, töödistsipliini tugevdamisele ja sotsialistliku võistluse arendamisele;

b) kõigi tööliste ja teenistujate ametiühingu liikmeks värbamine ja nende hulgas poliitilis-haridusliku töö tegemine;

c) kollektiivlepingus ettenähtud kohustuste täitmine;

d) praktiliste abinõude väljatöötamine ja elluviimine tööviljakuse tõstmiseks, kvaliteedi parandamiseks, tsehhi ja brigaadi isemajandamise juurutamiseks, toodangu omahinna alandamiseks ja ettevõtte rentaabluse tõstmiseks; tootmisnõupidamiste korraldamine ja kontroll nende otsuste täitmise üle; ratsionaliseerimisettepanekute juurutamisele kaasaaitamine;

e) kontrolli teostamine töönormide revideerimise üle, töötajate tarifikatsiooni õigsuse kontrollimine, üksikute tööliste poolt töönormide mittetäitmise põhjuste väljaselgitamine ja abinõude tarvitusele võtmine nende kõrvaldamiseks, töötasusüsteemide rakendamise, tööliste ja teenistujatega arvelduste teostamise õigsuse ning neile töötasu õigeaegse väljamaksmise kontrollimine;

f) eesrindlike töömeetodite koolide organiseerimine, kaadritööliste ning insener-tehniliste töötajate šefluse korraldamine uute tööliste üle, loengute ja ettekannete korraldamine eesrindlike töömeetodite kohta ja eesrindlike kogemuste levitamise ja juurutamise teiste vormide kasutamine; töölistele ja teenistujatele abi osutamine töönormide täitmisel ja ületamisel ning nende tootmisalase kvalifikatsiooni tõstmisel;

g) pidev hoolitsemine tööliste ja teenistujate töötingimuste ja elutarbelise teenindamise parandamise eest; kontrolli teostamine elamu- ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö plaanide täitmise ja kaubandus- ning ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle;

h) tööliste ja teenistujate kultuuriliste vajaduste rahuldamine, massilise kultuuri- ja kehakultuuritöö ulatuslik arendamine ettevõtteis ja asutustes;

i) kõrgemate ametiühingu-organite ja üldkoosolekute otsuste elluviimine;

j) kriitika ja enesekriitika arendamine ning ametiühingu liikmete kasvatamine puudustesse leppimatu suhtumise vaimus.

39. Jooksva töö korraldamiseks valib ametiühingu algorganisatsioon, millesse kuulub vähemalt 25 ametiühingu liiget, üheks aas-

taks käitis- või kohaliku komitee ja revisjonikomisjoni, ametiühingu-organisatsioon aga, millesse kuulub vähem kui 25 ametiühingu liiget — ametiühingu-organisaatori.

Käitis- või kohaliku komitee ja revisjonikomisjoni arvulise koosseisu määrab ametiühingu liikmete üldkoosolek või konverents.

Käitis- või kohalik komitee sõlmib ettevõtte administratsiooniga kollektiivlepingu ja organiseerib kollektiivlepingu täitmise massilise kontrolli ning võtab tarvitusele abinõud selle täitmiseks; juhib tootmisnõupidamiste tööd; arendab massilist leiutus- ja ratsionaliseerimistegevust; kontrollib tööseadusandluse, tööstustervishoiu ja ohutustehnika normidest ning eeskirjadest kinnipidamist; korraldab tööd tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbelise teenindamise alal; kutsub kokku üldkoosolekuid ja konverentse; organiseerib kõrgemate ametiühingu-organite otsuste täitmist;

tõmbab ametiühingu liikmeid kaasa aktiivsesse ühiskondlikku töösse, viib läbi sotsiaalkindlustuse nõukogu valimisi, moodustab ametiühingu töö eri alade jaoks komisjone ja kinnitab nende koosseisu.

40. Ettevõtete tsehhides luuakse käitiskomitee otsusel tsehhikomiteed, asutuste osakondades ja valitsustes luuakse aga kohaliku komitee otsusel ametiühingubürood, mis valitakse üheks aastaks.

Tsehhikomiteed ja ametiühingubürood organiseerivad kogu ametiühingu tööd tsehhides ja osakondades, moodustavad ametiühingu töö eri alade jaoks komisjone, kindlustavad käitis- ja kohaliku komitee ning kõrgemate ametiühingu-organite otsuste täitmist, korraldavad tööliste ja teenistujate üldkoosolekuid, loovad ametiühingurühmi ja suunavad rühmaorganisaatorite tööd.

41. Ühes brigaadis, ühel masinal, ühel agregaadil, ühes tööpiirkonnas jne. töötavate ametiühingu liikmete paremaks teenindamiseks luuakse ametiühingurühmad.

Ametiühingurühma üldkoosolekul valitakse lahtisel hääletusel üheks aastaks ametiühingu rühmaorganisaator. Abiks rühmaorganisaatorile valib ametiühingurühm oma koosseisust sotsiaalkindlustuse delegaadi, kultuuriorganisaatori ja ühiskondliku töökaitseinspektori.

Ametiühingu rühmaorganisaator värbab kõik töötajad ametiühingu liikmeiks, kogub ametiühingu liikmeilt liikmemaksu;

toetab aktiivselt tööliste ja teenistujate eesrindlikke algatusi tootmise alal; aitab kaasa nende loova algatuse ilmutamisele ja ulatuslikule arendamisele, osutab kaasabi tootmisnovaatoritele, hoolitseb kõrgelt tootlike töömeetodite levitamise eest oma rühma kõigi tööliste hulgas;

koos meistriga, brigadiiriga arendab sotsialistlikku võistlust tootmisülesannete täitmiseks ja ületamiseks, toodangu kvaliteedi parandamiseks ja materjalide kokkuhoiuks iga töölise poolt;

viib läbi ametiühingurühma tootmisnõupidamisi ja üldkoosolekuid ning abistab käitis-, kohalikku ja tsehhikomiteed tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbelise teenindamise abinõude teostamisel.

VI. Ametiühingute rahalised ressursid

42. Ametiühingute rahalised ressursid koosnevad sisseastumismaksudest ja igakuistest liikmemaksudest, kultuurihariduslike ja spordiasutuste, abiettevõtete, hoonete ja ehituste tuludest ning muudest sissetulekutest.

43. Igakuused liikmemaksud määratakse kindlaks järgmises suuruses:

need, kelle kuupalk (stipendium) on kuni 500 rubla, maksavad 50 kopikat palga iga 100 rubla eest;

501 kuni 600	rubla	4 rubla
601 „ 700	„	5 „
üle 700	„	1%.

Ametiühingu liikmeile — pensionäridele, kes ei tööta, ja õpilastele, kes ei saa stipendiumi, määratakse liikmemaks 50 kopikat kuus.

44. Sisseastumismaksu võetakse ametiühingu liikmeks astumisel ühe protsendi ulatuses saadavast töötasust või stipendiumist, õpilastelt aga, kes stipendiumi ei saa — üks rubla.

45. ÜAÜKN-i rahalised ressursid moodustuvad summadest, mida ametiühingute keskkomiteed eraldavad ÜAÜKN-ile neile laekuvatest liikmemaksudest ÜAÜKN-i poolt kindlaksmääratud ulatuses, ning muudest sissetulekutest.

46. Ametiühingute vabariiklikke, krai- ja oblastinõukogusid peetakse ülal kinnitatud eelarve kohaselt ÜAÜKN-i rahaliste ressursside arvel.

47. Ametiühingute rahalised ressursid suunatakse ametiühingu liikmete kultuuriliseks teenindamiseks, nende materiaalseks toetamiseks ja ametiühingu-organite organisatsioonilis-majanduslikeks üritusteks. Rahaliste ressursside kasutamise suund määratakse kindlaks keskkomiteede poolt iga aasta eelarve kinnitamisel ja ÜAÜKN-i poolt ametiühingute koondeelarve kinnitamisel.

Ametiühingu-organid kulutavad rahalisi ressursse kõrgema ametiühingu-organi poolt kinnitatud eelarve kohaselt.

ÜAÜKN, ametiühingute keskkomiteed, vabariiklikud, krai-, oblasti-, samuti käitis- ja kohalikud komiteed avaldavad oma finantsaruanded ametiühingu liikmeile teadmiseks.

48. Ametiühingute rahaliste ressursside ja vara käsutamise õigus on valitud ametiühingu-organitel, kes vastutavad summade õigeaegse laekumise, vara alalhoiu ja nende õige kasutamise eest.

Vara ümberjaotamine ametiühingu raames toimub ametiühingu keskkomitee otsusel, ametiühingute vahel aga ÜAÜKN-i otsusel.

49. Ametiühingu-organite revisjonikomisjonid valivad oma koosseisust esimehe ja sekretäri. Revisjonikomisjonid revideerivad ametiühingute eelarve ja riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmist, rahaliste ressursside kulutamise ja ametiühingute vara kasutamise õigsust, arvepidamise ja aruandluse korraldamist; teostavad kontrolli töötajate kirjade ja avalduste õigeaegse läbivaatamise üle.

Revisjonikomisjonid annavad aru oma tegevusest kongressidel, konverentsidel ja üldkoosolekuil üheaegselt ametiühingu-organitega.

VII. Ametiühingu-organite kui juriidiliste isikute õigustest

50. Ettevõtete ja asutuste ametiühingukomiteed, ametiühingute linna-, rajooni-, tee-, basseini-, oblasti-, krai-, vabariiklikud ja keskkomiteed, samuti ÜAÜKN ja ametiühingute vabariiklikud, krai-, oblastinõukogud on juriidilised isikud. Neil on pitsat ja stamp, mille näidis on kindlaks määratud vastava ametiühingu keskkomitee ja ÜAÜKN-i poolt.

51. Igal tootmisharulisel ametiühingul on oma põhikiri, mis kajastab selle ametiühingu iseärasusi ning vastab NSV Liidu ametiühingute põhikirjale.

Iga ametiühingu põhikiri kuulub registreerimisele ÜAÜKN-is.

TÖÖ AMETIÜHINGU AKTIIVIGA

Tööst ametiühingu aktiiviga ettevõtteis

ÜAÜKN-i VII pleenumi otsus 8. detsembrist 1951

Ametiühingud, olles kommunismi kooliks, viivad kogu oma mitmekülgse tegevuse tööliste ja teenistujate hulgas läbi kommunistliku partei juhtimisel, toetudes laialdasele ametiühingu aktiivile. Tehase-, kohalikud, tsehhikomiteed, komisjonid ja ametiühingu rühmaorganisaatorid tugevdavad sidemeid tööliste ja teenistujate hulkadega ning tõmbavad neid kaasa aktiivsele osavõtule ettevõtete tootmisalasest ja ühiskondlikust elust. Sõjajärgsetel aastatel on tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate arv, kes võtavad aktiivselt osa ettevõtete ja asutuste ametiühingu-organisatsioonide tööst, kasvanud peaaegu kahekordseks ja moodustab 11 miljonit inimest.

Ühtlasi märgib ÜAÜKN-i pleenum, et mõned ametiühingute keskkomiteed, vabariiklikud, krai-, oblasti- ja käitiskomiteed ning nõukogud tõmbavad töölisi ja teenistujaid ikka veel nõrgalt kaasa ametiühingurühmade ning tsehhi- ja käitiskomiteede komisjonide töösse, organiseerivad halvasti nende tööd ning ei toetu küllaldasel määral ametiühingu aktiivile, mille tagajärjeks on tõsised puudused ametiühingu-organisatsioonide tegevuses.

Käitis- ja tsehhikomiteed instrueerivad puudulikult komisjonide liikmeid, ametiühingute rühmaorganisaatoreid, kultuuritöö organisaatoreid, sotsiaalkindlustuse delegaate, ühiskondlikke töökaitseinspektoreid ning ei kutsu regulaarselt kokku selle aktiivi nõupidamisi ametiühingu töö praktika küsimuste arutamiseks. Ametiühingu liikmeile antakse sageli ühiskondlikke kohustusi, arvestamata nende kogemusi ja teadmisi.

Ametiühingute keskkomiteed, vabariiklikud, krai-, oblastikomiteed ning nõukogud abistavad vähe käitiskomiteesid töö korraldamisel ametiühingurühmades ja tsehhikomiteedes ning komisjonide aktiivsuse tõstmisel ametiühingu-elu küsimuste otsustamisel ja ei tegele küllaldaselt ametiühingu-organite töökogemuste tundmaõppimise, üldistamise ja levitamisega ettevõtteis.

Paljud käitiskomiteed teevad tsehhikomiteede, komisjonide liikmete ja ametiühingu rühmaorganisaatorite poliitiliste teadmiste tõstmise alal ebarahuldavat tööd, ei kindlusta aktivistide laialdast kaasatõmbamist õppustele, lükkavad edasi seminaride läbiviimise tähtpäevi ning ei pea kinni kinnitatud õppeplaanidest.

Ametiühingute keskkomiteed, vabariiklikud, krai- ja oblastikomiteed ning nõukogud ei abista küllaldaselt käitiskomiteesid kursuste ja seminaride organiseerimisel ametiühingu aktivistidele ettevõtteis ja asutustes, kontrollivad pealiskaudselt õppuse sisu ja kvaliteeti, suunavad vähekvalifitseeritud lektoreid ettevõtteisse loengute pidamiseks poliitilistel ja loodusteaduslikel teemadel ning majanduse, tootmistehnika ja ametiühingu töö praktika küsimustes. Eriti puudulikult organiseerivad tööd aktiiviga raudteetransporditööliste, kohaliku, liha- ja piimatööstuse tööliste ning sidetööliste ametiühingu keskkomiteed.

ÜAÜKN-i Sekretariaat kontrollib nõrgalt ametiühingu-organite tööd ametiühingu aktiivi kasvatamisel ja õpetamisel.

Silmas pidades, et üha suurema arvu ametiühingu liikmete kaasatõmbamisel ametiühingu-organisatsioonide praktilisele tegevusele on väga suur tähtsus ametiühingu töö parandamiseks ettevõtteis, ÜAÜKN-i pleenum o t s u s t a b:

1. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, krai-, oblasti- ja käitiskomiteesid ning nõukogusid kõrvaldama puudused ametiühingu liikmete laialdaste hulkade kaasatõmbamise alal aktiivsele osavõtule ettevõtete ametiühingu-organisatsioonide tööst; kindlustama ametiühingurühmade, tsehhikomiteede ja komisjonide töö parandamist ja nende osatähtsuse tõstmist tootmis- ning tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbelise teenindamise küsimuste lahendamisel.

2. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone suunama ettevõtete ametiühingurühmade, tsehhi- ja käitiskomiteede ning nende komisjonide jõupingutusi sotsialistliku võistluse edasisele arendamisele nomenklatuuris ja assortimendis kindlaksmääratud toodangu väljalaske plaanide eduka täitmise ja ületamise eest, toodangu kvaliteedi parandamise ja omahinna alandamise, tooraine, materjalide ja elektrienergia kokkuhoiu eest, tootmise sisemiste reservide ärakasutamise eest.

Ettevõtete ametiühingu-organisatsioonid peavad abistama töölisi ja teenistujaid sotsialistlike kohustuste täitmisel, õigeaegselt tegema ametiühingurühmades ja -komiteede istungeil võistluse kokkuvõtteid, laialdaselt levitama tootmisnovaatorite kogemusi, parandama tootmisnõupidamiste tööd, mis on tähtsaks vahendiks tööliste,

insener-tehniliste töötajate ja teenistujate aktiivsuse suurendamisel. On tarvis saavutada ametiühingurühmade, komisjonide, tsehhi- ja käitiskomiteede aktiivset osavõttu kollektiivlepingute kohustuste väljatöötamisel ja nende täitmise kontrollimisel.

3. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, krai- ja oblastikomiteesid ning nõukogusid igakülgselt abistama käitiskomiteesid aruande-valimiskoosolekute ja konverentside ettevalmistamisel ja läbiviimisel ettevõtteis, kindlustama aruannete ja valimiste käigus ametiühingu töö taseme tõusu ning ametiühingu liikmete veelgi laialdasemat kaasatõmbamist aktiivsele ametiühingu tööle. Tuleb saavutada seda, et ametiühingu komiteedesse valitaks tootmiseesrindlasi, kellel on tööliste ja teenistujate laialdaste hulkade usaldus ja kes on võimelised tegelikult ellu viima partei poliitikat.

Pleenum juhib tähelepanu vajadusele rohkem kaasa tõmmata ametiühingu-organisatsioonide töösse naisi ja noori ning neid julgemini edutada juhtivale tööle.

4. Pleenum kohustab ametiühingute käitis- ja tsehhikomiteesid kinnitama ametiühingu-algorganisatsioonides hiljemalt kahe nädala jooksul pärast aruannete ja valimiste lõpetamist komisjonide koosseisud ja tutvustama neid töö organiseerimise määruste ja korraga. Kohustuste jaotamisel komiteede ja komisjonide liikmete vahel tuleb arvesse võtta nende teadmisi ja töökogemusi.

5. Kohustada käitiskomiteesid süstemaatiliselt instrueerima komisjonide ja tsehhikomiteede liikmeid, ametiühingu rühmaorganisaatoreid, kultuuritöö organisaatoreid, sotsiaalkindlustuse delegaate, ühiskondlikke töökaitseinspektoreid, kehakultuuritöö organisaatoreid ning regulaarselt kokku kutsuma nõupidamisi ettevõtete ees seisvate ülesannete täitmise küsimustes, samuti ametiühingu töö praktika küsimustes, tutvustama neid kõrgemate ametiühinguorganite otsustega.

6. Pleenum kohustab ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, krai- ja oblastikomiteesid ning nõukogusid tõstma ametiühinguorganisatsioonide juhtimise taset, sagedamini suunama oma töötajaid ettevõtteisse ametiühingu-organisatsioonide praktiliseks abistamiseks, tundma õppima ja laialdaselt levitama parimate käitis- ja tsehhikomiteede, ametiühingurühmade, komisjonide ja üksikute aktivistide töökogemusi.

7. Pleenum kohustab ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, krai- ja oblastikomiteesid ning nõukogusid regulaarselt kokku kutsuma ametiühingu aktiivi koosolekuid, kus arutataks küsimusi tootmisplaanide ja kollektiivlepingute täitmisest, sotsialistliku võistluse käigust, toodangu kvaliteedi parandamisest ja omahinna alandamisest, elamuehituse, elutarbelise ja kultuurilise ehitustöö käigust, kommunaal-ettevõtete tööst, ja teisi küsimusi, mis on seotud tootmise ning tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbelise teenindamise parandamisega.

Pleenum teeb ettepaneku ametiühingute keskkomiteede, vabariik-

like, krai- ja oblastikomiteede ning nõukogude töötajaile sagedamini esineda ettekannetega ametiühingu aktiivi koosolekuil.

Ametiühingu-organid peavad kindlustama majandusliku ja ametiühingu töö puuduste bolševistliku kriitika ja enesekriitika hoogsa arendamise, peavad hoolikalt kuulda võtma tööliste ja teenistujate ettepanekuid ning võtma tarvitusele abinõud nende ettepanekute täitmiseks.

8. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone parandama tööd käitis- ja tsehhikomiteede ning komisjonide liikmete, ametiühingu rühmaorganisaatorite, kultuuritöö organisaatorite, sotsiaalkindlustuse delegaatide, ühiskondlike töökaitseinspektorite poliitilise ja kultuurilise taseme tõstmisel, aitama ametiühingu aktivistidel omandada marksistlik-leninlikku teooriat, rohkem organiseerima loenguid, ettekandeid ja konsultatsioone poliitilistel ja loodusteaduslikel teemadel, ametiühingu töö praktika, ametiühinguliikumise ajaloo, sotsialistliku tootmise ökonoomika ja tehnika küsimustes.

Teha ettepanek ametiühingute keskkomiteedele, vabariiklikele, krai- ja oblastikomiteedele ning nõukogudele laiendada ametiühingu kursuste ja seminaride võrku ja tõsta õppuse kvaliteeti. Tuleb kindlustada ettevõtete vastvalitud aktivistidele õppusi seminaride ja kursuste näol.

9. Kohustada ametiühingute nõukogusid ja keskkomiteesid parandama ametiühingukabinettide tööd ning kindlustama praktilise abi osutamist käitiskomiteedele loengute, ettekannete, seminaride ja konsultatsioonide organiseerimisel ettevõtete ametiühingu aktiivi jaoks.

10. Pleenum teeb ülesandeks ÜAÜKN-i Sekretariaadile tugevdada kontrolli ametiühingu-organite töö üle ametiühingu aktiivi kasvatamisel ja õpetamisel ning võtta tarvitusele abinõud kursuste ja seminaride varustamiseks õppevahenditega ametiühingu töö küsimustes.

11. Pleenum kohustab ajalehe «Trud» toimetust ja samuti ajakirjade «V pomoštš profsojuznomu aktivu» («Abiks ametiühingu aktiivile»), «Professionalnõje sojuzõ» («Ametiühingud») ja «Klub» («Klubi») toimetusi laialdasemalt valgustama ajakirjanduses ettevõtete ametiühingu-organisatsioonide tööpraktikat.

*

Pleenum avaldab veendumust, et ametiühingu-organisatsioonid kindlustavad oma töö edasist parandamist ettevõtteis, tõstavad veelgi kõrgemale oma osatähtsust võitluses rahvamajandusplaanide eduka täitmise ja ületamise eest ning koondavad veelgi tihedamalt kõiki töölisi, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid kommunistliku partei ning suure Stalini ümber.

Ametiühingu-organisatsioonide töö parandamisest tööliste ja teenistujate üldkoosolekute läbiviimisel ettevõtetes ja asutustes

Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 14. augustist 1948

1. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid kõrvaldama tõsised puudused üldkoosolekute organiseerimisel ja läbiviimisel ettevõtetes ja asutustes, tõstma üldkoosolekute kui rahvahulkade kommunistliku kasvatuse kooli osatähtsust, kui tähtsama vahendi osatähtsust tööliste ja teenistujate kaasatõmbamisel bolševike partei ja valitsuse poolt nõukogude rahva ette seatud küsimuste lahendamisest aktiivseks osavõtuks.

2. Teha ettepanek käitis-, kohalikele ja tsehhikomiteedele:

a) parandada kokkukutsutavate üldkoosolekute ettevalmistamist, tõmmata sellele tööle kaasa ametiühingu aktiiv (komisjonide juhatajad, ametiühingu rühmaorganisaatorid jt.): koosoleku toimumise päevast ja kohast teatada töölistele ja teenistujatele vähemalt viis päeva enne selle kokkukutsumist, kasutades selleks otstarbeks kuulutusi, tehase ajakirjandust ja kohalikke raadiosaateid; korrastada õigeaegselt ruumid koosolekute läbiviimiseks; kindlustada vajalikud tingimused naiste-emade osavõtuks koosolekutest, teostada koosolekust osavõtjate arvestust;

b) tutvustada töölisi ja teenistujaid ametiühingu rühmaorganisaatorite kaudu varakult koosoleku päevakorraga, selgitada töölistele vajadust koosolekust aktiivselt osa võtta ja kindlustada, et kõik töölised ning teenistujad osa võtaksid igast koosolekust;

c) abistada tsehhikomiteesid tsehhi tööliskoosolekutele kvalifitseeritud ettekandjate eraldamisega, instrueerida tsehhikomiteesid koosolekute läbiviimise korra küsimuses, suunata käitis- ja kohalike komiteede liikmeid tsehhikoosolekuid ette valmistama ja neist osa võtma;

d) kindlustada tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel vaba kriitika ja enesekriitika arendamine, luua kõik tingimused, mis võimaldavad töölistel ja teenistujatel bolševistliku julgusega, vaatamata isikutele, paljastada puudusi ja vigu majandus- ja ametiühinguorganisatsioonide töös; koosoleku poolt heakskiidetud tööliste ja teenistujate ettepanekud nende puuduste kõrvaldamiseks peavad olema fikseeritud koosoleku otsuses.

3. Määrata, et tööliste ja teenistujate üldkoosolekud tsehhides ja osakondades peavad toimuma vähemalt kord kuus, ettevõtetes, kaevandustes ja asutustes — üks kord poolteise kuu jooksul.

Ettevõtetes, kus töö toimub vahetusega, kus pole võimalik kõiki ettevõtte töölisi ja teenistujaid üldkoosolekule kokku kutsuda üheaegselt, tuleb koosolekuid korraldada samasugustel tähtaegadel vahetuste kaupa.

Üldkoosolekute läbiviimise aja peab valima selliselt, et see oleks sobiv töölistele ja teenistujatele ning võimaldaks koosoleku päevakorra küsimusi asjalikult ja igakülgselt läbi arutada.

4. Ettevõtete direktorid, asutuste juhatajad, ametiühingute kesk-,

oblasti-, käitis- ja kohalike komiteede esimehed peavad sagedamini esinema tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel ettekannetega, andma tööliste ja teenistujate poolt koosoleku käigus esitatud küsimustele ammendavaid vastuseid.

Kohustada käitis- ja kohalikke komiteesid tegema teatavaks ettevõtete ja asutuste juhatajaile üldkoosolekuil vastuvõetud otsused, kehtestama alalise kontrolli üldkoosolekute otsuste täitmise üle. Tsehhide ja osakondade ülemad, ettevõtete direktorid ja asutuste juhatajad on kohustatud ametiühingu-organisatsioonidele teatama tööliste ja teenistujate üldkoosolekute otsuste täitmiseks tarvituselevõetud abinõudest.

Ettevõtete juhatajad, käitis-, kohalike ja tsehhikomiteede esimehed peavad järjekordsetel üldkoosolekutel ette kandma varem vastuvõetud otsuste täitmisest.

5. Kohustada ametiühingute kesk- ja oblastikomiteesid regulaarselt suunama presiidiumide liikmeid ning ametiühingute kesk- ja oblastikomiteede vastutavaid töötajaid koosolekutele ettekannetega esinemiseks ja koosolekutest osavõtmiseks.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1948, nr. 17)

Ametiühingurühmade tööst

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus 15. augustist 1950

Ametiühingute X kongress juhtis tähelepanu vajadusele saavutada käitis-, kohalike ja tsehhikomiteede ning ametiühingurühmade osatähtsuse suurenemine ettevõtete ja asutuste tootmis- ja ühiskondlikus elus. Kongress tegi käitis- ja kohalikele komiteedele ettepaneku rohkem tugineda oma töös ametiühingurühmadele ja aktiivile. Ametiühingute põhikirjas rõhutatakse ametiühingurühmade suurt tähtsust tööliste ja teenistujate järjest kasvavate nõuete teenindamisel.

ÜAÜKN-i ja ametiühingute nõukogude poolt teostatud ametiühingurühmade tegevuse kontrollimine näitas, et paljud ametiühingud teevad suurt tööd sotsialistliku võistluse arendamisel tootmisplaanide täitmise ja ületamise eest, osutavad tsehhi-, käitis- ja kohalikele komiteedele praktilist abi tööliste ja teenistujate elutarbeliste vajaduste ja kultuuriliste nõudmiste rahuldamisel.

Paljud ametiühingu rühmaorganisaatorid, olles tootmiseesrindlased ja sotsialistliku võistluse uute vormide algatajad, on võitnud tööliste ja teenistujate tõelise austuse. Oma isikliku eeskujuga, samuti ka organisatoorse ja kasvatusliku tööga oma ametiühingurühma liikmete hulgas aitavad nad kaasa rahvahulkade loova aktiivsuse edasisele tõusule, töö organiseerimise parandamisele tootmisjaoskondades ja brigaadides, uute tootmisreservide väljaselgitamisele ja kasutamisele.

Paljudes ettevõtetes olid ametiühingu rühmaorganisaatorid initsiaatoriteks massilise liikumise arendamisel toodangu eeskujuliku

kvaliteedi brigaadide loomise eest, kõrge tootmiskultuuri, toormaterjalide ja materjalide kokkuhoiu, toodangu omahinna alandamise ja üleplaanilise kasumi eest.

Suurt väärtust kujutab endast rühmade ametiühingu aktiivi algatus mahajäänud töölistele abi organiseerimisel, neile stahaanovlike kogemuste edasiandmisel, eesmärgiga saavutada töönormide täitmine ja ületamine kõigi tööliste poolt.

Viimasel ajal pööratakse ametiühingurühmade töös rohkem tähelepanu töötingimuste ning tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbelise teenindamise tingimuste parandamise küsimustele.

Ametiühingu rühmaorganisaatorid, sotsiaalkindlustuse delegaadid ja teised ametiühingu aktivistid külastavad haigestunud töölisi ja teenistujaid haiglas ja kodus, osutavad neile vajalikku abi. Laialdasemalt hakati ametiühingurühmades läbi viima poliit-kasvatuslikku ja kultuur-hariduslikku tööd (ajalehtede ja ilukirjanduse kollektiivsed lugemised, vestlused jooksva poliitika teemadel jne.).

Ametiühingurühmadel on suur tähtsus kõigi tööliste ja teenistujate värbamisel ametiühingu liikmeks ja liikmemaksude laekumisplaanide täitmisel, töötajate kasvatamisel kõrge ja teadliku distsipliini vaimus, ametiühingute põhikirja täitmise ja ametiühingudemokraatia edasise arendamise vaimus, ametiühingu töö puuduste kriitika ja enesekriitika arendamise vaimus.

Ühtlasi märgib ÜAÜKN-i Presiidium, et reas ettevõtetes toimub ametiühingutöö rühmades madalal tasemel. Eesrindlike ametiühingurühmade positiivseid töökogemusi ei üldistata ega levitata laialatuslikult. Ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed ei toetu küllaldaselt ametiühingurühmadele, mööduvad sageli tõsistest puudustest nende töös ega osuta ametiühingurühmadele igapäevast praktilist abi. Ametiühingute kesk- ja oblastikomiteed arutavad ametiühingurühmade töö küsimusi väga harva. Sageli ametiühingu aparaadi töötajad, sõites kohapeale, ei tutvu ametiühingurühmade tööga, ei instrueeri ametiühingu rühmaorganisaatoreid, ei abista neid.

Sellise formaalse suhtumise tagajärjel ametiühingu rühmaorganisaatorite juhtimisse on nende osatähtsus reas ettevõtetes vähenenud. Paljudel juhtudel ei teosta ametiühingu rühmaorganisaatorid otsustavat võitlust tootmises esinevate puuduste vastu, lepivad mahajäämusega brigaadide ja jaoskondade töös, sellega, et tööpingid ja seadeldised on korrast ära ja et materjalid ning toormaterjal toimetatakse töötamiskohale ebaühtlaselt.

Sageli ei tee tsehhiülemad ja ametiühingute tsehhikomiteed ametiühingu rühmaorganisaatoritele teatavaks brigaadide ja jaoskonna kuutootmisülesandeid ja -plaane. See nõrgendab ametiühingu ja rühmaorganisaatorite organisaatorlikku osa ja viib selleni, et sageli massilist tootmistööd (sotsialistliku võistluse organiseerimine ja selle tulemustest kokkuvõtete tegemine, tootmisnõupidamiste kokkukutsumine jne.) ei vii tegelikult läbi mitte ametiühingu rühmaorganisaatorid, vaid meistrid ja brigadiirid.

Esineb ka selliseid fakte, kus ametiühingu käitis-, kohalikud ja tsehhikomiteed vaatavad läbi mitmesuguseid üksikutesse töölistesse ja teenistujatesse puutuvaid küsimusi (esikoha määramine sotsialistlikus võistluses, eesrindlaste ergutamine, materiaalse abi andmine, tuusikute andmine sanatooriumidesse ja puhkekodudesse, õppusele suunamine jne.), ei pea nõu ametiühingu rühmaorganisaatoritega ja lahendavad neid küsimusi ilma nende osavõtuta. Nii näiteks jätsid Jaroslavli piduritetehase ametiühingu käitis- ja tsehhikomiteed ametiühingu rühmaorganisaatorid täiesti kõrvale sotsialistliku võistluse kokkuvõtete tegemisest ja tootmiseesrindlaste kindlaksmääramisest, kes oleksid autahvlile ja auraamatusse kandmise väärilised. Jaroslavli rattakummitehase ja Tšeljabinski Kaljušenko-nimelise tehase käitis- ja tsehhikomiteed, rikkudes ametiühingute põhikirja, teostavad ametiühingu liikmete vastuvõtmist ilma ametiühingurühma koosoleku otsusteta. Krivoi Rogi kaevanduse «Gigant» kaevanduskomitee tegi, samuti põhikirja vastaselt, ametiühingu liikmemaksude kogumise vahetult tsehhikomiteede kassapidajate ülesandeks, vabastades seliest kohustusest ametiühingu rühmaorganisaatorid.

Ametiühingu rühmaorganisaatorite miljonilise armee edukas töö oleneb nende ettevalmistusest ja õpetamisest, nende ideelis-poliitilise ja tööalase kvalifikatsiooni igapäevasest tõstmisest. Hoolitsus selle eest on kõigi ametiühingu-organite otsene ülesanne. Kuid seda tööd ei teostata kaugeltki rahuldavalt. Ametiühingu rühmaorganisaatorite õpetamine viiakse tihti läbi formaalselt, lahus ülesannetest, mis seisavad nende või teiste ettevõtete ja asutuste ametiühingu-organisaatorite ees. Sageli ei organiseeri ametiühingu-organisatsioonid, omades selleks vajalikke vahendeid, üldse ametiühingu rühmaorganisaatorite väljaõpet; ametiühingu rühmaorganisaatorite instrueerimisnõupidamistel ja -koosolekutel on sageli paraadlik ja kärarikas iseloom. Selle tagajärjel tunnevad paljud ametiühingu rühmaorganisaatorid, eriti äsjavalitud rühmaorganisaatorid, halvasti ametiühingutöö põhiküsimusi.

Ametiühingute nõukogud üldistavad nõrgalt ametiühingurühmade positiivseid töökogemusi, ei nõua oblasti-, käitis- ja kohalikelt komiteedelt ametiühingu rühmaorganisaatorite juhtimise parandamist.

Ametiühingurühmade töö parandamise ja ametiühingu rühmaorganisaatorite osatähtsuse tõstmise eesmärgil ettevõtetes ja asutustes ÜAÜKN-i Presiidium m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid parandama ametiühingurühmade juhtimist, taotlema ametiühingu rühmaorganisaatorite aktiivsuse kasvu sotsialistliku võistluse arendamisel tootmisplaanide täitmise ja ületamise eest, toodangu kvaliteedi parandamise ja omahinna alandamise eest, samuti ka tööliste ja teenistujate materiaalsete-elutarbeliste ja kultuuriliste nõudmiste rahuldamisel.

2. Ametiühingute käitis-, kohalikud ja tsehhikomiteed peavad

kindlustama tiheda sideme töös ametiühingu rühmaorganisaatorite, meistrite ja brigadiiride vahel. Ametiühingu rühmaorganisaatorite kohuseks on osutada brigadiiridele ja meistritele kui vahetute tootmise organiseerijatele brigaadides ja jaoskondades täielikku kaasabi nende igapäevases töös.

3. Pidada vajalikuks, et ametiühingute käitiskomiteed ja tsehhikomiteed tõmbaksid kaasa üksikuid töölisi ja teenistujaid puudutavate küsimuste lahendamisele nende rühmade rühmaorganisaatoreid, mille koosseisu kuuluvad need töölised ja teenistujad.

4. Ametiühingu rühmaorganisaatorite kui käitis-, kohalike ja tsehhikomiteede aktiivsete abiliste peamised ülesanded kogu ametiühingutöö organiseerimisel ettevõtetes ja asutustes seisavad selles, et:

kaasa tõmmata kõiki töölisi ja teenistujaid sotsialistlikku võistlusse, aidata neid sotsialistlike kohustuste väljatöötamisel, mis näevad ette tööviljakuse kasvu ja töökvaliteedi näitajate parandamist;

taotleda meistritelt ja brigadiiridelt kõigile töölistele ja teenistujatele vajalike tingimuste loomist, mis võimaldavad nende poolt endale võetud kohustusi täita;

koos meistrite ja brigadiiridega kõigi tööliste ja teenistujate osavõtul regulaarselt teha ametiühingurühmade koosolekuil võistluse kokkuvõtteid ja süstemaatiliselt informeerida oma kollektiivi võistluse käigust; regulaarselt kokku kutsuda tootmisnõupidamisi, kus arutatakse praagi, tööseisakute, sisseseadete korrast ära oleku vastu võitlemise küsimusi ja igasuguseid teisi puudusi, mis takistavad töötajail täita töönorme ning tõsta tööviljakust;

koos ühiskondlike töökaitseinspektoritega ja sotsiaalkindlustuse delegaatidega jälgida rangelt tööseadusandlusest kinnipidamist, saavutada töökaitse ja ohutustehnika alal valitseva olukorra järjekindel paranemine, tööliste ja teenistujate haigestumise vähenemine;

selgitada töölistele ja teenistujatele ametiühingute eesmärke ja ülesandeid, ametiühingu liikmete õigusi, saavutada kõigi tööliste ja teenistujate astumine ametiühingusse ja liikmemaksude korralik tasumine;

korraldada tööliste ja teenistujate hulgas regulaarselt ajalehtede lugemist ja vestlusi neid huvitavatel teemadel, meie maal ja välismaal toimuvaist tähtsamaist sündmustest, samuti ka ilukirjanduslike teoste lugemist; määrata, et abiks ametiühingu rühmaorganisaatorile massilise kultuuritöö läbiviimiseks igas ametiühingurühmas peab valima kultuuriorganisaatori.

5. Ametiühingute käitis-, kohalike- ja tsehhikomiteedel tuleb kindlustada ametiühingu rühmaorganisaatorite ideelis-poliitilise ja tööalase kvalifikatsiooni taseme tõstmist; viia läbi neile seminare ametiühingutöö küsimustes; regulaarselt, kuid vähemalt kord kuus kutsuda kokku ametiühingu rühmaorganisaatorite nõupidamisi töökogemuste vahetamiseks, samuti ka neile kõrgemate ametiühinguorganite otsuste tutvustamiseks ja instrueerimiseks, kuidas neid ülesandeid täita. Ametiühingute käitis-, kohalike ja tsehhikomiteede

koosolekutel ära kuulata üksikute rühmaorganisaatorite ettekandeid nende töö kohta.

6. Kohustada kesk- ja oblastikomiteesid, samuti ka ametiühingute nõukogusid süstemaatiliselt suunama ametiühingurühmade tööd ja kohapealse olukorraga tutvunemise alusel üldistama nende töökogemusi; tõstma nõudlikkust ametiühingute käitis- ja kohalike komiteede vastu ametiühingurühmade juhtimise parandamise ja nende töös esinevate puuduste kõrvaldamise alal; abistama ametiühinguorganisatsioone ametiühingu rühmaorganisaatoritele seminaride läbiviimisel, neile loengute ja ettekannete korraldamisel maa sise- ja rahvusvahelisest olukorrast, partei ja valitsuse otsustest.

Ametiühingute kesk- ja oblastikomiteedel ning ametiühingute nõukogudel tuleb laialdaselt populariseerida paremate ametiühingurühmade ja ametiühingu organisaatorite töökogemusi ajakirjanduses ja nõupidamistel, samuti ka nende aruannete arutamise teel ametiühingukomiteede presiidiumidel. Seejuures on vaja saavutada, et ametiühingu rühmaorganisaatorite eesrindlikud töömeetodid laialdaselt leviksid kõigis ametiühingu-organisatsioonides.

7. Kohustada ajalehe «Trud» ja ajakirjade «Professionalnõje sojuzõ» ja «V pomoštš profsojuznomu aktivu» toimetusi laialdaselt valgustama ametiühingurühmade ja ametiühingu rühmaorganisaatorite tööd ja nende töö juhtimise kogemusi ametiühingute käitis-, kohalike, oblasti- ja keskkomiteede ning ametiühingute nõukogude poolt.

8. Teha ettepanek ametiühingute keskkomiteedele ja nõukogudele, ametiühingute oblasti-, linna-, rajooni-, käitis- ja kohalikele komiteedele k. a. septembris—oktoobris läbi viia linnades, rajoonides ja ettevõtetes ametiühingu rühmaorganisaatorite nõupidamised käesoleva määruse läbiarutamiseks; arendada praktilist tööd määruse täitmiseks kõigi ametiühingu rühmaorganisaatorite ja tööliste ning teenistujate laiade hulkade mobiliseerimise tähe all võitluseks 1950. aasta rahvamajandusplaani ennetähtaegseks täitmiseks, Nõukogude riigi võimsuse edasiseks tugevdamiseks.

(«UAUKN-i Bülletään», 1950, nr. 17)

Ametiühingu rühmaorganisaatori põhimäärus

Kinnitatud UAUKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951

Ametiühingurühmade organiseerimine

1. Vastavalt NSV Liidu ametiühingute põhikirjale moodustatakse ühes brigaadis, ühel masinal, ühel agregaadil, ühes tööpiirkonnas jne. töötavate ametiühinguliikmete paremaks teenindamiseks ametiühingurühmad.

2. Ametiühingurühma töö juhtimiseks valitakse rühmaorganisaator. Ametiühingu rühmaorganisaatori aruandlus ja valimised toimuvad ametiühingurühma liikmete üldkoosolekul. Rühmaorganisaator valitakse lahtise hääletuse teel üheks aastaks.

3. Ametiühingurühma liikmete üldkoosolekul valitakse samuti lahtise hääletuse teel üheks aastaks sotsiaalkindlustuse delegaat, ühiskondlik töökaitseinspektor ja kultuuritööorganisaator, kes töötavad ametiühingu rühmaorganisaatori juhtimisel.

4. Rühmaorganisaator abistab käitis-, kohalikku, tsehhikomiteed ametiühingu töö organiseerimisel oma rühma tööliste ja teenistujate hulgas.

Rühmaorganisaator teeb alljärgnevat tööd:

a) organiseerib oma rühma tööliste ja teenistujate hulgas sotsialistlikku võistlust tootmisülesannete täitmiseks ja ületamiseks, toodangu kvaliteedi parandamiseks, materjalide, kütte ja elektrienergia kokkuhoiuks, töötamiskoha, seadmete ja tööriistade eeskujulikuks korrashoiuks; kontrollib töötajate poolt endale võetud sotsialistliku võistluse kohustuste täitmist;

b) koos meistri või brigadiiriga teeb regulaarselt ametiühingurühma koosolekutel kokkuvõtteid sotsialistliku võistluste tulemustest;

korraldab tootmisnõupidamisi, kus esitab läbiarutamiseks küsimused, kuidas vältida tööseisakuid ja praagitootmist, kuidas õigesti kasutada seadmeid ja hooldada tööpinke ning masinaid, kuidas kokku hoida toorainet, materjale, tööriistu, kütet, elektrienergiat ning kuidas täita kollektiivlepinguga võetud kohustusi;

esitab tootmisnõupidamistele arutamiseks meistri või brigadiiri ettekandeid varem vastuvõetud otsuste täitmise kohta;

c) esitab koos meistri või brigadiiriga tsehhi (osakonna-) juhatajale, tsehhi- või kohalikule komiteele ettepanekuid töötajatele stahaanovlase või lööktöölise nimetuse andmiseks, eesrindlaste kandmiseks tsehhi, ettevõtte autahvlile ning teisteks ergutusteks;

d) selgitab kindlaksmääratud töönormide mittetäitmise põhjusi üksikute tööliste poolt ja võtab koos meistri või brigadiiriga tarvitusele abinõud nende põhjuste kõrvaldamiseks;

e) abistab äsja tööletulnud töölisi kvalifikatsiooni omandamisel ning organiseerib stahaanovlike töökogemuste edasiandmist kõigile töölistele;

f) saadab haigestunud töötajate ja teenistujate juurde koju sotsiaalkindlustuse delegaadi, et osutada neile vajalikku abi ning kontrollida arsti poolt ettekirjutatud režiimi täitmist;

g) osutab ametiühingu liikmetele abi tuusikute taotlemisel tsehhi-, käitis- või kohalikult komiteelt puhkekodudesse, sanatooriumidesse, profülaktooriumidesse, dieetsöögiklatesse, materiaalse abi saamiseks ning laste saatmiseks pioneerilaagritesse ja teistesse lapsi teenindavatesse asutustesse;

h) teostab ühiskondliku töökaitse-inspektori kaudu kontrolli tööseadusandluse ja töökaitse-eeskirjade täitmise üle administratsiooni poolt;

i) kindlustab kultuuritöö-organisaatori kaudu töölistele ja teenistujatele regulaarselt ajalehtede ettelugemist, vestluste läbiviimist tähtsamate sündmuste kohta meil ja välismaal, ettekannete, loengute, teatrite, kinode ja muuseumide külastamist, töötajate kaasatõmbamist kunstilise isetegevuse ringidesse;

j) selgitab töölistele ja teenistujatele ametiühingute eesmärke ja ülesandeid, ametiühingu liikmete õigusi ja kohustusi; värbab töötajaid ametiühingusse, esitab kolme päeva jooksul ametiühingurühmale arutamiseks sooviavaldused ametiühingu liikmeks astumise kohta; kontrollib, et uuele liikmele antaks liikmeraamat välja hiljemalt 10 päeva jooksul, arvates sooviavalduse esitamise momendist;

k) esitab kolme päeva jooksul tsehhi-, käitis- või kohalikule komiteele ettevõttesse või asutusse töölevõetud ametiühinguliikmete arvestuskaardi,

l) võtab ametiühingu liikmetelt iga kuu vastu liikmemakse töötasu kogusummalt; kleebib ametiühingu liikme juuresolekul ametiühingumargid liikmeraamatusse liikmemaksuks saadud summa ulatuses, arvestuskaartide peale aga ametiühingumarkide kontsud, kustutades need liikmemaksu tasumise kuupäeva tähendamisega ametiühingumargile ja selle kontsule; pärast liikmemaksude kogumise lõpetamist, hiljemalt aga kolme päeva jooksul pärast ametiühingumarkide saamist, annab kogutud liikmemaksud, järelejäänud ametiühingumargid, samuti ka ametiühingu liikmete arvestuskaardid üle laekurile;

m) kutsub regulaarselt kokku ametiühingurühma üldkoosolekuid, kus esitab arutamiseks sooviavaldused ametiühingu liikmeks astumise, liikmemaksude tasumise käigu, sotsialistliku võistluse käigu ja tulemuste kohta, aruanded

sotsiaalkindlustuse delegaadi, ühiskondliku töökaitse-inspektori, kultuuritöö-organisaatori töö kohta, tsehhi-, käitis- või kohaliku komitee tähtsamad otsused, ettekanded majanduslik-poliitiliste küsimuste alalt.

Rühmaorganisaatori töö kord

5. Küsimused ja ettepanekud, mis tõsteti üles ametiühingurühma üldkoosoleku või tootmisnõupidamise poolt ning mis jäid kohapeal lahendamata, esitab rühmaorganisaator tsehhi-, käitis- või kohalikule komiteele vajalike abinõude tarvitusele võtmiseks.

6. Kogu oma töö teeb rühmaorganisaator käitis-, kohaliku või tsehhikomitee juhtimisel, kes suunavad rühmaorganisaatorit osa võtma ametiühinguelu küsimuste lahendamisest.

7. Ametiühingu rühmaorganisaator annab oma tööst aru rühma üldkoosolekule ning kõrgemalseisvatele ametiühingu-organitele.

NSV Liidu teaduslik-tehniliste ühingute põhikiri

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi otsusega 11. märtsist 1955

I. Teaduslik-tehniliste ühingute eesmärgid ja ülesanded

1. NSV Liidu teaduslik-tehnilised ühingud on vabatahtlikud massilised organisatsioonid, mis ühendavad insenere, tehnikuid, teaduslikke töötajaid, põllumajanduse spetsialiste ja tootmisnovaatoreid.

2. Teaduslik-tehnilised ühingud seavad endale järgmised põhiülesanded:

arendada ühingu liikmete loomingulist initsiatiivi uue tehnika küsimuste läbitöötamises, tööstuse, ehituse, põllumajanduse ja transpordi reservide väljaselgitamises ja kasutamises eesmärgiga pidevalt tõsta tööviljakust, mis kindlustab NSV Liidu rahvamajanduse arendamise plaanide teostamise;

organiseerida laialdast tehnilist propagandat ning teadusalaste ja tootmistehniliste kogemuste vahetamist, kaasa aidata eesrindliku tehnika ja teaduse saavutuste tootmisse juurutamisele, uurida ja levitada tootmisnovaatorite töökogemusi;

abistada ühingu liikmeid nende teaduslik-tehnilise taseme tõstmisel ja töölisi nende tehniliste teadmiste ja tootmisalase kvalifikatsiooni tõstmisel.

II. Teaduslik-tehniliste ühingute koosseis; ühingu liikmete õigused ja kohustused

3. Teaduslik-tehnilised ühingud koosnevad tegevliikmetest ja juriidilistest liikmetest.

4. Ühingu tegevliikmeks võib olla iga insener, tehnik, teaduslik töötaja, põllumajanduse spetsialist ja tootmisnovaator, kes töötab ettevõttes, asutuses, teadusliku uurimise instituudis, projekteerimisorganisatsioonis või õppeasutuses.

5. Ühingu tegevliikmeks vastuvõtmine toimub isikliku avalduse põhjal ühingu algorganisatsiooni koosolekul.

Algorganisatsiooni puudumisel teostab ühingu liikmete vastuvõtmist teaduslik-tehnilise ühingu kõrgemalseisev organ.

6. Ühingu tegevliikme liikmemaksu suurus on 12 rubla aastas.

7. Ühingu juriidilisteks liikmeteks võivad olla: ministeeriumid, keskasutused ja nende organisatsioonid, ettevõtted, projekteerimisorganisatsioonid, teadusliku uurimise instituudid, kõrgemad õppeasutused ja tehnikumid.

Ühingu juriidiliste liikmete õigused ja kohustused määratakse kindlaks ühingu keskjuhatuse ja juriidilise liikme vahelise kokkuleppega.

8. Ühingu tegevliikmel on õigus:

a) osa võtta ühingu liikmete üldkoosolekutest;

b) valida ja olla valitav kõigisse ühingu juhtivaisse organeisse, samuti ka ühingu konverentsidele;

c) kritiseerida koosolekuil, nõupidamistel, konverentsidel ja ajakirjanduses ühingu juhtivate organite, samuti ühingu mistahes liikme tegevust sõltumatult tema administratiivsest või ühiskondlikust seisundist ja esitada ettepanekuid nende töö parandamise kohta;

d) saada ühingu organisatsioonidelt abi oma teaduslik-tehnilise taseme tõstmiseks ning oma loominguliste ideede ja ettepanekute teostamiseks;

e) saada ühingu poolt kirjastatud trükiteoseid, samuti avaldada tema väljaannetes töid, mis on tehtud ühingu ülesandel ja ühingu keskjuhatuse poolt heaks kiidetud.

9. Ühingu tegevliige on kohustatud:

a) ühingu tööst aktiivselt osa võtma ja igati kaasa aitama tema osatähtsuse tõstmisele ühingu ees seisvate ülesannete teostamisel;

b) tõstma oma tootmisalast kvalifikatsiooni, õppima tundma teaduse ja tehnika saavutusi ja rakendama neid loovalt oma töös;

c) täitma ühingu poolt antud ülesandeid õigeaegselt ja kohusetruult;

d) kinni pidama NSV Liidu teaduslik-tehniliste ühingute põhikirjast ja korralikult tasuma liikmemaksu.

10. Teaduslik-tehniliste ühingute põhikirja rikkumise, liikmemaksude mittemaksmise või distsiplineerimatuse eest võib ühingu tegevliikme suhtes rakendada kasvatus- ja ühiskondliku mõjutamise vahendeid ja äärmise abinõuna — ühingu liikmete hulgast väljaheitmist.

Algorganisatsiooni otsus ühingu tegevliikmete hulgast väljaheitmise kohta jõustub pärast selle kinnitamist ühingu kõrgemalseisva organi poolt.

11. Eriliste teenete eest ühingule seatud ülesannete täitmisel võib ühingu üleliiduline konverents ühingu tegevliikmetele omistada ühingu auliikme nimetuse.

III. Teaduslik-tehniliste ühingute töö vormid ja meetodid

12. Oma ülesannete teostamiseks teaduslik-tehniline ühing:

a) organiseerib ühingu liikmete loomingulise isetegevuse koondamiseks ja arendamiseks sektsioone üksikute erialade järgi. Sektsioonide bürood kinnitatakse ühingu juhatuse presiidiumi (algorganisatsiooni nõukogu) poolt;

b) moodustab komisjone ja komiteesid üksikute aktuaalsete teaduslik-tehniliste küsimuste läbitöötamiseks, konverentside ja nõupidamiste ettevalmistamiseks ja muude ürituste läbiviimiseks;

c) korraldab konkursse parima teaduslik-tehnilise töö ja parima leiutusettepaneku saamiseks, määrates võitjaile preemiaid;

d) abistab ühingu liikmeid nende ideelis-poliitilise taseme tõstmisel ja marksistlik-leninliku teooria tundmaõppimisel. Organiseerib oma liikmete kvalifikatsiooni tõstmiseks referaate, loenguid, konsultatsioone, seminare, eesrindlike kogemuste koole, õppekursusi, teaduslikke komandeeringuid, ekskursioone meie maa eesrindlikesse ettevõtteisse jne.;

e) korraldab teaduslik-tehnilisi konverentse, nõupidamisi ja diskussioone tootmistehnika ja -ökonoomika tähtsaimate küsimuste kohta ja realiseerib nende otsused vastavate ettepanekute esitamise teel ettevõtete ja asutuste juhtijatele, samuti ka ministeeriumidele ja keskasutustele;

f) asutab inseneride ja tehnikute maju, tehnilisi kabinette ja teaduslikke raamatukogusid, organiseerib teaduse, tehnika ja tootmisnovaatorite uusimate saavutuste näitusi;

g) kirjastab ühingu töid ja materjale tootmis-tehniliste kogemuste vahetamise alal, samuti ka teaduslik-tehnilisi ajakirju, tehnilisi käsiraamatuid, kogumikke jne.

13. Teaduslik-tehnilised ühingud töötavad ametiühingu-organite juhtimisel ja tihedas kontaktis ministeeriumidega, keskasutustega, peavalitsustega, trustidega ning ettevõtete ja asutuste juhtijatega.

IV. Teaduslik-tehniliste ühingute organid

Algorganisatsioonid

14. Teaduslik-tehnilise ühingu põhialuseks on tema algorganisatsioonid. Ühingu algorganisatsioon koosneb ühingu liikmetest, kes töötavad ühes ettevõttes, asutuses või organisatsioonis. Algorganisatsiooni kõrgeimaks organiks on ühingu liikmete üldkoosolek.

Ühingu algorganisatsiooni ülesandeks on:

a) ühingu liikmete loomingulise aktiivsuse ja initsiatiivi mobiliseerimine võitlusele edasise tehnilise progressi, tööviljakuse igakülgse kasvu ning tootmisplaanide täitmise ja ületamise eest;

b) inseneride, tehnikute, teaduslike töötajate, põllumajanduse spetsialistide ja tootmisnovaatorite kaasatõmbamine ühingu liikmeteks;

c) ühingu liikmete teaduslik-tehniliste teadmiste tõstmisele kaasaaitamine;

d) ühingu liikmetele kaasaaitamine nende loominguliste ideede läbitöötamisel ja teaduslik-tehniliste saavutuste, leiutiste ja eesrindlike tootmiskogemuste tootmisse juurutamisel;

e) kriitika ja enesekriitika laialdane arendamine ja ühingu liikmete kasvatamine teaduslik-tehnilise ühingu tegevuses esinevate puuduste vastu leppimatu suhtumise vaimus, diskussioonide korraldamine teaduse ja tehnika arendamise küsimustes;

f) tööliste abistamine nende tehniliste teadmiste ja tootmisalase kvalifikatsiooni tõstmisel;

g) tootmisnovaatorite eesrindlike kogemuste levitamine, leiutajate ja ratsionaliseerijate abistamine nende ettepanekute rakendamisel;

h) kõrgemalseisvate organite ja ühingu liikmete üldkoosolekute otsuste elluviimine.

Jooksva töö tegemiseks valib algorganisatsioon, millesse kuulub vähemalt 15 ühingu liiget, üheks aastaks ühingu algorganisatsiooni nõukogu. Algorganisatsiooni liikmete väiksema arvu juures valitakse samaks tähtajaks volinik. Algorganisatsiooni nõukogu arvuline koosseis määratakse kindlaks algorganisatsiooni üldkoosoleku poolt.

Algorganisatsiooni nõukogu (volinik) valitakse kinnisel (salajasel) hääletusel.

Ühingu algorganisatsiooni nõukogu valib oma koosseisust esimehe ja teadusliku sekretäri.

Vabariiklikud, krai- ja oblastiorganid

15. Vabariiklike, krai- ja oblastiühingute juhatused ja revisjonikomisjonid valitakse kinnisel (salajasel) hääletusel vastava teaduslik-tehnilise ühingu vabariiklikul, krai- ja oblastikonverentsil, mis kutsutakse kokku üks kord kolme aasta jooksul.

Konverents kuulab ära juhatuse ja revisjonikomisjoni aruanded, arutab teaduslik-tehnilisi küsimusi, valib juhtivad organid ja delegaadid ühingu üleliidulisele konverentsile.

16. Vabariiklikud, krai- ja oblastijuhatused juhivad ühingu algorganisatsioone vabariigi, krai ja oblasti piires, abistavad neid ühingu liikmete loomingulise initsiatiivi arendamisel, organiseerivad kogemuste vahetamist algorganisatsioonide vahel ja korraldavad teaduslik-tehnilisi konverentse ja muid üritusi, mis tulenevad ühingu ülesannetest.

Ühingu vabariiklike, krai- ja oblastijuhatuste pleenumid kutsutakse kokku mitte harvem kui kaks korda aastas.

17. Jooksva töö juhtimiseks valib ühingu juhatus presiidiumi, koosseisus: esimees, esimehe asetäitjad, teaduslik sekretär ja presiidiumi liikmed.

Ühingu vabariikliku, krai- ja oblastijuhatuse presiidium töötab välja temaatilised ja finantsplaanid, sõlmib ühingu nimel lepinguid, avab jooksva arve krediidiasutustes, käsutab krediite selle arve järgi, kutsub kokku juhatuse pleenumid, esindab ühingut kõigis organisatsioonides ning kohtu- ja arbitraažiorganites.

18. Kogu oma tegevusest annavad vabariiklikud, krai- ja oblastijuhatused aru ühingu keskjuhatusele ja tootmisharulise ametiühingu vastavale komiteele. Vabariikliku, krai- ja oblastijuhatuse tegevuse likvideerimise korral antakse tema varad ja muud materiaalsed väärtused üle ühingu keskjuhatusele.

Keskorganid

19. Iga teaduslik-tehnilise ühingu kõrgeimaks juhtivaks organiks on ühingu üleliiduline konverents, mis kutsutakse kokku mitte harvem kui üks kord kolme aasta jooksul. Konverentsi kokkukutsumine ja päevakord kuulutatakse välja hiljemalt üks kuu enne konverentsi.

Konverentsi delegaadid valitakse kinnisel (salajasel) hääletusel ühingu keskjuhatuse poolt kindlaksmääratud normi järgi.

Ühingu üleliiduline konverents:

a) kuulab ära ühingu keskjuhatuse ja revisjonikomisjoni aruanded;
b) määrab ühingu järjekordsed ülesanded;
c) arutab teaduslik-tehnilisi küsimusi;
d) valib ühingu tegevliikmete hulgast kinnisel (salajasel) hääletusel kolmeks aastaks ühingu keskjuhatuse ja revisjonikomisjoni konverentsi poolt määratud koosseisus.

20. Üleliiduliste konverentside vaheaegadel juhib kogu ühingu tegevust ühingu keskjuhatus.

Ühingu keskjuhatus:

a) juhib ühingu vabariiklike, krai-, oblasti- ja algorganisatsioonide tegevust;
b) vaatab läbi ja kinnitab ühingu aasta-, temaatilised ja finantsplaanid ning aruanded;
c) arutab ühingu tegevuse tähtsamaid küsimusi;
d) määrab ühingu struktuuri.

Ühingu keskjuhatuse pleenumid kutsutakse kokku mitte harvem kui kaks korda aastas.

21. Ühingu jooksva töö juhtimiseks valib ühingu keskjuhatus presiidiumi koosseisus: esimees, esimehe asetäitja, teaduslik sekretär ja presiidiumi liikmed.

Ühingu juhatuse presiidiumi võimkonda kuulub:

a) juriidiliste liikmete vastuvõtmine ühingusse;
b) lepingute sõlmimine ühingu nimel, õigus avada jooksvat arvet krediidiasutustes, selle arve järgi krediidi ja ka ühingu varade käsutamine;
c) ühingu vabariiklike, krai- ja oblastijuhatuste temaatiliste ja finantsplaanide, eelarvete ja aruannete kinnitamine;
d) ühingu juhatuse koosolekute kokkukutsumine;
e) ühingu esindamine kõigis organisatsioonides, samuti ka kohtu- ja arbitraažiorganites;
f) ühingu tegevusse puutuvate muude küsimuste lahendamine.

22. Ühingu keskjuhatus juhindub oma töös NSV Liidu teaduslik-tehniliste ühingute põhikirjast, ühingu üleliidulise konverentsi otsustest, kõrgemalseisvate organite direktiividest ja töötab tootmisharulise ametiühingu keskkomitee juhtimisel.

23. Teaduslik-tehniliste ühingute juhtimiseks moodustatakse ÜAÜKN-i juures teaduslik-tehniliste ühingute keskjuhatuste liikmete, ametiühingu-organite töötajate ja ühingu juriidilisteks liikmeteks olevate ministeeriumide ja keskasutuste töötajate hulgast Üleliiduline Teaduslik-Tehniliste Ühingute Nõukogu koosseisus: esimees, tema asetäitja, teaduslik sekretär ja nõukogu liikmed.

Üleliidulise Nõukogu kinnitab ÜAÜKN-i Presiidium.

Üleliiduline Teaduslik-Tehniliste Ühingute Nõukogu töötab ÜAÜKN-i juhtimisel vastavalt ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt kinnitatavale põhimäärusele.

V. Teaduslik-tehniliste ühingute rahalised vahendid

24. Ühingu rahalised vahendid koosnevad ühingu tegevliikmete ja juriidiliste liikmete liikmemaksudest, ühingu kirjastus-, loengulise ja kursustealase tegevuse tuludest, samuti ka rahalistest vahenditest, mis laekuvad organisatsioonidelt NSV Liidu teaduslik-tehniliste ühingute põhikirjast tulenevate ürituste läbiviimiseks.

25. Ühingu rahalised vahendid suunatakse üritustele, mis on seotud ühingu liikmete teaduslik-tehnilise taseme tõstmisega, nende loomingulise initsiatiivi arendamisega uue tehnika loomise ja tootmisse juurutamise alal, tehnilise propaganda läbiviimisega, samuti ka ühingu organisatsioonilis-majandusliikele ja muudele üritustele.

26. Ühingu organid kannavad vastutust rahaliste vahendite ja varade alalhoiu ja nende õige kasutamise eest.

27. Keskjuhatus koostab aruanded ja bilansi ning esitab need Üleliidulisele Teaduslik-Tehniliste Ühingute Nõukogule ja vastava ametiühingu keskkomitee presiidiumile.

28. Ühingute revisjonikomisjonid valivad oma koosseisust esimehe ja sekretäri. Revisjonikomisjon revideerib finantsplaani täitmist, rahaliste vahendite kulutamise ja varade kasutamise õigsust, arvepidamist ja aruandluse korraldamist, teostab kontrolli ühingu liikmete kirjade ja avalduste õigeaegse läbivaatamise üle.

Revisjonikomisjonid annavad aru oma tegevusest konverentsidel üheaegselt ühingu juhtivate organitega.

VI. Teaduslik-tehniliste ühingute organite kui juriidiliste isikute õigustest

29. Teaduslik-tehniliste ühingute kesk-, vabariiklikud, krai- ja oblastijuhatused on juriidilised isikud. Neil on pitsat ja stamp, mille näidis on kindlaks määratud ühingu keskjuhatuse ja vastava ametiühingu keskkomitee poolt.

30. Teaduslik-tehniline ühing võib lõpetada oma tegevuse ühingu keskjuhatuse ja ÜAÜKN-i otsusel.

Teaduslik-tehnilistest ühingutest

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Sekretariaadi määrus 28. märtsist 1955

Määrata kindlaks, et tootmisharude järgi organiseeritud teaduslik-tehnilised ühingud tuleb ühendada vastavate ministeeriumide ja keskasutuste ettevõtete ja asutuste algorganisatsioonidega lisa nr. 1 kohaselt.

Panna teaduslik-tehniliste ühingute töö pidev juhtimine ja kontroll vastavatele ametiühingu keskkomiteedele lisa nr. 2 kohaselt.

Lisa nr. 1

ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1955. a.
28. märtsi määruse juurde

Vastavate rahvamajandusharude ettevõtete ja asutuste teaduslik-tehniliste ühingute algorganisatsioonid ühendatakse järgmiste teaduslik-tehniliste ühingutega:

Jrk. nr.	Teaduslik-tehnilise ühingu nimetus	Ettevõtte ja asutuse teaduslik-tehnilise ühingu algorganisatsioon
1	2	3
1.	Paberi- ja Puidutöötlemistööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	Paberi- ja Puidutöötlemistööstuse Ministeerium
2.	Sanitaartehnika ja Linnamajanduse Teaduslik-Tehniline Ühing	Liiduvabariikide kommunaalmajanduse ministeeriumid, NSV Liidu Autotranspordi ja Maanteede Ministeerium, NSV Liidu Tervishoiu Ministeerium (sanitaarinspektsioon)
3.	Veetranspordi Teaduslik-Tehniline Ühing	Jõelaevastiku Ministeerium, Merelaevastiku Ministeerium
4.	Mäetööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Söetööstuse Ministeerium, Geoloogia ja Maapõuevarade kaitse Ministeerium, Liiduvabariikide kütteainetööstuse ministeeriumid
5.	Raudteetranspordi Teaduslik-Tehniline Ühing	Teedeministeerium
6.	Kergetööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Laiatarbe Tööstuskaupade Ministeerium
7.	Metsatööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Metsatööstuse Ministeerium
8.	Masinaehitustööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	Auto-, Traktori- ja Põllutöömasinatööstuse Ministeerium, Transpordimasinatööstuse Ministeerium, Tööpingi- ja Instrumenditööstuse Ministeerium, Raskemasinatööstuse Ministeerium, Ehitus- ja Teedemasinatööstuse Ministeerium
9.	Jahu- ja Tangutööstuse ning Elevaatorimajanduse Teaduslik-Tehniline Ühing	Varumise Ministeerium
10.	Mustmetallurgia Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Mustmetallurgia Ministeerium
11.	Värvilise Metallurgia Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Värvilise Metallurgia Ministeerium
12.	Naftatööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Naftatööstuse Ministeerium
13.	Toiduainete Tööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Toidukaupade Tööstuse Ministeerium, NSV Liidu Liha- ja Piimasaaduste Tööstuse Ministeerium, NSV Liidu Kalatööstuse Ministeerium, NSV Liidu Kaubandusministeerium

1	2	3
14.	Aparaaditööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	Masina- ja Aparaaditööstuse Ministeerium
15	Keemiatööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	Keemiatööstuse Ministeerium
16.	Raadiotehnika ja Elektriside Teaduslik-Tehniline Ühing	Raadiotehnilise Tööstuse Ministeerium, Sideministeerium
17.	Põllu- ja Metsamajanduse Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium, NSV Liidu Sovhooside Ministeerium
18.	Ehitusmaterjalide Tööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Ehitusmaterjalide Tööstuse Ministeerium
19.	Ehitustööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	NSV Liidu Ehitusministeerium, Metallurgia- ja Keemiatööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeerium, NSV Liidu Linna- ja Maaehituse Ministeerium
20.	Laevaehitustööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	Laevaehitustööstuse Ministeerium
21.	Energeetikatööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing	Elektrijaamade Ministeerium, Elektrotehnilise Tööstuse Ministeerium

NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi kõrgemate koolide, NSV Liidu Teaduste Akadeemia teadusliku uurimise instituutide teaduslik-tehniliste ühingute algorganisatsioone teenindavad vastavad teaduslik-tehnilised haruühingud, olenevalt kõrgema õppeasutuse ja instituudi profiilist.

Lisa nr. 2

ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1955. a. 28. märtsi määruse juurde

Keskkomiteed, kelledele on tehtud ülesandeks teaduslik-tehniliste ühingute vastavate keskvalitsuste töö juhtimine ja kontrollimine

1. Metsa- ja Paberitööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee
2. Kommunaalmajanduse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee
3. Mere- ja Jõelaevastiku Tööliste Ametiühingu Keskkomitee
4. Söetööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee
5. Raudteetranspordi Tööliste Ametiühingu Keskkomitee
6. Laiatarbe Tööstuskaupade Tööliste Ametiühingu Keskkomitee
7. Metsa- ja Paberitööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee
8. Masinaehitustööliste Ametiühingu Keskkomitee
9. Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu keskkomitee

Paberi- ja Puidutöötlemistööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing

Sanitaartehnika ja Linnamajanduse Teaduslik-Tehniline Ühing

Veetranspordi Teaduslik-Tehniline Ühing

Mäetööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing

Raudteetranspordi Teaduslik-Tehniline Ühing

Kergetööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing

Metsatööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing

Masinaehitustööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing

Jahu- ja Tangutööstuse ning Elevaatorimajanduse Teaduslik-Tehniline Ühing

10. Mustmetallurgia Tööliste Ametiühingu Keskkomitee	Mustmetallurgia Teaduslik-Tehniline Ühing
11. Värvilise Metallurgia Tööliste Ametiühingu Keskkomitee	Värvilise Metallurgia Teaduslik-Tehniline Ühing
12. Naftatööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee	Naftatööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing
13. Toidukaupade Tööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee	Toiduainete Tööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing
14. Masinaehitustööliste Ametiühingu Keskkomitee	Aparaaditööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing
15. Keemiatööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee	Keemiatööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing
16. Sidetöötajate Ametiühingu Keskkomitee	Raadiotehnika ja Elektriside Teaduslik-Tehniline ühing
17. Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomitee	Põllu- ja Metsamajanduse Teaduslik-Tehniline Ühing
18. Ehitusmaterjalide Tööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee	Ehitusmaterjalide Tööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing
19. Ehitustööliste Ametiühingu Keskkomitee	Ehitustööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing
20. Transpordi- ja Raskemasinatööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee	Laevaehitustööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing
21. Elektrijaamade ja Elektritööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee	Energeetikatööstuse Teaduslik-Tehniline Ühing

AMETIÜHINGU-ORGANITE ARUANDLUS JA VALIMISED

Juhend
ametiühingu-organite valimiste läbiviimise kohta

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 26. septembril 1950

Ametiühingu-organite aruandluse ja valimiste tähtajad ja kord ettevõtteis, asutustes ja õppeasutustes

1. Vastavalt NSV Liidu ametiühingute põhikirjale viiakse vabriku-, tehase-, kohalike, kaevandus-, ehitus-, rühma-, töölis- ja tsehhikomiteede, revisjonikomisjonide, ametiühingu-organisaatorite ja ametiühingu rühmaorganisaatorite valimised läbi üks kord aastas.[1]

2. Ametiühingu-organid ettevõtteis, asutustes, õppeasutustes, samuti delegaadid käitiste konverentsidele valitakse kinnisel (salajasel) hääletamisel.

[1] ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusega 5. septembrist 1947 on kindlaks määratud käitis-, rajooni- ja kohalike komiteede liikmete koosseisu järgmine arv: kuni 500 töötaja juures 5—9 liiget, töötajate arvu juures kuni 1000 inimest 9—13 liiget, töötajate arvu juures kuni 3000 inimest 11—15 liiget ja töötajate arvu juures üle 3000 inimese 15—25 liiget. Tsehhikomiteede koosseisu määrata 5—11 liiget.

Kinnisel (salajasel) hääletamisel valitakse:

tsehhi- (asutuse osakondades — ametiühingubürood), käitis-, kohalikud, kaevandus-, ehitus-, rühma- ja tööliskomiteed; õppeasutuste õpilaskomiteed;

ametiühingu-organite revisjonikomisjonid;

ametiühingu-organisaatorid nendes ametiühingu algorganisatsioonides, kuhu kuulub vähem kui 25 ametiühingu liiget ja kus vastavalt ametiühingute põhikirjale ei saa luua käitis- ega kohalikke komiteesid.

Lahtisel hääletamisel valitakse:

tsehhi- (ametiühingubüroode), käitis- ja kohalike komiteede esimehed — komiteede koosolekuil;

revisjonikomisjonide esimehed — revisjonikomisjonide koosolekuil;

ametiühingu rühmaorganisaatorid brigaadides, ettevõtete ja asutuste jaoskondades ja õppeasutuste rühmades, kus on olemas käitis- ja kohalikud komiteed, — ametiühingu rühmakoosolekuil.

3. Ametiühingu-organite aruanded ja valimised ettevõtteis, asutustes ja õppeasutustes viiakse läbi väljaspool tööaega järgmise korra kohaselt:

a) algul, peale aruande ärakuulamist, valitakse ametiühingu rühmaorganisaatorid, tsehhikomiteed ja ametiühingubürood, seejärel käitis-, kohalikud komiteed ja revisjonikomisjonid;

b) ametiühingu rühmaorganisaatorid valitakse ametiühingurühma koosseisu kuuluvate ametiühingu liikmete koosolekul;

c) tsehhikomiteed ja ametiühingubürood valitakse tsehhis töötavate ametiühingu liikmete üldkoosolekuil, kui aga tsehhis töötatakse vahetustega, siis tsehhivahetustes töötavate ametiühingu liikmete koosolekuil;

d) ametiühingu-organisaatorid ametiühingu algorganisatsioonides, kuhu kuulub vähem kui 25 ametiühingu liiget, valitakse ametiühingu liikmete üldkoosolekuil;

e) käitis-, kohalikud komiteed ja nende revisjonikomisjonid valitakse ettevõtte, asutuse, õppeasutuse ametiühingu liikmete üldkoosolekuil, mitmes vahetuses töötamise juhul aga — vahetuste ametiühingu liikmete koosolekuil;

f) suurtes ettevõtetes ja asutustes võib käitis- ja kohalike komiteede ning revisjonikomisjonide aruandlused ja valimised läbi viia ametiühingu liikmete konverentsidel, igal üksikul juhul ametiühingu keskkomitee loal.

Delegaadid konverentsidele valitakse tsehhide või vahetuste ametiühingu liikmete koosolekuil ametiühingu oblasti-, krai-, vabariikliku või keskkomitee poolt määratud esindusnormide alusel.

4. Enne konverentsi kokkukutsumist esinevad käitis- ja kohalikud komiteed aruandega tööst üksikute tsehhide ja vahetuste koosolekuil.

Aruanded arutatakse enne läbi ja kinnitatakse vastavate ametiühingukomiteede koosolekuil.

Aruannete eelnev läbiarutamine komiteede koosolekuil ei piira nende ametiühingu-organite liikmete õigust esineda ametiühingu liikmete koosolekuil ja konverentsidel kriitikaga ametiühingu-organisatsiooni juhtimise ja tema töös esinevate puuduste kohta.

5. Ametiühingu liikmeile teatatakse aruande-valimiskoosoleku päevast:

a) ametiühingu rühmaorganisaatori või tsehhikomitee valimiste puhul hiljemalt 3 päeva enne koosolekut;

b) käitis-, kohaliku komitee valimiste puhul 10 päeva enne koosolekut või konverentsi.

Ametiühingu liikmete aruande-valimiskoosolek loetakse otsusevõimeliseks, kui sellest võtab osa vähemalt $^2/_3$ valimiste päeval ettevõttes või asutuses töötavaist ametiühingu liikmeist.

Konverents loetakse otsusevõimeliseks, kui sellest võtab osa $^2/_3$ delegaatidest.

6. Koosoleku või konverentsi juhatamiseks valitakse lahtisel hääletusel presiidium koosoleku või konverentsi poolt määratavas arvulises koosseisus.

7. Ametiühingu liikmete aruande-valimiskoosolek või konverents kuulab ära ja arutab läbi ametiühingu rühmaorganisaatori või tsehhi-, käitis-, kohaliku komitee ja revisjonikomisjoni aruande ning võtab aruande kohta vastu otsuse.

Tsehhikomiteede valimiskoosolekud ning käitis-, kohalike komiteede valimiskoosolekud ja konverentsid määravad kindlaks komiteesse ja revisjonikomisjoni valitavate liikmete arvu.

8. Kandidatuurid ametiühingu-organi uude koosseisu esitatakse ametiühingu liikmete üld- või vahetuse koosolekul või konverentsil. Kõigile ametiühingu liikmeile kindlustatakse täielik õigus esitada kandidaate ning neid taandada.

Koosoleku presiidium annab sõna ettepaneku tegemiseks igale ametiühingu liikmele, kes soovib esitada mõnda kandidatuuri ametiühingu-organisse. Kandidatuure võib esitada samuti ametiühingu liikmete hulgast, kes ei viibi koosolekul või konverentsil.

Kandidatuuride esitamise lõpetamise ettepaneku kohta tehakse otsus üldkoosoleku poolt lahtisel hääletamisel.

9. Kandidatuurid ametiühingu-organi koosseisu arutatakse koosolekul või konverentsil personaalselt läbi. Iga kandidaadi kohta võib piiramata arv ametiühingu liikmeid ja delegaate sõna võtta nii poolt kui ka vastu.

Ettepanek kandidatuuri arutamise lõpetamise kohta otsustatakse üldkoosoleku või konverentsi poolt lahtisel hääletamisel lihthäälteenamusega.

10. Ametiühingu rühmaorganisaatori valimise koosolekuil viiakse pärast esitatud kandidatuuride läbiarutamist läbi lahtine hääletamine iga nimekirja jäetud kandidaadi kohta. Valituks loetakse see kandidaat, kes on saanud kõige rohkem hääli, kuid mitte vähem kui poole hääletamisest osavõtnute häältest. Häälte lugemist teostab koosoleku presiidium.

11. Tsehhi-, käitis-, kohalike komiteede ja revisjonikomisjonide koosseisu esitatud kandidaatide läbiarutamisel kantakse kinnise (salajase) hääletamise nimekirja kandidatuurid, kelle kohta ei ole tehtud taandamise ettepanekut. Nende kandidatuuride kinnise (salajase) hääletamise nimekirja jätmise küsimus, kelle kohta on tehtud taandamise ettepanek, otsustatakse lahtisel hääletamisel lihthäälteenamusega.

Juhul kui käitis- või kohalikud komiteed valitakse vahetuste koosolekutel, kannavad vahetuste koosolekute presiidiumid ühisesse kinnisesse (salajase) hääletamise nimekirja kõik vahetuste koosolekutel esitatud kandidaadid, välja arvatud need kandidaadid, kelle taandamise ettepanekute poolt hääletas üle poole vahetuste koosolekutest osavõtnud ametiühingu liikmete arvust.

Kinnise (salajase) hääletamise kandidaatide nimekirjade õigsuse eest vastutab ametiühingu liikmete üld-, vahetuse koosoleku või konverentsi presiidium.

12. Pärast tsehhi-, käitis- ja kohalike komiteede koosseisu esitatud kandidaatide läbiarutamist valib üld- ja iga vahetuse ning tsehhivahetuse koosolek või konverents lahtisel hääletamisel häältelugemiskomisjoni koosoleku või konverentsi poolt määratud arvulises koosseisus kokkuvõtte tegemiseks kinnise (salajase) hääletamise tulemustest. Häältelugemiskomisjoni liikmed valivad esimehe.

13. Kinnisest (salajasest) kandidaatide hääletamisest tsehhikomiteede, ametiühingubüroode, käitis-, kohalike komiteede ja revisjonikomisjonide koosseisu võtavad osa ainult ametiühingu liikmed või konverentsi delegaadid.

Hääletamine viiakse läbi järgmiselt:

a) häältelugemiskomisjon annab igale valimiskoosolekust või konverentsist osavõtjale ametiühingu liikmepileti või delegaadimandaadi ettenäitamisel ühe eksemplari ametiühingu-organite uude koosseisu esitatud kandidaatide nimekirjast ja teeb selle kohta märkuse koosolekust või konverentsist osavõtjate nimekirja;

b) igal ametiühingu liikmel või konverentsi delegaadil on õigus kinnisel (salajasel) hääletamisel maha tõmmata nimekirjast üksikuid kandidaate ja lisada uusi kandidaate ametiühingu-organite koosseisu, sõltumata sellest, missuguse arvu liikmeid otsustas koosolek või konverents ametiühingu-organi koosseisu valida;

c) enne hääletamist on häältelugemiskomisjon kohustatud selgitama ametiühingu liikmete koosolekule või konverentsi delegaatidele valimiste läbiviimise korda, valmis seadma valimiskastid ja need isiklikult pitseerima.

14. Pärast hääletamist avab häältelugemiskomisjon, lahkumata majast, milles koosolek või konverents toimub, valimiskastid ja võtab kokku hääletamise tulemused.

Häältelugemiskomisjon on kohustatud lugema kõik poolt- ja vastuhääled iga kandidaadi kohta eraldi.

Käitis-, kohalike ja tsehhikomiteede valimistel vahetuste koosolekute kaupa võtab iga koosoleku häältelugemiskomisjon kokku hääle-

tamise tulemused vahetuse kohta; üldine, kõigi vahetuste koosolekutel läbiviidud hääletamiste tulemuste kokkuvõtmine toimub aga kõigi vahetuste häältelugemiskomisjonide ühisel koosolekul.

Ruumis, kus toimub hääletamise tulemuste kokkuvõtmine, ei tohi viibida kedagi peale häältelugemiskomisjoni liikmete.

15. Häältelugemiskomisjon kannab hääletamise tulemused eraldi iga kandidaadi kohta protokolli, millele kirjutavad alla kõik tema liikmed, ja esitab selle kinnitamiseks koosolekule või konverentsile. Valitud komitee ja revisjonikomisjoni koosseis kantakse üld-, vahetuse koosoleku või konverentsi protokolli.

Ametiühingu-organi koosseisu valituks loetakse need kandidaadid, kes on saanud häälteenamuse, võrreldes teiste hääletamisel olnud kandidaatidega, kuid mitte vähem kui poole koosolekul või konverentsil viibinud ametiühingu liikmete või delegaatide arvust.

16. Kõik kinnise (salajase) hääletamise materjalid tuleb järgmiste valimisteni säilitada vastavates ametiühingu-organites salajaste dokumentidena.

Pärast ametiühingu-organi uue koosseisu valimist tuleb kõik eelmiste valimiste materjalid hävitada. Selle kohta koostatakse akt ametiühingu-organi ja revisjonikomisjoni esimehe allkirjaga. Aktid tuleb säilitada salajaste dokumentidena.

Ametiühingute vabariiklike, krai-, oblasti-, linna- ja rajooniorganite ja ametiühingute keskkomiteede valimistest

17. Vastavalt NSV Liidu ametiühingute põhikirjale viiakse ametiühingute vabariiklike, krai-, oblasti-, linna- ja rajoonikomiteede, ametiühingute vabariiklike, krai- ja oblastinõukogude, ametiühingute keskkomiteede ja revisjonikomisjonide valimised läbi üks kord kahe aasta jooksul.

18. Kõik juhtivad ametiühingu-organid valitakse kinnisel (salajasel) hääletamisel järgmise korra kohaselt:

a) ametiühingute rajooni-, linna-, basseini-, teede, oblasti-, krai- ja vabariiklikud komiteed ning revisjonikomisjonid valitakse vastava ametiühingu konverentsil.

Delegaatide valimine konverentsidele viiakse läbi ettevõtete, asutuste, õppeasutuste ametiühingu liikmete koosolekutel või üksikute linnade ja rajoonide ametiühingu liikmete konverentsidel ametiühingu vabariikliku, krai-, oblastikomitee poolt määratud esindusnormide alusel;

b) ametiühingute oblasti-, krai-, vabariiklikud nõukogud ja revisjonikomisjonid valitakse vastavatel ametiühingutevahelistel konverentsidel.

Delegaadid ametiühingutevahelistele konverentsidele valitakse ametiühingu liikmete koosolekul neis ettevõtteis, asutustes ja õppeasutustes, kus ametiühingu-organisatsioone vahetult juhivad ameti-

ühingute keskkomiteed, ja linna, rajooni, oblasti, krai, vabariiklikel tootmisharulistel ametiühingute konverentsidel;

c) ametiühingute keskkomiteed valitakse tootmisharulistel ametiühingute kongressidel. Delegaadid kongressile valitakse ametiühingu liikmete üldkoosolekuil või konverentsidel ametiühingu keskkomitee poolt määratud esindusnormide alusel;

d) delegaadid ametiühingute konverentsidele, kongressidele valitakse kinnisel (salajasel) hääletamisel.

Ametiühingu-organite esimehed, sekretärid, presiidiumi liikmed ja revisjonikomisjonide esimehed valitakse lahtisel hääletamisel vastava ametiühingukomitee, ametiühingute nõukogu, revisjonikomisjoni koosolekul.

19. Ametiühingu liikmeile teatatakse konverentsi või kongressi kokkukutsumise tähtajast ette:

a) ametiühingu linna- või rajoonikomitee valimistel vähemalt 10 päeva;

b) oblasti-, krai-, vabariikliku, tee- või basseinikomitee valimistel vähemalt 20 päeva;

c) ametiühingute oblasti-, krai-, vabariikliku nõukogu ja ametiühingu keskkomitee valimisel vähemalt kuu aega.

Konverentsid ja kongressid loetakse otsusevõimeliseks, kui neist võtab osa vähemalt $^2/_3$ delegaatidest.

20. Konverents või kongress valib lahtisel hääletamisel oma töö läbiviimiseks juhtivad organid (presiidiumi, sekretariaadi, mandaatkomisjoni), kuulab ära ja arutab läbi ametiühingu-organite aruanded.

Ametiühingute linna-, rajooni-, oblasti-, krai-, vabariiklike, keskkomiteede ja ametiühingute nõukogude aruanded kinnitatakse eelnevalt vastava komitee või nõukogu pleenumil, kuid see ei võta ametiühingu-organi liikmetelt õigust esineda konverentsil või kongressil kriitikaga ametiühingu-organisatsiooni juhtimise ja tema töös esinevate puuduste kohta.

21. Pärast otsuse vastuvõtmist ametiühingu-organi aruande kohta määrab konverents või kongress kindlaks vastava ametiühingukomitee, ametiühingute nõukogu, revisjonikomisjoni uue koosseisu liikmete ja liikmekandidaatide arvu ja asub kandidaatide ülesseadmisele, nende läbiarutamisele ja ametiühingu-organite valimisele.

22. Konverentsi või kongressi presiidiumi otsusel võib kokku kutsuda delegatsioonide esindajate nõupidamisi esialgseks kandidatuuride ülesseadmiseks ametiühingu-organite uude koosseisu.

Delegatsioonide esindajate nõupidamise poolt ülesseatud kandidatuurid esitatakse konverentsi või kongressi istungile selle nõupidamise nimel ja arutatakse konverentsil või kongressil personaalselt läbi.

Esialgne kandidatuuride ülesseadmine ametiühigu-organi uude koosseisu delegatsioonide esindajate nõupidamisel ei võta delegaatidelt õigust esitada ja arutada kandidaate konverentsil või kongressil.

23. Kõik konverentsi või kongressi delegaadid omavad piiramata õigust kandidaatide ülesseadmiseks, taandamiseks ning kritiseerimiseks.

Ametiühingu-organite koosseisu võib üles seada ka nende ametiühingu liikmete kandidatuuri, kes kongressil või konverentsil ei viibi, kes ei ole delegaadid või kuuluvad teise ametiühingusse.

Otsus kandidaatide ülesseadmise lõpetamise ettepaneku kohta tehakse konverentsil või kongressil lahtisel hääletamisel.

24. Kandidatuurid juhtivaisse ametiühingu-organeisse arutatakse konverentsil või kongressil läbi personaalselt nende esitamise järjekorras, ametiühingu-organi liikmeteks ja liikmekandidaatideks ning revisjonikomisjoni liikmeteks ja liikmekandidaatideks ülesseatud kandidaadid eraldi.

Otsus kandidatuuri läbiarutamise lõpetamise ettepaneku kohta tehakse konverentsi või kongressi poolt lahtisel hääletamisel. Kandidatuurid, kelle kohta ei ole tehtud taandamise ettepanekuid, kantakse kinnise (salajase) hääletamise nimekirja. Küsimus nende kandidaatide jätmisest kinnise (salajase) hääletamise nimekirja, kelle kohta on esitatud taandamise ettepanek, otsustatakse lahtisel hääletamisel.

Kinniseks (salajaseks) hääletamiseks esitatavate kandidatuuride nimekirja õigsuse eest vastutab konverentsi või kongressi presiidium.

25. Pärast kinnisele (salajasele) hääletamisele esitatud kandidaatide läbiarutamist valib konverents või kongress lahtisel hääletamisel häältelugemiskomisjoni hääletamise tulemuste kokkuvõtmiseks.

Häältelugemiskomisjoni liikmete arvu määrab kindlaks konverents või kongress. Häältelugemiskomisjoni liikmed valivad esimehe.

Enne hääletamist selgitab häältelugemiskomisjoni esimees konverentsi või kongressi delegaatidele kinnise (salajase) hääletamise läbiviimise korda.

Häältelugemiskomisjon on kohustatud enne kinnist (salajast) hääletamist valmis seadma valimiskastid ja need isiklikult kinni pitseerima.

26. Häältelugemiskomisjon annab igale konverentsi või kongressi delegaadile delegaadimandaadi ettenäitamisel ühe eksemplari igast ametiühingu-organite uude koosseisu esitatud kandidaatide nimekirjast ja teeb selle kohta märkuse konverentsi või kongressi delegaatide nimekirja.

27. Igal konverentsi või kongressi delegaadil on õigus kinnisel (salajasel) hääletamisel nimekirjast üksikuid kandidatuure maha tõmmata ja lisada uusi kandidatuure ametiühingu-organite koosseisu, sõltumata sellest, missuguse arvu konverents või kongress on kindlaks määranud ametiühingu-organi koosseisu kohta.

28. Pärast hääletamist avab häältelugemiskomisjon valimiskas-

tid, lahkumata majast, kus koosolek, konverents või kongress toimub, ja võtab kokku hääletamise tulemused.

Häältelugemiskomisjon on kohustatud lugema kõik poolt- ja vastuhääled iga kandidaadi kohta eraldi.

Ruumis, kus toimub hääletamise tulemuste kokkuvõtmine, ei tohi viibida kedagi peale häältelugemiskomisjoni liikmete.

Pärast hääletamise tulemuste kokkuvõtmist koostab häältelugemiskomisjon protokolli, millesse kannab hääletamise tulemused iga kandidaadi kohta eraldi. Protokollile kirjutavad alla kõik häältelugemiskomisjoni liikmed.

29. Häältelugemiskomisjon kannab konverentsile või kongressile ette hääletamise tulemused iga kandidaadi kohta eraldi ja esitab häältelugemiskomisjoni protokolli kinnitamiseks konverentsile või kongressile. Valitud komitee ja revisjonikomisjoni koosseis kantakse konverentsi või kongressi protokolli.

Ametiühingu-organi koosseisu valituks loetakse kandidaadid, kes on saanud häälteenamuse, võrreldes teiste hääletamisel olnud kandidaatidega, kuid mitte vähem kui poole konverentsil või kongressil viibinud delegaatide arvust.

30. Kõik kinnise (salajase) hääletamise materjalid (kandidaatide nimekirjad, kirjalikud avaldused, hääletamise tulemused jne.) tuleb säilitada järgmiste valimisteni vastavates ametiühingu-organites salajaste dokumentidena.

Pärast ametiühingu-organi uue koosseisu valimist tuleb kõik eelmiste valimiste materjalid hävitada, mille kohta koostatakse akt ametiühingu-organi ja revisjonikomisjoni esimehe allkirjadega. Aktid säilitatakse salajaste dokumentidena.

AMETIÜHINGU LIIKMED

Ametiühingu-organisatsioonide tööst tööliste ja teenistujate värbamisel ametiühingu liikmeiks

Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 10. detsembrist 1942

1. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid tugevdama massilist organiseerimistööd ja poliitilis-kasvatuslikku tööd tööliste ja teenistujate hulgas, eriti äsja tööle tulnud tööliste hulgas.

3. Kohustada käitis- ja kohalikke komiteesid tegema lõpu venitamisele ametiühingu liikmeks vastuvõtmisel ja tagama, et ametiühingu liikmeks vastuvõtmine toimuks hiljemalt dekaadi kestel, arvates avalduse esitamise momendist kuni ametiühingu liikmepileti kätteandmiseni.

4. Määrata, et tööliste vastuvõtmine ametiühingu liikmeks toimuks ametiühingurühma koosolekul ning kinnitataks tsehhikomitee poolt liikmeksastuja juuresolekul, neis ettevõtteis ja asutustes aga, kus puuduvad tsehhikomiteed — käitis- või kohalike komiteede koosolekuil.

5. Teha ettepanek käitis- ja kohalikele komiteedele kutsuda kokku mitte harvem kui kaks korda kuus eriistungid ametiühingu liikmeskonda kuuluvuse ja liikmemaksude kogumise küsimustes.

6. Käitis-, kohalikud ja tsehhikomiteed ning rühmaorganisaatorid peavad

selgitama, kes äsja tööletulnud töölistest on ametiühingu liige ja kes mitte, ning võtma ametiühingu liikmed arvele hiljemalt kolme päeva jooksul tööletuleku päevast arvates.

7. Kohustada käitis-, kohalikke ja tsehhikomiteesid korda seadma ametiühingu liikmete arvestuse, seadma sisse igale ametiühingu liikmele arvestuskaardi ja iga kuu võrdlema arvestuskaarte ametiühingu liikmete tegeliku koosseisuga.

Määrata käitis- ja osakonnakomiteede liikmete hulgast isikud, kes vastutavad käitis-, kohalikes ja osakonnakomiteedes arvestuskaartide ja ametiühingu liikmepiletite arvestuse ja hoidmise eest.

Ametiühingu liikmete — pensionäride ametiühingulisest teenindamisest, kes on katkestanud töö haiguse või vanaduse tõttu

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 22. veebruarist 1950

Vastavalt NSV Liidu ametiühingute põhikirja p. 9 ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

1. Määrata, et ametiühingu liikmed — pensionärid, kes on katkestanud töö haiguse või vanaduse tõttu, jäävad ettevõtte või asutuse ametiühingu-organisatsiooni arvele oma viimase töökoha järgi.

2. Elukoha muutmisel ametiühingu liikmed — pensionärid võetakse antud ametiühingu ühe algorganisatsiooni poolt arvele vastava ametiühingu rajooni- või linnakomitee korraldusel.

Juhul kui pensionäri uue elukoha rajoonis pole antud ametiühingu algorganisatsiooni, siis võib pensionär olla arvel tema elukohale kõige lähemas ametiühingu-organisatsioonis.

3. Ametiühingu-organisatsioonide kvartali statistiliste aruannete jaos «ametiühingu liikmed» märkida ametiühingu liikmete -- mittetöötavate pensionäride arv eri lahtrisse, liitmata seda ametiühingu liikmete üldise arvuga. Ametiühingu liikmete arvel seisvate mittetöötavate pensionäride arvestuskaarte peab säilitama eraldi kartoteegis.

4. Käesoleva määruse vastuvõtmisega lugeda kehtetuks ÜAÜKN-i ringkiri nr. 63 14. märtsist 1929.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1950, nr. 5)

Tööliste ja teenistujate — emade, kes perekondlikel põhjustel on ajutiselt katkestanud töö, ametiühingu liikmeks kuulumisest

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus 21. augustist 1936

1. Naistöölistest ja -teenistujaist ametiühingu liikmed, kes seoses laste kasvatamisega on kuni üheks aastaks katkestanud töö, säilitavad ametiühingustaaži ja kasutavad kultuurilis-elutarbelist teenindamist võrdselt ametiühingu liikmetega, kes töötavad palga alusel.

2. Ametiühingusse kuulumise säilitamine naistele — töölistele ja teenistujatele — töö katkestamise juures üle ühe aasta perekondlike põhjuste tõttu teostatakse igal juhul ametiühingu-organisatsiooni otsusega.

Juhend ametiühingu liikmepiletite valmistamise, hoidmise, väljaandmise ja arvestuse korra kohta

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi 1955. a. 22. jaanuari määrusega

I. Ametiühingu liikmepiletite plankide valmistamine ja laialisaatmine

1. Ametiühingu liikmepiletite plangid trükitakse vene keeles ja rahvuskeeltes ÜAÜKN-i kirjastuses (Profizdatis) Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi poolt kinnitatud ühtse vormi kohaselt.

Igale tootmisharulisele ametiühingule kehtestatakse ametiühingu liikmepiletite plankide erinumeratsioon.

2. Valmistamisele kuuluvate ametiühingu liikmepiletite plankide arvu määrab igal aastal kindlaks ÜAÜKN-i Sekretariaat. Ametiühingute keskkomiteed esitavad Profizdatile igal aastal hiljemalt 1. augustiks avaldused ametiühingu liikmepiletite plankide saamiseks.

3. Ametiühingute keskkomiteed, saanud teate valmistatud ametiühingu liikmepiletite plankide arvu ja numbrite kohta, peavad kolme päeva jooksul tasuma arve, vastu võtma ametiühingu liikmepiletite plangid või andma Profizdatile saatekirja, mille kohaselt Profizdat saadab liikmepiletite plangid vabariiklikele ja oblastikomiteedele.

4. Ametiühingu liikmepiletite plankide laialisaatmine ametiühingute kesk-, vabariiklike, krai-, oblasti-, basseini-, linna- ja rajoonikomiteede poolt toimub käitis- ja kohalike komiteede avalduste alusel, mis on võrreldud liikmepiletite plankide ülejäägi kohta käivate raamatupidamisandmetega ning kinnitatud ametiühingukomitee esimehe või sekretäri poolt. Juhul kui käitis-, kohalik komitee ei esita aruannet varem saadud ametiühingu liikmepiletite plankide kasutamise kohta, jäävad avaldused rahuldamata.

Ametiühingu liikmepiletite plankide laialisaatmisel teatab saatja aadressaadile eri teatega väljasaadetud liikmepiletiti arvu numbrid ja plankide väljasaatmise kuupäeva.

5. Pärast ametiühingu liikmepiletite plankide kättesaamist Profizdatilt või kõrgemalseisvalt ametiühingu-organilt toimub vastavas ametiühingukomitees saadud plankide viivitamata kontrollimine komisjoni poolt, mille koosseisu kuuluvad: ametiühingukomitee esimees, ametiühingu liikmepiletite hoidmise eest vastutav isik ja revisjonikomisjoni liige.

Kontrolli tulemuste kohta koostatakse akt (lisa nr. 1), milles märgitakse saadud liikmepiletite plankide arv ja numbrid, praakplankide arv, plankide puudu- või ülejääk. Akt saadetakse organisatsioonile, kes saatis ametiühingu liikmepiletite plangid välja.

Juhul kui liikmepiletite plangid on saadud Profizdatist, saadetakse akti ärakiri ametiühingu keskkomiteesse. Väljapraagitud liikmepiletite plangid tagastatakse väljasaatjale. Pretensioone Profizdatile võib esitada ühe kuu jooksul, arvates liikmepiletite plankide kättesaamise päevast.

II. Ametiühingu liikmepiletite plankide hoidmine

6. Ametiühingu liikmepiletite planke hoitakse ametiühingute kesk-, vabariiklikes, krai-, oblasti-, basseini-, linna-, rajooni- ja käitisning kohalikes komiteedes vastavalt korrale, mis on kehtestatud rangele arvestusele kuuluvate dokumentide hoidmise jaoks (tulekindlais kappides, — kastides või selle jaoks sisustatud ruumides).

7. Ametiühingu liikmepiletite plankide alalhoiu eest vastutavad ametiühingukomiteede esimehed.

8. Ametiühingu-organite revisjonikomisjonid võrdlevad kaks korda aastas ametiühingu liikmepiletite plankide faktilist seisu raamatupidamise andmetega. Kontrolli tulemuste kohta koostatakse akt.

III. Ametiühingu liikmepiletite väljaandmine

9. Ametiühingu liikmepilet antakse välja uutele ametiühingu liikmetele ametiühingurühma üldkoosoleku otsuse põhjal, mis on kinnitatud käitis-, kohaliku komitee (tsehhikomitee) poolt. Ettevõtteis ja asutustes, kus puuduvad ametiühingurühmad, antakse ametiühingu liikmepilet välja ametiühingu liikmete üldkoosoleku otsuse põhjal.

10. Ametiühingu liikmepiletid kirjutab alla ja annab ametiühingu liikmetele kätte käitis-, kohaliku komitee esimees või ta asetäitja hiljemalt 5 päeva jooksul pärast ametiühingurühma üldkoosoleku otsuse kinnitamist käitis-, kohaliku komitee (tsehhikomitee) poolt.

Üksikutel juhtudel võib käitis-, kohaliku komitee otsuse põhjal ametiühingu liikmepiletite väljaandmise õiguse anda tsehhikomiteede (ametiühingubüroo) esimeestele.

Ametiühingu-organisatsioonides, kus on alla 25 ametiühingu liikme, toimub ametiühingu liikmepileti kätteandmine kõrgemalseisva ametiühingu-organisatsiooni — ametiühingu rajooni-, linna-, oblastikomitee — poolt või nende ülesandel ametiühinguorganisaatori poolt.

Ametiühingu liikmepiletid antakse ametiühingu liikmeile välja allkirja vastu ametiühingu liikmepiletite väljaandmise arvestuse raamatus.

11. Ametiühingu liikmepiletid, mis on muutunud kehtetuks või mis on vananenud, vahetab käitis-, kohalik komitee ümber; vanad liikmepiletid tagastatakse ametiühingu liikmeile märkusega liikmepileti igal leheküljel «Vahetatud».

12. Ametiühingu liikmepiletite väljaandmine kehtetuks muutunud või kaotatud liikmepiletite asendamiseks toimub käitis-, kohaliku komitee otsusel.

13. Uutele ametiühingu liikmetele antakse ametiühingu liikmepiletid tasuta. Liikmepileti maksumus kantakse käitis-, kohaliku komitee kuludesse. Ametiühingu liikmepileti väljaandmisel kaotatud liikmepileti asendamiseks või selle vahetamise korral tasub liikmepileti hinna ametiühingu liige. Seejuures teeb käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee uuele ametiühingu liikmepiletile vastavalt ametiühingu liikme arvestuskaardi andmetele märkuse, millal on viimati tasutud ametiühingu liikmemaks, mis kinnitatakse käitis-, kohaliku komitee allkirja ja pitseriga.

14. Ametiühingu liikme ülemineku puhul ühest ametiühingust teise ei vahetata liikmepiletit ümber. Ametiühingust väljaheitmise puhul võetakse ametiühingu liikmepilet ära.

15. Ametiühingust väljaheidetute liikmepiletid ning samuti täitmise juures rikutud liikmepiletite plangid tuleb hävitada (põletada). Hävitamine toimub üks kord kvartalis vastava komisjoni poolt, mille koosseisu kuuluvad käitis-, kohaliku komitee esimees, laekur ja revisjonikomisjoni liige. Hävitamise kohta koostatakse akt, kus märgitakse ära rikutud liikmepiletite numbrid, teiste piletite numbrid, piletite endiste omanike perekonna-, ees- ja isanimi, ametiühingu liikmeks astumise aeg ja mis kuu eest maksis ametiühingu liikmemaksu.

IV. Ametiühingu liikmepiletite arvestus

16. Käitis-, kohalikud komiteed (tsehhikomiteed) peavad liikmepiletite arvestust eriraamatus, mille leheküljed on nummerdatud, läbi õmmeldud, pitseeritud ning kinnitatud ametiühingukomitee esimehe ja revisjonikomisjoni esimehe allkirjaga (lisa nr. 2). Raamatud trükitakse Profizdati poolt ja saadetakse laiali ametiühingute keskkomiteedele vastavalt nende nõudmistele.

17. Ametiühingute kesk-, vabariiklikes, krai-, oblasti-, basseini-, linna- ja rajoonikomiteedes tegeleb ametiühingu liikmepiletite plankide arvestusega komitee raamatupidamine.

Ametiühingukomiteed esitavad kaks korda aastas kõrgemalseisvale ametiühingu-organile aruande ametiühingu liikmepiletite saamise ja väljaandmise kohta (esimese poolaasta aruande ja aastaaruande). Aruanne ametiühingu liikmepiletite plankide liikumise kohta koostatakse vastavalt finantsaruannete tabelite vormidele nr. 3, 4 ja 6.

Lisa nr. 1

Juhendi «Ametiühingu liikmepiletite valmistamise, hoidmise, väljaandmise ja arvestuse korra kohta» juurde

AKT

. . . . . «. . .» . . . . . 195 . . .

(akti koostamise koht)

Meie, allakirjutanud, ... ametiühingukomitee esimees (sekretär) sm . . . . . ., raamatupidaja (laekur) sm . . . . ., revisjonikomisjoni (kesk-, oblasti-, käitis-, kohaliku komitee) liige sm . . . . . ja sm . . . . . ., kes on vastutavad ametiühingu liikmepiletite plankide hoidmise eest, koostasime käesoleva akti selles, et . . . . . (Profizdatilt, ametiühingute kesk-, vabariiklikult, oblasti-, linna-, rajoonikomiteelt) oleme saatelehe nr. . . . . alusel «. . .» . . . . . 195 . . . a. saanud . . . . keelseid ametiühingu liikmepiletite planke . . . . . tk. nr. . . . . kuni nr. . . . .

Neist kõlbulikke väljaandmiseks . . . tk. Puudub . . . tk. nr. nr. . . ., rikutuid . . . . tk. nr. nr. . . .

Rikutud liikmepiletite plangid tagastatakse koos käesoleva aktiga.

Akt koostatud «. . . .» eksemplaris.

Allkirjad:

Lisa nr. 2

Juhendi

«Ametiühingu liikmepiletite valmistamise, hoidmise, väljaandmise ja arvestuse korra kohta» juurde

.....

(ettevõtte või asutuse nimetus)

ametiühingukomitee ametiühingu liikmepiletite plankide arvestuse ja väljaandmise raamat

I. Sissetulek

Saamise kuupäev	Kellelt saadud	Ametiühingu liikmepiletid väljasaatnud ametiühingu-organisatsiooni saatelehe kuupäev ja nr.	Piletite arv	Piletite numbrid
1	2	3	4	5

II. Väljaminek

Väljaandmise kuupäev	Perekonna-, eesnimi ja isanimi	Töökoht	Amet	Käitis-, kohal. komitee (tsehhikomitee) koosoleku või üldkoosoleku protokolli number ja kuupäev	Mis puhul on pilet välja antud (võetud ametiühingu liikmeks, pileti vahetamine, pileti kaotamise puhul uue pileti väljaandmine)	Pileti nr.	Allkiri pileti saamise kohta
1	2	3	4	5	6	7	8

Märkus. Ametiühingu liikmepileti ümbervahetamise korral märgitakse lahtrisse 5 ametiühingu vana liikmepileti number.

Juhend
ametiühingu liikmete arvestuse kohta

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi 1955. a. 22. jaanuari määrusega

1. Kõigis ametiühingu-organisatsioonides kehtestatakse ühtne ametiühingu liikmete arvestuse kord. Ametiühingu liikmete arvestust teostatakse ametiühingu liikme arvestuskaartide alusel, arvestuskaardi näidis kinnitatakse ÜAÜKN-i poolt.

Arvestuskaardid trükitakse ÜAÜKN-i kirjastuse — Profizdati poolt.

2. Ettevõtetes ja asutustes töötavate ametiühingu liikmete, kõrgemate õppeasutuste, tehnikumide ja tööjõureservide õppeasutuste õpilaste arvestust teostavad ametiühingu käitis-, kohalikud komiteed, ametiühinguorganisaatorid (seal kus käitis- või kohalikud komiteed puuduvad) ning suurtes ettevõtetes ja asutustes käitis-, kohaliku komitee korraldusel — tsehhikomiteed (ametiühingubüroo).

Vastutus ametiühingu liikmete õige arvestuse eest pannakse käitis-, kohalike (tsehhi-) komiteede esimeestele, ametiühinguorganisaatoritele.

3. Ametiühingu liikmete arvestust teostatakse järgmise korra kohaselt:

iga ametiühingu liikme arvestuskaart peab olema täidetud täpses vastavuses kaardil märgitud lahtritega ning kirjutatud alla ametiühingu liikme poolt;

ametiühingu liikmete arvestuskaardid liigitatakse kartoteegis ametiühingurühmade kaupa tähestikulises järjekorras ja hoitakse käitis-, kohalikus (tsehhi-) komitees, seal aga, kus käitis-, kohalikud komiteed puuduvad, hoiab arvestuskaarte ametiühinguorganisaator korra kohaselt, mis on kehtestatud rangele aruandlusele kuuluvate dokumentide hoidmise kohta; arvestuskaartide hoidmine ametiühingu rühmaorganisaatorite käes ja ametiühingu töötajate kodudes on keelatud;

vastutust ametiühingu liikmete arvestuskaartide hoidmise eest kannab käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee laekur, ametiühinguorganisaator;

uusi ja samuti teistest ettevõtetest ja asutustest ületulnud ametiühingu liikmeid võtab arvele isiklikult käitis-, kohaliku- (tsehhi-) komitee esimees, ametiühinguorganisaator ametiühingu liikme poolt esitatud liikmepileti ja arvestuskaardi alusel, kusjuures liikmepiletile tehakse märkus ametiühingu liikme arvelevõtmise kohta antud ametiühingu-organisatsioonis. Samasugune märkus tehakse ka arvestuskaardile;

vallandamisel võetakse ametiühingu liige ametiühingu arvelt maha ja ta saab oma arvestuskaardi kätte. Käitis-, kohalik (tsehhi-) komitee, ametiühinguorganisaator teeb ametiühingu liikmepiletisse ja arvestuskaardile märkuse ametiühingu arvelt mahavõtmise kohta;

juhul kui ametiühingu liige viiakse sama ettevõtte (asutuse) ühest tsehhist või ametiühingurühmast teise tsehhi või ametiühingurühma, paigutatakse arvestuskaart kartoteegi vastavasse lõiku või antakse käitis-, kohaliku komitee kaudu üle ühest tsehhikomiteest teise; neil juhtudel märkust arvelevõtmise ja mahavõtmise kohta ei tehta;

kord kuus annavad käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee laekurid ametiühingu liikme arvestuskaardid mitte enam kui kolmeks päevaks ametiühingu rühmaorganisaatoritele ametiühingu liikmemarkide kontsude pealekleepimiseks pärast liikmemaksude kasseerimist;

arvel olevate ametiühingu liikmete — mittetöötavate pensionäride arvestuskaardid hoitakse käitis-, kohalikus komitees eraldi;

kohakaasluse alusel töötavad ametiühingu liikmed on arvel põhitöökoha ametiühingu-organisatsioonis.

4. Ametiühingu liikmete arvestuskaardid, kes on lahkunud ettevõttest või asutusest (õppeasutusest), kuid pole end ametiühingu arvelt maha võtnud, eemaldatakse kartoteegist ning hoitakse käitis-, kohalikus komitees kuue kuu jooksul eraldi alal. Selle aja möödumisel väljavõtmata arvestuskaardid hävitatakse (põletatakse).

5. Arvestuskaardid, millel on ametiühingu liikmemarkide kontsude kleepimiseks määratud lahtrid täielikult ära kasutatud, asendatakse uutega. Vanu arvestuskaarte hoitakse kolm kuud ja siis nad hävitatakse.

6. Arvestuskaartide hävitamine toimub komisjoni poolt, mille koosseisu kuuluvad käitis-, kohaliku komitee esimees, laekur ja revisjonikomisjoni liige. Hävitamise kohta koostatakse vastav akt. Väljavõtmata arvestuskaartide hävitamisel märgitakse aktis ära arvestuskaardi omaniku perekonna-, ees- ja isanimi, liikmepileti number, ametiühingu liikmeks astumise aasta, millal maksis viimati ametiühingu liikmemaksu. Punktis 5 märgitud arvestuskaartide hävitamisel märgitakse aktis ainult hävitatud arvestuskaartide arv.

7. Iga kvartali esimeseks kuupäevaks kontrollib käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee esimees laekuri ja ametiühingu rühmaorganisaatori juuresolekul arvestuskaartide vastavust töötajate — ametiühingu liikmete tegeliku arvuga, selgitab välja töötajad, kes pole veel ametiühingu liikmed. Kontrolli tulemused arutatakse läbi käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee koosolekul, et võtta tarvitusele abinõud kõigi töötajate kaasatõmbamiseks ametiühingu liikmeks.

8. Käitis-, kohaliku komitee revisjonikomisjon kontrollib vähemalt kord kvartalis ametiühingu liikmete arvestuse seisukorda ja arvestuskaartide hoidmist.

IV.

TÖÖKAITSE

VÄLJAVÕTTED VNFSV TÖÖSEADUSTE KOODEKSIST

138. Ühtegi ettevõtet ei tohi avada, käiku lasta või teise hoonesse üle viia ilma tööinspektsiooni, tööstustervishoiu ja tehnilise järelevalve organite loata.

139. Kõik ettevõtted ja asutused peavad tarvitusele võtma vajalikud abinõud tervistkahjustavate töötingimuste kõrvaldamiseks või vähendamiseks, õnnetusjuhtumite vältimiseks ja töötamiskoha hoidmiseks nõutavas sanitaar-tervishoidlikus seisukorras vastavalt Töö Rahvakomissariaadi[1] poolt üksikute tootmisharude järgi antavaile kohustuslikele üld- ja erimäärustele.

140. Masinad, transmissioonid ja tööpingid tuleb töövaheajaks seisma panna, välja arvatud juhud, kus see on võimatu tehnilistel põhjustel või kui neid tarvitatakse ventilatsiooniks, vee ärajuhtimiseks, valgustamiseks jne.

141. Kõigil eriti tervistkahjustavatel töödel või töödel, mis on seotud viibimisega ebanormaalses temperatuuris, niiskuses või keha määrdumisega, samuti ka ühiskondliku tervishoiu seisukohalt vajalikel juhtudel antakse töölistele ettevõtte arvel eririietus ja kaitsevahendid (prillid, maskid, respiraatorid, seep jms.) Töö Rahvakomissariaadi[2] poolt kindlaksmääratava tööde nimestiku ja normide järgi.

142. Kutsealase mürgitusohuga seotud tootmisaladel antakse töölistele vastumürgina rasv- või neutraliseerivaid aineid Töö Rahvakomissariaadi poolt kindlaksmääratud nimestike järgi ja hulgal. Väljaandmine toimub ettevõtte arvel.

Märkus. Eririietuse, kaitsevahendite või vastumürgi (§ 141 ja 142) mitteandmise ja nende muretsemise korral tööliste endi poolt tasutakse töölistele nende tegeliku väärtuse järgi.

143. Töö Rahvakomissariaadile ja tema kohalikele organeile antakse õigus korraldada eriti tervistkahjustavate töötingimustega tööstustes või ettevõtteis kõigi tööletulevate või üksikute tööliste

---

[1] Juhendeid, eeskirju ja seletusi kehtiva tööseadusandluse kohaldamise kohta annab praegu ÜAÜKN NSV Liidu Ministrite Nõukogu kinnitamisel või eelkäiva sanktsiooniga.

[2] Eririietuse väljaandmise normid määratakse käesoleval ajal vastavate ministeeriumide poolt kooskõlastatud ÜAÜKN-iga. Rea ministeeriumide süsteemis toimub eririietuse ja erijalatsite väljaandmine tasu eest.

rühmade (naiste, alaealiste) sunduslikku eel-, samuti ka perioodilist läbivaatust.

145. Ettevõtted, asutused ja majandid on kohustatud välja panema nähtavale kohale kõik tööliste ja teenistujate töökaitse kohta käivad määrused ja eeskirjad ning pidama Töö Rahvakomissariaadi sellekohaste määrustega nõutavaid raamatuid.

146. Järelevalve selle üle, et eranditult kõik asutused, ettevõtted, majandid ja isikud täidaksid käesoleva koodeksi eeskirju, seadusi, juhendeid, korraldusi ja kollektiivlepinguid töötajate töötingimuste, tervise ja elu kaitse kohta käivas osas, pannakse Töö Rahvakomissariaadile alluvatele töö-, tehnilisele ja sanitaarinspektsioonile.[1]

148. Paragrahvis 146 näidatud eesmärkide teostamiseks tööinspektsiooni organid:

a) külastavad igal ajal, päeval ja öösel, kõiki oma rajooni ettevõtteid, asutusi ja majandeid ning kõiki kohti, kus tehakse tööd, samuti ka kõiki nende juures tööliste jaoks olevaid sisseseadeid (korterid, haiglad, lastesõimed, saunad jms.);

b) nõuavad ettevõtete, asutuste ja majandite valdajailt ja juhatajailt vajalikke seletusi kui ka kõigi vajalike raamatute, dokumentide ja andmete esitamist;

c) avaldavad oma seisukoha ettevõtete või nende osade avamise lubatavuse suhtes;

d) teevad riiklikele, ühiskondlikele ja eraasutustele, ettevõtteile, majandeile ja isikuile kohustuslikke ettekirjutusi töökaitse alal ilmsiks tulnud rikkumiste ja muude puuduste kõrvaldamiseks;

e) võtavad administratiiv- ja kohtukorras vastutusele töötajate elu ja tervise kaitseks antud käesoleva koodeksi eeskirjade, seadluste, juhendite, korralduste ja muude nõukogude võimu aktide mittetäitmise eest.

149. Peale eelmistes paragrahvides näidatud vahendite on tööinspektsiooni organitel õigus võtta tarvitusele erakorralisi vahendeid otseselt tööliste elu ja tervist ähvardavate tingimuste kõrvaldamiseks, kuigi nende abinõude tarvituselevõtmine ei ole ette nähtud eriseadustes, juhendites või Töö Rahvakomissariaadi ja tema kohalike organite määrustes ja korraldustes.

150. Töötervishoiu, käitise sanitaarkorralduse ja ohutustehnika kohta käivate korralduste, reeglite ja sundmääruste täpse korraldamise ja täitmise järelevalve pannakse Töö Rahvakomissariaadi sanitaar- ja tehnilistele inspektoritele[1].

---

[1] Käesoleval ajal teostab järelevalvet Riiklik sanitaarinspektsioon, mis kuulub NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi süsteemi.

Ametiühingu-organisatsioonide töö parandamisest kontrolli alal selle üle, kuidas majandusorganid peavad kinni tööaja ja puhkeaja, puhkuste, naiste ja alaealiste töö kohta käivast seadusandlusest

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 21. juulist 1947

Tööliste ja teenistujate tööajarežiimi ja puhkeaja, naiste ja alaealiste töökaitse alal vajaliku korra sisseseadmise ja tootmise alal tööliste töötingimuste parandamise eesmärgil ÜAÜKN-i Sekretariaat määrab:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid mitte lubama majandusorganite poolt tööseadusandluse rikkumist, täielikult kasutama ametiühingutele antud kontrollimise õigust.

2. Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele ületunnitööde avalduste läbivaatamise juures põhjalikult kontrollida nende tegelikku vajadust, ületundide vajaduse arvestusi, õppida kohapeal tundma ületunnitöid tingivaid põhjusi ja otsustavalt nõuda ettevõtete juhatajailt lähema aja jooksul töö organiseerimises avastatud puuduste kõrvaldamist (ebaõige tööjõu kasutamine, tehases esinevad häired, mis põhjustavad tööseisakuid jne.). Määrata, et loa ületundide tegemiseks annavad ametiühingute oblastikomiteede või keskkomiteede presiidiumid käitiskomiteede otsuste alusel ja ministeeriumi või peavalitsuse taotlusel.

3. Teha ettepanek käitiskomiteedele:

pidada otsustavat võitlust varjatud ületunnitööga ja tööseisakute tasategemisega pärast tööpäeva lõppu ja puhkepäevadel, taotleda ranget kinnipidamist seadusandlusest, mis keelab kasutada ületunnitöödel alaealisi, rinnalastega emasid, rasedaid naisi alates raseduse neljandast kuust ja aktiivse vormiga tuberkuloosihaigeid; mitte lubada tööd puhkepäevadel, välja arvatud seadusega ettenähtud juhtudel;

nõuda ettevõtete direktoritelt tööseisakute täielikku arvestamist, nende põhjuste analüüsimist ja abinõude tarvituselevõtmist tööseisakute likvideerimiseks; määrata, et alati peab kõik töö halvast organiseerimisest tingitud tööseisakute juhud läbi arutatama tootmisnõupidamistel, kuhu tuleb kutsuda isikud, kes on süüdi tööseisakute tekkimises.

4. Ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed peavad taotlema ettevõtete administratsioonilt tööliste ja teenistujate puhkusegraafikute koostamist ning rangelt jälgima nende täitmist. Puhkusegraafikud peab töölistele ja teenistujaile teatavaks tegema hiljemalt 15 päeva enne puhkuse algust.

5. Pöörata ministeeriumide tähelepanu vajadusele laiendada raskete ja palju jõukulu nõudvate tööde mehhaniseerimist turba tootmise alal ja 1947.—1948. aasta jooksul täielikult asendada naiste töö meestööjõuga töödel, mis on seotud raskuste kandmisega ja edasiviimisega;

käitiskomiteed on kohustatud sisse seadma range kontrolli seadusandluse täitmise üle naistööjõu kasutamise keelu alal rasketel ja tervistkahjustavatel töödel.

6. Kohustada ametiühingu-organisatsioone süstemaatiliselt kontrollima noortööliste töötingimusi ettevõtetes, tsehhides ja jaoskondades, taotledes nende kasutamist ainult töödel, mis vastab nende kvalifikatsioonile, kindlustades neile tingimused kvalifikatsiooni edasiseks tõstmiseks.

7. Kohustada ametiühingute käitis- ja kohalikke komiteesid pidama otsustavat võitlust selle eest, et töötajaid ei viidaks seadusevastaselt üle teisele alalisele tööle samas ettevõttes või teise ettevõttesse või asutusse ilma nende nõusolekuta.[1]

TÖÖLEVÕTMINE, ÜLEVIIMINE TEISELE TÖÖLE, VALLANDAMINE

Katseaeg töölevõtmisel

VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 38, 39

38. Kestva iseloomuga tööde puhul võib lõplikule töölevõtmisele eelneda katseaeg, mille kestus on töölistel mitte üle kuue päeva ja teenistujail kvalifitseerimata ja väiksema vastutusega töödel mitte üle kahe nädala ja vastutavatel töödel mitte üle ühe kuu.

39. Olenevalt katse tulemustest võetakse töötaja lõplikult tööle või vallandatakse, tasudes temale katseaja eest selle liigi tariifilise palgamäära järgi, mille alla ta arvati katsele võtmisel.

Tööstuskooli ja vabriku-tehasekooli lõpetanud isikute tööst

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 2. oktoobri 1940. a. seadluse «NSV Liidu riiklikest tööjõureservidest» kohta

10. Määrata, et kõik tööstus-, raudtee- ja vabriku-tehasekoolide lõpetajad loetakse mobiliseerituiks ja nad on kohustatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva Tööjõureservide Peavalitsuse korraldusel töötama 4 aastat järgemööda riiklikes ettevõtteis, kusjuures neile tagatakse palk töökoha järgi üldistel alustel. *(«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 1940, nr. 37)*

Tööraamatute sisseseadmisest

NSV Liidu RKN-i määrus 20. detsembrist 1938

Tööliste ja teenistujate arvelevõtmise korraldamiseks ettevõtteis ja asutustes NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu m ä ä r a b:

[1] Vt. NSV Liidu Töö RK määrust 10. aprillist 1930, lk. 175.

1. Kehtestada alates 15. jaanuarist 1939 kõigis riiklikes ja kooperatiivseis ettevõtteis ning asutustes tööraamatud, mis antakse välja ettevõtte (asutuse) administratsiooni poolt töölistele ja teenistujatele.

2. Tööraamatusse kanda sisse järgmised andmed tööraamatu omaniku kohta: perekonnanimi, eesnimi ja isanimi, vanus, haridus, ametiala ja andmed tema töö kohta, tema üleminekust ühest ettevõttest (asutusest) teise, selle ülemineku põhjustest, samuti tema poolt saadud ergutustest ja autasudest.

3. Kinnitada tööraamatu vorm.[1]

4. Tööraamatud valmistatakse ühtse eeskuju järgi kogu NSV Liidu jaoks. Tööraamatute tekst trükitakse vene keeles ja vastava liidu- või autonoomse vabariigi keeles.

5. Tööraamat täidetakse selles keeles, milles toimub asjaajamine antud ettevõttes (asutuses). Juhul kui asjaajamine toimub liidu- või autonoomse vabariigi keeles, täidetakse tööraamat üheaegselt ka vene keeles.

6. Töölised ja teenistujad, kes asuvad tööle, on kohustatud tööraamatu esitama ettevõtte (asutuse) administratsioonile. Administratsioon võib töölisi ja teenistujaid tööle võtta ainult tööraamatu ettenäitamisel.

Isikud, kes asuvad tööle esmakordselt, on kohustatud administratsioonile esitama majavalitsuse või külanõukogu poolt väljaantud tõendi oma viimase tegevuse kohta.

7. Ettevõtete ja asutuste administratsioon on kohustatud viima lõpule tööraamatute väljaandmise töölistele ja teenistujatele 15. jaanuariks 1939.

Isikuile, kes edaspidi esmakordselt asuvad tööle, tuleb tööraamat välja anda hiljemalt 5-ndal päeval pärast töölevõtmist.

8. Tööraamatuid peetakse kõigi tööliste ja teenistujate kohta, kes töötavad ettevõttes (asutuses) üle 5 päeva, nende hulgas ka hooaja- ja ajutised töölised.

Kohakaasluse alusel töötajate kohta peetakse tööraamatut ainult põhitöökoha järgi.

9. Tööraamat hoitakse ettevõtte (asutuse) administratsiooni juures, kuid töölise või teenistuja vallandamisel antakse see talle kätte.

10. Tööraamatud täidetakse ettevõtte administratsiooni poolt, silmas pidades järgmisi juhiseid:

a) tööraamatusse sünniaasta, kesk- ja kõrgema hariduse sissekandmise aluseks peavad olema vastavad dokumendid. Alghariduse sissekandmiseks jätkub töölise või teenistuja suulisest avaldusest;

b) lahtris «Ametiala» märgitakse põhi-ametiala, vastavalt töölise või teenistuja enda avaldusele;

c) jaotuses «Teated tööst» tehakse kõigepealt lahtrisse 3 järgmine sissekanne: «Üldine tööstaaž palgalisel tööl kuni tööraamatut

[1] Tööraamatu vormi ei esitata.

väljaandvasse ettevõttesse (asutusse) astumiseni nii ja nii palju aastaid». Lahtrisse 4 kirjutatakse vastavalt: «Dokumentidega tõendatud staaž nii ja nii palju aastaid ja ütluse järgi nii ja nii palju aastaid»;

d) edasi kirjutatakse — pealkirjana — ettevõtte (asutuse) nimetus, kes tööraamatu välja annab.

Selle pealkirja alla tehakse sissekanne antud ettevõttesse (asutusse) töölevõtmise ajast ja ümberpaigutamistest töö alal, mis on toimunud enne tööraamatu täitmist.

Sissekanded jaotuses «Teated tööst» tehakse järgmiselt: lahtris 2 näidatakse töölevõtmise, ümberpaigutamise või vallandamise aeg; lahtrisse 3 kirjutatakse: «Vastu võetud nii- ja niisugusesse osakonda (tsehhi)nii- ja niisugusesse ametisse» või «üle viidud nii- ja niisugusesse osakonda (tsehhi) nii- ja niisugusesse ametisse», või «vallandatud sel ja sel põhjusel»; vallandamise põhjus peab olema näidatud täpselt, vastavalt Tööseaduste koodeksi formuleeringule või viitena selle koodeksi paragrahvile (punktile); lahtris 4 näidatakse käskkiri või korraldus töölevõtmise, üleviimise või vallandamise kohta.

Kõik sissekanded pärast tööraamatu väljaandmist tuleb administratsioonil teha viivitamata pärast käskkirja või korralduse ilmumist.

Samasuguselt tehakse sissekanded ka järgmistes töökohtades. Karistusi tööraamatusse ei kanta;

e) ergutused ja autasud kirjutatakse sisse tööraamatut väljaandva ettevõtte (asutuse) teenistusse astumise päevast arvates. Sealjuures kirjutatakse sisse ainult ühekordsed individuaalsed ergutused ja autasud, mis on seotud tööga ettevõttes (asutuses). Preemiad, mis on ette nähtud palgasüsteemiga, sisse ei kirjutata:

f) vallandamise puhul kinnitatakse kõik andmed töö, ergutuste ja autasude kohta, mis on sisse kantud ettevõttes (asutuses) töötatud aja jooksul, ettevõtte (asutuse) juhataja (või tema poolt eriliselt volitatud isiku) allkirjaga ja ettevõtte (asutuse) pitseriga;

g) kõik sissekanded tööraamatusse tehakse tindiga.

11. Tööraamatu väljaandmise eest võtab ettevõtte (asutuse) administratsioon tööraamatu omanikult tasu 50 kopikat.

12. Tööraamatu kaotsimineku puhul selle hooletu hoidmise tagajärjel karistatakse tööraamatu omanikku ettevõtte (asutuse) administratsiooni poolt administratiivkorras 25 rubla suuruse trahviga.

Isik, kes on tööraamatu kaotanud, peab sellest viivitamata teatama administratsioonile (viimase töökoha järgi). Hiljemalt 15 päeva jooksul pärast avalduse esitamist annab administratsioon välja uue tööraamatu pealkirjaga: «Dublikaat».

13. Kõik sissetulnud summad, nii tööraamatute väljaandmise eest võetud tasud kui ka tööraamatute kaotamise eest võetud trahvid lähevad riigi tuludesse.

14. Tööraamatute ebaseadusliku kasutamise eest, nende edasi-

andmise eest teistele isikutele ja nende järele- ja ümbertegemise eest karistatakse kriminaalkorras.

15. Tööraamatuid saavad ettevõtted ja asutused vastavaist rahvakomissariaatidest ja asutustest.

16. NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrus 21. septembrist 1926 «Töönimekirjade kohta» (LSKK 1926, nr. 66, art. 502; 1929, nr. 35, art. 315) tühistatakse.

(LMKK 1938, nr. 58, art. 329)

Tööraamatute täitmisest

ÜAÜKN-i seletus

Seoses saabunud järelepärimistega andis ÜAÜKN tööraamatute täitmisega seotud üksikute küsimuste kohta alljärgneva seletuse:

1. Isikule, kes on lõpetanud seitsmeklassilise keskkooli, töölisfakulteedi või ettevalmistuskursuse kõrgemasse õppeasutusse astumiseks, märgitakse lahtrisse «Haridus» — keskharidus.

2. Isikuile, kel on lõpetamata kõrgem haridus, märgitakse lahtrisse «Haridus» — lõpetamata kõrgem haridus.

3. Teenistus Punaarmees märgitakse osas «Andmed töö kohta» eri reana: «Teenis Punaarmees nii ja nii mitu aastat».

(«Izvestija Sovetov Deputatov Trudjaštšihsja», 10. jaanuarist 1939)

Tööraamatu täienduslehest

NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrus 28. maist 1940

1. Juhtudel, kui tööliste ja teenistujate tööraamatuis kõik leheküljed osas «Teated tööst» või osas «Teated ergutustest ja autasudest» on täidetud, täiendatakse tööraamatud «Tööraamatu täienduslehega».

2. «Tööraamatu täiendusleht» õmmeldakse raamatusse töölise või teenistuja töökoha ettevõtte või asutuse juhatuse poolt.

3. Kinnitada «Tööraamatu täienduslehe» vorm (vastavalt lisale)[1].

4. «Tööraamatu täienduslehed» valmistatakse kogu NSV Liidule ühtse eeskuju järgi ja trükitakse vene keeles ning antud liidu- või autonoomse vabariigi keeles.

5. «Tööraamatu täienduslehe» trükkimine teha ülesandeks NSV Liidu RKN-i Asjadevalitsusele ja Valgevene, Ukraina, Gruusia, Usbeki ja Kasahhi NSV Rahvakomissaride Nõukogule. Ettevõtted ja asutused saavad «Tööraamatu täienduslehti» vastavaist rahvakomissariaatidest ja keskasutustest.

6. Rahvakomissariaatide ja keskasutuste varustamine «Tööraa-

[1] Lisa ei esitata.

matu täienduslehtedega» teha ülesandeks NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu tööraamatute arvestamise ja väljaandmise osakonnale.

(LMKK 1940, nr. 16, art. 407)

Täiendusest NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu 28. mai 1940. a. määrusele nr. 733 «Tööraamatu täienduslehest»

NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrus 2. juulist 1940

Täienduseks NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu 28. mai 1940. a. määrusele nr. 733 «Tööraamatu täienduslehest» (LMKK 1940, nr. 16, art 407) NSV Liidu RKN-i juures asuv Majandusnõukogu m ä ä r a b:

1. Kehtestada kord, et tööraamatu täienduslehe täitmisel võetakse ettevõtte (asutuse) juhatuse poolt tööraamatu omanikult rahalist tasu kolmekümne kopika suuruses.

2. Tööraamatute täienduslehtede eest saadud summad kantakse ettevõtte (asutuse) juhatuse poolt riigieelarvesse korra kohaselt, mis on NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt tööraamatute eest saadud summade ülekandmiseks kindlaks määratud.

(LMKK 1940, nr. 18, art. 460)

Tööstus-, raudtee- ja vabrikukooli lõpetanud tööliste tööraamatute täitmise korrast ja õppeaja arvestamisest pideva tööstaaži hulka

ÜAÜKN-i määrus 9. juulist 1941

1. Pärast tööstus-, raudtee- ja vabrikukooli lõpetamist tööle võetud tööliste tööraamatute 3. jao lahtrisse «Teated tööst» teha sissekanne «Õppis tööstuskoolis (raudteekoolis, vabrikukoolis) alates . . . . . 19. . a. kuni . . . . . 19. . . . a.»

Sama jao 4. lahtris tehakse viide tööstus-, raudtee- või vabrikukooli lõputunnistusele.

Pärast seda tehakse sissekandeid vastavalt NSV Liidu RKN-i 20. detsembri 1938. a. määruse «Tööraamatute sisseseadmise kohta» § 10 punkt d-le.

2. Tööstus-, raudtee- ja vabrikukoolides õppimise aeg arvatakse pideva tööstaaži hulka.

Märkused realiseeritud leiutiste ja tehniliste täiustuste kohta tööraamatuis

NSV Liidu RKN-i poolt 5. märtsil 1941 kinnitatud «Leiutiste ja tehniliste täiustuste põhimääruse» § 71

Kõigi realiseeritud leiutiste ja tehniliste täiustuste ning nende eest makstud tasude kohta tehakse leiduri või tehnilise täiustuse esitanud isikute tööraamatusse märkused.

(LMKK 1941, nr. 9, art. 150)

Ametiühingu-organisatsioonide kontrollist NSV Liidu RKN-i 20. detsembri 1938. a. määruse «Tööraamatute sisseseadmise kohta» range täitmise üle ettevõtteis ja asutustes

ÜAÜKN-i määrus 24. juulist 1946

ÜAÜKN-i Sekretariaat märgib, et reas ettevõtteis ja asutustes rikutakse NSV Liidu RKN-i 20. detsembri 1938. a. määrust «Tööraamatute sisseseadmise kohta», ametiühingute kesk-, vabariiklikud, oblasti- ja käitiskomiteed aga ei nõua ettevõtete ja asutuste administratsioonidelt selle, NSV Liidu RKN-i määruse täpset täitmist.

ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid kontrollima käitistes ja asutustes 1946. a. augusti- ja septembrikuu jooksul valitsuse poolt kehtestatud tööraamatute pidamise eeskirjade täitmist. Organiseerida edaspidi süstemaatilist kontrolli NSV Liidu RKN-i 20. detsembri 1938. a. määruse «Tööraamatute sisseseadmise kohta» täitmise üle ettevõtteis ja asutustes, tõmmates selle kontrolli teostamisele kaasa esmajoones käitis- ja kohalike komiteede palgakomisjone.

2. Ametiühingu-organisatsioonid peavad ettevõtete ja asutuste juhatajailt nõudma:

a) tööraamatute väljaandmist kõigile esmakordselt tööleasunud töölistele ja teenistujaile, samuti ka neile töölistele ja teenistujaile, kelle tööraamatud on sõjaoludes kaotsi läinud;

b) tööraamatute täitmist ranges kooskõlas NSV Liidu RKN-i 20. detsembri 1938. a. määruses toodud eeskirjadega;

c) tööraamatu sissekande viivitamatut parandamist töölt vallandamise põhjuste kohta, kui see sissekanne ei ole täpses kooskõlas kehtiva seadusandluse formuleeringute või paragrahvidega;

d) sellise korra sisseseadmist, et vallandamisel kõik andmed töö, ergutuste ja autasustamiste kohta, mis on sisse kantud käitises või asutuses töötamise ajal, kinnitaks käitise või asutuse juhataja või selleks eriliselt volitatud vastutav töötaja oma allkirjaga.

3. Riikliku sotsiaalkindlustuse abiraha või pensioni määramisel määrata kindlaks tööstaaž kooskõlas tööraamatu sissekannetega.

Korra loomisest kohakaasluse alal

Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 11. märtsist 1933

Korra loomiseks teenistujate kohakaasluse alal ühiskondliku sektori asutustes ja ettevõtteis NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrab:

1. Kohakaaslus (ka väljaspool normaaltööaega) on lubatud ainult mõlema asjaomase asutuse või ettevõtte, selle, kus töötaja on põhitööl, ja selle, kus ta töötab kohakaasluse alusel, juhataja kirjalikul loal.

2. Kohakaaslus on üldreeglina lubatud ainult ühes asutuses või ettevõttes.

Meditsiinilistele töötajatele ja töötajatele kaugetes maakohtades on täielik kohakaaslus lubatud kahes ettevõttes või asutuses ja osaline kohakaaslus (2—3 tundi päevas või mitte iga päev) ka kolmes ettevõttes või asutuses.

Märkus. Veterinaarala töötajad võrdsustatakse kohakaasluse suhtes meditsiiniliste töötajatega (27. aprilli 1938. a. redaktsioon — LMKK 1938, nr. 21, art. 138.)

3. On keelatud üheaegne töötamine kahes asutuses või ettevõttes, kui üks neist allub teisele. Kui üks kahest asutusest või ettevõttest mingis suhtes kuulub teise kontrolli või järelevalve alla, siis ei ole lubatud üheaegne töötamine nendes asutustes või ettevõtetes neil tööaladel, kus on sisse seatud selline kontroll või järelevalve.

4. Palka kohakaasluse eest makstakse nende ametite jaoks määratud palkade alusel, sõltuvalt töö hulgast ja kvaliteedist, kusjuures palk kohakaasluse eest ei või ületada töötaja palka, mida ta saab põhiameti järgi.

Märkus. Kui kohakaasluse alusel töötaja teeb tükitööd või premiaalset ajatööd, makstakse tasu tegeliku töö järgi.

5. Kui töötajail ei ole põhitööl täit koormatust selle tõttu, et nad töötavad ka kohakaasluse alusel, määratakse põhitöö palgad mitte täies suuruses, vaid proportsionaalselt töötajate tegelikule koormatusele.

...8. Isikud, kes töötavad kohakaasluse alusel, võivad ühe või teise asutuse või ettevõtte töötajaile määratud soodustusi (prii sõit... jne.) kasutada omal valikul ainult ühe töökoha järgi.

9. Vaidluse küsimuse üle, millist töötaja tööd lugeda põhitööks ja millist kõrvaltööks, otsustab kohalik tööorgan.

10. Tööorganid on kohustatud tugevdama kontrolli kehtivate eeskirjade täitmise üle:

a) keelu suhtes maksta tasu kahe ameti eest ühes ja samas asutuses või ettevõttes, välja arvatud juhud, kus see on lubatud NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi määrustega, mis on kooskõlastatud ÜAÜKN-iga (arstidele ja keskmisele meditsiinilisele personalile, professoreile ja õppejõududele, kes töötavad administratiiv-majanduslikel ametikohtadel õppeasutustes jne.);

b) keelu suhtes maksta eritasu tööde eest, mis kuuluvad antud töötaja kohustuste hulka (projektide ja ettekannete koostamine, esindamine istungeil jne.);

c) keelu suhtes anda projektide koostamistöid asutuse või ettevõtte teenistuses mitteseisvatele üksikutele isikutele, välja arvatud tööde andmine võistluse korras või vahetult leiduritele.

... 14. Käesoleva määruse rikkumist jälitatakse kriminaalkorras liiduvabariikide seadusandluse järgi või administratiivkorras tööorgani poolt trahvide määramisega.

Seejuures võetakse vastutusele nii asutuste ja ettevõtete administratsioon kui ka töötajad ise, kes rikuvad käesolevat määrust.

(LSKK 1933, nr. 19, art. 110)

Sugulusvahekorras olevate isikute koostöötamise keelust

VNFSV RKN-i seadlusest 21. detsembrist 1922

2. On keelatud töötada riigiteenistuses ühes ettevõttes või asutuses isikutel, kes on omavahel lähedases sugulusvahekorras (vanemad, abikaasad, vennad, õed, pojad, tütred, aga samuti ka abikaasade vennad, õed, vanemad ja lapsed) juhul, kui nende üheaegne töötamine on seotud neist ühe alluvusega või kontrollimisele kuuluvusega teisele.

Märkus. Erand p. 2 kehtestatud reeglist on lubatud isikute suhtes, kes valimiste tõttu omavad alluvaid või kontrollile kuuluvaid ametikohti.

(VSKK 1923, nr. 1, art. 8)

Teisele tööle üleviimisest

Väljavõte VNFSV Tööseaduste koodeksi § 36-st

36. Tööandja ei või töötajalt nõuda tööd, mis ei kuulu seda laadi tegevuse hulka, milleks viimane on palgatud, kui ka tööd, mis on seoses ilmse ohuga elule või mis on vastuolus tööseadustega ...

Väljavõte NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi määrusest 10. aprillist 1930

1. Töötaja üleviimine samas ettevõttes või asutuses teisele alalisele tööle, mille suhtes töölepingus ei ole kokku lepitud (s. t. milleks töötaja ei ole palgatud), on lubatud ainult kokkuleppel töötajaga.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 13)

37. Töötajat võib üle viia ühest ettevõttest teise või ühest maakohast teise, kuigi koos ettevõtte või asutusega, ainult töötaja nõusolekul; selle puudumisel võib kumbki pool lõpetada töölepingu; kusjuures mõlemal juhul makstakse töötajale vallandustoetust vastavalt § 89.

37[1]. Tootmis-hädavajaduse korral (eriti tööseisakute juhtudel) on riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja majandite administratsioonil õigus töötajaid kuni üheks kuuks (seisaku korral aga kogu seisaku ajaks) üle viia teisele tööle samas või teises ettevõttes, asutuses või majandis, kuid samas maakohas.

Juhul, kui töö eest, millele töötaja üle viidi, tasutakse vähem kui endise töö eest, säilitatakse üleviidule tema endine keskmine palk endise töö järgi.

Seesugusest üleviimisest keeldumine ilma mõjuvate põhjusteta loetakse töödistsipliini rikkumiseks. (1. juuni 1932. a. redaktsioonis — VSKK 1932, nr. 59, art. 262.)

Vallandamine administratsiooni nõudmisel

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 47

Määramata ajaks sõlmitud töölepingu, samuti ka tähtajalise lepingu enne tähtaja möödumist võib lõpetada töötaja nõudmisel peale § 36 ja 37 ettenähtud juhtude ainult järgmistel juhtudel:

a) ettevõtte, asutuse või majandi täielikul või osalisel likvideerimisel, samuti ka töö vähenemise korral;

b) tootmisest tingitud tööseisaku puhul üle ühe kuu;

c) kui töötaja osutub tööle kõlbmatuks[1];

d) kui töötaja ilma mõjuvate põhjusteta süstemaatiliselt ei täida töölepinguga või sisekorra eeskirjadega temale pandud kohustusi[2];

e) kui töötaja pani toime kriminaalselt karistatava teo, mis on otseses seoses tema tööga ja mis on kindlaks tehtud jõustunud kohtuotsusega, samuti ka töötaja vahi all viibimisel üle kahe kuu;

f) tühistatud (20. novembril 1932, a. — VSKK 1932, nr. 85, art. 371);

g) töölt eemalejäämise puhul ajutise töövõimetuse tõttu kahe kuu möödumisel, arvates töövõimekaotuse päevast, ja ajutise töövõimetuse puhul pärast rasedust ja sünnitamist — kahe kuu möödumisel peale § 92 määratud neljakuulist tähtaega;

h) juhul, kui töötaja ametikohale on kohtu või hinde-vaidekomisjoni otsusega ennistatud enne selles ametis olnud töötaja. (25. märtsi 1929. a. redaktsioonis — VSKK 1929, nr. 26, art. 274).

---

[1] Vt. NSV Liidu Ülemkohtu Pleenumi otsust 11. jaanuarist 1952, p. 15, lk. 233.

[2] Vt. *sealsamas*, p. 16, lk. 233.

Märkus 1. Töölepingu lõpetamine punktis c ettenähtud juhul võib toimuda ainult hinde-vaidekomisjoni otsusel.

Lepingu lõpetamine punktis d ettenähtud juhul võib toimuda:

a) riiklikes asutustes ja ettevõtetes, samuti ka kooperatiivseis ja teistes ühiskondlikes organisatsioonides — tööandja iseseisval korraldusel, kusjuures vallandatul on õigus kaevata vallandamise korralduse peale hinde-vaidekomisjonile;

b) teistes ettevõtteis ja asutustes ainult hinde-vaidekomisjoni otsusel (30. jaanuari 1930. a. redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 7, art. 83.)

Märkus 2. Töölepingu lõpetamisel töötajaga, kes on käitiskomitee või muu vastava organi liige, kohaldatakse käesoleva koodeksi § 160 eeskirju.[1]

Märkus 3. Töölepingu lõpetamisel tööandja poolt punktides a, b ja c ettenähtud juhtudel on tööandja kohustatud teatama vallandamisest töötajale 2 nädalat ette; kompenseeritakse neil juhtudel üldistel alustel (§ 88)[1].

Märkus 4. Lepingu lõpetamine isikutega, kellel on palkamise ja vallandamise õigus kõigis (nende hulgas ka era-) ettevõtetes ja asutustes, samuti ka teiste riiklike asutuste ja ettevõtete, kooperatiivsete ja muude ühiskondlike organisatsioonide vastutavate töötajatega, ei ole kaevatav hinde-vaidekomisjoni või kohtu korras, vaid need asjad vaadatakse läbi ainult ametkondliku või administratiivse alluvuse korras kõrgemalseisvate organite poolt. Vastutavate töötajate kategooriate loetelu määratakse kokkuleppel ÜAÜKN-iga üleliidulise tähtsusega riiklike asutuste ja ettevõtete osas NSV Liidu Töö RK poolt ja kõigi teiste asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide osas VNFSV Töö RK poolt (25. märtsi 1929. a. redaktsioonis — VSKK 1929, nr. 26, art. 274).

Väljavõte VNFSV Tööseaduste koodeksi § 160-st

...Komitee liikmete kui ka hinde-vaidekomisjoni tööliste hulgast valitud liikmete vallandamist võib teostada töölepingu lõpetamise ja ülesütlemise kohta käivaid üldeeskirju silmas pidades ning ainult vastava ametiühingu nõusolekul (25. märtsi 1929. a. redaktsioonis — VSKK 1929, nr. 26, art. 274).

---

[1] Vt. käesoleval leheküljel §-i 160.

Käitis- ja kohalike komiteede liikmete vallandamise korrast

NSV Liidu Töö RK seletusest 11. oktoobrist 1926

Käitis- ja kohalike komiteede liikmeid, kes ei ole vabastatud oma alalisest tööst, võib ettevõttest või asutusest vallandada ainult vastava (tootmisalase) ametiühingu nõusolekul — võrdsetel alustel käitis- ja kohalike komiteede liikmetega, kes on vabastatud oma alalisest tööst.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1926, nr. 39)

Tsehhikomiteede liikmete vallandamisest ja üleviimisest

NSV Liidu Töö RK 13. aprilli 1929. a. seletusest tsehhibüroode liikmete ja tsehhi volinike kohta [1]

2. Alalise ametiühingutöö jaoks vabastamata tsehhibüroo liikmete või tsehhivolinike vallandamine või üleviimine ühest tsehhist teise või ühest ettevõttest teise võib toimuda ainult vastava käitis- või kohaliku komitee nõusolekul.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 22/23)

Rasedate naiste vallandamise korrast

VNFSV Töö RK määrus 8. augustist 1922

Rasedaid naisi võib vallandada vaid erandjuhtudel vastava tööinspektori igakordsel loal.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1922, nr. 5/14)

Üksikute, kuni ühe aasta vanuseid lapsi omavate naiste töölt vallandamise korrast

VNFSV Töö RK määrus 16. juulist 1925

Üksikuid naisi, kes omavad kuni ühe aasta vanuseid lapsi, võib vallandada vaid erandjuhtudel tööinspektori igakordsel loal.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1925, nr. 33)

Vastutavate töötajate vallandamise ja ametikohale ennistamise korrast

NSV Liidu Töö RK määrus 18. oktoobrist 1929

1. Hinde-vaidekomisjonides ja rahvakohtutes arutamisele ei kuulu järgmiste isikute vallandamise ja ametikohale ennistamise asjad:
a) isikud, kel on tööle võtmise ja töölt vallandamise õigus

[1] Käesoleval ajal seda seletust kohaldatakse tsehhikomiteede liikmeile.

kõigis (sealhulgas ka era-) asutustes, ettevõtetes ja organisatsioonides;

b) riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide vastutavad töötajad, kes töötavad juurdelisatud loeteludes nr. 1, 2 ja 3[1] tähendatud kohtadel...

2. § 1 nimetatud töötajaid võib vallandada ainult üldises tööseadusandluses ettenähtud põhjustel. Vallandamine ilma eespool tähendatud põhjusteta on karistatav vastavalt liiduvabariikide seadusandlusele. Kui seejuures asja kriminaalkorras läbivaatamisel tehakse kindlaks vallandamise seadusvastasus, on töötajal vastavalt töökonfliktide vahekohtuliku ja kohtuliku menetluse määruse §-idele 67—72 õigus ametisse ennistamiseks ühes töötasu väljamaksmisega töölt sunnitult puudutud aja eest.

M ä r k u s. Kehtiva seadusandlusega määratud kord, mille järgi teatavatel juhtudel vallandamine võib toimuda ainult ametiühingu nõusolekul või tööinspektori või muu organi loal (käitis- ja kohalike komiteede liikmete, rasedate naiste jt. suhtes), jääb maksma §-is 1 märgitud töötajate suhtes.

3. Seadusvastase vallandamise puhul võivad §-is 1 märgitud töötajad esitada protesti alluvuse korras kõrgemalseisvale organile või isikule, kelle juhtimisel on vastav ettevõte, asutus või organisatsioon.

Vastava avalduse esitamiseks määratakse kindlaks 14-päevane tähtaeg, arvates päevast, millal töötajale vallandamisest teatati.

Avalduse esitamise tähtaja pikendamine on lubatav ainult vastavalt Hinde-vaidekomisjonide põhimääruse §§ 16—17 reeglitele, mis on kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 12. detsembril 1928, nr. 722 («NSV Liidu Töö RK Teataja», 1928, nr. 51—52).

4. Kõrgemalseisev organ või isik on kohustatud seadusvastase vallandamise kohta antud avalduse läbi vaatama seitsme päeva jooksul pärast selle sissetulekut ja asjast huvitatud töötajale viivitamatult teatama avalduse läbivaatamise tagajärgedest.

5. Kui vallandamine tunnistatakse seadusvastaseks, teeb kõrgemalseisev organ või isik viivitamata korralduse töötaja ennistamiseks ametikohale ja temale tasumaksmiseks töölt sunnitult puudutud aja eest vastavalt töökonfliktide vahekohtulikus ja kohtulikus korras läbivaatamise määruse §-idele 66—69 ja 71. Selle ettekirjutuse ärakiri saadetakse samaaegselt asjast huvitatud töötajale.

6. Juhul kui ametikohal, millele peab asuma ennistatud töötaja, on juba teine töötaja, tuleb viimane üle viia teisele, tema kvalifikatsioonile vastavale ametikohale. Sellise ametikoha puudumisel võib töötaja vallandada, makstes talle lahkumistoetust 12 tööpäeva eest keskmise töötasu järgi.

7. Kui ettevõte, asutus või organisatsioon ei täida kõrgemalseisva organi või isiku korraldust vallandatud töötaja ametikohale

---

[1] Avaldatakse ainult loetelu nr. 1 (vt. lk. 180).

ennistamise kohta, on viimasel õigus töölt puudutud aja eest, mida põhjustas selle korralduse mittetäitmine, saada tasu kuni tegelikult ametikohale ennistamise päevani.

Tasu nõutakse sisse sundkorras (asja teistkordse sisulise läbivaatamiseta) täitelehe jõudu omava tunnistuse järgi, mille annab välja kohalik tööorgan asjast huvitatud töötaja poolt ettekirjutuse ärakirja esitamisel tema ennistamise kohta ametikohale ja talle tasu maksmise kohta töölt sunnitult puudutud aja eest. See tunnistus antakse välja samadel alustel kui tunnistused tööandja poolt täitmata jäetud hinde-vaidekomisjoni otsuste kohta (NSV Liidu Töö RK 21. jaanuari 1929. a. määruse nr. 33 § 1 ja 3 hinde-vaidekomisjonide, lepituskodade ja rahvakohtute otsuste sundtäitmise korra kohta — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 6.).

Vastutavate töötajate, kelle vallandamise ja ametikohale ennistamise asjad ei kuulu arutusele hinde-vaidekomisjonides ja rahvakohtute töösessioonidel, üldine loetelu nr. 1

(Kõigi riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide suhtes, välja arvatud transport ja side)

1. Valitavad töötajad tasulistel ametikohtadel neid valinud organisatsioonides.

2. Ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, nagu rahvakomissariaatide ja nendega võrdsustatud asutuste, kraide, oblastite ja ringkondade täitevkomiteede vastavate osakondade, trustide, kombinaatide, riiklike kaubandusettevõtete (kaubastute) ... pankade, aktsiaseltside, vabrikute, tehaste, kõrgemate teaduslike ja õppeasutuste kolleegiumide ja juhatuste liikmed ning ainuisikulised juhatajad, samuti nende juhatajate asetäitjad.

3. Asutuste juhatajate isiklikud sekretärid.

4. Punktis 2 nimetatud ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide kohalike kontorite ja osakondade juhatajad.

5. Vabariiklike ja kohalike võimuorganite esindajad (volinikud) kõrgemalseisvate organite juures, samuti kõrgemalseisvate organite esindajad vabariiklike ja kohalike võimuorganite juures.

6. Üleliiduliste ja vabariiklike asutuste ja organisatsioonide valitsuste või osakondade ülemad ja juhatajad, samuti nende asetäitjad.

7. Osakondade või valitsuste ülemad ja juhatajad ... üleliidulise või vabariikliku tähtsusega trustides, kombinaatides, riiklikes kaubandusettevõtetes (kaubastutes) ja pankades, samuti aktsiaseltsides ...

8. Osakondade ja valitsuste ülemad ja juhatajad asutustes ja organisatsioonides, mis töötavad isemajandamise põhimõttel (olgugi ainult ametkondlikus korras, s. o. ilma osakonnale või valitsusele juriidilise isiku õigusi andmata).

9. Iseseisvate töölõikude juhatajad, kelledel on punktides 6—8 tähendatud osakonnaülemate õigused.
10. Perioodiliste väljaannete vastutavad toimetajad.
11. Tehnilised direktorid või neid asendavad peainsenerid.
12. Tootmisosakondade (vabrikutes ja tehastes ning teistes tootmisettevõtetes), tsehhide ja töökodade ülemad, juhatajad ja meistrid.
13. Ettevõtete tuletõrje ülemad.
14. Tuletõrjeosade ja -komandode ülemad.
15. Eriosakondade ja -jaoskondade juhatajad.
16. Kõigi asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide pea- ja vanemraamatupidajad, kes juhatavad finants-arvepidamise ja raamatupidamisosakondi ning -jaoskondi.
17. Vabrikute, tehaste ja valitsusasutuste komandandid.
18. Tööde juhatajad, kelledel on iseseisev valitsus või kontor.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 1—2)

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 47 punkt «e» rakendamisest

Väljavõte VNFSV Töö RK 21. mai 1925. a. seletusest

1. Tööandjal on õigus seisma panna töötajale palga väljamaksmist kuni õigeksmõistva kohtuotsuse jõustumiseni või kuni asja lõpetamiseni järgmistel juhtudel:
a) töötaja vahi all viibimise ajaks;
b) töötaja töölt eemaldamise ajaks kohtu või -uurimisorganite otsusel.

Märkus. Neil juhtudel pole tasu maksmatajätmiseks hinde-vaidekomisjoni nõusolek nõutav.

2. Tööandjal on asja huvides õigus kõrvaldada töölt ühes palga väljamaksmise seismapanekuga töötaja, kes on tabatud kriminaalkuriteo toimepanemiselt, mis on vahetult seotud tema tööga, või kes on sellise teo toimepanemise üles tunnistanud.

Sellistel juhtudel tuleb töölt kõrvaldamine ja palga väljamaksmise peatamine eelnevalt kooskõlastada hinde-vaidekomisjoniga ja töölt kõrvaldamine ning palga väljamaksmise seisma panek kestab kuni asja otsustamiseni kohtukorras.

Märkus. Tööandjal pole õigust ilma kohtu- või uurimisorganite nõudmiseta vallandada töötajat, kes on toime pannud kriminaalkorras karistatava teo, mis ei ole seotud tema tööga.

4. Kohtu õigeksmõistva otsuse või kohtuasja lõpetamise korral on tööandja kohustatud isikutele, kes on tööandja poolt vallandatud p. 2 korras, täies ulatuses maksma palga kogu aja eest, mis on möödunud palga väljamaksmise seisma paneku momendist kuni õigeksmõistva otsuse või asja lõpetamise päevani. Peale selle tuleb isikutele, kes on kõrvaldatud töölt tööandja nõudmisel, kuigi nad tulid tagasi tööle pärast kahe kuu möödumist kõrvaldamise päe-

vast arvates, uuesti anda töö, mis on kvalifikatsioonilt ja tasult endisega võrdne.

5. Süüdimõistva kohtuotsuse või administratiivkorras karistamise puhul töölt äraoldud aja eest palka ei maksta. Seda eeskirja kohaldatakse kriminaalkorras karistatavate tegude või üleastumiste toimepanemise juhtudel, olenemata sellest, kas need on või ei ole seotud tööga.

6. Töölepingu tühistamine ilma küsimuse arutamiseta hindevaidekomisjonis ja ilma vallandamistoetuseta võib järgneda vaid kahekuulise tähtaja möödumisel pärast vahistamist või töölt kõrvaldamist kohtu- või uurimisorganite nõudel, samuti pärast kohtu süüdimõistva otsuse seadusjõusse astumist (kuid mitte administratiivkorras karistamisel) ka enne kahe kuu möödumist.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1925, nr. 24)

Rahaliste ja kaubaliste väärtustega tegelevate töötajate vallandamisest

Väljavõte NSV Liidu RKN-i 6. novembri 1930. a. määrusest «Rahaliste ja kaubaliste väärtustega tegelevate töötajate kohta»

6. Rahaliste ja kaubaliste väärtustega tegelevate töötajate vallandamine on peale üldises tööseadusandluses ettenähtud juhtudel lubatud ka juhul, kui tööandja kaotab usalduse antud töötaja vastu. Vallandamise korral sel põhjusel ei ole eelnev kooskõlastamine mingi organisatsiooniga nõutav ...

Kui usalduse kaotuse on põhjustanud töötaja kuritegelik tegevus kas süstemaatilise või jämeda kohustuste rikkumise teel töötaja poolt, siis vallandustoetust ei maksta. Ülejäänud vallandamisjuhtudel, kus on tegemist usalduse kaotamisega, tasutakse vallandustoetus kaheteistkümne tööpäeva eest keskmise töötasu ulatuses.

Konfliktid, mis on seotud töötaja vallandamisega tema vastu usalduse puudumise tagajärjel, vaadatakse läbi p. 5[1] ettenähtud korras. *(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1939, nr. 31—32)*

TÖÖAEG JA PUHKEAEG

Kaheksatunnilisele tööpäevale ja seitsmepäevasele töönädalale ülemineku ning ettevõtetest ja asutustest tööliste ja teenistujate omavolilise lahkumise ärakeelamise kohta

Väljavõte NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusest 26. juunist 1940

Vastavalt Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu esildisele NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium otsustab:

[1] See punkt näeb ette konfliktide läbivaatamist üldises korras hinde-vaidekomisjonis ja rahvakohtus.

1. Pikendada tööliste ja teenistujate tööpäeva kestust kõigis riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes ja asutustes:

seitsmelt tunnilt kaheksale tunnile — seitsmetunnilise tööpäevaga ettevõtetes;

kuuelt tunnilt seitsmele tunnile — kuuetunnilise tööpäevaga töödel, välja arvatud tervistkahjustavate töötingimustega kutsealad, NSV Liidu RKN-i poolt kinnitatavate nimekirjade järgi;

kuuelt tunnilt kaheksale tunnile — asutuste teenistujatele;

kuuelt tunnilt kaheksale tunnile — 16-aastaseks saanud isikuile.

2. Kõigis riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes ja asutustes viia töö kuuepäevaselt nädalalt üle seitsmepäevasele nädalale, lugedes seitsmenda nädalapäeva — pühapäeva — puhkepäevaks.

(«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 5. juulist 1940)

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 26. juuni 1940. a. seadluse «Kaheksatunnilisele tööpäevale ja seitsmepäevasele töönädalale ülemineku ning ettevõtetest ja asutustest tööliste ja teenistujate omavolilise lahkumise ärakeelamise kohta» läbiviimise korrast

NSV Liidu RKN-i määrus 27. juunist 1940

NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 26. juuni 1940. a. seadluse «Kaheksatunnilisele tööpäevale ja seitsmepäevasele töönädalale ülemineku ning ettevõtetest ja asutustest tööliste ja teenistujate omavolilise lahkumise ärakeelamise kohta» arendamiseks NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu m ä ä r a b:

1. Neil juhtudel, kui ettevõtted töötavad kolme vahetusega, määratakse öise vahetuse pikkus mitte 8, vaid 7 tundi.

2. Määrata, et tööpäeva algus ja lõpp määratakse järgmises korras: asutuste kohta kohalike töörahva saadikute nõukogude otsustega, ettevõtetes aga — ettevõtete direktori poolt.

3. Määrata, et peale pühapäevade on mittetööpäevadeks veel järgmised päevad: ... 1. ja 2. mai, 7. ja 8. november, 5. detsember.

Kõik ülejäänud päevad aastas lugeda nii linnades kui ka maal tööpäevadeks.

Ühenduses sellega kaotada maal kuue erilise puhkepäeva pidamine ja 12. ja 18. märtsi arvamine mittetööpäevadeks.

4. Pühapäevadel ja p. 3 nimetatud mittetööpäevade eelpäevadel toimub töötamine nii linnades kui ka maal tööpäeva lühendamiseta.

5. Liidu- ja autonoomsete vabariikide rahvakomissaride nõukogudele anda õigus määrata vastava vabariigi territooriumi rahvuspiirkonnas pühapäeva asemel teine puhkepäev, olenevalt rahvuslikest ja elutarbelistest tingimustest.

(LMKK 1940, nr. 16, art. 385)

Tööpäeva režiimist Eesti NSV ministeeriumides, keskasutustes ja teistes nõukogude asutustes

Väljavõte Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusest nr. 595 1. septembrist 1953

1. Alatest 2. septembrist 1953. a. määrata kindlaks Tallinnas asuvatele vabariikliku tähtsusega asutustele ja organisatsioonidele tööaja algus kell 9 hommikul ning tööaja lõpp kell 6 õhtul, lõunavaheajaga üks tund, ning kohaliku tähtsusega asutustele ja organisatsioonidele — tööaja algus kell 10 hommikul ja tööaja lõpp – kell 7 õhtul, lõunavaheajaga üks tund.

2. Kohustada ministreid, keskasutuste ja teiste asutuste juhatajaid rangelt kinni pidama määratud tööpäeva korrast, keelates kategooriliselt töötajate väljakutsumist tööle väljaspool tööaega ning tööpäeva pikendamist asutustes ja organisatsioonides.

Juhtudel, kui töö väljaspool tööaega on tingitud äärmisest vajadusest, maksta normeeritud tööajaga töötajaile ületunnitööde eest lisatasu vastavalt kehtiva seadusandlusega.

Hoiatada ministreid, keskasutuste ja teiste asutuste juhatajaid vajadusest rangelt kinni pidada finantsdistsipliinist ja vältida ettenähtud töötasufondide ülekulutusi.

3. Kohustada Eesti NSV ministreid ja keskasutuste juhatajaid tegema töö sisekorra eeskirjades käesolevast määrusest tulenevad muudatused.

4. Kohustada rajoonide ja linnade täitevkomiteesid kooskõlas käesoleva määrusega korraldama tööpäeva režiimi kohaliku tähtsusega asutustes.

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 110

110. Neile ettevõtteis, asutustes ja majandeis töötajaile, kes ei saa töötingimuste tõttu kasutada üldist iganädalast puhkepäeva, peab võimaldatama puhkust teistel nendele sobivatel nädalapäevadel. Samu eeskirju kohaldatakse ka isikuile, kes töötavad ettevõtteis, mille tegevus on oma iseloomult katkestamatu. Neis ettevõtteis määratakse üldise puhkepäeva asemele erilised puhkepäevad töötajate igale rühmale.

Puhkepäevadest, mis ühtuvad pühadega 7. või 8. novembril

NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrus 5. novembrist 1940

Neil juhtudel, kus iganädalane puhkepäev ühtub pühadega 7. või 8. novembril, teist puhkepäeva (pühaga ühtunud puhkepäeva asemel) ei anta.

(LMKK 1940, nr. 30, art. 764)

Tööaja summeeritud arvestusest

VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 97 ja 97[1]

97. Alatisel tööl tegutsevate ja kuuviisi tasutavate maja-, remont-, põllumajanduslike tööliste ja teiste niisugust liiki tööliste tööaega võib jaotada mitmeks osaks mistahes kestusega, nii et töövaheaegade arv ei ületaks kahte päeva ja tööaja kogukestus kuu jooksul ei ületaks kuu töötundide normaalarvu (§ 94).

97[1]. Neis katkestamatu tööajaga tööstustes, kus tehniliste tingimuste tõttu pole võimalik sisse seada igapäevast seitsmetunnilist tööd, lubatakse kokkuleppel tööandja ja vastava ametiühinguga ning tööorganite loal sisse seada teistsugune kord selliselt, et normaalse tööpäeva keskmine pikkus ei ületaks seitset tundi[1]. (27. mai 1929. a. — VSKK, nr. 40, art. 414.)

Puhkuse- ja söömise-vaheaegadest

VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 98—101

98. Normaaltööaja jooksul tuleb võimaldada töötajaile vaheaeg puhkuseks ja söömiseks. Vaheaega ei arvata tööaja hulka.

Märkus. Katkestamist mittelubavate tööde juures peab töölistele võimaldatama süüa tööajal, kusjuures sisekorra eeskirjades tuleb tähendada söömiskoht. Sääraste tööde nimestiku määrab Töö Rahvakomissariaat.

99. Töötaja võib kasutada vaheaega oma äranägemise järgi, kusjuures tal on õigus vaheajal lahkuda töökohalt.

Märkus. Erandeid § 99 eeskirjadest eriiseloomuga ettevõtteis võib teha ainult kokkuleppel vastava ametiühinguga ja Töö Rahvakomissariaadi organite kinnitamisel.

100. Vaheajad regulaarselt katkestatavatel töödel peavad leidma aset hiljemalt neli tundi pärast töö algust ja nende kestus ei või olla alla poole ega üle kahe tunni. Vaheaja kestus tähendatud piirides määratakse sisekorra eeskirjadega.

Märkus. Eeskirjad erivaheaegade kohta imetavaile emadele on toodud § 134.*

101. Tööpäeva kui ka vaheaja algus ja lõpp määratakse sisekorra eeskirjadega.

Tööseaduste koodeksi § 102

Vahetusega töötamise juures peab iga töörühm töötama normaaltööaja kestel; ühe vahetuse vahetamine teisega toimub sisekorra eeskirjades ettenähtud tundidel normaalset töökäiku kahjustamata.

[1] Vt. NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 26. juuni 1940. a. seadlus, käesolev väljaanne lk. 183.

* Vt. käesolev väljaanne lk. 208.

Ületunnitööde rakendamisest

Väljavõte VNFSV Tööseaduste koodeksist

103. Üldreeglina ei ole töö pärast normaaltööaega (ületunnitöö) lubatud.

104. Ületunnitöö on lubatud ainult järgmistel erandjuhtudel[1]:

a) vabariigi kaitseks ja ühiskondlike õnnetuste ning ohtude vältimiseks vajalikel töödel;

b) ühiskondlikult tarvilikel töödel veevarustuse, valgustuse, kanalisatsiooni, transpordi ja posti-telegraafi-telefoni side alal nende korrapärast tegevust takistavate juhuslike ja ootamatute asjaolude kõrvaldamiseks;

c) alatud töö lõpetamise vajaduse korral, kui ettenägematu või tehnilistest tootmistingimustest sõltuva juhusliku takistuse tõttu seda tööd ei saadud lõpetada normaalsel tööajal ja kui alatud töö katkestamine võib kaasa tuua materjalide või masinate rikke;

d) ajutistel töödel mehhanismide ja seadeldiste remondi ning kordaseadmise alal, kui nende mittekorrasolek toob kaasa töö lõppemise suurele arvule töötajaile...

106. Töötaja ületundide arv ei tohi ületada sada kahtekümmet tundi aasta jooksul, kusjuures kahe teineteisele järgneva päeva jooksul tehtud ületundide arv ei või ületada nelja tundi.

M ä r k u s. Üksikutes majandusharudes, millel on hooajaline iseloom, võib Töö Rahvakomissariaat kokkuleppel ÜAÜKN-iga suurendada ületunnitööde hulka üle § 106 määratud piiride.

107. Ületunnitööde tegemine tööle hilinemise läbi kaotatud aja tasategemiseks ei ole lubatud.

108. Iga ületunnitöö tuleb märkida töötaja palgaraamatusse ja erilisse ületunnitööde raamatusse, ära näidates tähendatud tööde alguse ja lõpu ning töötaja poolt saadud ületunnitöö tasu.

Valvesolekust ettevõtetes ja asutustes

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus nr. 233, 2. aprillist 1954

ÜAÜKN-i Sekretariaat märgib, et ettevõtteis ja asutustes praktiseeritakse ebaõigelt tööliste ja teenistujate rakendamist valvesolekusse pärast tööpäeva lõppu ja öösel. Sageli esineb juhtumeid, kus valvesolijale pannakse valvurite kohustused, tehakse ülesandeks pääsete kontrollimine käitisest või asutusest sisse- ja väljaminekul, posti vastuvõtmine. Valvesolekusse rakendatakse ka alla 12-aastaste lastega emasid, rasedaid naisi.

Valvesolekusse rakendatud töölistelt võetakse sellega normaalne puhkus, nende töövõime langeb.

---

[1] Ettevõtetes töötavad invaliidid kohustuslikus korras ületunde ei tee. Aktiivse tuberkuloosiga isikuil ei lubata teha ületunnitööd.

Liigsete valvesolekute likvideerimise eesmärgil ettevõtetes ja asutustes ÜAÜKN-i Sekretariaat määrab:

1. Töölisi ja teenistujaid võib ettevõtetes ja asutustes rakendada valvesolekusse pärast tööpäeva lõppu, puhkepäevadel ja pühadel ainult erandjuhtudel ja ainult kooskõlastatult käitis-, kohaliku komiteega. Mitte lubada tööliste kasutamist valvesolekuks sagedamini kui üks kord kuus.

2. Juhul, kui töötajat kasutatakse valvesolekuks pärast tööpäeva lõppu, kantakse tööleilmumise aeg nii normeeritud kui ka normeerimata tööpäevaga töötajail valvesoleku päeval hilisemale ajale. Valvesoleku või tööpäeva pikkus koos valvesolekuga ei tohi ületada tööpäeva normaalset pikkust.

Valvesolek puhkepäevadel ja pühadel kompenseeritakse vaba päeva andmisega lähema 10 päeva jooksul samas ulatuses, nagu oli valvesolek.

3. Lugeda kehtetuks ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 22. maist 1935. a. «Töötajate mittetööpäevadel ja puhkepäevadel asutustes valvesoleku aja kompenseerimisest» ja määrus 11. juunist 1935. a. ÜAÜKN-i Sekretariaadi 22. mai 1935. a. määruse muutmise kohta.

Töölisnoorte koolide õpilaste vabastamisest ületunnitöödest

Väljavõte NSV Liidu RKN-i korraldusega 30. aprillist 1944 kinnitatud töölisnoorte koolide põhimäärusest

6. Tööstuslike rahvakomissariaatide juhatajate ja ettevõtete direktorite ülesandeks on varustada töölisnoorte koole ruumide, sisseseade, kütteaine ja valgustusega, luua koos rahvaharidusorganitega vajalikud tingimused selleks, et alaealised saaksid õppetööst osa võtta (õppijate vabastamine ületunnitöödest[1] ja töödele mobiliseerimisest kogu õppeaja jooksul).

(LMKK 1944, nr. 8, art. 130)

Peale- ja mahalaadimisoperatsioonidest ja nendega seotud töödest transpordi alal väljaspool tööaega, kahes või kolmes vahetuses ja samuti mittetööpäevadel

Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 28. maist 1932

1. Peale- ja mahalaadimisoperatsioone ja nendega seotud töid transpordi alal väljaspool tööaega, kahes või kolmes vahetuses, samuti ka mittetööpäevadel võib määrata raudtee-, vee- ja kohaliku transpordi laoruumide vabastamise vajadusel, samuti vagunite ja laevade laadimiseks ja tühjendamiseks lähte- ja sihtpunktides laadungite kuhjumise ja veereva koosseisu tühiseisu vältimise eesmärgil.

[1] Õppepäevadel on keelatud töölisnoorte koolide õpilasi kasutada ületunnitöödel.

4. Punktis 1 näidatud tööde hulka kuuluvad laadungi väljaostmine, laadungite mahalaadimine ja väljavedu jaamade, sadamasildade ja sadamate territooriumilt, laadungite juurdevedu jaamadesse, sadamasildadele ja sadamatesse, laadungite laadimine vagunitesse või laevadele ja laadungidokumentide vormistamine, samuti nende operatsioonidega vahetult seotud töö vastavate asutuste ja ettevõtete ladudes.

5. Kohustuslike tööde määramise kohta tuleb raudteejaamades, sadamates ja transpordikontoris välja panna kuulutus.

a) mittetööpäevadel — 4 tundi enne mittetööpäevale eelneva vastava tööpäeva lõppu;

b) väljaspool tööaega — hiljemalt 4 tundi enne sama tööpäeva lõppu.

7. Väljaspool tööaega ja mittetööpäeval tehtava töö töötingimused määratakse kindlaks tööseadusandlusega.

(LSKK 1932, nr. 48, art. 285)

Normeerimata tööpäevaga töötajatest

NSV Liidu RKN-i määrus 13. veebruarist 1928

1. Normeerimata tööpäeva võidakse asutustes, ettevõtetes ja majandites kohaldada:

a) administratiiv-, juhtiva, tehnilise ja majandusala personali suhtes;

b) isikute jaoks, kelle tööd ei saa ajaliselt arvestada (konsultandid, instruktorid, agendid jne.);

c) isikute jaoks, kes jaotavad tööaega oma äranägemisel;

d) isikute jaoks, kelle tööaeg nende töö iseloomu tõttu jaguneb määramata pikkusega osadeks.

2. Kutsealade, ametite ja tööde nimekirjad, mille puhul lubatakse normeerimata tööpäeva rakendamist ettevõtteis, töötatakse välja vastava ametiühingu ja majandusorgani poolt ja võetakse sisse kollektiivlepingusse.

3. Normeerimata tööpäeva rakendamine normeeritud töötasuga riiklikes asutustes on lubatud töötajate suhtes, kes teenivad ametikohtadel, mis on ette nähtud NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi ja liiduvabariikide töö rahvakomissariaatide poolt välja antud erinimekirjades.

4. Töölepingutes, kollektiivlepingutes või sisekorra eeskirjades peavad olema loetletud punktis 2 toodud normeerimata tööpäevaga isikute kõik peamised kohustused ja töökohustuste ulatus.

Kui normeerimata tööpäevaga töötajaile antakse teha töö, mis pole seotud töölepingus, kollektiivlepingus ja sisekorra eeskirjades ettenähtud töötaja kohustustega, siis makstakse selle töö eest eraldi.

5. Punktides 1—3 tähendatud töötajad vabastatakse üldistel alustel tööst iganädalastel puhkepäevadel, pidupäevadel ... välja arva-

tud juhud, mis on eriti ette nähtud töölepinguis, kollektiivlepinguis või sisekorra eeskirjades.

Sellise reservatsiooni puudumisel kompenseeritakse tööd, mis teostatatakse ülaltähendatud päevadel, üldistel alustel.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1928, nr. 9—10)

Tervistkahjustavate töötingimustega kutsealade nimestiku kinnitamisest, millede kohta kehtestatakse kuuetunniline tööpäev

NSV Liidu RKN-i määrus 1. juulist 1940

NSV Liidu Ülemnõukogu 26. juuni 1940. a. seadluse «Kaheksatunnilisele tööpäevale ja seitsmepäevalisele töönädalale üleminekust ning ettevõtteist ja asutustest tööliste ning teenistujate omavolilise lahkumise ärakeelamise kohta» esimese paragrahvi põhjal NSV Liidu RKN määrab:

1. Kinnitada tervistkahjustavate töötingimustega kutsealade nimestik, millede kohta kehtestatakse kuuetunniline tööpäev. (Nimestik lisatud.)

2. Määrata, et töölised ja teenistujad, kes on loetletud tervistkahjustavate töötingimustega kutsealade nimestikus, kasutavad kuuetunnilist tööpäeva sõltumatult sellest, missuguses rahvamajandusharus nad töötavad.

3. Neil juhtudel, kui ettevõtteis, tööstustes või tsehhides tervistkahjustavad töötingimused kõrvaldatakse või vähendatakse, on rahvakomissarid kohustatud kooskõlastatult ÜAÜKN-iga vastavate kutsealade jaoks määrama normaaltööpäeva.

4. Tühistada NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi 10. novembri 1928. a. määrus «Lühendatud tööpäevast» ja sellele lisatud kutsealade nimestik, samuti kõik teised määrused, millega kehtestatakse lühendatud tööpäev tervistkahjustavate töötingimuste tõttu.

(LMKK 1940, nr. 18, art. 436)

Lisa
NSV Liidu RKN-i 1. juuli 1940. a.
määruse juurde

Tervistkahjustavate töötingimustega kutsealade nimestik, millede kohta on kehtiv kuuetunniline tööpäev

I. Mäetööstus[1]

1. *Allmaatööd* püst- ja kallakšahtide läbimise ning süvendamise alal, samuti šahtilähedaste ete ja veestrekkide läbimise alal söekaevandustes ja maagitööstuses märgade töötingimuste juures rohke vee langemise korral:

Kihiläbijad.

Puurijad.

[1] Kuuetunniline tööpäev on kehtiv samuti järgmistele elukutsetele: puurijaile, kihiläbijaile, kivimite ja maagi koristajaile etes ja skippide juures, kes on seotud maa-aluste mäeläbimis- ja puhastustöödega, maagi ja kivimi räni-happe sisalduse juures, alates 10%-st.

Toestajad.
Lõhkajad.
Kivimite koristajad.

2. Tööd kaevandustes, kus külmanud maad sulatatakse kuumendamisega:

Eetöölised.
Haarajad.
Kraavitöölised.

3. Tööd raadiumi-, elavhõbeda-, antimoni- ja vismutimaakide kaevandamisel:

Töölised, kes tegutsevad raadiumi-, elavhõbeda-, antimoni- ja vismutimaakide kaevandamisel.

4. Tööd arseen-oksüüdi maakide kaevandamisel:

Eetöölised ja puurijad.
Kihiläbijad.
Äravedajad.
Toestajad.

5. Tööd maakide töötlemisel:

Hõõrujad amalgaamimisosakondades.
Aurutajad amalgaamimisosakondades.
Töötajad tsüaansulamite lahustamisel.
Töötajad kullašlammi töötlemisel.

6. Alatised allmaatööd temperatuuri juures üle 30° C:

Artjomi-nimelise trusti «Šahtantratsiit» ja Sverniku-nimelise trusti «Kuibõševugol» kaevanduste allmaatöölised Donbassis.
Vasepüriidi kaevanduste allmaatöölised maa-aluste tulekahjude piirkonnas.

II. Must- ja värviline metallurgia

1. Mustmetallurgia:

Töölised, kes vahetult tegelevad katusepleki valtsimisega koos prügistamisega Uraali tehastes.
Töölised kõrg- ja martäänahjude gaasikäikude puhastamisel.
Töölised ja insener-tehnilised vahetuse töötajad, kes otseselt töötavad ferrovanaadiumi tootmisel.

2. Värviline metallurgia:

a) Alumiiniumi tootmine.
Elektrolüüsijad (vannitöölised).
Alumiiniumivalajad.
Vannide anoode teenindavad töölised.
Elektrolüüsi tsehhide kraanajuhid.
Alumiiniumi klooritajad.
Lukksepad vannikontaktide puhastamisel.
Krioliidi sulatamisahjusid teenindavad töölised.
b) Fluorisoolade tootmine.
Töölised, kes vahetult töötavad krioliidi, fluoralumiiniumi, fluornaatriumi ja räni-fluornaatriumi tootmisel järgnevates osakondades: ahju-, kolonni-, pumba-, reaktsiooni- ja kuivatusosakonnas.
Töölised, kes vahetult tootmisel tegelevad fluorühendite lisandamisega.
Aparaatide juures töötavad töölised, kes vahetult töötavad fluorvesinikhappe tootmisel.
Töölised, kes vahetult töötavad uraliidi tootmisel.
c) Magneesiumi tootmine.
Vannitöölised ja nende abilised.
Sulatatud toormaterjali valajad.
Töölised, kes vahetult töötavad magneesiumsoolade sulatamise, ümbersulatamise ja kloorimise ahjude teenindamisel.

Magneesiumi valajad ja rafineerijad.
Kontaktide puhastajad elektrolüüsi-töökodades.
Katoodide teenindajad elektrolüüsi-töökodades.
Klooritorustiku ja kloorikompressori teenindajad.

d) Vase ja nikli tootmine.[1]

Töölised, meistrid ja vahetuste ülemad põletamise, aglomeratsiooni, sulatamise, bessemeerimise ja taastamise (nikkelpulbri) töödel vase ja nikli tootmisel.
Töölised ja meistrid nikkelkoobalti ja nikkelsulfaadi tootmisel.
Koobaltiosakonna kraanajuhid.
Töölised ja meistrid ksantogenaadi tootmisel.
Keemiatöökoja neutraliseerimis- ja arseeniseadete töölised ja meistrid väävli tootmisel siseruumides Orkla meetodi järgi.

e) Plii (seatina) tootmine.

Töölised ja meistrid särdamispanuse tükeldamise, ettevalmistamise ja paadutamise ning plii sulatamise, rafineerimise, kupelatsiooni ja elektrolüüsi tsehhides.

f) Tsingi tootmine.

Töölised, kes otseselt töötavad põletamisahjude juures.
Destilleerimisahjude töölised ja meistrid.
Töölised ja meistrid tsingi elektrolüüsi, ümbersulatamise ja tsingitolmu valmistamise alal.
Töölised ja meistrid kadmiumi ja haruldaste metallide tootmisel.
Töölised ja meistrid, kes vahetult tegelevad valtsahju teenindamisel ning hapendite väljalaadimisel ja pakkimisel.
Töölised ja meistrid, kes vahetult töötavad tsingi tootmisel sulfatiseerimismeetodi järgi.

g) Haruldaste metallide tootmine.[2]

Töölised ja meistrid, kes vahetult töötavad metallilise berülliumi ja berülliumfluoroksüüdi tootmisel.
Töölised ja meistrid, kes töötavad sulatamise, põletamise ning põletamisjäänuste ja räbu koristamise töödel metallilise antimoni väljasulatamise juures.
Sulatajad ja nende abid kruudumi väljasulatamisel.
Metallilise vismuti sulatajad.
Töölised ja insener-tehniline personal, kes vahetult töötavad haruldaste muldade tootmisel.
Töölised kroomi väljasulatamisel.
Uhmris tampimise ja kondensaatorite puhastamise alal töötavad töölised elavhõbeda tootmisel — tööpäeva kestus 4 tundi.
Töölised ja insener-tehniline personal elavhõbeda maakide töötlemisel ja sulatamisel.
Pesunaised, kes pesevad elavhõbeda tootmise alal töötavate tööliste eririietust.

h) Tina tootmine.

Töölised kontsentraatide põletamisel.
Töölised tina väljasulatamisel ja rafineerimisel.
Töölised sulamite ja räbu väljavõtmisel ja transportimisel.

---

[1] Peale selle laiendatakse kuuetunniline tööpäev järgmistele kutsealadele:
vasepulbrite tootmine.
Kuivadel operatsioonidel vasepulbrite peenestajad, sõelujad, segajad ja kuivatajad.

[2] Söehappelise ja kloorilise valu tootmine.
Põletajad, mufliahjudel töötajad, aparaaditöölised ja nende abid ja vahetuste insener-tehnilised töötajad.
Strontsianiidisoolade tootmine.
Aparaaditöölised ja nende abid, melanži lahjendamise, sooda pesemise ja melanži kallamise töölised, peenestajad, valvelukksepad, elektrimontöörid ja vahetuste insener-tehnilised töötajad.

Töölised arseenisulamite valmistamisel.

i) Kulla- ja plaatinatööstus.

Töölised elavhõbeda väljaaurutamisel.

Sulatajad elavhõbe- ja kloriidlisandeid omavate kuldasisaldavate materjalide sulatamisel.

Töölised kloriidide peenestamisel ja sõelumisel.

j) Värviliste metallide töötlemine.[1]

Sulatajad ja valajad «Ajax»-ahjudel.

Täitjad, kolde- ja räbutöölised ning meistrid vaateržakettidel sekundaarsete värviliste metallide töötlemise alal.

Sulatajad, valtsijad, kantijad, pressijad ja koristajad seatina valtsimisel ja pressimisel.

Töölised värvilistest metallidest seatina-, tina- ja elavhõbedapulbri valmistamisel kuivoperatsioonide teel.

Töölised ja teenindav personal, kes vahetult töötavad põrgukivi tootmisel ja vormimisel.

Tsinktolmu destilleerijad ja pressijad.

Töölised ja teenindav personal, kes vahetult töötavad seatinasulamite tootmisel...

Töölised tolmupüüdeseadmetest tolmu kõrvaldamisel ja gaasikäikude puhastamisel värvilises metallurgias.

Alatised sulatajad, valajad (kallajad) ja nende abilised vase, nikli ja nende sulamite ümbersulatamisel.

k) Sekundaarsete värviliste ja väärismetallide tootmine.

Töölised ja insener-tehniline personal, kes vahetult töötavad alumiiniumi ja selle sulamite sulatamisel ja valamisel klooriga rafineerimise teel.

Töölised ja insener-tehniline personal, kes vahetult töötavad sekundaarsete väärismetallide töötlemisel.

Töölised, kes vahetult töötavad reflekteerivates ahjudes pronksi ja valgevase sulatamisel ja valamisel.

Töölised, kes vahetult töötavad seatina ja seatinasulamite tootmisel.

Töölised tolmupüüdeseadmeist tolmu kõrvaldamisel ja gaasikäikude puhastamisel värvilises metallurgias.

Töölised — seatina, arseeni, antimoni, elavhõbedat ja fluorsoolasid sisaldavatest maagikontsentraatidest ja käibematerjalidest proovide valmistamisel.

Merepinnast 2300 meetri kõrgusel ja kõrgemal töötajad.

III. Naftatööstus

1. Õlide selektiivne puhastus nitrobensooliga, fenooliga, kresooliga ja furfurooliga.

Operaatorid ja nende abilised.

Pumpade masinistid.

Mõõtjad.

Kütjad.

Valve- ja remondilukksepad.

Valveinsenerid.

Laboratooriumitöötajad, kes vahetult töötavad selektiivpuhastamisel.

2. Allmaatöölised, kes töötavad ozokeriidi kaevandamisel.

Kaevurid ozokeriidikaevandustes.

Töölised reservuaaride puhastamisel.

---

[1] Laadijad ja mahalaadijad, kloorijad, kraanadel töötajad, kloriõhu proovide võtjad laborandid, vahetuste insener-tehnilised töötajad.

3. Gaasi- ja lambitahma tootmine.

Tahmasuitsutajad.
Settimiskambritest tahma väljavõtjad.
Filtritest tahma väljapuistajad.
Filtritest tahma sõelujad.
Tahma pakkijad.
Kottide kinniõmblejad.
Töölised kottide sorteerimisel, puhastamisel ja parandamisel.
Rohelise õli kallajad.
Proovivõtjad.
Töölised settimistulekambrite, gaasikäikude ja tigude remontimisel.
Vooderdajad ja pottsepad ahjude remontimisel (tööl kuumades tsehhides).
Tahma koristajad, laadijad ja kaalujad.
Meistrid, brigadiirid, abitöölised ja tsehhide koristajad.
Valvelukksepad, elektrikud, määrijad (alalise töö korral põhitsehhides).

IV. Rajooni soojus-elektrijõujaamad[1]

Kütjad ja nende abilised kõva kütteaine tarvitamisel käsitsi kütmise juures.
Katlapuhastajad.

V. Metallitöötlemine

Gaasi- ja elektrikeevitajad tööl kinnistes anumates (katlad, reservuaarid, paagid, tsisternid jne.).

Töölised liivajoa-aparaatidel, kes töötavad kinnistes ruumides.

Töölised, kes töötavad seatina ja seatinasulamite sulatamisel, valamisel, mehaanilisel töötlemisel ja puhastamisel.

Töölised, kes töötavad seatina-akumulaatorite tootmisel jahvatamise, täitmise, silusegamise, vormimise, valamise, torutäitmise ja kokkupanemise tsehhides.

Töölised elavhõbe-alaldajate ja teiste elavhõbedat sisaldavate aparaatide monteerimisel ja remontimisel.

Soopeerijad-metalliseerijad vasega, seatinaga, tsingiga ja kadmiumiga töötamisel.

Töölised emailitud traadi proovimisel elavhõbeda-vannikestes.

Maalrid-lakeerijad, kes töötavad pulverisaatoritega kinnistes kambrites ja masinates ning vagunites, tarvitades bensooli, metanooli ja nende derivaate — toluooli, ksülooli ja liitpiiritusi sisaldavaid värve.

Motoristid, meistrid, kontrolörid ja lukksepad mootorite proovimisjaamades, kes töötavad kinnistes ruumides (boksides), banažeeridel ja stendidel mootori töötamisel aviobensiiniga SB.

Mootorite lahtivõtmise, ümberkorraldamise ja pesemisega tegelevad töötajad pärast mootori töötamist aviobensiiniga SB.

Aviobensiin SB segu valmistajad.

Eksperimentaatorid barokambrites kõrgusel kuni 16 000 m ja madalate temperatuuride juures alla 60°C.

Töölised elavhõbedaauru-pumpadega tööpinkidel elektrovaakuumriistade valmistamise alal.

Töölised elektri isoleermassi valmistamisel kunstlikest tõrvadest soojendamise teel, tarvitades lahustina atsetooni, butanooli, metanooli ja aromaatseid süsivesikuid, ja töölised kunstlikest tõrvadest abrasiivide käsitsi valmistamise alal.

Katlakütjad kütteaine käsitsi sisseviskamisel (süsi, turvas ja põlevkivi) ja katlapuhastajad rajooni ja tööstuse elektrijaamades TEJ ja SET.

---

[1] NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määruse redaktsioonis, mis on kinnitatud NSV Liidu RKN-i poolt 14. septembril 1940 *(LMKK 1940, nr 24, art. 588).*

Tööstuslike laboratooriumide röntgenitöölised liikuvatel aparaatidel töötades ja struktuuri analüüsimisel — tööpäeva kestus 5 tundi.
Statsionaarsetel seadmetel röntgenfotograafia alal töötajad.
Korundi laadijad ja sulatajad ning kraanajuhid korundi sulatamisahjude juures.
Töölised, kelle töö on vahetult seotud elavhõbeda, arseeni, valgefosfori ja nende soolade tarvitamise, töötlemise ja puhastamisega.
Maalrid, kes töötavad helendavate värvidega.
Bensooli, metanooli ja nende derivaate — toluooli, ksülooli ja liitpiiritusi sisaldavate värvide koostajad.
Tsüaanvannides karastajad.
Töölised, kes on seotud töödel laki Nr. 67[1] tarvitamisega.

VI. Kergetööstus

1. Tekstiilitööstus.
Värvijad aniliinvärvimisel.

2. Kunstkiu tootmine. Keemiatöökoja barat-osakond.
Vanemad ksantogenaatorid.
Ksantogenaatorid.
Ksantogenaatorite abilised.
Ksantogenaatosakonna meistrid.
Tsentrifugaalketrus.
Vanemad ketrajad.
Ketrajad.
Kordaseadjad-ketrajad.
Bobiinketrus.
Komplekti vanemad ketrajad.
Ketrajad.
Käealused ketrajad.
Bobiinide mahavõtjad.
Kordaseadjad ketrajad.
Bobiinketruse pesemisosakond.
Vanemad pesijad pumpadel.
Pesijad.
Aurutamine (tsentrifugaalketrus).
Aurutajad.
Etüül-ksantogenaat (katsetöökoda).
Reaktoritel töötajad.
Kuivatajad.
Sööbekaaliumi jahvatajad.
Pakkijad-kurrutajad.
Butüül-ksantogenaadi lao töölised.
Butüül-ksantogenaadi transportijad.
Atsetaaditöökoda (katsetöökoda).
Atsetüleerijad.
Vanemad väljavõtjad.
Nooremad väljavõtjad.
Vanemad pesijad.
Nooremad pesijad.
Kaseiiniseadis (katsetöökoda).
Lahustajad.
Ketrajad.
Parkalid.
Kuivatajad.
Meistrid lahustamise, ketramise ja parkimise alal.
Bakeliidiseadis.

[1] Töölised, kes teostavad tähendatud töid, on nimekirja võetud 11. märtsil 1945.

Brigadiirid-liivapritsijad.
Liivapritsijad.
Brigadiirid-bakeliiditöölised.
Bakeliiditöölised.
Vase-ammoniaagivabrik.
Töölised-hüpokloorijad.
Töölised filterpresside korrastamise ja kokkupanemise alal.

3. Galaliidi tootmine ja töötlemine.

Formaliinitöölised.
Triikijad.
Kuivatajad.
Galiitplaatide aurutajad.

4. Klaasitööstus.

Fluorvesinikhappega klaasi söövitajad ja söövitatud klaasi pesijad.
Töölised, kes töötavad elavhõbeda töötlemise ja elavhõbeda riistade valmistamisel.
Koristajad elavhõbedatöökodade koristamise alal.
Mikroskoobil töötajad kapillaaride mõõtmete määramisel elavhõbeda-töökodades.
Töölised fluorvesinikhappe segu valmistamisel.
Töölised klaaskiudude ja klaasvati tootmisel.
Töölised aniliinvärvide orgaaniliste lahustajatega valmistamisel ja kasutamisel.
Tselluloidi pealemäärijad ja emulsioonide koostajad.

VII. Paberi- ja tselluloositööstus

Töölised fiibri värvimisel aniliinvärvidega ja «Etanol»-lakkidega.
Keedukatelde ja happereservuaaride müürijad tööpäevadel.

VIII. Metsakeemiatööstus

Atsetoonikatelde kütjad ja nende abid.

IX. Toiduainetetööstus

1. Keemiline toiduainetetööstus.

Töölised, kes vahetult töötavad vaniliinitöökodades.

2. Tubakatööstus.

Tubaka fermenteerijad, kes töötavad fermenteerimistehaste fermenteerimiskambrites.
Tubaka kuumutajad-nõrgendajad sigarivabrikute kambrites.

X. Ehitamine ja ehitusmaterjalidetööstus

1. Hüdrotehnilised tööd.

Töölised, kes töötavad suure veejuurdevooluga niisketes hüdrotehniliste sõlmede tunnelites.
Töölised kessoonitöödel.
Lukksepad maa-aluse gaasivõrgu remonttöödel.

2. Asbesti tootmine.

Töölised ja meistrid, kes töötavad vahetult asbestirikastamisvabrikute peenpurustamise töökodades ja pakkimisosakondades.

Lukksepad ja katelsepad, kes töötavad jooksva remondi alal kuumade vedurite tule- ja suitsukambrites.

Lukksepad ventiilide remont- ja korrastustöödel tsisternides ning naftaproduktide ja hapete veoks määratud raudteetsisternide ja laevade puhastustöölised.

Kõva kütteainega laevakatlakütjad sõidu ajal.

Tuukrid.

Naistelefonistid linna-, käsi-, linnadevahelistes ja tööstustelefonijaamades abonentide arvuga üle 100.

Suure ulatusega raadioringhäälinguseadete diktorid, kes töötavad nimetatud tööl täie tööpäevaga.

XII. Järgnevate meditsiiniliste asutuste meditsiinilised arstid, keskmised ja nooremad meditsiinilised töötajad, samuti palatite koristajad

Lahtise tuberkuloosiga haigete sanatooriumides, haiglates ja haiglate osakondades.

Nakkushaigete haiglates, haiglate osakondades ja barakkides.

Psühhiaatrilistes haiglates haigete vahetu teenindamise tingimusel.

Anatoomilistes instituutides ja kabinettides eranditult lahkamistubades ja surnukuurides töötamise tingimusel — tööpäeva kestus 5 tundi.

Röntgeni-instituutides ja röntgenidiagnoosi kabinettides kogu aeg röntgenikiirte mõjusfääris viibimise tingimusel — tööpäeva kestus 5 tundi.

Röntgen-terapeutilistes kabinettides.

Raadiumi-instituutides, -kabinettides ja -laboratooriumides juhtudel, kui töö on seotud kogu aeg raadiumi mõjusfääris viibimisega — tööpäeva kestus 4 tundi.

Nooremad meditsiinilised töötajad.

Muda- ja väävlivannide juures töötajad (vannitajad-lapsehoidjad).

Vannitajad ja lapsehoidjad väävelvesinikuvannide juures.

Lahtiste vormidega tuberkuloosihaigete haiglate, sanatooriumide ja haigla osakondade, samuti nakkushaigete haiglate osakondade ja barakkide pesu- ja nõudepesijad.

Töötajad anatoomilistes instituutides eranditult lahkamistubades ja surnukuurides töötamise tingimusel.

Meditsiinilised töötajad eriti ohtlike infektsioonide vastu võitlemisel.

Töötajad katkuvastastes asutustes ja entsefaliitilistes laboratooriumides ning osakondades, kes tegelevad kahtlase või ilmselt haigustnakatava materjaliga (katku või entsefaliidi alal), samuti nooremad töötajad, kes töötavad katkuvastaste instituutide ja jaamade nakkusohtlikes ruumides.

Töötajad brutselloosi-asutustes, siberi katku ja kooleravastastes jaoskondades ning laboratooriumides, kes tegelevad kahtlase või ilmselt haigustnakatava materjaliga (brutselloosi, tulereemia ja siberi katku alal).

Töötajad desinfektsiooniasutustes (jaamades, punktides, laboratooriumides, instituutides), kes tegelevad mürgiste keemiliste ainetega.

Vanemad arstid, dispetšerid ja evakuaatorid Moskva, Leningradi ja Kiievi esmaabijaamades.

Veterinaararstid ja -velskrid.

Nõletõve ja siberi katku isolaatorites, utilisatsioonitehastes ja sügelistevastastes gaasikambrites.

Noorem veterinaarpersonal.

Isolaatoreis nõletõve ja siberi katku alal.

Sügelistevastastes gaasikambrites.

XIII. Keemiatööstus

Erinimestiku järgi.

(LMKK 1940, nr. 18, art. 436)

KORRALINE JA LISAPUHKUS

NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 1938. a. 28. detsembri määruse «Abinõudest töödistsipliini korraldamiseks, riikliku sotsiaalkindlustuse praktika parandamiseks ja kuritarvituste vastu võitlemiseks sel alal» §13

Töölistel ja teenistujail on õigus korralise puhkuse saamiseks pärast 11-kuulist pidevat töötamist antud ettevõttes või asutuses.
(LMKK 1939, nr. 1, art. 1)

VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 115—120

115. Eriti tervistkahjustavates ja ohtlikes ettevõtteis töötavaile isikuile võimaldatakse peale §-is 114 ettenähtud puhkuse veel lisapuhkused vähemalt kahenädalase kestusega.

Lisapuhkuse õigust andvate tootmiste ja kutsete nimestiku koostab Töö RK.

116. Paragrahvis 115 ettenähtud lisapuhkuse ja alaealiste järjekordsete puhkuste (§ 114) mittevõimaldamine või nende asendamine rahalise kompensatsiooniga (§ 91) on keelatud, välja arvatud Töö RK erimäärustes ettenähtud juhud.

117. Puhkuste kasutamine võib toimuda kogu aasta vältel, kuid ei tohi takistada normaalset töökäiku ettevõtteis, asutustes ja majandeis.

118. Puhkuste kasutamise aeg, kord ja järjekord määratakse hinde-vaidekomisjoni poolt või selle puudumisel — ettevõtte, asutuse või majandi administratsiooni ja tööliste esindajate (§ 156) vahelisel kokkuleppel.

Neis küsimustes tekkinud lahkarvamised lahendatakse töötülide lahendamise korras.

119. Töötajaile antavaid haigus- või sünnituspuhkusi ei arvata § 114 ja 115 ettenähtud järjekordsete ja lisapuhkuste hulka*.

120. Kui järjekordne puhkus jäi jooksval aastal kasutamata töötaja süüta ja töötaja ei saanud selle eest kompensatsiooni (§ 91), siis järgneval aastal tuleb puhkus pikendada kasutamata jäänud aja võrra. Rohkem kui kahe aasta puhkuste liitmine ei ole lubatud.

Korralise ja lisapuhkuse eeskirjad

Kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 30. aprillil 1930

I. Õigus puhkusele

1. ... Korralist puhkust antakse üks kord aastas töö eest vastava tööandja juures, arvates tööleasumise päevast, s. o. üks kord tööaasta jooksul.

Õigus järgmisele korralisele puhkusele uue tööaasta arvel tekib töötajail ... kuu[1] möödumisel, arvates eelneva tööaasta lõppemise päevast.

[1] Vastavalt NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 1938. a. 28. detsembri määruse §-ile 13 on töölistel ja teenistujail õigus korralisele puhkusele pärast 11-kuulist pidevat töötamist antud ettevõttes või asutuses. Seda määrust tuleb käesoleva paragrahvi rakendamisel silmas pidada.

* Vt. käesolev väljaanne, lk. 269, p. 7.

Töötajaile, kes vastava töövõtja juurde asusid tööle 1929. aastal või varem, antakse puhkust § 37 järgi.

Kui töötaja tööorgani või tema juures asuva komisjoni või partei-, kommunistliku noorsooühingu või ametiühingu-organisatsiooni ettepanekul paigutati ilma töö katkestamiseta ümber ühest ettevõttest või asutusest teise, siis arvestatakse tööstaaži hulka, mis annab õiguse puhkusele, ka tööaeg eelmise tööandja juures, kuid tingimusel, et töötaja selle aja eest ei ole saanud enda soovil kompensatsiooni kasutamata jäänud puhkuse eest. (31. jaanuari 1931. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 5—6.)

2. On võimalikud juhud, kus töötaja vallandatakse enne selle tööaasta lõppu, mille arvel ta on puhkust juba saanud. Neil juhtudel on tööandjal õigus lõpparve tegemisel kinni pidada töötasu väljatöötamata puhkuspäevade eest.

Töötasust pole lubatud kinni pidada, kui töötaja vallandatakse järgnevail põhjustel: a) ettevõtte või asutuse või selle üksikute osade likvideerimine, koosseisude või tööde koondamine, samuti tööde ümberkorraldamine või ajutine katkestamine; b) tegevväkke astumine; c) kehtiva korra järgi kõrgemasse õppeasutusse, tehnikumi, töölisfakulteeti, kõrgema õppeasutuse ettevalmistusosakonda või kõrgemasse õppeasutusse või töölisfakulteeti astumiseks ettevalmistuskursustele lähetamine; d) teisele tööle üleviimine tööorgani või selle juures asuva komisjoni, samuti partei-, kommunistliku noorsooühingu või ametiühinguorganisatsiooni ettepanekul; e) tööks kõlbmatuse selgumine.

Kui tööandjal oli õigus töötasust kinni pidada, kuid tegelikult ei saanud seda lõpparve tegemisel üldse või osaliselt teostada (näit. liiga väike töötasusumma lõpparves), siis edaspidist nõudmist (kohtu teel) ei teostata. (14. detsembri 1930. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 36.)

3. Kui töötaja vallandati enne selle tööaasta lõppu, mille arvel ta oli juba puhkuse või täieliku kompensatsiooni kätte saanud, arvutatakse uues töökohas ...kuuline[1] tähtaeg, mis annab õiguse puhkusele, järgnevalt:

a) kui vallandamisel peeti töötasust kinni kõigi väljatöötamata puhkuspäevade eest, siis arvutatakse... kuuline[1] tähtaeg uude töökohta tööleasumise päevast;

b) kui vallandamisel tööandja, omades töötasust kinnipidamiseõigust, ei ole tegelikult kinnipidamist teostanud või teostas seda osaliselt, siis algab ... kuuline[1] tähtaeg pärast seda, kui töötaja on uues töökohas töötanud ühe kuu iga väljatöötamata puhkuspäeva kohta, mille eest töötasu jäi kinni pidamata (18- või 24-päevase puhkuse puhul endisel töökohal aga — üks kuu iga $1^1/_2$ või 2 päeva kohta);

c) kui vallandamisel tööandjal ei olnud töötasu kinnipidamise õigust, siis algab ...-kuuline[1] tähtaeg pärast selle tööaasta möödumist, mille eest puhkus või täielik kompensatsioon on saadud eelmisel töökohal; sel juhul arvatakse aastase tähtaja hulka ka töötaoleku aeg pärast vallandamist, samuti tööloleku aeg niisugustel töödel, mis ei anna õigust puhkusele (ajutised tööd, hooajatööd jne.) (1930. a. 14. detsembri redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 36).

4. ...-kuulise[1] tööaja hulka, mis annab õiguse korralisele puhkusele, arvatakse:

a) tegelikult tööl oldud aeg;

b) aeg, millal töötaja tegelikult ei töötanud, kuid mille jooksul tööandja oli talle seaduse või kollektiivlepingu järgi kohustatud kas täielikult või osaliselt säilitama töökoha ja palga (sealhulgas sunnitult tõölt puudumise aeg, mille eest tööandja tasus ebaõige vallandamise ja sellele järgnenud tööle ennistamise puhul);

c) aeg, millal töötaja tema töökoha säilimisel tegelikult ei töötanud, kuid mille eest ta sai kindlustuskassast abiraha (haigus, vigastus, rasedus, sünnitus, karantiin, haige perekonnaliikme põetamine).

Muud aega, millal töötaja tegelikult ei töötanud, arvesse ei võeta.

5. Täielikku lisapuhkust töö puhul eriti tervistkahjustavais ja ohtlikes tingimustes Töö RK poolt või kollektiivlepinguga kindlaksmääratud kutsealade nime-

[1] Vt. käesolev väljaanne, lk. 202—203.

kirjade järgi[1] antakse siis, kui töötaja oma tööaasta jooksul neis tingimusis tegelikult töötas vähemalt ... kuud[1] järjest või vaheaegadega. Sealjuures arvatakse eriti tervistkahjustavais ja ohtlikes tingimustes töötatud aja hulka ainult need päevad, millal töötaja neis tingimustes tegelikult töötas vähemalt poole sellest tööpäeva kestusest, mis on vastaval kutsealal kindlaks määratud.

Kui aga töötaja töötas oma tööaasta jooksul eriti tervistkahjustavais ja ohtlikes tingimustes vähemalt ... kuud[1], antakse talle lisapuhkust proportsionaalselt töötatud ajale...

6. Puhkuse saamise või kompensatsiooni selle eest peab tööandja märkima palgaraamatusse... Samasugune märkus tuleb teha tunnistusele, mis antakse töötajale tema vallandamisel.

Kõigil neil juhtudel tuleb ära näidata aeg, mille arvel on antud puhkust või kompensatsiooni (näit.: «Puhkus ärakasutatud kuni 1. juunini 1931»).

Kui tööandjal on töötaja vallandamisel õigus väljatöötamata puhkuspäevade eest töötasu kinni pidada (§ 2), siis lisatakse töötajate dokumentidesse veel märkus: «Töötasu väljatöötamata puhkuspäevade eest täies ulatuses kinni peetud» või «Töötasu jäi kinni pidamata nii ja nii mitme puhkuspäeva eest».

Kui töötaja poolt esitatavais dokumentides puuduvad andmed puhkuse kasutamise kohta eelmisel töökohal, võib tööandja nõuda töötajalt vastavat õiendit või selle ise välja nõuda töötaja eelmisest töökohast. (1930. a. 14. detsembri redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 36.)

II. Puhkuse kestus

7. Korralist puhkust antakse täisealistele töötajatele kõigil juhtudel 12 tööpäeva, lisades sinna juurde puhkuse ajale langevad puhkepäevad...

8. Normeerimata tööpäevaga töötajaile võib kompensatsioonina töökoormatuse ja väljaspool tööaega tehtud töö eest anda lisapuhkust.

Riiklikes ettevõtteis ja asutustes ei tohi selle puhkuse kestus ületada 12 tööpäeva.

9. Alaealistele töötajatele, kes puhkusesaamise õiguse tekkimise päevaks ei ole veel saanud 18 aastaseks*, samuti vabriku- ja mäetööstus-koolide ning massiliste kutsealade koolide õpilastele antakse korralist puhkust ühe kalendrikuu ulatuses (näit. 5. juunist kuni 5. juulini), kuid mitte alla 24 tööpäeva.

Kui aga neid alaealisi või kooliõpilasi lastakse kehtiva korra kohaselt töötada eriti tervistkahjustavail ja ohtlikel kutsealadel, mis on loetletud Töö RK nimekirjades[1], antakse neile korralist puhkust kokku poolteise kalendrikuu ulatuses, kuid mitte alla 36 tööpäeva.

III. Puhkuse kasutamise aeg ja kord

10. Puhkusi antakse töötajaile kogu aasta kestel mistahes ajal hinde-vaidekomisjoni poolt kindlaksmääratud järjekorras, kus aga hinde-vaidekomisjon puudub, seal tööandja kokkuleppel vastava ametiühingu-organiga.

Puhkuste järjekord määratakse iga aasta kohta kindlaks hiljemalt selle aasta 1. jaanuariks. (19. jaanuari 1931. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 4.)

Puhkust võib anda niihästi igale töötajale järgemööda kui ka üheaegselt kas kõigile või üksikutele töötajate rühmadele (näit. käitise paratamatul seismajätmisel remondi puhul).

Ootamatu tööseisaku korral käitises või asutuses või tema üksikutes osades (avarii, loodusõnnetuse jne. tõttu) võib hinde-vaidekomisjoni otsusel anda puh-

[1] Vt. käesolev väljaanne, lk. 202—203.

* NSV Liidu RKN-i 1942. a. 12. juuli määrusega (LMKK 1940, nr. 18, art. 438) on kehtestatud, et 16-aastaseks saanud töölisi ja teenistujaid lubatakse ületunnitööle ühistel alustel ja nad kasutavad teiste tööliste ja teenistujatega samasuguse kestusega puhkust.

kust kas samaaegselt kõigile või üksikutele töötajate rühmadele, kaldudes kõrvale varem kindlaksmääratud järjekorrast.

11. Puhkust ei tule määrata eranditult iga kuu 1. või 15. kuupäevast alates, vaid neid tuleb jaotada võimalikult ühtlasemalt kogu kuu peale.

12. Puhkuste järjekorra kindlaksmääramisel võib ühele või teisele töötajale määrata puhkust ka enne, kui tal tekib õigus puhkusele (avansina).

13. Alaealistele töötajatele antakse puhkust üldreeglina suvel (hinde-vaidekomisjoni poolt kindlaksmääratud järjekorras). See aga ei võta alaealistelt õigust puhkuse kasutamiseks ka mõnel teisel aastaajal.

14. Võib juhtuda, et töötajal tekib õigus korralisele puhkusele ja õigus lisapuhkusele erinevatel aegadel. Sellistel juhtudel antakse töötajale mõlemad puhkused korraga täies ulatuses hinde-vaidekomisjoni poolt kindlaksmääratud puhkuste järjekorras ettenähtud ajal. Seejuures arvestatakse tööaeg järgneva tööaasta arvel puhkuse saamiseks korralise ja lisapuhkuse kohta eraldi.

15. Puhkust kohakaasluse arvel antakse samaaegselt puhkusega põhitöö eest.

16. Tööandja on kohustatud puhkuste järjekorra kava esitama õigeaegselt hinde-vaidekomisjonile (hinde-vaidekomisjoni puudumisel aga ametiühingule) läbivaatamiseks.

Tööandja on samuti kohustatud teatama igale töötajale tema puhkuse algusest ja lõpust. Teatamine peab toimuma hiljemalt 15 päeva enne puhkuse algust, pannes selleks üles vastavad teadaanded tsehhidesse, töökodadesse ja teistesse töökohtadesse.

Töötajaile, kes saavad puhkuse individuaalkorras (näiteks puhkuse edasilükkamisel), tuleb sellest teatada kirjalikult.

Kui hinde-vaidekomisjoni otsusel antakse ühele töötajate rühmale puhkust väljaspool järjekorda avarii, loodusõnnetuse jne. tõttu, siis tuleb töötajaile sellest teatada hiljemalt kaks päeva enne nende puhkuse algust.

17. Korraline või lisapuhkus tuleb üle viia teisele ajale või pikendada järgmistel juhtudel:

a) töötaja ajutise töövõimetuse korral, kui töövõimetuspäevade eest tasus kindlustuskassa;

b) töötaja määramise korral riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmisele;

c) töötaja vahistamise korral;

d) teistel, erimäärustes ettenähtud juhtudel.

Tööandjal on õigus töötajalt nõuda dokumentide esitamist, mis tõestavad, et puhkust pole võimalik kasutada määratud ajal.

Peale selle tuleb töötaja erilise avalduse puhul puhkus üle viia ka sel juhul, kui tööandja ei teatanud töötajale tema puhkuse ajast õigeaegselt või ei maksnud talle enne puhkuse algust töötasu puhkusaja eest ette.

18. Kui põhjused, mis takistasid töötajat puhkusele minemast, tekkisid enne puhkuse algust, määratakse tööandja ja töötaja vahelisel kokkuleppel uus puhkusaeg.

Kui aga need põhjused tekkisid töötaja puhkusel viibimise ajal, pikeneb puhkuselt tagasituleku aeg automaatselt vastava arvu päevade võrra, kusjuures töötaja on kohustatud sellest tööandjale viivitamata teatama.

Nende päevade eest tasub tööandja juhul, kui ta seaduse või lepingu järgi oli kohustatud töötajale välja maksma töötasu riikliku või ühiskondliku kohustuse täitmise aja eest või vahi all viibimise aja eest.

Puhkuse pikenemisel ajutise töövõimetuse tõttu ei maksa tööandja lisapäevade eest tasu.

19. Kogu puhkuse edasilükkamine teistel, §-is 17 märkimata juhtudel on lubatud tööandja ja töötaja kokkuleppel või hinde-vaidekomisjoni otsusel; korralise puhkuse (sealhulgas ka liidetud puhkuse) jagamine osadeks aga on lubatav tööandja ja töötaja kokkuleppel.

Tähendatud tingimuste puudumisel puhkuse edasilükkamine ning jaotamine ei ole lubatud.

IV. Töökoha ja töötasu säilitamine puhkuse ajal

20. Korralisel või lisapuhkusel viibiva töötaja vallandamine pole lubatav, välja arvatud järgmised juhud:

a) ettevõtte või asutuse täielik likvideerimine;

b) tööseisak kogu ettevõttes või asutuses tootmisiseloomuga põhjustel üle ühe kuu;

c) süüdimõistva kohtuotsuse jõustumine süüteos, mis on otseses seoses tööga vastavas ettevõttes või asutuses.

21. Töötajale säilitatakse korralisel või lisapuhkusel viibimise ajaks tema keskmine töötasu.

Töötasu makstakse välja üks päev enne puhkuseleminekut.

22. (Esimest lõiku ei esitata, kuna see on kaotanud maksvuse.)

Töötasu ümberarvutamine[1] toimub kõigil juhtudel, kus on ilmnenud ebaõigsusi töötasu arvutamises.

V. Puhkuste liitmine ja kompensatsioon puhkuse eest

23. Korralise puhkuse andmata jätmine jooksval aastal on lubatav ainult juhul, kui puhkuse andmine antud töötajale võib mõjuda ebasoodsalt ettevõtte või asutuse normaalsele töökäigule.

Puhkuse andmata jätmiseks on vajalik tööandja ja töötaja kokkulepe ning selle kokkuleppe kinnitamine hinde-vaidekomisjoni poolt. Juhul kui ei saavutata kokkulepet tööandja ja töötaja vahel, otsustab küsimuse hinde-vaidekomisjon vaidekorras.

24. Korralise puhkuse andmatajätmine kahel aastal järgemööda on keelatud.

25. On keelatud korralise puhkuse andmata jätmine alaealistele ning lisapuhkuse andmata jätmine eriti tervistkahjustavail ja ohtlikel kutsealadel, välja arvatud töötaja vallandamise puhul.

26. Peale puhkuse otsese andmatajätmise juhtude (§ 23) loetakse puhkus tööandja süü läbi kasutamata jäänuks (kas täielikult või osaliselt) ka järgmistel juhtudel:

a) kui puhkus jäi kasutamata selle tõttu, et tööandja ei võtnud tarvitusele abinõusid puhkuste järjekorra kindlaksmääramiseks;

b) kui puhkus, mis kuulus kohustuslikult üleviimisele, uuele tähtajale üle ei viidud.

27. Juhul, kui puhkus on jäänud kasutamata (kas täielikult või osaliselt) tööandja süü tõttu, tuleb töötajale välja maksta rahaline kompensatsioon kasutamata jäänud puhkuse eest või järgmisel aastal puhkust pikendada kasutamata jäänud puhkusaja võrra.

Puhkuse liitmiseks piisab kokkuleppest tööandja ja asjast huvitatud töötaja vahel. Puhkuse liitmine ilma tööandja või töötaja nõusolekuta, samuti igasugune rahaliste kompensatsioonide maksmine puhkuse eest (välja arvatud vallandamise korral) on lubatud ainult hinde-vaidekomisjoni otsusel.

Töötaja keeldumine puhkuse kasutamisest kindlaksmääratud ajal ilma seda tööandjaga kooskõlastamata, kokkuleppe mittesaavutamisel aga — ilma hinde-vaidekomisjoni otsuseta, ei anna töötajale õigust kompensatsioonile või puhkuste liitmisele.

28. Töötajale, kes oma õigust puhkusele ära ei kasutanud, makstakse vallandamisel kasutamata jäänud puhkuse eest kompensatsiooni.

Seejuures töötajad, keda vallandatakse mistahes põhjusel ja kes on vastava tööandja juures töötanud vähemalt 11 kuud, mis kuuluvad arvamisele puhkuse õigust andva aja hulka, saavad täielikku kompensatsiooni ...

Kõigil teistel juhtudel saavad töötajad proportsionaalset kompensatsiooni ...

29. Täielikku kompensatsiooni makstakse keskmise töötasu ulatuses terve puhkusaja eest.

[1] On mõeldud puhkusaja eest makstavat töötasu.

Proportsionaalset kompensatsiooni makstakse järgmiselt:

a) 12-tööpäevase puhkuse korral — keskmise päevase töötasu ulatuses iga tööl oldud kuu eest, mis annab õiguse puhkusele;

b) 24-tööpäevase ja kuuajalise puhkuse korral — keskmise kahepäevase töötasu ulatuses iga tööl oldud kuu eest;

c) poolteisekuulise puhkuse korral — keskmise 3-päevase, ja kahekuulise puhkuse korral — keskmise 4-päevase töötasu ulatuses iga tööl oldud kuu eest.

Tööaja arvutamisel, mis annab õiguse kompensatsioonile, tuleb talitada käesolevate eeskirjade I osa järgi.

30. Puhkuse eest, mida pikendati kollektiivlepingu, kirjaliku töölepingu või palgaraamatusse tehtud märkuse põhjal, makstakse kompensatsiooni vastavalt sellele puhkusajale, mis on kindlaks määratud lepingus või palgaraamatus.

Teistel juhtudel, kus seadus ei näe ette puhkuse pikendamist, on tööandja kohustatud maksma kompensatsiooni vastavalt üldiselt kindlaksmääratud puhkusajale.

Puhkuste liitmisel võetakse pikendatud puhkused arvesse täies ulatuses.

31. Kohakaasluse korral makstakse kompensatsiooni puhkuse eest, mis on jäänud kasutamata kohakaasluse töökohal, üldistel alustel.

32. Kompensatsioon puhkuse eest makstakse välja tööaasta lõpul, välja arvatud juhud, kui töötaja vallandatakse.

33. Töötaja surma korral makstakse kompensatsioon puhkuse eest välja üldistel alustel.

VI. Lõppmäärused

34. Töötasu või kompensatsiooni väljamaksmisel puhkuse eest arvutatakse keskmine töötasu NSV Liidu RKN-i 1935. a. 25. juuli määruses[1] ette nähtud korra kohaselt.

35. Tööaja arvutamisel, mis annab õiguse proportsionaalsele lisapuhkusele või vallandamise puhul õiguse kompensatsioonile puhkuse eest, jäetakse vähem kui poolekuune tööaeg arvutusest välja, vähemalt poolekuune tööaeg aga ümardatakse terveks kuuks.

35-a. Ühiskonnastatud sektorisse kuuluvais asutustes ja ettevõtete valitsemisaparaatides (trustide, koondiste jne. juhatustes, kuid mitte käitiste juhatustes) rakendatakse käesolevaid eeskirju järgnevate täiendustega:

a) iga kuu jooksul peab minema puhkusele 8—9% kogu töötajaskonna koosseisust. Kõrvalekaldumised neist normidest on lubatavad ainult hooajatööde teenindamisega seoses olevais organeis.

Samaaegne puhkuse andmine kõigile asutuse või selle üksikute osade töötajaile on lubatav ainult neil juhtudel, kus seda põhjustavad tootmistingimused (näit. ettevõtte paratamatul seismajäämisel remondi tõttu);

b) puhkuse pikendamine kasutamata jäänud puhkepäevade eest on keelatud;

c) on keelatud anda palgata puhkust, välja arvatud juhud, kus puhkused on ette nähtud eriseadustega (näiteks seadused noorte spetsialistide töölepaigutamise kohta pärast kõrgema kooli või tehnikumi lõpetamist);

d) puhkuseleminekul pole lubatud lõpuleviimata töid üle anda teistele töötajatele. (19. jaanuari 1931. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 4.)

36. (Ei esitata, sest on kaotanud kehtivuse.)

37. Töötajaile, kes vastava tööandja juurde asusid tööle enne 16. juulit 1929, ... arvutatakse tööaeg, mis annab õiguse puhkusele selle tööandja juures 1930. aastal, 1. jaanuarist 1930.

Töötajaile, kes asusid tööle 1929. a. 16. juuli ja 1930. a. 1. jaanuari vahel, arvutatakse tööaeg samuti 1. jaanuarist 1930, kui nad 1929. aastal said kollektiivlepingu alusel õiguse proportsionaalsele puhkusele või proportsionaalsele kompensatsioonile. Teistel juhtudel aga arvutatakse tööaega tööleasumise päevast arvates.

[1] Vt. käesolev väljaanne, lk. 98.

Töötajaile, kelle tööaega, mis annab õiguse puhkusele 1930. aastal, arvutatakse 1. jaanuarist 1930, arvutatakse tööaastat, kui nad edaspidi töötavad vastava tööandja juures, 1. jaanuarist kuni 1. jaanuarini (s. t. tööaasta ühtub kalendriaastaga).

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 13)

Vahetult tootmises töötavate tööliste kolmepäevasest lisapuhkusest pideva tööstaaži eest

NSV Liidu KTK ja RKN-i 15. detsembri 1930. a. määruse § 12 (1937. a. 31. märtsi redaktsioonis)

Kõik töölised, kes vahetult töötavad mäe-, metallurgia-, metalli-, keemia- ja tekstiilitööstusharudes, ehitusmaterjalide tööstuses, raud-tee-, vee- ja autotranspordis ning suurtel ehitustel, ja kes samas ettevõttes või samal ehitusel on töötanud vahetpidamata vähemalt kaks aastat, saavad igal aastal kolmepäevase lisapuhkuse või rahalise kompensatsiooni kolmepäevase töötasu ulatuses.

Töötaja üleminek teise ettevõttesse administratsiooni korraldusel ei katkesta tähendatud kaheaastast tähtaega.

(LSKK 1930, nr. 60, art. 641 ja 1937, nr. 23, art. 93)

Õppeasutuste õppejõudude koosseisule korralise puhkuse andmise korrast

ÜAÜKN-i seletus, kinnitatud NSV Liidu RKN-i poolt 8. juunil 1940

1. Koolide õpetajaile ja tehnikumide ning kõrgemate õppeasutuste professorite-õppejõudude koosseisule, kes on asunud tööle 1. septembrist ning on töötanud kogu õppeaasta jooksul, anda korraline puhkus suvisel õppevaheajal kestusega 48 tööpäeva.

2. Koolide õpetajaile ja tehnikumide ning kõrgemate õppeasutuste professorite-õppejõudude koosseisule, kes on asunud tööle antud õppeasutusse õppeaasta kestel pärast kõrgema või keskmise eri-õppeasutuse lõpetamist, samuti pärast tegelikku sõjaväeteenistust, anda korraline puhkus suvisel õppevaheajal kestusega samuti 48 tööpäeva.

Kõigile teistele koolide õpetajaile ja tehnikumide ning kõrgemate õppeasutuste professorite-õppejõudude koosseisule, kes on asunud tööle õppeaasta kestel, anda korraline puhkus suvisel õppevaheajal 4 tööpäeva iga tööl oldud kuu eest.

(LMKK 1940, nr. 16, art. 393)

Puhkuse õigust andva vabriku-tehase koolides õppimise aja arvestamisest pideva tööstaaži hulka

ÜAUKN-i 1947. a. 6. septembri seletus

Vabriku-tehase kooli (VTK) lõpetanud töölistele puhkuse andmisel arvatakse neis koolides õppimise aeg pideva tööstaaži hulka ja annab õiguse puhkusele.

Paranduslikele töödele mõistetud isikute õiguse puudumisest korralisele puhkusele

VNFSV Paranduslike tööde koodeksi § 24

Paranduslikel töödel viibimise ajal ei anta korralist puhkust ja seda aega ei arvata puhkuse saamiseks vajaliku staaži hulka.

(VSKK 1933, nr. 48, art. 208)

NSV Liidu Kohtu RK seletus 26. septembrist 1940, nr. AD-14

Seoses saabunud järelepärimistega — kas on õigus korralisele puhkusele isikutel, kes omavolilise töölt puudumise eest on karistatud paranduslike töödega, seletan: isikutel, kes omavoliliselt töölt puudumise eest on karistatud paranduslike töödega, ei ole paranduslikel töödel viibimise ajal õigust korralisele puhkusele.

(«NSV Liidu Tööseadusandlus», Jurizdat, Moskva, lk. 184, v. k.)

Puhkuste andmisest arvestuste ja eksamite sooritamiseks isikutele, kes õpivad õhtustes ja mittestatsionaarsetes kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes, töötasu säilitamiseta nende töökohal

NSV Liidu RKN-i määrus 18. veebruarist 1941

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määruste «Mittestatsionaarselt õppimisest kõrgemais õppeasutustes» ja «Spetsialistide ettevalmistamisest tootmistööd katkestamata» osaliseks muutmiseks NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu m ä ä r a b:

3. Viimase kursuse õpilastele anda lisapuhkust ilma töötasu säilitamiseta nende töökohal:

a) diplomitööde tegemiseks ja kaitsmiseks neile õppijaile, kes õpivad õhtustes ja mittestatsionaarsetes kõrgemates õppeasutustes — 4 kuud, ning õppijaile, kes õpivad õhtustes ja mittestatsionaarsetes kesk-eriõppeasutustes — 2 kuud;

b) riigieksamite sooritamiseks õppijaile, kes õpivad õhtustes ja mittestatsionaarsetes kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes — üks kuu.

Diplomitööde tegemise ja kaitsmise ning riigieksamite sooritamise ajaks kindlustatakse õppijaile ühiselamu ja stipendium üldistel alustel.

4. Seoses käesoleva määrusega lugeda kehtetuks NSV Liidu RKN-i 1933. a. 27. oktoobri määrus nr. 2337 «Spetsialistide ettevalmistamisest tootmistööd katkestamata» § 3, p. c; NSV Liidu RKN-i 1938. a. 29. augusti määrus nr. 951 «Mittestatsionaarselt õppimisest kõrgemates õppeasutustes» §-d 10, 11 ja 16 (LMKK 1939, nr. 39, art. 228) ning NSV Liidu RKN-i 1939. a. 8. detsembri määrus nr. 2023 «Õhtuste pedagoogiliste instituutide üliõpilaste soodustamisest». (LMKK 1940, nr. 1, art. 14).

(LMKK 1941, nr. 7, art. 116)

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee 30. augusti 1954. a. määruse nr. 1863 lisa nr. 3

1. Kehtestada õhtuste kõrgemate õppeasutuste edukalt õppeplaani täitvaile üliõpilastele iga-aastane 20-päevane lisapuhkus ühes palga säilitamisega kursuse-eksamite sooritamiseks, samuti säilitada neile palk, kuid mitte üle 1000 rbl. kuus, üheks kuuks lisapuhkusest, mis antakse vastavalt NSV Liidu RKN-i 18. veebruari 1941. a. määrusele Nr. 333 viimasel kursusel diplomitöö valmistamiseks ja kaitsmiseks.

2. Kehtestada õhtuste keskõppeasutuste (osakondade) edukalt õppeplaani täitvaile õpilastele iga-aastane 10-päevane lisapuhkus ühes palga säilitamisega kursuse-eksamite sooritamiseks, samuti säilitada neile palk, kuid mitte üle 800 rubla kuus, 20 päevaks lisapuhkusest, mis antakse vastavalt NSV Liidu RKN-i 18. veebruari 1941. a. määrusele Nr. 333 viimasel kursusel diplomitöö valmistamiseks ja kaitsmiseks.

3. Laiendada mittestatsionaarsete kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste edukalt õppeplaani täitvaile üliõpilastele ja õpilastele NSV Liidu RKN-i 28. novembri 1945. a. korraldus nr. 17041 selles osas, mis käsitab palga säilitamist arvestuste ja eksamite sooritamise perioodiks.

Lisapuhkuse andmisest palga alusel töötavaile kõrgemates õppeasutustes õppijaile arvestuste, eksamite ja tootmispraktika sooritamiseks, töötasu säilitamiseta nende töökohal

ÜAÜKN-i ja NSV Liidu RKN-i juures asuva Üleliidulise Kõrgemate Koolide Komitee seletus 28. maist 1941

Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu ja NSV Liidu RKN-i juures asuv Kõrgemate Koolide Komitee s e l e t a v a d:

Kõrgemates õppeasutustes õppijaile, kes ühtlasi töötavad palga alusel, antakse lisapuhkus ilma töötasu säilitamiseta nende töökohal:

a) arvestuste ja eksamite sooritamiseks — 10 päeva aastas;

b) diplomitööde tegemiseks ja kaitsmiseks — 4 kuud ja riigieksamite sooritamiseks — üks kuu;

c) tootmispraktika sooritamiseks — ajaks, mis on ette nähtud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva Kõrgemate Koolide Komitee poolt kinnitatud kõrgemate õppeasutuste õppekavades.

(«Üleliidulise Kõrgemate Koolide Komitee Bülletään», 1942, nr. 1—2)

Kõrgema õppeasutuse või tehnikumi lõpetanud ja tööle suunatud spetsialistide puhkusest

NSV Liidu Töö RK seletus 21. juulist 1933

Kõigile spetsialistidele, kes on suunatud tööle, peale kõrgema õppeasutuse või tehnikumi lõpetamist, antakse enne töö algust kuuajaline puhkus (olenemata sellest, millal neil oli viimane õppevaheaeg).

Puhkuse aja eest antakse stipendiaatidele toetust ühe kuu stipendiumi suuruses.

See toetus makstakse välja kõrgema õppeasutuse või tehnikumi poolt selle ettevõtte või asutuse arvel, kuhu spetsialist tööle suunatakse. Palka puhkusaja eest ei maksta (ei stipendiaatidele ega teistele).

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1933, nr. 13)

Ettevõtete ja asutuste töötajaile 10-päevase lisapuhkuse andmisest nende astumise puhul mittestatsionaarsetesse kõrgematesse õppeasutustesse

NSV Liidu RKN-i määrus 28. aprillist 1939

Lubada ettevõtetele ja asutustele anda 10-päevane lisapuhkus (palka säilitamata) sisseastumiseksamite sooritamiseks töölistele ja teenistujaile, kes astuvad mittestatsionaarsetesse kõrgematesse õppeasutustesse või kõrgemate õppeasutuste mittestatsionaarsetesse osakondadesse.

(LMKK 1939, nr. 30, art. 207)

Rasedate ja imetavate naiste ületunnitöödel ja öötöödel kasutamise keelust

Väljavõte NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1944. a. 8. juuli seadlusest «Riikliku abi suurendamisest rasedatele naistele, lasterikastele ja vallasemadele, emade- ja lastekaitse tugevdamisest, aunimetuse «Ema-kangelane» sisseseadmisest ja ordeni «Ema au» ning medali «Emamedal» asutamisest

7. Mitte kasutada rasedaid naisi, alates raseduse neljandast kuust, ületunnitöödel ettevõtteis ja asutustes ning rinnalapsi omavaid naisi öötöödel lapse imetamise perioodil.[1]

11. Teha NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogule ülesandeks:

c) ette näha lastesõimede, lastetubade, rinnalaste toitmise tubade ja naiste isikliku hügieeni tubade kohustuslikku organiseerimist ettevõtteis ja asutustes, kus massiliselt kasutatakse naiste tööjõudu;

d) kohustada rahvakomissariaate tööstusliku ehitustöö projektides ette nägema antud ettevõtte tööliste ja teenistujate teenindamist vajavate laste täielikuks hõlmamiseks arvestatud lasteasutuste (sõimed, lasteaiad, emade ja laste toad) ehitamist.

(«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 16. juulist 1944)

Rasedatele naistele, lasterikastele ja vallasemadele riikliku abiraha määramise ja väljaandmise ning soodustuste andmise korra määrustik. Kinnitatud NSV Liidu RKN-i määrusega 18. augustist 1944 (Väljavõte)

34. Ettevõtete ja asutuste juhatajad on kohustatud andma rasedatele naistele korralist puhkust, ajaldades seda rasedus- ja sünnituspuhkusele.

35. Rasedaid naisi — naistöölisi ja -teenistujaid, ei kasutata alates raseduse neljandast kuust ületunnitöödel.

36. Naist — naistöölist ja -teenistujat, kellel on rinnalaps, ei rakendata lapse imetamise perioodil öötöödel.

(LMKK 1944, Nr. 11, art. 162; 1947, nr. 2, art. 27)

VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 132—134

132. ... Rasedad naised, kes enne ülaltähendatud puhkusele minekut[2] vajavad üleviimist kergemale tööle, viiakse säärasele tööle üle, säilitades neile senise palga, arvutades seda viimase kuue kuu palga alusel. (10. mai 1937. a. redaktsioonis — VSKK 1937, nr. 6, art. 40.)

---

[1] Öötööd rasedatele naistele ja ületunnitööd imetavatele naistele on VNFSV Tööseaduste koodeksi § 131 järgi keelatud.

[2] Peetakse silmas rasedus- ja sünnituspuhkust.

133. Alates viiendast raseduskuust ei või naisi ilma nende nõusolekuta komandeerida väljapoole alatist töökohta.

134. Rinnalapsi omavaile emadele tuleb peale üldiste vaheaegade (§ 100) määrata veel lisavaheajad lapse imetamiseks. Vaheaegade täpne aeg määratakse sisekorra-eeskirjades, kusjuures imetamisvaheajad ei või aset leida harvemini kui iga kolme ja poole tunni tagant ning nende kestus ei või olla alla poole tunni.

Nimetatud vaheajad arvatakse tööaja hulka.

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 129

129. Naiste ja alla kaheksateistkümne aasta vanuste isikute töölerakendamine on keelatud eriti raskeis ja tervistkahjustavates tootmistes . . .

Eriti raskete ja tervistkahjustavate tööde nimestiku, samuti ka raskuste kandmise ülemmäärad, eraldi naistele ja alaealistele, määrab Töö RK kokkuleppel ÜAÜKN-iga.

Riikliku abi parandamisest lasterikastele ja vallasemadele ning naiste töö- ja elutarbeliste tingimuste parandamisest

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 19. maist 1949

Täienduseks NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1944. a. 8. juuli seadlusele «Riikliku abi suurendamisest rasedatele naistele, lasterikastele ja vallasemadele, emade- ja lastekaitse tugevdamisest, aunimetuse «Ema-kangelane» sisseseadmisest ja ordeni «Ema au» ning medali «Emamedal» asutamisest» Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b:

1. Juhul, kui vallasema laps on seaduses ettenähtud korra kohaselt antud kasvatamiseks eestkostjale (ema surma, haiguse ja teiste põhjuste tõttu), siis määratakse ja makstakse lapse kasvatamiseks ettenähtud toetus tähendatud eestkostjale.

2. Anda rasedatele naistele — töölistele ja teenistujatele (raseduse kindlakstegemise momendist alates) ning emadele, kellel on kuni ühe aasta vanuseid lapsi, teisele tööle ülemineku õigus elukoha järgi, pideva tööstaaži säilitamisega.

3. Vallasemadele, kelle töötasu ei ületa 600 rubla kuus, vähendatakse tasu laste ülalpidamise eest lasteaedades ja lastesõimedes 50% võrra.

4. Määrata, et imetavate emade töölevõtmisest keeldumise eest ning nende töötasu vähendamise eest nendel motiividel võetakse süüdlased vastutusele VNFSV Kriminaalkoodeksi § 133-a ja teiste liiduvabariikide kriminaalkoodeksite vastavate paragrahvide alusel.

Teha liiduvabariikide ülemnõukogude presiidiumidele ülesandeks viia liiduvabariikide kriminaalkoodeksid vastavusse käesoleva seadluse p. 4-ga.

(«NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», nr. 26)

Piirnormidest raskuste kandmise ja edasiviimise kohta täiskasvanud naiste jaoks

Väljavõte NSV Liidu RKN-i 14. augusti 1932. a. määrusest

I. Kinnitada üle 18 aasta vanustele naistele järgmised raskuste kandmise ja edasiviimise piirnormid (mitte lugedes raskuse kandmise ja edasiviimise vahendite kaalu) (vt. alljärgnevat tabelit):

Jrk. nr.	Kandmise või edasiviimise vahend	Piirnorm ühele inimesele kilogrammides	Märkused
1.	Käsitsi kandmine tasasel pinnal	20	
2.	Ühe rattaga kärudel . . .	50	Raskuste edasiviimist ühe rattaga kärudel lubatakse ainult aluslaudu mööda, kusjuures piirtõus (s. o. tõusu maksimaalse kõrguse suhe tee pikkusele) ei tohi ületada 0,02.
3.	Kolme või nelja rattaga käsikärudel	100	Kolme või nelja rattaga käsikärude edasiviimisel mittetasasel pinnal ei tohi piirtõus ületada 0,01.
4.	Kahe rattaga käsikärudel: a) tasasel pinnal, piirtõusu juures mitte üle 0,02 . . .	115	
	b) ebatasasel pinnal või sõiduteel, piirtõusu juures mitte üle 0,01	60	
5.	Rööbastel vagonettides . .	600	Vagoneti edasiviimisel kallakul teel ei tohi piirtõus ületada 0,01.

II. Naiste poolt käsitsi raskuste kandmisel, kõigi tööde juures, kus seda kandami iseloom võimaldab, tuleb kasutada kanderaame. Kanderaamid peavad olema varustatud jalgadega.

Kandami raskus koos kanderaamiga ei tohi ületada 50 kilogrammi kahe inimese kohta.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1932, nr. 25)

Endise töötasu säilitamisest naistele, kes seoses lapse imetamisega on üle viidud teisele tööle

ÜAÜKN-i Sekretariaadi seletus 22. detsembrist 1950

Kui seoses lapse imetamisega ei ole võimalik jätta naisi nende endisele tööle ja kui ei ole ühesuguse kvalifikatsiooniga ja tasuga tööd, siis need naised viiakse samas ettevõttes või asutuses lapse

imetamise ajaks üle teisele tööle nende endise töötasu säilitamisega, mida arvutatakse viimase kuue kuu töötasust (arvestamata rasedus- ja sünnituspuhkuse aega).

Rasedate naiste töötasust nende üleviimisel kergemale tööle

Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 27. juunist 1936 «Abortide keelust...»

9. Kohaldada kriminaalkaristust juhtudel, mil keeldutakse naisi tööle võtmast raseduse motiividel või vähendatakse neile samadel motiividel töötasu, nähes seaduses ette, et üheaegselt raseda naise üleviimisega kergemale tööle tuleb talle tingimata säilitada endine töötasu, lähtudes kuue viimase kuu töötasust.

(LSKK 1936, nr. 34, art. 309)

Kriminaalvastutusest naiste töölevõtmisest keeldumise ja nende töötasu vähendamise eest raseduse tõttu

NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 5. oktoobrist 1936

Kooskõlas NSV Liidu KTK ja RKN-i 27. juuni 1936. a. määruse II jao § 9-ga «Abortide keelust, materiaalse abi suurendamisest sünnitajatele, riikliku abi kehtestamisest paljulastelistele, sünnitusmajade, lastesõimede ja lasteaedade võrgu laiendamisest, kriminaalkaristuse kõvendamisest alimentide mittemaksmise eest ja mõnedest muudatustest abielulahutuse seadusandluses» (LSKK 1936, nr. 34, art. 309) NSV Liidu Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu otsustavad:

Teha ettepanek liiduvabariikide kesktäitevkomiteedele ja rahvakomissaride nõukogudele sisse viia liiduvabariikide kriminaalkoodeksitesse paragrahv, mis näeb ette naiste töölevõtmisest keeldumise ja nende töötasu vähendamise eest raseduse tõttu karistuse — paranduslikud tööd kuni kuue kuuni või rahatrahv kuni tuhande rublani.

Tähendatud tegude teistkordsel toimepanemisel võidakse karistust tõsta kuni kaheaastase vabaduskaotuseni.

(LSKK 1936, nr 51, art. 419)

NSV Liidu KTK ja RKN-i 1936. a. 5. oktoobri määruse «Kriminaalvastutusest naiste töölevõtmisest keeldumise ja nende töötasu vähendamise eest raseduse tõttu» rakendamisest

NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 9. aprillist 1937

NSV Liidu KTK ja RKN-i 5. oktoobri 1936. a. määruse «Kriminaalvastutusest naiste töölevõtmisest keeldumise ja nende töötasu vähendamise eest raseduse tõttu» (LSKK 1936, nr. 51, art. 419) õige

rakendamise eesmärgil NSVL Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu otsustavad:

Seletada, et ülalnimetatud NSVL Kesktäitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu määrus ei laiene neile juhtudele, kus rase naine töötas pidevalt riiklikes ettevõtetes (asutustes) vähem kui üks aasta või kui viimane vaheaeg tema töös kestis kauem kui üks kuu.

(LSKK 1937, nr. 25, art. 99)

Alaealiste tööjõu kasutamisest

Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 13. oktoobrist 1932

1. Keelatakse käesoleva määruse lisas loetletud töödele võtta kuni 18 aasta vanuseid alaealisi.[1]

2. Mitte nooremaid kui 17-aastasi alaealisi, kes õpivad organiseeritud korras (vabriku-, mäetööstuse-, ehitusalased jne. koolid)[2], erandina punkt 1-st, lubatakse tööinspektsiooni ja arstliku komisjoni loal järgmistele käesoleva määruse lisas loetletud töödele:

1. Töö sepatsehhis.
2. Metallide keevitamine[3].
3. Väävelhappe tootmine.
4. Soolhappe tootmine (mehaaniliste ahjude juures).
5. Ammoniaagi osakond.
6. Ammooniumsalpeetri tootmine.
7. Superfosfaadi tööstus.
8. Käsiladumine trükikodades.
9. Töö viinapruulimis-, pärmi ja õlle tootmisel.
10. Töö suurtes ja keskmistes telefonijaamades telefonistina.
11. Töö ehituste fassaadidel, liikuvatel redelitel ja blokkidel.

OHUTUSTEHNIKA JA TÖÖSTUSTERVISHOID

Keerulisi agregaate, seadeldisi või mehhanisme teenindavate tööliste kohustuslikust õpetamisest

Väljavõte Töö- ja Kaitsenõukogu määrusest 30. juunist 1932

1. Tootmistöö organiseerimise parandamise, tööviljakuse tõstmise, toodangu kvaliteedi parandamise, toormaterjali, kütteaine ja elektrienergia kokkuhoiu, seadeldiste korrashoidmise ja oma ala tehnika

---

[1] Määruse lisa ei avaldata.

[2] NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 2. oktoobri 1940. a. määrusega on organiseeritud tööstuskoolid, raudteekoolid ja vabriku-tehase koolid.

[3] Kuni 18 aasta vanuseid isikuid ei lubata vastutavate autogeeniliste tööde tegemiseks tunnistuse saamise õigust andvatele eksamitele (vt. Elektri- ja gaasikeevitajate eksamite eeskirjad — «ÜAÜKN-i Bülletään», 1935, nr. 17 —18).

täieliku omandamise eesmärgil seada sisse keerulisi agregaate, seadeldisi ja mehhanisme teenindavate või teisi vastutavaid või hädaohtlikke töid teostavatele töölistele kohustuslik tehniliste teadmiste miinimum. Kõigi nende töödega seotud ametikohtadele võivad peale kindlaksmääratud tähtaega asuda töölised, kes on omandanud vastava tehnilise miinimumi teadmisi ja kellel on selle kohta vastav tunnistus.

(LSKK 1932, nr. 51, art 311)

LAADIJATE TÖÖ EESKIRJADEST PEALE- JA MAHALAADIMISTÖÖDEL

Kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 20. septembril 1931. a. nr. 254

I. Töötajate kategoorijad, kes ei või teostada peale- ja mahalaadimistöid[1]

II. Tööde juhatamine

6. Üldine järelevalve peale- ja mahalaadimistööde õige organiseerimise üle pannakse neid töid organiseeriva ettevõtte administratsioonile, transpordis aga — raudtee direktsioonile, riikliku jõelaevanduse või Nõukogude Kaubalaevastiku basseini administratsioonile.

7. Igas peale- ja mahalaadimistöid organiseerivas ettevõttes, transpordis aga — vastavais rajoonivalitsustes, tuleb määrata isik, kes tegeleb nende tööde ohutusküsimustega.

8. Peale- ja mahalaadimistööde vahetut juhtimist kohapeal teostab selleks spetsiaalselt määratud kogenud töödejuhataja.

See töödejuhataja peab muuhulgas jälgima, et laadungite peale- ja mahalaadimise ning ülekandmise mooduste valik vastaks nende maksimaalse ohutuse nõudmistele.

9. Vastutust käesolevatest eeskirjadest kinnipidamise eest kannavad punktides 6 ja 8 tähendatud isikud, aga järelevalvet ohutuseeskirjadest kinnipidamise üle samuti ka punktis 7 näidatud isik.

III. Laadungite kandmine

10. Enam kui 80 kg raskuste kandmine ühe laadija poolt on keelatud.

Laadungite piirkaal alaealistele ja naistele on kindlaks määratud punktis 3.

11. Kui laadungi kaal (iga koht eraldi) ületab 50 kg, siis laadungi laadija seljale tõstmine ja laadungi laadija seljalt mahavõtmine peab toimuma teiste laadijate abiga.

---

[1] Vt. NSV Liidu RKN-i määrus, 13. oktoobrist 1932, lk. 211.

12. Kui laadungi kaal ületab 50 kg, siis on laadungi kandmine ühe laadija poolt lubatud mitte üle 60 meetri. Üle 60 m vahemaa juures määratakse vahetused või tuleb anda seadeldised laadungi edasiviimiseks (§ 13).

IV. Laadungite edasiviimine lihtsate või mehaaniliste seadeldiste abil

13. 80 kuni 500 kg raskusega laadungite edasiviimiseks (iga koht eraldi) tuleb laadijaile anda kasutada lihtsaid seadeldisi: kärud, kanderaamid, rullvankrid, vagonetid, käsivankrid jne. — olenevalt laadungi suurusest.

14. 500 kg ja raskema kaaluga laadungite (iga koht eraldi) mehaanilised seadeldised: edasi viimiseks tuleb laadijaile anda kasutada erilised vintsid, blokid, tuukrauad, tõstekraanad jne. Sellest korrast kõrvalekaldumisi lubatakse ainult juhuslike laadungite puhul.

16. Mehaaniliste seadeldistega töödele lubatakse ainult isikuid, kes on saanud vajaliku ettevalmistuse ja oskavad nende seadeldistega töötada.

17. Kohtades, kus töötatakse mehhaniseeritud seadeldistega, ei lubata töö ajal viibida kõrvalistel isikutel.

18. Laadungite edasikandmise vahendeid tuleb kasutada ainult määratud otstarbeks.

V. Laadungite tõstmine

21. Kuni 80 kg laadungite tõstmisel (iga koht eraldi) ei tohi tõus vertikaalsest asendist arvestades laadungi laadijaile kallakpinnal ületada 3 m.

Tõusu pikkus peab olema tõusu kõrgusest vähemalt kolm korda suurem.

22. Kui laadung tõstetakse kõrgemale kui 3 m või kui tõstetava laadungi kaal ületab 80 kg, siis on vajalik tõstmist mehhaniseerida või määrata vajalik arv vahetusi.

VI. Tööaeg

23. Peale lõunavaheaja tuleb laadijaile anda tööaja hulka arvatavad erilised vaheajad («saloogad») puhkuseks.

Nende vaheaegade kestus ja jaotus määratakse kindlaks sisekorra eeskirjadega.

24. Aasta külmal perioodil rakendatakse vastavalt aasta külmal perioodil vabas õhus töötamise eeskirju (NSV Liidu RKN-i 1929. a. 11. detsembri kohustuslik määrus Nr. 377 — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 51—52).

VII.

26. Suitsetamist lubatakse ainult töövaheaegadel ja sealjuures selleks eraldatud kohtades.

Ladudes ja laevade siseruumides on suitsetamine rangelt keelatud.

VIII. Sanitaarsed ja meditsiinilised nõudmised

27. Laadijaile tuleb välja anda eririietus, kaitsevahendid ja NSV Liidu Töö RK normide kohane tööriietus.

28. Töökohtades peab joogiks pidevalt olema jahutatud keedetud vesi (kinnistes anumates).

29. Alalistes töökohtades peavad olema kanderaamid ja käsiapteegid esmaabi andmiseks kannatada saanutele.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 30)

Eririietuse kvaliteedi parandamise abinõudest

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi 3. augusti 1949. a. määrusest

ÜAÜKN-i Sekretariaat otsustab:

5. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti-, krai- ja käitiskomiteesid:

a) nõudma ettevõtete juhatajailt madala kvaliteediga eririietuse ja erijalatsite vastuvõtmise täielikku lõpetamist varustajailt ja võtma praagitootjad kriminaalvastutusele;

b) läbi viima käesoleva aasta augusti- ja septembrikuus eririietuse ja erijalatsite kvaliteedi massilist kontrollimist, tõmmates kaasa riiklikke eksperte eririietuse ja erijalatsite hindamiseks;

c) nõudma ettevõtete juhatajailt eririietuse hoidmise, remondi, pesemise, desinfektsiooni ja kuivatamise organiseerimist vastavalt kehtivale seadusandlusele ja saavutama suurtes ettevõtetes tööliste eririietusega varustamise eest vastutava töötaja määramise;

d) läbi viima ettevõtete esindajate osavõtul, kes valmistavad ja saavad eririietust, nõupidamisi eririietuse kvaliteedi küsimustes;

e) ühekuulise tähtaja jooksul saavutama, et ettevõtete juhatajad organiseeriksid komisjonid, kes võtaksid varustajailt vastu eririietust ja erijalatseid ja et komisjonide tööst võtaksid osa vanemad ühiskondlikud töökaitseinspektorid;

f) kontrollima ettevõtete eririietuse õmblemise tellimislehtedel vajaliku hulga naiste eririietuse olemasolu.

6. Kohustada kohaliku tööstuse tööliste ametiühingu kesk-, vabariiklikke ja oblastikomiteesid põhjalikult parandama ettevõtetes tootmis-massilist tööd ja laialdaselt arendama sotsialistlikku võistlust eririietuse õmblemise eeskujuliku kvaliteedi eest.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1949, nr. 17)

Seebi väljaandmisest ettevõtteis

Väljavõte VNFSV Töö RK 26. augusti 1929. a. määrusest

Sõltumata sellest, et Töö RK nimekirjade kohaselt antakse eriti tervistkahjustavat tööd tegijaile ja mustatöölistele välja seepi kojuviimiseks, peab igas ettevõttes ka pesunõu juures olema küllaldasel hulgal seepi, et töölised saaksid end pesta pärast töö lõppu ja tööajal.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1922, nr. 7116)

Tootmistööga seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvelevõtmise põhimääruse kehtestamisest

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 8. detsembrist 1939

Kehtestada ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. septembril 1939. a. kinnitatud (protokoll nr. 139) tootmistööga seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvelevõtmise põhimäärus alates 1. jaanuarist 1940. a.

Tootmistööga seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvelevõtmise põhimäärus

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. septembril 1939

I. Üldalused

1. Käesoleva põhimääruse alla kuuluvad tööstus, transport, ehitustööd, sovhoosid, masina-traktorijaamad ja töökojad, autokolonnid, metsavarumine, metsaparvetus ja kõik tööstusettevõtted teistes rahvamajandusharudes.

2. Käesoleva põhimääruse korras kuuluvad registreerimisele kõik õnnetusjuhtumid, mis tekitasid tootmistööl olevatele töölistele või teenistujatele töövõime kaotuse vähemalt üheks tööpäevaks.

Arvelevõtmisele kuuluvad nimetatuist need õnnetusjuhtumid, mis tekitasid üle kolme päeva kestnud töövõime kaotuse.

3. Vastutust õnnetusjuhtumite täieliku ja õigeaegse registreerimise ning arvelevõtmise eest kannab meister, tsehhi ülem ja ettevõtte peainsener

4. Kontrolli õnnetusjuhtumite täpse ja õigeaegse registreerimise ning arvelevõtmise üle teostavad käitiskomiteed ja töökaitseinspektorid.

5. Süüdlased käesoleva põhimääruse rikkumises võetakse distsiplinaarsele, administratiivsele või kohtulikule vastutusele vastavalt kehtivale seadusandlusele.

II. Õnnetusjuhtumite registreerimine

6. Igast õnnetusjuhtumist tootmises, mille tagajärjel kannatanu lahkub töökohalt, on kannatanu ise või õnnetusjuhtumi lähim tunnistaja kohustatud viivitamata teatama meistrile või tsehhi ülemale.

Saanud teada õnnetusjuhtumist, teatab ka meister sellest viivitamata tsehhi ülemale.

7. Selle tsehhi ülem, kus leidis aset õnnetusjuhtum, on kohustatud tööpäeva jooksul sellest teatama käitise peainsenerile ja käitiskomiteele.

8. Iga tootmisega seoses oleva õnnetusjuhtumi puhul, mis põhjustas töövõime kaotuse vähemalt üheks tööpäevaks, on tsehhi ülem kohustatud 24 tunni jooksul:

a) uurima õnnetusjuhtumi põhjusi;

b) koostama õnnetusjuhtumi kohta akti neljas eksemplaris vorm nr. 1 järgi (lisa 1), täites selles punktid 1 kuni 14, viimane kaasa arvatud.

9. Pärast akti koostamist annab tsehhi ülem aktist viivitamata a) ettevõtte peainsenerile, b) käitiskomiteele ja c) töökaitseinspektorile ühe eksemplari.

10. Saanud akti, on ettevõtte peainsener kohustatud kindlustama, et teostataks akti p. 14 näidatud abinõud põhjuste kõrvaldamiseks, mis tekitasid õnnetusjuhtumi.

Tähtaegade möödumisel, mis on määratud nende abinõude teostamiseks, kontrollivad nende tegelikku teostamist ettevõtte peainsener ja käitiskomitee. Kontrollimise tulemused kantakse akti p. 15 all ning sellele kirjutavad alla nii ettevõtte peainsener kui ka käitiskomitee esimees.

11. Õnnetusjuhtumist tekkinud ajutise töövõimetuse lõppemisel täidab ettevõtte administratsioon akti p. 16 — õnnetusjuhtumi lõpptulemustest. See punkt täidetakse töövõimetuslehtede põhjal, mis hoitakse ettevõtte arveosakonnas. Akti p. 16 kirjutab alla ettevõtte peainsener.

12. Kui ettevõttes leidis aset õnnetusjuhtum töölise või teenistujaga, kelle sinna oli komandeerinud teine majandus-organisatsioon (monteerimis-, laadimis- jne. töödeks), siis see õnnetusjuhtum registreeritakse ja võetakse arvele ettevõttes, kus see aset leidis, kusjuures akti märgitakse ka kannatanu komandeerinud organisatsioon.

Akti ärakirja saadab käitise administratsioon kannatanu alatisse töökohta — administratsioonile ja käitiskomiteele.

III. Õnnetusjuhtumite arvelevõtmine

13. Aktide põhjal koostab käitise administratsioon kvartali «Aruande tootmistööga seoses olevate õnnetusjuhtumite kohta» — vorm nr. 2 järgi (lisa 2).

Sellesse aruandesse kantakse ainult need õnnetusjuhtumid, mis tekkisid tootmistöö juures ja mis põhjustasid üle kolme tööpäeva kestnud töövõimekaotuse.

Aruandele kirjutab alla ettevõtte peainsener.

14. Hiljemalt 10. kuupäeval aruande kvartalile järgneval kuul esitab ettevõtte administratsioon aruande a) kõrgemalseisvale majandusorganisatsioonile — trustile või peavalitsusele (või rahvakomissariaadile, kui ettevõte allub vahetult temale), b) käitiskomiteele, c) kõrgemalseisvale ametiühingu-organisatsioonile — ametiühingu oblasti- või keskkomiteele igaühele ühe eksemplari.

Märkus. Kui lähemaks kõrgemalseisvaks ametiühingu-organisatsiooniks on ametiühingu rajoonikomitee, siis saadetakse aruanne ametiühingu liinis (p. c) temale.

15. Esitatud aruannete alusel koostatakse vorm nr. 2 järgi ja esitatakse kõrgemalseisvale majandus- ja ametiühingu-organisatsioonile kvartali koondaruanded tootmistööga seoses olevate õnnetusjuhtumite kohta.

Kvartali koondaruanded esitavad: a) trustid peavalitsustele ja peavalitsused rahvakomissariaatidele; b) ametiühingute oblastikomiteed keskkomiteedele ja keskkomiteed — Üleliidulisele Ametiühingute Kesknõukogule.

Kvartali koondaruannete esitamise tähtajad ja korra määravad: majandusorganisatsioonidele — rahvakomissariaadid ja ametiühingu-organisatsioonidele — Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu.

IV. Avarii-, raskete ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumite registreerimine ja arvelevõtmine

16. Registreerimisele ja arvelevõtmisele käesoleva (IV) jao korras kuuluvad erandita kõigis ettevõtetes ja asutustes järgmised õnnetusjuhtumid, mis on seotud tööga:

a) avarii-õnnetusjuhtumid — kui õnnetusjuhtum leidis aset üheaegselt kolme või rohkem töötajaga;

b) rasked õnnetusjuhtumid, mis põhjustavad invaliidsuse;

c) surmaga lõppenud õnnetusjuhtumid.

17. Avarii-, raske või surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi korral on selle tsehhi ülem, kus leidis aset õnnetusjuhtum, kohustatud viivitamata sellest teatama telefoni teel või käskjala kaudu ettevõtte peainsenerile või ettevõtte või asutuse juhatajale, samuti käitiskomiteele.

18. Ettevõtte peainsener või ettevõtte või asutuse juhataja, saanud teate avarii-, raskest või surmaga lõppenud õnnetusjuhtumist, on kohustatud viivitamata sellest teatama telegraafi või telefoni teel või käskjala kaudu kõrgemalseisvale majandusorganisatsioonile (trustile, peavalitsusele või rahvakomissariaadile) ja töökaitseinspektorile.

Kui aga pärast õnnetusjuhtumist teatamist kannatanu suri (õnnetusjuhtumil saadud vigastuse tagajärjel), siis on ettevõtte peainsener või ettevõtte või asutuse juhataja kohustatud täiendavalt teatama kannatanu surmast.

19. Inimohvritega avariide ja hulgaliste mürgituste puhul on ettevõtte või asutuse juhataja kohustatud sellest viivitamata teatama telegraafi või telefoni teel kõrgemalseisvaile majandus- ja ametiühingu-organisatsioonidele: trustile, peavalitsusele ja rahvakomissariaadile, ametiühingu oblasti- ja keskkomiteele ning Üleliidulisele Ametiühingute Kesknõukogule.

20. Iga avarii-, rasket või surmaga lõppenud õnnetusjuhtumit peab töökaitseinspektor (kus teda aga ei ole, seal käitiskomitee) viivitamata juurdlema.

21. Surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi juurdluse andmete põhjal koostab töökaitseinspektor (kus teda aga ei ole, seal käitis- või kohalik komitee) veel peale juurdluse akti vorm nr. 3 järgi teate tööga seoses olnud ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi juurdluse kohta (lisa 3).

Hiljemalt 3 päeva jooksul pärast kannatanu surma saadab töökaitseinspektor (kus teda aga ei ole, seal käitis- või kohalik komitee) ühe eksemplari sellest teadaandest kinnises ümbrikus ametiühingu oblasti- ja keskkomiteedele, samuti trustile ja peavalitsusele (või rahvakomissariaadile, kui ettevõte allub vahetult temale).

22. Hiljemalt iga kuu 5. kuupäevaks saadavad ametiühingute keskkomiteed Üleliidulisele Ametiühingute Kesknõukogule, peavalitsused aga rahvakomissariaatidele eelnenud kuu kohta «Andmed surmaga lõppenud õnnetusjuhtumite kohta, mis olid seoses tööga» vorm nr. 4 järgi.

23. Sõltumata spetsiaalsest registreerimisest ja arvelevõtmisest käesolevas jaos ettenähtud korra kohaselt, kuuluvad avarii-, rasked ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumid, mis leidsid aset tööstusettevõtetes, üldisele registreerimisele ja arvelevõtmisele põhimääruse p. 6—15 korras.

Lisa 1.
Vorm nr. 1

AKT

tootmistööl toimunud õnnetusjuhtumi kohta

(Koostatakse tsehhi ülema poolt 4 eksemplaris ja antakse tema poolt ettevõtte peainsenerile, käitiskomiteele ja töökaitseinspektorile.)

1. Ettevõtte nimetus .....
2. Rahvamajandusharu .....
3. Ettevõtte aadress .....
4. Kannatanu perekonna-, ees- ja isanimi .....
5. Kas mees või naine (alla kriipsutada) .....
6. Vanus .....
7. Tsehh, kus kannatanu alatiselt töötas .....
   Tabeli nr. .....
8. Millist tööd tegi (amet) .....
9. Staaž: a) kui kaua töötas antud töödel (ametis) selles tsehhis? .....
   b) mitu aastat töötas üldse antud kutsealal? .....
10. Õnnetusjuhtum leidis aset kell ....., ... kuupäeval ..... kuus 19 ..... a., ... tundi pärast töö algust.
11. Õnnetusjuhtumi koht (osakond, tsehh, töökoda jne.) .....
12. Õnnetusjuhtumi asjaolude ja põhjuste üksikasjaline kirjeldus .....
13. Kas kannatanu on läbi teinud õppuse ohutute töömeetodite alal, tehnilise miinimumi, instruktaaži? .....
14. Abinõude loetelu õnnetusjuhtumit põhjustanud asjaolude kõrvaldamiseks ühes nende teostamise tähtaegadega .....

Juurdlus toimetati ja akt koostati kell ....., ... kuupäeval ..... kuus 19 ..... a.

Tsehhi ülem .....

15. Andmed akti p. 14 ettenähtud abinõude teostamise kohta .....

Peainsener .....

Käitiskomitee esimees .....

16. Õnnetusjuhtumi lõpptulemus (näidata: asus uuesti tööle, määratud invaliidsus, lõppes surmaga) .....

Jrk. nr.	Diagnoos töövõimetuslehe järgi	Töölt vabastatud		Töövõimetuse päevi (tööpäevades)
		mis kuupäevast	mis kuupäevani	
1.				
2.				
3.				
	Kokku			

Peainsener .....

Lisa 2
Vorm nr. 2

ARUANNE

õnnetusjuhtumeist, mis on toimunud tootmistöö juures

..... kvartalis

(.....) 19..... a.

(Märkida kvartali kuud)

1. Ettevõtte nimetus .....
2. Rahvamajandusharu .....
.....
3. Ettevõtte aadress: vabariik, krai, oblast .....
..... rajoon .....
linn (küla) .....
tänav .....
maja nr. .....
telefoni nr. .....
4. Ametiühing .....
.....

Aruande koostab ettevõtte administratsioon. Hiljemalt 10. kuupäeval aruandekvartalile järgnevas kuus saadab käitise administratsioon: a) kõrgemalseisvale majandusorganisatsioonile — trustile või peavalitsusele või rahvakomissariaadile, kui ettevõte allub vahetult temale, b) käitiskomiteele, c) kõrgemalseisvale ametiühingu-organisatsioonile — ametiühingu oblasti- või keskkomiteele igaühele ühe eksemplari.

Keskmine töötajate arv nimekirjade järgi		Aruandekvartalis olnud õnnetusjuhtumite arv, mis tekitasid üle kolme tööpäeva kestnud töövõimetuse		Kuidas jagunevad töövõimetuse kestuse järgi (tööpäevades) õnnetusjuhtumid, mille järgi aruandekvartalis lõppes ajutine töövõimetus				Töövõimetuse päevade (tööpäevade) arv õnnetusjuhtumite aktide järgi, mis on arvele võetud lahtris 8
Üldse	Nende hulgas töölisi	Üldse	Nende hulgas töölistega	4—6 päeva	7—12 päeva	13 päeva ja rohkem	Kokku juhtumeid lahtrite 5, 6 ja 7 järgi	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

« ..... » ..... 19..... a.

Ettevõtte peainsener .....

Lisa 3
Vorm nr. 3

TEADE

juurdlusest surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi üle, mis leidis aset töö juures

Nr. .....

1. Ettevõtte nimetus .....
2. Surnu perekonna-, ees- ja isanimi .....
3. Õnnetusjuhtum leidis aset ..... kuupäeval ..... kuus 19..... a.
4. Õnnetusjuhtumi põhjused .....
5. Juurdlus toimus ..... kuupäeval ..... kuus 19..... a.
   Juurdluse akt saadeti: 1. eks. ..... 2. eks. ..... 3. eks. .....
   4. eks. .....
   « ..... » ..... 19..... a.
6. Õnnetusjuhtumi kohta teostatud juurdluse põhjal on võetud vastutusele .....
   .....
   (näidata ametinimetused ja perekonnanimed)
7. Andmed vastutuselevõtmise tulemustest (kohtu otsus) .....
   .....

Töökaitseinspektor .....

.....

(Lõike joon)

TEADE

juurdlusest surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi üle, mis leidis aset töö juures

Nr. .....

(Teate koostab töökaitseinspektor, kus teda aga ei ole, seal käitis- või kohalik komitee. Hiljemalt 3 päeva jooksul pärast kannatanu surma saadab töökaitseinspektor, kus teda aga ei ole, seal käitis- või kohalik komitee kinnises ümbrikus ühe eksemplari teatest ametiühingu oblasti- või keskkomiteele, samuti trustile või peavalitsusele või rahvakomissariaadile, kui ettevõte allub vahetult viimasele.)

1. Ettevõtte nimetus .....
2. Rahvamajandusharu .....
3. Ettevõtte aadress .....
4. Surnu perekonna-, ees- ja isanimi .....
5. Kas mees või naine (alla kriipsutada) .....
6. Vanus .....
7. Tsehh (alatine töökoht) .....
   Tabeli nr. .....
8. Millist tööd tegi (amet) .....

.....

9. Staaž: a) kui kaua töötas antud tööl (ametis) selles tsehhis? .....

b) mitu aastat töötas üldse antud kutsealal? .....

10. Õnnetusjuhtum leidis aset kell ....., ... kuupäeval ..... kuus 19..... a., ... tundi pärast töö algust.

11. Õnnetusjuhtumi koht (osakond, tsehh, töökoda jne.) .....

12. Õnnetusjuhtumi asjaolude ja põhjuste üksikasjaline kirjeldus. Kirjeldusest peab ilmnema: a) missuguste tööde sooritamisel õnnetusjuhtum aset leidis; b) missuguse masina, tööriista jne. läbi vigastus tekkis või missugune mürkaine mürgituse välja kutsus; c) mis on õnnetusjuhtumi põhjusteks (tehnilist ja organisatsioonilist laadi); d) kes on õnnetusjuhtumis süüdi .....

13. Kas kannatanu tegi läbi õppuse ohutute töömeetodite alal, tehnilise miinimumi, instruktaaži? .....

14. Õnnetusjuhtumi kohta teostatud juurdluse tulemusena soovitatavad kaitsevahendid .....

Töökaitseinspektor .....

Lisa 4.
Vorm nr. 4

ANDMED

surmaga lõppenud õnnetusjuhtumite kohta, mis leidsid aset töö juures

..... kuu 19..... a.

(ametiühingu või peavalitsuse nimetus)

(Andmed saadetakse hiljemalt iga kuu 5. kuupäeval ametiühingute keskkomiteede poolt ÜAÜKN-ile, peavalitsuste poolt aga rahvakomissariaatidele.)

Ettevõtte nimetus ja aadress	Surnu perekonna-, ees- ja isanimi ning vanus	Sooritatud töö	Surmaga lõppenud õnnetusjuhtumi asjaolude ja põhjuste lühike kirjeldus

(Aruannet esitava organisatsiooni juhataja allkiri.)

«.....» ..... 19..... a.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1939, nr. 12)

KONTROLL TÖÖKAITSE-SEADUSANDLUSEST KINNIPIDAMISE ÜLE

Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee töökaitsekomisjoni põhimäärus

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951

1. Käitis- või kohaliku (tsehhi-) komitee töökaitsekomisjon moodustatakse ametiühingu liikmete lähaldaseks kaasatõmbamiseks töötingimuste tervendamise tööle ning kontrolli teostamiseks töökaitseseaduste, ohutustehnika ja tööstustervishoiu eeskirjade ja normide täitmise üle ettevõttes.

Komisjoni organiseerimine

2. Töökaitsekomisjonid organiseeritakse käitis-, kohalike ja tsehhikomiteede juurde.

3. Töökaitsekomisjoni koosseis kinnitatakse käitis- või kohaliku (tsehhi-) komitee poolt ühiskondlike töökaitseinspektorite, stahhanovlaste, insener-tehniliste töötajate ja teiste aktivistide hulgast koosseisus 3 kuni 21 inimest (olenevalt töötajate arvust ettevõttes, asutuses või tsehhis).

4. Töökaitsekomisjoni juhib käitis- või kohaliku komitee liige, tsehhis aga tsehhikomitee liige.

Komisjoni esimeheks ei tohi olla isik administratiiv-personali hulgast.

Käitis- või kohaliku komitee töökaitsekomisjoni esimees on samal ajal ettevõtte või asutuse vanemaks ühiskondlikuks töökaitseinspektoriks, kuna tsehhikomisjoni esimees on tsehhi vanemaks ühiskondlikuks töökaitseinspektoriks.

Komisjoni ülesanded

5. Töökaitsekomisjon:

a) kontrollib seadusandlusest kinnipidamist ettevõtte või asutuse andministratsiooni poolt tööaja, puhkepäevade, puhkuste, naiste ja alaealiste töökaitse alal; kontrollib ületunnitööde tegemise seaduslikkust;

b) hoolitseb töökultuuri tõstmise, töötamiskohtadel puhtuse ja korra loomise ning sanitaar-hügieeniliste tingimuste parandamise eest;

c) võtab osa töökaitse-alase kokkuleppe ja kollektiivlepingu ettevalmistamisest ja täitmise kontrollimisest, samuti aga kontrollib töökaitse-alastele abinõudele eraldatud summade kasutamise õigsust;

d) teostab kontrolli elutarbeliste ruumide sanitaarse seisukorra ja otstarbeka kasutamise üle, nõuab kinnipidamist sanitaarnormidega kindlaksmääratud kohtade arvust rõivastumis- ja dušširuumides, kraanide arvust pesemisruumides, naiste hügieeniruumide sisustamisest, dušside ja pesemiskohtade pidevast varustamisest kuuma veega;

e) jälgib tööliste varustamist heakvaliteedilise joogiveega, kuumades tsehhides aga gaseeritud soolaveega;

f) nõuab vastavalt sanitaarnormidele ventilatsiooniseadmete ülesseadmist ja nende pidevat töötamist, töökohtade normaalset valgustamist, valgustusseadmete õiget ekspluateerimist, samuti ka vajalike abinõude tarvituselevõtmist tolmu, gaaside ja kõrge temperatuuri väitimiseks tööstusruumides;

g) kontrollib töölistele ohutute töövõtete õpetamiseks läbiviidava instruktaaži organiseerimist ja kvaliteeti;

h) teostab kontrolli tööriistade, tööpinkide ja masinate kaitsete korrasoleku üle;

i) uurib tööstustrauma- ja kutsehaigestumiste põhjusi ja võtab administratsiooni kaudu tarvitusele abinõud nende likvideerimiseks, kontrollib tööõnnetuste arvestuse õigsust;

k) vaatab läbi ettevõtte (tsehhi) ettevalmistamise plaanid tööks talve- ja suvetingimustes ning kontrollib nende täitmist;

l) jälgib tööliste õigeaegset varustamist eririietuse, erijalatsite, kaitseprillide, respiraatorite ja teiste individuaal-kaitsevahenditega, eririietuse pesemist ja parandamist; teostab kontrolli töölistele erikorras piima ja seebi väljaandmise üle.

6. Töökaitsekomisjon organiseerib ühiskondlike töökaitseinspektorite töökogemuste vahetamist ja võtab tarvitusele abinõud nende töö parandamiseks.

7. Töökaitsekomisjonil on õigus teostada igal ajal tsehhide ja töötamiskohtade järelevaatust, samuti ka tutvuda töökaitsealasse puutuvate dokumentidega.

Komisjoni töö kord

8. Töökaitsekomisjon tõmbab oma tööle kaasa aktiivi, organiseerib rühmad järelevalve teostamiseks a) tööseadusandlusest, b) ohutustehnika eeskirjadest ja normidest, c) tööstustervishoiu eeskirjadest ja normidest kinnipidamise üle. Rühmad töötavad komisjoni liikmete juhtimisel.

9. Töökaitsekomisjoni istungid toimuvad mitte harvemini kui kaks korda kuus, tööst vabal ajal. Komisjoni ettepanekud esitatakse ettevõtte, asutuse administratsioonile täitmiseks.

10. Komisjon töötab käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee juhtimisel kinnitatud plaani alusel ning annab regulaarselt temale aru oma tööst.

11. Ametiühingu keskkomitee tehnilised inspektorid on kohustatud abistama komisjoni tema töös.

Ühiskondlikest töökaitseinspektoritest

NSV Liidu RKN-i määrus 30. juunist 1931

Selleks, et parandada töökaitse- ja ohutustehnika-alast tööd vahetult tootmises ja tugevdada ühiskondlikku tööliskontrolli tööseaduste elluviimise üle, NSV Liidu RKN määrab:

1. Kõigis riiklikes ettevõtetes, transpordi alal, ehitustel ja sovhoosides määratakse ühiskondlikud töökaitseinspektorid. Nende tööd juhivad riiklikud töökaitseinspektorid.

2. Ühiskondlik tööinspektor määratakse ametiühingute käitis- ja kohalike komiteede poolt lööktööliste ja insener-tehnilise personali hulgast, kes on ametiühingu liikmed ja kes ei tööta administratiiv-majanduslikul alal, vabatahtlikkuse korras üheks aastaks.

3. Oma tööst annavad ühiskondlikud töökaitseinspektorid süstemaatiliselt aru käitis- ja kohalikele komiteedele ja riiklikele töökaitseinspektoritele.

4. Ühiskondlikul töökaitseinspektoril on õigus oma ettevõttes:

a) kontrollida igal ajal kogu ööpäeva jooksul kõiki tsehhe, osakondi ja ettevõttes tehtavaid töid, samuti ka ettevõtte töötajaid teenindavaid ruume (saunad, sööklad, ühiselamud, ambulatooriumid jne.);

b) teostada järelevalvet tööseaduste koodeksi, kesk- ja kohalike võimuorganite määruste ja korralduste, kollektiivlepingute ja sisekorra eeskirjade täitmise üle selles osas, mis puudutab töökaitset ja ohutustehnikat;

c) võtta osa töökaitse ja ohutustehnika plaanide koostamisest ja väljatöötamisest;

d) nõuda administratsioonilt vajalikke seletusi, raamatuid, doku-

mente ja teisi andmeid, mis puudutavad töökaitset ja ohutustehnikat;

e) anda töökaitseinspektorite kaudu või nendega eelnevalt kooskõlastatult ettevõtte administratsioonile kohustuslikke ettekirjutusi kehtivate töökaitse ja ohutustehnika-eeskirjade rikkumiste kõrvaldamiseks;

f) töökaitseinspektoriga kooskõlastatult võtta vastutusele kehtiva seadusandluse alusel tööseaduste rikkujaid.

5. Ühiskondlik töökaitseinspektor täidab oma kohustusi tasuta ühiskondliku töö korras tööst vabal ajal.

6. Eeskujuliku töö eest töökaitse ja ohutustehnika alal seatakse sisse ühiskondlike töökaitseinspektorite premeerimine premeerimisfondist.

7. Käesoleva määruse rakendamiseks antakse NSV Liidu Töö RK poolt ÜAÜKN-iga kooskõlastatult välja põhimäärus.

(LSKK 1931, nr. 42, art. 289)

Ühiskondlike töökaitseinspektorite põhimäärus

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt, 21. jaanuaril 1944

1. Ühiskondlik töökaitseinspektor teostab kontrolli tööseadusandluse täitmise üle, ohutustehnika ja tööstustervishoiu eeskirjade ja juhendite täitmise üle, abinõude tarvituselevõtmise üle õnnetuste vältimiseks tööstuses ja haigestumiste vähendamiseks.

2. Ametiühingurühma ühiskondlik töökaitseinspektor on kohustatud:

a) kontrollima, kas meistrite poolt teostatakse uute tööliste ja ühelt töölt teisele üleviidavate tööliste õigeaegset instrueerimist ohutute töömeetodite suhtes vahetult töötamiskohal ja kas neid tutvustatakse ohutustehnika ja tööstustervishoiu eeskirjade ja juhenditega,

b) selgitama töötamiskohtadel seadmete, tööpinkide, tööriistade, kaitseseadmete, elektriseadmete korrasolekut, ventilatsiooniseadmete töötamist ja valgustuse olukorda ning rikete ja puuduste avastamisel teatama neist meistrile ja tema kaudu võtma tarvitusele abinõud nende kõrvaldamiseks;

c) kontrollima, kas peetakse kinni allmaatöödel toestuste passidest ning tolmu-gaasi režiimist; jälgima, et liiklemiseks määratud käigud, ventilatsiooniseadmed, elektrimajandus ja kaevandustransport oleksid korras, et lõhkamistöid teostataks õigesti ning et tõstemehhanismid oleksid korras;

d) nõudma tootmisjäätmete ja valmistoodete õigeaegset äraviimist töötamiskohalt, tööpinkide ja seadmete vahel olevate käikude korrashoidmist, valvama puhtuse ja korra järele töötamiskohtadel;

e) valvama selle järele, et töölisi varustataks õigeaegselt kehtivate eeskirjade põhjal eririietuse, erijalatsite, respiraatorite, gaasimaskide, kaitseprillide, automaatpäästeabinõudega jne., samuti selle järele, et neid õigesti kasutataks; kontrollima tööliste ja teenistujate õigeaegset varustamist seadusega ettenähtud juhtudel erikorras väljaantava toidu, piima ja seebiga;

f) teostama igapäevast kontrolli, et töölised oleksid töö juures varustatud keeva veega, joogiveega ning kuumades tsehhides — gaseeritud veega;

g) viivitamata teatama tsehhi vanemale ühiskondlikule töökaitseinspektorile igast õnnetusjuhtumist oma tootmisõigus, valvama õigeaegse ja eeskirjadekohase akti koostamise järele iga õnnetusjuhtumi puhul tootmises; nõudma meistrilt abinõude tarvituselevõtmist põhjuste kõrvaldamiseks, mis kutsusid esile õnnetusjuhtumi;

h) kontrollima, kuidas peetakse kinni seadusandlusest tööpäeva kestuse, puhkepäevade, puhkuste, lõunavaheaegade ja naiste ning alaealiste töö alal.

3. Ühiskondlik töökaitseinspektor peab taotlema meistrilt (brigadiirilt) töökaitseseaduste, ohutustehnika ja tööstustervishoiu eeskirjade ja juhendite rikkumisjuhtude likvideerimist. Juhul, kui meister (brigadiir) ei täida ühiskondliku tööinspektori töökaitsealaseid korraldusi, teatab viimane sellest tsehhi vanemale ühiskondlikule tööinspektorile vajalike abinõude tarvituselevõtmiseks.

4. Ühiskondlik töökaitseinspektor valitakse ametiühingu liikmete hulgast ametiühingurühma üldkoosolekul lahtisel hääletusel ametiühingu rühmaorganisaatori volituste kestuse ajaks. Iga ametiühingurühm valib ühe ühiskondliku töökaitseinspektori.

5. On keelatud valida ühiskondlikeks töökaitseinspektoriteks: isikuid, kes töötavad administratiiv-majanduslikul alal, samuti administratiiv-tehnilise personali hulka kuuluvaid töötajaid, kes on administratsiooni poolt määratud töökaitset ja ohutustehnikat hõlmavate ürituste teostamisele.

6. Ühiskondlik töökaitseinspektor annab aru oma tööst ametiühingurühma üldkoosolekul.

7. Ühiskondlik töökaitseinspektor töötab töökaitse ja ohutustehnika alal käsikäes sotsiaalkindlustuse delegaadiga.

8. Ühiskondlik töökaitseinspektor täidab oma kohustusi töökaitse alal ühiskondliku töö korras tööst vabal ajal.

9. Käitise või tsehhi vanemale ühiskondlikule töökaitseinspektorile annab käitiskomitee erilise ametitunnistuse.

VNFSV Kriminaalkoodeksi § 133

133. Töö korraldamist, töökaitset ja sotsiaalkindlustust käsitlevate seaduste rikkumine tööandja, nii eraisikute kui ka riiklikkude või ühiskondlikkude asutuste ja ettevõtete vastavate ameti-isikute poolt, — paranduslikud tööd kuni kuue kuuni või rahatrahv kuni kolmesaja rublani.

Kui see rikkumine hõlmab vähemalt kolmeisikulist tööliste gruppi ja on sellesse gruppi kuuluvate isikute suhtes koosseisult samaliigiline ning kõigi nende suhtes üheaegselt toime pandud — vabaduskaotus või paranduslikud tööd kuni ühe aastani või rahatrahv kuni kümne tuhande rublani.

Töötaja asetamine töökaitse-eeskirju rikkudes seesugustesse töötingimustesse, milledes ta kaotas või võis kaotada oma töövõime, — vabaduskaotus kuni kahe aastani või paranduslikud tööd kuni ühe aastani või rahatrahv kuni viiesaja rublani.

Kohalikkude võimuorganite üldkohustuslikkude määrustega, samuti Töö Rahvakomissariaadi määrustega, käskkirjadega ja juhenditega kehtima pandud töökaitse, ohutustehnika, tööstustervishoiu ja -hügieeni kohta käivate eeskirjade rikkumine — paranduslikud tööd kuni ühe kuuni või rahatrahv kuni ühesaja rublani, mis määratakse administratiivkorras.

Tööseadusandluse rikkumise vastu võitlemise abinõudest

Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 2. jaanuarist 1929

1. NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadile ja liiduvabariikide rahvakomissariaatidele antakse õigus nende kompetentsi piirides välja anda üldkohustuslikke määrusi tööjõu palkamise, töökaitse ja sotsiaalkindlustuse küsimustes ühes administratiivkaristuste määramisega nende määruste rikkumise eest. Administratiivkaristused määratakse selliste üleastumiste eest, mis ei sisalda kohtu korras arutatavate kuritegude tunnuseid.

Administratiivkorras määratavate karistuste hulgas võib olla rahaline trahv mitte üle ühesaja rubla.

4. Kaebused trahvide määramise kohta esitatakse kahe nädala jooksul. Otsused kaebuste kohta on lõplikud ja edasikaebamisele ei kuulu. Edasikaebamine peatab karistuse täideviimise.

5. Määrused administratiivtrahvide määramise kohta esitatakse hiljemalt kahe kuu jooksul rikkumise päevast arvates.

7. Vastavaid ameti-isikuid, kes määrasid ebaõigeid administratiivkaristusi, karistatakse administratiivkorras kuni ametikohalt vallandamiseni, aga mõningatel juhtudel kannavad vastutust kohtu korras.

(LSKK 1929, nr. 4, art. 31)

Trahvide määramisest töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkumise eest

Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 30. juunist 1944

1. Anda ametiühingute keskkomiteede tehnilistele peainspektoritele õigus karistada süüdlasi töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkumise eest rahatrahviga kuni 500 rublani, mis võetakse töötasust vastuvaidlematus korras.

2. Määrata, et kooskõlas käesoleva määruse punkt 1-ga antakse õigus trahvide määramiseks ametiühingute keskkomiteede tehnilistele peainspektoritele nimekirjade järgi, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt ÜAÜKN-i ettepanekul.

(LMKK 1944, nr. 9, art. 134)

REGRESSHAGID

Väljavõte Tsiviilkoodeksi § 44-st

... Riigiettevõtete ja -asutuste, kolhooside, kooperatiiv- ja ühiskondlike organisatsioonide vaheliste vaidluste kohta kehtib poolteiseaastane aegumistähtaeg...

Riigiettevõtete ja -asutuste, kolhooside, kooperatiiv- ja ühiskond-

like organisatsioonide vaidluste kohta eraisikutega ja eraisikute endi vahel tekkivate vaidluste kohta kehtib kolmeaastane aegumistähtaeg, kui eriseaduses pole ette nähtud teist aegumistähtaega.

VNFSV Tsiviilkoodeksi §§ 403, 404, 409—414

403. Igaüks on kohustatud tasuma kahju, mille ta on tekitanud teisele isikule või varale. Ta vabaneb sellest kohusest, kui ta tõendab, et ta ei saanud kahju ära hoida, või et ta oli õigustatud kahju tekitama, või et kahju tekkis kahjusaaja enda pahatahtluse või raske ettevaatamatuse tagajärjel.

404. Isikud ja ettevõtted, kellede tegevus on seotud suurema hädaohuga ümbruskonnale, nagu: raudteed, tramm, vabrikud ja tehased, põletusainetega kauplejad, metsikute loomade pidajad, isikud, kes püstitavad hooneid või muid ehitusi jne., vastutavad kahju eest, mis tekitatud suurema hädaohu allika poolt, kui nad ei tõenda, et kahju tekkis vääramatu jõu või kahjusaaja enda pahatahtlikkuse või raske hooletuse tagajärjel.

Märkus. Riigiorganite vastu käesoleva paragrahvi alusel esitatavate hagide aegumistähtaeg on piiratud kahe aastaga ja seda arvutatakse kahju tekitamise päevast.

Peale aegumistähtaja peatumise või pikenemise üldistel alustel (§ 48 ja 49), peatub mainitud aegumistähtaja jooks samuti arvates päevast, mil kannatanu või (tema surma korral) tema ülalpidamisel olnud isikud vastava sotsiaalkindlustusorgani poole pöörduvad, kuni päevani, mil neile pension määratakse või sellest keeldutakse. (27. detsembri 1926. a. redaktsioonis — VSKK 1927, nr. 1, art. 3).

409. Surma põhjustamise korral kuulub kahjutasu saamise õigus isikutele, kes olid surnu ülalpidamisel ja kel ei ole teisi äraelamise võimalusi. Matusekulud peab tasuma neile, kes need kulud kandsid.

410. Kahju tasumine peab väljenduma eelmise olukorra ennistamises, kuivõrd aga selline ennistamine on võimatu, — tekitatud kahju katmises.

411. Kahjutasu suuruse määramisel peab kohus kõigil juhtudel silmas pidama kahjusaaja ja kahjutekitaja varalist seisundit.

412. Isik, kes on kindlustatud sotsiaalkindlustuse korras, saab kindlustusjuhu saabumisel rahuldust sotsiaalkindlustusorganilt.

413. Isik või ettevõte, kes tasub kindlustusmakse kahjukannataja eest sotsiaalkindlustuse korras, ei ole kohustatud tasuma kahju, mis on tekkinud kindlustusjuhu saabumisest.

Kuid kui kahju on tekkinud ettevõtja kuritegeliku teo või tegevusetuse tagajärjel, siis on sotsiaalkindlustusorganil, kes kahjusaaja rahuldas, ettevõtja vastu nõudeõigus kahjusaajale makstud abiraha ulatuses (regress).

Nimetatud juhul on kahjusaajal ettevõtja vastu täiendav nõudeõigus, kuivõrd ta sotsiaalkindlustuse korras ei saa täit kahjutasu.

414. Kui kahjutekitaja ei ole kahjusaaja kindlustusvõtjaks, siis on viimasel, kuivõrd ta sotsiaalkindlustuse korras ei saa täit kahjutasu, kahjutekitaja vastu täiendav nõudeõigus. Sotsiaalkindlustusorganil on kahjutekitaja vastu nõudeõigus kahjusaajale antud abiraha ulatuses (regress).

Kohtupraktikast tsiviiltööasjus

NSV Liidu Ülemkohtu Pleenumi määrus nr. 1, 11. jaanuarist 1952

NSV Liidu Ülemkohtu poolt järelevalvekorras läbivaadatud tsiviiltööasjade alusel konstateerib NSV Liidu Ülemkohtu Pleenum, et põhiliselt lahendavad kohtud tööasju õieti, vastavalt tööseadusandluse juhenditele.

Ühtlasi märgib Pleenum, et kohtupraktikas esineb tööasjade lahendamisel ikka veel tööseadusandluse tõsiseid rikkumisi, üksikuil juhtudel aga esineb lubamata aeglust asjade lahendamisel, mis võtab mõnikord ilmse venitamise iseloomu.

Vene NFSV TsPK § 80 ja teiste liiduvabariikide TsPK vastavate paragrahvide alahindamise ja asjade eelettevalmistuse puudumise tulemusena võib märgata sagedasi asja arutamise edasilükkamisi ja põhjendamata otsuste tegemisi, mis toob kaasa selliste otsuste tühistamise kõrgemalseisva kohtu poolt ja asja lõpliku otsustamise viivituse.

Sageli teevad kohtud vigu töötülide alluvuse määramisel: keelduvad kohtulikule arutamisele võtmast tülisid, mis alluvad kohtuile, võttes seega töötajailt õiguse kohtulikule kaitsele; tagastavad hagiavaldused hagejaile juhendiga, et tüli kuulub eelnevale arutamisele HVK-s, kuna aga seda liiki tülide kohuslik läbivaatamine HVK-s ei ole seaduses ette nähtud, mõnikord aga võtavad oma menetlusse asju, mis kuuluvad lahendamisele administratiivkorras.

Tülide arutamisel, mis on seotud töötaja vallandamisega kõlbmatuse pärast, ignoreerivad kohtud sageli seaduse rikkumist administratsiooni poolt (märkus 1 Vene NFSV TööK § 47 juurde ja teiste liiduvabariikide tööseaduste koodeksite vastavad paragrahvid), mille järgi töölepingu katkestamine töötaja kõlbmatuse motiivil võib järgneda ainult HVK otsusele.

Koosseisude koondamise tõttu vallandatud töötajate tööle ennistamise asjade lahendamisel ei arvesta kohtud alati asutuste ja ettevõtete tootmishuve, jättes arvestamata, et koosseisude koondamine on üks abinõusid aparaadi ratsionaliseerimisel ja selle töö kvaliteedi parandamisel.

Selliste asjade lahendamisel piirduvad kohtud sageli selle kontrollimisega, kas esines koosseisu koondamine, ega selgita välja, kas administratsioon võttis seejuures arvesse asjaolu, mille järgi töö võrdse tootlikkuse ja kvaliteedi puhul tuleb tööle jätmise mõttes eelistada teistele töölistele Isamaasõja invaliide, vallasemasid jne. Kohustuste mittetäitmise eest töölt vallandatud töötajate tööle ennistamise hagide arutamisel rikuvad kohtud sageli tööseadus-

andlust, mille alusel töötajat võidakse vallandada ainult juhtudel, kui ta süstemaatiliselt ilma mõjuva põhjuseta ei täida lepinguga või töö sisekorra eeskirjadega temale pandud kohustusi.

Vallandatu tööle ennistamise hagide arutamisel kohtud ei selgita alati välja vallandamise tegelikku põhjust, mille tõttu on esinenud juhtumeid, kus kohtulikul asja arutamisel ei selgitatud välja, et töötaja vallandamine oli administratsioonile mittemeeldivate isikute aparaadist vallandamise maskeeritud vormiks.

Rahuldades ebaõigesti vallandatud töötaja hagisid ametisse või tööle ennistamise kohta, kohtud sageli ei täida seaduse nõudeid panna ebaõiges vallandamises süüdiolevatele isikutele kohustus tasuda asutusele või ettevõttele tehtud kahju, mis on tekkinud ebaõigesti vallandatud töötajale sunnitud töölt puudumise eest palga väljamaksmisega.

Kohtud, teinud kindlaks asutuste ja ettevõtete üksikute ameti-isikute poolt tööseadusandluse jämeda rikkumise faktide toimepanemise, harva signaliseerivad sellest vastavaid organeid ega tee seadust rikkunud ameti-isikute kohta erimäärusi, mis tunnistab kohtu kasvatava osa alahindamist kohtute poolt, kes on kutsutud oma tegevusega kasvatama NSV Liidu kodanikke nõukogude seaduste täpse ja kõrvalekaldumatu täitmise vaimus.

Kohtuotsused ja määrused on paljudes asjades küllaldaselt motiveerimata ega sisalda viiteid seadustele, millest kohus juhindus asja lahendamisel.

Nõukogude Liidu Konstitutsiooniga tagatud NSV Liidu kodanike tööõiguste kohtulik kaitse igasuguste kallalekippumiste vastu koos sotsialistlike asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide tootmishuvide igakülgse kaitsmisega on kohtute esmajärguline ülesanne NSV Liidus.

Selle ülesande täitmiseks on tööasjade kiirel ja õigel lahendamisel määratu tähtsus.

Kuid kohtupraktikas tsiviiltööasjus tähelepandud vead tunnistavad, et mõned kohtud ikka veel alahindavad kohtuile pandud ülesannete kogu tähtsust kodanike tööõiguste kaitsmisel ja võitlusel nende õiguste rikkumiste vastu.

Ülaltoodu alusel NSV Liidu Ülemkohtu Pleenum otsustab anda kohtuile järgmised juhendid:

1. Töövaidluste õigeaegse ja õige lahendamise eesmärgil peavad kohtud rangelt järgima Vene NFSV TsPK § 80 ja teiste liiduvabariikide TsPK vastavate paragrahvide nõudeid asja eelettevalmistuse kohta ja tagama asja arutamise päevaks kõigi asjas vajalike tõendite esitamist.

Kui hagi õigustavate tõendite esitamine osutub hagejale raskeks, on kohus kohustatud omal algatusel nõudma välja vastavad dokumendid.

2. Hagiavalduste vastuvõtmisel peavad kohtud hoolega kontrollima, kas antud asi allub kohtule, juhindudes seejuures töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku arutamise eeskirjadest, mis

on kinnitatud NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusega 29. augustist 1928. a.[1], ja nende eeskirjade arendamiseks väljaantud määrustest.

Vastavalt sellele peavad kohtud esitama nõude asja eelnevaks arutamiseks HVK-s ainult neil juhtudel, kui töövaidlus kuulub HVK kohuslikku kompetentsi (eeskirjade p. 12), kohtukorras võidakse selliseid vaidlusi arutada ainult sel juhul, kui vaidluse arutamisel HVK-s pooled ei jõudnud kokkuleppele või kui HVK otsus tühistati järelevalvekorras ametiühingu oblasti- või keskkomitee presiidiumi poolt. Ülejäänud töövaidluste puhul võib töötaja omal valikul pöörduda kas HVK või kohtu poole (näiteks vaidlustes vallandamise kohta koosseisude koondamise tõttu jm.).

3. Kohtus arutamisele ei kuulu: tööle ennistamise asjad isikute suhtes, kel on töölevõtmise ja vallandamise õigus; tööle ennistamise asjad isikute suhtes, kelle ametikohad on ette nähtud erinimekirjades, mis on kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 18. oktoobril 1929. a.[2], tööle ennistamise asjad isikute suhtes, kes on vallandatud distsiplinaarkaristuse korras, mis on määratud alluvuse korras NSV Liidu KTK ja RKN-i 13. oktoobri 1929. a. määruse «NSV Liidu ja liiduvabariikide distsiplinaarseadusandluse alustest»[3] alusel või liiduvabariigi seadusandluse vastava määruse alusel.

Töötajad, kelle ametisse või tööle ennistamise asjad ei kuulu kohtulikule arutamisele, on õigustatud esitama hagisid sunnitud töölt puudumise eest tasu väljamaksmiseks, kui kõrgemalseisvad administratiivorganid tunnistavad nende vallandamise ebaõigeks.

Tasu väljamaksmine sunnitud töölt puudumise eest neil juhtudel peab toimuma vastavalt NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 28. detsembri 1938. a. määrusele[4] vallandatu keskmise palga suuruses, aga mitte rohkem kui 20 tööpäeva eest.

Vastutavate töötajate liikide loetelu, kelle vallandamine ja ametisse või tööle ennistamise asjad lahendatakse administratiivkorras, ei kuulu laiendavale rakendamisele.

4. Tööliste ja teenistujate hagid nende teisele tööle üleviimise ebaõigeks tunnistamise ja nende endisele tööle ennistamise kohta, samuti tööliste ja teenistujate hagid töölepingu lõpetamise kohta mittenõustumise tõttu teisele tööle üleviimisega kuuluvad kohtu lahendamisele vastavalt töökonfliktide arutamise üldeeskirjadele.

5. Vaidluste lahendamisel, mis on seotud töötaja üleviimisega Vene NFSV TööK § 37-I ja teiste liiduvabariikide tööseaduste koodeksite vastavate paragrahvide korras, peavad kohtud kontrollima, kas töölise üleviimine on tootmise seisukohalt vajalik ja juhul, kui üleviimine tunnistatakse ebaseaduslikuks, tegema otsuse töölise endisele tööle ennistamise kohta, kui aga endisele tööle ennistamine on võimatu (näiteks vastava ametkoha likvideerimise tõttu), tegema otsuse töölepingu lõpetamise kohta.

---

[1] LSKK 1928, nr. 56, art. 495.
[2] «NSVL Töö RK Teataja», 1930, nr. 1—2.
[3] LSKK 1929, nr. 11, art. 670.
[4] Ajaleht «Izvestija», 1938, nr. 301.

6. Töötaja tööle ennistamise asjade arutamisel, kes on töölt vallandatud seetõttu, et ta keeldus teisele töökohale üleviimisest, peavad kohtud arvestama, et administratsioon võib töölepingu lõpetada, kui töötaja keeldub teisele tööle üleviimisest samas ettevõttes või asutuses või teises asutuses või ettevõttes või teises maakohas ainult sel juhul, kui on olemas alused, mis on ette nähtud Vene NFSV TööK § 47 ja teiste liiduvabariikide tööseaduste koodeksite vastavais paragravides, eriti juhul, kui likvideeritakse ametikoht, kus töötas üleviimise ettepaneku saanud töötaja.

Vallandamine teisele töökohale üleviimisest keeldumise tõttu teise maakohta on lubatud ka sel juhul, kui asutus või ettevõte ise asub teise maakohta.

Käesolev juhend ei laiene juhtudele, kui kehtiva seadusandluse järgi on üleviimine töötajale kohustuslik.

7. Seletada kohtuile, et juhul, kui kohus tunnistab üleviimise mitteseaduslikuks, küsimus vallandatud töötajale palga maksmise kohta ajavahemiku eest üleviimise korralduse andmisest kuni endisele tööle ennistamiseni tuleb lahendada järgmistel alustel:

a) kui töötaja, kes lõpetas endise töö, ei asunud uuele tööle, siis töölt puudumise aja eest ei tasuta;

b) kui töötaja asus tööle, kuid tasu selle töö eest on väiksem kui endise töö eest, siis tuleb temale kogu uuel tööl olemise aja eest tasuda vahe endise ja uue palga vahel.

8. Tööliste ja teenistujate hagid töölepingu lõpetamise kohta, mis on esitatud seoses administratsiooni keeldumisega lubada töölt lahkuda, hoolimata tingimuste olemasolust, mille puhul administratsioon vastavalt kehtivale seadusandlusele on kohustatud sellise loa andma (NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 26. juuni 1940. a. seadluse[1] § 4; 19. mai 1949. a. seadluse[2] § 2 jt.), kuuluvad arutamisele kohtukorras.

9. Tööliste ja teenistujate hagisid töölepingu lõpetamise kohta, mis on sõlmitud seaduse või valitsuse erimääruse alusel teatud tähtajaks, lepingu tähtaja möödumise motiivil, võidakse arutada kohtukorras.

Sellise hagi rahuldamisel teeb kohus otsuse, mis kohustab ettevõtte või asutuse administratsiooni vabastama hageja töölt hiljemalt määratud ajaks, mis on kohtu poolt määratud olenevalt konkreetseist asjaoludest.

10. Töökonfliktid, mis on tekkinud töö rakendamise alusel töönduslikus kooperatsioonis, samuti vaidlused, mis on seotud artelli liikmete hulgast väljaheitmisega, kuuluvad kohtulikule arutamisele. Selliste asjade arutamisel kohaldatakse aegumise tähtaegu, mis on ette nähtud töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku arutamise eeskirjades («NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 29. augustist 1928. a.).[3]

[1] «NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 1940, nr. 20.
[2] «NSV Liidu Ülemnõukogu Teataja», 1949, nr. 26.
[3] LSKK 1928, nr. 56, art. 495.

Töökonfliktide suhtes, mis tekivad töö rakendamise alusel invaliidide kooperatsioonis, kohaldatakse sama korda, juhul kui NSV Liidu valitsuse või liiduvabariikide valitsuste erimäärustes ei ole teisiti ette nähtud.

11. Tööliste ja teenistujate hagid premiaaltasu nõudmiseks kuuluvad kohtulikule arutamisele ainult neil juhtudel, kui preemia on perioodiline tasu, mis on tingitud töötasusüsteemist endast antud ettevõttes või asutuses ja kui see on rajatud objektiivseile töönäitajaile ega ole ergutustasu iseloomuga, mida makstakse administratsiooni äranägemise järgi. Sellise hagi esitamine kohtusse võib järgneda pärast premiaaltasu väljamaksmise kohta käiva vaidluse arutamist HVK-s, kui vaidlus jäi HVK-s lahendamata või HVK otsus selle küsimuse kohta tühistati järelevalvekorras ametiühingu oblasti- või keskkomitee presiidiumi poolt. Selliste asjade arutamisel peavad kohtud silmas pidama, et preemia määra kindlaksmääramise küsimused (protsendid ametipalgast, protsendid saavutatud kokkuhoiust jne.) ei kuulu kohtu kompetentsi.

12. Kui on tõestatud ületunnitööde tegemine administratsiooni korraldusel, peavad kohtud tasu nende eest välja mõistma neil juhtudel, kui need ei olnud nõuetekohaselt vormistatud. Ameti-isikute suhtes aga, kes võimaldasid teha ületunnitöid ilma vastava loa ja vormistamiseta, peavad kohtud tegema erimäärused süüdlaste distsiplinaar-, vajalikel juhtudel aga ka kriminaalvastutusele võtmiseks.

13. Tööliste ja teenistujate hagisid kompensatsiooni saamiseks töö eest iganädalastel puhkepäevadel võidakse kohtu poolt rahuldada sel kujul, et asutuse või ettevõtte administratsioon võimaldab neile teised puhkepäevad.

Selliste hagide rahuldamine töö eest iganädalastel puhkepäevadel rahalise tasu väljamõistmise teel kohtu poolt võib toimuda ainult erandina, kui tootmistingimuste tõttu pole võimalik anda töölistele teist puhkepäeva.

Hagid kompensatsiooni saamise kohta töö eest iganädalastel puhkepäevadel kuuluvad kohtu arutada ainult sel juhul, kui kompensatsiooni küsimus oli arutamisel HVK-s, kuid HVK otsust ei teinud või HVK otsus tühistati järelevalve korras vastava ametiühinguorgani poolt. Nõuet anda teine puhkepäev või rahalise kompensatsiooni nõuet töö eest iganädalastel puhkepäevadel võidakse rahuldada mitte pikema perioodi eest kui 3 kuud enne töötaja pöördumist HVK-sse.

14. Vaidluste lahendamisel, mis on seotud koosseisude koondamisega ettevõtetes või asutustes, peavad kohtud lähtuma asutuse või ettevõtte tootmishuvidest, arvestades, et koosseisude koondamine on üks abinõusid aparaadi töö parandamiseks ja ratsionaliseerimiseks ja tema komplekteerimiseks kõige kvalifitseerituma kaadriga.

Koosseisude koondamise tõttu vallandatud isikute hagide arutamisel tööle ennistamise kohta on kohtud kohustatud kontrollima, kas esines koosseisude koondamine, kas võeti arvesse võimalus töö-

taja üleviimise kohta, kui oli olemas tema nõusolek teisele tööle üleminekuks samas asutuses või ettevõttes, kas ei olnud administratsioon kohustatud eelistama antud töötajat teistele töötajatele tema tööle jätmise mõttes, pidades seejuures silmas, et võrdse tööviljakuse ja kvalifikatsiooni puhul tuleb eelistada Isamaasõja invaliide, isikuid, kes on võetud tööle pärast demobiliseerimist armeest, vallasemasid alaealiste lastega, ja isikuid, kelle perekonnas on kaks või rohkem ülalpeetavat või kelle perekonnas ei ole teisi töötajaid, kes saavad iseseisvalt palka.

15. Vene NFSV TööK § 47 märkuse 1 ja teiste liiduvabariikide tööseaduste koodeksite vastavate paragrahvide alusel võib administratsioon töölepingu lõpetada töötaja tööle kõlbmatuse motiivil ainult HVK otsusel.

Kui töötaja vallandati administratsiooni poolt Vene NFSV TööK § 47 p. v ja teiste liiduvabariikide tööseaduste koodeksite vastavate paragrahvide järgi ilma selle küsimuse eelneva lahendamiseta HVK-s, siis on töötajal õigus pöörduda kohtusse (ilma eelneva pöördumiseta HVK-sse) hagiga tema tööle ennistamise kohta. Sellise hagi lahendamisel ei pea kohus kontrollima sisuliselt administratsiooni väiteid töötaja kõlbmatuse kohta, vaid kindlaks teinud, et vallandamine toimus administratsiooni poolt ilma HVK sanktsioonita, s. o. seaduse jämeda rikkumisega, peab kohus tegema otsuse töötaja ennistamise kohta endisesse ametisse ja välja mõistma kostjalt palga kogu sunnitud töölt puudumise aja eest, kuid mitte rohkem kui 20 päeva eest.

Ameti-isikute suhtes, kes võimaldasid seaduse poolt ettenähtud korra rikkumist töötaja vallandamise näol kõlbmatuse tõttu, peab kohus tegema erimääruse süüdlaste distsiplinaar-, vastavail juhtudel aga ka kriminaalvastutusele võtmise kohta.

Rahalisi või kaubalisi väärtusi teenindava töötaja vallandamiseks juhul, kui administratsioon ei usalda antud töötajat, ei nõuta eelnevat HVK otsust.

16. Töötajat võib vallandada oma kohustuste mittetäitmise motiividel töölepingu järgi Vene NFSV TööK § 47 p. g ja teiste liiduvabariikide tööseaduste koodeksite vastavate paragrahvide järgi ainult sel juhul, kui töötajale töölepinguga või töö sisekorra eeskirjadega pandud kohustuste mittetäitmisel on süstemaatiline iseloom ja töötajale kohaldatud distsiplinaarmõjutamise vahendid, mis on tähendatud töö sisekorra tüüpeeskirjas p. 20, ei andnud nõutavaid tagajärgi, mille tõttu töötaja edasine tööle jätmine on vastuolus tootmishuvidega.

17. Töölistel ja teenistujail, kes on vallandatud seoses vabadusekaotusega ja hiljem vabastatud kas uurimise lõpetamise, kohtu poolt õigeksmõistmise või kohtuotsuse tühistamise tõttu kõrgemalseisva kohtu poolt koos asja lõpetamisega, on õigus saada palka nende sunnitud töölt puudumise aja eest, kuid mitte rohkem kui kahe kuu eest, olenemata sellest, kas nad võeti kriminaalvastutusele ja süüdistati kuriteos, mis on või ei ole seotud nende tööga.

Töölistel ja teenistujail, kes on töölt eemaldatud administratsiooni enda algatusel ilma kohtu- või uurimisorganite nõudmiseta seoses kriminaalasja algatamisega töötaja vastu, on õigus õigeksmõistva kohtuotsuse tegemisel või asja lõpetamisel nõuda tööle ennistamist ja palka kogu aja eest, mis möödus töölt eemaldamise ja palga maksmise lõpetamise momendist kuni õigeksmõistva kohtuotsuse tegemise või asja lõpetamise päevani.

Peale selle isikuile, kes on töölt eemaldatud administratsiooni nõudmisel, kuigi nad tulid tööle tagasi pärast kahe kuu möödumist, arvates eemaldamise päevast, peab uuesti antama töö, mis on samasugune kvalifikatsioonilt ja palgalt.

18. Kui vallandatu tööle ennistamise asja arutamisel kohus teeb kindlaks, et töötaja vallandamine oli administratsioonile soovimatute isikute aparaadist eemaldamise varjatud vormiks, on kohus kohustatud sellest teatama prokuratuuriorganeile või asutuse või ettevõtte suhtes kõrgemalseisvale organile süüdiolevate ameti-isikute kriminaal- või distsiplinaarvastutusele võtmiseks.

19. Töötaja vallandamise ebaõigeks tunnistamise juhul peab kohus ennistama töötaja endisele tööle või endisele ametikohale, kui aga asjaolude tõttu töötajale endise töö andmine asutuses või ettevõttes on võimatu, peab kohustama asutuse või ettevõtte administratsiooni andma töötajale teise töö või ametikoha, mis vastab töötaja kvalifikatsioonile ega ole palgalt madalam endisest.

Neil juhtudel, kui HVK või kohtu otsuse järgi tööle ennistatud töötaja kohale on tööle võetud teine töötaja, on administratsioonil õigus viimast vallandada.

Kui ebaõigesti vallandatud töötajal on juba kvalifikatsioonilt ja tasult vastav töö teises ettevõttes või asutuses ja tema sellele tööle jätmine ei kahjusta tema huve (pidev staaž, antud liiki töötajate jaoks kehtestatud soodustused ja eelised jne.), siis võib kohus piirduda oma otsuses vallandamise ebaõigeks tunnistamisega ja vastavail juhtudel palga väljamõistmisega mitte üle 20 tööpäeva eest, jättes aga tegemata otsuse töötaja ennistamise kohta endisele ametikohale või tööle.

20. Töölistel ja teenistujail, sealhulgas ka käesoleva määruse p. 3 tähendatud töötajail on õigus esitada kohtusse hagi vallandamise põhjuse formuleeringu muutmise kohta, kui käskkirjas või tööraamatu jaos «andmed töö kohta» on vallandamise formuleering tegelikult ebaõige või ei vasta kehtivale seadusandlusele. Tunnistades vallandamise formuleeringu tegelikult ebaõigeks või kehtivale seadusandlusele mittevastavaks, on kohus kohustatud ise selle ära muutma ja näitama otsuses vallandamise põhjuse täpselt vastavana kehtiva seadusandluse formuleeringuile või paragrahvidele.

Kui tõestatakse, et vallandamise põhjuse ebaõige formuleering võttis töötajalt võimaluse asuda tööle teise asutusse või ettevõttesse, võib kohus töötaja hagi järgi tema kasuks välja mõista asutuselt või ettevõttelt, kes töötaja vallandas, palga sunnitud töölt puudumise eest, kuid mitte rohkem kui 20 tööpäeva eest.

21. Töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku arutamise eeskirjade § 72 ja Vene NFSV TsPK § 172-a ja teiste liiduvabariikide tsiviilprotsessi koodeksite vastavate paragrahvide alusel ebaõigesti vallandatud töötajate tööle või ametikohale ennistamise asjades võib kohus omal initsiatiivil kutsuda kolmanda isikuna kostja poolele selle ameti-isiku, kelle korraldusel toimus vallandamine, ja kindlaks teinud, et vallandamine toimus seaduse ilmse rikkumisega, panna süüdiolevale ameti-isikule kohustus tasuda asutusele või ettevõttele kahjud, mis on tekitatud tasu väljamaksmisega vallandatule töölt puudumise aja eest. Ameti-isikuilt neil juhtudel väljamõistetud summa ei või ületada ameti-isiku kolme kuu palka.

22. Juhul, kui administratsioon ei täida kohtuotsust vallandatud töötaja tööle või ametikohale ennistamise suhtes, peab otsuse teinud kohus kohtutäituri teate järgi kohtuistungil prokuröri osavõtul ja poolte väljakutsumisega välja selgitama administratsiooni poolt otsuse mittetäitmise põhjused. Tunnistanud kohtuotsuse mittetäitmise põhjused administratsiooni poolt alusetuks, teeb kohus Vene NFSV TsPK § 185 ja teiste liiduvabariikide tsiviilprotsessi koodeksite vastavate paragrahvide korras määruse töötajale täitelehe väljaandmiseks tema kasuks asutuselt või ettevõttelt palga sissenõudmise kohta kogu töölt puudumise aja eest, mille põhjustas kohtuotsuse mittetäitmine, kuni töötaja faktiliselt ametikohale või tööle ennistamise momendini.

Neil juhtudel ei pea kohus asja arutamisel tungima töötaja vallandamise õigsuse küsimusse.

Asutuse või ettevõtte poolt töötajale väljamakstud summad kogu töölt puudumise aja eest, mille põhjustas tööle ennistamise kohta tehtud kohtuotsuse mittetäitmine, kuuluvad asutuse või ettevõtte regresshagi korras või prokuröri hagi järgi sissenõudmisele ameti-isikult, kes on süüdi kohtuotsuse mittetäitmises, ameti-isiku kolme kuu palga piirides.

23. Kohustada kohtuid rangelt täitma Vene NFSV TsPK § 176 ja teiste liiduvabariikide tsiviilprotsessi koodeksite vastavate paragrahvide nõudeid ja tingimata ära märkima kohtuotsuses motiivid, mille järgi kohus hagi kas rahuldas või tagasi lükkas, ja seadused, millest kohus juhindus otsuse tegemisel.

24. Kui asja arutamisel tehakse kindlaks ameti-isikute ebaõiged teod, mis annavad tunnistust tööseadusandluse ja tootmishuvide jämedast rikkumisest, peab kohus tegema erimäärused süüdlaste distsiplinaar-, vastavail juhtudel aga kriminaalvastutusele võtmise kohta. .

25. Käesoleva määruse väljaandmisega lugeda kehtetuks NSV Liidu Ülemkohtu 59. Pleenumi määrus 30. detsembrist 1937 «Kohtuorganite praktikast tsiviiltööasjus», Pleenumi määrus 25. detsembrist 1941. a. nr. 46(32)U «Tööseaduste koodeksi § 47 p. d kohaldamise tingimustest». Pleenumi määrus 13. novembrist 1941. a. nr. 43(27)2 «Töölistele ja teenistujaile premiaaltasu väljamaksmise hagide alluvusest kohtuorganeile»; 33. Pleenumi määrus 11. maist

1931. a. «Tööndusartellide (ühistute) liikmete hagide aegumisest tööndusartellide vastu, kelle liikmed nad on»; Pleenumi määrus 21. septembrist 1939. a. «Vahi alt vabastatud töölistele ja teenistujaile palga väljamaksmise korrast».

(Ajakiri «NSV Liidu Ülemkohtu kohtupraktika», 1952, nr. 3)

TÖÖKONFLIKTIDE LÄBIVAATAMINE

Hinde-vaidekomisjonide põhimäärusest

Kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 12. detsembril 1928

I. Hinde-vaidekomisjonide moodustamine

1. Hinde-vaidekomisjonid moodustatakse võrdsel arvul tööandja ja ettevõtte või asutuse tööliste ning teenistujate komitee esindajaist (käitiskomitee, kohalik komitee jne.).

2. Tööliste ja teenistujate komitee puudumise korral ettevõttes või asutuses moodustatakse hinde-vaidekomisjonid tööliste ja teenistujate rühmakomitee juures (rühma hinde-vaidekomisjonid) koosseisus: rühmakomitee esindaja ja selle tööandaja esindaja, kes esineb poolena antud konfliktis.

3. Juhul, kui puudub tööliste ja teenistujate iseseisev komitee või rühmakomitee, moodustatakse hinde-vaidekomisjon vastava ametiühingu rajooniorgani juurde koosseisus: selle organi esindaja ja selle tööandja esindaja, kes esineb poolena antud konfliktis (22. detsembri 1930. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 1—2).

5. Mõlema poole esindajate arv hinde-vaidekomisjonis määratakse kindlaks kokkuleppel ametiühingu ja tööandja vahel.

Pooled teatavad aegsasti teineteisele kirjalikult nende poolt määratud esindajate perekonnanimed ja nende volituste kestuse ning teatavad ka hilisematest muudatustest esindajate koosseisus.

6. Esimees ja sekretär hinde-vaidekomisjoni istungi pidamiseks määratakse poolte poolt kordamisi. Seejuures ei või esimehe ja sekretäri kohustusi ühel ja samal istungil täita ühe poole esindajad.

7. Igal hinde-vaidekomisjoni istungil määravad pooled järgneva istungi esimehe ja sekretäri, kelle peale pannakse istungi kokkukutsumine ja päevakorra ning teiste materjalide ettevalmistamine istungiks.

8. Hinde-vaidekomisjoni tehnilist teenindamist (asjaajamist ja toimikute säilitamist) teostab ettevõtte või asutuse aparaat omal kulul.

II. Hinde-vaidekomisjonide funktsioonid

10. Hinde-vaidekomisjonide vaidefunktsioonide hulka kuulub kõigi hagilise iseloomuga töökonfliktide läbivaatamine, mis tekivad töötajate ja tööandja vahel tööseaduste, kollektiiv- ja töölepingute ning sisekorra eeskirjade rakendamisel.

Tähendatud konfliktid võib anda nii hinde-vaidekomisjoni kui ka rahvakohtu töösessiooni. Ent kohuslikule läbivaatamisele hinde-vaidekomisjonis kui esimeses instantsis kuuluvad konfliktid järgmistes küsimustes:

a) teisele tööle üleviimine (olenemata selle tasu suurusest) ja üleviimisega seoses töötasu säilitamine;

b) töötasu maksmine normide mittetäitmisel ja töötasu praagi puhul;

c) vallandamine tööle kõlbmatuse ja kohustuste mittetäitmise pärast, välja arvatud küsimused, mis on tähendatud § 12 p. «a»;

d) kompensatsioon töötajale kuuluva tööriista kasutamise eest;

e) eririietuse ja eritoidu ning vastavail juhtumeil nende eest rahalise kompensatsiooni andmine; lühendatud tööpäeva ja pikendatud puhkuse kohaldamine;

f) töötasu maksmine mitmesuguse kvalifikatsiooniga tööde tegemise eest asendamise puhul;

g) töötasu maksmine tööseisaku korral;

h) töötasu maksmine tükitöö ettevalmistuse eest;

i) töötasu maksmine lõpetamata tükitöö eest;

j) mahaarvamine töötaja töötasust kahju eest, mis ta on tekitanud tööandjale teenistuskohustuste täitmisel, — kõigil neil juhtumeil, mille kohta on seadusega kindlaks määratud vastutuse piirid ja pole kehtestatud asja läbivaatamine eranditult kohtu korras;

k) töötasu maksmine töölt kõrvaldamise aja eest;

l) rahalise kompensatsiooni maksmine andmata jäänud puhkuse eest;

m) töötasu maksmise suurus katseaja eest;

n) töötajale kuuluva preemia suurus;

o) töötasu maksmine ületunnitöö eest;

p) vallandustoetuse maksmine, kui töötaja lõpetab töölepingu tööandja süü tõttu;

r) töötajate elutarbeliste vajaduste rahuldamine seoses kollektiiv- või töölepingus ettenähtud kohustuste mittetäitmisega (1930. a. 22. detsembri redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 1—2).

11. Hinde-vaidekomisjon asub konflikti iseloomuga asjade läbivaatamisele asjasthuvitatud töötajate või tööliste ja teenistujate komitee avalduste põhjal, vastavail juhtumeil ka tööandja avalduse põhjal.

Tööandja on kohustatud küsimuse esialgse kooskõlastamise korras enne vastava korralduse tegemist esitama hinde-vaidekomisjonile läbivaatamiseks: a) konfliktid riiklikes ettevõtteis ja asutustes tööle kõlbmatuse pärast vallandamise küsimuses; b) konfliktid muis ettevõtteis ja asutustes tööle kõlbmatuse ja kohustuste mittetäitmise pärast vallandamisküsimustes; c) kõik §-is 10 p. «j» nimetatud konfliktid töötasust mahaarvamise küsimuses juhtumil, kui töötaja esitab avalduse mahaarvamise ebaseaduslikkuse või selle suuruse arvutuse ebaõigsuse kohta (27. juuni 1929. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 34—35).

12. Hinde-vaidekomisjonide kompetentsi ei kuulu:

a) nende isikute vallandamise ja ametisse ennistamise asjad, kellel on töölevõtmise ja vallandamise õigus, samuti vastutavate töötajate vallandamise ja ametisse ennistamise asjad, kes kuuluvad kategooriaisse, mis on loendatud NSV Liidu Töö RK poolt kokkuleppel ÜAÜKN-iga[1] kinnitatud nimekirjas, või vastavais nimekirjades, mis on kinnitatud liiduvabariiklike töö rahvakomissariaatide poolt kokkuleppel vabariiklike ametiühingute nõukogudega;

b) töötajatega töölepingute lõpetamise asjad ametiühingu nõudmisel;

c) töötasu riikliku normeerimise korras kehtestatud ametipalga määrade, samuti personaalpalga määrade muutmise küsimused;

d) koosseisude kindlaksmääramise või muutmise küsimused;

e) konfliktid töötajate ja tööandjate vahel eluruumide andmise ja jaotamise, töötajate elutarbeliste vajaduste rahuldamise jne. alal, kui need ei järgne kollektiiv- ja töölepingus ettenähtud kohustustest;

f) rahvakohtu töösessioonis, lepituskojas või vahekohtus[2] lahendatud tööasjad, samuti need tööasjad, mis on nende organite läbivaatamisel;

g) alluvuse korras määratavate distsiplinaarkaristuste asjad, välja arvatud karistused, mis määratakse sisekorra eeskirjade rikkumise pärast;

h) hagilise iseloomuga konfliktid, mis puudutavad neis ettevõtteis, asutustes ja majandeis töötavaid töölisi ja teenistujaid, kus pole ametiühingu liikmeid (eriti konfliktid, mis puudutavad töölisi ja üksikteenistujaid, kes ei ole ametiühingu liikmed).

Märkus. Käesoleva paragrahvi p. «h» mainitud konfliktid vaada-

---

[1] Vt. käesolev väljaanne, lk. 180.

[2] Lepituskodasid ja vahekohtuid käesoleval ajal ei organiseerita.

takse läbi rahvakohtu töösessioonide poolt (27. juuni 1929. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 34—35).

III. Hinde-vaidekomisjonidele avalduste esitamise tähtajad

13. Hinde-vaidekomisjonidele konfliktide läbivaatamise kohta avalduste esitamiseks määratakse järgnevad tähtajad:
a) vallandamise, samuti § 10 p. «j» tähendatud töötasust mahaarvamiste küsimustes — 14 päeva;
b) ületunnitööde eest tasumaksmise küsimustes — 1 kuu;
c) kõigis muis küsimustes — 3 kuud (27. juuni 1929. a redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 34—35).
14. § 13 toodud tähtajad arvutatakse:
a) töölevõtjate kohustuste mittetäitmise pärast vallandamise asjades neis ettevõtteis ja asutustes, kus töölevõtja on kohustatud enne kooskõlastama vallandamisküsimuse hinde-vaidekomisjonis, — päevast, mil sooritati eeskirjade rikkumine, mis annab töölevõtjale aluse vallandamisküsimuse algatamiseks;
b) vallandamisasjades, mis töötaja hinde-vaidekomisjonile esitab, — töötajale lõpparve esitamise päevast;
c) § 10 p. «j» tähendatud mahaarvamiste asjades — päevast, millal töötaja esitas avalduse mahaarvamise ebaseaduslikkuse või selle ebaõige suuruse kohta;
d) kõigis muis küsimustes — päevast, mil tekkis õigus vastava nõudmise esitamiseks, kusjuures rahaliste nõudluste puhul loetakse selle õiguse tekkimise päevaks seda päeva, mil pidi toimuma vastav väljamaksmine antud ettevõttes või asutuses kehtestatud väljamaksmise tähtaegade kohaselt (27. juuni 1929. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, lk.34—35).
15. Hinde-vaidekomisjonid võivad võtta arutusele avaldusi, mis on esitatud § 13 tähendatud tähtaegade möödumisel, neil juhtumeil, kui tähtaeg on mööda lastud nende poolt mõjuvaiks tunnistatud põhjusil.
16. Mõjuvaiks põhjusiks tähtaja (§ 15) möödalaskmisel on:
a) töötaja haigus, mis vajas haigla-, sanatoorset või kuurordiravi;
b) viibimine puhkusel, mida anti karanteeni puhul või haige perekonnaliikme eest hoolitsemiseks;
c) viibimine korralisel või lisapuhkusel;
d) töötaja viibimine vahi all;
e) töötaja viibimine komandeeringul;
f) töötaja kolimine seoses teisele tööle üleviimisega;
g) rahvakohtu kaasistuja kohuste täitmine;
h) sõjaväeteenistuse kohuste täitmine ameti- või töökoha säilitamise juhtumil;
i) töötaja osavõtt kongressidest, konverentsides jne.;
j) ühenduse katkemine, mis takistab hinde-vaidekomisjoni poole pöördumist (uputus, lumetuisud jne.);
k) muud asjaolud, mis hinde-vaidekomisjoni otsusega tunnistatakse mõjuvaiks.
17. Aega, mille kestel mõjusid § 16 näidatud asjaolud, ei arvutata avalduse esitamiseks määratud tähtaegadesse (§ 13).
Juhul, kui tähtajast jääb pärast nende asjaolude möödumist vähem kui 7 päeva, pikendatakse see kuni 7 päevani.

IV. Hinde-vaidekomisjonide töökord

18. Üksikute töötajate nõudluste asjad vaadatakse hinde-vaidekomisjonides läbi ainult sel juhul, kui töötaja nõudlust ei rahuldatud tema või tööliste ja teenistujate komitee esindaja otsestel läbirääkimistel administratsiooniga.
19. Hinde-vaidekomisjoni esitatud avaldused vaadatakse läbi hiljemalt 3 päeva jooksul, arvates nende saabumisest.
20. Asjasthuvitatud töötajale tuleb õigeaegselt teatada tema asja hinde-

vaidekomisjonis läbivaatamise päev sellise arvestusega, et ta saaks oma asja läbivaatamisest osa võtta.

21. § 9 tähendatud küsimustes, millel on üldine tähtsus, peavad poolte poolt esitatud ettepanekud olema seitse päeva enne istungit välja pandud silmapaistvatele kohtadele vastavais osakondades, töökodades, jaoskondades jm. asjasthuvitatud tööliste ja teenistujate informeerimiseks.

22. Hinde-vaidekomisjoni istungid toimuvad väljaspool tööaega. Istungite aeg määratakse kindlaks käitis- või kohaliku komitee ja administratsiooni kokkuleppel.

Ettevõtteis ja asutustes, mis töötavad kahes ja kolmes vahetuses, tuleb iga istungi aeg, hinde-vaidekomisjoni koosseis ja antud istungil läbivaatamisele kuuluvate küsimuste nimekiri kindlaks määrata sellise arvestusega, et tööliste hulgast olevad hinde-vaidekomisjoni liikmed, kes pole ettevõtteis või asutuses tööst vabastatud, samuti asjasthuvitatud töötajad, eksperdid ja tunnistajad saaksid viibida istungil neile töövabal ajal.

Materjali esialgne läbitöötamine hinde-vaidekomisjoni ülesandel tööliste hulgast olevate hinde-vaidekomisjoni liikmete poolt, kes pole ettevõttes või asutuses tööst vabastatud, peab toimuma ainult tööst vabal ajal (21. mai 1931. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 14—15).

23. Asjade läbivaatamine, mis puudutavad üksikuid töötajaid, toimub hinde-vaidekomisjonis asjasthuvitatud töötajate juuresolekul, kui nad on istungile ilmunud.

Asja arutamisel ja otsuse vastuvõtmisel hinde-vaidekomisjoni istungil võivad peale hinde-vaidekomisjoni liikmete viibida ainult isikud, kellel on lubatud alaliselt tema istungeist osa võtta.

24. Hinde-vaidekomisjonide liikmed, peale tööst vabastatud isikute, tunnistajad ja eksperdid antud ettevõtte või asutuse töötajate hulgast ning asjasthuvitatud töötajad mingit erilist tasu hinde-vaidekomisjoni istungeist osavõtu eest ei saa (21. mai 1931. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 14—15).

25. Hinde-vaidekomisjonis asja läbivaatamisel, millest on isiklikult huvitatud hinde-vaidekomisjoni liige, tuleb viimane asendada teise isikuga.

26. Asjasthuvitatud isik võib enne asja läbivaatamist esitada motiveeritud nõude ühe või teise hinde-vaidekomisjoni liikme taandamiseks käesoleva asja läbivaatamisest.

Taandamise rahuldamise küsimuse lahendab: a) tööliste hulgast olevate hinde-vaidekomisjoni liikmete suhtes — tööliste ja teenistujate komitee, b) hinde-vaidekomisjonis olevate administratsiooni esindajate suhtes — administratsioon.

27. Sel juhtumil, kui asja läbivaatamisel hinde-vaidekomisjonis selguvad töötaja või töölevõtja teod, mida jälitatakse kriminaalkorras, ei panda konflikti läbivaatamist seisma, välja arvatud need juhtumid, kus otsus selle kohta võib oleneda vastava kriminaalasja lõpplahendusest.

28. Asjade läbivaatamisel hinde-vaidekomisjonis avastatud töölevõtja ebaseaduslikest tegudest, mis sisaldavad kuritegelikult lohaka majandamise, omakasu, omavoli või kahjurliku tegevuse tunnuseid, samuti süstemaatilisest tööseaduste rikkumisest töölevõtja poolt on hinde-vaidekomisjoni töölispool kohustatud teatama vastava tööliste ja teenistujate komitee kaudu prokuratuurile.

29. Hinde-vaidekomisjoni otsused võetakse vastu ainult poolte kokkuleppel (olenemata istungist osavõtnud liikmete arvust mõlemalt poolt) ja omandavad kohusliku jõu pärast nende allakirjutamist vastava istungi esimehe ja sekretäri poolt.

30.... Otsustes, millega sanktsioneeritakse töötajate vallandamine tööle kõlbmatuse ja, vastavail juhtumeil, kohustuste mittetäitmise pärast (§ 11), tuleb tingimata näidata tähtaeg, mille jooksul võib vallandamine järgneda. Kui töötajat ei vallandata selle tähtaja jooksul, kaotab hinde-vaidekomisjoni otsus kehtivuse (27. juuni 1929. a. redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 34—35).

31. Kõigis hinde-vaidekomisjoni otsuseis hagi iseloomuga rahaliste nõudmiste kohta tuleb näidata igale asjasthuvitatud töötajale kuuluv täpne summa.

Juhul, kui ei ole võimalik seda summat istungil kindlaks määrata, määrab hinde-vaidekomisjon tähtaja selle kindlakstegemiseks administratsiooni poolt.

33. Hinde-vaidekomisjon ei ole õigustatud tegema otsuseid, mis on vastuolus tööorgani poolt järelevalve korras antud juhenditega eelmise hinde-vaidekomisjoni otsuse tühistamise puhul kõnesolevas asjas.

34. Hinde-vaidekomisjonide otsused, millega kinnitatakse töölevõtja ebaseaduslikud korraldused, on kehtetud ega vabasta viimast vastavail juhtumeil vastutusest kriminaal-, distsiplinaar- või tsiviilkorras.

35. Hinde-vaidekomisjonide istungite protokollid koostatakse ligilisatud vormi kohaselt ja kirjutatakse alla istungil.

36. Hiljemalt kolme päeva jooksul hinde-vaidekomisjoni istungi päevast saadetakse:

a) poolele (administratsioonile ning tööliste ja teenistujate komiteele) — istungi protokolli kinnitatud ärakirjad;

b) asjasthuvitatud isikuile — kinnitatud väljavõtted istungi protokollist.

Tähendatud dokumentidele tuleb vaadata kui teadaannetele asja hinde-vaidekomisjonis läbivaatamise tagajärgedest.

37. Hinde-vaidekomisjonide otsused on lõplikud ega vaja kellegi kinnitamist.

38. Hinde-vaidekomisjonide otsused ei kuulu uuesti läbivaatamisele, välja arvatud juhtumid, kus niisuguse uuesti läbivaatamisega nõustuvad mõlemad pooled.

Uue otsuse puudumisel antud asja kohta jääb jõusse eelmine otsus.

39. Hinde-vaidekomisjonide otsused, mida töölevõtja pole täitnud vabatahtlikult, viiakse täide sundkorras (NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt 29. augustil 1928 kinnitatud «Eeskirjad töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku läbivaatamise kohta», §§ 46—47 — LSKK 1928, nr. 56, art. 495).

40. Hinde-vaidekomisjonide otsuseid võib tühistada vastavalt «Põhimäärusele järelevalve kohta hinde-vaidekomisjonide, lepituskodade ja vahekohtute tegevuse üle», mis on kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 12. detsembril 1928, nr. 724 («NSV Liidu Töö RK Teataja», 1928, nr. 51—52).

41. Asjad, mille kohta hinde-vaidekomisjonis ei saavutatud poolte kokkulepet, võib anda kindlaksmääratud korras läbivaatamiseks:

... b) hagilise iseloomuga konfliktides (§ 10) — rahvakohtu töösessiooni.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1928, nr. 51—52)

Hinde-vaidekomisjonide istungite protokollide vormi kinnitamisest

NSV Liidu Töö RK määrus 19. novembrist 1929

Hinde-vaidekomisjonide istungite protokollide vormi lihtsustamise eesmärgil NSV Liidu Töö RK määras:

Kinnitada hinde-vaidekomisjonide istungite protokollide vorm ligilisatud uues redaktsioonis, mis on kooskõlastatud ÜAÜKN-iga...

HINDE-VAIDEKOMISJONI ISTUNGI
PROTOKOLL nr...

.....

(ettevõtte või asutuse nimetus, osakondade hinde-vaidekomisjonide jaoks ka osakonna nimetus)

. . . . . 19. . a.

Istungil viibisid:

1) otsustava hääleõigusega hinde-vaidekomisjoni liikmed:
tööliste poolt — sm-d . . . . . .
administratsiooni poolt — sm-d . . . . . .

2) nõuandva hääleõigusega — sm-d .....

Esimees ..... Sekretär .....

Jrk. nr.		Avalduse saabumise aeg	Töötajale (töötajaile) hinde-vaidekomisjoni istungi ajast teatamise aeg	Küsimusest huvitatud töötajate arv	Töötajale (töötajaile) hinde-vaidekomisjoni otsuse ärakirja kätteandmise aeg

1) Kuulati: .....

Otsustati: .....

2. Kuulati: .....

Otsustati: .....

Märkus. Osas «Kuulati» näidata, kelle poolt avaldus esitati ja selle sisu, rahaliste nõudluste puhul ka rahasumma suurus. Samas osas näidata veel, kas istungil viibisid asjasthuvitatud töötaja (töötajad), ekspert ja tunnistajad ning nende tunnistuste lühike sisu.

Osas «Otsustati»: a) kokkuleppe saavutamise korral esitada hinde-vaidekomisjoni otsus, näidates selle täitmise tähtaja, rahalise nõudluse korral aga ka täpse summa, mis kuulub sissenõudmisele; b) kui kokkulepet ei saavutatud, siis esitada poolte ettepanekud, ära märkides, et kokkulepet ei saavutatud.

Vasakpoolne külgriba jääb täitmata, seda kasutatakse kausta õmblemiseks.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 50)

Osakondade ja vahetuste hinde-vaidekomisjonide põhimäärusest

Kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 9. detsembril 1931

1. Osakondade ja vahetuste hinde-vaidekomisjonid moodustatakse ettevõtte neis tsehhides ning teistes ettevõtte või asutuste osades, kus on moodustatud osakonna või vahetuse komitee.

2. Osakondade hinde-vaidekomisjonid moodustatakse ja nad töötavad ühiseil aluseil tehase, vabriku jms. hinde-vaidekomisjonidega vastavalt üldisele hinde-vaidekomisjonide põhimäärusele, mis on kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 12. detsembril 1928, käesolevas põhimääruses näidatud eranditega.

4. Üldise põhimääruse § 10 tähendatud hagilise iseloomuga töövaidlused kuuluvad läbivaatamisele osakondade ja vahetuste hinde-vaidekomisjonides, välja arvatud vaidlused küsimustes:

a) töötaja üleviimisest teisele tööle väljaspool antud osakonda;

b) vallandamisest koosseisude koondamise tõttu;

c) lühendatud tööpäeva rakendamisest ja puhkuse pikendamisest.

Vaidlused neis küsimustes vaatab läbi tehase hinde-vaidekomisjon.

5. ... Hagilise iseloomuga töövaidlused, mida ei lahendatud osakonna või vahetuse hinde-vaidekomisjonis, võidakse asjasthuvitatud isikute poolt edasi anda rahvakohtu töösessiooni.[1]

6. Osakonna ja vahetuse hinde-vaidekomisjonide otsused on lõplikud. Neid otsuseid võivad järelevalve korras tühistada tööorganid.[2]

Otsuse tühistamise puhul võib tööorgan saata asja uueks läbivaatamiseks... b) hagilise iseloomuga töövaidlustes — samasse osakonna või vahetuse hinde-vaidekomisjoni või rahvakohtu töösessiooni.

7. Osakonna ja vahetuse hinde-vaidekomisjonide istungid toimuvad väljaspool tööaega.

Istungite aeg määratakse kindlaks kokkuleppel osakonnakomitee ja osakonna administratsiooni vahel.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 34)

Hinde-vaidekomisjonide tööst

ÜAÜKN-i määrus 26. juulist 1946

1. Teha ettepanek ametiühingute keskkomiteedele organiseerida lühima aja jooksul hinde-vaidekomisjonide töö ettevõtteis ja asutustes.

2. Kohustada käitiskomiteesid kindlustama ühe kuu jooksul hinde-vaidekomisjonide organiseerimine kõigis osakondades, kus on osakonnakomiteed, sisse seadma käitiskomitees ja igas osakonnakomitees kõigi hinde-vaidekomisjoni saabuvate kaebuste ja avalduste arvelevõtmine saabumise kuupäeva ja nende läbivaatamise kuupäeva märkimisega ja korraldama range järelevalve hinde-vaidekomisjonides avalduste arutamise õigsuse ja määratud kolmepäevasest tähtajast kinnipidamise üle.

3. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti- ja käitiskomiteid jälgima, et hinde-vaidekomisjonid vaataksid läbi tööliste ja teenistujate avaldused ning kaebused töönormide, -hinnete ja tariifsete tasumäärade ebaõige rakendamise, praagi ja tööseisakute eest tasu maksmise, töötasust ebaõige kinnipidamise, teisele tööle üleviimise ebaõigsuse, korraliste ja lisapuhkuste mittevõimaldamise, eririietuse ja eritoidu mitteväljaandmise, kindlaksmääratud lühendatud tööpäeva rikkumise ja muude hinde-vaidekomisjonide põhimääruses ettenähtud küsimuste kohta.

4. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid läbi vaatama tööliste ja teenistujate kaebused hinde-vaidekomisjonide otsuste peale ametiühingute oblasti- (krai-), vabariiklike komiteede presiidiumide istungeil, nende komiteede puudumisel aga ametiühingute keskkomiteede presiidiumide poolt; kaebused ametiühingute oblasti- (krai-), vabariiklike komiteede otsuste peale tuleb läbi vaadata ametiühingute keskkomiteede presiidiumide istungeil.

5. Juhul kui hinde-vaidekomisjonide otsuste sundtäitmine osutub vajalikuks, peab vormikohaste tunnistuste väljaandmine toimuma ametiühingute oblasti-, (krai-) või keskkomiteede poolt.

---

[1] Töösessioone praegu ei ole ja töökonflikte vaadatakse läbi rahvakohtus.

[2] Vt. ÜAÜKN-i määrus 28. detsembrist 1934, käesolev väljaanne, lk. 243.

HINDE-VAIDEKOMISJONIDE OTSUSTE TÜHISTAMINE

Töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku läbivaatamise eeskirjadest

Kinnitatud NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt 29. augustil 1928

35. ... Hinde-vaidekomisjonide otsused on ... lõplikud ega vaja kellegi kinnitamist.

Tähendatud otsuseid võivad tühistada ainult tööorganid järelevalve korras.

39. Avaldusi järelevalve korras hinde-vaidekomisjonide otsuste tühistamise kohta ... võivad pooled esitada 14-päevase tähtaja jooksul, arvates tehtud otsuse kohta teate saamise päevast ...

41. Tööorganid võivad omal algatusel (ilma poolte avalduseta otsuste tühistamise kohta) tühistada järelevalve korras hinde-vaidekomisjonide otsuseid ... ainult tingimusel, kui vastava otsuse tegemise päevast ei ole möödunud üle 3 kuu.

42. Hinde-vaidekomisjoni otsuse tühistamise korral võib tööorgan saata asja uueks läbivaatamiseks samasse hinde-vaidekomisjoni või rahvakohtu töösessiooni.

43. Avalduse esitamine hinde-vaidekomisjoni otsuse tühistamise kohta järelevalve korras ... ei pane selle otsuse täitmist seisma, välja arvatud need juhtumid, kui järelevalveorgan tunnistab otsuse seismapaneku asjaolude tõttu vajalikuks.

44. Juhtumeil, kui hinde-vaidekomisjonide otsused on järelevalve korras tühistatud ... võib nende otsuste põhjal väljamakstud summasid töötajalt tagasi nõuda ainult tingimusel, kui tühistatud otsus põhines töötaja poolt esitatud võltsitud dokumentidel või tema poolt teatatud valeandmeil.

(LSKK 1928, nr. 56, art. 495)

Hinde-vaidekomisjonide otsuste ja tööinspektorite trahvimääruste peale esitatud kaebuste läbivaatamise korrast

ÜAÜKN-i 1934. a. 28. detsembri määrusest

1. Osakondade hinde-vaidekomisjonide otsuste peale võib kaevata tehase hinde-vaidekomisjonile. Kui osakonna hinde-vaidekomisjoni otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehase hinde-vaidekomisjonis kokkulepet ei saavutata, loetakse osakonna hinde-vaidekomisjoni otsus jõusse jäänuks.

2. Tehase hinde-vaidekomisjoni otsuste, samuti tema poolt tühistamata jäetud osakondade hinde-vaidekomisjonide otsuste peale võib kaevata sellele kõrgemalseisvale ametiühingu-organile, kes vahetult teenindab antud ettevõtet (... ametiühingu krai- (oblasti-) komitee ... keskkomitee).[1]

[1] Vt. ÜAÜKN-i määrus 26. juulist 1946, p. 4, lk. 242.

4. ... Krai- (oblasti-) komiteede ... otsuste peale ... võib kaevata ametiühingu keskkomiteele.[1] Ametiühingu keskkomitee otsus on igal juhul lõplik ega kuulu edasikaebamisele.

5. Osakonna hinde-vaidekomisjoni otsuse peale tehase hinde-vaidekomisjonile esitatud kaebused tuleb läbi vaadata kahe päeva jooksul.

Kaebused hinde-vaidekomisjoni otsuse peale, mis on esitatud teistele organitele (p. 2—3), tuleb läbi vaadata kolme päeva jooksul.

6. Kaebused tööinspektorite trahvimääruste peale tööseadusandluse rikkumiste kohta esitatakse sellele ametiühingu-organisatsioonile, kellele allub vastav inspektor (ametiühingu keskkomitee ... krai- või oblastikomitee). Selle organisatsiooni otsus ei kuulu edasikaebamisele.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1935, nr. 5—6)

Hinde-vaidekomisjonide otsuste sundtäitmise korrast

NSV Liidu Töö RK määrus 21. jaanuarist 1929

1. Hinde-vaidekomisjoni otsuste mittetäitmise korral tööandja poolt annavad tööorganid (p. 3) asjasthuvitatud töötajale või ametiühingule juhtumeil, kui otsustes on kindlaks määratud töötajale või ametiühingule väljamaksmisele kuuluv rahasumma, tunnistuse ligilisatud vormi «a» järgi saadaoleva summa kättesaamiseks.

Tähendatud tunnistus omab täitelehe jõudu ja see esitatakse kohtutäiturile sissenõudmiseks sundkorras.

2. Hinde-vaidekomisjonide otsuste mittetäitmise korral tööandja poolt ... annavad tööorganid (p. 3) asjasthuvitatud töötajale või ametiühingule juhtumeil, kui otsustes ei ole kindlaks määratud töötajale või ametiühingule väljamaksmisele kuuluvat rahasummat, ainult tunnistuse ligilisatud vormi «b» järgi käesoleva otsuse seaduspärasuse kohta.

Tähendatud tunnistus esitatakse rahvakohtu töösessioonile, kes kooskõlas hinde-vaidekomisjoni otsusega ... määrab kindlaks töötaja või ametiühingu kasuks sissenõudmisele kuuluva rahasumma. Seejärel viiakse otsus täide sundkorras töösessiooni poolt väljaantava täitelehe järgi ...

3. Tunnistused annab välja see tööorgan, kelle järelevalvele allub vastav hinde-vaidekomisjon[2] ...

4. Tööorgan võib, kui ta peab seda asjaoludest tingitult vajalikuks, tunnistuse väljaandmisest keelduda või täitmist juba väljaantud tunnistuse põhjal seisma panna järgnevail juhtumeil:

a) kui tööorganile on esitatud avaldus antud otsuse järelevalve korras tühistamiseks;

b) kui tööorgan soovib antud otsust omal algatusel järelevalve korras läbi vaadata.

[1] Vt. ÜAÜKN-i määrus 26. juulist 1946, p. 4, käesolev väljaanne, lk. 242.
[2] Vt. sealsamas, p. 5.

Peale selle on tööorgan kohustatud tunnistuse väljaandmisest keelduma või täitmist juba väljaantud tunnistuse põhjal seisma panema neil juhtumeil, kui kõrgemalt järelevalve-organilt on saadud selle kohta vastav erikorraldus.

5. Üheaegselt tunnistuse väljaandmisega otsustab tööorgan küsimuse tööandja kriminaalvastutusele võtmise kohta, kes pole hinde-vaidekomisjoni otsust vabatahtlikult täitnud ...

6. Avaldus tunnistuse väljaandmise kohta tuleb esitada (kirjalikult) hiljemalt ühe kuu jooksul.

Tähendatud ühekuuline tähtaeg arvutatakse töötajale või ametiühingule tehtud otsusest teatamise päevast. Kuid neil juhtumeil, kui otsuses või hilisemas kokkuleppes töötaja või ametiühingu ja tööandja vahel kindlaks määratud otsuse täitmise tähtaeg möödub hiljem kui tehtud otsusest teatamise päeval, võib avalduse esitada ühe kuu jooksul, arvates tähendatud tähtaja möödumise päevast.

7. Tööorganid võivad võtta arutusele pärast § 6 tähendatud ühekuulise tähtaja möödumist esitatud avaldusi tunnistuse väljaandmise kohta neil juhtumeil, kui tähtaeg on lastud mööda nende poolt mõjuvaiks tunnistatud põhjusil.

Tähtaja möödalaskmise põhjuste mõjuvus, samuti tähtaja arvutamise kord neil juhtumeil, kui selle möödalaskmise põhjus on tunnistatud mõjuvaks, määratakse vastavalt NSV Liidu Töö RK poolt 12. detsembril 1928. a. nr. 722 all kinnitatud hinde-vaidekomisjonide põhimääruse §-le 16 ja 17 («NSV Liidu Töö RK Teataja», 1928, nr. 51—52).

8. Avaldused tunnistuste väljaandmise kohta tuleb tööorganeil läbi vaadata hiljemalt seitsme päeva jooksul pärast nende saabumist.

Lisa
NSV Liidu Töö RK 21. jaanuari 1929. a. määruse § 1 juurde.

Vorm «a»

..... 19..... a. nr. .....

TUNNISTUS

Välja antud .....
(asjasthuvitatud töötaja perekonna-, ees- ja isanimi või ametiühingu nimetus)

.....
(ettevõtte või asutuse nimetus või tööandja perekonna-, ees- ja isanimi)
..... rbl. ..... kop. suuruse summa saamiseks, mis kuulub väljamaksmisele ..... juures moodustatud .....

.....
(hinde-vaidekomisjon)
poolt ..... 19..... a. seaduslikult vastuvõetud otsuse põhjal.

Käesolev tunnistus omab täitelehe jõu ja esitatakse kohtutäiturile sissenõudmiseks sundkorras.

Alus: NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt 29. augustil 1928. a. kinnitatud «Eeskirjad töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku läbivaatamise kohta» § 46 (LSKK 1928, nr. 56, art. 495).

Allkiri .....

(Pitser)

Lisa
NSV Liidu Töö RK 21. jaanuari 1929. a. määruse § 2 juurde.

Vorm «b»

.... 19 .... a. nr. ....

TUNNISTUS

Välja antud .....
(asjasthuvitatud töötaja perekonna-, ees- ja isanimi või ametiühingu nimetus)

selle kohta, et .....

juures moodustatud .....
(hinde-vaidekomisjon)

otsus: .....

.....

.....

.....

.....

(näidata otsuse sisu)

ei ole vastuolus seadusega.

(Pitser)

Allkiri: .....

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 6)

TÖÖKONFLIKTIDE LÄBIVAATAMINE RAHVAKOHTUS

Töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku läbivaatamise eeskirjadest

Kinnitatud NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt 29. augustil 1928

48. Rahvakohtu töösessioonides[1] kuuluvad läbivaatamisele palgalise töö rakendamisel tööseaduste, kollektiiv- ja töölepingute ning sisekorra eeskirjade mittetäitmise või karistuste tabeli ebaõige kohaldamise tagajärjel tekkivad konfliktid juhtumeil:

a) kui hinde-vaidekomisjonis (§-id 12 ja 13) kohuslikult läbivaatamisele kuuluvat konflikti ei lahendatud tema läbivaatamisel hinde-vaidekomisjonis;

b) kui töötaja pöördus töösessiooni konfliktis, mis ei kuulu kohuslikult läbivaatamisele hinde-vaidekomisjonides (§ 14);

c) kui hinde-vaidekomisjoni otsus tühistati tööorgani poolt järelevalve korras (§ 21 p. b).

49. Töösessiooni pöördumisel ei ole kirjaliku hagiavalduse esitamine kohuslik.

50. Avalduste esitamiseks töösessiooni konfliktide läbivaatamise kohta määratakse järgnevad tähtajad:

[1] Töösessioone praegu ei ole ja töökonflikte vaadatakse läbi rahvakohtus.

a) vallandamisasjus, samuti kõigis teistes asjus, mis on näidatud §-is 48 p. a ja c — 14 päeva; b) kõigil teistel juhtumeil — 3 kuud; c) ületunnitööde eest tasu nõudmiseks — 1 kuu.

51. §-is 50 toodud tähtaegu arvatakse:

a) hinde-vaidekomisjonides mitte läbivaadatud vallandamisasjus — töötajale lõpparve esitamise päevast;

b) hinde-vaidekomisjonis läbivaatamisel lahendamata jäänud vallandamisasjus ja kõigis teistes hinde-vaidekomisjonis lahendamata jäänud asjus, — päevast, millal teatati otsuse mittesaavutamisest;

c) kõigis asjus, milles hinde-vaidekomisjoni poolt tehti otsus, kuid mis tühistati järelevalve korras — hinde-vaidekomisjoni otsuse tühistamisest teatamise päevast.

52. Töösessioonid võivad võtta läbivaatamisele hagiavaldusi, mis on esitatud §-is 51 näidatud tähtaegade möödalaskmisel, neil juhtumeil, kui tähtaeg on lastud mööda nende poolt mõjuvaiks tunnistatud põhjustel.

53. Töösessioonide otsuste peale võivad pooled kaevata ja prokuratuur protesteerida kassatsioonikorras krai- (oblasti-) kohtusse, autonoomse vabariigi peakohtusse või rajoonidevahelisse kohtusse[1] 15 päeva jooksul otsuse tegemise päevast[2] (31. jaanuari 1931. a. redaktsioonis — LSKK, nr. 6, art. 69).

55. Krai- (oblasti-) kohus, autonoomse vabariigi peakohus või rajoonidevaheline kohus jätab poolte kaebused või prokuratuuri protesti kas tagajärjeta või tühistab töösessiooni otsuse, saates asja töösessiooni teiskordseks läbivaatamiseks, või teeb otsuse asja sisu kohta (§ 56), või lõpetab asja (31. jaanuari 1931. a. redaktsioonis — LSKK, nr. 6, art. 69).

(LSKK 1928, nr. 56, art. 495)

---

[1] Vastavalt NSV Liidu, liiduvabariikide ja autonoomsete vabariikide kohtukorralduse seadusele, mis võeti vastu NSV Liidu Ülemnõukogu poolt 16. augustil 1938, moodustati autonoomseis vabariikides autonoomsete vabariikide ülemkohtud. See seadus rajoonidevahelisi kohtuid ette ei näe.

[2] Rahvakohtu otsuse peale kassatsioonikaebuse esitamise tähtajaks on määratud kümme päeva (vt. VNFSV TsPK, § 238).

V.

RIIKLIK SOTSIAALKINDLUSTUS

SOTSIAALKINDLUSTUSEST

VNFSV Tööseaduste koodeksist

XVII. Sotsiaalkindlustusest

175. Sotsiaalkindlustuse korras on kindlustuse saamise õigus kõigil palgalistel töötajatel, vaatamata sellele, kas nad töötavad riiklikes, ühiskondlikes, kooperatiivsetes, kontsessioonilistes, renditud, sega- või eraettevõtteis, asutustes, majandeis või eraisikute juures ja sõltumata töö liigist, kestusest ja tasu saamise viisist.

176. Sotsiaalkindlustuse korras antakse: a) arstiabi; b) toetust ajutise töövõimetuse korral (haigus, vigastus, karanteen, rasedus, sünnitus, hoolitsus haige perekonnaliikme eest); c) täiendavaid toetusi (lapse toitmiseks, imikuvarustuse muretsemiseks, matmiseks); d) [1] .....; e) invaliidsuspensioni; f) vanaduspensioni; g) pensioni perekonnaliikmeile toitja kaotuse korral (surm või teadmata kadumine). (1929. a. 26. augusti redaktsioonis — VSKK, nr. 65, art. 640.)

Märkus. Loetletud kindlustusliikide määramise, väljaandmise, katkestamise ja neist ilmajätmise kord ning tingimused, tööstaaži kestus üksikute liikide ja vanuserühmade jaoks, kindlustuse normid ja vormid ning varandusliku seisukorra arvestamise kord määratakse NSV Liidu seadusandlusega (§ 176 lisa). 1930. a. 10. augusti redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 37, art. 467).

177. Sotsiaalkindlustuse teostamiseks võetakse kindlustusmaksu protsendilises vahekorras väljamakstavalt palgalt. Kindlustusmaksude suurus, olenevalt ohtlikkuse ja kahjulikkuse astmest[2], samuti töötajate üksikutest liikidest, määratakse NSV Liidu seadusandlusega (§ 177 lisa).

Märkus. Kindlustusfondid broneeritakse rangelt tööliste ja teenistujate kindlustamise vajadusteks, ilma õiguseta kulutada neid mõnedeks muudeks vajadusteks. (1930. a. 10. augusti redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 37, art. 467.)

178. Kindlustusmaksu tasuvad palgalist tööjõudu kasutavad ettevõtted, asutused, majandid ja isikud, kellel aga pole õigust maksustada kindlustatut ja maha arvata kindlustusmaksu palgast.

---

[1] Punkt «d» nägi ette toetuste maksmist tööpuuduse korral. Seoses tööpuuduse täieliku likvideerimisega NSV Liidus langes ära ka nende toetuste maksmine.

[2] Käesoleval ajal kindlustusmaksude tariifid diferentseeritakse ametiühingute järgi.

179. Ettevõtete, asutuste, majandite ja üksikisikute poolt kindlustusmaksu (§ 178) tasumata jätmine ei võta mingil määral nende juures palgalistena töötavailt isikuilt õigust saada kõiki käesoleva koodeksi § 176 ja sellele järgnevate paragrahvide järgi ettenähtud toetusi. (1930. a. 10. augusti redaktsioonis — VSKK, nr. 37, art. 467.)

180. Käesolevas koodeksis, samuti teistes seadussätteis ettenähtud sotsiaalkindlustuse eeskirjade rikkumise eest võetakse süüdlased kriminaalvastutusele Kriminaalkoodeksi vastavate paragrahvide järgi. (1930. a. 10. augusti redaktsioonis — VSKK 1930, nr. 37, art. 467.)

AMETIÜHINGUTE TÖÖ ORGANISEERIMINE RIIKLIKU SOTSIAALKINDLUSTUSE ALAL

Ametiühingute ja ametiühingutevaheliste organite ülesannetest sotsiaalkindlustuse alal

ÜAÜKN-i Presiidiumi 1933. a. 10. septembri määrusest

NSV Liidu RKN-i ja ÜAÜKN-i 10. septembri määruse teostamiseks määrab ÜAÜKN-i Presiidium kindlaks käitis- ja kohalike komiteede, osakondade ja ametiühingute keskkomiteede, ametiühingute nõukogude ja ÜAÜKN-i järgmised põhilised funktsioonid sotsiaalkindlustuse alal.

1. Käitis- ja kohalike komiteede peale pannakse[1]:

a) kindlustatute õiguse kindlaksmääramine abiraha saamiseks ja abiraha suuruse kindlaksmääramine ajutise töövõimetuse, raseduse ja lapse imetamise puhul kooskõlas normidega, mis on kindlaks määratud seadustega ja ÜAÜKN-i eeskirjadega tööliste ja teenistujate mitmesuguste kategooriate jaoks (lööktööline, ametiühingu- ja tööstaaž, töö kestus antud ettevõttes),... ning samuti õiguse äravõtmine toetuse saamiseks ühelt töökohalt teisele töökohale jooksikutel, omakasupüüdjatel ja omavoliliselt töölt puudujatel;

b) kontrolli teostamine abirahade õige maksmise üle ettevõtete ja asutuste poolt;

c) kontrolli teostamine puhkuste õige andmise üle ajutise töövõimetuse puhul ja võitlus simuleerimise vastu;

d) sanatooriumi-, kuurordi- ja puhkekodu-tuusikute hankimine ja väljaandmine;

e) osavõtt dieet-toitlustamise organiseerimisest ja arstide määramise järgi lubade väljaandmine dieet-toitlustamise kasutamiseks;

---

[1] Vt. Sotsiaalkindlustuse nõukogude põhimäärus lk. 254 ja Sotsiaalkindlustuse delegaatide põhimäärus lk. 257.

f) osavõtt lasteaedade, -sõimede ja laste mängumurude organiseerimisest ja kindlustatute laste saatmine nendesse;

g) kontrolli teostamine invaliididele ja ajutiselt töövõimetutele kergema töö võimaldamise üle vastavalt arstlike tööekspertiisi komisjonide otsustele;

h) kontrolli teostamine ja abinõude rakendamine, mis tagavad kindlustusmaksu õigeaegse ja täieliku laekumise ja selle õige kulutamise;

i) eelarve koostamine ... ja selle esitamine kinnitamiseks ametiühingu vabariiklikule, oblasti-, krai-osakonnale[1], nende puudumisel aga — ametiühingu keskkomiteele ...

2. Ametiühingu vabariiklike, krai-, oblasti- ja rajooni-osakondade peale pannakse:

a) käitis- ja kohalike komiteede kogu töö juhtimine sotsiaalkindlustuse alal ja kontrolli teostamine kindlustatute teenindamise üle nende komiteede poolt;

b) käitis- ja kohalike komiteede sotsiaalkindlustuse eelarvete kinnitamine;

c) kindlustusmaksu võtmine ...

Sotsiaalkindlustuse töö läbiviimiseks luuakse ametiühingu vabariiklikes, krai- ja oblasti-osakondades sotsiaalkindlustuskassad[2].

3. Ametiühingute keskkomiteede peale pannakse:

a) ametiühingu vabariiklike, krai-, oblasti- ja rajooni-osakondade[3] ning käitis- ja kohalike komiteede sotsiaalkindlustuse töö juhtimine ja kontrolli teostamine selle töö üle;

b) sotsiaalkindlustuse eelarvete koostamine ja esitamine ÜAÜKN-ile läbivaatamiseks;

c) ametiühingu vabariiklike, krai-, oblasti- ja rajooni-osakondade sotsiaalkindlustuse eelarvete kinnitamine ...

d) ametiühingute keskkomiteede valduses olevate sanatooriumide ja puhkekodude kapitaalehitus ja valitsemine;

e) kontrolli teostamine kindlustusmaksu õigeaegse ja täieliku laekumise üle vastavates tööstusharudes;

f) abinõude väljatöötamine haigestumise vastu võitlemiseks ...

6. ÜAÜKN-i peale pannakse:

a) kõigi ametiühingute ja ametiühingutevaheliste organite juhtimine ja kontrolli teostamine sotsiaalkindlustuse töö üle;

b) NSV Liidu sotsiaalkindlustuse koondeelarve, mis hõlmab ametiühingute keskkomiteede, ametiühingu vabariiklike, krai- ja oblastinõukogude eelarved ja ÜAÜKN-i eelarve sotsiaalkindlustuse alal, koostamine ja esitamine NSV Liidu RKN-ile kinnitamiseks;

c) tema valduses olevate sanatooriumide, kuurortide, puhkekodude ja instituutide kapitaalehitus ja valitsemine;

---

[1] Käesoleval ajal ametiühingukomiteed.

[2] Käesoleval ajal moodustatakse ametiühingute oblastikomiteede juurde sotsiaalkindlustuse komisjonid.

[3] Komiteede.

d) sotsiaalkindlustuse kohta käivate seaduste ja kindlustusmaksude tariifide väljatöötamine ja esitamine NSV Liidu RKN-ile kinnitamiseks . . .

(Ajakiri «Voprossõ strahhovanija», 1933, nr. 7—8)

Sotsiaalkindlustuse nõukogude ja tsehhikomisjonide põhimäärus

Kinnitatud UAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951

I. Sotsiaalkindlustuse nõukogu ülesanded

1. Tööliste ja teenistujate paremaks teenindamiseks ja ametiühingu liikmete aktiivi kaasatõmbamiseks tööle riikliku sotsiaalkindlustuse alal organiseeritakse käitis- ja kohalike komiteede juurde sotsiaalkindlustuse nõukogud.

2. Käitis- või kohaliku komitee organina teostab sotsiaalkindlustuse nõukogu antud ettevõttes või asutuses kogu tegeliku töö sotsiaalkindlustuse alal.

II. Sotsiaalkindlustuse nõukogude organiseerimine

3. Sotsiaalkindlustuse nõukogu organiseeritakse ametiühingu iga käitis- või kohaliku komitee juurde, kui antud ettevõttes või asutuses on vähemalt 100 töölist ja teenistujat.

Ettevõtetes ja asutustes, kus ei ole sotsiaalkindlustuse nõukogu, tehakse kogu sotsiaalkindlustuse tegelik töö vahetult käitis- või kohaliku komitee poolt kindlustusdelegaatide kaasabil.

4. Kõik ettevõtete ja asutuste, kus on üle 200 töötaja, käitis- või kohalikud komiteed peavad omama kõrgemalseisva ametiühingu-organi (ametiühingu oblasti-, krai- või keskkomitee) poolt kinnitatud iseseisva sotsiaalkindlustuse eelarve.

5. Sotsiaalkindlustuse nõukogu liikmete arvu määrab käitis- või kohalik komitee 3—25 liikmele.

6. Sotsiaalkindlustuse nõukogu valitakse käitis- või kohaliku komitee volituste ajaks ettevõtte või asutuse kindlustus-aktiivi — kindlustusdelegaatide, sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjoni liikmete, kindlustusarstide ja ettevõtte või asutuse polikliiniku arstide üldkoosolekul. Valimised toimuvad lahtisel hääletusel.

7. Sotsiaalkindlustuse nõukogu esimeheks on käitis- või kohaliku komitee esimees.

III. Sotsiaalkindlustuse nõukogu õigused ja kohustused

8. Sotsiaalkindlustuse nõukogu:

a) määrab vastavalt kehtivale seadusandlusele kindlaks ajutise töövõimetuse toetuse suuruse, määrab toetusi lapse sünni puhul, määrab matusetoetusi, kontrollib tööliste ja teenistujate pideva tööstaaži kindlaksmääramise õigsust ettevõtte või asutuse administratsiooni poolt kooskõlas kehtivate määrustega,

b) peab võitlust haigestumiste ja traumatismi vähendamise eest,

c) organiseerib seltsimehelikku kodust abi haigele või tema perekonnale, kontrollib ettekirjutatud ravirežiimist kinnipidamist haige poolt;

d) lahendab toetusest ilmajätmise küsimused vastavates määrustes ettenähtud juhtudel, samuti vaatab läbi tööliste ja teenistujate kaebused sotsiaalkindlustuse toetuste ebaõige väljaandmise kohta;

e) kontrollib haiglate, polikliinikute ja teiste raviasutuste tööd ning haiguslehtede väljaandmise õigsust ja võtab osa arstlike konsultatsioonikomisjonide tööst; vaatab läbi kaebused teenindamise kohta haiglates, polikliinikutes ja

teistes raviasutustes, samuti lasteasutustes, ning võtab tarvitusele vajalikud abinõud nende kaebuste suhtes;

f) võtab osa sanatooriumi- ja kuurordikomisjonide tööst, suunab töölisi ja teenistujaid sanatoorsele või kuurordilisele ravile, samuti puhkekodudesse, annab välja turismituusikuid (koos kehakultuurinõukoguga);

g) suunab haiged ravitoitlustusele ja määrab kindlaks neile sotsiaalkindlustussummadest antava juurdemaksu suuruse ja tähtajad;

h) võtab osa lasteasutuste (lasteaedade, -sõimede, pioneerilaagrite jne.) organiseerimise, nende võrgu laiendamise ja kõigi kohtade täieliku ärakasutamise küsimuste lahendamisest, suunab tööliste ja teenistujate lapsi lasteasutustesse ning kontrollib nende asutuste tööd;

i) osutab pensionile minevaile töölistele ja teenistujatele kaasabi nende pensioniõiguse taotlemisel ja vormistamisel, võtab osa arstlike tööekspertiisikomisjonide ja sotsiaalkindlustuse organite tööst pensionide määramisel, kontrollib pensionide väljamaksmist nii töötavatele kui mittetöötavatele pensionäridele;

j) töötab välja käitis- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustuse tulude ja kulude eelarve projekti, selle kinnitamise järel kõrgemalseisva ametiühinguorganisatsiooni poolt aga tutvustab seda kõigile ettevõttes või asutuses töötajaile tööliste ja teenistujate üld- või tsehhikoosolekute ning tehase ajakirjanduse kaudu;

k) kontrollib eelarve täitmist; kontrollib sotsiaalkindlustuse kulude tasumise õigsust administratsiooni poolt; kuulab ära igas kvartalis aruanded sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjonide töö kohta; paneb tsehhides ja osakondades välja kvartali aruanded sotsiaalkindlustussummade kasutamise kohta;

l) kontrollib ja võtab tarvitusele abinõusid, mis kindlustavad kindlustusmaksude tasumist ja sotsiaalkindlustuse aruannete esitamist ettevõtte või asutuse administratsiooni poolt;

m) võtab osa materjalide ettevalmistamisest kollektiivlepingu sõlmimiseks ja selle täitmise kontrollimisest selles osas, mis puudutab kohustusi tööliste ja teenistujate haigestumise vähendamiseks ning nende puhkuse ja ravi organiseerimisel.

IV. Sotsiaalkindlustuse nõukogu töökord

9. Tegeliku töö läbiviimiseks organiseerib sotsiaalkindlustuse nõukogu oma liikmeist, tsehhikomisjonide liikmeist ja kindlustusdelegaatidest järgmised rühmad:

a) võitluseks haigestumise ja traumatismi vastu;

b) seltsimeheliku abi osutamiseks haigetele nende kodus;

c) kontrolli teostamiseks raviasutuste töö üle;

d) tervishoiuolude parandamiseks (sanatooriumid, puhkekodud, turism, ravitoitlustamine);

e) laste teenindamiseks (lasteaiad, -sõimed, pioneerilaagrid jt.);

f) pensionirühma;

g) finantstöörühma.

Sõltuvalt töö ulatusest ja tingimustest võib sotsiaalkindlustuse nõukogu vähendada rühmade arvu.

10. Rühmajuhid nimetab sotsiaalkindlustuse nõukogu oma liikmete hulgast.

11. Tööd haigestumise ja traumatismi vähendamiseks teostab sotsiaalkindlustuse nõukogu tihedas koostöös käitis- või kohaliku komitee töökaitsekomisjoniga ning võtab osa abinõude väljatöötamisest ohutustehnika ja tööstustervishoiu alal.

12. Sotsiaalkindlustuse nõukogu koosolekud kutsutakse kokku ettevõtteis ja asutustes, kus on moodustatud sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjonid (p. 16) — vähemalt kaks korda kuus, teistes ettevõtetes ja asutustes — vähemalt üks kord nädalas. Koosolekud toimuvad tööst vabal ajal.

Sotsiaalkindlustuse nõukogu tööplaan kinnitatakse käitis- või kohaliku komitee poolt.

13. Sotsiaalkindlustuse nõukogu kutsub regulaarselt kokku ettevõtte, asu-

tuse või tsehhi kindlustusdelegaatide nõupidamisi kogemuste vahetamiseks ja üksikute riikliku sotsiaalkindlustuse töö küsimuste arutamiseks (kontrolli organiseerimine raviasutuste, lasteaedade, lastesõimede töö üle, abiandmine haigestunutele, pioneerilaagrite töö, sotsiaalkindlustuse eelarve täitmine jne.).

14. Sotsiaalkindlustuse nõukogu annab oma tööst aru käitis- või kohalikule komiteele vähemalt üks kord kvartalis.

15. Sotsiaalkindlustuse nõukogu otsuste peale võib edasi kaevata käitis- või kohalikule komiteele.

V. Sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjonid

16. Ettevõtete ja organisatsioonide kõigis tsehhides ja osakondades, kus on olemas tsehhikomiteed, organiseeritakse sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjonid. Komisjone organiseerivad tsehhikomiteed 3—9-liikmelistena tsehhikomitee liikmete ja kindlustusdelegaatide hulgast.

Tsehhikomisjoni esimeheks on tsehhikomitee esimees.

Ettevõtetes ja asutustes, kus puudub sotsiaalkindlustuse nõukogu, ei organiseerita ka sotsiaalkindlustuse komisjone.

17. Sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjon:

a) juhib kindlustusdelegaatide tööd;

b) vastavalt kehtivale seadusandlusele määrab kindlaks ajutise töövõimetuse toetuse suuruse, määrab toetusi laste sünni puhul, määrab matusetoetusi; kontrollib tööliste ja teenistujate pideva tööstaaži kindlaksmääramise õigsust administratsiooni poolt;

c) peab võitlust haigestumise ja traumatismi vähendamise ning ajutise töövõimetuse toetuste väljamaksmiseks ettenähtud summade kokkuhoiu eest;

d) organiseerib seltsimehelikku kodust abi haigestunule või tema perekonnale, kontrollib ettekirjutatud ravirežiimist kinnipidamist haige poolt;

e) lahendab toetusest ilmajätmise küsimused vastavates määrustes ettenähtud juhtudel;

f) suunab tsehhi töölisi ja teenistujaid sanatoorsele ja kuurordilisele ravile tuusikutega, mis tsehhikomitee on saanud sotsiaalkindlustuse nõukogult, samuti jaotab nõukogult saadud turismituusikuid;

g) suunab haigeid ravitoitlusele tuusikutega, mis tsehhikomitee on saanud sotsiaalkindlustuse nõukogult, ning määrab kindlaks sotsiaalkindlustussummadest antava juurdemaksu suuruse ja tähtajad;

h) suunab tsehhi tööliste ja teenistujate lapsi lasteasutustesse (lasteaiad, -sõimed, pioneerilaagrid jt.) sotsiaalkindlustuse nõukogu poolt tsehhi jaoks määratud kohtadesse;

i) osutab pensionile minevatele töölistele ja teenistujatele kaasabi nende pensioniõiguse taotlemisel ja vormistamisel.

18. Sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjoni poolt määratud toetused (p. 17, lit. «b») makstakse administratsiooni poolt välja tsehhikomisjoni otsuse põhjal, ilma et sotsiaalkindlustuse nõukogu seda otsust kinnitaks.

19. Kogu sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjoni töö toimub tsehhikomitee juhtimisel.

Tsehhikomisjoni tööplaan kinnitatakse tsehhikomitee poolt.

20. Sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjoni koosolekud peetakse tööst vabal ajal vähemalt üks kord nädalas.

21. Sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjoni otsuste peale võib edasi kaevata tsehhikomiteele.

22. Sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjon annab oma tööst aru tsehhikomiteele vähemalt üks kord kvartalis.

23. Ettevõtetes ja asutustes, kus on organiseeritud sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjonid, sotsiaalkindlustuse nõukogu:

a) määrab tsehhidele ja jaoskondadele ajutise töövõimetuse toetuste aasta ja kvartali kululimiidid;

b) jaotab tsehhidele ja jaoskondadele tuusikuid sanatooriumidesse ja puhkekodudesse, turismituusikuid, ravitoitlustamise tuusikuid ja kohti lasteasutustesse (lasteaiad, -sõimed, pioneerilaagrid jt.);

c) üldistab ja annab kõigile tsehhidele edasi tsehhikomisjonide töökogemusi seltsimeheliku kontrolli teostamise alal kodus;

d) täidab sotsiaalkindlusnõukogu ülejäänud kohuseid (p. 8), mis ei ole pandud tsehhikomisjonidele.

Sotsiaalkindlustuse delegaatide põhimäärus

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 22. augustil 1938

1. Tööliste ja teenistujate parema teenindamise kindlustamiseks ja ametiühingu aktiivi kaasatõmbamiseks riikliku sotsiaalkindlustuse igapäevasele tegelikule tööle valitakse kõigis ametiühingurühmades kindlustusdelegaadid.

2. Kindlustusdelegaadid valitakse ametiühingurühmade üldkoosolekutel käitis- või kohaliku komitee volituste ajaks.

Iga ametiühingurühm valib ühe kindlustusdelegaadi.

3. Kogu oma tegelikku tööd teostavad kindlustusdelegaadid ametiühingu-organisaatori (ametiühingu rühmaorganisaatori) ja sotsiaalkindlustuse nõukogu või sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjoni juhtimisel.

4. Kindlustusdelegaatide põhiülesandeiks on:

a) abiandmine haigestunud töölistele ja teenistujatele;

b) võitlus haigestumise ja traumatismi vähendamise ning töö- ja elutarbeliste tingimuste parandamise eest.

5. Neile pandud ülesannete täitmiseks on kindlustusdelegaatidel järgmised õigused ja kohustused:

a) külastada haiguse või teadmata põhjusel tööle mitteilmunud töölisi ja teenistujaid nende kodus, samuti külastada haiglas olevaid haigeid;

b) anda haigetele vajalikku abi — näiteks: kutsuda välja arst, hankida ravimeid, organiseerida toitlustamist, organiseerida laste eest hoolitsemist, vajaduse korral aga võtta tarvitusele abinõud haige paigutamiseks haiglasse;

c) tõsta ametiühingu-organisatsioonide ees üles küsimusi tööliste ja teenistujate materiaalseks abistamiseks;

d) kontrollida arstiabi andmise õigeaegsust;

e) kontrollida haiguslehtede väljaandmise ja vormistamise õigsust; selgitada välja simulante ning töölt omavoliliselt puudujaid;

f) võtta arvele spetsiaalset või sanatoorset ja kuurordilist ravi ning ravitoitlustamist vajavaid töölisi ja teenistujaid;

g) uurida tööliste ja teenistujate materiaal-elutarbelisi tingimusi, eesmärgiga lahendada laste paigutamise küsimusi lasteaedadesse, -sõimedesse, pioneerilaagritesse, lastesanatooriumidesse, metsakoolidesse jne.;

h) õppida tundma sotsiaalkindlustuse seadusandlust ning selgitada töölistele ja teenistujatele toetuste, pensionide ja teiste sotsiaalkindlustuse korras antavate abiliikide määramise ja saamise eeskirju, eriti eeskirju ametiühingu liikmetele, stahaanovlastele ja löökTöölistele määratud soodustuste ja eesõiguste kohta.

6. Kogu haigestumise ja traumatismi vähendamise ning töötingimuste parandamise alast tööd teostavad kindlustusdelegaadid tihedas koostöös ühiskondlike tööinspektoritega.

7. Kindlustusdelegaadid võtavad osa tsehhikomisjoni, sotsiaalkindlustuse nõukogu või nõukogu rühmade koosolekutest nende küsimuste arutamisel, mis puudutavad antud ametiühingurühma töölisi ja teenistujaid.

8. Kindlustusdelegaadid teostavad sotsiaalkindlustuse tööd ühiskondlikus korras tööst vabal ajal.

9. Kindlustusdelegaadid annavad oma tööst aru ametiühingurühmadele.

10. Kindlustusdelegaadid omavad erilise käitis- või kohaliku komitee poolt välja antud «Kindlustusdelegaadi tõendi».

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1938, nr. 10)

Kindlustusdelegaatide ülesannete täitmisega seotud kulude tasumisest

ÜAÜKN-i Presiidiumi 27. märtsi 1951. a. määrusest «Riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmisest 1950. aastal ja eelarvest 1951. aastaks»

11. Lubada ametiühingute keskkomiteedel riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve administratiiv-majanduskulude assigneeringute arvel eraldada käitis- ja kohalikele komiteedele summasid sotsiaalkindlustuse delegaatide sõidukuludeks haigete tööliste ja teenistujate külastamiseks nende kodudes ja raviasutustes.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1951, nr. 6)

Ametiühingu-organite kindlustusarstide töö põhimäärus

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 15. märtsil 1940

1. Ametiühingute kesk-, krai- ja oblastikomiteede, samuti käitis- ja kohalike komiteede kindlustusarstide ülesandeks on ametiühingu-organisatsioonide abistamine kontrolli teostamisel tervishoiu-organite töö üle tööliste ja teenistujate meditsiinilisel teenindamisel ning abinõude teostamisel võitluses haigestumise vastu.

2. Ametiühingute kesk-, krai- ja oblastikomiteede kindlustusarstid töötavad vastavate komiteede presiidiumide juhtimisel, käitiskomiteede kindlustusarstid aga käitiskomiteede juhtimisel.

3. Ametiühingu-organite kindlustusarstide põhiülesandeks on:

a) haigestumispõhjuste tundmaõppimine ettevõtteis ja asutustes, mille töölised ja teenistujad kuuluvad antud ametiühingusse, samuti koos polikliinikute, ambulatooriumide ja teiste tervishoiu-organite asutustega konkreetsete abinõude väljatöötamine ja rakendamine nende põhjuste kõrvaldamiseks;

b) kontroll haiguslehtede väljaandmise õigsuse üle raviasutuste arstide ning sanatooriumi- ja kuurordikomisjonide poolt, samuti kontroll haiguslehtede arvestamise ning hoidmise üle ravi- ja profülaktikalistes asutustes;

c) tsehhikomisjonide, sotsiaalkindlustuse nõukogude ja kindlustusdelegaatide instrueerimine haigestumise vähendamise ja süstemaatilise kontrolli teostamise küsimustes tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete meditsiinilise teenindamise kvaliteedi üle haiglates, sünnitusmajades, lastesõimedes, nõuandlates ja mujal;

d) kontroll ravi-dieetsööklate töö üle ja ravitoitlustamise tulemuste uurimine;

4. Kesk-, krai- ja oblastikomiteede kindlustusarstid on kohustatud iga kuu andma aru tööliste ja teenistujate haigestumise olukorrast vastava ametiühingukomitee presiidiumile, käitis- ja kohaliku komitee kindlustusarstid aga käitis- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustuse nõukogule.

5. Kindlustusarstidel on õigus neile pandud kohustuste täitmiseks takistamatult külastada:

a) ettevõtteid ja asutusi, millede töölised ja teenistujad kuuluvad antud ametiühingusse, samuti ettevõtete ja asutuste juures asuvaid sööklaid, puhveteid, ühiselamuid, saunu ja duširuume;

b) antud ametiühingu töölisi ja teenistujaid teenindavaid tervishoiu-organite asutusi (haiglad, polikliinikud, dispanserid, ambulatooriumid, tervishoiupunktid, sünnitusmajad, nõuandlad, lastesõimed jne.) — nii üldisi kui ka ettevõtete ja asutuste juurde kinnistatud ravivõrku kuuluvaid.

6. Kindlustusarstid teevad oma praktilist tööd koos sotsiaalkindlustuse nõu-

kogude, sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjonide, kindlustusdelegaatide ja ametiühingu käitis- või kohaliku komitee töökaitsekomisjonidega, kõik ravi-profülaktiliste asutuste töösse puutuvad abinõud aga kooskõlastavad tervishoiu-organitega.

7. Tööliste ja teenistujate tervise kaitsesse puutuvate kehtivate seaduste, määruste, käskkirjade ja instruktsioonide rikkumise avastamisel on kindlustusarstid kohustatud käitis- või kohalike komiteede kaudu nõudma ettevõtete ja asutuste administratsioonilt nende rikkumiste kõrvaldamist.

8. Kindlustusarstid on kohustatud süstemaatiliselt tõstma oma kvalifikatsiooni arstide täienduskursuste ja instituutide kaudu, pideva sidepidamise teel ravi- ja teaduslike asutustega, ning aktiivselt osa võtma teaduslike konverentside ja teaduslik-meditsiiniliste ühingute tööst.

Oma kvalifikatsiooni tõstmise eesmärgil võivad kindlustusarstid ametiühingu-organisatsiooni loal olla ravipraktikal ühes ravi- või teaduslikus asutuses (tervishoiupunkt, polikliinik, haigla jne.) mitte rohkem kui üks päev viispäevaku jooksul.[1]

Ametiühingu-organisatsiooni kindlustusarst ei või samal ajal töötada kohakaasluse alusel teistes asutustes.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1940, nr. 3)

Tööliste ja teenistujate meditsiinilise teenindamise parandamise ja haigestumiste arvu vähendamise abinõudest

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi määrus nr. 36, 31. augustist 1954

ÜAÜKN-i Presiidium märgib, et NSV Liidu Tervishoiu Ministeerium ja ta kohalikud organid ei kasuta olemasolevaid võimalusi selleks, et tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete meditsiinilist teenindamist veelgi tunduvalt parandada.

Seetõttu, et NSV Liidu Tervishoiu Ministeerium alahindab polikliinikute ja arstlike tervishoiupunktide tähtsust, on viimastel aastatel paljud oblastid ja rajoonid nende asutuste osatähtsust vähendanud, mille tagajärjel profülaktiline töö ja ajutise töövõimetuse ekspertiisi teostamine on halvenenud. Kontrollimisega, mille ÜAÜKN Omski, Stalingradi, Tuula, Molotovi, Kemerovo, Kalinini ja Rjasani oblastis, Krasnojarski krais, Baškiiri ANSV-s ja Moldaavia NSV-s läbi viis, tehti kindlaks, et ühendatud asutuste töö ebaõige organiseerimise tõttu tekivad polikliinikutes haigete suured järjekorrad, arstid kiirustavad haigete läbivaatamisega, mille tagajärjel esineb diagnoosi määramisel ja ravimisel vigu ning pikeneb haigestunud tööliste ja teenistujate ajutise töövõimetuse aeg.

Tervishoiu Ministeerium tunnistab küll neid puudusi, kuid kõrvaldab neid aeglaselt. NSV Liidu tervishoiu ministri käskkiri 17. aprillist 1954 «Abinõudest elanike meditsiinilise teenindamise organisatsiooniliste vormide edasiseks parandamiseks ja haiglate ning polikliiniliste asutuste ühendamisel tehtud vigade kõrvaldamiseks» ei leia nendes, kontrollitud oblastites täitmist, sest puudub Tervishoiu Ministeeriumi kontroll. Tööstuslike ettevõtete arstlikud tervis-

[1] Käesoleval ajal võivad kindlustusarstid olla ravipraktikal ühes ravi- või teaduslikus asutuses mitte rohkem kui üks päev nädalas.

hoiupunktid, mis reorganiseeriti velskripunktideks, ei ole siiamaani taastatud.

Paljud liiduvabariikide tervishoiu ministeeriumide juhid on arvamisel, et tööstusettevõtete tööliste meditsiiniline teenindamine ja haigestumiste arvu vähendamine on ainuüksi meditsiinilis-sanitaarosakondade asi, ja võtavad sellega linna- ja rajoonihaiglate ning polikliinikute peaarstidelt vastutuse olukorra eest, mis valitseb ajutise töövõimetuse alal, samal ajal kui need raviasutused teenindavad rohkem kui 70% tööstusettevõtete töölistest ja teenistujatest.

Tervishoiu Ministeerium ei ole võtnud tarvitusele ka abinõusid selleks, et luua meditsiinilis-sanitaarosakondade tööks vajalikud tingimused. Enamikus rajoonides peavad nad teenindama peale tööliste ka ümbruskonna rajoonide elanikke, kes oma arvult sageli suuresti ületavad tehase tööliste arvu. Samal ajal määratakse meditsiinilis-sanitaarosakondade arstide ja meditsiinilise personali koosseis ning haiglavoodite arv tervishoiu-organite poolt ainuüksi tööliste arvu järgi, teenindatavaid elanikke arvestamata.

Paljudes ettevõtetes korraldatakse tööliste profülaktilist meditsiinilist läbivaatust ja dispanseerset vaatlust nende suhtes, kes kestvalt ja sageli haigestuvad, mitterahuldavalt. Arstid, kes tavaliselt on haigla ja polikliiniku tööga üle koormatud, viibivad harva tsehhides, ei uuri tööliste töötingimusi ega aita kaasa selleks, et ratsionaalselt korraldada nende tööliste ja teenistujate tööd, kes sellist korraldamist vajavad.

Kontrollimine näitas, et tervishoiu-organid teostavad tööstusliksanitaarset järelevalvet ettevõtetes nõrgalt, sanitaarasutuste ja epideemiavastaste asutuste juhatajad on leppinud nende suurte puudustega, mis ettevõtetes ja tsehhides normaalsete sanitaarhügieeniliste töötingimuste loomisel esinevad.

Kasutades olukorda, kus puudub tervishoiu-organite ja ametiühingu-organisatsioonide kontroll, ei võta mõnede ehitusmaterjalide tööstuse, nafta-, keemia-, söe- ja metallurgiatööstuse ettevõtete juhatajad tarvitusele abinõusid selleks, et kõrvaldada tõsised puudused töökaitse ja ohutustehnika alal ettevõtetes.

Vaatamata ÜAÜKN-i Presiidiumi juhendile on ametiühingute kesk- ja oblastikomiteed nõrgendanud sotsiaalkindlustusaktiivi töö juhtimist, ei organiseeri selle kontrolli selliste abinõude tarvitusele võtmise üle, mis võimaldaksid tervishoiu olukorda ettevõttes parandada, samuti tööliste ja teenistujate meditsiinilise teenindamise üle.

Kindlustusarstid ja ametiühingu-organite tehnilised inspektorid suhtuvad ikka veel leplikult nendesse puudustesse, mis esinevad töötajate ravi-profülaktilise teenindamise alal, ega taotle tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimustes esinevate puuduste kõrvaldamist, samuti nende meditsiinilise teenindamise parandamist.

Ettevõtted ei täida haiglate, polikliinikute, laste- ja elutarbeliste asutuste ehitamise plaani, kusjuures ametiühingu-organisatsioonid vaatavad sellele läbi sõrmede. Eriti ebarahuldavalt täidavad ehitustööde plaani musta ja värvilise metallurgia, söe-, keemia-, len-

nuki-, metsa- ja kalatööstuse ettevõtted, raskemasinatööstuse ja laiatarbe tööstuskaupade tööstuse ettevõtted, masina-trakorijaamad ja sovhoosid; NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi süsteemis täideti sellest plaanist 1954. aasta kuue kuu jooksul kõigest 27,5%. Selle tagajärjel jääb reas oblastites haiglate ja eriti just polikliinikute võrgu arenemine elanikkonna vajadustest suuresti maha.

Tööliste ja teenistujate meditsiinilise teenindamise parandamise küsimustes ei näita üles küllaldaselt initsiatiivi meditsiinitöötajate ametiühingu keskkomitee ja paljud oblastikomiteed, kes tervishoiuorganite abistamise ja meditsiinilise teenindamise kontrollimise asemel piirduvad rohkearvuliste otsuste vastuvõtmisega ega hoolitse pärast seda nende täitmise eest.

Meditsiinitöötajate ametiühingu-organisatsioonid ei avasta õigeaegselt meditsiinilises teenindamises esinevaid puudusi, ega taotle koos tööstusettevõtete ametiühingu-organisatsioonidega nende kõrvaldamist, ei kasuta ära tootmisnõupidamisi kui tähtsamat vormi selleks, et ühiskondlikult mõjutada ravi-profülaktiliste asutuste juhtijaid, kes ei võta abinõusid tarvitusele selleks, et parandada meditsiinilise teenindamise kvaliteeti ja vähendada haigestumiste arvu tööstusettevõtete, masina-traktorijaamade ja sovhooside tööliste ja teenistujate hulgas.

Kontrollimine näitas, et Molotovi, Stalingradi ja Rjasani oblasti ametiühingute nõukogu, Krasnodari krai ja Moldaavia NSV ametiühingute nõukogu on jätnud hooletusse meditsiinilise teenindamise kontrollimise ja abinõude läbiviimise selleks, et vähendada tööliste ja teenistujate haigestumiste arvu.

Tervishoiu-organite profülaktilises töös esinevate tõsiste puuduste, haigetele antava arstiabi halva kvaliteedi ja ajutise töövõimetuse kvalifitseerimata ekspertiisi tagajärjel, samuti tööliste ja teenistujate töö- ja elutingimustes esinevate puuduste tõttu on haigestumiste arv koos ajutise töövõimekaotusega 1954. aasta esimesel poolel paljudes ettevõtetes tõusnud, mille tagajärjel on tunduvalt suurenenud sotsiaalkindlustussummade kulud, mis lähevad haigusabirahade maksmiseks.

ÜAÜKN-i Presiidium o t s u s t a b:

1. Pidada vajalikuks, et Tervishoiu Ministeerium kõrvaldaks ülaltähendatud puudused tööliste ja teenistujate meditsiinilisel teenindamisel;

märgatavalt parandaks ambulatoorsete ja polikliiniliste asutuste kui tööliste ja teenistujate ravi-profülaktilise teenindamise põhiliigi tööd ja suurendaks kodus olevatele haigetele antavat abi;

hoolitseks selle eest, et organiseeritaks tööstusettevõtete tööliste esmajärjekorras teenindamist lahtise võrgu ravi-profülaktiliste asutuste poolt ja taastataks arstlikud tervishoiupunktid kõigis ettevõtetes, kus need reorganiseeriti velskripunktideks, ja võtaks tarvitusele abinõud selleks, et nende võrku ettevõtetes veelgi laiendada.

Teenindamise parandamiseks ja töötajaile mugavuste loomiseks, et neil oleks võimalik arstiabi saada tööst vabal ajal, pidada ots-

tarbekohaseks, et NSV Liidu Tervishoiu Ministeerium revideeriks ambulatoorsete ja polikliiniliste asutuste töökorda ja seaks sisse graafiku, mille alusel toimub haigete vastuvõtmine, analüüside, läbivaatuste ja raviprotseduuride tegemine peamiselt õhtutundidel ja üldistel puhkepäevadel.

2. NSV Liidu Tervishoiu Ministeerium peab tunduvalt parandama raviasutustes tehtava ajutise töövõimetuse ekspertiisi kvaliteeti;

hoolitsema selle eest, et arstiteaduse instituutide üliõpilastele õpetataks töövõimetuse ekspertiisi põhiprintsiipe ja sotsiaalkindlustuse seadusandluse aluseid;

organiseerima arstide jaoks kursusi ja seminare sotsiaalkindlustust ja ajutise töövõimetuse ekspertiisi käsitleva seadusandluse küsimustes.

Selleks et suurendada arstidele antavat konsultatiivset abi ajutise töövõimetuse ekspertiisi alal ja tugevdada kontrolli haiguslehtede väljaandmise üle, nõustuda NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi ettepanekuga, mille alusel arstid annavad haiguslehti välja arstlike konsultatsioonikomisjonide või peaarsti kinnitusel, alates töölise või teenistuja seitsmendast haiguspäevast.

3. ÜAÜKN-i Presiidium on arvamisel, et NSV Liidu Tervishoiu Ministeerium peab märksa parandama sanitaarset ja epideemiavastast tööd ning tugevdama tööstuslik-sanitaarset järelevalvet; pöörama erilist tähelepanu gripi, angiini, düsenteeria ja laste nakkushaiguste profülaktika ja ravi alal kõige efektiivsemate vahendite leidmisele;

tagama tööstuslike piirkondade häireteta varustamise ravimitega ja raviaparaatidega; võtma tarvitusele abinõud selleks, et tunduvalt rohkem toodetaks kõige defitsiitsemaid ravimeid — sintomütsiini, ftivasiidi, streptomütsiini, insuliini, tropatsiini jne. — ja varustama nendega raviasutuste ja apteekide võrku küllaldasel hulgal.

4. Võtta teadmiseks NSV Liidu tervishoiu ministri kt. sm. P. L. Šupiki teadaanne selle kohta, et tööstusettevõtete tööliste ja teenistujate meditsiinilise teenindamise edasiseks parandamiseks viib Tervishoiu Ministeerium 1954/55. aastal läbi järgmised abinõud:

tööstusrajoonide meditsiinilis-sanitaarosakondade, tervishoiupunktide ja haiglate komplekteerimiseks on suunatud nendesse rajoonidesse 2500 arsti; haiglavoodite arv kasvab 38 000 voodi võrra;

meditsiinilis-sanitaarosakondade, linnahaiglate ja polikliinikute ravi- ja diagnostilise aparatuuri täiendamiseks on ette nähtud 1000 röntgeniaparaati, 700 kliinilis-diagnostilise laboratooriumi komplekti ja 10 000 füsioterapeutilist aparaati;

meditsiinilis-sanitaarosakondi mitteomavate tööstusettevõtete tööliste meditsiinilise teenindamise parandamiseks kinnistatakse linna- ja rajoonihaiglad nende ettevõtete juurde;

raviasutustes hakatakse läbi viima ajutise töövõimetuse ekspertiisi seminare vastavalt ministeeriumi poolt spetsiaalselt väljasaadetud temaatikale;

antakse välja ja saadetakse ravi-profülaktilistele asutustele metoodiliste juhendite kogumik gripi, angiini, nahamädanikuliste haiguste ja günekoloogiliste haigestumiste, düsenteeria ja traumatismi profülaktika ja ravi alal;

haigestumiste poolest halvas olukorras olevate linnade ja piirkondade praktiliseks abistamiseks saadetakse kohale kümme brigaadi arste-spetsialiste teadusliku uurimise instituutidest;

grippi haigestumise vältimiseks viiakse 1954. aastal läbi gripivastased kaitsesüstimised.

5. Kohustada ametiühingu keskkomiteesid suunama ametiühinguorganisatsioonide peamine tähelepanu sotsiaalkindlustuse töös sellele, et on vaja tugevdada võitlust selle eest, et väheneksid tööliste ja teenistujate haigestumine ning traumatism;

koos tööstuslik-sanitaarse järelevalve organitega tugevdama kontrolli selle üle, kuidas ettevõtete administratsioon täidab tootmistervishoiu eeskirju tsehhides ja töötamiskohtadel; pöörama erilist tähelepanu tööliste joogiveega varustamise organiseerimisele ja ettevõtete saunade, pesumajade, duširuumide, kuivatusruumide ja naiste isikliku hügieeni tubade häireteta tööle;

võtma tarvitusele abinõud selleks, et 1954. aastal õigeaegselt valmis ehitataks kõik ettenähtud objektid haiglate, polikliinikute, lastesõimede ja -aedade ehitamise alal, valvates rangelt, et neid objekte ehitataks võrdselt esmajärguliste ehitustega;

koos tervishoiu-organitega laialdasemalt tegema sanitaarharidustööd ettevõtetes, parandama tsehhide sanitaaraktiivi tööd; organiseerima vestlusi, loenguid, vitriine ja näitusi küsimustes, mis käsitlevad grippi, angiini, düsenteeriasse haigestumise ja teiste haiguste profülaktikat.

Laialdasemalt rakendada ametiühingu aktiivi riikliku sotsiaalkindlustuse tööle; parandada sotsiaalkindlustuse nõukogude, komisjonide ja rühmade töö juhtimist; tugevdada kontrolli tööliste ja teenistujate meditsiinilise teenindamise ja haigestumiste arvu vähendamiseks vajalike abinõude tarvitusele võtmise üle;

pidevalt kontrollida, kas arstid annavad õigesti ja põhjendatult välja haiguslehti, kõigiti likvideerida administratsiooni ja meditsiinitöötajate katseid kanda tootmistraumatismi juhud elukondliku traumatismi hulka; olustikulise traumatismi tõttu väljaantud haiguslehtede alusel määrata toetust alles pärast seda, kui on hoolikalt kontrollitud neid põhjusi, mis ajutise töövõimetuse esile kutsusid.

6. Kohustada meditsiinitöötajate ametiühingu keskkomiteed, oblasti- ja kohalikke komiteesid parandama tootmis-massilist tööd haiglates ja polikliinilistes asutustes, saavutama, et töölistele ja teenistujatele antava ravi-profülaktilise abi kvaliteet märksa tõu-

seks, tõstma meditsiiniliste asutuste tootmisnõupidamiste osatähtsust töö puuduste kõrvaldamisel;

kõigiti abistama tervishoiu-organeid ja -asutusi ajutise töövõimetuse ekspertiisi kvaliteedi ja tööliste ja teenistujate haiguslehtede väljaandmise üle teostatava kontrolli parandamisel. Üldistada ja laiemalt levitada ravi- ja profülaktiliste asutuste positiivseid töökogemusi, kõigiti kaasa aidata selleks, et laieneks ja paraneks šeflusabi, mida linnahaiglate ja -kliinikute meditsiinitöötajad annavad maal asuvatele meditsiini-asutustele, mis teenindavad masina-traktorijaamu ja sovhoose; pöörata erilist tähelepanu sellele, et see töö paraneks uudis- ja jäätmaade ülesharimise rajoonides.

Teha ÜAÜKN-i riikliku sotsiaalkindlustuse osakonnale ülesandeks kontrollida meditsiinitöötajate ametiühingu keskkomitee tööd tööliste ja teenistujate meditsiinilise teenindamise parandamisel ja nende haigestumiste arvu vähendamisel ning esitada oma ettepanekud 1954. aasta neljandas kvartalis läbivaatamiseks ÜAÜKN-i Sekretariaadile.

7. ÜAÜKN-i Presiidium juhib ametiühingute vabariiklike ja oblastinõukogude tähelepanu sellele, et on vaja tunduvalt suurendada abi ja tugevdada kontrolli tööliste ning teenistujate meditsiinilise teenindamise ja nende töö- ja elutingimuste tervishoidliku olukorra parandamiseks vajalike abinõude tarvitusele võtmise üle; pöörata erilist tähelepanu ettevõtete, kommunaal-elutarbeliste, ravi- ja lasteasutuste õigeaegsele ettevalmistamisele tööks talvetingimustes.

Kohustada ametiühingute nõukogusid, meditsiinitöötajate ametiühingu krai- ja oblastikomiteesid koos tervishoiu-osakondadega võtma tarvitusele abinõud selleks, et tunduvalt parandada ravi-profülaktiliste asutuste juures olevate kaastöönõukogude tööd, samuti organiseerida neid meditsiini-asutustes, kus neid ei ole veel loodud.

Riikliku sotsiaalkindlustuse summade ebaseadusliikust kulutamisest ametiühingute poolt

Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi 1948. a. 29. mai määrusest

... Ametiühingu-organisatsioonide töö parandamiseks sotsiaalkindlustuse alal ja eelarve-finantsdistsipliini rikkumise vältimiseks, riikliku sotsiaalkindlustuse summade ökonoomse ja kokkuhoidliku kulutamise kindlustamiseks ÜAÜKN-i Presiidium m ä ä r a b:

1. ... Ametiühingu-organisatsioonid on kohustatud tugevdama kontrolli sotsiaalkindlustuse eelarve täitmise üle, pidama otsustavat võitlust summade ebaseadusliku kulutamise, iga liiki liialduste ja pillamise vastu ning sisse seadma rangeima riikliku distsipliini sotsiaalkindlustussummade kulutamise alal.

Kõik riikliku sotsiaalkindlustuse summad tuleb suunata tööliste ja teenistujate materiaal-elutarbelise ja kultuurilise teenindamise

edasiseks parandamiseks, tööviljakuse tõstmiseks ja sõjajärgse viisaastaku ennetähtaegseks täitmiseks.

2. Pidada vajalikuks, et ÜAÜKN-i Sekretariaat ja ametiühingute keskkomiteed eraldaksid riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve rangelt ametiühingu eelarvest ega lubaks sotsiaalkindlustussummade laenamist ametiühingulisteks vajadusteks.

Teha ametiühingute keskkomiteedele ülesandeks kuuajalise tähtaja jooksul likvideerida laenatud sotsiaalkindlustussummade võlgnevus ning nõuda sisse käitis- ja kohalikelt komiteedelt nende poolt töölistelt ja teenistujatelt puhkekodude ja sanatooriumide tuusikute eest saadud summad, võlgnevuse mittekustutamise korral aga kanda need summad maha ametiühingu-organisatsioonide jooksvalt kontolt...

3. Keelata ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikel komiteedel kulutada riikliku sotsiaalkindlustuse summasid iga liiki üritustele, mis ei ole eelarves ette nähtud ja mis ei puutu vahetult sotsiaalkindlustuse eelarvesse.

Ametiühingute kesk-, vabariiklikud, krai- ja oblastikomiteed ei tohi kanda sotsiaalkindlustussummasid ametiühingu eelarve jooksvale kontole, välja arvatud kindlaksmääratud assigneeringud organisatsioonilis-administratiivseteks kuludeks ja töökaitseinspektsioonide ja kindlustusarstide ülalpidamiseks tegelike kulutuste piires, kuid mitte üle eelarveliste assigneeringute, ning pioneerilaagrite tarvidusteks, lähtudes tegelikult teenindatavate laste arvust ja eelarvest.

Märkides, et paljud ettevõtete ja asutuste juhatajad rikuvad sotsiaalkindlustuse summade kulutamiseks kehtestatud korda, nõuab ÜAÜKN-i Presiidium majandusorganeilt käitis- ja kohalikelt komiteedelt teha kulutusi sotsiaalkindlustuse alal ainult kindlustaja kassa kaudu, keelates summade ülekandmise kohalike ametiühinguorganisatsioonide jooksvale kontole.

Lugeda vääraks, et mõnede ametiühingute keskkomiteede pearaamatupidajad on eemaldunud tööst sotsiaalkindlustuse alal ja usaldavad paljudel juhtudel selle töö teisejärgulistele töötajatele. Hoiatada ametiühingute keskkomiteede pearaamatupidajaid, et nad kannavad vastutust sotsiaalkindlustuse summade õige kulutamise eest, aga samuti ka arvestuse ja aruandluse eest sotsiaalkindlustuse alal pearaamatupidaja põhimääruse korras, mis on kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 17. septembrist 1947.

Teha ettepanek ametiühingute keskkomiteedele kindlustada ametiühingute vabariiklikes ja oblastikomiteedes nõuetekohane arvestus ja aruandlus sotsiaalkindlustuse alal.

5. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid, samuti ÜAÜKN-i osakondi ja valitsusi, sisse seadma rangeima aruandedistsipliini puhkekodudes, sanatooriumides, profülaktooriumides ja teistes asutustes, mida finantseeritakse kas täielikult või osaliselt riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel. Keelata ametiühingu-organisat-

sioonidel kanda sotsiaalkindlustuse eelarve kuludesse summasid, mis ei ole kinnitatud finantsaruandega, ning ilma nende aruannete kontrollimiseta.

Teha ametiühingute kesk-, vabariiklikele, krai- ja oblastikomiteedele, samuti ÜAÜKN-i sotsiaalkindlustuse osakonnale ülesandeks kontrollida ja analüüsida ametiühingu-organisatsioonide aruandeid sotsiaalkindlustuse eelarve täitmise alal ning võtta tarvitusele abinõud puuduste kõrvaldamiseks.

6. Määrata, et ettevõtete ja asutuste käitis- ja kohalike komiteede jaoks, kus on üle 200 töötaja, peavad ametiühingute kesk- ja oblastikomiteed kinnitama sotsiaalkindlustuse finants-eelarve igas kvartalis.

Teine eksemplar eelarvest tuleb saata ettevõtte (asutuse) raamatupidamisele dokumendina, mis annab õiguse teostada kulutusi sotsiaalkindlustuse alal kinnitatud assigneeringute piires. Kulutusi sotsiaalkindlustuse alal (välja arvatud seaduses ettenähtud toetused ja pensionid), mis on teostatud väljaspool ametiühingu kesk- või oblastikomitee poolt kinnitatud eelarvelisi assigneeringuid või ebaotstarbekohaselt, ei tule kanda kindlustusmaksude arvele.

... Kohustada käitis- ja kohalikke komiteesid ning revisjonikomisjone andma igas kvartalis tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel aru riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmise kohta.

8. Eesmärgiga kõrvaldada olemasolevad puudused haiguslehtede väljaandmisel raviasutuste poolt ja tugevdada võitlust kuritarvitustega sel alal, nõuda NSV Liidu Tervishoiuministeeriumilt korra loomist haiguslehtede väljaandmisel ajutise töövõimetuse puhul, puhkuste andmisel sanatoorseks-kuurordiliseks raviks ja haigete eest hoolitsemiseks, samuti ka haiguslehtede blankettide arvestamisel ja säilitamisel...

Teha ametiühingu-organisatsioonidele ülesandeks tugevdada kontrolli haiguslehtede väljaandmise õigsuse üle ja kõigil ebaseadusliku ajutise töövõimetuse tõttu tööst vabastamise juhtudel võtta ravivad arstid rangele vastutusele.

10. ... määrata, et 20 protsenti kõigist sanatooriumi- ja profülaktooriumi-tuusikutest ning 10 protsenti kõigist puhkekodutuusikutest antaks ametiühingu-organisatsioonide poolt välja riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel tasuta, ülejäänud 80 protsenti tuusikutest sanatooriumidesse ja profülaktooriumidesse ja 90 protsenti tuusikutest puhkekodudesse aga antaks välja nii, et nende hinnast tuleb tasuda vaid 30 protsenti.

Tähendatud korra järgi anda välja ravi- või puhkusetuusikuid alates 15. juulist 1948. a....

Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid kindlustama, et sanatooriumidesse ja puhkekodudesse saadetaks esmajärjekorras tootmistööst osavõtjaid töölisi-stahhanovlasi ja insener-tehnilisi töötajaid.

11. ... Määrata, et tasu puhkekodu- ja sanatooriumi-tuusikute

eest tuleb töölistel ja teenistujatel maksta ettevõtte või asutuse kassasse töökoha järgi.

Tuusikute eest laekunud summad kannab ettevõte või asutus sotsiaalkindlustuse eelarvesse üle vähemalt kaks korda kuus...

12. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid ja ÜAÜKN-i sotsiaalkindlustuse osakonda andma sanatooriumidele ja puhkekodudele dotatsiooni riikliku sotsiaalkindlustussummade arvel, lähtudes voodikoha tegelikust omahinnast, kuid mitte üle plaanilise omahinna.

13. Keelata ametiühingu-organisatsioonidel kulutada ravitoitlustamiseks assigneeritud summasid muuks otstarbeks.

Dotatsioon ravitoitlustamiseks sotsiaalkindlustuse arvel tuleb määrata töölistele ja teenistujatele, kes vajavad sellist toitlustamist vastavalt raviasutuse otsusele, ainult sotsiaalkindlustuse nõukogude otsuste alusel...[1]

Dotatsioonisummad kantakse ettevõtete või asutuste poolt sotsiaalkindlustusmaksude arvel vahetult sööklate jooksvatele kontodele ja neid ei tohi anda toitlustatavate kätte.

14. Märkides ära ametiühingu-organisatsioonide revisjonikomisjonide äärmiselt ebarahuldavat tööd, nõuab ÜAÜKN-i Presiidium revisjonikomisjonidelt eelarve täitmise ja riikliku sotsiaalkindlustuse summade õige kasutamise kohta teostatavate revisjonide kvaliteedi otsustavat parandamist.

Teha ametiühingute kesk- ja oblastikomiteedele, ametiühingute nõukogudele... ülesandeks otsustavalt parandada tööd revisjonikomisjonide juhtimisel, korraldada neile süstemaatiliselt instrueerimisnõupidamisi ning anda neile praktilist abi töös.

Pöörata revisjonikomisjonide tähelepanu sellele, et sotsiaalkindlustussummade ebaseadusliku kulutamise ning arvestuse ja aruandluse ebarahuldava seisukorra eest kannavad revisjonikomisjonid vastutust võrdselt käitis- ja kohalike komiteede või ametiühingu-organisatsioonide presiidiumidega...

15. Ametiühingu-organisatsioonide finants-majandusliku tegevuse üle kontrolli tugevdamiseks kohustada ÜAÜKN-i revisjoni-kontrollosakonda viima läbi vähemalt üks kord aastas ametiühingute keskkomiteedes dokumentaalse revisjoni...

16. Kohustada ÜAÜKN-i sotsiaalkindlustuse osakonda ja Revisjoni-kontrollosakonda, ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai- ja oblastikomiteesid, samuti ametiühingu-organisatsioonide revisjonikomisjone kõigil eelarve-finantsdistsipliini rikkumise, ebaseaduslike kulutuste, liialduste, riisumiste ja kuritarvituste juhtudel võtma süüdlased rangele vastutusele ning esitama nende vastu hagid tekitatud kahju hüvitamiseks...

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1948, nr. 12)

---

[1] Vt. ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 18. märtsist 1952 lk. 331.

PÕHIMÄÄRUS

riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra kohta

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi otsusega 5. veebruarist 1955. a., protokoll nr. 3, p. 2, vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele nr. 113 22. jaanuarist 1955

I. ÜLDEESKIRJAD

1. Vastavalt Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu Konstitutsiooni (Põhiseaduse) paragrahvidele 120 ja 122 antakse käesoleva põhimääruse järgi järgmisi riikliku sotsiaalkindlustuse toetusi:

a) ajutise töövõimetuse toetust;
b) rasedus- ja sünnitustoetust;
c) lapse sünni toetust;
d) matusetoetust;
e) ümberkvalifitseerimise toetust.

2. Käesoleva põhimääruse järgi omavad toetuse saamise õigust kõik töölised ja teenistujad, keda vastavalt kehtivale seadusandlusele hõlmab sotsiaalkindlustus.

II. AJUTISE TÖÖVÕIMETUSE TOETUS

1. Ajutise töövõimetuse toetuse väljamaksmise juhud

3. Ajutise töövõimetuse toetust antakse:

a) töövõime kaotamisega seotud haiguse puhul;
b) sanatooriumi- ja kuurordiravi puhul;
c) perekonnaliikme haiguse puhul, kui on vaja haiget põetada;
d) karantiini puhul;
e) ajutiselt teisele tööle üleviimise puhul seoses haigestumisega tuberkuloosi või kutsehaigusse.

4. Töölisi ja teenistujaid võivad kõigil ajutise töövõimetuse juhtudel töölt vabastada ainult arstid, kellele on antud selleks õigus. Töölt vabastamise puhul antakse kindlaksmääratud korra kohaselt välja haigusleht (töövõimetusleht), mis on ainsaks ajutist töövõimetust tõestavaks dokumendiks.

2. Toetuse saamise õigus

5. Toetust makstakse siis, kui töövõimetus tekkis töötamise ajal, kaasa arvatud ka katseaeg.

Toetust makstakse ka siis, kui töövõimetus tekkis töölt vallandamise päeval.

Pärast töölt vallandamist tekkinud ajutise töövõimetuse puhul toetust ei maksta.

Kui töövõimetus tekkis vaidluse kestel vallandamise õigsuse üle, siis makstakse tööle ennistamise korral toetust töövõimetuse aja eest alates ennistamise päevast.

Juhul, kui töövõimetus tekkis töökohta sõitmisel, makstakse toetust ainult siis, kui töötaja omas õigust töötasule sõiduaja eest, päevarahadele või ümberpaigutamise kulude tasumisele.

6. Toetust makstakse sõltumata töötamisperioodi pikkusest enne töövõimetuks jäämist.

Erandina sellest reeglist on töölistel ja teenistujatel, keda vallandati töödistsipliini rikkumise või kuritegude toimepanemise pärast, samuti neil, kes lahkusid töölt omal soovil, õigus saada ajutise töövõimetuse toetust alles pärast seda, kui nad on töötanud uuel töökohal vähemalt 6 kuud.

Ettenähtud nõuet kuuekuulise staaži kohta ei rakendata neil juhtudel, kui tööline või teenistuja lahkus eelmisest töökohast küll omal soovil, kuid kehtiva seadusandluse kohaselt oli administratsioon kohustatud talle andma loa ettevõttest või asutusest lahkumiseks (näiteks pensionäri soov töölt lahkuda vanaduse tõttu, töölt vallandamine invaliidsuse või haiguse puhul jne.).

7. Töölistele ja teenistujatele, kes haigestusid korralise või lisapuhkuse ajal, makstakse toetust ainult nende puhkuse ajale langevate haiguspäevade eest, mil nad viibisid statsionaarsel ravil (haiglas, kliinikus, hospidalis, dispanseris).

Korraline või lisapuhkus kuulub pikendamisele (või teisele ajale üleviimisele) nende puhkuse ajale langevate töövõimetuse päevade ulatuses, mille eest on makstud toetust vastavalt käesolevale punktile. Korralise või lisapuhkuse lõppemisel makstakse toetust haiguspäevade eest üldistel alustel.

Kui töövõime kaotati palgata puhkuse ajal, siis toetust ei maksta. Kui töövõimetus kestab ka pärast puhkuse lõppu, siis makstakse toetust sellest päevast alates, mil tööline või teenistuja pidi tööle asuma.

8. Haigusest tingitud ajutise töövõimetuse puhul makstakse toetust alates töövõime kaotamise esimesest päevast kuni töövõime taastumiseni või kuni invaliidsuse kindlakstegemiseni arstliku tööekspertiisikomisjoni (ATEK) poolt, ehkki tööline või teenistuja selle aja jooksul vallandati.

9. Töötavatele invaliididele antakse tavalise haigestumise korral toetust mitte rohkem kui 2 kuu eest järjest ja mitte üle 3 kuu kalendriaasta jooksul.

Kui töötaval invaliidil tekkis ajutine töövõimetus kutsehaiguse või töövigastuse tagajärjel, siis makstakse toetust kuni tervenemiseni või invaliidsusgrupi ümberhindamiseni seoses uue haigestumisega.

10. Sanatooriumi- ja kuurordiraviks antakse töölistele ja teenistujatele toetust sel juhul, kui korralisest ja lisapuhkusest ei piisa raviks ning sõiduks sanatooriumi ja tagasi ning kui sanatooriumi tuusik on antud käitiskomitee või kohaliku komitee (või kõrgemal-

seisva ametiühingu-organisatsiooni) poolt sotsiaalkindlustuse arvel tasuta või tuusiku hinnast 30 protsendi tasumisega.

Töölistele ja teenistujatele, kes põevad aktiivset tuberkuloosi, makstakse toetust raviks tuberkuloosisanatooriumis ja sõiduks sanatooriumi ning tagasi juhul, kui puhkusest ja lisapuhkusest ei piisa, sõltumata sellest, kes on tuusiku välja andnud.

Käesolevas punktis esitatud juhtudel makstakse toetust kogu sanatooriumi-kuurordiravil viibimise aja eest (tuusiku kestus), kaasa arvatud sanatooriumi ja tagasi sõidu aeg, kuid tööline või teenistuja puhkuse ja lisapuhkuste mahaarvestusega. Haigusleht antakse välja puhkuse ja lisapuhkuste mahaarvestusega. Haigusleht antakse välja puhkuse ja lisapuhkuste mahaarvestusega ka sel juhul, kui need puhkused on ära kasutatud enne sanatooriumi sõitmist. Sellisel juhul võib administratsioon võimaldada puudujääva aja eest palgata puhkust.

Haiguslehtede järgi, mis ei vasta sanatooriumi-kuurordiraviks ette nähtud puhkuse andmise eeskirjadele, toetust ei maksta.

11. Neil juhtudel, kui töölistele või teenistujatele, kes põevad lahtist tuberkuloosi, antakse vastavalt kehtivatele eeskirjadele pärast haiglaravi lõppemist sanatoorse ravi asemel puhkus haiguslehe järgi, makstakse toetust nagu tavalise haiguse korral, kuid mitte rohkem kui ühe kuu jooksul. Siinjuures ei lähtuta invaliididele makstavate toetuste ajast, mis on ette nähtud käesoleva põhimääruse punkt 9 esimeses osas.

12. Haigestunud perekonnaliikme põetamiseks puhkust saanule makstakse toetust sel juhul, kui mittepõetamine on ohtlik haigestunu elule või tervisele ning kui seejuures pole võimalik haiget paigutada haiglasse ja pole teist perekonnaliiget, kes võiks haiget põetada (majateenijat ei loeta perekonnaliikmeks). Alla 2 aasta vanuse lapse haigestumise korral saab ema toetust sõltumata sellest, kas perekonnas on või ei ole teist isikut, kes haiget last võib põetada.

Haige perekonnaliikme eest hoolitsemiseks antakse toetust mitte rohkem kui 3 päeva eest. Seda tähtaega pikendatakse üle kolme päeva ainult väga erandlikel juhtudel, olenevalt perekonnaliikme haiguse raskusest ja elukondlikest tingimustest.

Emadele, kes on vabastatud töölt seoses haige lapse statsionaarse raviga, makstakse toetust kogu vabastatud aja eest. Seejuures ei rakendata toetuse vähendamist 20 protsendi võrra, mis on ette nähtud käesoleva põhimääruse 22. punktis (kui ema ei kasuta haigla toitu).

13. Karantiini puhul makstakse toetust sel juhul, kui tööline või teenistuja on töölt kõrvaldatud sanitaar-järelevalveorganite poolt nakkushaiguse tõttu teda ümbritsevate isikute seas.

14. Kui toiduaineid töötleva, säilitava või kaubastava ettevõtte tööline või teenistuja kõrvaldati töölt nakkushaiguse tõttu vastavalt juurdelisatud juhendile (lisa 1), siis makstakse talle toetust samuti nagu tavalise haigestumise korral.

15. Kui tööline või teenistuja muutus tuberkuloosi või kutsehaiguse tõttu ajutiselt töövõimetuks oma tavalisel tööl, on aga suuteline töötama teisel tööl tööd kahjustamata ja häirimata normaalset ravikäiku, siis viiakse ta ajutiselt sellele tööle üle arstliku konsultatsiooni komisjoni (AKK) otsusel, või kui sellist komisjoni ei ole, siis raviva arsti otsusel, mida kinnitab raviasutuse peaarst.

Üleviimise teostab käitise või asutuse administratsioon kokkuleppel käitis- või kohaliku komiteega.

Kui töö uuel töökohal, millele töötaja ajutiselt üle viidi, on vähem tasuv kui tema alaline töö, siis makstakse toetust haiguslehe järgi kogu ajutisel töökohal töötamise aja eest, kuid mitte rohkem kui 2 kuu eest. Toetust arvutatakse üldistel alustel, kuid makstakse sellise arvestusega, et see uuel kohal koos töötasuga ei ületaks tegelikku töötasu endisel töökohal.

Ühelgi juhul ei või toetus ületada seda toetussummat, mida oleks tööline või teenistuja saanud siis, kui teda ei oleks üle viidud teisele tööle.

Kui administratsiooni poolt ei antud teist tööd haiguslehes ette nähtud tähtaja jooksul, siis makstakse toetust selle tõttu vahele jäänud tööpäevade eest üldistel alustel.

16. Perioodilise meditsiinilise läbivaatuse aja eest seadusega kehtestatud juhtudel, sealhulgas ka statsionaaris viibimise eest, töölistele ja teenistujatele toetust ei maksta.

Samuti ei maksta töölistele ja teenistujatele toetust statsionaarse katseaja eest sõjaväeteenistusse kutsumisel.

3. Toetuse määrad

17. Töölistele ja teenistujatele, kes on ametiühingu liikmed (peale punktides 18 ja 19 näidatud töötajate), antakse ajutise töövõimetuse toetust järgmises suuruses:

a) pideva tööstaaži puhul ühes ja samas ettevõttes või asutuses:

kuni 3 aastat	50% töötasust
3—5 aastat	60% „
5—8 „	70% „
8—12 „	80% „
üle 12 aasta	90% „

b) töölistele ja teenistujatele, kelle töötasu ei ole üle 300 rubla kuus, pideva tööstaaži puhul ühes ja samas ettevõttes või asutuses:

kuni 8 aastat	70% töötasust
8—12 „	80% „
üle 12 aasta	90% „

Toetuse suurus töölistele ja teenistujatele, kes on ametiühingu liikmed ja saavad töötasu üle 300 rubla kuus, ei tohi olla alla 210 rubla kuus;

c) alla 18 aasta vanustele töölistele ja teenistujatele — 60% ulatuses töötasust, kui nad ei oma õigust kõrgemale toetusele vastavalt käesolevale punktile või põhimääruse 18. punktile.

Toetuse suuruse kindlaksmääramisel arvestatakse pidevat tööstaaži vastavalt käesoleva põhimääruse IX peatükile.

18. Töölistele ja teenistujatele, kes töötavad allmaatöödel, ebatervislikes töötingimustes ning kuumades tsehhides (vastavalt tööstuste, tsehhide ja tööalade loetelule, lisa 2) ja kes on ametiühingu liikmed, antakse toetust ajutise töövõimetuse puhul, mis tekkis töövigastuse või kutsehaiguse tagajärjel, 90% ulatuses töötasust sõltumata pidevast tööstaažist, muudel põhjustel tekkinud ajutise töövõimetuse toetust aga üldistel alustel.

19. Isamaasõja invaliididele, kes töötavad ettevõtetes ja asutustes ning on ametiühingu liikmed, antakse ajutise töövõimetuse toetust 90 protsendi ulatuses töötasust sõltumata pidevast tööstaažist.

20. Töölistele ja teenistujatele, kes ei ole ametiühingu liikmed, antakse kõigil juhtudel toetust ametiühingu liikmetele määratud normidega võrreldes pooles suuruses.

21. Ühelgi juhul ei tohi ajutise töövõimetuse toetus, sõltumata protsentuaalsest vahekorrast töötasuga, ületada 100 rubla päevas.

22. Statsionaarsel ravil (haiglas, kliinikus, hospidalis, dispanseris) oleku aja eest vähendatakse ettenähtud ajutise töövõimetuse toetust 20% võrra, et osaliselt katta haige toitlustamisega seotud kulusid, kuid mitte rohkem kui 6 rubla võrra päevas.

See toetuse vähendamine ei ole kehtiv tööliste ja teenistujate suhtes, kelle töötasu ei ületa 300 rubla kuus. Neile töölistele ja teenistujatele makstakse haiglaravi korral toetust ettenähtud ulatuses täielikult.

23. Elukondliku trauma korral antakse ajutise töövõimetuse toetust 75% ulatuses ettenähtud toetusest.

Elukondlikeks traumadeks loetakse kõik traumad, mis pole ette nähtud lisas 3.

4. Toetuse arvutamine

Üldeeskirjad

24. Toetus punktides 17—23 näidatud suuruses arvutatakse lähtudes tööliste ja teenistujate tegelikust töötasust, kuid mitte rohkem kui kahekordsest ametipalgast või kahekordsest tariifsest palgamäärast (tunnitasust tunnitöö puhul ja tükitöötasust tükitöö puhul).

Tegeliku töötasu hulka arvestatakse kõik töötasuliigid, millelt kehtivate eeskirjade kohaselt võetakse sotsiaalkindlustusmakse, välja arvatud tasud, mis on märgitud punktis 25.

25. Toetuse arvutamisel ei kuulu töötasu summasse:

a) töötasu töö eest, mis on teostatud ületunnitööna, sealhulgas lisapalk selle töö eest;

b) tasu, mis on saadud töö eest kohakaasluse alusel nii teisest ettevõttest või asutusest kui ka põhitöökohalt, välja arvatud juhtudel, mis on märgitud punktides 37 ja 45 (ametite ühitamist või brigaadi juhtimist ei loeta kohakaasluseks ning lisatasu selle eest ühendatakse toetuse arvutamisel töötasuga);

c) lisatasu töö eest, mis ei kuulu töötaja kohustusse tema ametikoha järgi;

d) töötasu tööseisakute aja eest, puhkuste ja lisapuhkuste eest, õppekogunemiste ning riiklike või ühiskondlike kohustuste täitmise aja eest;

e) toetus ajutise töövõimetuse, raseduse ja sünnituse puhul;

f) lisatoetus ettevõtte või asutuse summadest töövõime ajutise kaotuse puhul Kaug-Põhjas ja kaugetes maakohtades töötajaile;

g) preemiad, mida makstakse rohkem kui kolmekuuliste ajavahemike eest või mis kannavad ühekordset iseloomu, samuti preemiad, mis on välja makstud administratsiooni eriotsustega; preemiad direktorifondist; preemiad leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest; preemiad, mis makstakse töötajaile üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemuste põhjal; preemiad natuuras ja teised ühekordse iseloomuga preemiad;

h) päevarahad lähetuste puhul, kolimis- ja päevarahad ümberpaigutuste puhul; lisatasud päevarahade asemel lähetustel ning lisatasud pidevalt sõitudega seotud tööde puhul; geoloogiliste ja teiste organisatsioonide töötajate välivarustus;

i) igasugused ühekordse iseloomuga väljamaksed, sealhulgas ka iga-aastane tasu väljateenitud aastate eest ning ühekordsed toetused.

26. Kõik väljamaksed, mis võetakse arvesse toetuste arvutamisel, loetakse töötasu hulka selle aja eest, mille eest neid arvutati, mitte aga selle aja eest, millal neid tegelikult saadi. Seejuures arvestatakse iga kuu kohta kvartalis üks kolmandik kvartali preemiast.

27. Toetuse arvutamisel võetakse aluseks töötasu viimasel ametikohal enne töövõimetuse tekkimist.

Kui tööline või teenistuja selle aja kestel, mille eest saadud töötasu võetakse toetuse arvutamise aluseks, viidi üle teisele töökohale või kui muutus ta töötasu (palgamäär) või töötasu vorm (üleviimine tunnitöölt tükitööle jne.), siis võetakse toetuse suuruse arvutamisel aluseks töötasu ainult viimase töökoha järgi või vastavalt töötasu kõigi päevade eest pärast töötasu vormi muutumist.

28. Töölistel ja teenistujatel, kes saavad kuupalka, võetakse toetuse arvutamisel aluseks kuupalk (ametipalk või personaalpalk), kaasa arvatud alalised lisatasud, mida nad said töövõimetuse tekkimise päevani.

Kui töölise või teenistuja poolt saadavad alalised lisatasud ületavad kogusummas tema ametipalga, siis arvutatakse toetust kahe ametipalga summast.

Kui töötaja saab mittetäielikku ametipalka, siis arvutatakse toetust tegelikult saadavast palgaosast.

29. Kuupalgalistel (p. 28) määratakse toetuse arvutamisel keskmine päevatöötasu kindlaks, jagades kuutöötasu töövõimetuse kuu kõigi tööpäevade arvule (graafiku järgi). Lähtudes keskmisest päevatöötasust ning olenevalt määratud toetuse suurusest (p. p. 17—23) arvutatakse päevane toetus. Kui seejuures kuutöötasu ületab 300 rubla, siis ei või ametiühingusse kuuluvatele töölistele ja teenistujatele antav toetus olla väiksem kui 8 rubla ja 40 kop. päevas (vähemalt 210 rubla kuus).*

Kui aga toetuse suurus kuulub ettenähtud määraga võrreldes vähendamisele (haiglas ravimisel, elukondliku trauma puhul või toetuse maksmisel pooles ulatuses perekondadega töölistele ja teenistujatele alates joomise tagajärjel tekkinud töövõimetuse üheteistkümnendast päevast), siis võetakse ettenähtud minimaalsest päevasest toetussummast (8 rubla 40 kopikat) vastav osa.

Toetuse üldsumma määramiseks korrutatakse ühele tööpäevale langev toetussumma töövõimetuse tagajärjel töölt puudutud tööpäevade arvuga.

30. Töölistele ja teenistujatele, kes saavad tükitöötasu, arvutatakse toetust nende keskmise töötasu järgi kahe viimase terve kalendrikuu eest, mis eelnesid selle kuu esimesele kuupäevale, milles tekkis töövõimetus. Kui tööline või teenistuja ei saanud ettenähtud 2 kuu jooksul töötasu (näiteks selle tõttu, et ta oli ajutiselt töövõimetu või oli korralisel puhkusel), siis lähtutakse toetuse arvutamisel töötasust tegelikult tööl oldud päevade eest selles kuus, milles tekkis töövõimetus.

Kui tööline või teenistuja on antud ettevõttes või asutuses ning antud ametikohal töötanud vähem kui 2 kuud enne seda kuud, milles tekkis töövõimetus, siis võetakse toetuse arvutamisel aluseks töötasu kogu tööaja eest kuni töövõimetuse tekkimise päevani.

Selline toetuse arvutamise kord võetakse aluseks ka teistel juhtudel, kui töötasu suurus oleneb toodangust.

31. Tükitöö alusel tasu saavatele töölistele ja teenistujatele toetuse arvutamisel jagatakse keskmise päevatöötasu määramiseks punktis 30 näidatud töötasu kõigi tööpäevade arvuga vastavalt graafikule sama aja kohta, mille kohta on võetud töötasu. Seejuures ei arvestata tööpäevade arvu hulka, millega töötasu jagatakse, ajutise töövõimetuse päevi ega rasedus- ning sünnituspuhkuse päevi, töölt puudumise päevi, mille jooksul säilis täielikult või osaliselt töötasu (korralised puhkused või lisapuhkused, õppekogunemised, tööseisakud, riiklike ja ühiskondlike ülesannete täitmisel jne.), samuti muid administratsiooni poolt kaaluvaiks tunnistatud põhjustel töölt puudumise päevi.

---

* Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra kohta käiva põhimääruse p. 29 esimene lõige on antud uues redaktsioonis vastavalt ÜAÜKN-i Presiidiumi 1955. a. 19. mai määrusele.

Kui tükitööljse keskmine päevatöötasu ületab kahekordse päevase tariifikohase palgamäära, siis võetakse toetuse arvutamisel aluseks kahekordne palgasumma.

Lähtudes keskmisest päevatöötasust (või vastaval juhul kahekordsest palgasummast) ja olenevalt määratud toetuse suurusest (punktid 17—23) arvutatakse päevane toetus. Kui seejuures keskmine päevatöötasu ületab 12 rubla (või kuutöötasu ületab 300 rubla), siis ei või ametiühingusse kuuluvatele töölistele ja teenistujatele antav toetus olla väiksem kui 8 rubla 40 kopikat päevas (vähemalt 210 rubla kuus).

Kui aga toetuse suurus kuulub ettenähtud määraga võrreldes vähendamisele (haiglas ravimisel, elukondliku trauma puhul või toetuse maksmisel pooles ulatuses perekondadega töölistele ja teenistujatele alates joomise tagajärjel tekkinud töövõimetuse üheteistkümnendast päevast), siis võetakse ettenähtud minimaalsest päevasest toetussummast (8 rubla ja 40 kopikat) vastav osa.

Toetuse üldsumma määramiseks korrutatakse päevane toetus töövõimetuse tõttu töölt puudutud päevade arvuga.

32. Töölistele ja teenistujatele, kes saavad kuupalka ning selle kõrval veel lisatasu, preemiaid, protsendilist lisatasu ning teisi väljamakseid, mille suurus muutub kuudega, arvutatakse toetust samade eeskirjade järgi nagu tükitöölistelegi (punktid 30 ja 31). Seejuures arvutatakse toetust keskmisest päevatöötasust, kuid mitte rohkem kui kahekordsest keskmisest päevapalgast või tariifsest palgamäärast.

33. Töölistele ja teenistujatele, kes ei saa ametipalka või ei oma tariifset palgamäära, arvutatakse toetust punktide 30—31 järgi või vastavalt punktile 32. Seejuures arvutatakse toetust keskmisest päevatöötasust, kuid mitte rohkem kui kahekordsest päevasest ametipalgast või vastava tööala ja kvalifikatsiooni tariifsest palgamäärast, mis on ette nähtud antud ametiühingu keskkomitee poolt.

34. Toetuse arvutamisel ei arvestata töötasu muutusi ajutise töövõimetuse perioodil (peale punktides 41, 42 ja 50 ette nähtud juhtude). Kui töötasule, mille järgi arvutati töötajale toetus, on teostatud juurdemaks, siis suurendatakse vastavalt sellele ka toetust.

Erireeglid toetuse arvutamiseks üksikjuhtudel

35. Töötajatele, kes ei oma kindlat tööle ilmumise graafikut (lektorid ja teised), määratakse päevase toetuse arvutamisel päevane toetus vastavalt punktidele 30—33, kusjuures töötasu jagatakse sama aja kalendripäevade üldsummaga, mille kohta on võetud töötasu. Päevade arvust, millega jagatakse töötasu, arvestatakse seejuures maha ainult need päevad, mille eest on makstud ajutise töövõimetuse toetust.

Toetuse üldsumma määramiseks korrutatakse päevane toetus töövõimetuse aja kõigi kalendripäevade arvuga.

36. Töölistele ja teenistujatele, kelle tööaega arvutatakse kuude viisi, kuid kelle tööpäevad töötingimuste tõttu korrapäratult vahelduvad puhkepäevadega (rongibrigaadide töötajad, trammitöötajad jt.), arvutatakse toetust üldistel alustel, kusjuures aga iga kuu üldine päevade või tundide arv, mille eest makstakse toetust, koos enne töövõimetuse tekkimise päeva töötatud päevade või tundide arvuga ei tohi üldkokkuvõttes ületada ettenähtud tööpäevade või -tundide kuunormi.

37. Kui töötaja ei saa oma põhitöökohalt täit ametipalka (palgamäära) ja seoses sellega töötab teises ettevõttes või asutuses kohakaasluse alusel, siis arvutatakse toetus mõlema töökoha palga järgi, seejuures aga mitte rohkem kui põhikoha täieliku palga (palgamäära) ulatuses.

38. Töövõime kaotamisel katseperioodi ajal (enne lõplikku tööle võtmist) makstakse toetust lähtudes töötasust selle kategooria või ametipalga (palgamäära) järgi, mis oli ette nähtud katsele võtmisel.

39. Töövõime kaotamisel töökohta siirdumise ajal (käesoleva põhimääruse punkt 5) arvutatakse toetust lähtudes ametipalgast (palgamäärast) vastavalt ametikohale, millele töötaja oli määratud või üle viidud.

40. Kui töövõimetus tekkis ajutiselt puuduva töötaja asendamise ajal ja kui asendajale oli seoses sellega antud kõrgem ametipalk (palgamäär), siis arvutatakse toetust selle kõrgema palga (palgamäära) alusel, kuid mitte kauem kui määratud asendamisaja eest, kui see aeg aga ei olnud kindlaks määratud, siis kuni töövõime taastumiseni või invaliidiks tunnistamiseni.

41. Kui töötajatele on töötingimuste kohaselt eri aastaaegadeks määratud erinev töötasu (näiteks navigatsiooni- ja talveperiood veetranspordi alal töötajail), siis arvutatakse päevane toetus töötasu alusel, mida tööline või teenistuja oleks saanud tööl käies. Kui ühel perioodil alanud töövõimetus jätkub teisel, siis makstakse toetust teise perioodi töötasu järgi alates sellest päevast, kus töötajate töötasu muudeti.

Tükitöölistele makstakse ülaltoodud juhtudel teisel perioodil toetust tariifse palgamäära alusel.

42. Masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade traktoribrigaadide töölistele töövõime kaotuse puhul põllutööde perioodil toetuse arvutamisel selle perioodi töövõimetuspäevade eest võetakse arvesse kõik raha- ja naturaalpalga liigid, mida nad saavad masina-traktorijaamalt või spetsialiseeritud jaamalt. Toetuse arvutamise aluseks võetud töötasu (kaasa arvatud ka naturaaltasu maksumus vastavalt riiklikele kokkuostuhindadele) ei tohi ületada vahetuses kahe töönormi täitmise eest maksmisele kuuluva töötasu kogusummat.

Kui põllutööde perioodil tekkinud töövõimetus kestab edasi ka

pärast selle perioodi lõppu, siis arvutatakse toetus teise perioodi töövõimetuspäevade eest, lähtudes selle perioodi jaoks ette nähtud tariifsest tunnitöötasu määrast.

Kui enne põllutööde perioodi tekkinud töövõimetus kestab edasi põllutööde perioodil, võetakse teise perioodi töövõimetuspäevade eest toetuse arvutamisel aluseks selle töötasu rahaline osa, mida tööline oleks võinud saada vahetusnormi täitmise eest.

43. Motoriseeritud kalapüügijaamade laevajuhtidele, motoristidele ja motoristiabidele, laevamehaanikutele ja rannaseadeldiste elektrikutele, kes töötavad nende jaamade koosseisus, arvutatakse kogu aasta kestel toetust garanteeritud töötasust.

44. Kui tööline või teenistuja, kes töötab Kaug-Põhja rajoonides või kaugetes maakohtades, mis on soodustuste suhtes võrdsustatud Kaug-Põhja rajoonidega, sai haiguslehe, siis väljaspool neid rajoone või maakohti viibimise aja eest arvutatakse talle toetust ilma lisatasudeta, mis on ette nähtud seoses tööga nendes rajoonides ja maakohtades.

45. Algkoolide, seitsmeaastaste koolide ja keskkoolide (kõikides süsteemides), töölis- ja maanoorte koolide, samuti kesk-eriõppeasutuste, tehnikumide, Tööjõureservide Peavalitsuse õppeasutuste ja lasteasutuste õpetajatele ja kasvatajatele arvutatakse ajutise töövõimetuse toetust tegeliku töötasu järgi kõigi pedagoogilise töö tundide eest (ühe või mitme töökoha järgi); arvesse võetakse ka lisatasu õpilaste kirjalike tööde kontrollimise, klassi juhatamise, kabinettide ja laboratooriumide juhatamise, tsükli- või ainekomisjonide ja praktika juhtimise eest. Toetuse arvutamisel aluseks võetud töötasu üldsumma ei tohi ületada kahekordset ametipalka (palgamäära), mida saadakse ettenähtud tundide normi järgi põhitöökohast.

Nimetatud õppeasutuste direktoritele (juhatajatele) ja õppeala juhatajatele, kes ühtlasi töötavad samas õpetajatena, arvutatakse ajutise töövõimetuse toetus lähtudes kogu töötasust, kaasa arvates ka tundide andmise tasu.

46. Kõrgemate õppeasutuste direktoritele, nende asetäitjatele, kateedrite juhatajatele ja direktorite asetäitjatele õppealal arvutatakse toetus ametipalgast, arvestamata pedagoogilise töö eest saadavat tasu.

Kõrgemate õppeasutuste professoritele ja õpetajatele arvutatakse toetus ametipalgast, arvestamata ükskõik milliste administratiiv-majanduslike ja teiste kohustuste täitmise eest saadud lisatasusid. Meditsiiniliste instituutide professoritel, dotsentidel ja assistentidel ei arvestata ka kliinikust saadavat tasu ravimise eest.

47. Kirjastuste, ajalehtede ja ajakirjade toimetuste ning raadioinformatsiooni komiteede koosseisuliste kirjanduslike töötajate toetus arvutatakse ametipalga (palgamäära) järgi, arvestamata lisatasusid, mida neile makstakse kirjandusliku honorari fondist.

Raadioinformatsiooni koosseisulistele tõlkijatele arvutatakse

toetus tegelikust töötasust, kuid mitte rohkem kui ametipalga ulatuses, mis on ette nähtud analoogilise kategooria diktoritele.

48. Töötajatele, kes saavad ametipalka (palgamäära) ettenähtud normide täitmisel (näitlejad, mõned kirjanduslikud töötajad jt.), arvutatakse toetus tegelikust töötasust, kuid mitte rohkem kui palga (palgamäära) ulatuses.

49. Jaekaubandusvõrgu (poodide, kioskite, telkide jne.) koosseisulistele töötajatele, kes saavad tasu protsentides realiseeritud kaupade väärtusest või olenevalt käibest, arvutatakse toetus summast, millest neile töötajatele arvutatakse sotsiaalkindlustusmaksu, kuid mitte rohkem kui kahekordsest ametipalgast (palgamäärast), mis on ette nähtud vastava ametiühingu keskkomitee poolt vastava kutse ja kvalifikatsiooniga töötajatele.

50. Kui töövõimetus tekkis töötamise ajal ja kestab edasi ettevõtte, tsehhi või osakonna tööseisaku ajal, siis makstakse toetust seisaku aja eest samas ulatuses, nagu selle aja eest makstakse töötasu sama kutse ja kvalifikatsiooniga töölistele ja teenistujatele, kuid mitte rohkem toetusest, mida antud tööline või teenistuja saaks toetuse arvutamise üldeeskirjade järgi.

Kui töövõimetus tekkis ettevõtte, tsehhi või osakonna ajutise seisaku ajal, siis toetust seisaku aja eest ei maksta.

Kui töövõimetus (sõltumata selle tekkimise ajast) jätkub pärast ettevõtte, tsehhi või osakonna käikulaskmist või pärast selle likvideerimist, siis makstakse toetust alates käikulaskmise või likvideerimise päevast selle töötasu alusel, mida tööline või teenistuja sai enne töö katkestamist.

51. Toetuse arvutamisel majateenijaile arvestatakse 200 protsenti rahalisest töötasust. Toetust makstakse töövõimetuse kõigi kalendripäevade eest.

5. Toetusest ilmajätmine

52. Töölised ja teenistujad, kes tahtlikult kahjustavad oma tervist tööst ning teistest kohustustest kõrvalehoidmise eesmärgil või teesklevad haigust (simuleerijad), jäetakse toetusest ilma; varem välja makstud toetused nõutakse ametiühingu-organisatsiooni poolt tagasi kohtu korras.

53. Töölised ja teenistujad, kes rikuvad neile raviva arsti poolt kindlaksmääratud režiimi, või kes mõjuva põhjuseta ei ilmu ettenähtud tähtajal arstlikule läbivaatusele või arstlikku tööekspertiisikomisjoni (ATEK), aga samuti sõidavad ajutise töövõimetuse perioodil ilma raviva arsti nõusolekuta või arstliku konsultatsiooni komisjoni (AKK) suunamiseta teise kohta, jäetakse toetusest ilma alates sellest päevast, mil eeskirju rikuti, ning ajaks, mille määrab kindlaks toetuse määranud ametiühingu-organisatsioon.

54. Haigestumise korral joomise või joomisega seoses olevate tegude (kaklus, haavamine jm.) tagajärjel jäetakse üksikud töölised ja teenistujad toetusest ilma kogu töövõimetuse ajaks (üksi-

kuteks loetakse töölised ja teenistujad, kelle ülalpidamisel ei ole lapsi, abikaasat või vanemaid).

Perekonda omavatele töölistele ja teenistujatele ei anta mainitud juhtudel toetust töövõimetuse esimese 10 kalendripäeva eest ning töövõimetuse üheteistkümnendast päevast makstakse toetust pooles suuruses.

55. Isikud, kes on mõistetud paranduslikele töödele töölt põhjuseta puudumise tõttu, jäetakse ajutise töövõimetuse toetuse saamise õigusest ilma kuueks kuuks, alates otsuse tegemise päevast. See eeskiri ei hõlma rasedus- ja sünnitustoetusi.

6. Toetuse määramine ja väljamaksmine

56. Ajutise töövõimetuse toetust määratakse ja makstakse välja ainult haiguslehe (töövõimetuslehe) alusel. Teised dokumendid ei või olla toetuse väljamaksmise aluseks.

Haiguslehe kaotamise puhul annab dublikaadi välja see organ, kes andis välja haiguslehe, kui näidatakse ette töökoha tõend selle kohta, et antud aja eest ei ole toetust makstud.

57. Töölised ja teenistujad esitavad ettevõtte või asutuse administratsioonile haiguslehe pärast ajutise töövõimetuse lõppemist tööle ilmumise päeval. Haiguslehe võib esitada järjekordsel palgamaksmisel väljamaksmiseks ka siis, kui töövõimetus veel jätkub. Sel juhul antakse töövõimetule välja haiguslehe pikendus, mille järgi toetust määratakse üldistel alustel.

Administratsioon kannab vajalikud märkused haiguslehe nendele osadele, millele on märgitud «Täidetakse tabelipidaja poolt» ja «Täidetakse kaadriosakonna poolt», ning annab siis haiguslehed (allkirja vastu nimekirjal) nende saamise päeval käitis- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustus-nõukogule toetuse määramiseks.

58. Käitis- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustus-nõukogu määrab iga haiguslehe järgi vastavalt käesolevale põhimäärusele õiguse toetusele, toetuse suuruse ja väljamaksmisele kuuluvate päevade arvu ning märgib haiguslehele oma otsuse, millele kirjutab alla nõukogu esimees.

Sotsiaalkindlustus-nõukogu märgib haiguslehes määratud toetuse suuruse kõikidel juhtudel protsentides töötasust vastavalt käesoleva põhimääruse punktidele 17—20, see tähendab 50, 60, 70, 80 või 90 protsenti töötasust (ametiühingu liikmetele).

Kui töövõimetus oli tingitud elukondlikust traumast, siis tehakse pärast toetuse suuruse märkimist märkus «Elukondlik trauma», kui aga haige viibis statsionaarsel ravil, siis tehakse märkus «Haiglaravil». Nende märkuste alusel vähendab asutuse või ettevõtte arvestusosakond toetuse arvutamisel toetuse suurust vastavalt käesoleva põhimääruse 22. või 23. punktile.

Pärast toetuse määramist annab sotsiaalkindlustus-nõukogu haiguslehed ettevõtte või asutuse arvestusosakonda toetuse arvu-

tamiseks ja väljamaksmiseks. Üleandmine toimub allkirja vastu nimekirjal. Samuti nimekirjaga antakse tasumisele mitte kuuluvad, kustutatud haiguslehed administratsioonile hoiule.

59. Töövigastuse tagajärjel tekkinud ajutise töövõimetuse toetust määratakse ainult õnnetusjuhtumi kohta koostatud akti põhjal. Sellise akti puudumisel võtab sotsiaalkindlustus-nõukogu viivitamatult tarvitusele abinõud selle koostamiseks ettevõtte või asutuse administratsiooni poolt. Üheaegselt toetuse määramisega otsustab sotsiaalkindlustus-nõukogu sel juhul ka regresshagi esitamise küsimuse ettevõtte või asutuse vastu.

Elukondliku trauma korral määratakse ajutise töövõimetuse toetust ainult pärast trauma põhjuste väljaselgitamist. Elukondliku trauma puhul peab olema haiguslehele juurde lisatud sotsiaalkindlustuse delegaadi õiend, mis selgitab trauma tekkimist. Kui elukondlikku traumat on põhjustanud teised isikud või ettevõtted (asutused), siis otsustatakse samaaegselt süüdlase vastu regresshagi esitamise küsimus.

60. Kui töölisel või teenistujal pole õigust antud haiguslehe järgi toetust saada, võtab sotsiaalkindlustus-nõukogu vastu otsuse toetuse andmisest keeldumise kohta ja märgib selle otsuse haiguslehele, näidates ühtlasi ära keeldumise põhjuse.

Simuleerimise, raviva arsti poolt kindlaks määratud ravirežiimi rikkumise, joomise või joomisega seoses olevate tegude tagajärjel haigestumise, samuti töölt põhjuseta puudumise juhtude arutamisel teeb sotsiaalkindlustus-nõukogu otsuse toetusest ilmajätmise kohta käesoleva põhimääruse punktide 52—55 põhjal.

Toetuse andmisest keeldumise põhjused märgib sotsiaalkindlustus-nõukogu haiguslehele, kusjuures toetuse andmisest keeldumise korral perekondadega töölistele ja teenistujatele käesoleva põhimääruse punkt 54 põhjal näidatakse ettenähtud toetuse üldine suurus ühes märkusega «Kuulub väljamaksmisele ainult alates töövõimetuse üheteistkümnendast päevast ja pooles suuruses».

61. Ajutise töövõimetuse toetus makstakse välja töötasu väljamaksmiseks määratud aegadel.

Puhkuse korral ravimiseks teises maakohas makstakse toetus ette välja kogu puhkuse aja eest, mis on määratud haiguslehega.

Puhkuse korral sanatooriumi- ja kuurordiraviks makstakse ette välja 70 protsenti määratud toetusest, kuna ülejäänud 30 protsenti makstakse välja pärast töölise või teenistuja sanatooriumist tagasitulekut.

Kui töölised ja teenistujad, kes on saanud haiguslehe alusel puhkust sanatooriumi- ja kuurordiravi ajaks, sõidavad sanatooriumist ära enne tuusikul ette nähtud tähtaega, siis toetust sanatooriumis mitte oldud päevade eest ei anta.

62. Õigust ajutise töövõimetuse toetusele, mis jäi saamata töölise või teenistuja surmapäevaks, omavad järgmised perekonnaliikmed:

a) lapsed, vennad ja õed, kui nad ei ole veel saanud 18-aastaseks või kui nad töövõimetuse tõttu olid surnu ülalpidamisel;

b) vanemad ja abikaasa (sõltumata vanusest ja töövõimest), kui nad elasid koos surnuga või olid tema ülalpidamisel.

Töölise või teenistuja surmapäevaks saamata jäänud toetuse väljaandmine toimub tõendi esitamisel suguluse kohta surnuga. Kui toetuse väljaandmist taotlevad mitu perekonnaliiget, siis jaotatakse toetus nende vahel võrdselt.

Saamata jäänud toetused ei kuulu arvestamisele surnu pärandisse.

63. Ajutise töövõimetuse toetuse määramisel tehakse töövigastus kindlaks tööga seotud õnnetusjuhtumite loetelu järgi (lisa 3), kutsehaigus aga kutsehaiguste loetelu järgi, mis on kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt kooskõlastatult ÜAÜKN-ga (lisa 4).

III. RASEDUS- JA SÜNNITUSTOETUS

64. Naistöölistele ja -teenistujatele antakse puhkust enne sünnitust 35 kalendripäeva ja pärast sünnitust 42 kalendripäeva ulatuses. Kahe või rohkema lapse korraga sündimise või ebanormaalse sünnituse puhul antakse pärast sünnitust puhkust 56 kalendripäeva ulatuses.

Rasedus- ja sünnituspuhkus antakse haiguslehe alusel, mille on välja andnud raviasutus (naistenõuandla, naiste- ja lastenõuandla, sünnitusmaja, haigla sünnitusosakond, polikliinik, ambulatoorium).

65. Toetust rasedus- ja sünnituspuhkuse aja eest antakse naistöölistele ja -teenistujatele, kes kuni raseduspuhkuse saamiseni on antud ettevõttes või asutuses pidevalt töötanud mitte vähem kui 3 kuud.

Pideva tööstaaži arvutamisel rakendatakse käesoleva põhimääruse IX peatüki eeskirju.

66. Kui raseduse tõttu töölt vabastamise päevast kuni sünnitamise päevani tegelikult puhkusel oldud päevade arv osutub suuremaks või väiksemaks ettenähtust, siis makstakse toetust kõigi päevade eest, mis tegelikult on sünnituseelsel puhkusel oldud. Sünnitusjärgset puhkust arvestatakse sünnitamise päevast alates, kaasa arvatud ka sünnitamise päev.

67. Kui raseduspuhkuse algus langeb korralise puhkuse ajale, siis antakse rasedus- ja sünnitustoetust üldistel alustel, korraline puhkus aga jätkub sünnitusjärgse puhkuse lõppemisel.

Kui raseduspuhkus algab palgata puhkuse ajal, siis palgata puhkusel olemise päevade eest rasedustoetust ei anta. Kui rasedus- ja sünnituspuhkus jätkub ka pärast palgata puhkuse lõppemist, siis antakse rasedus- ja sünnitustoetust palgata puhkuse lõppemisest arvates.

68. Pärast raseduse 196. päeva toimunud nurisünnituse puhul antakse sünnitustoetust üldistel alustel.

69. Toetust antakse samuti nagu tavalise haigestumise korral: a) abordi puhul, mis on tehtud meditsiiniliste näidustuste alusel haiglas või sünnitusmajas; b) iseenesliku abordi puhul, mis toimus enne raseduse 196. päeva (kaasa arvatud ka iseeneslik abort, mis algas väljaspool raviasutust ning lõppes raviasutuses).

Teistel abordijuhtudel toetust ei anta. Kui väljaspool raviasutust toimunud abort kutsus esile pikemaajalise haiguse, siis üksikutel erandjuhtudel võib maksta toetust haiguslehe alusel, mis on välja antud käitiskomitee või sotsiaalkindlustuse-nõukogu eriotsuse põhjal, ning ainult töövõimetuse 11. päevast arvates.

70. Rasedus- ja sünnitustoetust antakse naistöölistele ja -teenistujatele, kes on ametiühingu liikmed, järgmises ulatuses:

Täie töötasu ulatuses kogu puhkuse jooksul:

a) kui neil on vähemalt 3 aastat üldist tööstaaži, sellest vähemalt 2 aastat pidevat tööd antud ettevõttes või asutuses;

b) kui nad on alla 18 aasta vanad ja on antud ettevõttes või asutuses pidevalt töötanud vähemalt ühe aasta;

c) endistele partisanidele ja Isamaasõja invaliididele;

d) ordenikandjatele;

e) novaatoritele või tootmiseesrindlastele, kelle üldine tööstaaž on vähemalt üks aasta, sellest vähemalt 3 kuud antud ettevõttes.

3/4 töötasu ulatuses puhkuse esimese 20 kalendripäeva eest ning täies ulatuses ülejäänud päevade eest:

a) kui nad on antud ettevõttes või asutuses pidevalt töötanud vähemalt 2 aastat, kuid ei oma 3-aastast üldist tööstaaži;

b) kui nad on alla 18 aasta vanad ega oma aastast tööstaaži (kuid omavad vähemalt 3-kuulist pidevat tööstaaži).

2/3 töötasu ulatuses puhkuse esimese 20 kalendripäeva eest ning täies ulatuses ülejäänud päevade eest:

kui nad on antud ettevõttes või asutuses pidevalt töötanud 1 kuni 2 aastat.

2/3 töötasu ulatuses kogu puhkuse jooksul:

kui nad on antud ettevõttes või asutuses töötanud vähem kui aasta (kuid pidevalt vähemalt 3 kuud).

71. Naistöölistele ja -teenistujatele, kes ei ole ametiühingu liikmed, antakse rasedus- ja sünnitustoetust 1/2 töötasu ulatuses puhkuse esimese 30 kalendripäeva eest ning 2/3 töötasu ulatuses ülejäänud päevade eest.

72. Rasedus- ja sünnitustoetust arvutatakse kogu töötasust vastavalt käesoleva põhimääruse 24. punktile, kuid töötasu piira-

miseta kahekordse ametipalgaga või kahekordse tariifse palgamääraga (tükitöötasu).

Toetust selles ulatuses, mis on ette nähtud punktides 70 ja 71, antakse puhkuse iga kalendriperioodi tööpäevade eest.

73. Rasedustoetus makstakse välja kogu raseduspuhkuse aja eest ette, sünnitustoetust aga makstakse palgamaksmise päevadel.

Kui raseduspuhkus, mille eest toetus on ette välja makstud, osutub tegelikult lühemaks ettenähtust, siis arvestatakse sellega seoses liigselt makstud summa sünnitusjärgse toetuse hulka. Kui raseduspuhkus osutub tegelikult pikemaks ettenähtust, siis tehakse vastav juurdemaks.

74. Rasedus- ja sünnitustoetuste määramisel, arvutamisel ja väljamaksmisel rakendatakse vastavalt käesoleva põhimääruse punkte 5, 25—51, 56—58 ja 62. Seejuures ei rakendata eeskirju, mis käsitlevad keskmise töötasu või toetuse alam- ja ülemmäärasid.

IV. LAPSE SÜNNI TOETUS

75. Lapse sünni toetus koosneb ühekordsest toetusest imikuvarustuse muretsemiseks ja lapse toitmise toetusest.

76. Lapse sünni toetust makstakse ühele vanemaist (isale või emale), kui ta lapse sündimise päevaks on antud ettevõttes või asutuses pidevalt töötanud vähemalt 3 kuud.

Lapse sünni toetuse määramisel rakendatakse käesoleva põhimääruse IX peatükis toodud pideva tööstaaži arvestamise eeskirju.

77. Lapse sünni toetust ei anta, kui toetust taotleva lapsevanema keskmine kuutöötasu lapse sünnikuule eelnenud kahe kalendrikuu jooksul ületas 500 rubla. Seejuures võetakse arvesse kogu tegelik töötasu ning ka pension, kui lapsevanem seda saab.

Kui tähendatud 2 kuu jooksul lapsevanem ei töötanud kõigil tööpäevadel ajutise töövõimetuse tõttu (või lapse ema oli raseduspuhkusel), siis võetakse lapse sünni toetuse väljamaksmisel aluseks keskmine päevatöötasu, mille järgi arvutati haiguslehe alusel saadav toetus. Kui keskmine päevatöötasu ületab 20 rubla, siis lapse sünni toetust ei anta.

78. Söetööstuses allmaatöödel töötavatele töölistele ja insenertehnilistele töötajatele makstakse lapse sünni toetust sõltumata staažist ja töötasu suurusest:

a) kombainide, soonimismasinate ja soonimis-laadimismasinate masinistidele, soonimismasinate masinistide abidele, kombainimasinistide ja soonimis-laadimismasinate masinistide abidele nende masinate juhtimise alal ning tööete rajamise ja kindlustamise alal, vagonettide käsitsilaadijatele, söepuurijatele, eetöölistele, lahtiraielaadijatele, lahtiraiujatele, söe pealelaadijatele, laavatoestajatele — tingimusel, et nad 2 kuu jooksul enne toetuse taotlemist täitsid söetootmise normi;

b) mäemeistritele, kaevandusjaoskondade ülematele ja mehaanikutele ning nende abidele tingimusel, et 2 kuu jooksul enne toetuse

taotlemist täitsid nende poolt teenindatavad jaoskonnad või laavad kinnitatud tootmisplaani.

79. Kui lapse ema koos lapsega elab maal ning kuulub kolhoosi koosseisu, siis makstakse talle toetust ainult imikuvarustuse muretsemiseks.

80. Toetuse saamise õiguse kindlakstegemisel loetakse tööline või teenistuja lapse isaks, kui ta on lapse emaga registreeritud abielus.

81. Lapse sünni toetust makstakse ka siis, kui laps sündis pärast isa surma, kellel oli surmapäevani õigus toetusele. Surnu loetakse lapse isaks, kui tema surmapäevast lapse sündimiseni ei ole möödunud rohkem kui 9 kuud.

82. Lapse sünni toetust makstakse ka siis, kui vanemad kaotasid pärast toetuse määramist õiguse toetusele.

83. Kui laps on vanemateta, siis makstakse toetus hooldajale.

84. Lapse sünni toetust ei maksta, kui laps sündis surnult.

85. Ühekordset toetust vajaliku imikuvarustuse muretsemiseks makstakse 120 rubla. Toetust lapse toitmiseks makstakse 180 rubla. Kaksikute või kolmikute sünni puhul makstakse sünnitoetust iga lapse kohta eraldi.

86. Ühekordne toetus imikuvarustuse muretsemiseks makstakse välja pärast sünnitust vajalike dokumentide esitamise päeval.

Toetust lapse toitmiseks makstakse kahes osas. Toetuse esimene osa (100 rubla) makstakse välja koos imikuvarustuse muretsemiseks määratud toetusega, kuna toetuse teine osa (80 rubla) makstakse välja lapse 5-kuuseks saamisel.

87. Lapse sünni toetuse määramise aluseks on järgmised dokumendid, mida peab esitama sotsiaalkindlustus-nõukogule toetust taotlev lapsevanem:

a) lapse sünnitunnistus perekonnaseisuaktide büroolt;

b) tõend lapsevanema töötasu suuruse kohta kahe viimase kalendrikuu eest enne lapse sündimise kuu 1. päeva;

c) tõend lapse elukoha kohta ning kui laps asub maal, siis ka külanõukogu tõend selle kohta, kas ema kuulub kolhoosi koosseisu.

Lapsevanema pideva tööstaaži märgib ettevõtte või asutuse kaadriosakond perekonnaseisuaktide büroo poolt välja antud sünnitunnistuse pöördele (kooskõlas käesoleva põhimääruse IX peatükiga).

88. Esitatud dokumentide alusel ning kooskõlas käesoleva põhimäärusega teeb sotsiaalkindlustus-nõukogu kindlaks toetuse saamise õiguse ja teeb perekonnaseisuaktide büroo tõendi pöördele pealdise:

a) ühekordse toetuse väljamaksmise kohta vajaliku imikuvarustuse muretsemiseks 120 rubla suuruses;

b) lapse toitmise toetuse esimese osa väljamaksmise kohta 100 rubla suuruses.

Pärast seda tagastatakse toetuse saajale kõik dokumendid, mil-

lised ta esitab ettevõtte või asutuse arvestusosakonnale. Arvestusosakond maksab ülaltähendatud summad välja samal päeval.

89. Üheaegselt dokumentide tagastamisega (p. 88) annab sotsiaalkindlustus-nõukogu toetuse saajale vastava vormi kohase talongi lapse toitmise toetuse teise osa saamiseks.

Selle talongi esitab toetuse saaja ettevõtte või asutuse arvestusosakonnale alles siis, kui laps on saanud viiekuuseks. Seejuures peab ta esitama administratsioonile majavalitsuse, lastesõime, nõuandla vms. tõendi selle kohta, et laps on elus.

Esitatud talongi alusel maksab arvestusosakond samal päeval välja lapse toitmise toetuse teise osa.

90. Lapse sünni toetus, mis on saamata lapsevanema surma tõttu, kellel oli õigus sellele toetusele, makstakse välja lapse teisele vanemale või isikule, kes last kasvatab.

V. MATUSETOETUS

91. Matusetoetust antakse töölise või teenistuja surma korral. Matusetoetust makstakse ka töölise või teenistuja järgmiste perekonnaliikmete surma korral, kui need perekonnaliikmed olid töölise või teenistuja ülalpidamisel: a) abikaasa; b) alla 18 aasta vanused või töövõimetud (sõltumata vanusest) lapsed, vennad ja õed; c) vanemad; d) vanaisa ja vanaema.

Ülalpeetavateks ei loeta neid perekonnaliikmeid, kellel on iseseisvad ülalpidamise allikaid (saavad töötasu, pensioni, stipendiumi, on kolhoosi liikmed jm.).

92. Toetus töölise või teenistuja matmiseks makstakse välja tema perekonnaliikmetele või nendele isikutele, organisatsioonidele või asutustele, kes võtsid enda peale matuse korraldamise.

Matusetoetust ei maksta organisatsioonidele ja asutustele, kelle kohustuseks on matuste korraldamine omal kulul (haiglad, invaliidide-asutused jne.).

Toetus perekonnaliikme matmiseks makstakse välja töölisele või teenistujale endale.

93. Matusetoetust ei maksta nurisünnituse puhul, mis tekkis enne 7. raseduskuu möödumist.

94. Matusetoetust makstakse järgmisel määral:

a) kui matused toimuvad linnas, uusehitusel või töölisasulas: surnute matmiseks, kes surid enne 10. eluaastat, 100 rubla ja pärast 10. eluaastat — 200 rubla;

b) kui matused toimuvad maal: surnute matmiseks, kes surid enne 10. eluaastat, 50 rubla ja pärast 10. eluaastat — 100 rubla.

95. Rahalise toetuse maksmise asemel võivad ametiühingu-organisatsioonid korraldada matuseid sotsiaalkindlustussummade arvel. Matusekulud sotsiaalkindlustussummade arvel ei või seejuures ületada saada olevat toetust (p. 94).

96. Töölise või teenistuja surma korral tuleb matusetoetuse saa-

miseks esitada sotsiaalkindlustus-nõukogule perekonnaseisuaktide büroo tunnistus surma kohta, perekonnaliikme surma korral aga peale surmatunnistuse veel majavalitsuse, asula- või külanõukogu tõend surnu vanuse ja sugulusastme kohta töölise või teenistujaga ning selle kohta, et surnu oli töölise või teenistuja ülalpidamisel.

97. Esitatud dokumentide alusel ning vastavalt käesolevale põhimäärusele teeb sotsiaalkindlustus-nõukogu kindlaks õiguse toetusele ja toetuse suuruse ning teeb surmatunnistuse pöördele pealdise toetuse määramise ja selle suuruse kohta, mis kinnitatakse sotsiaalkindlustus-nõukogu esimehe allkirjaga.

Pärast seda tagastatakse toetuse saajale kõik dokumendid nende esitamiseks ettevõtte või asutuse arvestusosakonnale, kes toetuse samal päeval välja maksab.

98. Kui tööline või teenistuja ei surnud oma töökohas, siis matusetoetus määratakse ja makstakse välja matmise kohas vastava ametiühingu rajooni-, linna-, oblasti- või kraikomitee poolt.

VI. ÜMBERKVALIFITSEERIMISE TOETUS

99. Töölised ja teenistujad, kes seoses haigestumisega tuberkuloosi vajavad üleviimist teisele tööle (p. 15), ning kui see antud ettevõttes pole võimalik, suunatakse arstliku tööekspertiisikomisjoni (ATEK) otsuse põhjal ümberkvalifitseerimise kursustele.

100. Ümberkvalifitseerimise kursustel viibimise aja eest, kuid mitte rohkem kui 3 kuu eest, makstakse töölisele või teenistujale toetust 50 protsendi ulatuses viimase kahe kuu keskmisest töötasust enne selle kuu 1. päeva, mil tekkis töövõimetus või mil ta oli saadetud kursustele. Toetuse suurus ei või ületada 300 rubla kuus.

Keskmine töötasu arvutatakse samade eeskirjade järgi, mida rakendatakse ajutise töövõimetuse toetuse arvutamisel.

101. Ümberkvalifitseerimise toetus määratakse kursuste administratsiooni igakuulise tõendi alusel toetuse saaja kursustel viibimise kohta.

Sotsiaalkindlustus-nõukogu teeb tõendi pöördele pealdise toetuse määramise kohta antud kuul ning tasumisele kuuluvate päevade arvu kohta, mis kinnitatakse nõukogu esimehe allkirjaga.

Pärast seda tagastatakse tõend toetuse saajale selle esitamiseks ettevõtte või asutuse arvestusosakonnale, kes jooksva kuu toetuse mitte hiljem kui järgmise kuu 5. päeval välja maksab.

VII. TÖÖLISTELE JA TEENISTUJATELE TOETUSE ANDMISE ERIEESKIRJAD

102. Noortele spetsialistidele, kes on suunatud tööle ministeeriumide ja keskasutuste lähetuskirjadega pärast kõrgema või kesk-eriõppeasutuse või aspirantuuri lõpetamist, antakse enne tööleasumist

tekkinud ajutise töövõimetuse korral toetust alates tööle ilmumiseks määratud päevast, kui selleks ajaks ajutine töövõimetus veel jätkub.

Sünnituseelse puhkuse andmisel noortele naisspetsialistidele, kes on suunatud tööle ministeeriumide ja keskasutuste lähetuskirjadega pärast õppeasutuse lõpetamist, antakse rasedus- ja sünnitustoetust sõltumata sellest, kui kaua nad on töötanud. Kui rasedus- ja sünnituspuhkus on antud enne töötamise algust, siis antakse toetust tööle ilmumiseks määratud päevast alates.

Ajutise töövõimetuse toetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse suurus määratakse üldalustel ja arvutatakse ametipalgast (palgamäärast) selle ametikoha järgi, millele noor spetsialist oli suunatud.

Ajutise töövõimetuse toetus ning rasedus- ja sünnitustoetus määratakse ja makstakse käesolevas punktis nimetatud noortele spetsialistidele välja töökohalt, kuhu noor spetsialist on suunatud.

103. Hooajatöölistele ja -teenistujatele makstakse töövigastuse või kutsehaiguse tagajärjel tekkinud ajutise töövõimetuse korral toetust üldalustel.

Muudel ajutise töövõimetuse juhtudel makstakse hooajatöölistele ja -teenistujatele toetust, kui nad töövõimetuse tekkimise päevaks on töötanud viimase aasta kestel vähemalt 3 kuud või viimase 2 aasta kestel vähemalt 10 kuud. Sel juhtumil antakse toetust tööpäevade eest mitte kauemaks kui 75 kalendripäevaks.

Nais-hooajatöölistele antakse rasedus- ja sünnitustoetust, kui nad raseduspuhkuse saamiseni töötasid antud ettevõttes pidevalt vähemalt 3 kuud (arvestades pidevat tööd ka eelmisel hooajal, kui pidev tööstaaž hooaegadevahelise palgata puhkuse ajal säilib).

Hooajatöölistele ja -teenistujatele antakse lapse sünni toetust (vastavalt käesoleva põhimäärusega kehtestatud eeskirjadele), kui laps sündis töötamise perioodil.

Matusetoetust hooajatööliste perekonnaliikmetele matmiseks ei anta.

Hooajatöölisteks ja -teenistujateks loetakse käesolevas põhimääruses töötajad nendel töödel, mis on ära toodud juurdelisatud loetelus (lisa 5) või liiduvabariikide endiste töö rahvakomissariaatide loeteludes.

Peale selle loetakse hooajatöölisteks:

a) hooajatöölised, kes töötavad metsavarumis- ja parvetamistöödel;

b) sovhooside, masina-traktorijaamade ja spetsialiseeritud jaamade hooajatöölised.

104. Kvalifikatsiooni tõstmise, ümberkvalifitseerimise ja kaadri ettevalmistamise koolide ja kursuste õpilastel on õigus toetusele käesoleva põhimääruse järgi üldalustel, kui nad vahetult enne kooli või kursustele astumist töötasid töölistena või teenistujatena. Ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust

makstakse neile õppeperioodiks töökoha järgi säilitatava töötasu summast lähtudes, mitte arvesse võttes stipendiumi.

105. Kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste õpilastel (kaasa arvatud partei- ja ametiühingukoolide õpilased) ning aspirantidel on õigus üldalustel saada lapse sünni toetust, kui nad vahetult enne kõrgemasse õppeasutusse või aspirantuuri astumist töötasid töölistena või teenistujatena.

Lapse sünni toetuse väljamaksmisel käesolevas punktis nimetatud õpilastele ja aspirantidele võetakse töötasu asemel aluseks stipendium ning selle toetuse määramisel loetakse õppeperiood või aspirantuuris oleku aeg pideva tööstaaži hulka.

Käesolevas punktis nimetatud õpilaste ja aspirantide või nende perekonnaliikmete surma korral antakse matusetoetust üldalustel.

Õpilastele ja aspirantidele määrab toetused selle ametiühingu komitee, kuhu nad kuuluvad, välja maksab toetused õppeasutuse administratsioon.

106. Töölised ja teenistujad, kes on kutsutud tegevväkke ja kellel viimase töötasu väljamaksmise päevani oli õigus saada lapse sünni toetust, säilitavad selle õiguse tegevväes oleku ajal, kui laps sündis 9 kuu jooksul pärast seda päeva.

NSV Liidu relvastatud jõudude ridadesse kutsutud töölise või teenistuja enda või tema perekonnaliikme surma korral antakse matusetoetust, kui töölise või teenistuja viimase töötasu väljamaksmise päevast pole möödunud rohkem kui kuu.

107. Oma kodus töötavatel töölistel, kui nad oma isikliku tööga täidavad ettevõtte poolt antud tööülesandeid ainult ettevõtte materjalist, on õigus toetusele üldalustel. Toetuse saamise õigus on ainult töötajal, kelle nimele on välja antud palgaraamat.

108. Mittekoosseisulistele kindlustusagentidele, kes töötavad ainult Riiklikus Kindlustuses ega oma kohakaasluse alusel teist töökohta, makstakse toetust vastavalt käesolevale juhendile tingimusel, kui 2 viimase kalendrikuu jooksul, mis eelnesid toetuse andmise kuule, agent tagas kindlustusmaksude laekumist keskmiselt ühe kuu kohta järgmiste summade ulatuses: Moskvas, Leningradis ja liidu-vabariikide pealinnades — 2500 rubla; muudes vabariikliku alluvusega linnades ning oblastite ja kraide keskustes — 2000 rubla; ülejäänud linnades, töölis- ja suvitusasulates — 1500 rubla; maal — 1000 rubla.

109. Mittekoosseisulistele treeneritele-pedagoogidele, kes alaliselt töötavad laste spordikoolides, ametiühingute spordisektsioonides ja spordiklubides ning kes saavad tunnitasu, makstakse käesoleva põhimääruse alusel toetust tingimusel, kui viimase kahe kalendrikuu jooksul selle kuu esimeseks päevaks, mille kestel algas töövõimetus, töötaja andis keskmiselt 75 tundi kuus (ühes või mitmes kehakultuuriorganisatsioonis).

Ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust arvutatakse tegelikust töötasust (kaasa arvatud töötasu teistes kehakultuuriorganisatsioonides), kuid sellise arvestusega, et töö-

tasu üldsumma, millest arvutatakse toetus, ei ületaks samasuguse staaži ja haridusega koosseisulise treeneri palka (palgamäära).

110. Mittekoosseisulistele töötajatele trükitoodete levitamise alal (raamatulevitajatele), kes töötavad kirjaliku töölepingu põhjal ja kellel ei ole kohakaasluse alusel teist töökohta, makstakse toetusi üldalustel sõltumata nende töö tasustamise viisist.

111. Töölistele ja teenistujatele, kes töötavad üksikute kodanike koduses majapidamises (sekretäridele, majateenijatele, autojuhtidele, karjastele jt.), samuti valvuritele, remondi- ja ehitustöölistele ning kütjatele, kes teenindavad usulisi organisatsioone, antakse toetust üldalustel järgmiste muudatustega:

a) rasedus- ja sünnitustoetust antakse, kui naine töötas raseduspuhkuse alguseni pidevalt vähemalt 6 kuud (ühes või mitmes töökohas; iga töövaheaeg võib olla mitte rohkem kui 15 päeva);

b) lapse sünni toetust antakse, kui toetust taotlev lapsevanem töötas lapse sündimise päevani pidevalt vähemalt 12 kuud (ühes või mitmes töökohas; iga töövaheaeg võib olla mitte rohkem kui 15 päeva) ning kui lapsevanema keskmine kuutöötasu ei ületa punktis 77 toodud määrasid;

c) ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust antakse järgmises suuruses:

töötajatele, kes on olnud ametiühingu liikmed vähemalt 1 aasta — $^2/_3$ töötasu ulatuses töövõimetuse või raseduspuhkuse esimese 20 kalendripäeva eest; ajutise töövõimetuse ülejäänud päevade eest 90 protsendi ulatuses töötasust, rasedus- ja sünnituspuhkuse ülejäänud päevade eest aga täie töötasu ulatuses;

töötajatele, kes on olnud ametiühingu liikmed vähem kui 1 aasta — $^2/_3$ töötasu ulatuses kogu töövõimetuse või rasedus- ja sünnituspuhkuse jooksul;

töötajatele, kes ei ole ametiühingu liikmed — $^1/_2$ töötasu ulatuses kogu töövõimetuse (või rasedus- ja sünnituspuhkuse) jooksul.

Käesolevas punktis nimetatud töötajatele määratakse ja makstakse toetus välja ametiühingu rajooni-, linna- või rühmakomiteede poolt kõrgemalseisvalt ametiühingu-organisatsioonilt saadavate eriassigneeringute arvel.

112. Ajutistel töödel töötajatele antakse töövigastusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse toetust üldalustel, muudel põhjustel tekkinud ajutise töövõimetuse toetust aga mitte rohkem kui 75 kalendripäeva jooksul.

113. Aresti all oleku ja kohtumeditsiinilise ekspertiisi aja eest ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust ei anta. Kui töövõimetus või rasedus- ja sünnituspuhkus kestab ka pärast vabanemist ja kui töötaja on ennistatud tööle, siis antakse toetust alates ennistamise päevast.

114. Kohtu määruse põhjal sundravile suunatud isikutele sundravi jooksul ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust ei anta.

115. Isikutele, kes on mõistetud paranduslikele töödele, kuid

mitte omavolilise töölt lahkumise eest, ning kannavad karistust oma endisel töökohal, antakse ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust vastavalt tööstaažile, mis neil oli paranduslikele töödele mõistmise ajani.

Isikutele, kes kannavad paranduslike tööde näol määratud karistust väljaspool oma töökohta, antakse ajutise töövõimetuse toetust mitte varem kui 6 kuu möödumisel paranduslike tööde algusest, rasedus- ja sünnitustoetust aga mitte varem kui 3 kuu möödumisel. Nimetatud toetuste suuruse kindlaksmääramisel sel juhul endist pidevat tööstaaži ei arvestata.

Ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust paranduslikel töödel olijatele arvutatakse töötasust, millest on maha arvestatud kohtuotsusega kinnipidamisele kuuluv summa.

Lapse sünni toetust makstakse paranduslikel töödel olijatele, kui nad kannavad karistust oma endisel töökohal.

Paranduslikel töödel olija enese või tema perekonnaliikme surma korral makstakse matusetoetust, kui paranduslikke töid tehti endisel töökohal.

VIII. TOETUSTE MÄÄRAMISE JA VÄLJAMAKSMISE ÜLDEESKIRJAD

116. Toetused käesoleva põhimääruse alusel määratakse töölise või teenistuja töökoha (kust ta saab töötasu) vabriku-, tehase- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustus-nõukogu poolt.

Nendes ettevõtetes, kus ametiühingu tsehhikomiteede juures on olemas tsehhi sotsiaalkindlustus-komisjonid, määratakse toetused viimaste poolt.

Nendes ettevõtetes ja asutustes, kus ei ole sotsiaalkindlustus-nõukogusid ega -tsehhikomisjone, määratakse toetused vahetult ametiühingu vabriku-, tehase- või kohaliku komitee poolt.

Väikestes ettevõtetes ja asutustes, kus ei ole vabriku-, tehase- või kohalikke komiteesid, määratakse toetused töölistele ja teenistujatele ametiühingu rajooni-, linna- või rühmakomiteede poolt.

117. Ajutise töövõimetuse toetust ning rasedus- ja sünnitustoetust määratakse ja makstakse välja töölise või teenistuja töökoha järgi ka sel juhul, kui töövõimetus tekkis väljaspool ettevõtte või asutuse asukohta (näiteks lähetuse, korralise puhkuse jne. ajal).

Erandjuhtudel võidakse tähendatud toetusi määrata ja välja maksta töölise või teenistuja asukohas vastava ametiühingu rajooni-, linna-, oblasti- või kraikomitee poolt.

118. Toetused määratakse sotsiaalkindlustus-nõukogu otsusega, mitte aga ametiühingukomitee esimehe ainuisikulise korralduse põhjal.

Töötraumast või elukondlikust traumast tingitud töövõimetuse toetus määratakse toetusesaaja juuresolekul, kui tema tervislik olukord võimaldab ilmuda nõukogu istungile.

Kõik nõukogu otsused toetuste asjus kantakse istungiprotokolli.

119. Ettevõtte või asutuse pea- (vanem-) raamatupidaja vastutab koos ametiühingukomiteega toetuste õige määramise, arvutamise ja väljamaksmise eest.

Kui toetuse määramisel või töölise või teenistuja tööstaaži kindlakstegemisel esineb kehtiva seadusandluse rikkumisi või väljamaksmiseks esitatud dokumendid on valesti vormistatud, siis on ettevõtte või asutuse pea- (vanem-) raamatupidaja kohustatud need väljamaksmist teostamata koos neis leiduvate vigade kirjaliku loeteluga tagastama sotsiaalkindlustus-nõukogule.

Pea- (vanem-) raamatupidaja arvamusega mitte nõustumise korral pöördub sotsiaalkindlustus-nõukogu tekkinud vaidluse lahendamiseks käitis- või kohaliku komitee kaudu kõrgemalseisva ametiühingu-organi poole, kelle otsus on lõplik.

120. Kõik käesolevas määruses ette nähtud toetused makstakse välja ettevõtte või asutuse administratsiooni poolt neilt sisse nõutavate sotsiaalkindlustusmaksude arvel.

121. Kulutusi toetuste väljamaksmisel, mis on tehtud vastava ametiühingu-organi sellekohase otsuseta, või mille tegemisel on rikutud eeskirju, mis määravad õigust toetusele, toetuse suurust, pideva tööstaaži kindlakstegemise korda ning toetuse arvutamise ja väljamaksmise korda, või mis on tehtud valesti vormistatud dokumentide alusel, ei kanta sotsiaalkindlustusmaksude arvele, vaid ettevõtte või asutuse arvele.

122. Toetust, mida pole kätte saadud tähtajaliselt (täielikult või osaliselt), võib taotleda ametiühingu-organilt mitte hiljem kui 6 kuu jooksul, arvates töövõime taastumise või invaliidsuse määramise päevast, lapse sündimise päevast või surmapäevast. Seejuures antakse ajutise töövõimetuse toetust tagantjärele mitte rohkem kui 12 kuu eest.

Toetuse maksmisel tagantjärele (täielikult või osaliselt) ametiühingu-organite initsiatiivil (näiteks toetuste määramise ja väljamaksmise õigsuse kontrollimise tulemusel) peetakse silmas samu tähtaegu. Juurdemaks varem määratud toetustele tehakse kõigil juhtudel sotsiaalkindlustus-nõukogu täiendava eriotsuse alusel.

123. Enammakstud toetussummasid võib toetuse saajalt kinni pidada juhul, kui enammaksmine toimus arvutusvea (aritmeetilise vea) tõttu või toetuse saaja kuritarvituse tagajärjel (dokumentide võltsimine jne.).

Kinnipidamist teostatakse toetuse järgnevatest väljamaksetest või töötasust. Iga järgneva väljamakse korral peetakse kinni mitte rohkem kui 20 protsenti töölisele või teenistujale antud korral makstavast summast. Kinnipidamine toimub ettevõtte, asutuse või tsehhi arvestusosakonna kaudu sotsiaalkindlustus-nõukogu otsuse alusel. Arvutusvea tõttu toimunud enammaksmiste kohta võib sellist otsust teha mitte hiljem kui 3 kuud toetuse määramise päevast, kuritarvituste tõttu toimunud enammaksmiste kohta piiramata tähtaja jooksul.

Kui tööline või teenistuja ei tööta enam antud ettevõttes või asutuses, siis nõutakse enammakstud toetussummad sisse tema töökoha või pensioni saamise koha kaudu kohtu korras.

Toetuste saamisel kuritarvitustes (dokumentide võltsimine jne.) süüdi olevad isikud võetakse sotsiaalkindlustus-nõukogu otsuse põhjal kohtulikule vastutusele.

Muudel enammaksmise juhtudel, s. o. kui ei ole tegemist arvutusveaga või kuritarvitusega, enammakstud summasid töölistelt ja teenistujatelt sisse ei nõuta.

124. Nii väljamakstud kui ka väljamaksmisele mitte kuuluvaid haiguslehti, samuti kõiki teisi dokumente, mis on esitatud toetuste väljamaksmiseks, säilitatakse ettevõtte või asutuse arvestusosakonnas nagu rahalisi dokumente. Haiguslehed säilitatakse eraldi kõigist teistest kuludokumentidest.

125. Ametiühingu-organisatsioonid jälgivad pideva kontrolli korras ettevõtte või asutuse administratsiooni poolt teostatava toetuste väljaarvutamise ja väljamaksmise õigsust.

Sotsiaalkindlustus-nõukogu või -tsehhikomisjoni, ametiühingu vabriku-, tehase-, kohaliku, oblasti-, krai-, vabariikliku või keskkomitee nõudmisel esitab ettevõtte või asutuse administratsioon kontrollimiseks dokumendid toetuste väljamaksmise kohta igal ajal, kuid mitte rohkem kui kontrollimise aastale eelneva kalendriaasta kohta.

126. Kaebused toetuse andmisest keeldumise või selle suuruse ebaõige määramise kohta võidakse esitada mitte hiljem kui 3 kuu jooksul selle otsuse tegemise päevast, mille kohta kaebus käib.

Sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjonide otsuste peale võib kaevata ametiühingu tsehhikomiteedele.

Ametiühingu tsehhikomiteede ja sotsiaalkindlustus-nõukogude otsuste peale võib kaevata ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalikule komiteele.

Ametiühingu vabriku-, tehase- ja kohalike komiteede otsuste peale võib kaevata ametiühingu oblasti-, krai- või vabariiklikule komiteele (või vastavalt keskkomiteele, kui käitiskomitee sellele vahetult allub), kelle otsus on lõplik.

Toetuste määramise, arvutamise ja väljamaksmise küsimused ei kuulu läbivaatamisele kohtuorganites.

127. Kaebused ettevõtte või asutuse peale määratud toetuse ebaõige väljamaksmise või väljamaksmisega viivitamise kohta esitatakse ametiühingu vabriku-, tehase- või kohalikule komiteele.

IX. PIDEVA TÖÖSTAAŽI KINDLAKSTEGEMISE KORD

128. Töölistele ja teenistujatele ajutise töövõimetuse toetuse, rasedus- ja sünnitustoetuse ning lapse sünni toetuse määramisel tehakse pidev tööstaaž kindlaks viimase pideva töötamise kestuse järgi antud ettevõttes või asutuses. Pidev tööstaaž säilib vasta-

valt kehtivale seadusandlusele ka üleminekul teisele tööle järgmistel juhtudel:

a) ühest ettevõttest või asutusest teise üleviimisel antud süsteemi kõrgemalseisva organi korraldusel või NSV Liidu Ministrite Nõukogu või liiduvabariigi ministrite nõukogu korralduse või määruse alusel;

b) teisele tööle komandeerimisel ühiskondliku (partei, ametiühingu, komsomoli) organisatsiooni otsusega;

c) üleminekul teisele tööle seoses valitavale ametikohale valimisega;

d) üleminekul tööle masina-traktorijaamadesse, spetsialiseeritud jaamadesse ning sovhoosidesse majandus-, nõukogude, partei, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide lähetusel, samuti üleminekul tööle nimetatud jaamadesse ja sovhoosidesse omal soovil;

e) üleminekul tööle masina-traktorijaamadesse või spetsialiseeritud jaamadesse, sovhoosidesse või teistesse ettevõtetesse seoses plaanipärase ümberasumisega teise maakohta ümberasustamisorganite poolt välja antud ümberasumispileti alusel, kui ümberasumisega seoses olev töövaheaeg ei ületa üht kuud (arvestamata asumiskohta sõiduks kuluvat aega);

f) üleminekul konkursi korras professsori-õppejõu ametikohale kõrgemas õppeasutuses või teaduslikule tööle teadusliku uurimise asutuses;

g) teisele tööle asumisel seoses töötähtaja lõppemisega Kaug-Põhja rajoonides või kaugetes maakohtades, mis soodustuste suhtes on võrdsustatud Kaug-Põhja rajoonidega, kui töövaheaeg ei ületa 2 kuud (arvestamata aega sõiduks alalisse elukohta) ja kui töölt vabastamisel anti välja kasutamata puhkuse kompensatsioon (täielikult või osaliselt);

h) hooaegadevahelise palgata puhkuse ajal, kui töötaja antud ettevõttes töötas kogu eelmise hooaja, sõlmis töölepingu järgmiseks hooajaks ja ilmus tööle tähtajaks, mis oli määratud ettevõtte käskkirjas. Hooaegadevahelise puhkuse aega ei arvata pideva tööstaaži hulka.

Käesolev allpunkt kehtib neis rahvamajandusharudes, kus NSV Liidu Ministrite Nõukogu erimääruste ja -korralduste järgi on lubatud anda hooaegadevahelisi palgata puhkusi;

i) tervishoiuorganite poolt arstidele ja meditsiiniõdedele kuni 4 kuuks antava palgata puhkuse korral suvel sanatooriumides, puhkekodudes ja pioneerilaagrites töötamiseks; see tööaeg arvestatakse pideva tööstaaži hulka;

j) tööle asumisel pärast õppeasutuse lõpetamist, kui töötaja oli õppeasutusse komandeeritud riikliku ettevõtte, majandus- või ühiskondliku organisatsiooni poolt. Õppeaega õppeasutuses ei arvestata pideva tööstaaži hulka;

k) teisele tööle asumisel seoses vallandamisega koosseisude koondamise tõttu, ettevõtte (asutuse) likvideerimise või tööseisaku

tõttu või vabanemisel valitavast ametist volituste lõppemisel, kui töövaheaeg kõigi nende põhjuste korral ei ületa üht kuud.

Teisele tööle asumisel seoses vabanemisega administratiivhaldusaparaadi koosseisust vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee otsusele 14. oktoobrist 1954. a. nr. 2150 säilib pidev tööstaaž, kui töövaheaeg ei kesta üle 2 kuu;

l) teise maakohta tööle asumisel seoses mehe (naise) sinna üleviimisega, kui töövaheaeg ei kesta üle ühe kuu (sõiduaega arvestamata), kuid seoses sõitmisega mehe elukohta, kes on viidud teise maakohta NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusega 19. oktoobrist 1940. a. — kui töövaheaeg ei kesta üle 3 kuu;

m) rasedate naiste ja kuni ühe aasta vanuseid lapsi omavate emade teisele tööle üleminekul elukoha järgi;

n) tööle asumisel pärast haigust, mis kestis üle 2 kuu ja tõi kaasa vallandamise, või pärast vallandamist invaliidsuse tõttu, kui töötaja asus tööle endisele töökohale või kui ta asus tööle teise ettevõttesse või asutusse ja esitas õiendi selle kohta, et endise töökoha administratsioon ei saanud talle võimaldada sobivat tööd. Aega, mille kestel töötaja ei töötanud invaliidsuse tõttu, ei arvestata pideva staaži hulka. Invaliidsuse ajal uuele töökohale asumisel säilib pidev staaž tähendatud õiendi esitamiseta.

129. Üleminek teisele tööle seoses vallandamisega evakueerimise tõttu Suure Isamaasõja perioodil ei katkesta tööstaaži, kui töövaheaeg töölisena või teenistujana töötamisel ei ületanud kolme kuud, kaasa arvamata uude elukohta kolimise aega, naistel aga peale selle veel rasedus- ja sünnituspuhkuse aega.

130. Viibimine Suure Isamaasõja ajal okupeeritud territooriumil või vangis olemine ei katkesta staaži, kui antud töölise või teenistuja käitumise kohta okupatsiooni või vangis oleku ajal ei ole halvustavaid andmeid. Okupeeritud territooriumil või vangis viibimise aega ei arvestata pideva tööstaaži hulka.

131. NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus teenimise aeg, samuti maakaitseväes ja partisanisalkades olemise aeg ei katkesta tööstaaži ning arvestatakse pideva tööstaaži hulka, kui antud isik kolme kuu jooksul pärast sõjaväeteenistusest, maakaitseväest või partisanisalgast vabanemist (kaasa arvamata alalisse elukohta sõitmise aega) asus tööle töölisena või teenistujana.

Sõjaväeteenistusest invaliidsuse tõttu vabastatud isikutel arvestatakse NSV Liidu relvastatud jõudude koosseisus teenimise aeg, samuti maakaitseväes ja partisanisalkades olemise aeg pideva tööstaaži hulka, kui antud isik invaliidsuseajal või pärast selle lõppemist asus tööle töölisena või teenistujana.

Käeoleva punkti eeskirju rakendatakse nii nende isikute suhtes, kes enne sõjaväeteenistusse kutsumist või maakaitseväkke või partisanisalka astumist töötasid töölistena või teenistujatena, kui ka nende suhtes, kes enne seda ei töötanud.

132. Pideva tööstaaži hulka arvestatakse:

a) tööstuskoolides, raudteekoolides, vabriku-tehasekoolides ja

teistes Tööjõureservide Peavalitsuse süsteemi kuuluvates koolides ning õppeasutustes õppimise aeg;

b) kvalifikatsiooni tõstmise ja ümberkvalifitseerimise ning kaadri ettevalmistamise kursustel ja koolides õppimise aeg isikutel, kes vahetult enne kursustele või kooli astumist töötasid tööliste või teenistujatena;

c) ebaõigest vallandamisest tingitud sunnitud töölt puudumise aeg, kui töötaja on tööle ennistatud.

133. Pideva töötamise aeg tööndusskooperatsiooni artelli liikmena arvestatakse pideva tööstaaži hulka, kui artelli ettevõtte üleandmisel riiklikule tööstusele endise artelli liige asub tööle töölise või teenistujana.

134. Paranduslikel töödel olemise aega (sõltumata karistuse kandmise kohast) üldise ning pideva tööstaaži hulka ei arvestata.

Pideva tööstaaži arvutamisel isikutele, kes on olnud paranduslikel töödel, rakendatakse järgmisi eeskirju:

a) isikud, kes on mõistetud paranduslikele töödele töölt põhjuseta puudumise eest, kaotavad oma pideva tööstaaži antud ettevõttes või asutuses (välja arvatud juhtudel, kui pidev tööstaaž on vajalik rasedus- ja sünnitustoetuse määramiseks). Nendel isikutel arvestatakse uut pidevat tööstaaži karistuse kandmise lõppemisest. Nende isikute tööraamatusse tehakse sissekanne: «Pidev tööstaaž arvestatakse alates . . . . . 195 . . . a.» (päev, mis järgneb paranduslike tööde lõppemise päevale);

b) isikutel, kes on paranduslikel töödel mitte töölt põhjuseta puudumise eest, kuid kannavad karistust oma endisel töökohal, tööstaaž ei katke.

135. Pideva tööstaaži teeb riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramisel kindlaks ettevõtte või asutuse administratsioon.

Ajutise töövõimetuse toetuse ning rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel märgitakse pideva tööstaaži kestus (aastates, kuudes ja päevades) haiguslehe vastavasse lahtrisse ettevõtte või asutuse poolt selleks volitatud ameti-isiku allkirjaga ja pitseriga kinnitatult. Lapse sünni toetuse määramisel märgitakse pideva tööstaaži kestus (aastates, kuudes ja päevades) samasuguses korras perekonnaseisuaktide büroo poolt välja antud sünnitunnistuse pöördele.

136. Ajutise töövõimetuse toetuse määramisel tehakse kindlaks pidev tööstaaž töövõimetuse tekkimise päevani, rasedus- ja sünnitustoetuse määramisel — raseduspuhkuse alguse päevani, lapse sünni toetuse määramisel — lapse sündimise päevani.

137. Kui uuele töökohale asumisel, mille juures oli ette nähtud pideva tööstaaži säilimine, töötaja oli ajutiselt töövõimetu ning esitas selle kohta raviasutuse poolt raviva arsti ja peaarsti allkirjadega ning pitseriga varustatud õiendi, siis pikendatakse uuele töökohale asumise tähtaega vastavalt töövõimetuspäevade arvule. Kui uuele töökohale asumise aja jooksul tehti kindlaks töötaja invaliidsus, siis rakendatakse punktis 128 (allpunkt «n») märgitud eeskirju.

138. Pideva tööstaaži teeb kindlaks administratsioon vastavalt tööliste ja teenistujate tööraamatute sissekannetele. Pidevat tööstaaži, mis pole tõestatud sissekandega tööraamatus, saab tõestada ainult vastavalt vormistatud dokumentidega (õiendid, tõendid), mis on välja antud ettevõtte või asutuse juhataja allkirjadega ja pitseriga varustatult.

139. Tööstaaži kindlakstegemise õigsust administratsiooni poolt kontrollivad ametiühingu-organisatsioonid.

Lisa 1 (Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise põhimääruse p. 14 juurde)

JUHEND AJUTISE TÖÖVÕIMETUSE TOETUSE MAKSMISEKS TOIDUAINEID TÖÖTLEVATEST, SÄILITAVATEST JA KAUBASTAVATEST ETTEVÕTETEST TÖÖLT KÕRVALDAMISE KORRAL NAKKUSHAIGUSE TÕTTU

1. Nakkushaiguse tõttu töölt kõrvaldamise korral makstakse ajutise töövõimetuse toetust töölistele ja teenistujatele, kes töötavad:

a) leiva-, makaroni- ja kondiitritööstuses, köögi- ja puuvilja töötlemise tööstuses, vorstitööstuses ning piimatööstuses (piima-, või- ja juustutehased, piima vastuvõtupunktid, piimalaod, piimamajandid);

b) punkt «a»-s loetletud tööstuste toodangut säilitavates kaubandusettevõtetes ja ladudes;

c) ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes (teemajad, sööklad, õllebaarid, restoranid, kohvikud, võõrastemajad jm.).

2. Käesolevas juhendis loetakse nakkushaigusteks:

a) lahtised tuberkuloosihaavandid ja -uurised; söötraig katmata kehaosadel; b) kopsutuberkuloos pisikuid sisaldava rõga eritamisega; c) süüfilis nakkusjärgus; d) aktinomükoosi haavandid ja lööbed katmata kehaosadel; e) nakkuslikud ägedad põletikulised protsessid silmades; f) nakkavad nahahaigused.

3. Toetust makstakse ainult tingimusel, kui antud tööline või teenistuja puutub oma töös vahetult kokku lahtiste toiduainete ja jookidega.

Lisa 2 (Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise põhimääruse p. 18 juurde)

TÖÖSTUSTE JA TSEHHIDE LOETELU, MILLEDES TÖÖTAVATELE TÖÖLISTELE JA TEENISTUJATELE MAKSTAKSE TÖÖVIGASTUSEST VÕI KUTSEHAIGUSEST TINGITUD AJUTISE TÖÖVÕIMETUSE PUHUL TOETUST 90 PROTSENDI ULATUSES TÖÖTASUST, SÕLTUMATA TÖÖSTAAZIST

Kinnitatud VAÜKN-i poolt pärast kooskõlastamist NSV Liidu Rahandusministeeriumiga vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele nr. 113 22. jaanuarist 1955.

I. Mäetööstus

1. Allmaatööd

Töölised ja teenistujad, kes on kogu tööpäeva seotud allmaatöödega söetööstuses, mustas ja värvilises metallurgias, maagikaevandustes, naftatööstuses, soolakaevandustes, geoloogia alal ja teistes rahvamajandusharudes, samuti kaevanduste ülemad ja peainsenerid.

2. Pindkihi kõrvaldamine ja kaevandamistööd (lahtistes kaevandustes)

Ekskavaatorite ja ümberlaadimis-sildade masinistid ja nende abid, teetõstjate masinistid, minöörid, puurijad, lõhkajad, elektrilukksepad ja karjäärijaoskondade lukksepad, mehaaniliste puurimisseadmete masinistid ja nende abid, koristustöölised, lahtimurdjad, luugitöölised, karjääri transportööride masinistid, eepuusepad, transportöörilintide puhastajad etes, lõhkeainete juurdetoojad, aheraine kõrvaldajad etes.

Kõik töölised ja meistrid, kes on kogu tööpäeva seotud radioaktiivsete kaeviste, elavhõbeda-, antimoni- ja vismutimaakide ning arseenioksüüdide maakide lahtise kaevandamisega.

Töölised, meistrid ja insener-tehnilised töötajad, kes on kogu tööpäeva vahetult seotud söe rikastamise ja brikettimisega.

Töölised, insener-tehnilised töötajad, meistrid ja mehaanikud, kes vahetult töötavad mäevaha tootmise tsehhis.

Söekaevanduste terrikoonitöölised.

II. Must ja värviline metallurgia ning metallitöötlemistööstus (sõltumata ametkondlikust alluvusest)

1. Töölised, meistrid ja insener-tehnilised töötajad, kes kogu tööpäeva vahetult töötavad:

kõrgahjumajanduses, terase sulatamise, valtsimise, koksikeemia, tulekindlate materjalide valmistamise, torude valamise ja torude keevitamise tööstuses;

maakide, kontsentraatide ja teiste kaeviste purustamisel, rikastamisel ja aglomereerimisel;

gaasimajanduses, valamis-, sulatamis- ja elektrisulatamis- ning ferrosulamite tsehhides, sepatsehhides, sepistamis-pressimis- ja kuumstantsimistööstuses, gaasi-aurujõutsehhides, söövitamis- ja termilistes tsehhides ning osakondades, kaltsiumkarbiidi tootmisel, kattega kvaliteetelektroodide ja räbustajate tootmisel, gaasigeneraatoritsehhides ja gaasipäästejaamades, kuumtööde TKO-des, röntgenoloogilistel seadmetel ja isotoopidega seotud töödel, tehaste, tsehhide ja kaevanduste keemialaboratooriumides, metalli katmise tsehhides ja osakondades, nõude emailimise tsehhides, remonditöödel metallurgiatsehhides.

2. Töölised, meistrid ja insener-tehnilised töötajad, kes kogu tööpäeva vahetult töötavad:

vase, nikli, tina ja antimoni maakidest ja kontsentraatidest väljasulatamise tööstuses; vase, tina ja antimoni rafineerimise ning väävli tootmise tööstuses;

ksantogenaadi tööstuses;

tsingi kontsentraatide destilleerimise tööstuses;

täitematerjalide peenendamise, ettevalmistamise ja paagutamise, kupellatsioonisaaduste sulatamise, rafineerimise ja valamise, plii ja tsingi ning nende kontsentraatide valtsimise ja elektrolüüsimise tööstuses;

tina, vase, nikli, kadmiumi ja antimoni elektrolüüsimise tööstuses;

koobalti, nikli, tsingi, kadmiumi, vismuti, volframi ja molübdeeni püro- ja hüdrometallurgia ning rikastamiseks peenestatud maakide töötlemise tööstuses;

alumiiniumitööstuses (elektrolüüsitsehhides, elektrotermilistes tsehhides, anoodmassi-, kaltsineerimis-, savimulla-, silumiini- ja ränitsehhides; nefeliini laadimisel ja transportimisel);

fluorisoolade tööstuses (krüoliidi, alumiiniumfluoriidi, naatriumfluoriidi ja naatriumfluorsilikaadi, fluorlisandite, fluorvesinikhappe, väävelhappe ja uraliidi tsehhides);

magneesiumitööstuses (elektrolüüsi, elektrišahtahjude, veest vabastamise, rafineerimise, kaltsiumhüpokloriti ja bertolee soola tsehhides ning jäätmetemajanduses);

elektrooditööstuses (ettevalmistus-, kuumutus-, jahvatus-, pressimis-segamis-, põletamis-, grafiitimisosakondades ja elektroodide mehaanilise töötlemise osakondades ning kloorimistsehhis);

elavhõbedatööstuses (siinhulgas ka elukondlike kombinaatide töötajad: koristajad, pesunaised, saunateenijad, riietehoidjad, respiraatoreid korrastavad ning vastuvõtvad ja väljaandvad töölised, erirõivastelt tolmu kõrvaldavad töölised, erirõivaste parandajad);

haruldaste metallide tööstuses (liitiumkarbonaadi ja liitiumkloriidi, strontsiumisoolade, liitiumjodiidi ja liitiumbromiidi tsehhides; metallilise liitiumi ja liitiumhüdroksüüdi tsehhides; mangaanitsehhides; diantimontrisulfiidi ja diantimonpentasulfiidi tsehhides; tsirkooniumi, nioobiumi ja fluorisoolade tootmise ja puhastamise tsehhides; haruldasi muldi ja radioaktiivseid elemente sisaldava monotsüütkontsentraadi tootmise tsehhides; keemilis-metallurgilistes tehastes. Töölised, keemikud, füüsikud, laborandid, preparaatorid, valmistoodangu pakkijad, radioloogid, radioaktiivseid aineid (raadiumi, radiotooriumi, polooniumi jt.) tootvate tsehhide ja laboratooriumide koristajad, samuti teadusliku uurimise instituutide ja tsehhi- ning tehaselaboratooriumide töötajad, kes puutuvad kokku eelloetletud ainetega);

kroomi ja tema ühendite tööstuses (kroomisoolade, ahju-, bikromaadi, maarjate, kroomhappe anhüdriidi ja kroomoksüüdi, kroomreaktiivide, naatriumsulfiidi ning naatriumsulfaadi tsehhides ja osakondades);

kõvasulamite tööstuses (haruldaste metallide soolade, volframi- ja koobaltiühendite ning taandamis-, karboniseerimis- ja paagutamistsehhides ning osakondades kõvasulamite tootmisel; volframi, volframkarbiidi, koobalti, tsingi ja pobediidisegude, staliniidi, vokaari ja valatud kõvasulamite jahvatamise ja sõelumise tsehhides ning osakondades);

sekundaarsete värviliste metallide tööstuses (alumiiniumi ja tema sulamite, pronksi ja valgevase, plii ja pliisulamite ning sekundaarsete väärismetallide sulatamise ja valamisega tegelevad töölised; pliid, arseeni, antimoni, elavhõbedat ja fluorisooli sisaldavatest maakidest, kontsentraatidest ja taastarvitatavatest materjalidest proove võtvad töölised; fikseerimislahustest hõbedat ja teisi väärismetalle tootvad töölised; jäätmete põletajad ja kuivatajad);

babiitide ja pliisulamite tööstuses;

metallipulbrite tööstuses;

plii-, tsingi- ja niklivitrioli tööstuses;

värviliste ja haruldaste metallide maakide ning kontsentraatide põletamisel ja kuivatamisel;

tolmupüüdmisel värvilises metallurgias.

3. Värviliste metallide töötlemine

Sulatajad, valajad ja nende abilised elektriahjudel, täitjad, kolde- ja räbutöölised ning meistrid sekundaarsete värviliste metallide töötlemisel vaateržakettidel; sulatajad, valtsijad, kantijad, pressijad ja nende abilised ning koristajad plii valtsimisel ja pressimisel, värvilise metalli kuumvaltsijad ja -söövitajad; kuivmenetlusel plii-, tina- ja elavhõbedapulbrit valmistavad töölised; vahetult hõbenitraadi tootmise ja pakkimisega tegelevad töölised ja teenindav personal; tsingitolmu destilleerijad ja pressijad; vahetult pliisulamite tootmisega tegelevad töölised ja teenindav personal; pidevalt värviliste metallide ümbersulatamisel töötavad sulatajad, valajad ja nende käealused, sulatamis-, kuumvaltsimis- ja söövitamistsehhide meistrid, valve- ja remondilukksepad, elektrimontöörid ja koristajad; metalli kuumutajad, hõõgutajad, kaapijad ja puhastajad, kroomijad, nikeldajad ja hõbetajad; traaditõmbajad ja nende abilised.

4. Väärismetallide afinaaž

Sulatajad ja nende abilised; afineerijad ja nende abilised; šlammi ja tsementvaske töötlevad ning kanget hõbenitraati valmistavad töölised; pidevalt sulatamis- ja elektrolüüsitsehhides töötavad abitöölised; heitevetest vaske sadestavad töölised; jäätmeid töötlevad töölised; hõbeda brikettijad; vahetuse insener-tehnilised töötajad; väärismetallide sulatamise ja afineerimisega tegelevad meistrid.

5. Kullaammutamistööstus

Maagitöölised amalgaamimisosakondades; amalgaamijad lüüsidel; amalgaami töötlejad; elavhõbeda kogujad ja taastajad; tsüaaniühendite lahustajad; flotoreagentide lahustajad, tsingisulatajad, vahetusmeistrid ja -ülemad; TKO kontrollijad, kes kogu tööpäeva tegelevad tsüaanprotsessidega; töölised, kes tegelevad efeeli käsitsi peale- ja mahalaadimisega; tsüaaniosakondade lukksepad ning vaakuumkompressorite masinistid, kes pidevalt töötavad tsüaanitsehhis; tsüaanitsehhi filtreid remontivad puusepad, kes töötavad tsüaanitsehhis terve tööpäeva; amalgaamimisosakonna valvelukksepad ja elektrimontöörid, amalgaamimisosakonna koristajad, šlammide töötlejad; jahvatajad; klassifikaatoritöölised, lüüsitöölised, filtreerijad, ekstraktori- ja kroumeritöölised, kes pidevalt töötavad tsehhides; filtriraamide pesijad ning kondensaatori- ja agitaatoritöölised; bageritel amalgaamimismeetodil kulda tootvad töölised, kes selle tööga on seotud kogu tööpäeva; tsüaanprotsessidega tegelevad töölised ja tsehhide koristajad.

6. Abrassiivmaterjalide tööstus

Sulatajad, sulatamis- ja kuumutamisahjude laadijad ja tühjendajad, kuumade ahjupõhjade lõhkujad, kraanatöölised sulatusahjude juures; abrasiivmaterjalide peenendajad ja jahvatajad; ahjukanaleid puhastavad töölised; käsitsi kunstlike vaikude alusel abrasiive valmistavad töölised.

7. Isolatsioonimaterjalide tööstus

Töölised, kes tegelevad õli-asfaltlakkide tootmisega, kui seejuures kasutatakse bensooli, ksülooli, solventnaftat, uaitpiiritust, tärpentini ja kunstlikke vaike; töölised, kes tegelevad vilgukivi-isolatsiooni tootmisega, kui lahustitena kasutatakse bensooli, ksülooli, uaitpiiritust, bensiini ja glüftaallakke; vilgukivi regenereerijad ja sorteerijad; töölised, kes tegelevad resinaatide tootmisega, kui seejuures kasutatakse pliisilu ja pürolüsiiti; riide, paberi, džuudi immutajad mitmesuguste lakkide ja kompaundmassiga; hetinaksi, tekstoliidi, mikaniidi ja klaastekstoliidi pressijad, lõikajad, freesijad ja lihvijad; bensoollakke ja -isolatsiooni kasutavad mähkijad, isoleerijad ja lakeerijad; isolatsioonitoodete kuivatajad, kui on kasutatud bensoollakke.

8. Kaablitööstus

Toormaterjali (varbu) stantsimispingi ahju andvad ja kuumutatud varbu juurde vedavad töölised; traadi kuumtõmbajad, kuumade traadipuhtide ärakandjad ja traadikuumutusahjude töölised; vulkaniseerijad; traaditinutajad; elavhõbedavannide töölised; lakikeetjad ja lakilahustajad; kuumpressidel töötavad soonepressijad; juhtmete ja kaablite immutajad; kautšukit termiliselt töötlevad töölised; kummisegu pealekandjad; väävlit, tiuraami ja kaptaksi hõõruvad töölised; valtsijad segamisvaltsidel ja bemberistid; töölised, kes vahetult tegelevad lakkidega «Vinifleks» ja «Metalviin» emailitud juhtmete tootmisega; pidevalt sünteetilise kautšukiga tegelevad töölised; kaablite soomustajad ja pliiga katjad; vinüülkloriid-plastmassi valtsijad ja pressijad; klaas- ja delta-asbest-isolatsiooniga katvad töölised; juhtmete emailijad metallriide kudujad.

9. Akumulaatoritööstus

Töölised, meistrid ja insener-tehnilised töötajad, kes kogu tööpäeva vahetult tegelevad plii-, leelis- ja kadmiumakude tootmisega.

10. Elektrosõe ja -harjade tööstus

Töölised, kes vahetult tegelevad elektrosõe ja -harjade tootmisega.

11. Vaskoksüüd-elementide ja galvaani elementide ning patareide tööstus

Töölised, kes vahetult tegelevad vaskoksüüd-elementide ja galvaani elementide ning patareide tootmisega.

12. Atsetüleenitahma tööstus

Töölised, kes vahetult tegelevad kaltsiumkarbiidi ja atsetüleenitahma tootmisega.

13. Raadiotehniline tööstus

Töötajad, kes puutuvad vahetult kokku elavhõbedaga, töötajad, kes puutuvad vahetult kokku radioaktiivsete ainetega, nende isotoopide ja radioaktiivsete värvidega; käsi- ja vedruvasaratega volframit ja molübdeeni sepistavad töölised; volframi ja molübdeeni kuumvaltsijad; kolbe fluorvesinikhappega matistavad töölised; kvartsikeetjad ja elavhõbe-kvartslampide puhujad; tantaali sulatajad ja keevitajad ning elavhõbe-aparatuuri abil ja fluorvesinikhappega tantaali töötlevad töötajad; töötajad, kes vahetult tegelevad luminofooride valmistamise ja töötlemisega; klaasisulatajad, klaasipuhujad ning pliid ja arseeni sisaldava täite sulatajad; töölised, kes vahetult tegelevad klaasiahju täite valmistamisega; täitematerjalide ja klaasimurru ahjulaadijad; pott- ja vannahjude meistrid ja töölised; kõikide pressimis-puhumis- ja puhumismasinate töölised; pidevalt elavhõbedatsehhe teenindavad lukksepad, elektrimontöörid ja koristajad; ultrakõrgsagedusaparaate katsetavad ja reguleerivad töötajad; golovaksi valmistamise ja sellest toodete valamisega vahetult tegelevad töötajad; töölised, kes vahetult töötavad gaasipõletitega automaatidel; töölised, kes vahetult kõrvaldavad raadioosadelt rasva trikllooretüleeni abil; elektrovaakuumtoodete pronksijad.

14. Hüdroturba tootmine

Karjääritöölised, kraavitöölised, hüdromonitoristid ja üleujutajad.

15. Turba keemiline töötlemine ja kunstlik veest vabastamine

Autoklaavitöölised ja nende abilised, kes kõrvaldavad kuumadest autoklaavidest aurutatud turvast; pressijad ja turvast pressi alt eemaldavad töölised; kääritajad piiritusetsehhides, mahutite pesijad ja kloorijad; lukksepad kuumade autoklaavide ja aurutorustike remondi ja teenindamise alal; neutraliseerijad ja nende abilised (furfurooliosakonnas) töötamisel furfurooli leelislahustega, kloorlubjaga ja mahutite pesemisel; lubjatöölised ja nende abilised — lubja juurdetoomisel ja kustutamisel ning seadmete pesemisel.

III. Keemiatööstused (sõltumata ametkondlikust alluvusest)

Töölised ja teenistujad, kes töötavad halogeenide ja nende ühendite, fosfori, fosforhappe ja tema derivaatide, tsüaan- ja rodaanühendite, bensoüüli derivaatide, bensooli ja naftaliini ning nende homoloogide, atsetooni, «ФАГ»

ja «ФАД», kaprolaktaami, heksametüleendiamiini, «АГ»-soola, akrüül- ja metakrüülhappe polümeeride, kopolümeeride ja estrite, orgaanilise klaasi, räni-orgaaniliste ühendite, keemiliste mürkainete, insektofungitsiidide, insektitsiidide ja emulsioonide, metallipulbrite keemilise valmistamise, atseetaldehüüdi, väävelsüsiniku, detergentide, dimetüülsulfaadi, inhibiitorite, tselluloosi lahustajate, petrooleumi pürolüüsi, pürogaasi ja krakk-gaasi puhastamise, komprimeerimise ja komponentideks lahustamise, süsivesinike ja nende ühendite, kõrgemolekulaarsete alkoholide, metanooli, etanooli, kloreeritud orgaaniliste ühendite ning orgaaniliste hapete estrite tööstuses.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad plii, elavhõbeda ja nende kaasabil valmistatavate produktide, metallilise naatriumi ja kaaliumi, nende oksüüdide, etüülvedeliku, peroksüüdide ja oksüüdide, vesinikülihapendi, merkaptaanide, toksilisi aineid sisaldavate või nendest valmistatavate orgaaniliste ja anorgaaniliste reaktiivide, radioaktiivsete ainete, helendavate segude, hüpofosfitite, hüdroksüülamiinide, kaltsiumkarbiidi, alfametüülstürooli, sünteetiliste kautšukite, nekaali ja tiokooli, valge tahma ning guanidiinide ja nende derivaatide tööstuses.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad aktiveeritud söe, katalüsaatorite, hopkaliidi ja kupramiidi, karboferrogeeli, karburisaatorite, kemosorbentide, atsetüleeni, hapniku, lämmastiku, argooni ja geratooli tööstuses.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad tehniliste asbesttoodete tööstuses; lambi-, pihusti- ja antratseenitahma tööstuses; autokummitööstuses (lahustite ja kummisegude ettevalmistamise ja kasutamisega, keemiliste ainete kaalumise ja sõelumisega, kautšukite plastifitseerimise ja termoplastifitseerimisega ning koordi immutamisega seotud tsehhides ja vulkaniseerimisprotsessidel); regeneratiivses tööstuses; kummi- ja eboniiditööstuses (keemiliste ainete, kautšukite, kummisegude, kummi kalandreerimise, eboniidisegude ja -tolmu, lahustite, lakkide, liimide ja vulkaniseerimise rakendamise, töötlemise või valmistamisega seotud tsehhides); loodusliku kautšuki ja guttapertši tööstuses.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad mineraalsete keemiliste toorainete ning maaksete ja mittemaaksete kaeviste tootmise, rikastamise ja töötlemise alal ning kunstkivitööstuses.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad mineraalväetiste, tehniliste fosfaatide ja söödafosfaatide, mineraal- ja orgaaniliste hapete, nende anhüdriidide ja soolade, mineraal- ja orgaaniliste hapete denitreerimise ja kontsentreerimise, seleeni, seleeni-, vase-, kroomi-, vanaadiumi-, tsingi- ja antimoniühendite, arseeni ja tema soolade, tsingitolmu, sulfiidide, sulfitite, sulfaatide, bikarbonaatide, kaltsineeritud ja kaustilise sooda, ammoniaagi ja tema töötlemise produktide, sünteetilise korundi, karbamiidi, porofoori, metüülkloorformiaadi, formaalglükooli, sulfosõe, kloorpikriini, nitrosegude, naatriumnitriti ning etüleeritud ja metüleeritud amiinide tööstuses.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad värvainete, pigmentide, lakkide, nende segude ja nende valmistamiseks vajalike poolproduktide tööstuses; filmilintide ja fotopaberi valmistamisel ja töötlemisel kasutatavate keemiliste ainete tööstuses; kummi valmistamisel, põllumajanduses ja meditsiiniliste preparaatide valmistamisel kasutatavate keemiliste ainete tööstuses; tekstiilitoodete ja naha töötlemisel kasutatavate keemiliste ainete tööstuses; bensiini ja transformaatoriõlide stabilisaatorite tööstuses; rasvade, aromaatsete ja heterotsükliliste süsivesinike homoloogilisse ritta kuuluvatest orgaanilistest toorainetest sünteesitavate, tolmu vastu võitlemiseks ja flotoreagentidena kasutatavate keemiliste ainete tööstuses.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad etüleeni, polüetüleeni ja nendest valmistatavate toodete, vinüülkloriidi ja vinülideenkloriidi ning nende polümeeride ja kopolümeeride, viniplasti ja polüvinüülkloriid-plastmasside ning nendest valmistatavate toodete, halogeenderivaatidest ja nende kopolümeeridest saadavate plastmasside, nendest valmistatavate toodete, kloorstürooli, polüstürooli, stürooli ja tema kopolümeeride ning nendest valmistatavate toodete, vinüülatsetaadi, polüvinüülatsetaadi, polüvinüülpiirituse, tema atsetaalide ja teiste derivaatide ning nendest valmistatavate toodete, poorsete plastmasside ja nendest valmistatavate toodete tööstuses; sünteetiliste vaikude, lakkide, press-

materjalide ja plastmasside fenooli, kresoolide, ksülenoolide, resortsiini, summaarsete fenoolide, karbamiidi, melamiini, aniliini, furfurooli ja tiokarbamiidi alusel valmistamise, nendest valmistatavate toodete, polüamiidide, polüuretaanide, polüestervaikude ja nendest valmistatavate toodete, tselluloosi eetrite ja estrite ning nendest saadavate plastmasside, orgaanilisest klaasist toodete, asfaltsete ja bituumsete plastmasside ning nendest valmistatavate toodete, vinüülestrite ja nende polümeeride, aldehüüdide, ketoonide ja nende derivaatide, kampri, alkoholide ja nende derivaatide, puuvillatselluloosi ja temast valmistatavate spetsiaalsete toodete, formaliini, urotropiini, butanaali, tekstoliidi, mähkimisvahendite, dietanoolaniliini, 1—4-butaandiooli, kreoliini, asbovinüüli ja temast valmistatavate toodete, kihiliste plastmasside, orgaaniliste lahustite kasutamisel valmistatavate lakkide ja värvide, kunstiliste ja dekoratiivsete värvide, mineraalsete ja orgaaniliste pigmentide ning täiteainete, kuivade värvide, titaaniühendite, kangaste immutamise ja töötlemise, pliitorude ning elavhõbeseadmete ja -aparaatide tööstuses.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad gaasigeneraatori- ja ammoniaakjahutuse jaamades ning tsehhides, gaasipäästejaamades, õhuteenistuse laboratooriumides, analüütilistes ja eksperimentaalsetes laboratooriumides ning teadusliku uurimise laboratooriumides, kahjulike ainete rakendamisega seotud katse- ja mudelseadmetel, kontrollmõõteriistade teenindamisel, anumate ja keemiaaparatuuri puhastamisel, keemiliste ainete alt vabanenud taara pesemisel ja töötlemisel, tööstuslike heitevete neutraliseerimisel ja puhastamisel, kahjulike aurude ja gaaside kahjutuks muutmisel, balloonide remondi- ja katsetamise jaamades, anumate ja torujuhtmete gummeerimisel, kaitsekatete, emailimise ja toodete põletamise tsehhides, vaakuumtöödel ja stantsimistöödel, käesolevas nimestikus loetletud keemiliste ainete kaalumisel ja pakkimisel, keemiliste toorainete ja valmisproduktsiooni ladudes ning vesiniku saamisega seotud töödel.

Toksiliste ainete tööstuses kasutatava eririietuse pesijad ja parandajad.

Töölised ja teenistujad, kes töötavad spetsiaalsetes tööstustes ja laboratooriumides spetsiaalsete ainetega.

Kunstkiutööstus

Töölised ja insener-tehnilised töötajad, kes töötavad keemilistes tsehhides ning ketrus- ja viimistlustsehhides, happejaamades, aurutamis- ja värvimistsehhides, viskooskiu, -kelme ja -käsna tootmisel, vaskammoniaak-kiu, sünteetilise kiu, atsetaat- ja kloorkiu tootmisel, väävelsüsiniku tootmisel, väävelsüsiniku, lenduvate vaselahustite ja ammoniaagi regenereerimisel ning väävelsüsiniku ladudes; dinüüliseadmetel, karbiidi ja lämmastiku-hapniku jaamades; rongaliidi, sulfiti, heksametafosfaadi, tsinkvalge, naatriumsulfiidi ja bisulfiti tsehhides; töölised, kes on kogu tööpäeva seotud töötavate tsehhide sisseseade teenindamise ja remondiga.

IV. Püssirohu, lõhkeainete ja laskemoona tööstus

Töölised ja insener-tehnilised töötajad, kes tegelevad iga liiki püssirohu, laengute, lõhkeainete, pürotehniliste segude, süüte- ja lõhkevahendite ning laskemoona tootmise, uurimise ja katsetamisega.

Töölised ja insener-tehnilised töötajad, kes on seotud tehnoloogiliste sisseseadete ja kommunikatsioonide remondi ja teenindamisega, lõhke- ja tuleohtlike ning mürgiste pooltoodete, valmistoodangu ja keemilise tooraine transportimisega.

V. Naftatööstus (sõltumata ametkondlikust alluvusest)

1. Naftagaasitööstus

Töölised ja meistrid, kes tegelevad puuraukude allmaa- ja kapitaalremondiga ning puuraukude uurimisega, operaatorid ja nende abid, meistrid nafta, naftagaasi ja loodusliku gaasi tootmise alal.

Mõõtjad, pumbatöölised, mehaanikud, masinistid, gaasikompressorite õlitajad, sügavpumpade, gaasikommunikatsioonide ja gaasikompressorijaamade remondilukksepad ning nende käealused naftatööstuses väävlirikka nafta, naftagaasi ja loodusliku gaasi tootmisel.

2. Nafta, osokeriidi, gaasi, söe, põlevkivi ja turba töötlemine

Meistrid ja töölised, kes töötavad vahetult osokeriiditehaste ekstraheerimisosakondades; vahakeetjad ja nende abilised; reservuaare puhastavad töölised.

Valve- ja vahetusinsenerid, vahetusmehaanikud, meistrid vanemoperaatorid, operaatorid ja nende abid, vanemmasinistid, masinistid ja nende abid, pumbatöölised (õlitajad), kontrollmõõteriistade montöörid ja nendel töötajad, valve-elektrimontöörid ja -lukksepad ning kuubidest koksi välja laadivad töölised, kes on vahetult seotud nafta ettevalmistamisega, nafta ja naftasaaduste destilleerimise ja krakkimisega, gaasi fraktsioneerimisega, gaasi ümbertöötamisega, alküleerimisega, deparafineerimisega ja parafiini saamisega, pürolüüsiga, koksi, bituumeni ja naftaliini tootmisega ning naftasaaduste ja gaasi puhastamisega.

Valve- ja vahetusinsenerid, vanemoperaatorid, operaatorid ja nende abid, pumbatöölised, degaseerijad, pesijad, desinfitseerijad ning valve-elektrimontöörid ja -lukksepad, kes on seotud naftasaaduste etüleerimisega, ning vaatide täitjad etüülvedelikuga.

Töölised, meistrid ja vahetuse insener-tehnilised töötajad, kes on vahetult seotud söe, põlevkivi ja turba koksistamisega, poolkoksistamisega (utmisega) ning gaasistamisega, samuti vaikude ja gaaside eraldamisega ning puhastamisega tegelevad töölised.

Valve- ja vahetusinsenerid, vahetusmehaanikud ja -meistrid, vanemoperaatorid (vanem-aparaaditöölised), operaatorid (aparaaditöölised) ja nende abid, pumbatöölised, tootmisahjude kütjad, valve-elektrimontöörid ja -lukksepad, kontrollmõõteriistade montöörid ja nendel töötajad ning masinistid ja nende abid, kes on seotud põlevkivi töötlemise tehaste ja gaasitehaste tõrva, fenoolvee ning gaasi töötlemisega; töölised kivisõegaasiahjudel ning gaasi kuiv- ja märgmenetlusega puhastamisel arseeni-soodalahusega.

Kunstliku vedelkütuse ettevõtetes töötavad töölised, meistrid ja vahetuse insener-tehnilised töötajad, kes on vahetult seotud süsivesinike sünteesi ja hüdrogeniseerimisega ning hüdreerimis- ja sünteesisaaduste ümbertöötamisega.

Valve- ja vahetusinsenerid, valvemehaanikud, meistrid, vanemoperaatorid, operaatorid ja nende abid, masinistid ja nende abid, filterpressijad, pumbatöölised, katalüsaatorite sõelujad, tükeldajad, valve-elektrimontöörid ja -lukksepad, kontrollmõõteriistade montöörid ja nende töötajad, kes on vahetult seotud katalüsaatorite tootmisega.

Tuhavedajad, kes tegelevad põlevkivituha transporteerimisega põlevkivi töötlemise tehastes.

Valve- ja vahetusinsenerid, vahetusmehaanikud, masinistid, vanemoperaatorid (vanem-aparaaditöölised), operaatorid (aparaaditöölised) ja nende abid, vanemmasinistid, masinistid ja nende abid, kontrollmõõteriistade montöörid ja nendel töötajad, valve-elektrimontöörid ja -lukksepad, kes vahetult tegelevad süsinikoksüüdi sisaldava kunstliku gaasi komprimeerimisega.

Vahetus- ja valveinsenerid, vahetusmehaanikud ja -meistrid, operaatorid, operaatorite abid, gaasireguleerijad, proovivõtjad, tahmapakkijad, prakeerijad, tsehhilaboratooriumide laborandid, tsehhikoristajad ning elektrimontöörid ja lukksepad, kes on vahetult seotud tahma tootmisega.

Töölised tööstuskanalisatsiooni, püüniste ja tunnelite remondi ning teenindamise alal, naftahoidlate puhastajad, reservuaaride puhastajad naftast, naftasaadustest ning kivisõe ja põlevkivi töötlemise saadustest, samuti bensiini taarassevalajad töötamisel kinnistes ruumides.

Kuivatustrumlite töölised raskendajate tootmisel barüüdist.

VI. Kinofilmitööstus ja filmikopeerimistööstus ning grammofoniplaatide tööstus

Igasuguse elukutsega töötajad, kes pimedates tsehhides vahetult tegelevad kinofilmide tootmise ja töötlemisega, ilmutus- ja kinnituslahuste valmistamisega ning värviliste kinofilmide töötlemisega.

Töölised, kes vahetult tegelevad kolloksüliini tootmisega, hõbeda regenereerimisega ning triatsetaatfilmi tootmisega töötamisel metüleenkloriidiga.

Töölised, kes töötavad diklooretaaniga.

Töölised soolhappetsehhis.

Igasuguse elukutsega töölised aluste tootmisel ning rekuperatsiooni- ja rektifikatsioonitsehhides.

Massivalmistajad, koksijahvatajad, vaigukeetjad, pressijad ja põletajad kinosüte tootmisel. Peenendamistsehhi töölised ja massikeetjad grammofoniplaatide tööstuses.

VII. Tekstiilitööstus

Kõik töölised aniliiniga, väävliühenditega, indigovärvidega ja ursoolidega värvimisel.

Töölised, kes töötavad värvimislahuste, kloorilahuste ning happe- ja leelislahuste valmistamisel, pleegitajad, kedruse ja kangaste keetjad kloori kasutamisel.

VIII. Naha- ja karusnahatööstus

Töölised, kes vahetult töötavad leotamis-, parkimis-, värvimis- ja rasvatamistsehhis, toornahkade, lambanahkade ja karusnahkade rasvast vabastamise osakondades.

Töölised, kes vahetult töötavad värvide, formaliini- ja rasvasegude valmistamise osakondades; karusnahatööstuse värvimisettevõtete viimistlustsehhides; värvitud nahkade ja karusnahkade kuivatamise osakondades; karusnahkade karva viimistlemisel formaliini sisaldavate lahustega.

IX. Keemilise furnituuri tööstus

Pliikollase, tahma, marsi ning montaanvaha sõelujad ja kaalujad; bensooli, butanooli, butüülatsetaadi ja etüülatsetaadi valajad ja doseerijad; kummiliimi valmistavad töölised; aparaaditöölised; värvikeetjad; keemilise furnituuri keetjad ja valajad.

X. Polügraafiatööstus

Töölised, kes vahetult töötavad ladumistsehhis (käsi- ja masinladu), stereotüüpide tsehhis, tähevalamistsehhis ja monotüüpide tsehhis (valamisosakond); tinasulatajad ja nende abilised, töölised, kes tegelevad värvide bensool- ja toluoollahustajatega, töölised sügavtrükitsehhides; tinavärvide hõõrujad ja koloristid.

Polügraafiavärve tootvad töölised: lakikeetjad, värnitsakeetjad, firnise, induliini ja sikatiivi keetjad.

Töölised, kes vahetult tegelevad kuivvärvide, kroomvärvide ja miloori tootmisega.

Töölised, kes vahetult tegelevad hõõrutud õli- ja ajalehepolügraafiavärvide tootmisega.

XI. Ehitustööd

Koksiahjude ja -patareide vooderdajad.

Lubja peenendamise ja kustutamisega tegelevad töölised.

XII. Klaasi- ja klaastoodete tööstus

Klaasisulatajad ja -valajad, klaasipuhujad, pressijad ja vormitäitjad, mullitegijad, söövitajad, klaasiandjad, klaasiveeretajad, eelpuhujad, äralööjad, soojendajad, töötajad liivajoaaparaatidel, klaasimatistajad, tahvelklaasi valmistajad, meistrid ja nende abid klaasi venitamisel; äärte kuumutajad, tahvelklaasi murdjad, klaasilõikajad; optilise klaasi kontrollijad broomnaftaliini kasutamisel; vahtklaasiahjude gaasitöölised ja operaatorid; klaasitehaste koostamistsehhide töölised; töölised, kes tegelevad klaaskiu ja klaasvati ning nendest valmistatavate esemete tootmisega; optilise klaasi hõbetajad väävel- ja lämmastikhappe kasutamisel; pliiglasuuri valmistamise ja pealekandmisega tegelevad töölised; vaigukeetjad-brikettijad optilise klaasi töötlemisel; fassettijad, lihvijad, poleerijad; töölised, kes tegelevad krookuse valmistamisega abrasiivide jaoks; koldetöölised.

XIII. Asbestitööstus

Töölised ja insener-tehnilised töötajad, kes töötavad rikastamisvabrikute jäme- ja peentükeldamise, pakkimise, tolmukambrite ja jäätmete tsehhides ning TKO laboratooriumides; töölised ja vahetuse insener-tehnilised töötajad, kes tegelevad rikastamisvabrikute tsehhide, hoonete ja ehituste ning rikastamis- ja transpordiseadmete remondiga; töölised, insener-tehnilised töötajad ja teenistujad, kes töötavad asbestkedrust ja. -kangaid valmistavate ettevõtete tootmistsehhides; lahtimurdjad, lahtiraiujad ja perforaatorpuurijad karjäärides; töölised, kes on pidevalt seotud asbestijäätmete koristamisega

XIV. Vilgukivitööstus

Vilgukivi tükeldajad ning jahvatajad vilgukivivabrikute tükeldamis-jahvatamistsehhides; mikaleksmassi ettevalmistajad; mikaniidi ja fassongesemete toorikute liimijad; mikaniidi ja fassongesemete puhastajad; lakikeetjad töötamisel bensooliga; pressijad (ja nende abilised) mikaniidi- ja mikaleksitsehhides.

XV. Ehitusmaterjalide tööstus

1. Silikaatkivide ja lubja tööstus

Töölised segamisriistadel, massi doseerijad, lubja kaalujad; silikaaditehaste massi ettevalmistamise osakondade ja lubjatsehhide valvelukksepad ja aurutorustiku töölised; lubja peale- ja mahalaadijad.

2. Räbuvati ja räbuvildi, mineraalvati, klaasvati ja klaasriide tööstus

Töölised, kes tegelevad klaasvati, räbuvati ja nendest valmistatavate esemete tootmisega; töölised, kes töötavad mineraalvati transportimisel ja laadimisel tsehhides ja ladudes.

3. Šiifritööstus

Šiifri- ja torumasinate masinistid ja nende abid; töölised tooršiifri lõikamisel; lainjakstegijad, rekuperaatoritöölised.

4. Tsementitööstus

Töölised purustamis-, kuivjahvatamis- ja põletamistsehhides.

XVI. Portselani-fajansitööstus

Töölised, kes vahetult tegelevad tooraine tükeldamise, jahvatamise ja sõelumisega; suurte toodete lihvijad; suurte toodete treijad-viimistlejad ja viimistlejad; toodete puhastajad; koldetöölised, portselani lihvijad; emailisulatajad; emailijad; kuumade tulekollete ja tuhakastide puhastajad; töölised tunnelahjude pihustitel.

Põletajad, ahjuasetajad ja toodete ning kapslite ahjust väljavõtjad, ülesladujad, nende abilised, põletusahjude meistrid, keraamiliste toodete glasuurijad, pliid sisaldava glasuurmassi valmistajad, koldetöölised, kvartsitsehhide töölised (sulatajad), kipsi jahvatamise ja keetmisega tegelevad töölised.

XVII. Metsa- ja paberitööstus

1. Metsaparvetamine

Parvetajad hajaliparvetamisel; parvede koostajad kinnisparvetamisel; töölised sorteerimisvõrkudel ja puidu veest väljalaadimisel.

2. Metsa ülestöötamine

Metsalangetajad elektrisaagidega ja käsitsi. Laasijad.

3. Vineeritööstus

Töölised vineeri loistmisel sööbenaatriumi lahusega vannimeetodil; vineeri bakeliitlakiga töötlevad töölised, immutajad, ladujad, kuivatajad, määrijad, sorteerijad, pakettide kokkumonteerijad ja liimijad kuumpressidel; töölised, kes tegelevad bakeliitlaki valmistamisega.

4. Tuletikutööstus

Töölised, kes tegelevad klaasi purustamisega; töölised, kes valmistavad süüte- ja kraapmassi.

5. Hüdrolüüsitööstus

Neutraliseerijad.

6. Paberi- ja tselluloositööstus

Töölised fiibri värvimisel aniliinvärvidega ja «Etinool» lakkidega; töölised, kes tegelevad kloori tootmisega elavhõbedameetodil; töölised happetsehhides.

XVIII. Transport (sõltumata ametkondlikust alluvusest)

1. Raudteetransport

Kuumade vedurite kollete ja tuhakastide ning räbukanalite puhastajad (räbukõrvaldajad); katla- ja garnituurilukksepad ning pottsepad kuumade vedurite remontimisel; tsisternide pesijad (puhastajad) ja aurutajad, lukksepad ventiilide remontimisel ja korrastamisel tsisternide sees; aurukatelde läbipesijad ja luugi-lukksepad veduridepoodes; vedurijuhid, nende abid ja kütjad, bandaaže maha võtvad ja peale panevad töölised, vedurite suitsutorude läbipuhujad ja läbilööjad, vagunihaakijad.

2. Veetransport

Iga liiki laevade kütjad; iga liiki mere- ja jõelaevade (välja arvatud lahtised kaatrid) masinameeskonnad; töölised, kes tegelevad naftatanklaevade puhastamisega; stividorid-laadijad, kõikide naftasaadusi vedavate tanklaevade meeskonnad; iga liiki merelaevade tekimeeskonnad.

XIX. Side

Telegraafi-telefoni- ja raadiovõrgu kanalisatsiooniseadmeid teenindavad töölised töötamisel kanalisatsioonikaevudes ja kollektorites.

Ultralühilaine televisiooni- ja raadiosaatejaamade töölised ja insener-tehnilised töötajad, kes on vahetult seotud generaatorite УКВЧ teenindamisega.

Telegrafistid ja raadiotelegrafistid, kes töötavad kiirelt tegutsevatel telegraafi- ja raadiotelegraafiaparaatidel, samuti raadiotelegrafistid-vastuvõtjad, klopperid, morsistid ja telegrafistid.

XX. Toiduainetetööstus

1. Kalatööstus

Töölised, kes tegelevad rannalähedase kalapüügiga; töölised, kes tegelevad kalade, mereloomade ja krabide puhastamisega; ekstraktorite laadijad ja tühjendajad ning ekstraheerijad diklooretaani ja bensiini kasutamisel; ekstraheerimisjäätmete kuivatajad (suitsugaaside ja auruga töötavates kuivatites), keetjad-pressijad; jahvatajad (buraatveskites); töölised, kes tegelevad jäätmete töötlemise tsehhides kalajäätmete ümberlaadimise ja tükeldamisega; külmutuskambrite töölised ja teenistujad; ammoniaagikompressorite masinistid ja nende abid; töölised ja teenistujad ammoniaagi vesilahuse baasil pastade valmistamise tsehhides ning vikkeltsehhides; töölised, kes tegelevad käsi- ja poolautomaatjootmisega; töölised penoplasti valmistamise tsehhides; plastmassikeetjad polüvinüülkloriidlehtede valmistamise tsehhides; tõrvamistöölised (võrkude konserveerimisel).

2. Suhkrutööstus

Töölised, kes on seotud «suhkrukivi» tootmisega, tööga väävlisgaasi ahjude juures ning kondipõletamisega.

3. Parfümeeriatööstus

Töölised, kes tegelevad estrite, vanillaali, vanilliini, bensaldehüüdi, toiduhapete ja -essentside, sünteetiliste vitamiinide ja sünteetiliste lõhnaainete tootmisega.

4. Soolatööstus

Järve- ja basseinisoolaettevõtete töölised, kes vahetult tegelevad soola tootmisega, ning soolapurustajad järvedel.

5. Olitööstus

Ekstraktoritöölised ja nende abid, ekstraktorite laadijad ja tühjendajad, destilleerijad, töölised, kes tegelevad sünteetiliste rasvhapete ja alkoholide tootmisega.

6. Tärklise-siirupitööstus

Töölised, kes on seotud tööga väävlisgaasi ahjude juures ja väävlishappe tootmisega.

7. Dekstriinitööstus

Aparaaditöölised ja hapustajad.

8. Tee tootmine ja kaalumine

Fermenteerijad, kuivatajad, sorteerijad, pressijad, välikambrite töölised; sissepuistajad, pakkijad ja etikettijad käsikaalumisel.

9. Sidrunhappe ja glütseriini «Г-2» tööstus

Pesijad ja reguleerijad kambrites; meistrid ja töölised atseetaldehüüdi destilleerimise tsehhides.

10. Oksüdeerimistsehhid

Kõik oksüdeerimistsehhide töölised ja teenistujad.

11. Tubaka-, mahorka- ja nikotiinitööstus

Kõik tubaka- ja mahorkavabrikute ning nikotiinitehaste tootmistsehhides tubaka ja mahorka sorteerimisel, sõelumisel ja lõikamisel ning nikotiini tootmisel töötavad töölised ja teenistujad.

12. Lihatöötlemistööstus

Töölised, kes on seotud brutselloosse karja ajamise, transportimise, hoidmise ja tapaelse talitamisega;
töölised, kes on seotud brutselloosse karja tapmise ja lihakehade tükeldamisega; sanitaartapamajade töötajad.
Külmutuskambrite töölised ja teenistujad.

13. Follikuliinitööstus

Kõik follikuliini tootmise tsehhides töötavad töölised ja teenistujad.

XXI. Keemilis-farmatseutiline tööstus

Vanem-aparaaditöölised, aparaaditöölised, nende abid, vahetusmeistrid, lukksepad, koristajad ja abitöölised, kes on seotud keemilis-farmatseutiliste preparaatide, nagu arseeni, elavhõbetsüaniidi ja -oksütsüaniidi sisaldavate preparaatide, sublimeeritud joodi ja joodi sisaldavate preparaatide, äädikhappeliste ja pliiatsetaati sisaldavate preparaatide, kloroformi, jodoformi ja kseroformi, heptüüli ja heksüülresortsiini, elavhõbedasoolade ja elavhõbedasalvide, ravipreparaatide, mille sünteesimisel kasutatakse bensooli ja fenooli nitro- ja amiinoderivaate, elavhõbedat sisaldavate preparaatide, samuti preparaatide, millede saamisel kasutatakse orgaanilisi lahusteid (aromaatsed ja klooritud süsivesinikud ning väävelsüsinik), tootmisega.
Kuivatajad, jahvatajad, sõelujad, granuleerijad, tablettijad, kaalujad, pakkijad ja koristajad elavhõbeda- ning arseenipreparaatide, sublimeeritud joodi saaduste ja teiste Riikliku Farmakopöa A-nimekirjas toodud mürgiste ravivahendite tootmisel.
Töölised ja meistrid, kes tegelevad antibiootikute keemilise puhastamisega; kultuurivedelike filtreerijad, streptomütsiini kuivatajad ja kaalujad; narkoosieetri ümbervalajad.
Töölised, kes vahetult tegelevad monomeeri ja emulsioonipulbri valmistamise ning puhastamisega, vaha pleegitamisega, plastmassist hambaproteeside puhastamise ja poleerimisega ning kipsi tootmisega hambaproteesitöödeks.
Töölised, kes tegelevad sünteetiliste hormoonide tootmisega.

XXII. Ravi-sanitaarsed ja veterinaar-sanitaarsed asutused

1. Meditsiiniarstid, kesk- ja nooremad meditsiinitöötajad, laborandid, samuti palatite koristajad:

tuberkuloosisanatooriumides, -haiglates ja nende osakondades; nakkushaiglates, -osakondades ja -barakkides, leprosooriumides; psühhiaatrilistes haiglates haigete vahetul teenindamisel; ATEK-ides tuberkuloosi- ja vaimuhaigete läbivaatamisel; anatoomiainstituutides ja -kabinettides eranditult prosektori- ja lahkamiskambrites töötamise tingimusel;

röntgenidiagnoosi kabinettides, kui kogu tööaja jooksul viibitakse röntgenikiirte mõjusfääris;

raadiumiinstituutides, instituutide, haiglate, kabinettide ja laboratooriumide raadiumiosakondades, kus töö on vahetult seotud looduslike või kunstlike radioaktiivsete ainetega.

Tuberkuloosihaiglate, -sanatooriumide ja -jaoskondade, samuti ka nakkushaiglate, -jaoskondade ja -barakkide õed-perenaised, pesu- ja nõudepesijad, juuksurid;

psühhiaatriliste haiglate õed-perenaised ja juuksurid;

epideemiakolletes töötavad ning nakkushaigetega kokku puutuvad epidemioloogid ja nende abilised.

Töötajad külvi-, termostaadi- ja steriilsetes tubades, töötajad tuberkuliini aurutamisel, biovabrikute ja bakterioloogiainstituutide töötajad ning autoklaavitöötajad eriti kardetavate infektsioonide puhul;

katkutõrjeasutustes ja entsefaliidilaboratooriumides ning -osakondades tegelemisel kahtlase või kindlasti nakatatud materjaliga (katku või entsefaliidi alal), samuti töötajad katkutõrjeinstituutide ja -jaamade nakkuskambrites;

brutselloosiasutustes, siberi katku ja koolera tõrje asutustes, osakondades ja laboratooriumides tegelemisel kahtlase või kindlasti nakatatud materjaliga (brutselloosi, tulareemia, koolera ja siberi katku alal);

desinfektsiooniasutustes (jaamades, punktides, laboratooriumides, instituutides), töötamisel keemiliste mürkainetega.

2. Nõletõve ja siberi katku isolaatorite, utilisatsioonitehaste ja sügelistevastaste gaasikambrite veterinaararstid, -velskrid ja noorem veterinaarpersonal.

Veterinaararstid, veterinaartehnikud, veterinaarvelskrid, keemikud, laborandid, preparaatorid, sanitarid ja teenistujad, kes tegelevad nakatatud materjaliga (brutselloosi, nõletõve, siberi katku, teetanuse, tulareemia, gaasigangreeni alal) ja nendesse nakatatud haigete loomade hooldamise ja raviga.

XXIII. Mitmesugused elukutsed (sõltumata tootmisviisist ja rahvamajandusharust)

Pottsepad, vooderdajad ja müürsepad tootmisahjude ja katelde kuumremondil.

Kuummenetlusel tsinkijad, šoraleerijad, šopeerijad-metallisaatorid.

Liiva- ja haavlijoaaparaatidel kuivmenetlusel töötajad.

Ventilatsioonisüsteemide torustike, tolmutsükloonide, filtrite ja kambrite puhastajad.

Gaaskeevitajad, kaarleekkeevitajad, gaasiga lõikajad, karbureeritud bensooliga lõikajad ja nende käealused.

Statsionaarsete atsetüleenigeneraatorite töölised.

Keevitustsehhide kraanatöölised.

Abrasiivketastel kuivmenetlusel metalli koorijad, poleerijad, teritajad ja lihvijad.

Valudetailide raiujad ja puhastajad ning suruõhuga ülepuhujad.

Abrasiivketaste rihtimisel, koorimisel, treimisel ja silumisel töötavad töölised.

Kaablite ja isoleermaterjalide immutajad.

Detailidelt diklooretaani ja triklooretüleeni abil rasva kõrvaldavad töölised.

Maalrid, lakkijad ja pulverisaatoritega töötajad, kes kasutavad värve, mis

sisaldavad bensooli, metanooli, nende derivaate (toluool, ksülool ja estrid) ja pliid ning värve, mis sisaldavad elavhõbeoksüüdi, või töötavad helendavate värvidega, nitrovärvidega, etüleenlakiga ja bensooli sisaldava lakiga. Nitropahteldajad, kes töötavad liimiga «Izoliit».

Töölised, kes kuumutamisega valmistavad kunstlikest vaikudest elektriisoleermassi, kasutades seejuures lahustitena atsetooni, butanooli, metanooli, diklooretaani ja aromaatseid süsivesinikke.

Vasetöölised kuumtöödel.

Kõik töölised, kel tuleb tihti ja vahetult kokku puutuda pliid ja tema sulamitega (vedelas ja tahkes, kuumas ja külmas olekus).

Töötajad, kelle töö on vahetult seotud elavhõbedaga.

Töötajad elavhõbe-muundajatega alajaamades, kes pidevalt töötavad elavhõbe-alaldajate ruumis.

Pihustite hooldajad kuumtsehhides.

Töölised ja insener-tehnilised töötajad, kes pidevalt tegelevad mootorite, turbiinide ja kompressorite katsetamisega.

Tööstusliku radiograafeerimise ja röntgenograafeerimise alal töötajad.

Neetijad ja nende abilised, kinnihoidjad, raiujad, temmijad, pneumaatiliste riistadega puurijad, painutajad ja pealelööjad kuumpainutamisel.

Monteerijad ja nende abilised, lukksepad, elektrimontöörid ja torupanijad, kes teostavad erilaevade sisemuses remonti ja lõplikku montaaži.

Töölised ja insener-tehnilised töötajad, kes töötavad vahetult termobarokambrites.

Emailijad, emailisulatajad, lakilahustajad ja abitöölised, kes töötavad vahetult emailimistsehhis.

Laadijad, tühjendajad, kloorijad, kraanatöölised, kloori sisaldavast õhust proove võtvad laborandid ja insener-tehnilised töötajad, kes tegelevad vahetult elektroodide tootmisega kloorimismeetodil.

Töölised, kes tegelevad mipoori tootmisega.

Valveoperaatorid, -mehaanikud, vahetusülemad ja valmistoodangu laohoidjad, kes töötavad gaasi- ja lambitahma tootmisel.

Töötajad, kes kinnistes hoonetes (tiirudel) tegelevad proovilaskmisega.

Töötajad, kes tegelevad etüleeritud bensiinil või teistel toksilistel vedelikel töötavate mootorite katsetamise, lahtivõtmise ja kokkupanemise ning pesemisega.

Töötajad, kes vahetult tegelevad lennukite, agregaatide ja mudelite katsetamisega aerodünaamilistes torudes.

Töötajad, kelle töö ettevõtetes on seotud räniorgaaniliste ühenditega.

Töötajad, kelle töö on vahetult seotud liimi «ВИАМ-Б-3» valmistamise ja kasutamisega.

Töölised, kes vahetult tegelevad pehmete paakide valmistamise ja nendelt vigastuste kõrvaldamisega.

Töötajad, kes tegelevad lennukikabiinide hermeetilisuse proovimisega.

Töölised ja insener-tehnilised töötajad, kes vahetult töötavad radioaktiivsete ainetega.

Töölised, kes tegelevad ultrakõrgsagedusaparaatide katsetamise ja reguleerimisega.

Töölised, kes tegelevad fluorisoolade jahvatamise, sõelumise ja valmistamisega.

Töölised, kes töötavad salpeetrivannidel.

Töölised, kes pakivad, säilitavad ja annavad välja tsüaniide ja arseeni.

Töölised generaatorgaasi jaamades.

Töölised, kes tegelevad vahavormide valmistamisega, kärnide keemilise katmisega, puuderdamisega, vormide eelsoojendamisega täppisvalu puhul.

Töölised, kes tegelevad etüleeritud bensiini valmistamisega (segamisega).

Töötajad, kes tööstuses ja laboratooriumides vahetult tegelevad orgaanilise klaasi valmistamisega, kasutades seejuures orgaanilisi lahusteid.

Töölised, kes valmistavad karboliit- ja tekstovinüütpulbritest ning fenoolformaldehüüdvaikudest masse; nendest komponentidest tooteid pressivad töölised.

Töölised, kes immutavad puitu antiseptikutega.
Töölised tunnelite rajamisel.
Töölised, meistrid ja vahetuse insener-tehnilised töötajad, kes töötavad kessoonides.
Töötajad, kes vahetult tegelevad tööstusettevõtete ja soojus-elektrijaamade aurukatelde ja turbiinide tsehhide sisseseade ekspluatatsiooni ja remondiga.
Roopijad, räbukõrvaldajad ja tuhaeemaldajad töötamisel tahke mineraalkütusega ja turbaga tingimustes, kus tuhk ja räbu tuleb kõrvaldada käsitsi.
Katlapuhastajad, kuumade katelde ja aurutorustike isoleerijad katlamajades ja aurutunnelites.
Kuumade katelde ja aurutorustike remondilukksepad.
Töölised, kes töötavad laevaehitustehaste ja laevaremonditehaste korpusetsehhides kuumplaatidega.
Laevakeredelt pliivärvide mahakraapijad.
Tahket mineraalkütust ja turvast käsitsi ette andvad kütjad.
Kuumade katelde pindade ülepuhujad.
Müürijad kuumade katelde kollete remontimisel.
Valvelöötajad, suitsugaaside ja primaar- ning sekundaarõhu ventilaatoritel katlamajades.
Töölised, kes pidevalt tegelevad allmaa elektriliinide, vee- ja gaasitorustiku remondi ja teenindamisega.
Töölised, kes töötavad keemilistel veepuhastusaparaatidel või täidavad neid reaktiividega.
Töölised, kes puhastavad laevade, tsisternide, reservuaaride ja paakide sisemust naftasaadustest ja keemilistest ainetest; töölised, kes puhastavad laevade põhjadevahelisi ruume.
Töölised, kes on seotud metall-merevõrkude tootmisega.
Tuukrid.
Pulbrilisi toksilisi aineid, pigi ja toornahku laadivad töölised.
Töölised, kes pidevalt töötavad kanalisatsioonivõrgu ja maa-aluste veejuhtmete puhastamisel ja remontimisel.

Lisa 3 (Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise põhimääruse p. 63 juurde)

ÕNNETUSJUHTUMID, MIS LOETAKSE SEOTUKS TÖÖGA

Õnnetusjuhtum loetakse seotuks tööga, kui see toimus:
a) töötaja tavaliste kohustuste täitmisel, samuti ettevõtte või asutuse administratsiooni või viimase poolt volitatud isiku poolt antud ülesannete täitmisel (sealhulgas ka lähetuste ajal);
b) toimingute sooritamisel küll mitte ettevõtte või asutuse administratsiooni või viimase poolt volitatud isiku ülesandel, kuid ettevõtte või asutuse huvides;
c) ühiskondlike kohustuste täitmisel, mis on seoses ettevõtte või asutusega, kus töötaja on ametis, samuti nõukogude, partei või kutseorganisatsioonide poolt antud eriülesannete täitmisel, kuigi need ülesanded ei olnud seotud antud ettevõtte või asutusega;
d) ettevõtte või asutuse territooriumil või mõnes teises töökohas tööaja kestel, kaasa arvatud ametlikud töövaheajad; ajal, mis on vajalik tootmisvahendite, tööriietuse jne. korrastamiseks enne töö algust ja pärast selle lõppu;
e) ettevõtte, asutuse või mõne teise töökoha lähedal töö ajal, kui seal viibimine ei olnud vastuolus sisekorra eeskirjadega;
f) teel töökohta või töölt koju;
g) NSV Liidu kodaniku kohuse täitmisel sotsialistliku korra kaitsmise, inimelu päästmise, samuti sotsialistliku omandi kaitsmise alal.

Lisa 4 (Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise põhimääruse p. 63 juurde)

KUTSEHAIGUSED,

mille puhul lubatakse ajutist üleviimist teisele tööle koos ajutise töövõimetuse toetuse maksmisega[1]

Kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt 7. veebruaril 1955. a. pärast kooskõlastamist VAUKN-iga vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele nr. 113 22. jaanuarist 1955. a.

Jrk. nr.	Haiguse nimetus	Haigust põhjustavad kutsealased kahjustused	Näiteid kutsealadest, mille puhul antud haigus peamiselt või eranditult esineb
1.	Mürgitused (akuutsed või kroonilised)	Kutsealased mürgid	Kõik tööd, millede teostamisel tuleb kokku puutuda mürkainetega
2.	Pneumokonioosid: silikoos, silikatoosid, asbestoos ja muud tolmufibroosid puhtal kujul või ühenduses kopsutuberkuloosiga (koniotuberkuloos) ja segavormid (silikoantrakoos, silikosideroos jt.)	Räni sisaldava tolmu (kristalsel, amorfsel või seotud kujul) ja mõningate tööstuslike mineraalitolmude (apatiidid, elektrikeevituse aerosool jm.) kestev sissehingamine	Mäetöölised (läbijad, puurijad, lõhkajad, toestajad, vagonetilükkajad, eetöölised, soonimismasinatel või söekombainidel töötajad, lahtiraielaadijad); liivajoaparaatidel töötajad; kivide ja asbesti tootmise ja töötlemisega tegelevad töölised; keraamika- ja diinasetööstuse töölised; vormisegu valmistajad, vormijad, kärnitegijad, väljalööjad, valupuhastajad; portselani- ja fajansitööstuse töölised; lihvijad, elektrisulatajad, elektrikeevitajad
3.	Pneumoskleroosid[2]	a) Ärritavate toksiliste ainete akuutne või kestev krooniline toime b) Anorgaaniliste ja orgaaniliste tolmude kestev sissehingamine	Keemiatööstuse ja tsementitööstuse töötajad ning punktis 2 loetletud kutsealade töötajad

[1] Kutsehaiguste loetelu kasutamisel tuleb aluseks võtta selle juurde kuuluv juhend.
[2] Haigestumist võib lugeda kutsealaseks ainult juhul, kui sellele ei eelnenud muid, pneumoskleroosi põhjustavaid üldhaigusi.

4.	Bronhiaalastma	Allergiliste omadustega tööstuslike tolmude ja gaaside (ursooli-, pärlmutri-, ipekakuannatolmu, ärritavate gaaside) toime	Köösnerid, karusnahavärvijad, nööbivabrikute töölised, apteegitöötajad ja keemiatööstuse töölised, kes puutuvad kokku ärritavate gaasidega, põllumajanduse alal töötajad, kes puutuvad kokku nimetatud ainetega
5.	Nakkus- ja parasitaarsed haigused, mis on samalaadilised nende nakkushaigustega, milledega töötaja puutub kokku oma töö juures (tuberkuloos, brutselloos, siberi katk, nõletõbi, marutõbi, teetanus, puuk-entsefaliit jm.)	a) Kokkupuutumine nakkushaigetega või nakatatud materjalidega	a) Meditsiiniline personal, kes süstemaatiliselt puutub kokku nakkushaigetega (tuberkuloosi ja teiste nakkushaiguste osakondade töötajad, jaoskonnaarstid), ja laboratooriumide personal, kes süstemaatiliselt puutub kokku nakatatud materjalidega
		b) Kokkupuutumine haigete loomadega või nakatatud loomse ja taimse päritoluga saadustega (nahk, karusnahk, harjased, jõhv, liha jm.)	b) Veterinaar-personal, kes süsemaatiliselt puutub kokku nakatatud loomadega; loomsete saaduste töötlemisega tegelevad töötajad (vastuvõtjad, laadijad, sorteerijad, pesijad, loomakasvatussovhooside töötajad, kes vahetult talitavad karja, farmide, tapamajade ja jäätmete töötlemise tehaste töötajad, geoloogiliste uurimisrühmade töötajad)
		c) Kokkupuutumine nakatatud pinnasega	c) Mullatöölised, tunnelitöölised
6.	Kessoonihaigus	Töötamine kõrgendatud rõhuga keskkonnas	Kessoonitöölised, tuukrid
7.	Oblitereeruv endarteriit (trombangiit)	Kestev töötamine normaalsest tunduvalt madalamas temperatuuris	Kalurid, külmutushoonete töötajad, küttimis- ja vaalapüügilaevastiku töötajad, turbatöölised, parvetustöölised, metsatöölised soistes paikades, mäetöölised-läbijad igikeltsa piirkonnas
8.	Kasvajad: a) *Nahakasvajad* (hüperkeratoosid, leukokeratoosid, papilloomid, epitelioomid, vähk)	a) Ioniseeriva kiirguse (röntgeni- ja gamma-kiirte ning radioaktiivsete ainete) toime	a) Isikud, kes oma töös puutuvad kokku radioaktiivsete ainetega või ioniseeriva kiirgusega; röntgenikabinettide personal, röntgenitorusid katsetavad töölised; töölised, kes tegelevad metalliröntgenograafiaga ja gamma-defektoskoopiaga
		b) Kestev kokkupuutumine kivisöe, nafta ja põlevkivi utte- ja	b) Koksikeemiatehaste, aniliinvärvi tehaste ja nafta töötlemise tehaste töölised, briketti-

Jrk. nr.	Haiguse nimetus	Haigust põhjustavad kutsealased kahjustused	Näiteid kutsealadest, mille puhul antud haigus peamiselt või eranditult esineb
		koksistamisproduktidega (tõrv, pigi, antratseenõli, antratseeni derivaadid, fenantreen, amiinoazoühendid, gudroon, parafiin jm.)	jad, asfalteerijad, puidu ja isoleermaterjalide immutajad, katusepapi ja ruberoidi tootmisega tegelevad töölised, tahma tootmisega tegelevad töölised, tõrvakeetjad
	b) *Kusepõiekasvajad* (papilloomid, vähk)	Kestev kokkupuutumine bensooli- ja naftaliinirea amiinidega (bensidiin, dianisidiin, alfa- ja beeta-naftüülamiin) ja mõningate teiste amiinoühenditega	Keemia- ja tekstiilitööstuse töötajad, kes oma töös puutuvad kokku loetletud ainetega
	c) *Kopsuvähk*	Radioaktiivsete maakide tolmu ja kroomi-aerosooli sissehingamine	Mäetöölised radioaktiivsete maakide eeluurimise, kaevandamise ja töötlemise alal
	d) *Ülemiste hingamisteede vähk* (leukoplaakia)	Kivisöeasfaldi tolmu sissehingamine	Kivisöeasfaldi laadimise ja kasutamisega tegelevad töölised
9.	Neuralgiad, neuriidid, müalgiad, jäsemete müosiidid, kutsealased düskineesid («kirjutuskramp» ja teised koordinatoorse neuroosi tüübid)	a) Lihasegruppide süstemaatiline ja kestev staatiline pingutamine, surve närvitüvedele, keha või jäsemete sundasend	a) Stantsijad-pressijad, sepad, valtsijad, käiajad, lihvijad, poleerijad, lüpsjad, metsalangetajad
		b) Sagedased üht tüüpi kiired ja väikesed liigutused	b) Telegrafistid ja raadiotelegrafistid, stenograafistid, masinakirjutajad, viiuldajad, pianistid, pakkijad
10.	Angioneuroosid, angiotrofoneuroosid	a) Vappumine ja rõhumine töötamisel vibreerivate tööriistadega; töötamine tingimustes, kus jäsemed kestvalt külmetavad	a) Pneumaatiliste ja muude vibreerivate tööriistadega töötajad, jalatsitööstuses kloppmasinatel töötajad (tsvikkijad), külmutushoonete töötajad, kalade puhastamise ja pesemisega tegelevad töölised.
		b) Mõnede toksiliste ainete (küllastumata süsivesinikud jm.) toime	b) Mõnede keemiatsehhide töötajad
11.	Tendovaginiidid ja kroonilised tendiidid (naksuv sõrm, sõlmjas tendiit)	Vastavate lihaste ja sidemete süstemaatiline pingutus (või surve vastavatele kõõlustele)	Pesupesijad, triikijad, maalrid, arvutusmasinatega töötajad, stantsijad, traaditõmbajad, krohvijad

12.	Kroonilised artiidid, periartriidid, bursiidid, epikondüliidid, stüloidiidid, aseptilised nekroosid ja osteokondriidid	Süstemaatiline surve vastavate liigeste piirkondades ja viimaste ülepingutus ning traumatism; järsud temperatuurimuutused ja kestev külmetamine	Mäetöölised, katusetegijad, kiviraiujad, sillutajad, parketitegijad, vormijad, vibreerivate tööriistade ja seadmetega töötajad, müürsepad ja pottsepad, vedurijuhid ja -kütjad, metsamaterjali laasijad, tükeldajad ja väljavedajad tugevasti soostunud paikades
13.	Tunduvalt välja kujunenud veenide laienemine jalgadel, komplitseeritud troofiliste häiretega või põletikulise protsessiga (tromboflebiit)	Kestev seismine või piiratud kõndimine	Kangrud, ketrajad, trükiladujad, tööpinkidel töötajad
14	Akuutsed ja kroonilised nahahaigused (dermatiidid, ekseemid, toksikodermiad), haavandumine, toksilised melanodermiad ja follikulaarse aparaadi kahjustused	a) Süstemaatiline kokkupuutumine ärritavate keemiliste ainetega (tärpentin, lakid, lahustid, mineraalõlid, klooritud süsivesinikud, kroomi- ja arseeniühendid, happed, leelised ja muud nahka ärritavad ained)	a) Maalrid, lakeerijad, poleerijad, montöörid, tööpinkidel töötajad, kroomijad, söövitajad, keemiatööstuse töötajad, kes puutuvad kokku loetletud ärritavate ainetega, naftatanklaevade puhastamisega tegelevad töölised
		b) Kokkupuutumine sensibiliseerivate ainetega (nikkel, ursool, berülliumfluoriid, dinitrokloorbensool, antibiootikud, formaldehüüdvaigud, formaliin, elavhõbeda ühendid, novokaiin, orgaanilised värvid jm.)	b) Nikeldajad, nikli elektrolüüsi alal töötajad, immutajad, aparaaditöölised, meditsiiniline personal, värvijad, farmatseutilise tööstuse töötajad, apteegitöötajad
		c) Mitmesugust liiki ioniseerivate kiirguste ja radioaktiivsete ainete toime	c) Isikud, kes oma töös puutuvad kokku radioaktiivsete ainetega või ioniseeriva kiirgusega; röntgenikabinettide personal; röntgenitorusid katsetavad töölised; metalloröntgenograafia ja gamma-defektoskoopia alal töötavad töölised
		d) Süstemaatiline kokkupuutumine külma või kuuma veega	d) Kalurid, pesupesijad, värvijad, kookonite kerijad, turbatöölised ja parvetustöölised, nõudepesijad, köögi- ja puuviljapesijad

Jrk. nr.	Haiguse nimetus	Haigust põhjustavad kutsealased kahjustused	Näiteid kutsealadest, mille puhul antud haigus peamiselt või eranditult esineb
15.	Haigused, mida põhjustab kiirgusenergia: a) akuutne ja krooniline kiiritushaigus b) kõrgsagedusvoolu toimest tingitud haigused	Süstemaatiline ioniseeriva kiirguse, radioaktiivsete ainete ja ultrakõrgsagedusvoolude toime	Töötajad, kes puutuvad oma töös kokku radioaktiivsete ainetega ja ioniseeriva kiirgusega (alfa-, beeta-, gamma- ja röntgenikiirtega ning neutronitega); töötajad, kel tuleb taluda ultrakõrgsagedusvoolude mõju
16.	Katarakt	a) Intensiivsete kiirte (infrapunane kiirgus, röntgeni- ja gamma-kiired, neutronid) ja ultrakõrgsagedusvoolude süstemaatiline toime b) Toksiliste ainete (TNT) süstemaatiline toime	a) Keevitajad, metallurgia- ja kuumutusahjude töölised, gaaskeevitajad, klaasipuhujad; töötajad, kes puutuvad kokku ioniseeriva kiirgusega, ultrakõrgsagedusvooludega ja mõnede toksiliste ainetega (TNT) b) Samad elukutsed
17.	Progresseeruv lühinägelikkus	Kestev nägemise pingutamine	Lõime niietajad, graveerijad, mikroskopistid, kartograafid, stereofotogrammetristid, spektroskopistid
18.	Konjunktiviidid	Väävelvesiniku mõju	Viskoosi ja sulfaattselluloosi tööstus
19.	Ägedad kroonilised larüngiidid — «lauljate sõlmed», häälepaelte rebestused	Süstemaatiline häältepaelte pingutamine	Lauljad, õpetajad
20.	Progresseeruv kuulmise kahanemine sisekõrva vigastuse tagajärjel	Tugeva tööstusliku müra või teravate helide süstemaatiline toime	Mootorite katsetajad, piloodid, pardamehaanikud, neetijad, katelsepad, naelasepad, sepad, kangrud, laevade masina- ja katlaosakondade töötajad
21.	Psühhoneuroosid	Vaimuhaigete kestev vahetu teenindamine psühhiaatrilistes asutustes	Meditsiinitöötajad (arstid, õed, sanitarid)

Kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega nr. 113 22. jaanuarist 1955

JUHEND

kutsehaiguste loetelu kasutamiseks

1. Kutsehaiguste loetelu sisaldab ainult niinimetatud spetsiifilisi kutsehaigusi, s. o. haigusi, mis on eranditult omased teatud kutsealastele kahjustustele või esinevad antud kahjustuste puhul palju sagedamini kui teiste tingimuste puhul.

2. Arstliku konsultatsiooni komisjonid, seal aga, kus neid ei ole, ravivad arstid koos peaarstidega või osakonnajuhatajatega otsustavad küsimuse, kas haigus kuulub kutsehaiguste hulka, lähtudes haigestumise kliinilise kuju iseärasustest ja arvestades konkreetselt haigestunu sanitaar-hügieenilisi töötingimusi. Kutseala nimetus ei pea tingimata ühte langema loetelus toodud haigustega, sest kutsealade loetelul on ainult näitlik, orienteeriv iseloom. Kõigil juhtudel, kui tekib oletus, et esinev haigestumine, mida ei ole mainitud käesolevas loetelus, on kutsealase etioloogiaga, on kohalikel ravi-profülaktika-asutustel õigus esitada tervishoiuministeeriumile taotlus lugeda üks või teine haigus kutsehaiguseks.

3. Vaatamata sellele, et loetelu ei näe ette mingeid nõudeid tööstaaži suhtes antud kahjustuse alal ega arvesta tööst eemalejäämist, mis on seotud kahjustustega ja haiguse arenemisega, peab ekspertiis igal üksikjuhul otsustama küsimuse, kas staaž antud kahjustuse alal on küllaldane antud haiguse esilekutsumiseks või kas eemalejäämine kutsealast ei olnud liiga pikaajaline, et lugeda haigestumist põhjendatuks kutsealaga. Need küsimused otsutab ekspertiis kõigi andmete ja eelkõige konkreetsete, vastava dokumentatsiooniga tõestatud töötingimuste analüüsi põhjal.

4. Haigestumisi, mis on loendatud juuresolevas loetelus, võib lugeda kutsealasteks sel juhul, kui antud haigestumisel ja haiguse arenemisel on välditud muude, töötingimustega mitte seoses olevate tegurite mõju (nakatumine, elukondlikud tingimused jne.). Näiteks meditsiinitöötaja haigestumist tuberkuloosi võib lugeda kutsealaseks siis, kui ta ei olnud tuberkuloosihaige enne töö alustamist meditsiinilises asutuses ja tal ei olnud kontakti tuberkuloosinakkusega elukondlikes tingimustes.

5. Kutsehaigusteks tuleb lugeda mitte ainult loetelus toodud haigusi, vaid ka nende tüsistusi ja tagajärgi.

6. Kui loetelus toodud kutsehaigus põhjustab mingi muu, iseendast mitte spetsiifilise kutsehaiguse iseloomu kandva haiguse järsku halvenemist või kiirenemist, siis tuleb invaliidsuse põhjuseks lugeda kutsehaigus.

7. Kui kutsehaiguse diagnoosimisel esineb raskusi, siis on soovitav kutsehaiguste ekspertiisi puhul võimalikult sagedasti kasutada statsionaarset uurimist ja jälgimist, eriti siis, kui on võimalik selleks kasutada kutsehaigusi uurivaid eriasutusi.

8. Töölistel, kes on pikemat aega töötanud ärritavate gaaside toime või suure tolmusisaldusega tööstusliku keskkonna tingimustes, võib kliiniline pilt üksikutel juhtudel näidata kroonilist difuusset bronhiiti ja kopsude emfüseemi, ilma et röntgenipilt näitaks pneumoskleroosi olemasolu. Niisugustel juhtudel võib haigestumist vaadelda kutsealasena ainult siis, kui anamneesis puuduvad üldised haigestumised, millega oleks seletatav kopsude nimetatud patoloogia.

9. Haiguse määratlemine kutsehaigusena ei ole alati seotud töövõime vähenemisega. Töövõimelisuse küsimus otsustatakse igal üksikjuhul olenevalt patoloogilise protsessi arenemise järgust ja kulgemise laadist ning kontraindikatsioonist töö jätkamiseks endisel kutsealal.

10. Vaatamata sellele, et käesolev loetelu on enam-vähem täielik, ei saa ta haarata kõiki praktikas esinevaid juhte, kus seos haigestumise ja kahjulike töötingimuste vahel on ilmne. Seepärast laiendab ja täiendab NSV Liidu Tervishoiuministeerium kooskõlas ÜAÜKN-iga käesolevat kutsehaiguste loetelu teadusliku uurimise instituutide ja praktiliste tervishoiuasutuste vastavate materjalide põhjal.

Lisa 5 (Riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise põhimääruse p. 103 juurde)

HOOAJATÖÖDE LOETELU

NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi 1932. a. 11. oktoobri määruse nr. 185 redaktsioonis («Töö Rahvakomissariaadi Teataja», 1932, nr. 28—29) koos hilisemate muudatustega.

1. Tööd ekspluatatsioonis olevate raudteeliinide, juurdesõidu- ja haruteede remondi alal, välja arvatud tööd, mis tehakse tööjõu alalise kaadri poolt:
a) aiatööd, mätastamistööd, puude istutamine ja planeerimistööd;
b) teetööd: sillutamine, prügitamine;
c) raudteeliinide suvise remondi tööd: teede üldine tõstmine, liiprite ja pöörmeprusside vahetamine, pilude reguleerimine, ballastkihi ja muldkeha vahetamine; varisemise kõrvaldamine ja tõkestamine; raudteetammi nõlvakute, muldkeha ja kaevikute puhastamine umbrohust, küvettide, kraavide ja rennide puhastamine porist ja prahist;
d) raudteeliinide talvise remondi tööd: lumeväravate ja teivaste ümberpaigutamine, nõlvakute ja kaevikute korrastamine, läbikäikude kaevamine lumme, veesängide, kraavide ja küvettide puhastamine ning kevadise vee ja jää läbilaskmine.
2. Tööd raudteeliinide signalisatsiooni- ja tsentralisatsiooniseadmete üldise (plaanilise) remondi alal.
3. Mullatööd teede ehitamisel, välja arvatud lõhkamisviisilised tööd; töö liivakarjäärides kohtades, mis asuvad põhja pool 61. laiuskraadi.
4. Tööd raudteevagunite kütmise alal, välja arvatud tööd, mis teostatakse tsentraliseeritud korras või tööjõu alalise kaadri poolt.
5. Jäälõhkumistööd ning tööd lume ja jää koristamise alal:
a) jäälõhkumistööd, välja arvatud mehhanismide teenindamise tööd;
b) lume ja jää rookimine ning koristamine;
c) lume ja jää rookimine ning äravedamine.
6. Tööd elektriside ehitamise ja kapitaalremondi alal:
a) linna telefonivõrkude ümberehitamine õhuliinidest maa-aluste kaablitega liinideks betoonkanalisatsioonis ja selle ümberehitusega seoses olev betoontoodete valmistamine;
b) maa-aluste ja vee-aluste soomuskaablite paigaldamine;
c) õhutelefonivõrkude ehitamine postidele ja majadele linnades ning linnadevaheliste telegraafi-telefoniliinide ehitamine;
d) postide keemiline immutamine vabas õhus.
7. Tööd ehitusmaterjalide kaevandamise ja tootmise alal:
a) tööd ehitusmaterjalide ja mineraal-toorainete: hariliku savi, kivide, liiva, kruusa, kriidi, kvartsi, pao, kaoliini, lubjakivi, alabastri, mergli, vilgukivi ja asbesti kaevandamise ning kasutamiseks ettevalmistamise alal ajutiselt ekspluateeritavates karjäärides;

b) tööd ajutiselt töötavates tehastes ehitus- ja gželi telliste, lubja, alabastri ning katusekivide tootmise ja viimistlemise alal; toormaterjali ettevalmistamine ja kuivatamine pottsepatehastes.

8. Metsa ülestöötamine, parvetamine ja nendega seotud tööd:

a) tõrvaajamine ja söepõletamine miiliaukudes;

b) tööd tooraine varumise alal tärpentini ja kampoli tootmiseks,

c) metsamaterjali, parvetusseadmete, toiduainete ja loomasööda välja- ja juurdevedu majandusorganite veovahendeil;

d) metsamaterjali ladumine, sorteerimine ja valmisseadmine ning metsatoorainete ja metsamaterjali esialgne töötlemine;

e) parvetamisalased peale- ja mahalaadimistööd kaldal, kui neid sooritab eritööliskaader;

f) väljaehitatud sadamatest väljaspool asuvates tehaste sadamates ja saeveskites navigatsiooniperioodil tehtavad tööd: laevadele laadimine, eksportmetsamaterjali ladumine ja sorteerimine laevades, kui vastavaid töid ei teosta alaline laadijate kaader.

Märkus. Käesolevas punktis täht «f» all loetletud töid, kui need toimuvad Balti mere, Laadoga ja Oneega järve ning nendega seotud jõgede süsteemi sadamates, ei loeta hooajatöödeks.

9. Kändude juurimine ja lõhkumine, kui seda tehakse lahus põhilisest metsa ülestöötamise tööst.

10. Kõik tööd niinekiu tootmise ja ümbertöötamise alal.

11. Peale-, maha- ja ümberlaadimistööd hooajatööde hulka arvatud põhitööde juures, kui neid töid tehakse samade majandusorganite töötajate ja vahenditega, kes teevad põhitöö, samuti peale-, maha- ja ümberlaadimistööd, mida tehakse veetranspordi süsteemis klimaatilistest tingimustest sõltuvalt mitte üle 6 kuu aastas.

12. Tööd kalapüügi ja küttimise alal ning nendega seotud tööd kalade ja teiste mere- ja jõekalanduse ning küttimistöönduse saaduste ümbertöötamise alal, välja arvatud traal-, triiv- ja seinnoodapüük ning tööd rannalähedasel kalapüügil kõigil püügihooaegadel ja krabide töötlemisel ujuvates krabikonservitehastes ning laevameeskondade (kaasa arvatud kalavastuvõtulaevade meeskonnad) poolt tehtavad tööd, samuti kalakaupade töötlemise ja viimistlemise tööd, mis ei ole seotud püügihooajaga.

13. Tööd peensuhkrutehastes, mis on vahetult seotud peensuhkru tootmisega suhkrupeetidest, tööd peetide kuivatamisel peedikuivatites ning suhkrupeedi jäätmete kuivatamise tööd, mida tehakse peensuhkrutehastes suhkrutootmise perioodil.

14. Tööd puu- ja köögivilja hapendamise ning vesihoidiste tegemise alal.

15. Tööd glaubri soola ja settekeedusoola kaevandamise ja töötlemise alal, soola lahtimurdmine, hunnikusse vedamine ja hoidlatesse paigutamine.

16. Tööd fosforiidi kaevandamisel pealmaakaevandustes ja sellega seoses olevad tööd.

17. Kõik tööd kartulitärklise tootmise alal.

18. Töö munade, lindude, sulgede ja udusulgede varumise alal ladudes, välja arvatud munade konservimine.

Märkus. Käesolev punkt ei hõlma lindude nuumamise ettevõtteid (inkubaatorid ja kombinaadid).

19. Papiljonaaž ja mikroskopeerimise abitööd grenaažitöödel.

20. Turbatööd:

a) raba ettevalmistamine (kaasa arvatud metsa mahavõtmine ning kändude juurimine ja lõhkumine);

b) turba tootmine, kuivatamine ja koristamine, välja arvatud tööd mehhaniseeritud agregaatidel ja jõuseadmetel (hüdroturba tootmine, frees- ja masinpressturba tootmine, töötamine vormimislülikutel jne.), mida teevad alalisse koosseisu kuuluvad töölised.

Märkus. Raba ettevalmistavate tööliste suhtes, kes on sõlminud töölepingu tähtajaga üle 6 kuu, rakendatakse üldist tööseadusandlust (ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1936. aasta 27. juuli määruse redaktsioonis — «ÜAÜKN-i Bülletään», 1936, nr. 14).

21. Tööd, mis on seotud väärismetallide kaevandamisega, välja arvatud nende töötajate tööd, kes talvel töötavad samas majandusorganis teistel töödel:

a) lahtistest kaevandustest kullaliiva ammutamise tööd, mida teostatakse eranditult suvel;

b) kullaliiva transportimise tööd majandusorganite veovahenditega tingimusel, et neid töid tehakse üheaegselt töödega, mis on näidatud täht «a» all;

c) kullaliiva uhtmine lahtise taeva all, kui seda tööd tehakse eranditult suvel.

22. Tööd triangulatsiooni, topograafia, maakorralduse, geoloogia, geoloogilise eeluurimise, metsanduse ja metsakorralduse alal, samuti välitööd, mis on seotud kõigi uurimis- ja otsimistöödega:

a) mäetööstuse markšeideri- ja puurimistööd, mida tehakse käsitsi põhjapoolsetes rajoonides (Uraal, Baškiiria, Põhja-ala, Lääne-Siber, Ida-Siber, Põhja-Kasahstan, Kaug-Ida, Leningradi oblast), uurimise otstarbel tehtavad puurimistööd teistes tootmisharudes;

b) tähiste, vaiade ja piiritulpade valmistamine;

c) tööriistade ja seadmete vedu;

d) tööd piiride tähistamisel ja piirimärkide kohaleasetamisel, tähiste ülesseadmine ja metsasihtide raiumine;

e) tööd, mis on vahetult seotud otsimis- ja uurimistöödega; hüdraulilise betoonisegu valmistamine ning betoon- ja kivimüüritise tegemine;

f) sondeerimine ja šurfimine;

g) muud abitööd.

Märkus. Põhitöid tähiste panemise, kaardistamise, nivelleerimise jne. alal, mida teostavad kvalifitseeritud töötajad, hõlmab üldine tööseadusandlus.

23. Kõik jõgede ja merede uurimistööd.

24. Irrigatsiooni- ja melioratsioonitööd, kuivendus- ja niisutustööd, tööd kalamajandite rajamisel:

a) ettevalmistus- ja abitööd, mis on mainitud käesoleva loetelu 22. punktis;

b) nõlvade kindlustamine (puude istutamine, ajutiste veeärajuhtimispaisude ehitamine jm.);

c) väiksemad vaiatööd;

d) maapinnal asuvate kivide korjamine randadelt ja põldudelt.

25. Kõik tööd merevetikate kogumise ja põletamise alal jooditööstuses ning sellega seoses olevad tööd.

ÜAÜKN-i JA NSV LIIDU TERVISHOIU RAHVAKOMISSARIAADI JUHEND «KINDLUSTATUILE HAIGUSLEHTEDE VÄLJAANDMISE KORRAST», KINNITATUD NSV LIIDU RKN-i POOLT 14. AUGUSTIL 1937

(Muudatuste ja täiendustega, mis on sisse viidud ÜAÜKN-i ja NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruselе nr. 113 22. jaanuarist 1955)

I. ÜLDEESKIRJAD

1. Kindlustatu ajutist töövõimetust tõestab ainult haigusleht («töövõimetusleht»).

Muude tõendite ja õiendite väljaandmine kindlustatuile ajutise töövõimetuse kohta on keelatud (välja arvatud juhud, mis on käesolevas juhendis eraldi näidatud — punktid 12 ja 22).

2. Haiguslehti annavad kindlustatuile välja NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi ja Teedeministeeriumi süsteemi kuuluvate ravi- ja sanitaarasutuste arstid.

Teiste ametkondade ning teaduslike instituutide (sõltumata ametkondlikust alluvusest) raviasutuste arstidele võib haiguslehtede väljaandmise õigust anda ainult NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi või liiduvabariigi tervishoiuministeeriumi erikorralduse põhjal kooskõlastatult ÜAÜKN-iga.

Tasulistes polikliinikutes ja ravilates on haiguslehtede väljaandmine keelatud.

3. Maakohtades, kus puuduvad ravivad arstid, samuti reisil olevatel laevadel võib haiguslehtede väljaandmise õiguse anda ravipunkti juhatavale velskrile, kusjuures peab toimuma arstijaoskonna juhataja järelkontroll.

Nende velskrite nimekirjad ja tähtajad, mille peale nad võivad haiguslehti välja anda, määrab oblasti või krai tervishoiuosakond või autonoomse nõukogude sotsialistliku vabariigi tervishoiuministeerium.

II. Haigus- ja vigastuspuhkused

4. Töövõime kaotuse puhul haiguse või vigastuse tagajärjel annavad haiguslehti välja polikliinikute, ambulatooriumide, dispanserite, haiglate või tervishoiupunktide ravivad arstid.

5. Tuberkuloossete, psüühiliste ja suguhaiguste korral annavad haiguslehti välja vastavate eriraviasutuste (-osakondade, -kabinettide) arstid. Kui haige pöördub ülalnimetatud haigestumiste puhul üldraviasutuse poole, siis võib arst haiguslehe välja anda kuni kolmepäevase tähtajaga ja on kohustatud suunama haige eriraviasutusse (-osakonda, -kabinetti).

Seal, kus eriraviasutused (-osakonnad, -kabinetid) puuduvad, annavad ülalnimetatud haiguste puhul haiguslehti välja üldraviasutuste arstid.

6. Puhkust haiguse või vigastuse puhul antakse kogu ajaks kuni töövõime taastumiseni või invaliidsuse kindlakstegemiseni arstliku tööekspertiisikomisjoni poolt.

Pikemat aega põdejad suunatakse järelevaatuseks arstlikku tööekspertiisikomisjoni mitte hiljem kui 4 kuu möödumisel töövõime kaotamise päevast või üldkokkuvõttes mitte hiljem kui 5 kuud kestnud ajutise töövõimetuse korral viimase 12 kuu kestel korduvate haigestumiste puhul (ühte ja samasse haigusse).

Seejuures toimub arstlikku tööekspertiisikomisjoni suunamine korra kohaselt, mis on kindlaks määratud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1948. a. 5. novembri määrusega kinnitatud arstlike tööekspertiisikomisjonide põhimäärusega.

Kui arstliku tööekspertiisikomisjoni otsuse kohaselt ei ole alust haiget lugeda invaliidiks ja tema ajutine töövõimetus kestab edasi, siis kuulub haiguslehe pikendamisele korra kohaselt, mis on kindlaks määratud käesolevas juhendis.

7. Arstidel on õigus haiguslehti üksi välja anda mitte rohkem kui 3 päevaks korraga ja üldkokkuvõttes antud haigestumise või vigastuse korral mitte rohkem kui 6 päevaks.

8. Haiguslehe pikendamine üle 6 päeva, arvestades töövõimetuse tekkimisest, ning iga järgnev pikendamine raviva arsti poolt toimub ainult peaarsti või antud raviasutuses moodustatud arstliku konsultatsiooni komisjoni kinnitamisel.

Nende komisjonide moodustamise korra määrab NSV Liidu Tervishoiuministeerium kooskõlastatult ÜAÜKN-iga.

> Märkus. Raviasutustes, kus on organiseeritud osakonnad erialade järgi, teeb peaarst haiguslehtede pikendamise üle 6 päeva ülesandeks osakondade juhatajatele.

Suurtes raviasutustes võib peaarst linna tervishoiuosakonna nõusolekul töövõime ekspertiisi funktsioonid panna (antud raviasutuse) eriarstile, kes siis vastutab töövõime ekspertiisi eest.

9. Kõik isikud, kellele on antud õigus pikendada haiguslehti üle 6 päeva (p. 8), võivad pikendust sanktsioneerida ainult pärast haige isiklikku läbivaatamist. Kauakestvate haiguste puhul peavad need läbivaatused toimuma vähemalt üks kord iga 10 päeva jooksul.

Arstliku konsultatsiooni komisjon (AKK) või selle puudumisel raviasutuses raviv arst võib peaarsti kinnitamisel määrata turberkuloosi haigestumise või kutsehaiguse tõttu (kutsehaiguste loetelu järgi, mis on kinnitatud NSV Liidu Tervishoiuministeeriumi poolt kooskõlastatult ÜAÜKN-iga) ajutiselt töövõime kaotanule ajutise üleviimise teisele tööle ühes haiguslehe väljaandmisega mitte rohkem kui 2 kuuks, pidades seejuures silmas haiguslehe väljaandmise tähtaegu, mis on ette nähtud punktides 7 ja 8 ning käesolevas punktis. Niisugune üleviimine määratakse sel juhul, kui haigestunu on töövõimetu omal erialal, kuid võib tööd kahjustamata ja normaalset ravikäiku häirimata töötada teisel tööl. Haiguslehele tehakse märkus määratud üleviimise kohta ja seda kinnitab oma allkirjaga raviasutuse peaarst.

Kui tekib vajadus töölist või teenistujat tervisliku seisukorra tõttu üle viia teisele tööle seoses mõne muu haigusega (mis ei ole nimetatud käesolevas punktis), siis haiguslehte välja ei anta, vaid antakse välja arstliku konsultatsiooni komisjoni otsus.

10. Kõik laboratoorsed uurimised ja raviprotseduurid (füsioteraapia, röntgenoteraapia jne.) töövõimeliste kindlustatute ravimiseks peavad toimuma väljaspool nende tööaega haiguslehe väljaandmiseta, välja arvatud juhud, kus antud uurimise või protseduuri iseloomu tõttu on neid võimalik läbi viia ainult töö ajal.

11. Kui töövõimetu kindlustatu pöördub tervishoiupunkti poole (akuutse haigestumise või töötrauma puhul), annab arst välja haiguslehe 1—2-päevaks. Selliseid lehti pikendatakse tavalises korras, s. t. polikliinikute, ambulatooriumide jne. arstide, samuti arstliku konsultatsiooni komisjonide poolt.

Kui tervishoiupunktis ei ole arsti, vaid ainult meditsiiniõde või velsker, siis need haiguslehte ei anna, vaid pärast esmaabi andmist suunavad töövõimetu kindlustatu polikliinikusse või ambulatooriumi koheseks vastuvõtmiseks.

Töövõimeliseks tunnistatud kindlustatule haiguslehte välja ei anta, kuid saatelehele tehakse märkus tema tuleku ja äramineku aja kohta.

12. Tervishoiupunkti poole pöördumisel õhtul või öösel, kui polikliinikus või ambulatooriumis pole vastuvõttu ja tervishoiupunktis on valves ainult meditsiiniõde või velsker, soovitavad viimased pärast esmaabi andmist töövõimetule ilmuda järgmisel päeval polikliinikusse või ambulatooriumi, vajaduse korral aga kutsuda arst koju. Seejuures annavad nad välja oma allkirja ja pitseriga varustatud tõendi, millele märgitakse tööst vabastamise kellaaeg ja tuuakse lühidad andmed haiguse või trauma iseloomu, temperatuuri jne. kohta.

Tunnistades kindlustatu töövõimetuks, annab polikliiniku või ambulatooriumi arst talle haiguslehe tõendis märgitud momendist. Kui aga arst tunnistab kindlustatu töövõimeliseks, siis annab ta haiguslehe tõendile märgitud momendist ainult kuni antud vahetuse lõpuni.

13. Ravimisel statsionaaris (haiglas, kliinikus jne.) annab haiguslehed kogu haige statsionaaris viibimise aja kohta välja raviv arst koos osakonnajuhatajaga.

Statsionaari peaarst vastutab õigeaegse statsionaarist väljakirjutamise eest, samuti invaliidsuse tunnustega haigete õigeaegse väljaselgitamise ja nende dokumentatsiooni suunamise eest arstlikku tööekspertiisikomisjoni.

14. Statsionaarist väljakirjutamisel pikendab haiguslehti töövõimetuile kindlustatuile statsionaari raviv arst koos osakonnajuhatajaga kuni tähtajani, mis on määratud raviasutusse ilmumiseks või arsti kojukutsumiseks, kuid korraga mitte rohkem kui 10 päevaks.

Statsionaaris (haiglas, kliinikus jne.) ravil oldud aja kohta antakse igal juhul eraldi haigusleht.

15. Raviasutustes, kus on ainult üks arst (maal, kaugelasuvates rajoonides jne.), antakse sellele arstile õigus üksi välja anda haiguslehti kogu haigusaja jooksul.

16. Eriraviks teises linnas annab haiguslehe arstliku konsultatsiooni komis-

jon (selle puudumisel aga raviv arst koos peaarstiga) rajooni (linna) tervishoiuosakonna kinnitusel.

17. Pikka aega ja sageli põdevale kindlustatule peab peaarst kinnistama arsti, informeerides sellest kohalikku või käitiskomiteed. Arsti kinnistamisest kindlustatule peab kohalik komitee või käitiskomitee viimasele kirjalikult teatama, teda ühtlasi hoitades, et teiste arstide poolt temale välja antud haiguslehti ei tasuta (välja arvatud erandjuhud kohaliku komitee või käitiskomitee eriotsusel).

Kui kindlustatu haigestub mingisse haigusse, mis ei kuulu temale kinnistatud arsti erialasse, siis tuleb konsultatsiooniks kohale kutsuda vastava ala spetsialist. Haiguslehe annavad sel juhul välja mõlemad arstid ühiselt, kusjuures selle haiguslehe pikendamine üle 6 päeva toimub üldises korras (p. 8—9).

III. Rasedus- ja sünnituspuhkused

18. Raseduse ja sünnituse puhul antakse haigusleht välja rasedate nõuandla arstide poolt, nende puudumisel aga üldraviasutuste ämmaemandate-günekoloogide poolt. Selliste spetsialistide puudumisel annab haiguslehe välja üldist vastuvõttu teostav arst.

19. Abordi puhul antakse haigusleht välja ainult siis, kui abort tehti meditsiiniliste näidustuste põhjal haiglas või sünnitusmajas (NSV Liidu KTK ja RKN-i 1936. a. 27. juuni määruse p. 1 — LSKK 1936, nr. 34, art. 309). Sel juhul annab haiguslehe välja abordi teinud arst peaarsti kinnitusel kindlustatu tervislikust seisundist ja kutsealast sõltuva tähtajani.

Muudel abordijuhtudel (kaasa arvatud ka mittetäielik abort, mis algas väljaspool raviasutust ja lõppes raviasutuses) haiguslehte välja ei anta.

Märkus. 1. Iseenesliku abordi korral (enne raseduse 196. päeva) antakse haigusleht välja samuti nagu tavalise haigestumise puhul.

2. Kui väljaspool raviasutust tehtud abort kutsus esile pikemaajalise haiguse, siis võib üksikutel erandjuhtudel haiguslehe välja anda ainult kohaliku komitee, käitiskomitee või sotsiaalkindlustus-nõukogu igakordse eriotsuse põhjal ning alles töövõimetuse 11. päevast alates (arvates abordi päevast), kusjuures arst kirjutab haiguslehele märkuse «ebaseaduslik» ning informeerib sellest prokuratuuri.

IV. Puhkused haige perekonnaliikme põetamise ja karantiini puhul

20. Haiguslehe haige perekonnaliikme põetamiseks annab välja haiget raviv arst.

Karantiini puhul annab haiguslehe välja arst-epidemioloog, selle puudumisel aga sanitaararst või raviv arst. Need haiguslehed antakse välja ranges kooskõlas riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra põhimäärusega.

21. Haiguslehti haige perekonnaliikme põetamiseks antakse välja mitte rohkem kui 3 päevaks. Seda tähtaega pikendab raviv arst koos peaarstiga ainult väga erandlikel juhtudel (olenevalt haigestumise raskusest ja elukondlikest tingimustest) ja ainult piiratud ulatuses.

22. Haiguslehti ei ole lubatud välja anda: a) krooniliste haigete põetamiseks; b) haige põetamiseks, kes ise (või kelle perekond) loobus pakutud kohast statsionaaris; c) tervete laste eest hoolitsemiseks, näiteks ema haiguse korral, lastesõime, lasteaia või lapse enda karantiini määramisel jne. (neil juhtudel antakse kindlustatud perekonnaliikmele, kes lapse eest hoolitseb, tõend ema haiguse või karantiini kohta).

Kui koos haige lapsega on statsionaaris tema põetamiseks ema, siis antakse haigusleht välja ainult tingimusel, et ema viibimine statsionaaris on hädavajalik.

V. Puhkused sanatooriumi-kuurordiraviks

23. Sanatooriumi-kuurordiraviks antakse puhkust kogu ravimise (tuusiku kehtivuse) ning sanatooriumi ja tagasi sõidu ajaks, arvestades seejuures kindlustatu korralist puhkust ja lisapuhkusi. Kui korralisest puhkusest ja lisapuhkustest ei piisa ravimiseks ning sanatooriumi ja tagasi sõiduks, siis antakse haigusleht vajalikuks arvuks päevadeks järgmistel tingimustel: a) kui sanatooriumi-kuurordiravi vajaduse määrab raviv arst koos osakonnajuhatajaga või peaarstiga; b) kui tuusik on saadud käitiskomiteelt (või kõrgemalseisvalt ametiühingu-organisatsioonilt) sotsiaalkindlustuse arvel tasuta või 30 protsendi tasumisega tuusiku hinnast.

Kui tuusik (kursovka) saadi ambulatoorseks kuurordiraviks, siis haiguslehte välja ei anta.

Aktiivset tuberkuloosi põdevatele haigetele, keda suunatakse ravile tuberkuloosisanatooriumi, antakse puhkust samasuguses korras, kuid sõltumata sellest, kelle poolt on tuusik välja antud.

Kui tööline või teenistuja mingil põhjusel kasutas puhkuse ära enne sanatooriumi või kuurorti sõitmist, võib administratsioon anda palgata puhkust korralise puhkuse ja lisapuhkuste päevade ulatuses. Ka sel juhul antakse haigusleht välja ainult korralise puhkuse ja lisapuhkuste päevade mahaarvestusega.

24. Haiguslehti sanatooriumi-kuurordiraviks annavad arstliku konsultatsiooni komisjonid (AKK), seal aga, kus need puuduvad, annab haiguslehe raviv arst koos peaarstiga ning ainult enne haige ärasõitu.

Haiguslehe taotlemisel tuleb esitada: a) tuusik; b) väljavõte ametiühinguorganisatsiooni otsusest tuusiku andmise kohta haiguslehte taotlevale isikule sotsiaalkindlustuse arvel tasuta või 30 protsendi tasumisega tuusiku hinnast; c) administratsiooni tõend korralise puhkuse ja lisapuhkuste kestuse kohta; d) sanatooriumi-kuurordikaart.

25. Sanatooriumis viibimise aega on lubatud pikendada (üle tuusiku tähtaja) ainult neil juhtudel, kui tööline või teenistuja on väljakirjutamise tähtajal raske haigestumise (või põhihaiguse ägenemise) tõttu töövõimetu, kusjuures sanatooriumist väljakirjutamine ja haiglasse üleviimine ei ole võimalik.

Tuberkuloosisanatooriumides viibimist on erandjuhtudel lubatud pikendada neile töövõimetutele haigetele, kellele ainult niisugune pikendamine võib tagada töövõime kiire taastumise. Niisugust pikendamist lubatakse ainult tuusiku välja andnud organisatsiooni eelneval nõusolekul.

Sanatooriumis viibimise pikendamist ja sellega seoses haiguslehe väljaandmist teostab:

a) ÜAÜKN, ametiühingute keskkomiteede ja tervishoiuministeeriumide sanatooriumides — komisjon, kuhu kuulub peaarst (komisjoni esimees), raviv arst ja sanatooriumi vastava eriala konsultant (kui see on olemas);

b) teistes sanatooriumides — kohaliku raviasutuse arstliku konsultatsiooni komisjon sanatooriumi raviva arsti osavõtul, niisuguse komisjoni puudumisel aga kohaliku raviasutuse (polikliiniku, haigla jne.) peaarst koos sanatooriumi raviva arstiga.

26. Sanatooriumis tekkinud ja täielikult või osaliselt korralise puhkuse või lisapuhkuse ajale langenud ajutise töövõimetuse korral antakse välja haigusleht, kui haige viidi haiglasse. Haigusleht antakse välja kõigi päevade kohta, mil haige viibis haiglaravil ja mis langesid korralise puhkuse ja lisapuhkuse ajale, kuid arvestades maha need päevad, mille kohta haigusleht oli antud seoses sanatooriumi suunamisega.

Palgata puhkuse ajale langenud päevade kohta haiguslehte välja ei anta. Käesolevas punktis ette nähtud haiguslehed antakse välja haiglast väljakirjutamisel.

27. Sanatooriumi-kuurordiraviga seotud haiguslehtede väljaandmise korda, mis on ette nähtud juhendi käesolevas peatükis, rakendatakse ka Jalta Klimatoteraapia ja Tuberkuloosi Instituuti suunamisel.

VI. Haiguslehtede väljaandmise ja täitmise üldeeskirjad

28. Haiguslehti annavad välja raviasutused ettevõtete juures, raviasutused, mille juurde on ettevõtted kinnistatud, või raviasutused töölise või teenistuja elukoha järgi.

Töölt vallandatuile haiguslehti ei anta.

29. Kindlustatuile, kellel ajutine töövõimetus tekkis väljaspool nende alalist töö- või elukohta (näiteks lähetusel, puhkekodus jne.), antakse haiguslehed välja nende ajutises asukohas, kuid ainult raviasutuse peaarsti kinnitusel.

30. Haigetele, kes esimese haiguslehe said oma alalises elu- või töökohas, pikendatakse seda teises kohas ainult siis, kui on olemas esimese haiguslehe välja andnud raviasutuse nõusolek väljasõiduks. Selle nõusoleku annab raviv arst koos peaarstiga.

31. Haigusleht antakse välja töövõimetuse kindlakstegemise päeval, välja arvatud ravi puhul statsionaaris.

32. Haiguslehe täitmisel on vajalik:

a) lahtris «Lõppdiagnoos» tingimata näidata töövõimetuse peamine põhjus, mida kunagi ei tohi asendada haiguse sümptoomidega; b) lahtreid «Diagnoos» ja «Lõppdiagnoos» mitte täita ladina keeles; c) lahter «Režiim» täita tingimata kõigil juhtudel; d) tugevasti joobnud olekust tingitud töövõimetuse, samuti simuleerimise, ravirežiimi rikkumise või määratud tähtajal ambulatooriumi mitte ilmumise juhtudel teha selle kohta haiguslehele märkus.

Kõigil juhtudel, kui haiguslehe peab pikendama või välja andma raviv arst peaarsti kinnitusel või temaga koos, peavad haiguslehele alla kirjutama mõlemad arstid.

33. Kui töövõimetus töötasu korralise väljamaksmise tähtajal veel kestab, annab raviv arst kindlustatule haiguslehe «Järje» ning teeb esimese haiguslehe lahtrisse «Asuda tööle» märkuse «Järje» väljaandmise kohta.

Töövõimetuse puhul, mis kestab üle 6 päeva, annab «Järje» arstliku konsultatsiooni komisjon (p. 8—9) või raviv arst peaarsti kinnitusel.

VII. Arstide vastutus ja kaebused nende tegevuse kohta

34. Haiguslehtede ebaõige väljaandmise või ebaõige täitmise eest võetakse arstid distsiplinaar- või kriminaalvastutusele.

Vastutus kogu töökorralduse eest töövõime ekspertiisi ning haiguslehtede väljaandmise, säilitamise ja arvestamise alal lasub peaarstil (ka siis, kui on määratud ekspertiisi eest vastutav isik).

35. Kindlustatute kaebused arstide tegevuse kohta haiguslehtede väljaandmise alal lahendab peaarst, kui aga antud raviasutuses on arstliku konsultatsiooni komisjon, siis viimane.

36. Kõik varem välja antud eeskirjad ja juhendid, mis on vastuolus käesoleva juhendiga, tühistatakse.

(LSKK 1937, nr. 54, art. 229)

Puhkekodu-, sanatooriumi- ja profülaktooriumituusikute hinna osalise tasumise korrast tööliste ja teenistujate poolt

ÜAÜKN-i ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend 8. juunist 1948

ÜAÜKN-i Sekretariaat ja NSV Liidu Rahandusministeerium kehtestavad järgmise korra ametiühingu-organisatsioonide poolt riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel töölistele ja teenistujatele väljaantavate puhkekodu-, sanatooriumi- ja profülaktooriumituusikute hinna osalisel tasumisel:

1. Töölised ja teenistujad, kellele sotsiaalkindlustus-nõukogude, käitis- või kohaliku komitee, rajoonikomitee või rühmakomitee otsuse järgi antakse välja tuusik puhkekodusse, sanatooriumisse või profülaktooriumisse, tasuvad kindlaksmääratud osa tuusiku hinnast töökoha järgi vahetult ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) kassasse.

2. Ettevõtte (asutuse, organisatsiooni) raamatupidamine vormistab tuusiku osalise hinna vastuvõtu kassa sissetuleku orderiga ning annab maksjale kviitungi raha tasumise kohta.

3. Sotsiaalkindlustus-nõukogu (käitis- või kohaliku komitee, rajoonikomitee, rühmakomitee) annab töölistele või teenistujatele tuusiku välja juhul, kui nad esitavad kviitungi tuusiku hinna osalise tasumise kohta. Kviitung säilitatakse ametiühingu-organisatsioonis koos teiste tuusikute kohta käivate aruandedokumentidega.

4. Käesoleva juhendi kohaselt arvestab ettevõte (asutus, organisatsioon) töölistelt ja teenistujatelt tuusikute eest laekuvad summad sotsiaalkindlustusmaksude kontos ning kannab üle ametiühingu keskkomitee sotsiaalkindlustusala jooksvale kontole vähemalt kaks korda kuus. Arvestuslehel (vorm nr. 4) arvestatakse need summad eri real.

5. Töölised ja teenistujad, kes saavad tuusikuid vahetult ametiühingu oblastikomiteedelt või keskkomiteedelt nende otsuste alusel, kannavad tuusikute osalise hinna ametiühingu sotsiaalkindlustus-ala jooksvale kontole Riigipanga kohalikus osakonnas. Tuusikud antakse välja Riigipanga osakonna kviitungi esitamisel tuusiku hinna laekumise kohta.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1948, nr. 11)

Töölistele ja teenistujatele tuusikute väljaandmise korrast sanatoorseks-kuurordiliseks raviks

Riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel väljaantavate sanatooriumi- ja puhkekodutuusikute planeerimise, väljaandmise, hoidmise ja arvestamise korra juhendist, mis on kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 1950. a. 15. augusti määrusega

16. Sanatooriumi- ja kuurordiravile, puhkekodudesse ja turismimatkadele (turismituusikutega) suunatakse esmajärjekorras ameti-

ühingu liikmeid — töölisi-tootmisnovaatoreid, põhikaadri töölisi, töötavaid Isamaasõja invaliide, insener-tehnilisi töötajaid tootmisest; seejuures on ametiühingu-organisatsioonid kohustatud rangelt kinni pidama sellest, et tootmistöölistele plaaniga kinnitatud tuusikud tegelikult ka välja jaotataks.

17. Ametiühingu linna-, rajooni-, käitis- ja kohalikud komiteed annavad välja tasuta tuusikuid (vastavalt plaanile) esmajärjekorras töölistele, Isamaasõja invaliididele, imetavaile emadele, vallaemadele ja alaealistele, arvestades nende materiaalset seisukorda.

Sanatoorsele-kuurordilisele ravile sõitjate sõidukulude tasumisest

Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi 1951. a. 27. märtsi määrusest «Riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmisest 1950. aastal ja 1951. aasta eelarvest»

10. Määrata, et ametiühingu-organisatsioonid võivad üksikjuhtudel sotsiaalkindlustuse summade arvel väljaantavate tuusikutega sanatoorsele ravile sõitvate tööliste ja teenistujate sõidukulusid tasuda osaliselt. Sõidukulude tasumise ulatus määratakse sotsiaalkindlustus-nõukogu otsusega kindlaks sõltuvalt töölise ja teenistuja töötasust ja tema perekondlikust seisundist. Sõidukulusid võib tasuda vaid selleks otstarbeks käitis- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustus-eelarves eraldatud assigneeringute piirides.

ÜAÜKN-i juhendi kinnitamisest ravi- (dieet-) toitlustamise organiseerimise kohta ambulatoorsel ravil olevate tööliste ja teenistujate jaoks

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 18. veebruarist 1950

1. Kinnitada ÜAÜKN-i juhend ravi- (dieet-) toitlustamise organiseerimise kohta ambulatoorsel ravil olevate tööliste ja teenistujate jaoks.

2. Kohustada ametiühingute käitis- ja kohalikke komiteesid sisse seadma kontrolli juhendi täitmise üle ravitoitlustamise sööklates.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1950, nr. 5)

ÜAÜKN-i juhend ravitoitlustamise organiseerimise kohta ambulatoorsel ravil olevate tööliste ja teenistujate jaoks

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 18. veebruaril 1950

I. Ravi- (dieet-) toitlustamise sööklate organiseerimine

1. Ambulatoorsete haigete ravitoitlustamiseks organiseeritakse erisööklad või ravitoitlustamise osakonnad üldsööklates. Nii erisööklad kui ka ravitoitlustamise osakonnad üldsööklates peavad vastama käesolevas juhendis esitatud tingimustele ja nõuetele.

2. Territoriaalsete või tehase ravitoitlustamise sööklate ja üldsööklate ravitoitlustamise osakondade võrk määratakse oblastilist jaotust mitteomavate liiduvabariikide tervishoiuministeeriumide, autonoomsete vabariikide tervishoiuministeeriumide, oblastite (kraide) ja linnade tervishoiuosakondade poolt koos NSV Liidu Kaubandusministeeriumi kohalike organitega ja vastavate ametiühingu-organisatsioonidega (käitis-, kohalike komiteede, oblasti-, krai-, vabariiklike ja keskkomiteedega või ametiühingute nõukogudega).

Ravitoitlustamise sööklad organiseeritakse kaubandusorganisatsioonide poolt kas ettevõtete ja asutuste juurde või territoriaalsetena. Viimasel juhul teenindab söökla mitme ettevõtte ja asutuse töötajaid.

3. Uute ravitoitlustamise sööklate või üldsööklate ravitoitlustamise osakondade organiseerimise plaanid, samuti olemasolevate ravitoitlustamise sööklate ja osakondade rekonstrueerimise ja laiendamise plaanid, kooskõlastatakse kaubandusorganisatsioonide poolt rajooni (linna) riikliku sanitaarinspektsiooni, vastavate raviasutuste, samuti ametiühingute nõukogudega ja vastavate ettevõtete (asutuste) ametiühingu-organisatsioonidega.

Uute või rekonstrueeritud sööklate (ravitoitlustamise osakondade) avamine on lubatud ainult pärast ettenähtud korras kirjaliku loa saamist riikliku sanitaarinspektsiooni organitelt.

4. Ravitoitlustamise sööklad peavad täielikult vastama ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ehituse, sisustamise ja korrashoiu sanitaarsetele normatiividele.

Ravitoitlustamise sööklates peab olema peale ühiskondliku toitlustamise ettevõtetele kohustuslike üldruumide arsti vastuvõtutuba.

Ravitoitlustamise köökides peavad peale tavalise sisustuse olema ka eriseadmed ja inventar ravitoitude valmistamiseks.

5. Lahtise kopsutuberkuloosiga haigete teenindamiseks peavad ravitoitlustamise sööklates (osakondades) olema:

a) eraldi saalid; b) spetsiaalsed markeeritud taldrikud, tassid, klaasid, toidunõud (erinevad söökla teistest riistadest ja toidunõudest); c) eraldi pesuruum eriseadeldisega toidunõude ja riistade kohustuslikuks keetmiseks; d) haigete jaoks ettenähtud spetsiaalsed pesemisseadeldised (kätepesunõud).

6. Ravitoitlustamine peab toimuma vähemalt kaks korda ööpäevas. Seejuures peavad ravitoitlustamise sööklas (osakonnas) iga päev saadaval olema kõik vajalikud toidud (menüü) vastavalt ravitoitlustamisele suunatud haigete kontingendile, samuti peab saadaval olema mineraaljooke ja hädavajalikke ravimeid (soolhape, pepsiin jt.). Toidud (menüü) peavad kindlustama haigele arstlike ettekirjutuste kohase toitlustamise, sisaldades vajaliku hulga kaloreid, valke, rasvaineid ja süsivesikuid. Ravitoitlustamise söökla (osakond) peab juhinduma näidisnormidest ja toiduainete sortimendist toitlustamiseks kaks korda ööpäevas.

7. Ravitoitlustamise söökla (osakonna) töörežiim peab olema kohandatud söökla poolt teenindatavate ettevõtete (asutuste) töögraafikuile, et kõikide vahetuste ravitoidul olevaid töötajaid toitlustada normaalselt ja oma vahetuse ajal.

8. Ravitoitlustamise söökla (osakonna) avamisel sõlmitakse söökla administratsiooni ja vastava ametiühingu-organisatsiooni vahel leping antud ettevõtte (asutuse) tööliste ja teenistujate ravitoitlustamisega kindlustamise korra ja tingimuste kohta. Leping peab ette nägema kõigi nõuete täitmist söökla õigel organiseerimisel kooskõlas sanitaarsete normatiividega, ravitoitlustamist kasutavate haigete meditsiinilise teenindamise organiseerimisel, toitlustamise organiseerimisel sööklates, samuti arvelduste teostamisel söökla ja ametiühingu-organisatsiooni vahel dotatsiooni alal riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel.

II. Ravitoitlustamise sööklate meditsiiniline teenindamine

9. Ravitoitlustamise söökla (osakonna) meditsiiniline juhtimine pannakse rajooni (linna) tervishoiuosakonna vastava raviasutuse või ettevõtte meditsiinilis-sanitaarosakonnale, sõltuvalt söökla asukohast.

10. Ravitoitlustamise sööklad (osakonnad), kus on toitlustusel kuni 200 hai-

get, peavad omama kohakaasluse alusel töötava arsti-dietoloogi, makstes talle 50 protsenti palgamäärast, ja ühe dieettoitlustamise õe; aga ravitoitlustamise sööklais, kus on toitlustusel üle 200 inimese — ühe arsti-dietoloogi ja kaks dieettoitlustamise õde iga 200 dieettoitlustamisel oleva isiku kohta.

Arstid-dietoloogid ja dieetõed on sööklate koosseisus ja neile tasutakse söökla summadest.

Ravitoitlustamise sööklates (osakondades) töötavatel arstidel-dietoloogidel ja dieettoitlustamise õdedel peab olema vastav ettevalmistus ravitoitlustamise alal.

11. Arst-dietoloog jälgib haiget tema ravitoitlustamisel viibimise perioodil ning suunab haige vajaduse korral korduvatele laboratoorsetele uurimustele ja röntgenoloogilisele läbivalgustamisele (või pildistamisele), samuti peab arvestust iga haige haiguse käigu kohta.

Ravitoitlustamise tähtaja lõppemisel teeb arst-dietoloog otsuse haige toitlustamise efektiivsuse kohta tema edasiseks ravimiseks raviarsti poolt.

12. Arst-dietoloog koos dieettoitlustamise õega kontrollib sööklasse saabuvate toiduainete ja valmistatava toidu kvaliteeti, samuti jälgib ravitoitlustamise õiget korraldamist sööklas, ühiskondliku toitlustamise ettevõtete jaoks kinnitatud sanitaar-eeskirjade täitmist söökla töötajate poolt ning haigete teenindamise korrast ja kultuurist kinnipidamist.

Arsti-dietoloogi ettekirjutused on kohustuslikud söökla administratsioonile ja ühiskondliku toitlustamise organisatsioonile, kelle valduses need sööklad on.

III. Haigete suunamine ravitoitlustamisele

13. Ravitoitlustamisele suunatakse isikud, kes põevad alljärgnevaid haigusi:

a) maokatarr kõrgenenud või alanenud happesusega (kroonilised ja ägedad gastriidid);

b) kroonilised ja ägedad sooltekatarrid (koliidid, enteriidid, enterokoliidid), ägedad mittenakkuselised gastro-enteriidid ja gastro-enterokoliidid.

Punktides a ja b nimetatud haiged suunatakse ravitoitlustamisele haiguste dekompensatsiooni või subkompensatsiooni staadiumides. Ägedate gastriitide, koliitide, enteriitide, enterokoliitide, gastro-enteriitide ja gastro-enterokoliitide puhul võib ravitoitlustamise söökla külastamise aega lühendada, kuid see ei tohi kesta vähem kui kümme päeva.

c) mao- ja kaksteistsõrmiksoole haavandid (haavandtõbi);

d) maksa- ja sapiteede haigused, sapikivitõbi, kroonilised koletsüstopaatiad, kolangiidid ja mitmesuguse päritoluga hepatopaatiad;

e) toitumishäire haigused (avitaminoosid, düstroofiad), kehvveresuse (aneemia) rasked vormid, ainevahetuse haigused (fosfatuuria, podagra, kusihappe diatees jt.);

f) diabeet (suhkruhaigus);

g) südame ja südame veresoonte süsteemi haigused subkompensatsiooni juhtudel;

h) hüpertooniline haigus (mitmesuguse päritoluga);

i) neerude, kuseteede ja põie haigused subkompensatsiooni juhtudel;

j) raseduse toksikoosid (nefropaatiad, diateesid jms.);

k) kopsutuberkuloos toitumuse ja töövõime järsu langemisega;

l) luutuberkuloos, luu-üdi põletik toitumuse järsu langemisega või haige liigese, organi funktsioonivõime vähenemisega;

m) krooniline polüartriit liigese liikumise piiratuse või tunduva deformatsiooni olemasolul.

Ravitoitlustamisele võib samuti suunata:

a) pärast raskeid haigestumisi ja operatsioone tervenevaid, pärast haiglaravi enne üleminekut tavalisele, üldtoitlustamisele;

b) alumise ja ülemise lõualuu defektidega, mälumisfunktsiooni alanemisega isikuid pärast vigastamist ja operatsioone;

c) rasedaid naisi ja imetajaid emasid näidustuste olemasolul (alatoitlus, kaasnevad haigestumised).

14. Ravitoitlustamist vajavad haiged suunatakse raviarsti poolt spetsiaalsesse meditsiinilisse komisjoni, kes teeb otsuse ravitoitlustamise vajaduse kohta

vastavate uurimuste ja analüüside (maomahla, kuse, vere), röntgenoloogilise läbivalgustamise protokollide ning raviasutuste otsuste alusel, mis on teostatud vähem kui kolm kuud tagasi.

Ravitoitlustamisele suunamine ilma meditsiinilise komisjoni otsuseta on keelatud.

15. Meditsiinilised komisjonid organiseeritakse:

a) territoriaalsete ravitoitlustamise sööklate (osakondade) jaoks — rajooni ühe raviasutuse juurde rajooni (linna) tervishoiuosakonna määramisel;

b) üksikute ettevõtete või asutuste ravitoitlustamise sööklate (osakondade) jaoks — antud ettevõtte, asutuse meditsiinilis-sanitaarosakonna juurde.

Meditsiinilise komisjoni koosseisu kuuluvad: rajooni raviasutuse arst-terapeut (komisjoni esimees), arst-dietoloog, dieet-toitlustamise õde (komisjoni sekretär), antud ettevõtte või asutuse või rajooni suurima ettevõtte või asutuse (kui komisjon teenindab mitut ettevõtet ja asutust) käitis- või kohaliku komitee sotsiaalkindlustus-nõukogu esindaja.

Komisjoni koosolekud toimuvad üks kord kuus ja tema otsused, mis kirjutatakse alla komisjoni esimehe ja liikmete poolt, kantakse protokolliraamatusse.

16. Meditsiiniliselt komisjonilt ravitoitlustamise vajalikkuse kohta otsuse saanud töölised ja teenistujad suunatakse ravitoitlustamise sööklasse (või üldsöökla ravitoitlustamise osakonda) sotsiaalkindlustus-nõukogu või sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjoni otsuse alusel, seal aga, kus sotsiaalkindlustus-nõukogu puudub — käitis- või kohaliku komitee otsuse alusel.

Ravitoitlustamise sööklasse (osakonda) suunamiseks kehtestatakse ühtne tuusiku vorm. Tuusikud annab välja ametiühingu-organisatsioon.

17. Ravitoitlustamist võimaldatakse haigele kahe kuu jooksul järjest.

Krooniliste retsidiveeruvate haigestumiste puhul lubatakse ravitoitlustamise sööklat kasutada kolme kuu jooksul järjest.

Korduvalt võib haiget ravitoitlustamisele suunata ainult sotsiaalkindlustus-nõukogu või sotsiaalkindlustuse tsehhikomisjoni otsuse alusel, kus aga sotsiaalkindlustus-nõukogu puudub, käitis- või kohaliku komitee otsuse alusel.

18. Ravitoitlustamisele suunatavatele töölistele ja teenistujatele võib ametiühingu-organisatsioon määrata ÜAÜKN-i poolt kehtestatud korras ja ulatuses dotatsiooni riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel.

Dotatsioonisummad kantakse ettevõtte (asutuse) ametiühingu-organisatsiooni poolt üle söökla või selle kõrgemalseisva organisatsiooni jooksvale (arveldus-) arvele.

Dotatsiooni maksmine tööliste ja teenistujate kätte ei ole lubatud.

Ravitoitlustamist kasutavatele haigetele antakse välja abonementkaardid, mis on valmistatud kaubandusorganisatsioonide poolt ühtsetena kõigi sööklate jaoks.

IV. Arvestus ja aruandlus

19. Ravitoitlustamise söökla (osakond) teostab kõigi ravitoitlustamist kasutajate igapäevast registreerimist ning esitab ettevõtet (asutust) teenindavale raviasutusele ja vastavale sööklaga lepingu sõlminud ametiühingu-organisatsioonile (p. 8) ravitoitlustamise efektiivsust peegeldava igakuulise aruande; aruande vorm kehtestatakse NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi poolt.

20. Käesoleva juhendi avaldamisega lugeda kehtetuks NSV Liidu Tervishoiu Ministeeriumi poolt 6. novembril 1946. a. kinnitatud «Põhimäärus ravitoitlustamise organiseerimise kohta ambulatoorsel ravil olevate haigete jaoks».

Tööliste ja teenistujate suunamisest ravitoitlustamisele ja toitlustamise eest tasumaksmisest

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1952. a. 18. märtsi määrusest «Abinõudest tööliste ja teenistujate dieettoitlustamise edasiseks parandamiseks»

7. Määrata, et ravitoitlustamist sotsiaalkindlustussummade arvel võimaldatakse töölistele ja teenistujatele alates 1952. a. 1. maist osalise tasu eest järgmises ulatuses:

a) töölised ja teenistujad, kellel on perekond, tasuvad ravitoitlustamise eest 30 protsenti ühele perekonnaliikmele langevast perekonna keskmisest kuutöötasust, kuid mitte rohkem kui 200 rubla kuus;

b) üksikud tasuvad 25 protsenti kuutöötasust, kuid mitte rohkem kui 200 rubla kuus.

Perekonna töötasu üldsumma hulka arvestatakse ka stipendiumid, pensionid ja ajutise töövõimetuse puhul makstavad toetused.

Käitis- ja kohalike komiteede ning sotsiaalkindlustus-nõukogude otsuste alusel tööliste ja teenistujate ravitoitlustamiseks eraldatavad summad kantakse ettevõtete ja asutuste raamatupidamiste poolt eelarves assigneeringute ulatuses üle vastava söökla jooksvale arvele; neid summasid ei tohi anda toitlustatavate kätte.

Käitis- ja kohalikud komiteed, sotsiaalkindlustus-nõukogud ja tsehhikomisjonid suunavad töölisi ja teenistujaid ravitoitlustamisele rangelt kooskõlas raviasutuste otsustega.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1952, nr. 8)

PENSIONID

Abinõudest töödistsipliini tugevdamiseks, riikliku sotsiaalkindlustuse tegeliku töö parandamiseks ja võitlusest kuritarvituste vastu sel alal

Väljavõte NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 1938. a. 28. detsembri määrusest

18. I ja II grupi tööinvaliididele (üldise haigestumise tagajärjel) määratakse järgmised lisandid pideva tööstaaži eest ühes ettevõttes või asutuses enne pensioni taotlemist:

Kategooriad	Pidev staaž	Määratud pensionile antav lisa protsentides
I kategooria — maa-alustel ja tervistkahjustavatel töödel töötavad töölised ja teenistujad	3— 5 aastat 5—10 aastat üle 10 aasta	10% 20% 25%
II kategooria — metallurgia-, masinaehituse, elektrotehnika, kivisöe-, mäe-, nafta-, põhikeemia ja kummitööstuse, raudtee- ja veetranspordi ning side tootmisettevõtete töölised ja teenistujad	4— 8 aastat 8—12 aastat üle 12 aasta	10% 15% 20%
III kategooria — ülejäänud töölised ja teenistujad	5—10 aastat 10—15 aastat üle 15 aasta	10% 15% 20%

Pensionäridele, kellel on enne pensioni taotlemist pidev tööstaaž üle 5 aasta samas ettevõttes või asutuses, antakse eesõigus pensionäride jaoks eraldatavate sanatooriumi- ja kuurorditüusikute saamiseks.

19. Invaliidsuspensione määratakse töölistele ja teenistujatele alljärgneva tööstaaži puhul:

Vanus	Staaž		
	Mehed	Naised	Maa-alustel ja tervistkahjustavatel töödel töötajad
20 kuni 22 aastat	3	2	2
22 „ 25 „	4	3	3
25 „ 30 „	6	4	4
30 „ 35 „	8	5	5
35 „ 40 „	10	7	6
40 „ 45 „	12	9	7
45 „ 50 „	14	11	8
50 „ 55 „	16	13	10
55 „ 60 „	18	14	12
üle 60 aasta	20	15	14

Juhul, kui invaliidsus on tekkinud enne 20 aastaseks saamist, samuti invaliidsuse tekkimisel töövigastusest või kutsehaigusest, määratakse pension sõltumata staažist.

20. Pensionäridele, kes jätkavad töötamist pärast neile v a n a d u s p e n s i o n i määramist, makstakse need pensionid välja sõltumata töötasust . . .

22. Pensionärid, kes varjavad sotsiaalkindlustuse organite eest pensioni väljamaksmisel arvestamisele kuuluvaid töötasusid või muid tulusid, jäetakse 6 kuuks pensionist ilma.

(LSKK 1939, nr. 1, art. 1)

Juhend sotsiaalkindlustuse organite poolt kindlustatavatele III grupi invaliididele pensionide väljaandmise korra kohta

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1948. a. 4. oktoobri määrusega

1. Töötavatele ja õppivatele III grupi invaliididele (peale käesoleva juhendi punktis 6 nimetatute) sel juhul, kui töötasu ja pension kokku ületavad töötasu enne invaliidsuse tekkimist, makstakse pensioni vähem selle summa võrra, mis ületab seda töötasu, kusjuures aga pensionärile säilitatakse igal juhul vähemalt 50% määratud pensionist.

2. III grupi invaliididele, kes elavad maal ja on seotud põllumajandusega või kellel on sissetulekuid mitte töö eest töölistena, teenistujatena või tööndus-kooperatsiooni ja invaliidide kooperatsiooni artellide liikmetena, makstakse pensioni 50% ulatuses normidest, mis on ette nähtud nende kindlustamiseks pensioniga.

3. III grupi invaliididele, kes elavad maal ja on seotud põllumajandusega ja samaaegselt töötavad töölistena, teenistujatena või tööndus-kooperatsiooni ja invaliidide kooperatsiooni artellide liikmetena või omavad teisi tulusid, samuti III grupi invaliididele — mittekoopereeritud käsitöölistele ja vabakutselistele isikutele pensioni väljamaksmine katkestatakse.

4. Põllumajandusega seotuteks loetakse isikud, kes on nimetatud NSV Liidu RKN-i 1944. a. 31. jaanuari määrusega nr. 101 (LMKK 1944, nr. 3, art. 47) kinnitatud juhendi «Rea-, seersandi- ja vanemate koosseisu sõjaväelastele invaliidsuspensionide määramise ja väljamaksmise korrast» punktides 18, 19 ja 20.

5. Sõjainvaliididele, kes saavad pensioni kindlate määrade järgi, samuti pensionäridele, kelle pension oli arvutatud summast alla 300 rubla kuus, loetakse käesoleva juhendi punkti 1 rakendamisel palgaks enne invaliidsuse tekkimist 300 rubla suurune summa.

Kuid III grupi invaliididele, kes jätkavad töötamist kõrgema palgaga üle 2 aasta, makstakse pensioni, arvestades nende kahe aasta keskmist kuupalka.

6. Palka, stipendiume ja sissetulekuid arvestamata makstakse pensione I ja II grupi invaliididele, III grupi invaliididele, kes on saanud: mehed — 60 aastaseks ja naised — 55 aastaseks; pensionäridele väljateenitud aastate eest; vanaduspensionäridele, samuti perekondadele, kes saavad pensioni toitja kaotuse puhul.

7. Pensionäridele, kes töötavad riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes ja asutustes (välja arvatud tööndus-kooperatsiooni ja invaliidide kooperatsiooni süsteem), makstakse pension välja nende töökohas sotsiaalkindlustuse organite teatiste alusel ametiühingu-organisatsioonidel sotsiaalkindlustuse korras saada olevate maksude arvel.

Pension makstakse välja möödunud kuu eest hiljemalt 5 päeva jooksul pärast seda tähtaega, mis on määratud kuu teise poole palga väljamaksmiseks.

Juhendi «Sotsiaalkindlustuse organite poolt kindlustatavaile III grupi invaliididele pensioni väljamaksmise korrast» 2. punkti täiendusest

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Sekretariaadi määrus nr. 342 26. juulist 1954

NSV Liidu Ministrite Nõukogu oma korraldusega 9. juulist 1954. a. nr. 7125-r täiendas NSV Liidu Ministrite Nõukogu otsusega 4. oktoobrist 1948. a. nr. 3772 kinnitatud juhendi «Sotsiaalkindlustuse organite poolt kindlustatavaile III grupi invaliididele pensioni väljamaksmise korrast» 2. punkti järgmises redaktsioonis lõikega:

«III grupi invaliididele, kes elavad linnades ja töölisasulates ega kuulu tulumaksuga maksustamisele, samuti neile, kes elavad maakohtades ja on seotud põllumajandusega ning kellel on mitte üle 0,15 hektari õue-aiamaad, makstakse määratud pension välja täies suuruses.»

ÜAÜKN-i Sekretariaat paneb ametiühingu-organisatsioonidele ette võtta see NSV Liidu Ministrite Nõukogu korraldus endale juhendiks.

PENSIONIGA KINDLUSTAMISE PARANDAMISEST INVALIIDSUSE, TOITJA KAOTUSE JA VANADUSE PUHUL

NSV Liidu Töö RK juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustusnõukogu 1932. a. 29. veebruari määrusest

I. Kindlustamisest invaliidsuse puhul

1. Määratakse järgmised 3 invaliidsuse gruppi, kusjuures see jaotamine laiendatakse nii üldhaigestumisega invaliididele kui ka töövigastuse või kutsehaiguse invaliididele:

Esimene grupp — isikud, kes on täielikult kaotanud töövõime ja vajavad hooldamist.

Teine grupp — isikud, kes on täielikult kaotanud töövõime kutseliseks tööks nii omal kui ka mistahes teisel kutsealal.

Kolmas grupp — isikud, kes ei ole võimelised süstemaatiliseks tööks omal kutsealal sellele kutsele omastes tavalistes tingimustes, kuid võivad kasutada oma säilinud töövõimet:

a) mitteregulaarsel tööl;

b) lühendatud tööajaga tööl;

c) mõnel teisel tunduvalt madalama kvalifikatsiooniga kutsealal.

2. Tööstaaži, mis on vajalik pensioni saamiseks üldhaigestumise puhul, vähendatakse tööliste jaoks, kes töötavad maa-alustel töödel ja teistel tervistkahjustavatel töödel (vastavalt kutsealade nimekirjale).[1]

3. Pensionimäära järgi jagunevad kõik töölised ja teenistujad ... kategooriatesse[2], sõltuvalt selle rahvamajandusharu tähtsusest, kus nad töötavad ja töö kahjulikkusest tervisele;

I kategooria — töölised[2], kes töötavad maa-alustel töödel ja teistel tervistkahjustavatel töödel (vastavalt kutsealade nimekirjale).

II kategooria — metallurgia-, masinaehitus-, elektrotehnika-, kivisöe-, mäe-, nafta- (tootmine ja destilleerimine), põhikeemia- ja kummitööstuse, raudtee- ja veetranspordi ning side tootmisettevõtete töölised[2] (välja arvatud maa-alustel ja teistel tervistkahjustavatel töödel töötavad töölised).

---

[1] Nimekirja ei tooda.

[2] Käesoleval ajal 3 kategooriasse, kuhu kuuluvad ka teenistujad.

III kategooria — kõik töölised[1], kes ei kuulu I või II kategooriasse.

4. Üldhaigestumise tõttu invaliidistunud isikud saavad pensione järgmiste määrade järgi:[2]

I kategooria:
I invaliidsusgrupp — 69 % palgast,
II invaliidsusgrupp — 49% palgast,
III invaliidsusgrupp — 35% palgast.

II kategooria:
I invaliidsusgrupp — 68% palgast,
II invaliidsusgrupp — 48% palgast,
III invaliidsusgrupp — 34% palgast.

III kategooria:
I invaliidsusgrupp — 67% palgast,
II invaliidsusgrupp — 47% palgast,
III invaliidsusgrupp — 33% palgast.

5. Töövigastuse või kutsehaiguse invaliidid, kes on arvestatud I invaliidsusgruppi, saavad pensioni 100 protsendi ulatuses töötasust.

Töövigastuse või kutsehaiguse invaliidid, kes on arvestatud II või III invaliidsusgruppi, saavad pensioni ... 75 protsendi ulatuses töötasust II invaliidsusgrupis ja ... 50 protsendi ulatuses töötasust III invaliidsusgrupis.

9. Tööline või teenistuja loetakse töötanuks ühe või teise kategooria töödel (I, II või III) järgmistel tingimustel:

a) kui tema viimane töö kuulus just antud kategooriasse;

b) kui peale selle vähemalt pool staažist, mis on temale vajalik pensioni saamiseks (vastavalt tema vanusele) langeb selle või kõrgema kategooria töödele (viimast tingimust ei kohaldata töövigastuse ega kutsehaiguse puhul).

---

[1] Käesoleval ajal 3 kategooriasse, kuhu kuuluvad ka teenistujad.

[2] Punktides 4 ja 5 toodud invaliidsuspensioni määrad arvutatakse lähtudes töötaja keskmisest palgast viimase 12 kuu eest kahe aasta jooksul, mis eelnesid tööle lahkumise või töötamise perioodil invaliidsuse tekkimisele (vt. NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu 1928. a. 4. juuli eeskirjade p. 28, lk. 339. Seejuures võetakse keskmine kuupalk arvesse summas, mis ei ületa kinnitatud ülemmäära, sõltuvalt rahvamajandusharust, kus invaliid töötas.

Nii arvutatakse kivisõe ja mõnede teiste tähtsamate rahvamajandusharude töötajate põhikaadrile kõrgendatud invaliidsuspensionid Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu 1932. a. 29. veebruari määruse nimetatud punktides 4 ja 5 toodud normide järgi, lähtudes keskmisest kuupalgast, kuid mitte üle 600 rubla kuus, kuna töötasu ülejäänud osast — üle 600 kuni 1500 rublani kuus arvutatakse pensioni täiendavalt: I invaliidsusgrupi osas — 20 protsendi ulatuses, II grupi osas — 15 protsendi ja III grupi osas — 10 protsendi ulatuses.

Kõigile I ja II grupi invaliididele, kes on muutunud invaliididdeks üldhaigestumise tõttu (sõltumata rahvamajandusharust, kus nad töötavad) makstakse välja lisand pideva tööstaaži eest ühes ettevõttes või asutuses 10—20% ulatuses määratud pensionist (vt. NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 1938. a. 28. detsembri määruse p. 18, lk. 331—332.).

Kõigile linnades ja töölisasulates elavatele mittetöötavatele pensionäridele makstakse iga kuu 60-rublane lisand.

Erandina määratakse, et kui töölisel pool temale vajalikust staažist langeb maa-alustele ja muudele tervistkahjustavatele töödele, kuid kui ta viidi raviorganite nõudmisel või kokkuleppel administratsiooni või ühiskondlike organisatsioonidega üle kergemale tööle samas rahvamajandusharus, siis määratakse temale pension nagu tervistkahjustaval tööl töötajale. Kuid see erand on lubatud vaid sel juhul, kui tööline töötas kergemal tööl mitte üle kolme aasta.

12. Tsiviilõhulaevastiku lennukoosseis (lendurid, lendur-vaatlejad, pardamehaanikud ja aero-fotograafid) võrdsustatakse I kategooria töölistega.

II. Kindlustamine toitja kaotuse puhul

15. Toitja kaotuse (surma või teadmata äraoleku) puhul saab tema perekond pensioni järgmiselt:

a) kui on ainult üks pensioniõiguslik perekonnaliige — pooles (50%) suuruses sellest pensionist, mida oleks olnud õigustatud saama toitja ise II grupi invaliidina;

b) kui on kaks perekonnaliiget, siis kolme neljandiku (75%) suuruses samast pensionist;

c) kui on kolm perekonnaliiget, siis sama pensioni terves (100%) suuruses;

d) kui on üle kolme perekonnaliikme, lisatakse sama pensioni täismäärale veerand sellest (kokku 125%).

Seejuures võetakse vastavalt üldistele eeskirjadele arvesse toitja tööstaaž, millise kategooria tööd ta tegi, töötasu suurus ning see, kas toitja kaotus on seotud töövigastuse või kutsehaigusega.

III. Vanaduskindlustus

16. Vanaduspensioniga kindlustamine (sõltumata sellest, kas töövõime on kaotatud või mitte) laiendatakse järgmistele töötajate kategooriatele:

a) kõigi rahvamajandusharude töölised (sealhulgas ka töölised, kes töötavad asutustes)[1].

17. Töölistel, kes töötavad maa-alustel või teistel tervistkahjustavatel töödel (vastavalt lisatud kutsealade nimekirjale)[2], on õigus saada vanaduspensioni 50 aastaseks saamisel tingimusel, et nad on töötanud vähemalt 20 aastat, sellest vähemalt 10 aastat maa-alustel või teistel tervistkahjustavatel töödel. Ka neil isikutel, kes on võrdsustatud I kategooriasse kuuluvate töölistega[1], on õigus vanaduspensionile 50 aastaseks saamisel tingimusel, et nad on töötanud vähemalt 20 aastat, sellest vähemalt 10 aastat I kategooria töödel.

Ülejäänud töölistel ja nendega võrdsustatud isikutel[1] on õigus vanaduspensionile:

[1] Käesoleval ajal rakendatakse vanaduspensioniga kindlustamist teenistujatele ühistel alustel töölistega.

[2] Nimekirja ei tooda.

a) meestel — 60 aastaseks saamisel, tingimusel, et nad on töötanud vähemalt 25 aastat;

b) naistel — 55 aastaseks saamisel, tingimusel, et nad on töötanud vähemalt 20 aastat.

18. Vanaduspensioni makstakse järgmiselt:

I kategooria — 60% töötasust,
II kategooria — 55% töötasust,
III kategooria — 50% töötasust.

20. Pensionäride kategooriatesse jaotamisel aluseks võetava maksimaalse töötasu kindlakstegemisel, millest arvutatakse pension . . ., rakendatakse vanaduspensionäride osas samu eeskirju, mis invaliidsuspensionäride osaski.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1932, nr. 11)

INVALIIDSUSE JA TOITJA KAOTUSE PUHUL SOTSIAALKINDLUSTUSE KORRAS KINDLUSTAMISE EESKIRJADEST

Kinnitatud NSV Liidu Töö RK juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu poolt 4. juulil 1928

I osa. Kindlustamise alused invaliidsuse puhul

I peatükk. Üldeeskirjad

1. Kindlustuse tingimused ja normid pideva töövõimetuse (invaliidsuse) puhul määratakse olenevalt:

a) töövõimetust esilekutsunud põhjustest (p. 2);

b) töövõime kaotuse astmest (p. 7).

2. Sõltuvalt põhjustest eristatakse invaliidsust, mis on tekkinud:

a) õnnetusjuhtumist seoses palgalise tööga (töövigastus — p. 3);

b) kutsehaigusest (p. 5);

c) üldistest põhjustest (haigus, tööst mitteolenev vigastus, vanadus).

3. Õnnetusjuhtum loetakse tekkinuks seoses palgalise tööga, kui see tekkis:

a) töötaja tavaliste kohustuste täitmisel, samuti töölevõtja või tema poolt volitatud isikute poolt antud üksikute ülesannete täitmisel (sealhulgas ka komandeeringute ajal);

b) tegude sooritamisel, kuigi ilma töölevõtja või tema volitatud isikute poolt antud korralduseta, kuid ettevõtte või asutuse huvides;

c) ühiskondlike kohustuste täitmisel, mis on seotud ettevõtte või asutusega, kus töötaja töötab palgalisena, samuti seoses nõukogude, partei ja ametiühinguorganisatsioonide poolt antud eriülesannete täitmisega, kuigi need ülesanded ei olnud seotud antud ettevõtte või asutusega (1929. a. 19. oktoobri redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», nr. 47);

d) ettevõtte või asutuse territooriumil või muus töökohas tööaja jooksul, kaasa arvatud kindlaksmääratud töövaheajad; aja jooksul, mis on vajalik tööriistade, riiete jm. kordaseadmiseks enne töö algust või pärast töö lõpetamist;

e) ettevõtte või asutuse lähedal või mõnes muus töökohas tööaja jooksul, kui seal viibimine ei olnud vastuolus sisekorra eeskirjadega;

f) tööle tulekul ja töölt koju minekul.

3b. Sotsiaalkindlustusega hõlmatud isikud, kes on kaotanud töövõime õnnetusjuhtumi tõttu kohustusliku sõjaväeteenistuse seadusega ettenähtud kordamisõppustel olles või seoses Osoaviahimi poolt läbiviidavate õppustega elanikkonna hulgas, kindlustatakse invaliidsuse puhul võrdsetel alustel isikutega, kellel invaliidsus on tekkinud töövigastusest . . . (1930. a. 21. juuni redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», nr. 25).

4. Meditsiinilise personali tööta'ad invaliidsuse tekkimisel seoses nende tööga koolera, tähnilise soetõve, taastuva soetõve, sarlakite, leepra, siberi katku, malaaria või epideemilise peaajupõletiku taudide ravimisel kindlustatakse võrdsetel alustel isikutega, kelle invaliidsus on tekkinud seoses töövigastustega. Samadel alustel kindlustatakse veterinaarpersonali töötajaid invaliidsuse tekkimisel seoses tööga nõletõve, siberi katku või marutõve ravimisel.

5. Kutsehaigestumisteks loetakse käesolevates eeskirjades haigestumisi, mis on loetletud NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu poolt kinnitatud nimekirjades. (Lisa.)[1]

... 6c. Õigust saada kindlustust invaliidsuse puhul ei ole isikutel, kellelt pensioniõigus on ära võetud kohtuotsusega, selles otsuses märgitud aja kestel (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», nr. 9).

9. Üldreeglina kindlustatakse invaliidi sotsiaalkindlustuse organite poolt rahalise pensioni väljamaksmise teel.

Invaliidi nõusolekul võib rahalise pensioni asendada tema paigutamisega invaliidideasutusse.

11. Sotsiaalkindlustuskassad[2] võivad suunata tööinvaliide nende nõusolekul eriasutustesse õppima või ümberkvalifitseerimisele.

II peatükk. Kindlustamise tingimused

13. Kindlustust invaliidsuse puhul antakse:

a) üldistest põhjustest tingitud invaliidsuse tekkimisel tingimusel, et on töötatud palgalisel tööl kindlaksmääratud aja jooksul (p. 14)[3];

b) töövigastusest või kutsehaigusest tingitud invaliidsuse tekkimisel, sõltumata palgalisel tööl töötamise üldkestusest.

20. Kui palgalises töös on vaheaeg kestusega üle 5 aasta, siis tööstaaži arvutamisel töötamist enne vaheaega arvesse ei võeta... (1929. a. 15. augusti redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», nr. 40—41).

21. Invaliidsuskindlustust antakse, kui invaliidsus tekkis:

a) palgalisel tööl töötamise ajal või hiljemalt 2 aasta jooksul, alates palgalise töö lõpetamise päevast;

b) hiljemalt 2 aasta jooksul, alates ajutise töövõimetuse toetuste maksmise lõpetamise päevast, kui palgalisel tööl töötamine on lõpetatud ajutise töövõimetuse ajal... Kui invaliidsuse tekkimise päeva ei saa kindlaks teha arstliku ekspertiisi organite poolt, siis loetakse invaliidsuse tekkimise päevaks selle kindlakstegemise päev.

... 25. Isikule, kellel on õigus saada pensioni mitmel alusel (näiteks personaalpension, õpetajapension, invaliidsuspension), antakse õigus valida üks neist pensioniliikidest.

26. Avaldused invaliidsuspensioni määramiseks tuleb esitada kindlustuskassale[2] hiljemalt 2 aasta jooksul palgatöö lõpetamise või ajutise töövõimetuse toetuse väljamaksmise lõpetamise (kui palgatöölt lahkumine toimus ajutise töövõimetuse ajal) päevast alates...

Käesolevas punktis nimetatud tähtaja möödalaskmisel kustub õigus invaliidsuskindlustuse saamiseks sotsiaalkindlustuse korras.

27. Erandjuhtudel, eriti mõjuvate põhjuste puhul võib möödalastud pensionitaotlemise tähtaega ennistada — (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 9).

---

[1] Vt. Käesolev väljaanne, lk. 344.

[2] Käesoleval ajal sotsiaalkindlustus-osakonnad.

[3] Käesoleval ajal staaži nõudmist invaliidsuspensioni saamiseks reguleerib NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 28. detsembri 1938. a. määruse p. 19 (lk. 331).

III peatükk. Pensioni määr[1]

28. Pension... arvutatakse lähtudes kuu keskmisest töötasust viimase 12 kuu palgalise töö eest 2 aasta kestel, mis eelnesid töötamise lõpetamisele või invaliidsuse tekkimisele palgalise töötamise aja sees.

Isikutele, kes 2 viimase aasta jooksul on töötanud vähem kui 12 kuud, määratakse pension lähtudes töötatud aja keskmisest kuu töötasust. Sel juhul arvessevõetav töötasu ei tohi ületada selle isiku (või temaga ühesuguse kutseala või kvalifikatsiooniga isikute) poolteisekordset tariifset töötasumäära palgalise töö lõpetamise päevaks.

29. Hooajaliste kutsealade töölistele... määratakse pension lähtudes nende keskmisest kuu töötasust, mis saadakse hooaja töötasu jagamisel 12-ga.

Hooaja töötasuks loetakse töötasu palgalisel tööl töötamise aja eest, mis on võrdne antud kutseala hooaja kestusega...

Kui antud isik viimase aasta jooksul ei töötanud palgalisena kogu hooaja kestel, siis arvestatakse puuduva aja eest eelmise hooaja vastavate viimaste kuude töötasu. Kui aga isik 2 viimase aasta jooksul on üldkokkuvõttes töötanud vähem kui täieliku hooaja ulatuses, siis tema töötasu hooaja eest arvutatakse sel teel, et tema keskmine kuutasu tööl oldud aja eest korrutatakse hooaja kestusega antud kutsealal. Viimasel juhul arvessevõetav kuu keskmine töötasu ei tohi ületada antud isiku (või temaga ühesuguse kutseala ja kvalifikatsiooniga isikute) poolteisekordset tariifset palgamäära palgalise töö lõpetamise päevaks.

31. Kuu keskmise töötasu arvutamise kõigil juhtudel (punktid 28 ja 29) arvatakse töötasu hulka ajutise töövõimetuse toetused ja nende toetuste saamise aeg arvatakse palgalisel tööl töötamise aja hulka.

32. Isikutele, kellel invaliidsus on tekkinud enne 18 aastaseks saamist, arvutatakse pension üldistel alustel. Nende isikute 18 aastaseks saamisel vaadatakse pensioni suurus uuesti läbi ning määratakse pension lähtudes vastava ametiühingu täiskasvanud lihttöölise keskmisest töötasust, kuid mitte väiksemana esialgselt määratud pensionist.

33. Isikutele, kes on töötanud kõrgema kvalifikatsiooniga töödel vähemalt 5 aastat ja on läinud madalama kvalifikatsiooniga töödele, arvutatakse pension lähtudes nende endisest töötasust, kui kõrgema kvalifikatsiooniga töödelt lahkumise päevast ei ole möödunud üle 4 aasta üldise 15-aastase staaži korral ja mitte üle 3 aasta väiksema staaži korral.

34. Invaliididele, kes töötavad palgalisel tööl ja saavad kõrgemat töötasu kui endisel töökohal, arvutatakse pension lähtudes nende uuest töötasust, kui antud isik sai kõrgemat töötasu vähemalt 2 aasta jooksul.

35. Töötasu hulka, mille põhjal arvutatakse pension (punktid 28 ja 29), võetakse kõik töötasu liigid, mille pealt vastavalt kehtivale seadusandlusele võetakse sotsiaalkindlustusmaksu.

41. Neil juhtudel, kui töövigastusest või kutsehaigusest tingitud invaliidsus suureneb nendega mitte seoses oleva üldise haigestumise tõttu, määratakse invaliidsuspension üldise haigestumise alusel, kuid mitte vähemal määral kui antud isik on õigustatud saama töövigastusest või kutsehaigestumisest tingitud invaliidsuse puhul.

44. Muudatuste puhul invaliidi töövõimetuse seisundis vaadatakse pensioni määr uuesti läbi vastavalt invaliidsuse uuele grupile.

IV peatükk. Kindlustuse kestus ja lõpetamine

46. Invaliidsuse tekkimisel ajutise töövõimetuse perioodil määratakse pension ajutise töövõimetuse toetuse väljamaksmise lõpetamise päevast arvates, kui avaldus pensioni taotlemiseks esitati hiljemalt 3 kuu jooksul.

Juhul, kui ennistatakse möödalastud pensionitaotlemise tähtaeg, siis (p. 27) pension määratakse tähtaja ennistamise päevast alates.

Kõigil muudel juhtudel määratakse pension pensioni taotlemise päevast alates...[2]

[1] Invaliidsuspensioni määrasid vaata lk. 335.

[2] Vt. VNFSV RKN-i poolt 4. jaanuaril 1939. a. kinnitatud VNFSV Sotsiaalkindlustuse Rahvakomissariaadi juhendi p. 3 (lk. 348).

47. Invaliidil saada olevad, kuid tema poolt õigeaegselt kättesaamata jäänud pensionisummad makstakse möödunud aja eest välja, kuid mitte rohkem kui 6 kuu eest tagantjärele, arvestades nende kättesaamiseks kindlustuskassa poole pöördumise päevast.

Kui aga invaliid ei saanud temale kuuluvaid summasid kätte kindlustuskassa süü tõttu (näiteks õigeaegselt esitatud dokumentide järgi pensioni määra ebaõige väljaarvestamise tõttu, pensionist ebaõige äraütlemise tõttu jm.), siis makstakse temale kuuluvad summad välja ka aja eest üle 6 kuu, kuid mitte rohkem kui 3 aasta eest. Seejuures selles osas, mis ületab 6 kuu pensioni, makstakse need summad välja mitte korraga, vaid igakuuliste võrdsete osadena, mis ei ületa kuupensioni.

Invaliidi surma tõttu kättesaamata jäänud pensionide väljamaksmise kord määratakse liiduvabariikide seadusandlusega. (1930. a. 21. aprilli redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 19.)

50. Invaliidile kuuluva pensioni mittesaamine, sõltumata selle mittesaamise ajast, ei saa olla aluseks temalt pensioniõiguse äravõtmiseks.

V peatükk. Invaliidide töötasude ja muude tulude arvestus ja pensionide väljamaksmise katkestamine

54. Juhul kui invaliid ei ilmu sotsiaalkindlustuskassa või arstliku ekspertiisi poolt määratud uuele läbivaatusele ilma vabandavate põhjusteta, pensioni väljamaksmine katkestatakse...

56. Pensioni väljamaksmine katkestatakse invaliidide vabadusekaotuse ja kohtu- või administratiivkorras väljasaatmisele või asumisele saatmise ajaks. (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», nr. 9.)

56 a. Invaliidi kriminaalvastutusele võtmisel kuriteo eest, mille tagajärjel kohus võib määrata pensioni saamise õiguse äravõtmise, katkestatakse temale pensioni väljamaksmine.

Selle invaliidi õigeksmõistmisel või tema vastu algatatud süüdistuse lõpetamisel jätkatakse pensioni väljamaksmist ja ühtlasi makstakse välja ka saamata jäänud pension, kuid mitte rohkem kui 6 kuu eest.

Kui aga invaliidi suhtes tehti süüdimõistev otsus pensioni saamise õiguse äravõtmiseta ja vabadusekaotuseta, siis pensioni maksmist jätkatakse, kuid möödunud aja eest saamata jäänud pensioni välja ei maksta. (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 9.)

II osa. Kindlustamise alused toitja kaotuse puhul

I peatükk. Üldeeskirjad

62. Õiguse kindlustusele toitja kaotuse puhul omavad järgmised perekonnaliikmed:

a) lapsed, vennad ja õed, kes ei ole saanud 16 aastaseks (õppeasutustes õppijad aga — 18 aastaseks);

b) töövõimetud lapsed, vennad ja õed — sõltumata vanusest, kui nad on kaotanud töövõime enne 16 aastaseks saamist (õppeasutustes õppijad aga — 18 aastaseks);

c) töövõimetud või elatanud vanemad või abikaasa, s. t. mehed, kes on saanud 60 aastaseks ja naised, kes on saanud 55 aastaseks;

d) üks vanematest või abikaasa, olenemata töövõimest ja vanusest, kui ta tegeleb surnud toitja alla 8 aastaste laste, vendade ja õdede eest hoolitsemisega.

Küsimus lapsendatute ja lapsendajate kindlustamise kohta lahendatakse vastavalt liiduvabariikide seadusandlusele. (1930. a. 23. mai redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 19.)

63. Toitja kaotuse puhul kindlustatakse perekonda järgmistel juhtudel: a) toitja surma puhul, b) toitja teadmata äraoleku puhul.

Kindlustamine toitja teadmata äraoleku puhul toimub tingimusel, kui tead-

mata äraolek on kohtu poolt kindlaks tehtud liiduvabariikide seadusandlusega ettenähtud korra järgi[1].

Teadmata äraoleku kindlakstegemise päevaks loetakse kohtu poolt otsuse tegemise päeva antud isiku teadmata äraolijaks tunnistamise kohta.

64. Perekonna toitja kaotuse puhul määratakse kindlustamise tingimused ja normid sõltuvalt toitja kaotamise põhjustest (üldised põhjused, töövigastus, kutsehaigus), samuti sõltuvalt perekonnaliikmete arvust.

Seejuures võrdsustatakse teadmata äraolek, mis on tekkinud seoses palgalise tööga, kindlustamise tingimuste ja normide suhtes surmaga töövigastusest, kuna teadmata äraolek, mis pole seotud palgalise tööga, loetakse võrdseks surmaga üldistel põhjustel.

66. Kindlustamisele toitja kaotuse puhul kuuluvad:

a) palgalisel tööl töötavate isikute perekonnad...

b) sotsiaalkindlustuse korras kindlustatavate invaliidide perekonnad (p. 67)...

67. Sotsiaalkindlustuse korras kindlustatavate invaliididega (p. 66 alapunkt «b») võrdsustatakse:

a) sotsiaalkindlustuse organeilt pensioni saavad töökangelased;

b) invaliidid, kellele pensioni maksmine on katkestatud;

c) invaliidid, kes ei saa nendele määratud pensioni, kui nad pole saanud pensioni mitte rohkem kui 1 aasta eest pidevalt;

d) invaliidid, kes kuuluvad kindlustamisele sotsiaalkindlustuse korras, kuid kes ei saa seda pensioni neile teistelt riiklikelt organitelt pensioni määramise tõttu;

e) väljateenitud aastate eest vastavalt eriseadustele kindlustatavad haridustöötajad ning meditsiini- ja veterinaaralaltöötajad (1929. a. 19. oktoobri redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 47);

f) vanaduse puhul kindlustatavad töölised ja teenistujad...

II peatükk. Kindlustamise tingimused

69. Kindlustust toitja kaotuse puhul antakse punktis 62 nimetatud isikutele, kui nad olid surnud isiku või teadmata äraolija ülalpidamisel.

Lastele, kes olid mõlema vanema ülalpidamisel, antakse kindlustust ükskõik kumma vanema kaotuse puhul. Ülejäänud perekonnaliikmetele, kes olid mitme isiku ülalpidamisel, antakse kindlustust ainult selle toitja kaotuse puhul, kellelt see perekonnaliige sai peamise osa oma ülalpidamisest.

70. Töövõimetuid perekonnaliikmeid (p. 62 alapunktid «b» ja «c») kindlustatakse toitja kaotuse puhul, kui nad kuuluvad ühte kolmest esimesest invaliidsuse grupist...[2]

71. Pension toitja kaotuse puhul määratakse:

a) töövõimetutele vanematele ja abikaasale, kui nende töövõimetus tekkis hiljemalt 2 aasta jooksul toitja surma või teadmata äraolijaks tunnistamise päevast alates;

b) töövõimelistele vanematele ja abikaasale, kui nad on jõudnud p. 62 alapunktis «c» nimetatud ikka hiljemalt toitja surma või teadmata äraolijaks tunnistamise päevaks (3. osa, p. 63).

72. Pension toitja kaotamise puhul määratakse:

a) kui toitja surma põhjuseks oli töövigastus või kutsehaigus — sõltumata toitja palgalisel tööl töötamise kestusest;

b) kui toitja suri üldiste põhjuste tõttu — tingimusel, et toitja töötas palgalisel tööl punktis 14 (koos selle järgnevate muudatustega) tähendatud aja jooksul.[3]

Pension toitja kaotuse puhul määratakse invaliidide perekondadele (p. 66 alapunkt «b») sõltumata toitja palgalisel tööl töötamise kestusest (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 9).

---

[1] Teadmata äraolijaks tunnistamine toimub nüüd notariaalkontorite kaudu.

[2] Käesoleval ajal jaotatakse invaliidid ainult kolme gruppi.

[3] Vt. NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 1938. a. 28. detsembri määruse p. 19, lk. 332.

73. Kindlustust toitja surma puhul antakse, kui perekonna toitja suri:
a) palgalisel tööl töötamise või ajutise töövõimetuse puhul kindlustamise perioodil;
b) aasta jooksul pärast palgalisel tööl töötamise lõpetamist või ajutise töövõimetuse toetuse maksmise lõpetamist;
d) invaliidsuse puhul kindlustamise ajal (p. 67).
Kindlustust toitja teadmata äraoleku puhul antakse, kui avaldus toitja teadmata äraolijaks tunnistamise kohta esitati 2 aasta jooksul alates sellest päevast, milleni toitja sai töötasu või ajutise töövõimetuse toetust... või pensioni kindlustuskassalt. (1930. a. 23. mai redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 19.)
74. Avaldused pensioni määramiseks toitja kaotuse puhul vanematele, abikaasale, samuti töövõimetutele lastele, kes on üle 16 aasta vanad, tuleb esitada hiljemalt 2 aasta jooksul toitja surma või teadmata äraolijaks tunnistamise päevast arvates (3. osa, p. 63).
Nimetatud tähtaja möödalaskmisel kustub õigus kindlustuse saamiseks sotsiaalkindlustuse korras.
75. Avaldusi pensioni määramiseks toitja kaotuse puhul alaealistele lastele, vendadele ja õdedele võib esitada kuni nende 16 aastaseks (õppeasutustes õppijaile aga 18 aastaseks) saamiseni. (1930. a. 23. mai redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 19.)

III Peatükk. Pensioni määr[1]

77. Toitja kaotuse puhul määratakse ühine pension kõigile kindlustamisele kuuluvatele perekonnaliikmetele.
Perekonnaliikmete lahus elamise korral jagatakse ühine perekonnapension mõne pensionäri nõudmisel võrdselt kõikide pensioni kasutavate perekonnaliikmete vahel.
79. Lastele, kes on kaotanud mõlemad vanemad, kuigi erinevatel aegadel, määratakse pension punktis 78 kinnitatud määrade järgi, sõltumata vanemate kaotuse põhjustest. Samas suuruses määratakse pension ka sel juhul, kui perekonnaliikmete hulgas on peale laste ka teisi isikuid.
83. Sotsiaalkindlustuse korras kindlustatud invaliidi surma korral määratakse tema perekonnale pension lähtudes töötasust, mis võeti aluseks temale pensioni määramisel.
84. Punktis 79 ettenähtud juhtudel arvutatakse pensioni suurus lähtudes mõlema vanema töötasude summast, kui mõlemad vanemad kuuluvad isikute hulka, kelle perekonnad kuuluvad kindlustamisele toitja kaotuse puhul.
85. Toitja kaotuse puhul kindlustatavate perekonnaliikmete arvu muutumisel muudetakse vastavalt ka pensionimäära.
Pensioni makstakse uue määra järgi välja selle kuu 1. kuupäeval, mis järgneb sellele kuule, mille jooksul toimusid muudatused.

IV peatükk. Kindlustamise kestus ja lõpetamine

87. Isikutele, kes on esitanud pensionitaotluse hiljemalt 3 kuu jooksul toitja kaotuse päevast arvates, määratakse pension surma või teadmata äraolijaks tunnistamise päevast alates.
Pensionitaotluse tähtaja ennistamise puhul (p. 27) määratakse pension selle tähtaja ennistamise päevast alates.
Kõigil muudel juhtudel määratakse pension taotluse esitamise päevast alates[2].
88. Toitja kaotuse puhul makstakse pensioni:
a) alaealistele lastele, vendadele ja õdedele — kuni nende 16 aastaseks (õppeasutustes õppijaile — 18 aastaseks) saamiseni;

[1] Käesoleval ajal määratakse pensioni suurus vastavalt NSV Liidu Töö RK juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu 1932. a. 29. veebruari määruse punktile 15, vt. lk. 336.
[2] Vt. VNFSV RKN-i poolt 4. jaanuaril 1939. a. kinnitatud VNFSV Sotsiaalkindlustuse Rahvakomissariaadi juhendi p. 3 (lk. 348).

b) töövõimetutele isikutele — töövõimetuse kogu aja kestel;
c) elatanud vanematele ja abikaasale — eluaegselt;
d) lapse eest hoolitsemisega tegelevatele isikutele — kuni lapse 8 aastaseks saamiseni. (1930. a. 23. mai redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 19.)

89. Kui perekonnaliige sai pensioni kui alaealine ning pensioni saamise perioodil muutus töövõimetuks, siis jätkub temale pensioni maksmine ka pärast tema 16 (18) aastaseks saamist töövõimetuse kogu aja kestel.

Kui perekonnaliige sai pensioni kui lapse eest hoolitsemisega tegelev isik ning muutus pensioni saamise perioodil töövõimetuks või jõudis elatanud ikka, siis jätkub temale pensioni maksmine ka pärast lapse 8 aastaseks saamist, töövõimetutele — töövõimetuse kogu aja kestel, elatanutele aga — eluaegselt. (1930. a. 23. mai redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 19.)

90. Kui isik, kes saab pensioni abikaasa kaotuse puhul, astus uude abiellu, siis see ei võta temalt õigust pensioni saamiseks. (1930. a. 22. jaanuari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 6.)

III osa. Pensioni määramise ja väljamaksmise kord

I peatükk. Pensioni taotlemine

100. Invaliidsuspensioni taotlev isik peab esitama:
a) dokumendid, mis tõendavad: 1) palgalisel tööl töötamise nõutavat tööstaaži ja 2) töötasu suurust punktides 28, 29 või 33 märgitud aja eest (palgaraamatud, õiendid töökohtadest);
b) vanust tõendava dokumendi, kui invaliidsus on tekkinud üldistel põhjustel;
c) akti (või mõne muu ametliku dokumendi) õnnetusjuhtumi kohta, kui invaliidsus tekkis töövigastuse tagajärjel.

101. Isik, kes taotleb pensioni toitja kaotuse puhul, peab esitama:
a) dokumendid, mis tõendavad: 1) perekonnatoitjal palgalisel tööl töötamise nõutava tööstaaži olemasolu, 2) perekonnatoitja töötasu suurust punktides 28, 29 või 33 märgitud ajal (palgaraamatud, õiendid töökohtadest);
b) perekonnatoitja vanust tõendava dokumendi, kui toitja surm tekkis üldistel põhjustel;
c) väljavõtte perekonnaseisuaktidest perekonnatoitja surma kohta või kohtu otsuse tema teadmata äraolijaks tunnistamise kohta;
d) dokumendid, mis tõendavad pensioni taotlevate isikute vanust ja sugulusvahekorda toitjaga;
e) dokumendid selle kohta, et pensioni taotlevad perekonnaliikmed olid toitja ülalpidamisel;
f) akti (või mõne muu ametliku dokumendi) õnnetusjuhtumi kohta, kui surm tekkis töövigastuse tagajärjel.

II peatükk. Arstlik ekspertiis[1]

108. Määratud ajaks uuele läbivaatusele ilmumine on kohustuslik, välja arvatud uuele läbivaatusele suunamise juhud pensionäri enda nõudmisel.

Pensionäri uuele läbivaatusele määramise kohta tehakse vastav märkus pensioniraamatusse.

109. Isikutele, kes on välja kutsutud ekspertiisiorgani või kindlustuskassa otsuse kohaselt väljaspool nende isikute elukohta asuvasse arstliku ekspertiisi büroosse[1] läbivaatusele või uuele läbivaatusele, tasutakse sõiduga seoses olevad kulud.

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1928, nr. 28—29)

---

[1] Vt. põhimäärust riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra kohta, lk. 268.

Lisa «Invaliidsuse ja toitja kaotuse puhul sotsiaalkindlustuse korras kindlustamise eeskirjad» punkti 5 juurde

KUTSEHAIGUSTE NIMEKIRI

1929. a. 4. jaanuari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 11

Jrk. nr.	Haiguse nimetus	Haigust põhjustavad kutsealased kahjustused	Näiteid kutsealadest, mille puhul antud haigus peamiselt või eranditult esineb
1	2	3	4
1	Mürgitused	Kutsealased mürgid	Kutsealad, kus tuleb kokku puutuda antud mürkainetega
2	Ankülostomoos	Töötamine maa all	Maagikaevurid, kivisöekaevurid, tunnelitöölised, kivimurdude töölised
3	Nahavähk	Töötamine tõrvaga, tökatiga, tahmaga, parafiiniga, antratsiidiga ja analoogiliste ainetega	Korstnapühkijad, söepõletajad, vastavate keemiliste tootmisalade töölised
4	Kroonilised nahapõletikud	Töötamine ärritavate ja sööbivate ainetega	Keemiatehaste töölised, kelledel on tegemist kroomiga, leelistega, hapetega ja teiste analoogiliste ainetega, söövitajad, mudaravilate vannitöölised
5	Naha, samuti nina ja suu limanaha haavandid ja silma sarvkesta haavandid		
6	Pneumokonioos	Tolmu suurte koguste kestev sissehingamine	Maagikaevurid, kivisöekaevurid, silikaaditöötuse töölised, lihvijad, teritajad
7	Kessoonitõbi	Kõrgendatud atmosfäärilise rõhumine	Kessoonitöölised, tuukrid
8	Nüstagm	Töötamine maa all	Maagikaevurid, kivisöekaevurid
9	Koe rasked vigastused (dermatiidid, haavandid, vähk, atrofeerumised)	Röntgenikiired ja raadiumikiired	Röntgenikabinettide personal, röntgenitorusid valmistavad töölised, raadiumiga kokkupuutuvad isikud
10	Katarakt	Tunduva intensiivsusega kiirgusenergia süstemaatiline mõjustus	Klaasipuhujad, keevitajad, metallurgiliste ja põletusahjude juures töötavad töölised, autogeenselt keevitajad
11	Võrkkile põletik		
12	Kuulmise nõrgenemine keskkõrva vigastuse tagajärjel	Lõikavate helide süstemaatiline mõjustus	Kangrud, katelsepad, sepad, naelsepad
13	Põlve, küünarluu ja randmeliigese limakoti krooniline põletik	Süstemaatiline rõhumine või hõõrumine vastavate liigeste piirkonnas	Müürissepad, katusetegijad, parketipanijad, tänavasillutajad, käru- ja kelgumehed ning mäetöölised

1	2	3	4
14	Dupuytreni kontraktuur	Peopesa fastsia süstemaatiline traumatiseerimine	Vagunisaatjad, lukksepad, postisaadetiste tembeldajad
15	Kroonilised tendovaginiidid	Vastavate lihaste pingutav töö	Pesupesijad, triikijad, karbitegijad, pakkijad, etikettide kleepijad
16	Koordinatoorsed kutsealased neuroosid («kirjutuskrambi» tüüpi)	Vastavate lihasgruppide ülepingutus	Telegrafistid, stenografistid, masinakirjutajad, pianistid, viiuldajad, treialid, kantseleitöötajad, joonestajad
17	Jäsemete neuralgiad ja neuriidid	Vastavate jäsemete ülepingutamine või rõhumine närvitüvedele	Sepad, pesupesijad, laadijad
18	Tõmbsoonte laienemine jalgadel koos tursetega või haavanditega	Kestev seismine või käimine	Trükiladujad, laadijad, tööpinkide taga töötavad töölised, ettekandjad, hambaarstid, kellede töö on seotud pideva seismisega, müüjad
19	Jäsemete liigeste kroonilised muudatused (pagarite lampjalad)	Liigeste kõrgendatud koormamine	
20	Hääle kaotamine häälepaelte paresise, kroonilise laryngitise või häälepaelte sõlmekeste tagajärjel	Häälepaelte süstemaatiline pingutamine	Lauljad, õpetajad
21	Progresseeruv lühinägelikkus	Kestev nägemise pingutamine lähedase töötamise juures	Õmblejad, kellassepad, graveerijad, korrektorid
22	Siberi katk	Kokkupuutumine loomadega või loomsete saadustega, villaga, nahaga jm.	Tapamajade töötajad, karjased, nahatöölised, harjasetöölised, vanutajad
23	Nõletõbi	Pidev kokkupuutumine hobustega, seoses nende eest hoolitsemisega	Tallimehed, kutsarid
24	Marutõbi	Pidev kokkupuutumine koerte ja kassidega	Utiliseerimistehaste töötajad, koerapüüdjad
25	Kangestuskramp	Töö, mis on seotud vajadusega kokku puutuda vahetult mullaga	Mulla- ja metsatöölised, mullakaevajad
26	Teravad infektsioonilised haigestumised, mis on ühesugused selle infektsiooniga, mida antud isikud teenindasid, kui puudub alus oletada, et haigestumise allikas asus väljaspool antud kutseala töötingimusi	Süstemaatiline kokkupuutumine infektsiooniliste ergutajatega või infitseeritud materjalidega	Meditsiiniline ja veterinaarpersonal, kes töötab epideemia või epizootia likvideerimise alal ja nakkushaigete asutustes või osakondades, või kes töö iseloomu tõttu pidevalt puutub kokku nakkushaigetega; patogeensete materjalidega pidevalt kokkupuutuv teaduslike instituutide või laboratooriumide personal

1	2	3	4
27*	Brutselloos (Bangi infektsioon, malta palavik)	Haigete loomadega ja nakatatud loomsete saadustega kokkupuutumine	Karjased (lambakarjased), tapamajade lihunikud, zootehnikud, veterinaararstid, bakterioloogiliste laboratooriumide meditsiinilised ja veterinaartöötajad

Märkus 1. Psühhiaatriliste asutuste meditsiinilised töötajad, kes põetavad vahetult vaimuhaigeid ja kes raske neuroosi tagajärjel on kaotanud töövõime intellekti degradatsiooni ja iseloomu muutumisega või varajase arterioskleerootilise nõdrameelsuse tõttu või kliiniliselt ilmnenud vaimuhaiguste tõttu vanuses, mis ei vasta antud haigestumisele, kuuluvad kindlustamisele võrdsetel alustel isikutega, kes on kaotanud töövõime käesolevas nimekirjas loetletud kutsehaiguste tagajärjel.

Nimetatud haiguste tagajärjel surnud meditsiiniliste töötajate perekonnaliikmed kuuluvad kindlustamisele võrdsetel alustel käesolevas nimekirjas loetletud kutsehaiguste tagajärjel surnud isikute perekonnaliikmetega.

Märkus 2. Süüfilisse haigestumist võib tunnistada kutsealaseks juhul, kui esmase haigusnähte lokalisatsioon on iseloomustav kutsealaste kohustuste täitmisele, näiteks — ämmaemandatel — käte süüfilisse nakatumine, ammedel — rinna nakatumine, klaasipuhujatel — suu piirkonna nakatumine. (1931. a. 20. jaanuari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja» nr. 7.)

Väljavõte eeskirjadest, mis näevad ette sotsiaalkindlustuse korras kindlustamist vanaduse puhul[1]

Kinnitatud NSV Liidu Töö RK juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu poolt 23. mail 1929

I. Üldeeskirjad

1-c. Isikutel, kellelt pensioniõigus on kohtuotsusega ära võetud, ei ole õigus vanaduspensioni[1] saada otsuses märgitud aja kestel. (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 10.)

4. Rahalise pensioni väljaandmise asemel võivad kindlustuskassad[2] paigutada pensionäre nende nõusolekul invaliidide ja teistesse sarnastesse asutustesse.

6. Isikule, kellel on õigus saada pensioni mitmel alusel (vanadus-, invaliidsus-, personaalpensioni jm.), antakse õigus valida üks neist pensioniliikidest.

7. Vanaduspensioni saamise õigust omava isiku surma korral kindlustatakse tema perekonda üldistel alustel pensioniga toitja kaotuse puhul.

---

* P. 27 on toodud 1935. a. 9. augusti redaktsioonis — «ÜAÜKN-i Bülletään», 1935, nr. 15—16.

[1] Isikute ring, kellel on õigus vanaduspensionile, on määratud kindlaks NSV Liidu Töö RK juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu määrusega 29. veebruarist 1932, vt. lk. 334.

[2] Käesoleval ajal sotsiaalkindlustus-osakonnad.

II. Kindlustamise tingimused

9. Isikutel, kes jõudsid nõutavasse ikka ... alles pärast palgalise töö täielikku lõpetamist, ei ole vanaduspensioni saamise õigust. (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 10.)

13. Vanaduspension määratakse sõltumata sellest, kas töötaja lahkub sellelt töölt, mida ta tegi pensioni taotlemise päeval. (1931. a. 26. mai redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1931, nr. 16—17.)

III. Pensioni määr[1]

16. Vanaduse puhul kindlustamisele kuuluvate isikute pensionid arvutatakse nende keskmise kuutasu järgi viimase 12 kuu palgalise töö eest. Seejuures arvutatakse veetranspordi töötajate keskmine kuutasu, kes töötavad vaid navigatsiooniaja jooksul, navigatsiooniperioodi eest saadud töötasusumma jagamise teel 12-ga.

Neid kuid, mille jooksul antud isik ei saanud töötasu 2 või rohkema nädala eest, kuu keskmise töötasu arvutamisel arvesse ei võeta ning asendatakse teistega. (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 10.)

18. Vähemalt 5 aastat kõrgema kvalifikatsiooniga töödel töötanud isikutel, kes on hiljem üle läinud madalama kvalifikatsiooniga töödele, arvutatakse pension nende endise töötasu järgi, kui kõrgema kvalifikatsiooniga töölt lahkumise päevast kuni pensioni taotlemise päevani ei ole möödunud üle 5 aasta.

19. Töötasu hulka, millest arvutatakse pension, arvestatakse kõik töötasuliigid, mille pealt võetakse vastavalt seadusele sotsiaalkindlustusmaksu.

IV. Kindlustamise kestus ja lõpp

22. Vanaduspension määratakse eluajaks.

Kui seejuures pensioni saamise avaldus esitati enne 3 kuu möödumist, alates palgaliselt töölt lahkumise päevast, määratakse pension palgalise töö lõpetamise päevast alates; kõigil ülejäänud juhtudel (eriti sel juhul, kui avaldus esitatakse isiku poolt, kes jätkab töötamist palgalisel tööl) määratakse pension avalduse esitamise päevast alates. (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 10.)[2]

23. Määratud pension, mis on pensionäri poolt jäänud õigeaegselt välja nõudmata, makstakse välja möödunud aja eest tagantjärele, kuid mitte üle 6 kuu välja võtmata jäetud pensioni nõudmise päevast arvates.

Kindlustuskassa süü läbi saamata jäänud pension makstakse välja kogu möödunud aja eest ilma kitsendusteta.

Pensionäri surma tõttu saamata jäänud pensioni väljamaksmise kord määratakse kindlaks liiduvabariikide seadusandlusega.

24. Pensionärile kuuluva pensioni saamata jäämine ei või olla tema pensioniõigusest ilmajätmise põhjuseks, olenemata sellest, kui pika aja jooksul ta pensioni ei saanud.

VI. Pensioni taotlemine

35. Isikud, kellel on õigus pensioni saamiseks, võivad seda taotleda igal ajal, sõltumata sellest, kui palju aega on möödunud palgalise töö lõpetamise päevast.

37. Pensioni taotlev isik peab esitama: a) tööstaaži olemasolu tõendavad dokumendid: palgaraamatud, tõendid töökohtadest, ametiühingu liikmeraamatud, õiendid ametiühingustaaži kohta, revolutsioonieelsete töölisorganisatsioonide liikmeraamatud;[3] b) vanust tõendava dokumendi ...; c) õiendi viimase 12 kuu palgalise töö eest saadud töötasu kohta. (1930. a. 11. veebruari redaktsioonis — «NSV Liidu Töö RK Teataja», 1930, nr. 10.)

(«NSV Liidu Töö RK Teataja», 1929, nr. 25—26)

---

[1] Vanaduspensioni määrade kohta vaata lk. 337.

[2] Vt. VNFSV RKN-i poolt 4. jaanuaril 1939. a. kinnitatud VNFSV Sotsiaalkindlustuse Rahvakomissariaadi juhendi p. 3 (lk. 348).

[3] Käesoleval ajal on peamiseks tööstaaži tõendavaks dokumendiks tööraamat.

TÖÖLISTELE JA TEENISTUJATELE PENSIONI MÄÄRAMISE ÜLEANDMISEST SOTSIAALKINDLUSTUSE ORGANITELE

Väljavõte NSV Liidu RKN-i 23. märtsi 1937. a. määrusest «Mõnede kululiikide väljajätmisest riikliku sotsiaalkindlustuse eelarvest ja kindlustusmaksude tariifide muutmisest»

2. Määrata, et alates 1937. a. 1. maist toimub pensionide määramine ja väljamaksmine mittetöötavatele pensionäridele liiduvabariikide sotsiaalkindlustuse rahvakomissariaatide organite poolt, kusjuures pensionide määramine toimub ametiühingute osavõtul.

Panna ametiühingute peale kontrolli teostamine pensionide õigeaegse väljamaksmise ja pensionäride teenindamiseks ning invaliidide töölerakendamiseks eraldatavate summade kasutamise üle sotsiaalkindlustuse organite poolt.

(LSKK 1937, nr. 22, art. 88)

VNFSV SOTSIAALKINDLUSTUSE RAHVAKOMISSARIAADI JUHENDIST «RIIKLIKU SOTSIAALKINDLUSTUSE SUMMADEST MAKSTAVATE PENSIONIDE MÄÄRAMISE JA VÄLJAMAKSMISE KORRAST SOTSIAALKINDLUSTUSE ORGANITE POOLT»

Kinnitatud VNFSV RKN-i poolt 4. jaanuaril 1939

I. Pensioni taotlemine

1. Avaldus riikliku sotsiaalkindlustuse pensioni (vanadus-, invaliidsus-, väljateenitud aastate eest... ja toitja kaotuse puhul) määramiseks esitatakse kirjalikult vahetult linna või rajooni sotsiaalkindlustuse osakonnale avaldaja elukoha järgi.

2. Isikud, kes taotlevad pensioni, peavad esitama kõik kehtivate eeskirjade järgi nõutavad dokumendid, samuti näitama ette passi elukohta sissekirjutamise märkusega. Maakohtades, kus ei ole kehtestatud passisüsteemi, näidatakse passi asemel ette teised isikut tõendavad dokumendid.

3. Pensioni taotlemise päevaks loetakse avalduse ja sellele lisatud kõigi vajalike dokumentide saamise päeva.

Kui avaldus dokumentidega on saadetud posti teel, siis loetakse pensioni taotlemise päevaks saatekoha postitempli kuupäeva.

4. Sotsiaalkindlustuse osakonnad on kohustatud andma seletusi ja õiendeid pensioni määramise küsimuste kohta, samuti osutama avaldajale kaasabi vajalike dokumentide saamiseks. Sel otstarbel on sotsiaalkindlustuse osakondadel õigus nõuda ettevõtetelt, asutustelt, organisatsioonidelt ja üksikisikutelt vastavaid dokumente.

II. Pensioni määramine

6. Pension määratakse linna ja rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee komisjoni poolt koosseisus: esimees — sotsiaalkindlustuse osakonna juhataja ja komisjoni liikmed: antud rajooni või linna põhilise ametiühingu esindaja ja rajooni või linna rahandusosakonna juhataja. (1947. a. 16. mai redaktsioonis — LMKK 1947, nr. 6, art. 19.)

7. Pensioni määramiseks vajalik tööstaaž tehakse kindlaks esitatud dokumentide põhjal.

Vajalike dokumentide puudumisel tehakse tööstaaž kindlaks pensioni määramise komisjoni poolt (p. 6) tunnistajate seletuste ja teiste andmete põhjal.

8. Komisjon on kohustatud lahendama pensioni määramise küsimused hiljemalt 10 päeva jooksul pärast kõigi vajalike dokumentide saamist (kaasa arvatud ka arstliku tööekspertiisi otsus).

Iga komisjoni poolt läbivaadatud avalduse kohta koostatakse protokoll, milles märgitakse: avaldaja perekonna-, ees- ja isanimi, vanus, üldine tööstaaž, pidev tööstaaž ühes ettevõttes või asutuses enne pensioni taotlemist, kuu keskmine töötasu, invaliidsuse grupp (invaliidide jaoks), millisest kuupäevast alates ja kui suures ulatuses on määratud pension. Protokollile kirjutavad alla kõik komisjoniliikmed.

Komisjoni otsuse pensioni määramise kohta või pensionist äraütlemise kohta peab sotsiaalkindlustuse osakond avaldajale teatavaks tegema viie päeva jooksul pärast otsuse tegemist.

9. Pensionäri kohta, kellele on määratud pension, täidab sotsiaalkindlustuse osakond isikliku kaardi[1] ja annab temale samaaegselt välja pensionitõendi.

Kõik dokumendid, mille alusel määrati pension, jäävad linna või rajooni sotsiaalkindlustuse osakonda ning hoitakse pensionäri pensionitoimikus. Neile dokumentidele lüüakse pärast pensioni määramist stamp: «Pension määratud».

Avaldajale, kellele on pensioni määramisest ära öeldud, annab sotsiaalkindlustuse osakond välja teatise pensionist äraütlemise kohta koos äraütlemise põhjuste ja edasikaebamise korra märkimisega ning samaaegselt tagastab kõik dokumendid.

10. Linnade, oblastite ja kraide sotsiaalkindlustuse osakondadesse ning autonoomsete vabariikide sotsiaalkindlustuse rahvakomissariaatidesse saabuvad kaebused komisjonide otsuste peale pensionide määramise asjus tuleb läbi vaadata hiljemalt 10 päeva jooksul pärast nende saabumist.

Kaebuse läbivaatamise tulemustest tuleb saata avaldajale teatis viiepäevase tähtaja jooksul pärast kaebuse kohta tehtud otsuse tegemist.

III. Pensioni väljamaksmine

11. Pensionäridele, kes ei tööta ettevõtetes ega asutustes tööliste või teenistujatena, makstakse pension välja linnade või rajoonide sotsiaalkindlustuse osakondade poolt posti teel...

12. Pensionäridele, kes töötavad tööliste või teenistujatena riiklikes, kooperatiivsetes või ühiskondlikes ettevõtetes või asutustes, makstakse pension välja ametiühingu poolt töökoha, ettevõtte või asutuse administratsiooni kaudu kindlustusmaksude arvel, arvestades pensionäri töötasu, vastavalt kehtivatele eeskirjadele.

Riiklikku, kooperatiivsesse või ühiskondlikku ettevõttesse või asutusse töölisena või teenistujana tööleasumise korral on pensionär kohustatud sellest viivitamatult teatama sotsiaalkindlustuse osakonnale, kellelt ta saab pensioni.

Sotsiaalkindlustuse osakond, saanud teate pensionäri tööleasumise kohta, katkestab temale pensioni väljamaksmise ning suunab käitis- või kohaliku komitee kaudu ettevõtte või asutuse administratsioonile, kus pensionär töötab, teatise temale määratud pensioni suuruse ja samuti töötavale pensionärile vastavalt tema töötasule makstava pensioni arvutamise korra kohta, kooskõlas kehtivate eeskirjadega.

Pensionäri vallandamise korral peab administratsioon sellest teatama vastavale sotsiaalkindlustuse osakonnale.

Toitja kaotanud perekonnale makstakse pension välja ametiühingu poolt sel juhul, kui ettevõttes või asutuses töötab töölisena või teenistujana perekonnaliige, kelle nimele on välja antud pensionitõend ja kui ta seejuures ise on pensionär. Sel juhul makstakse kogu perekonnale määratud pension välja ametiühingu poolt.

13. Pensionäridele, kes töötavad erapalkajate juures (majateenijad jne.), makstakse pension välja sama korra järgi nagu mittetöötavatele pensionäridelegi, arvestades töötasu vastavalt kehtivatele eeskirjadele, milleks pensionär on kohustatud esitama iga kuu sotsiaalkindlustuse osakonda õiendi töötasu kohta.

[1] Käesoleval ajal avatakse pensionitoimik.

14. Uude alatisse elukohta — teise linna või rajooni kolimisel on pensionär kohustatud teatama sellest temale pensioni väljamaksvale sotsiaalkindlustuse osakonnale. Sotsiaalkindlustuse osakond võtab pensionäri arvelt maha, maksab talle pensioni arvelt mahavõtmise päevani ning annab tõendi arvelt mahavõtmise kohta ja selle kohta, mis kuupäevani pension on välja makstud.

Pensionäridele, kes ajutiselt sõidavad teise maakohta (ravile, perekondlikel asjaoludel jne.), jätkatakse pensioni maksmist alatises elukohas (volituse alusel) mitte kauem kui kolm kuud.

15. Uude alatisse elukohta kolimisel on pensionär kohustatud võtma ennast arvele linna või rajooni sotsiaalkindlustuse osakonnas uue elukoha järgi.

Sotsiaalkindlustuse osakond peab pensionäri endisest elukohast viivitamatult välja nõudma tema isikliku kaardi[1], kui aga pensionär ei võtnud end arvelt maha, siis ka õiendi pensioni viimase väljamaksmise kohta. Isiklik kaart[1] ja õiend peavad olema välja saadetud hiljemalt 5 päeva jooksul pärast järelepärimise saamist.

16. Pensionäri isikliku kaardi ja õiendi saamisel jätkatakse pensioni maksmist sellest päevast arvates, milleni pension oli makstud endise elukoha järgi.

(LMKK 1939, nr. 5, art. 11)

ARSTLIKU TÖÖEKSPERTIISI KOMISJONIDE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1948. a. 5. novembri määrusega

I. Üldeeskirjad

1. Arstliku tööekspertiisi komisjonid alluvad sotsiaalkindlustuse organitele.

2. Arstliku tööekspertiisi komisjonide ülesandeks on: püsiva töövõimekaotuse astme kindlakstegemine ja invaliidsuse grupi määramine;

invaliidsuse põhjuste kindlakstegemine, üldine või kutsealane haigestumine, tööga seotud või tööga mitteseotud vigastus, lapseeast pärinev invaliidsus, haavatasaamine (põrutus, vigastus) lahingutes või muude sõjaväeteenistusega seotud kohustuste täitmisel, haavatasaamine või haigestumine sõjavangis viibimise ajal;

töötingimuste ja tööliikide kindlakstegemine, millised on invaliididele jõukohased vastavalt tervislikule seisundile ja seoses füüsilise defektiga (üleviimine teisele tööle, vabastamine ületunnitööst ja tööst öises vahetuses);

kaasaaitamine invaliidide töövõime taastamiseks (taastav ravi, proteseerimine, elukutse õpetamine, ümberkvalifitseerimine);

invaliidide töötingimuste tundmaõppimine (uurimine) vahetult ettevõtetes, asutustes ja organisatsioonides, samuti invaliididele jõukohaste tööde ja elukutsete väljaselgitamine;

invaliidide töölerakendamise õiguse kontrollimine arstliku tööekspertiisi komisjonide otsustele vastavuse seisukohalt. Sel eesmärgil teostavad arstliku tööekspertiisi komisjonid nende tegevuspiirkonnas ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide süstemaatilist kontrolli.

II. Arstliku tööekspertiisi komisjonide organiseerimine ja koosseis

3. Arstliku tööekspertiisi komisjonid töötavad raviasutustes (polikliinikutes, ambulatooriumides, dispanserites jt.).

Raviasutuste loetelu, millede juures luuakse ATEK-id, määratakse kindlaks autonoomsete vabariikide sotsiaalkindlustuste ministeeriumide ning oblastite, kraide ja linnade (vabariikliku alluvusega linnade) sotsiaalkindlustuse osakondade poolt kooskõlastatult vastavate tervishoiu ministeeriumidega ja tervishoiu osakondadega.

4. Arstliku tööekspertiisi komisjoni koosseisu kuuluvad: 3 arsti-eksperti põhi-

[1] Käesoleval ajal pensionitoimik.

liste erialade järgi, sotsiaalkindlustuse osakonna esindaja ja ametiühingu-organisatsiooni esindaja.

Komisjoni esimees määratakse arstide-ekspertide hulgast.

5. Arstliku tööekspertiisi inspektsioonide ja arstliku tööekspertiisi valitsuste arstid ei või kuuluda arstliku tööekspertiisi komisjonide koosseisu.

6. Arstliku tööekspertiisi komisjonide koosseis ja nende esimehed kinnitatakse autonoomsete vabariikide sotsiaalkindlustuse ministrite ning oblastite, kraide ja linnade (vabariikliku alluvusega linnades) sotsiaalkindlustuse osakondade juhatajate poolt.

7. Kulutused arstliku tööekspertiisi komisjonide koosseisude ülalpidamiseks ja nende kantseleivajadusteks tehakse sotsiaalkindlustuse osakondade summade arvel, mis on assigneeritud arstliku tööekspertiisi komisjonide ülalpidamiseks vastavalt kinnitatud eelarvetele.

8. Raviasutused, mille juures on organiseeritud arstliku tööekspertiisi komisjonid, annavad viimastele vastavad ruumid ja vajalikud meditsiinilised ja majanduslikud seadmed.

9. Arstliku tööekspertiisi komisjonide tööd juhivad ja kontrollivad autonoomsete vabariikide sotsiaalkindlustuse ministeeriumid, oblastite, kraide ja linnade (vabariikliku alluvusega linnade) sotsiaalkindlustuse osakonnad.

10. Autonoomsete vabariikide sotsiaalkindlustuse ministeeriumide, oblastite, kraide ja linnade (vabariikliku alluvusega linnade) sotsiaalkindlustuse osakondade juures organiseeritakse vastavad arstliku tööekspertiisi komisjonid (vabariiklikud, oblastite, kraide, linnade keskkomisjonid), kelle ülesandeks on isikute läbivaatamine, kes on esitanud kaebused rajoonide või linnade arstliku tööekspertiisi komisjonide otsuste peale, samuti läbivaatuse teostamine eriti komplitseeritud juhtudel rajoonide, linnade arstliku tööekspertiisi komisjonide suunamiste järgi.

III. Läbivaatamisele võetavate isikute ring ja nende arstliku tööekspertiisi komisjonidesse suunamise kord

11. Arstliku tööekspertiisi komisjonid võtavad läbivaatusele püsiva töövõime kaotuse (invaliidsuse) tunnuste olemasolu korral:

a) ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste töölisi ja teenistujaid, samuti tööndusliku, metsatööndusliku ja invaliidide kooperatsiooni artellide liikmeid;

b) töölisi, teenistujaid ja tööndusliku, metsatööndusliku ja invaliidide kooperatsiooni artellide liikmeid, kes on töölt lahkunud, endisi sõjaväelasi ja toitja kaotanud perekonna liikmeid, kõigil loetletud isikutel staaži ja teiste tingimuste olemasolu korral, mis annavad õiguse pensioni saamiseks.

12. Arstliku tööekspertiisi komisjonidesse suunamine toimub raviasutuste arstlike konsultatsioonikomisjonide poolt.

Arstlike konsultatsioonikomisjonide puudumisel raviasutustes toimub haigete suunamine arstliku tööekspertiisi komisjonidesse raviva arsti poolt koos raviasutuse peaarstiga.

13. Isikute läbivaatamine, kes tervisliku seisundi tõttu vastavalt arstliku konsultatsioonikomisjoni otsusele ei saa ilmuda arstliku tööekspertiisi komisjoni, toimub kodus või raviasutuses, kus haige viibib.

Üksikutel juhtudel tehakse otsused isikute töövõime kohta, kes asuvad statsionaarsetes raviasutustes, arstliku tööekspertiisi komisjonide poolt läbivaatuse üksikasjalise akti alusel, mis on alla kirjutatud raviasutuse raviva arsti ja peaarsti poolt.

Aktis leiduvate andmete mittepiisavuse korral toimub haige läbivaatus arstliku tööekspertiisi komisjoni arstide-ekspertide poolt vahetult statsionaaris, kus haige viibib.

14. Haige suunamisel arstliku tööekspertiisi komisjoni annavad raviasutused temale:

a) otsuse tema tervisliku seisundi kohta;

b) väljavõtte haigusloost;

c) andmed teostatud uurimuste kohta (laboratoorsed analüüsid, röntgenoloogilise läbivaatuse tulemused jne.);

d) otsuse suunamise eesmärgi kohta.

Märkus. P. 11 alapunktis b märgitud isikud, kui nad suunatakse arstliku tööekspertiisi komisjoni esmakordselt, esitavad peale loetletud dokumentide vastava saatekirja rajoonide sotsiaalkindlustuse osakonnalt või vastastikuse kindlustamise kassalt, ohvitseride koosseisu kuuluvad endised sõjaväelased aga rajooni (linna) sõjakomissariaadilt.

15. Juhul kui puuduvad küllaldased meditsiinilised andmed töövõime kaotuse kindlakstegemiseks, suunab arstlik tööekspertiisi komisjon läbivaadatava konsultatsioonile spetsiaalsesse raviasutusse või paigutab ta statsionaarsesse raviasutusse uurimiseks ja diagnoosi täpsustamiseks.

16. Arstliku tööekspertiisi komisjonid instrueerivad süstemaatiliselt raviasutuste arstlikke konsultatsioonikomisjone tööekspertiisiga seoses olevates küsimustes.

IV. Arstliku tööekspertiisi komisjonide töö kord

Arstliku tööekspertiisi komisjonid teevad oma otsused pärast haigete igakülgset meditsiinilist läbivaatust nende elukutsete ja tootmistöö iseloomu arvestamisega, mida arstliku tööekspertiisi komisjonid saavad ettevõtetelt või asutustelt; vajaduse korral teostab arstliku tööekspertiisi komisjon uurimisi ettevõtetes, asutustes ja kodudes.

18. Arstliku tööekspertiisi komisjoni otsus võetakse vastu komisjoni istungil häälteenamusega, kantakse läbivaatuse akti ning kirjutatakse alla komisjoni esimehe ja kõigi liikmete poolt. Kui komisjoni esimees või üksikud liikmed ei ole vastuvõetud otsustega nõus, siis lisatakse läbivaatuse aktile nende eriarvamus ja akt esitatakse 3-päevase tähtaja jooksul rajooni või linna sotsiaalkindlustuse osakonnale. Sotsiaalkindlustuse osakond suunab sel juhul haige teise koosseisuga arstliku tööekspertiisi komisjoni või vabariiklikku, oblasti, krai või linna tööekspertiisi keskkomisjoni, kelle otsus on lõplik.

19. Kontrolli teostamine arstliku tööekspertiisi komisjonide otsustes märgitud töötingimustest kinnipidamise üle pannakse sotsiaalkindlustuse organite ja ametiühingu-organisatsioonide peale.

20. Arstliku tööekspertiisi komisjonid on kohustatud andma ülevaateid oma tööst teenindatava rajooni ettevõtete sotsiaalkindlustuse nõukogude või käitis- ja kohalike komiteede koosolekutel.

V. Korduva läbivaatamise tähtajad ja otsuse peale edasikaebamise kord

21. I grupi invaliidide korduvad läbivaatamised toimuvad üks kord aastas, II ja III grupi invaliididel aga üks kord 6 kuu järel[1].

Invaliididele — meestele üle 60 aasta ja naistele üle 55 aasta, invaliididelepimedatele, invaliididele, keda on amputeeritud või kellel on kaks jäset püsivalt halvatud ja III grupi invaliididele, kelle juures annavad tunda rasked, parandamatud amputatsioonilised defektid või kes kannatavad püsivate halvatuste all, määratakse invaliidsuse grupp ilma uuesti läbivaatamise tähtajata. Nimetatud invaliidide uuesti läbivaatamine toimub ainult invaliidide endi taotlusel nende tervisliku seisundi muutumisel, mis on kindlaks tehtud arstliku konsultatsioonikomisjoni poolt.

22. Üksikjuhtudel võib sotsiaalkindlustuse organi, oblasti või krai sotsiaalkindlustuse osakonna arsti-vanemeksperdi nõudmisel, samuti arstliku tööekspertiisi komisjoni äranägemisel invaliide uuesti läbi vaadata enne p. 21 nimetatud tähtaega.

23. Arstliku tööekspertiisi komisjoni otsusega mittenõusoleku korral esitab läbivaadatav selle kohta ühe kuu jooksul kirjaliku avalduse rajooni sotsiaalkindlustuse osakonnale. Rajooni sotsiaalkindlustuse osakonna juhataja suunab avaldaja uuele läbivaatusele teise koosseisuga arstliku tööekspertiisi komisjoni või vabariiklikku, oblasti, krai, linna arstliku tööekspertiisi keskkomisjoni. Üheaegselt uuesti läbivaatusele suunamisega saadetakse komisjonile kõik eelmise läbivaatusega seotud materjalid. Arstliku tööekspertiisi komisjonide poolt kaebuste põhjal vastuvõetavad ekspertiisi otsused on lõplikud.

[1] See punkt on muudetud.

24. Iga isiku kohta, kelle suhtes teostatakse kas esmakordselt või korduvalt ekspertiisi, koostatakse liiduvabariikide sotsiaalkindlustuse ministeeriumide poolt kehtestatud vormi kohane läbivaatuse akt ja täidetakse tähestikuline kaart, mis säilitatakse arstliku tööekspertiisi komisjoni toimikutes.

Läbivaatuse aktis tuleb märkida kõik haige läbivaatuse andmed, samuti andmed tema töö kohta.

25. Arstliku tööekspertiisi komisjonid peavad oma istungite kohta protokolle.

26. Arstliku tööekspertiisi komisjonid annavad invaliidide otsused kätte õiendite kujul, sotsiaalkindlustuse osakondadele pensionide määramiseks aga — liiduvabariikide sotsiaalkindlustuse ministeeriumide poolt kehtestatud vormi kohased väljavõtted läbivaatuse aktidest.

27. Arstliku tööekspertiisi komisjonil on oma nurgatempel ja pitsat.

28. Arstliku tööekspertiisi komisjonid esitavad vastavatele rajoonide sotsiaalkindlustuse osakondadele, samuti autonoomsete vabariikide sotsiaalkindlustuse ministeeriumidele või kraide, oblastite, linnade (vabariikliku alluvusega linnade) sotsiaalkindlustuse osakondadele aruanded oma töö kohta.

(LMKK 1949, nr. 1, art. 1)

SOTSIAALKINDLUSTUSMAKSUD

NSV LIIDU RKN-I 1937. A. 23. MÄRTSI MÄÄRUSEGA KINNITATUD[1] KINDLUSTUSTARIIFIDE RAKENDAMISE JA NENDE TARIIFIDE JÄRGI SOTSIAALKINDLUSTUSMAKSUDE VÕTMISE KORRAST

ÜAÜKN-i ja NSV Liidu Rahanduse RK juhendist

1. Iga ettevõte ja asutus on kohustatud maksma kindlustusmaksu selle ametiühingu tariifi järgi, kus ta on registreeritud kindlustajana ...

2. Tariif on ühtne kogu ametiühingu jaoks.

Selle tariifi järgi makstakse kindlustusmaksu antud ametiühingu poolt teenindatavate ettevõtete ja asutuste kõigi töötajate eest, kaasa arvatud nii alalised kui ka hooaja- ja ajutised töötajad (välja arvatud punktis 3 märgitud väljajätmised) ...

3. Kui ettevõttes või asutuses on teenindavaid, abi- või muid iseseisvaid osakondi, mis kuuluvad teiste majandusharude hulka ja teenindatakse teiste ametiühingute käitis- või kohalike komiteede poolt, siis iga sellise osakonna eest makstakse kindlustusmaksu selle ametiühingu tariifi järgi, kus see osakond on registreeritud.

Mitmesuguste ametiühingute poolt teenindatavate põllutööliste rühmade eest maksavad külanõukogud kindlustusmakse selle ametiühingu tariifi järgi, kus vastav rühm on registreeritud ...

4. Sel juhul, kui rühma töötajate ametiühinguline teenindamine antud maakohas ei ole pandud mitte sellele ametiühingule, mis hõlmab vastava tootmisala või -haru töötajaid, vaid teisele ameti-

[1] LSKK 1937, nr. 22, art. 88.

ühingule, siis makstakse kindlustusmaksud teenindava ametiühingu tariifi järgi...

5. Ettevõtte või asutuse töötajate teenindamise üleandmisel ühelt ametiühingult teisele (ÜAÜKN-i määruse alusel) tuleb ettevõte või asutus registreerida kindlustajana uues ametiühingus alates järgmise kvartali algusest, samast tähtajast alates muutub ka kindlustustariif.

6. Uue ettevõtte ehitamise lõpetamisel ja selle ekspluatatsiooni andmisel tuleb ettevõte registreerida kindlustajana tootmisalases ametiühingus, arvestades päevast, mil ettevõttes organiseeriti tootmisalase ametiühingu käitis- või kohalik komitee. Samast tähtajast alates makstakse kindlustusmaksu sellele ametiühingule tema tariifi järgi.

9. Sotsiaalkindlustusmaksude tasumine toimub NSV Liidu KTK ja RKN-i 1931. a. 23. augusti määruses «Sotsiaalkindlustusmaksude tasumise korrast» (LSKK 1931, nr. 54, art. 349) ettenähtud tähtaegade ja korra kohaselt.

10. Kindlustusmaksude arvel on riiklikud, kooperatiivsed ja ühiskondlikud ettevõtted ja asutused kohustatud tasuma: a) käitis- ja kohalike komiteede kulud ajutise töövõimetuse toetuste (sealhulgas rasedus- ja sünnitustoetused), imikuvarustuse muretsemise ja lapse toitmise toetuste, matusetoetuste ja töötavatele pensionäridele pensionide maksmise alal, vastavalt kehtivale seadusandlusele; b) käitis- ja kohalike komiteede teised kulud riikliku sotsiaalkindlustuse alal, kui need on ette nähtud kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kinnitatud käitis- või kohaliku komitee eelarves, kusjuures need kulud tasutakse ainult eelarveliste assigneeringute piires.

Saada olevate kindlustusmaksude mittepiisavuse korral käitis- või kohaliku komitee kulude katteks toetuste ja pensionide väljamaksmisel ei ole ettevõttel ega asutusel õigust katkestada nende kulude tasumist (kulude ülekaal kindlustusmaksudest kaetakse punktis 11 ettenähtud korra kohaselt).

11. Juhul kui kindlustaja poolt kogu aruandekvartali kestel teostatud kulutused (p. 10 alapunktid a ja b) olid selle kvartali eest saada olevatest kindlustusmaksudest suuremad, kantakse vahe järgmise kvartali eest makstavate kindlustusmaksude arvele.

Märkus. Kui käitis- või kohaliku komitee eelarves endas olid ettenähtud kulud suuremad kui tulud, siis selles ulatuses vahe kulude ja saada olevate maksude vahel kaetakse vahetult ametiühingu poolt summade ülekandmise teel ettevõtte või asutuse jooksvale või arvelduskontole hiljemalt 10 päeva jooksul pärast arvestuslehe saamist.

12. Käitis- ja kohalikud komiteed, kelle eelarves on ette nähtud assigneeringud nii toetusteks ja pensionideks kui ka mitmesugusteks üritusteks riikliku sotsiaalkindlustuse alal, on kohustatud ajutise töövõimetuse toetuste ülekulutamisel eelmisel kvartalil vastavalt vähendama jooksval kvartalil nende kululiikide eelarvet, mis ei kuulu toetuste ja pensionide hulka.

Sel juhul tasub ettevõte või asutus käitis- või kohalike komiteede kulutusi kululiikide osas, mis ei puutu toetustesse ja pensionidesse, ainult eelarve assigneeringute jääkide piires pärast ajutise töövõimetuse toetuste ülekulutuste katmist eelmise kvartali eest.

(«OAUKN-i Bülletään», 1937, nr. 9)

SOTSIAALKINDLUSTUSMAKSUDE TASUMISE KORRAST

NSV Liidu KTK ja RKN-i 1931. a. 23. augusti määrusest

1. Sotsialistliku sektori isemajandavad ettevõtted ja organisatsioonid, samuti Teede RK, Veetranspordi RK, Posti ja Telegraafi RK annavad üheaegselt nõudmise esitamisega panka nende kontodelt töötasude maksmiseks vajalike summade väljaandmise kohta pangale korralduse summade ülekandmiseks nende kontodelt kindlustuskassade kontodele kindlustusmaksude tasumiseks . . .

Ilma samaaegse korralduse saamiseta kindlustusmaksude ülekandmiseks pank summasid töötasude maksmiseks välja ei anna.

3. Iga kuu esitavad punktis 1 märgitud kindlustajad, üheaegselt panka nõudmise esitamisega töötasude maksmiseks vajalike summade väljaandmise kohta kuu viimase arvestusperioodi eest, panka kindlustusmaksude täpsustatud arvestuse kõigi tasusummade kohta terve kuu eest, mille kohta peetakse arvestust, ja annavad pangale korralduse selle arvestuse järgi saada olevate summade ülekandmiseks nende kontodelt kindlustuskassade kontodele.

4. Kindlustajate korraldused nende kontodelt summade ülekandmiseks kindlustuskassade kontodele täidab pank enne teisi makseid, välja arvatud töötasud.

5. Kui punktis 1 märgitud kindlustaja konto seisu tõttu osutub võimatuks üheaegselt täita tema nõudmist summade väljaandmise kohta töötasude maksmiseks ja kanda üle kindlustusmakse kindlustuskassa kontole, siis annab pank välja töötasude maksmiseks vajalikud summad ning teatab koos sellega kindlustuskassale kindlustusmaksude tema kontole ülekandmise võimatusest.

8. Kindlustusmaksud arvutatakse kogu töötasu summalt (kaasa arvates väljamaksed üksikute orderite järgi jm.) vastava arvestusperioodi eest.

Arvutatud kindlustusmaksude summast arvestatakse maha kindlustuskassa poolt kinnitatud summad, mis kindlustaja on maksnud kindlustuskassa arvel toetusteks ja pensionideks, samuti teisteks sotsiaalkindlustusalasteks kuludeks.

Pangale kindlustusmaksude ülekandmiseks antavas korralduses näidatakse nii saada olevate kindlustusmaksude üldsumma kui ka see summa, mis tuleb tegelikult peale ülalnimetatud kulude mahaarvestamist üle kanda.

9. Kindlustusmaksud, mis pole tasutud ettenähtud korras (punk-

tid 1—7), arvestatakse võlgnevuse hulka. Võlgujäänud kindlustusmaksudelt arvestatakse viivist...[1]

Kindlustusmaksude võlgnevus koos sellelt arvestatud viivisega nõutakse sisse administratiivses vastuvaidlematus maksude sissenõudmiseks kehtestatud korras. Seejuures kasutavad sotsiaalkindlustuse organid kõiki Rahanduse Rahvakomissariaadi organite poolt maksude sissenõudmiseks antud õigusi.

10. Käesoleva määruse ja selle rakendamiseks väljaantud kindlustusmaksude tasumise korra eeskirjade rikkumine toob endaga kaasa, olenevalt asjaoludest, kriminaalse või administratiivse vastutuselevõtmise, vastavalt NSV Liidu ja liiduvabariikide seadustele.

(LSKK 1931, nr. 54, art. 349)

SOTSIAALKINDLUSTUSMAKSUDE TASUMISE KORRAST RIIGI- JA KOHALIKUL EELARVEL OLEVATE ASUTUSTE POOLT ALATES 1934. a. 1. JAANUARIST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi ja NSV Liidu Rahanduse RK 1934. a. 4. veebruari määrusest

NSV Liidu RKN-i ja ÜAÜKN-i 1933. a. 10. septembri määruse (LSKK 1933, nr. 57, art. 333) alusel ÜAÜKN-i Sekretariaat ja NSV Liidu Rahanduse RK määravad:

2. Riigi- ja kohalikul (välja arvatud küla-) eelarvel olevad asutused peavad olema registreeritud vastavate ametiühingute sotsiaalkindlustuse kassades ja alates 1934. a. jaanuarikuust maksma makse vahetult vastavate ametiühingute sotsiaalkindlustuskassade jooksvatele kontodele...

3. Kindlustusmaksude arvestamine riigi- ja kohalikul eelarvel olevate asutuste poolt toimub kõigilt töötasusummadelt, sõltumata sellest, missuguste kirjete ja allikate arvel (administratiiv-majanduskulude assigneeringute esimese kirje arvel, eri- ja teiste eelarveväliste summade arvel) seda töötasu makstakse, kusjuures töötasusumma puhul, mida ei maksta välja esimese kirje järgi, tasutakse kindlustusmakse nende kirjete osas üldiste assigneeringute arvel.

4. Kindlustusmaksude tasumine riigi- ja kohalikul eelarvel olevate asutuste poolt toimub üks kord kuus üheaegselt kuu teise poole töötasu väljamaksmisega. Ilma korralduseta (käsuta) kindlustusmaksude ülekandmise kohta raha töötasudeks välja ei anta...

5. Eelarveliste asutuste poolt ajutise töövõimetuse toetuste, imikuvarustuse muretsemise toetuste ja lapse toitmise toetuste, matusetoetuste, töötavatele pensionäridele pensionide väljamaksmine, samuti teiste asutuse kohalikule komiteele kinnitatud... eelarves

[1] Vt. ÜAÜKN-i Sekretariaadi 10. oktoobri 1937. a. määrust, lk. 362.

ettenähtud kulude väljamaksmine toimub asutuste poolt neilt saada olevate kindlustusmaksude arvel. Väljamaksmisi tõendavad dokumendid säilitatakse asutustes.

7. Külanõukogude poolt finantseeritavaid asutusi eraldi ei registreerita, kuid külanõukogud on kohustatud end registreerima ametiühingute vastavates sotsiaalkindlustuskassades külaeelarvel olevate asutuste üksikute töötajate ametiühingulise kuuluvuse järgi...

8. Kindlustusmaksude arvutamine toimub külanõukogude poolt käesoleva määruse punktides 2 ja 3 kehtestatud korra kohaselt.

9. Maksude tasumine ametiühingute vastavatele sotsiaalkindlustuskassadele toimub külanõukogude poolt iga kuu 5. kuupäeval möödunud kuu eest.

11. Toetuste väljamaksmine kindlustatutele toimub külanõukogude poolt punktis 5 märgitud korra kohaselt.

14. Asutuste poolt tähtajaks maksmata jäänud kindlustusmaksud koos arvestatud viivisega arvestatakse võlgnevuseks ning nõutakse ametiühingu-organite poolt sisse vastuvaidlematus korras maksude ja mittemaksuliste maksete sissenõudmiseks ettenähtud korra kohaselt.

15. Kontroll eelarveliste asutuste poolt kindlustusmaksude arvutamise ja tasumise õigsuse üle pannakse ametiühingute kohalikele ja rühmakomiteedele, kes teostavad seda kontrolli ühiskondlike inspektorite ja kindlustusdelegaatide abiga.[1]

(«OAÜKN-i Bülletään», 1934, nr. 1—2)

AMETIÜHINGUTE TÖÖST SOTSIAALKINDLUSTUSMAKSUDE SISSENÕUDMISEL

Väljavõte OAÜKN-i Sekretariaadi poolt 15. septembril 1933. a. kinnitatud juhendist

I. Kindlustajate registreerimine ametiühingute haru-kindlustuskassades

1. ... Kõik palgalist tööd kasutavad asutatavad riiklikud, ühiskondlikud, kooperatiivsed... ettevõtted, asutused ja majandid (samuti kaasa arvatud ka eratööandjad) on kohustatud endid 10 päeva jooksul registreerima vastavas ametiühingu haru-kindlustuskassas[2].

2. Iga iseseisev ettevõte, asutus ja majand kuulub registreerimisele eraldi...

III. Kindlustusmaksude arvutamine

9. Kindlustusmaksud arvutatakse tööliste ja teenistujate töötasu kogusummalt, mingisuguseid kinnipidamisi arvestamata (tulumaksu järgi).

---

[1] Käesoleval ajal teostavad seda kontrolli sotsiaalkindlustus-nõukogud ja kohalikud (rühma-) komiteed.

[2] Sotsiaalkindlustuskassad on likvideeritud. Käesoleval ajal toimub kindlustajate registreerimine ametiühingu oblastikomitee poolt (või selle puudumisel vahetult ametiühingu keskkomitee poolt).

Töötasu üldsumma hulka, millelt arvestatakse kindlustusmaksu, võetakse järgmised tasuliigid:

a) tasu normaaltöö eest, olenemata tasumise viisist (kuutasu, päevatasu, tükitöötasu, akordtasu, arvete järgi jm.);

b) tasu ületunnitöö eest;

c) tasu üle normi tootmise eest;

d) tasu ja juurdemaks koormatuse eest;

f) peale garanteeritud põhitöötasu protsentide alusel väljamakstav või komisjonitasu, sealhulgas ka tasu, mida makstakse üksikutele töötajatele tööde teostamise eest vastavalt lepingutele üksikute asutuste vahel (žetoonmaksude kogumine, kindlustusmarkide müümine..., tellimiste vastuvõtmine perioodilistele ja mitteperioodilistele väljaannetele jm.);

g) tööandjate poolt tasuta antavate naturaalvarustuse kõigi liikide maksumus vastavalt kollektiivlepingutes kehtestatud hinnetele (kui aga hinded ei ole neis kehtestatud, siis hinnete järgi, mis on kooskõlastatud tööandja ja vastava ametiühingu vahel), välja arvatud riiklike ettevõtete ja asutuste poolt tasuta antavate korterite, kommunaalteenuste ja kütuse maksumus;

h) kooperatiiv-, ühiskondlike... organisatsioonide ja üksikisikute poolt tasuta antavate korterite üür, kommunaalteenuste ja kütuse maksumus;

i) lisapuhkuse ajaks säilitatav töötasu;

j) töötasu, mis säilitatakse sõjaväeteenistuskohustuse seadusega pandud kohustuste täitmise ajal (kordamisõppused jne.);

k) ettevõtte seisaku või selle konserveerimise aja eest makstavad summad;

l) kompensatsioon kasutamata jäänud puhkuse eest;

m) personaalselt ekspertide koosolekutele kutsutavatele spetsialistidele makstav žetoontasu.

10. Töötasu üldsumma hulka, millelt kindlustusmakse ei võeta, arvestatakse:

a) vallandustoetus;

b) päevarahad komandeeringutel, kolimis- ja päevarahad ümberpaigutuste puhul;

c) kollektiiv- ja töölepinguga ettenähtud kindlad lisatasud päevarahade asemel komandeeringute puhul;

f) tasud, mida makstakse autoriõiguse kohta käiva seaduse alusel sõlmitud lepingute järgi, samuti kirjastuste poolt makstav autoritasu kirjanduslike teoste eest (artiklid jt.) koosseisulistele töötajatele, kelle kohustuste hulka ei kuulu kirjanduslik töö;

g) riiklike organite poolt tasuta antavate korterite, kommunaalteenuste ja kütuse maksumus, samuti riiklike organite poolt tasuta korterite, kommunaalteenuste ja kütuse asemel vastavalt kollektiiv- või töölepingutele makstav raha;

h) töötajatele tasuta antavate sõidupiletite maksumus (sõiduks raudteel, veeteedel ja trammis);

i) summad, mis tööandja ja ametiühingu vahelisel kokkuleppel makstakse väike-jaekaubandusvõrgu töötajatele kauplemisega seoses olevate kulude hüvitamiseks (maksud, pakkematerjal, ruumide üür, nende valgustamine, tööriistad, sõidud jne.).

IV. Kindlustusmaksude tasumine

A. Tasumise tähtajad ja kord

11. Kindlustusmakse tasutakse selle ametiühingu harukassale, kuhu kindlustaja on registreeritud.

12. Kindlustusmaksude tasumine toimub üldreeglina tavaliselt arvelduste teel, s. t. kindlustaja arveldus- või jooksvalt kontolt ülekandmise teel ametiühingu harukassa jooksvale kontole või jooksvale allkontole.

Krediidiasutustes jooksvat või arvelduskontot mitteomavad kindlustajad kannavad kindlustusmaksud sularahas ametiühingu harukassa jooksvale kontole või jooksvale allkontole.

13. Kindlustusmaksude tasumisel on kindlustaja kohustatud iga kord esitama

krediidiasutusele käsu (maksuteate) kindlustusmaksude vastava summa ülekandmise kohta tema arveldus- või jooksvalt kontolt harukassa jooksvale allkontole.

14. Isemajandamise alusel töötavad ettevõtted, asutused ja majandid, samuti Teede RK, Veetranspordi RK ja Side RK organid tasuvad kindlustusmakse iga kord üheaegselt summade nõudmisega krediidiasutuselt selle töötasu väljamaksmiseks, mille pealt arvestatakse need maksud. Kui krediidiasutus ei saa üheaegselt korraldust kindlustusmaksude ülekandmise kohta, ei anna ta välja summasid töötasu maksmiseks.

Nõudmiste järgi väiksemate töötasu summade väljaandmise kohta (arveldused vallandamise puhul, töötasu maksmine puhkuse aja eest jt.) käsku (makseteadet) kindlustusmaksude ülekandmise kohta ei anta. Need summad kantakse üle maksude tasumiseks töötasult kuu viimase makseperioodi eest antava käsu (makseteate) alusel.

17. Majateenijate palkajad tasuvad kindlustusmaksu üks kord kuus hiljemalt 30-ndal kuupäeval. Nimetatud ajal tasuvad kindlustajad maksu jooksva kuu eest.

Majateenijate palkajad tasuvad kindlustusmaksu vastavas väärtuses markide... ostmise teel vastavalt kategooriale, kuhu on arvestatud palkaja.

B. Arvestuslehtede esitamise kord

22. Kindlustusmaksude tasumiseks määratud tähtpäevadel on kõik ettevõtted, asutused ja majandid kohustatud ametiühingute vastavatele harukassadele käitis- ja kohalike komiteede kaudu esitama arvestuslehed tööliste ja teenistujate arvu, tegelikult saadaoleva töötasu ja maksude kohta.

V. Viiviste arvutamine ja kustutamine

23. Tähtajaks tasumata jäänud kindlustusmaksudelt arvutatakse viivist kindlaksmääratud suuruses iga viivitatud päeva eest.

Tähtajast möödunud päevade kindlakstegemisel arvestatakse kuus 30 päeva ja aastas — 360 päeva.

Viivise arvutamisel saadud kopikate murdosad arvestatakse täiskopikatena.

25. Viivise kustutamise küsimused otsustatakse ametiühingu keskkomitee poolt või tema volitusel ametiühingu oblastiosakonna presiidiumi poolt.

VI. Maksuvõlad ja nende sissenõudmine

26. Kõik tähtajaks tasumata jäänud kindlustusmaksud koos nendelt arvestatud viivistega nõutakse sisse ametiühingute harukassade poolt maksude sissenõudmiseks kehtestatud vastuvaidlematus korras. Seejuures kasutavad harukassad kõiki Rahanduse RK organitele maksude sissenõudmise alal antud õigusi. (NSV Liidu KTK ja RKN-i 1931. a. 23. augusti määrus — LSKK 1931, nr. 54, art. 349 ja «Põhimäärus maksude ja mittemaksuliste maksete sissenõudmise kohta» — LSKK 1932, nr. 69, art. 410 b.)

27. Vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusele on ametiühingute harukassadele antud õigus pöörata nõudmist kindlustajate summadele, mis on nende arveldus- ja jooksvatel kontodel krediidiasutustes, kanda maha ja müüa kindlustajatele kuuluvat vara ja kaupa ning pöörata nõudmist võlgnikul kolmandatelt isikutelt saada olevatele summadele ja varale.

29. Kindlustajatelt saada olevate maksete ja viiviste sissenõudmise küsimused lahendatakse eranditult ametiühingute harukassade poolt. Ametiühingu harukassa ja kindlustajate vahel tekkivaid vaidlusi sissenõudmise küsimustes ei arutata ei kohtuorganites ega arbitraažikomisjonides, vaid need lahendatakse eranditult ametiühingu harukassa kõrgemalseisva instantsi poolt (NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt kinnitatud «Põhimäärus maksude ja mittemaksuliste maksete sissenõudmise kohta»).

30. Otsuse tegemise õigus maksuvõlgade vastuvaidlematus korras sissenõudmise abinõude tarvituselevõtmise kohta on antud ametiühingute keskkomiteede presiidiumidele, samuti nende vabariiklike, krai- (oblasti-), linna- ja rajooniosakondade presiidiumidele. Ametiühingu keskkomitee otsusega võib seda õigust anda suurematele käitis- ja kohalikele komiteedele.

31. Igal võlgnevuse tekkimise juhul panevad ametiühingute harukassad kindlustaja arveldus- või jooksvale kontole aresti.

Kui summade pikemaajalise puudumise tõttu kindlustaja arveldus- või jooksval kontol ei osutu võimalikuks võlgnevust kiiresti likvideerida, tuleb võtta tarvitusele teised sissenõudmise abinõud, ja nimelt: tuleb võlgnikult võtta andmed, kas teistel majandusorganisatsioonidel on võlgnevust kindlustajale-võlgnikule. Sellise võlgnevuse korral teeb ametiühingu haru-kindlustuskassa nendele majandusorganisatsioonidele järelepärimise koos nõudmisega, et näidataks ära kindlustajal-võlgnikul neilt saada olevad summad ning tähtajad, mille jooksul need tuleb kustutada, hoiatusega, et järelepärimise kättesaamisest alates on kogu see summa arestitud ja kuulub harukassale ülekandmisele kindlustaja võlgnevuse katteks.

32. Sissenõudmise pööramisel kindlustaja arveldus- või jooksvatele kontodele krediidiasutustes tuleb silmas pidada, et kehtiva seadusandlusega on kindlaks määratud järgmine järjekord kindlustaja vastu esitatavate pretensioonide rahuldamisel: esimeses järjekorras rahuldatakse pretensioonid töötasudele, seejärel rahuldatakse ametiühingute harukassade pretensioonid arvestatud võlgnevusele.

33. Nõude pööramisel varandusele ja kaupadele tuleb ametiühingute harukassadel silmas pidada, et valitsuse poolt on välja antud eriline vara loetelu, millele on keelatud pöörata sissenõudmisi. (Maksude ja mittemaksuliste maksude sissenõudmise põhimäärus, kinnitatud NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt 17. septembril 1932.)

34. Üleskirjutatud varasid ja kaupu müüakse üldreeglina ainult riiklikele ja kooperatiivsetele organisatsioonidele.

35. Üleskirjutatud kaupu, mis on majandusorgani otsusega määratud tellijale saatmiseks, võidakse ära saata tellija aadressil, ühtlasi teatades, et kaupade eest tasuda olevad summad tuleb kanda ametiühingu harukassa arvele võlglase sotsiaalkindlustusmaksu võla kustutamiseks.

36. Ametiühingute harukassadel on õigus võlgnikelt sisse nõuda erimakseid võlgnevuse sissenõudmisega seotud kulude katteks, vastavalt eeskirjadele, mis on kinnitatud rahandusorganite jaoks nende maksete sissenõudmiseks.

VII. Kontroll kindlustusmaksude arvutamise ja tasumise üle

37. Kontrolli kindlustusmaksude õigeaegse ja õige laekumise ja vastuvaidlematus korras võlgnevuse sissenõudmise abinõude tarvitusele võtmise üle teostavad ametiühingu harukassade töötajad ...

38. Kõigis sotsialistliku sektori ettevõtetes, asutustes ja majandites, kus on olemas käitis- ja kohalikud komiteed, määratakse ühiskondlikud inspektorid-kontrolörid kontrolli teostamiseks kindlustusmaksude õigeaegse tasumise ja õige arvutamise üle[1] ...

39. Kindlustusmaksude arvutamise õigsuse kontrolli teostatakse harukassa juhtimisel ühiskondlike inspektorite-kontrolöride poolt igakuuliselt pärast kindlustusmaksude lõpliku tasumise tähtaja möödumist.

40. Kontrollimisele võivad kuuluda ainult ettevõtte ühe aasta dokumendid, kontrolli teostamisele eelneva aasta dokumendid.

41. Kontrolli teostatakse ettevõtetes, asutustes või majandites leiduvate makselehtede, nimekirjade, raamatute ja dokumentide läbivaatamise teel, dokumentaalandmete puudumisel aga töötajate küsitlemise teel.

---

[1] Käesoleval ajal kontrollib ja võtab tarvitusele abinõud, mis kindlustavad administratsioonide poolt kindlustusmaksude tasumist ja sotsiaalkindlustuse aruannete esitamist, sotsiaalkindlustus-nõukogu.

42. Kõik kindlustajad on kohustatud ametiühingute harukassade esindajate esimesel nõudmisel esitama läbivaatamiseks kõik sissekanded, dokumendid, raamatud jm., samuti andma vajalikke suusõnalisi seletusi, mis võivad olla vajalikud kindlustusmaksude arvutamise õigsuse, arvestuslehtede täitmise õigsuse ja kindlustusmaksude tasumise õiguse kontrollimisel.

43. Kontroll peab toimuma kindlustaja esindaja osavõtul.

Kui kindlustaja ei määra oma esindajat, siis tehakse aktis selle kohta märkus.

Neil juhtudel ei tarvitse arvesse võtta kindlustaja nõudmisi uue ülevaatuse kohta ja tema avaldusi ülevaatuse ebaõigsuse kohta.

44. ... Ühiskondlikud inspektorid-kontrolörid peavad kontrollima järgmisi andmeid:

a) kas registreerimisandmetes on kindlustaja poolt õigesti näidatud sotsiaalkindlustusele kuuluvate töötajate tööjõu kasutamise algus;

b) kas maksu tariif antud kindlustaja suhtes on õigesti määratud;

c) kas arvestuslehtedes on õigesti näidatud töötajate arv kuu esimesel ja viimasel kuupäeval ja kas kindlustusmaksud on arvestatud töötasu kogusummalt;

d) kas andmed väljamakstud töötasu kohta esitatakse kindlustaja poolt õigeaegselt;

e) kas kindlustusmaksud tasutakse õigeaegselt.

45. Kontrolli lõpetamisel koostatakse akt, millele peavad alla kirjutama ülevaatust teostav isik ja kindlustaja esindaja.

Kontrolli teostav isik on enne akti allakirjutamisele andmist kohustatud kindlustajale teatavaks tegema, et sel on õigus kanda akti oma märkusi.

Kontrolli teostavad isikud on kohustatud aktis täpselt ära märkima, mida kindlustaja peab tegema, eriti aga, mis ajaks on kindlustaja kohustatud koostatud akti kohaselt teostama täieliku tasaarvestuse.

Kindlustaja vastuväidete kohta antakse aktis seletused.

VIII. Kindlustajate vastutus

46. Maksetähtaja möödalaskmisel üle 3 kuu või kindlustajalt saada olevate kindlustusmaksude korduval tasumata jätmisel kuulub kindlustaja kriminaalvastutusele võtmisele. (NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt 1932. a. 17. septembril kinnitatud «Põhimäärus maksude ja mittemaksuliste maksete sissenõudmise kohta».)

Asja algatamisel kriminaalvastutusele võtmise kohta esitatakse avaldus kohalikule prokurörile, lisades dokumendid, mis tõestavad määruse rikkumise fakti.

47. Kindlaksmääratud tähtajaks harukassale arvestuslehtede esitamata jätmise ja registreerimisest kõrvalehoidmise eest võetakse kindlustajad vastutusele administratiivkorras vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN-i 1929. a. 29. jaanuari määrusele (LSKK 1929, nr. 4, art. 31) ja liiduvabariikide seadusandlusele.

Arvestuslehed esitamata jätnud ja registreerimisest kõrvalehoidnud kindlustajatele määravad trahve ametiühingu-organite juures asuvad töökaitseinspektorid ametiühingu keskkomitee presiidiumi, oblasti- või rajooniosakonna otsuse alusel.

IX. Edasikaebamine

48. Üksikutesse kindlustajatesse puutuvate harukassa otsuste ja korralduste peale kindlustusmaksude arvutamise ja sissenõudmise alal võib edasi kaevata kõrgemalseisvale kassale kümne päeva jooksul, üleliidulise tähtsusega riiklike tööstusettevõtete poolt aga kuu aja jooksul, arvestades koostatud otsuse või korralduse kindlustajale teatavaks tegemise päevast.

49. Edasikaebused esitatakse selle harukassa kaudu, kelle otsuse või korralduse peale edasi kaevatakse.

50. Harukassa on kohustatud saadud edasikaebuse koos omapoolse seisukohaga ja kõigi materjalidega kõrgemalseisvale harukassale edasi saatma viie päeva jooksul (edasikaebuse kättesaamise päevast arvates).

Juhul kui edasikaebust ei esitata kõrgemalseisvale harukassale viie päeva jooksul, on kindlustajal õigus edasikaebus vahetult kõrgemalseisvale kassale suunata.

Harukassa, kelle nimele edasikaebus saabub, on kohustatud selle viie päeva jooksul läbi vaatama ja oma otsusest kindlustajale teatama.

Edasikaebuse esitamine ei katkesta võlgnevuste sissenõudmist, kui katkestamine ei ole ette kirjutatud kõrgemalseisva harukassa poolt.

(Avaldatud eriväljaandes, Profizdat, 1933)

KINDLUSTUSMAKSUD PREEMIATELT

ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1938. a. 21. märtsi määrusest

Kindlustusmakse võetakse kõigilt preemiatelt, välja arvatud:

a) preemiad ettevõtte direktorifondist kasumi arvel või asutuse töötajate ja majandusorganisatsiooni juhtiva aparaadi premeerimisfondist;

b) preemiad leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest (olenemata sellest, mis fondist neid preemiaid makstakse);

c) preemiad natuuras;

d) preemiad väliskaubanduse alal töötajaile Väliskaubanduse Rahvakomissariaadi fondist, ekspordiks antavate kaupade plaanide täitmise ja ületamise ning eksportkaupade kvaliteedi parandamise eest;

e) ühekordsed ergutuspreemiad, mis makstakse raudteetranspordis avariita töö eest ühe aasta jooksul;

f) preemiad, mis makstakse ametiühingu-organisatsioonide poolt aktivistidele-töölistele ja teenistujatele — ning alamastme ametiühingu-organisatsioonide töötajatele ühiskondlike kampaaniate eduka läbiviimise eest.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1938, nr. 3)

VIIVISTE SUURUSEST TÄHTAJAKS MAKSMATA JÄÄNUD KINDLUSTUSMAKSUDE EEST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1937. a. 10. oktoobri määrusest

Vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusele 14. septembrist 1937 nr. 108/1595 ja NSV Liidu RKN-i määrusele 14. septembrist 1937. a. nr. 1597 (LSKK 1937, nr. 60, art. 259, 260) ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

Viivised sotsiaalkindlustusmaksu tasumata jätmise eest arvestatakse iga viivitatud päeva eest järgmises suuruses:

a) riiklikelt, kooperatiivsetelt ja ühiskondlikelt ettevõtetelt ning organisatsioonidelt (sealhulgas kolhoosidelt) — 0,05% ...

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1937, nr. 11)

SOTSIAALKINDLUSTUS-SUMMADE LAEKUMISEST JA KASUTAMISEST

ÜAÜKN-i 17. nov. 1934. a. juhendist

1. ... Käitiskomiteed kasutavad summasid kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kinnitatud eelarve piirides.

Ettevõtte ja asutuse administratsioon on kohustatud kindlustusmaksude arvel välja maksma järgmised käitiskomitee kulutused ...:

a) toetused ajutise töövõimetuse ja lapse sünni puhul (imiku varustus ja toitmine), matusetoetused ja töötavate pensionäride pensionid.

Käesolevas punktis loeteldud kulutuste väljamaksmine toimub vastavalt kehtivale seadusandlusele ja nõuetekohaselt vormistatud dokumentide (haiguslehtede, lapse sünni tõendi jne.) alusel;

b) muud kulutused, mis on ette nähtud ja kinnitatud kõrgemalseisva ametiühingu-organisatsiooni poolt ... käitiskomitee eelarve järgi. Nende kulutuste väljamaksmine toimub rangelt kuluartiklite eelarveliste assigneeringute piirides.

Summasid, mis on kulutatud üle kinnitatud assigneeringute, punktis «b» näidatud teiste kuluartiklite järgi, ei kanta kindlustusmaksude arvele.

2. Ettevõtted ja asutused maksavad kõik kindlustusmaksud, välja arvatud nende poolt vahenditult käitiskomitee eelarvest kulutatud summad ... vastavate ametiühingute keskkomiteede sotsiaalkindlustuskassade jooksvale arvele Riigipanga kohalikes asutustes.

(ÜAÜKN-i Bülletään, 1935, nr. 1—2)

SOTSIAALKINDLUSTUSE ARVESTUSLEHTEDE ESITAMISEST ETTEVÕTETE JA ASUTUSTE POOLT

ÜAÜKN-i Sekretariaadi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni Rahvamajanduse Arvestuse Keskvalitsuse 1934. a. 10. märtsi määrusest

Õigeaegse aruandluse koostamise kindlustamiseks sotsiaalkindlustuse eelarve alal, samuti ka tööliste ja teenistujate arvu ja palgafondi arvestamise kindlustamiseks ÜAÜKN-i Sekretariaat ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni Rahvamajanduse Arvestuse Keskvalitsus määravad:

1. Kõik ettevõtted ja asutused peale külanõukogude ja rajooni täitevkomiteede ... on kohustatud esitama üks kord kvartalis hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 8-ndal kuupäeval ametiühingu-organisatsioonidele sotsiaalkindlustuse kvartaliarvestuslehed vorm nr. 4 järgi, mis on kinnitatud ÜAÜKN-i ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni Rahvamajanduse Arvestuse Keskvalitsuse poolt 9. märtsil 1935.[1]

[1] Käesoleval ajal vormi kohaselt, mis on kinnitatud ÜAÜKN-i poolt 2. aprillil 1947 ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi poolt 9. aprillil 1947.

Arvestuslehe üks eksemplar, mis on eelnevalt käitis- või kohaliku komitee poolt kinnitatud, esitatakse selle.e ametiühingu-organisatsioonile (rajooni-, oblastikomitee jne.), kus antud kindlustaja on registreeritud, teine eksemplar aga esitatakse käitis- või kohalikule komiteele.

Märkus 1. Ametiühingute keskkomiteed võivad määrata üksikutele ettevõtetele arvestuslehtede esitamiseks hilisemad tähtajad, kuid mitte hilisemat sellest tähtajast, mis kollektiivlepingu järgi on määratud töötasu maksmiseks kuu teise poole eest.

Märkus 2. Majateenijate palkajad arvestuslehti ei esita. (1935. a. 2. augusti redaktsioonis — «ÜAÜKN-i Bülletään», 1935, nr. 17—18.)

3. Vastutus arvestuslehtede esitamise eest panna ettevõtete ja asutuste juhatajatele ja pea- (vanem-) raamatupidajatele.

4. Kohustada käitis- ja kohalikke komiteesid (või neid asendavaid organeid) arvestuslehtede tähtajaks mittesaamisel koostama hiljemalt kolme päeva jooksul aktid süüdlaste administratiivkorras vastutusele võtmiseks ja andma need aktid trahvi määramiseks viivitamatult tööinspektoritele.

Kohustada tööinspektoreid hiljemalt kolme päeva jooksul pärast akti kättesaamist tegema otsuse trahvi määramise kohta ja jälgima, et see trahv laekuks õigeaegselt ametiühingu jooksvale kontole sotsiaalkindlustus-summade alal.

5. Arvestuslehtede esitamiseks ettenähtud tähtaegade süstemaatilise ja kuritahtliku rikkumise eest, samuti neisse sihilikult valeandmete paigutamise eest võtta süüdlased kriminaalvastutusele. (NSV Liidu KTK ja RKN-i 1933. a. 27. novembri määrus — LSKK 1933, nr. 70, art. 417.)

6. Mitte arvestada kindlustusmaksude arvele ettevõtete ja asutuste (p. 1) poolt makstud toetusi ja pensione ning teisi sotsiaalkindlustusalaseid kulutusi, kui need ei olnud näidatud selle kvartali arvestuslehes, mille jooksul vastavad kuludokumendid tasumiseks esitati.

Ka sel juhul, kui kvartali arvestusleht esitati rohkem kui ühekuulise hilinemisega, ei tule arvestada sellesse arvestuslehte võetud sotsiaalkindlustuskulude kuu keskmist summat. (1945. a. 2. augusti redaktsioonis.)

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1934, nr. 3—4; 1935, nr. 17—18.)

Riikliku sotsiaalkindlustuse arvestuslehtede esitamise korrast küla- ja alevinõukogude, rajooninõukogude täitevkomiteede osakondade ja mõnede linnade töörahva saadikute nõukogude poolt

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 3. detsembrist 1940

ÜAÜKN-i Sekretariaadi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni Rahvamajanduse Arvestuse Keskvalitsuse 1934. a. 10. märtsi määruse («ÜAÜKN-i Bülletään», 1934, nr. 3—4; 1935, nr. 17—18)

muutmiseks kinnitada ÜAÜKN-i Sotsiaalkindlustuse osakonna poolt esitatud ning NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni Rahvamajanduse Arvestuse Keskvalitsuse ja NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadiga kooskõlastatud lihtsustatud kord riikliku sotsiaalkindlustuse arvestuslehtede esitamiseks küla- ja alevinõukogude, rajooninõukogude täitevkomiteede osakondade ja mõnede linnade töörahva saadikute nõukogude poolt, samuti nende arvestuslehtede vorm.

Arvestuslehed uue vormi järgi kehtestada alates 1941. a. I kvartalist.

Lisa
ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1940. a.
3. detsembri määruse juurde

1. Küla- ja alevinõukogud, rajooninõukogude täitevkomiteede osakonnad ja iseseisvateks administratiiv-territoriaalüksusteks eraldamata linnade töörahva saadikute nõukogud on kohustatud üks kord kvartalis, hiljemalt aruandekvartalile järgneva kuu 5. kuupäeval (5. aprillil, 5. juulil, 5. oktoobril ja 5. jaanuaril) esitama ametiühingu-organisatsioonidele riikliku sotsiaalkindlustuse kvartaliarvestuslehed.

2. Arvestuslehed esitatakse vahetult selle ametiühingu rajooni-, oblasti- (krai-, vabariiklikule) komiteele, kellele tasutakse kindlustusmakse.

3. Riikliku sotsiaalkindlustuse maksud tuleb küla- ja alevinõukogude, rajooninõukogude täitevkomiteede osakondade ja iseseisvateks administratiiv-territoriaalüksusteks eraldamata linnade töörahva saadikute nõukogude poolt tasuda iga kuu ning Riigipanga rajooniosakondade poolt vastu võtta üldiselt kehtivate vormikohaste maksekorralduste alusel.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1940, nr. 11—12)

Rasedus- ja sünnitustoetustest noortele naisspetsialistidele, kes on suunatud tööle pärast õppeasutuse lõpetamist

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 25. veebruarist 1953

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 19. veebruarist 1953. a. nr. 526 on kehtestatud kord, et sünnituseelse puhkuse andmisel noortele naisspetsialistidele, kes on suunatud tööle ministeeriumide ja keskasutuste lähetuskirjadega pärast kõrgema või kesk-eriõppeasutuse või aspirantuuri lõpetamist, antakse riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel rasedus- ja sünnitustoetusi sõltumata pidevast tööstaažist. Kui sealjuures rasedus- ja sünnituspuhkus on antud enne töö algust, siis antakse toetust tööle ilmumiseks määratud päevast alates.

Neil juhtudel tuleb arvestada rasedus- ja sünnitustoetusi, lähtudes ametipalgast või ametikoha palgamäärast, kuhu noor spetsialist on suunatud.

Vastavalt sellele määrusele makstakse rasedus- ja sünnitustoetused isikutele, kellele rasedus- ja sünnituspuhkus antakse pärast selle määruse väljaandmist.

ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

Kohustada ametiühingu-organisatsioone rasedus- ja sünnitustoetuste andmisel noortele naisspetsialistidele, kes on suunatud tööle ministeeriumide ja keskasutuste lähetuskirjadega pärast kõrgema, kesk-eriõppeasutuse või aspirantuuri lõpetamist, juhinduda ülalmainitud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusest.

VI.

MASSILINE KULTUURITÖÖ

AMETIÜHINGUTE KULTUURIASUTUSTE TÖÖ PARANDAMISEST

ÜAÜKN-i V pleenumi otsusest
(16.—19. jaanuar 1951)

Lenini-Stalini partei juhtimisel saavutas nõukogude rahvas väljapaistvat edu kommunistliku ülesehitustöö kõikidel aladel. Rahvamajanduse pideva tõusu alusel kasvas töötajate heaolu ja kultuuriline tase.

Bolševike partei ja seltsimees Stalini väsimatul hoolitsusel saavutas nõukogude kultuur uue tõusu. Meie sotsialistlik kultuur, läbi imbunud marksismi-leninismi suurtest ideedest, on kõige eesrindlikum maailmas. Vastupidiselt reaktsioonilisele inimvihkavale kodanlikule kultuurile, mis teenib sõjasüütamise ja töötajate orjastamise eesmärke, teenib sotsialistlik kultuur rahu, sõpruse ja vendluse kindlustamist rahvaste vahel, suurt kommunismiüritust.

Tänu partei, valitsuse ja isiklikult seltsimees Stalini poolt osutatud suurele abile tegid ametiühingud sõjajärgseil aastail ära märkimisväärse töö kultuuriasutuste võrgu taastamise ja laiendamise alal. Käesoleval ajal on ametiühingutel üle 8 tuhande klubi, kultuurimaja ja kultuuripalee, üle 9 tuhande raamatukogu ja üle 80 tuhande punanurga. Sõjajärgsel viisaastakul on ehitatud ligi 600 klubi. Ainuüksi viimase kolme aasta jooksul on avatud 4 tuhat ametiühingute tsensuslikku raamatukogu ja 13 tuhat punanurka.

Juhindudes ÜK(b)P Keskkomitee ajaloolistest otsustest ideoloogiliste küsimuste alal, on ametiühingud tugevdanud tööd töötajate kommunistlikul kasvatamisel. Paljudes klubides on laienenud poliitiliste ja teadusalaste teadmiste propaganda, on suurenenud loengute ja ettekannete arv poliitilistel ja teaduslikel teemadel, rohkem on hakatud tähelepanu pöörama tootmistehnilisele propagandale. Kasvab tööliste ja teenistujate kunstiline isetegevus, tõuseb tema ideeline ja kunstiline tase. 104 tuhande isetegevusringi tööst võtab osa üle 1,6 miljoni inimese.

Ametiühingute kultuuriasutused on mõnevõrra parandanud töötajate teenindamist kino alal. Kinoseansside külastajate arv on kasvanud enam kui ühe kolmandiku võrra.

Paljud klubid, kultuurihooned ja -paleed on muutunud poliitmassilise ja kultuur-kasvatusliku töö keskusteks. Nad on tihedalt seotud tootmisega, osutavad igakülgset abi töölistele, teenistuja-

tele ja intelligentsile poliitilise ja kultuurilise taseme tõstmisel, marksismi-leninismi teooria tundmaõppimisel, propageerivad süstemaatiliselt poliitilisi, teadusalaseid ja tehnilisi teadmisi. Paremad ametiühingute kultuuriasutused arvestavad töötajate nõudmisi ja organiseerivad nende kultuurset puhkust, tõmbavad oma tööle kaasa laia aktiivi tööliste, teenistujate ja intelligentsi hulgast, kasutavad osavalt ära töötajate endi isetegevust ja initsiatiivi.

Kuid samal ajal märgib ÜAÜKN-i pleenum, et ametiühingute kultuuriasutuste töös esinevad veel suured puudused, mis on selle tulemuseks, et paljud ametiühingu-organisatsioonid juhendavad halvasti oma kultuuriasutuste tööd ega kasuta kõiki võimalusi nende tegevuse parandamiseks tööliste ja teenistujate kasvanud kultuuriliste nõudmiste rahuldamise alal. Reas kultuurimajades, -paleedes, klubides ja punanurkades on poliitiliste ja teadusalaste teadmiste propaganda korraldatud nõrgalt. Loenguid, ettekandeid ja vestlusi korraldatakse harva, nende temaatika on piiratud, loengutes ei kajastu küllaldaselt kommunistliku ülesehitustöö edusammud meie maal. Väga vähe viiakse läbi loenguid, ettekandeid ja vestlusi loodusteaduslikel ja ateistlikel teemadel.

Mõnedes klubides ja paljudes punanurkades ei pöörata vajalikku tähelepanu tootmisnovaatorite kogemuste levitamisele, nõrgalt valgustatakse sotsialistliku võistluse käiku. Tehnilised kabinetid jäävad oma tegevuses sageli maha tootmise tähtsatest ülesannetest. Eelkõige puudutab see söetööstuse, värvilise metallurgia, jõetranspordi, sovhooside, maanteede ja hüdrotehnilise ehituse tööliste ametiühingute kultuuriasutusi.

Kuni siiani pole kõrvaldatud puudused tööliste ja teenistujate massilise kunstilise isetegevuse arendamise alal. Üksikutes kollektiivides lubatakse ikka veel ideelagedate ja ebakunstiliste teoste esitamist. Vähe pööratakse tähelepanu selliste isetegevuskunsti liikide, nagu koorikollektiivide, rahvapilliorkestrite ja kujutava kunsti ringide arendamisele. See käib eriti söetööstuse, raudteetranspordi, tööpinkide-mõõduriistade tööstuse, jahutööstuse ja elevaatorite, toiduainetetööstuse ning kalatööstuse tööliste ametiühingute kohta.

Mõned ametiühingu-organisatsioonid juhivad ebarahuldavalt raamatukogude ja lugemistubade tööd, mille tagajärjel täiendatakse raamatukogude raamatufonde aeglaselt, raamatukogudes leidub vananenud kirjandust, nõrgalt tehakse massilist tööd raamatute propageerimise alal, eriti aga teaduslike, tootmistehniliste ja tootmiseesrindlaste kogemuste vahetamise alal, samuti pole arendatud teatme-biograafilist tööd. Ametiühingu raamatukogudes on lugejate arv veel väga väike. Üksikud ametiühingute oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed ei hoolitse raamatukogude tööks vajalike tingimuste loomise eest, ei taotle majandusorganeilt vastavate ruumide eraldamist raamatukogude paigutamiseks.

Massilist kultuuritööd noorsoo hulgas tehakse nõrgalt. Noori töölisi ja teenistujaid ei tõmmata küllaldaselt kaasa klubide juhatuste,

komisjonide ja ringide, raamatukogude nõukogude ning punanurkade nõukogude tööst osavõtmiseks.

Paljud ametiühingu-organisatsioonid alahindavad punanurkade suurt tähtsust ega kasuta neid täiel määral ära poliitilise kasvatustöö ja massilise kultuuritöö arendamiseks ettevõtetes ja tööliste ühiselamuis. Ametiühingu-organisatsioonide juhtivad töötajad ei ole küllalt nõudlikud ettevõtete ja asutuste administratsiooni vastu punanurkade võrgu laiendamise, remondi ja sisseseade osas.

Kultuuriasutuste tegevuses esinevad tõsised puudused on suuresti seletatavad sellega, et sellesse tegevusse ei tõmmata vajalikul määral kaasa töölisi ja teenistujaid, eriti aga noorsugu. Paljud klubide juhatused, punanurkade nõukogud ja raamatukogude nõukogud üldse ei tegutse.

Mõnede ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed tegelevad ebarahuldavalt kultuuriasutuste kaadri valiku ja kasvatamisega. Paljude klubide ja raamatukogude juhatajatel puudub vajalik poliitiline ja üldhariduslik ettevalmistus, ja nad ei ole asunud oma ideelis-poliitilise taseme tõstmisele, real juhtudel aga usaldatakse kultuuriasutuste juhtimine poliitiliselt vähese ettevalmistusega inimestele.

Paljud ametiühingute keskkomiteed ja ministeeriumid täidavad nõrgalt ametiühingute X kongressi otsust lähemail aastail klubide loomise kohta kõigis suurtes ettevõtetes. Ebarahuldavalt teostavad uute klubide ehitamist auto- ja traktoritööstuse, teede, rasketööstuse ettevõtete ehituse, tööpinkide ehituse, NSV Liidu kalatööstuse ja elektritööstuse ministeeriumid.

Teedeministeerium ei võta tarvitusele vajalikke abinõusid klubide remontimiseks. Paljude raudteeklubide ruumid on hooletusse jäetud, aga üksikud klubid on nende halva seisukorra tõttu isegi suletud. Klubide kapitaalremonti ei kindlusta ka NSV Liidu kergetööstuse, raskemasinaehituse, toiduainetetööstuse, varumise, jõelaevastiku, metsa- ja paberitööstuse ministeeriumid. Mõnede ettevõtete juhatajad rikuvad ettekirjutusi tööstusele ja transpordile kuuluvate hoonete majandamise kohta, mida kasutatakse ametiühingute kultuurhariduslike asutustena. Seetõttu on rea klubide, raamatukogude ja punanurkade ruumid lohakas seisukorras.

Pleenum leiab, et ajaleht «Trud» valgustab nõrgalt ametiühingute massilise kultuuritöö ja paremate kultuuriasutuste töökogemuste küsimusi; ajalehes avaldatakse harva kohapealt saadetavat kaastööd. Ebarahuldavalt valgustavad massilise kultuuritöö küsimusi ajakiri «V pomoštš profsojuznomu aktivu» («Abiks ametiühingu aktiivile») ja «Professjonalnõje sojuzõ» («Ametiühingud»).

ÜAÜKN-i massilise kultuuritöö osakond üldistab ja levitab paremate ametiühingute kultuuriasutuste töökogemusi nõrgalt ning abistab klubide ja raamatukogude juhatajaid, eriti metoodilistes küsimustes ebarahuldavalt.

Lähtudes sellest, et sotsialismilt kommunismile üleminekuks on

vaja töötajate kommunistliku kasvatamise edasist parandamist, inimeste teadvuses esinevatest kapitalismi iganditest täielikku jagusaamist, ÜAÜKN-i pleenum otsustab:

1. Lugeda kõigi ametiühingu-organisatsioonide tähtsaimaks ülesandeks töötajate kasvatamist töösse ja ühiskondlikku omandisse kommunistliku suhtumise vaimus, nõukogude patriotismi vaimus, sotsialistlikule kodumaale ja Lenini-Stalini partei suurele üritusele piiritu ustavuse vaimus.

2. Pleenum teeb ametiühingu-organisatsioonidele, klubide, kultuurimajade ja -paleede juhatajatele ning punanurkade nõukogudele ettepaneku tõsta massilise kultuuritöö ja kultuurharidusliku töö taset, otsustavalt parandada ja laiendada poliitiliste ja teadusalaste teadmiste propageerimist.

Kõigis kultuuriasutustes tuleb regulaarselt läbi viia loenguid abiks marksismi-leninismi õppijaile, loenguid, ettekandeid ja vestlusi kommunistlikust parteist ja tema poliitikast, V. I. Lenini ja J. V. Stalini elust ja tegevusest, kommunismi ehitamisest meie maal, nõukogude ühiskondlikust ja riiklikust korrast ja tema suurtest eelistest kapitalistliku korra ees, sõjajärgse viisaastaku täitmise tulemustest, nõukogude rahva ülesannetest võitluses NSV Liidu rahvamajanduse ja kultuuri edasise tõusu eest, NSV Liidu töötajate elutaseme pidevast tõusust ja kapitalistlike riikide töötajate vaesumisest, Nõukogude Liidu võitlusest kindla rahu eest rahvaste vahel, demokraatia- ja sotsialismileeri liitumisest ameerika-inglise imperialistlike agressorite vastu, rahupooldajate liikumise kasvust ja tugevnemisest kõigis maades. Laialdasemalt tuleb arendada loodusteaduslike teadmiste, samuti ka kehakultuuri- ja spordipropagandat.

3. Pleenum nõuab ametiühingu-organisatsioonidelt tähelepanu tugevdamist ajalooliste ülesannete lahendamiseks — tööliste kultuurilise ja tehnilise taseme tõstmiseks insener-tehniliste töötajate tasemeni. Neil eesmärkidel peavad ametiühingute kultuuriasutused tööliste hulgas laialdaselt propageerima tehnilisi teadmisi, nõukogude teaduse ja tehnika uusimaid saavutusi, teaduslik-tehnilist kirjandust, populariseerima tootmisnovaatorite eesrindlikke töömeetodeid, korraldama tootmistehnilisi konverentse, kogemuste vahetamise õhtuid, tehnilisi konsultatsioone, korraldama tehnilisi näitusi, demonstreerima populaarteaduslikke ja tehnilisi kinofilme. On vaja igati arendada teaduse alal töötajate koostööd ettevõtete tööliste ja insener-tehniliste töötajatega.

Tuleb taotleda tehniliste kabinettide töö parandamist, nii et need kujuneksid tõelisteks teaduse uusimate saavutuste ning töö ja tootmise organiseerimise eesrindlike meetodite propagandistideks.

Pleenum juhib ametiühingu-organisatsioonide tähelepanu kultuuriasutuste aktiivse osavõtu vajadusele tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate sotsialistliku võistluse arendamisest riiklike plaanide ennetähtaegse täitmise, tööviljakuse tõstmise, toodangu kvaliteedi parandamise ja omahinna alandamise eest.

Pidades tähtsaks massilise kultuuritöö parandamist külas, kohustab pleenum masina-traktorijaamade ja maaorganite tööliste ning teenistujate, sovhooside töötajate ametiühingute keskkomiteesid ja kõiki maal asuvaid ametiühingu-organisatsioone parandama oma kultuuriasutuste tööd, sidudes nende tegevust kolhooside ehituse ülesannetega.

4. Lugeda ametiühingu-organisatsioonide üheks tähtsaks ülesandeks tööliste ja teenistujate kunstilise isetegevuse edasiarendamist, kindlustada, et igas klubis ja punanurgas organiseeritaks ja rakendataks regulaarselt tööle kunstilise isetegevuse ringid; erilist tähelepanu tuleb pöörata tööliste ja teenistujate isetegevuslike laulukooride tegevusele.

Ametiühingu-organisatsioonide juhatajail tuleb pöörata tõsist tähelepanu kunstilise isetegevuse ringide poliit-kasvatusliku ja õppetöö tugevdamisele, repertuaarile, selle täiendamisele paremate nõukogude ja maailma klassikute teostega ning rahvaloomingu teostega; tuleb jälgida, et repertuaari ei satuks ideelagedaid ja madala kunstilise tasemega teoseid.

5. Pleenum kohustab ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid, ametiühingute vabariiklikke, krai- ja oblasti-nõukogusid isetegevusringide juhtimisele laialdasemalt kaasa tõmbama juhtivaid ühiskonnategelasi, kindlustama seminaride regulaarset läbiviimist nende teadmiste taseme tõstmiseks kunsti alal.

6. Arvestades kino kui töötajate kommunistliku kasvatamise võimsa vahendi suurt tähtsust, on ametiühingute keskkomiteedel ja nõukogudel vaja tõsta ametiühingu-organisatsioonide vastutust kinovõrgu töö eest, tõsta filmide demonstreerimise kvaliteeti ja töötajate teenindamise taset, töölistele ja teenistujatele süstemaatiliselt näidata paremaid nõukogude filme, korraldada kinofestivale, organiseerida filmide laialdast reklaamimist ja kinopiletite müüki tsehhides ja tööliste ühiselamuis, suurendada kinoseansside külastamist, kindlustada kino rahalise plaani täitmist.

Kindlustada ametiühingu-organisatsioonide ja kultuuriasutuste aktiivset osavõttu kinoseadeldiste üleliidulisest ülevaatusest.

Tõsta NSV Liidu kinematograafia ministri ees küsimus sellest, et ametiühingute kinoseadeldisi pidevalt varustataks kinofilmidega, tagavaraosadega, projektsioonilampidega, kinosõega, reklaam-materjalidega ja kinopiletitega; et lühikese aja jooksul organiseeritaks ametiühingutele kuuluvate kinoaparatuuride remontimine ja seataks sisse range kontroll ametiühingute kinoteatritele uute kunstiliste filmide esmajärjekorras saatmise üle ja et alates 1951. aasta esimesest kvartalist suurendataks ametiühingute kinoteatrite arvu, kus demonstreeritakse uusi filme esmajärjekorras.

7. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone tugevdama ametiühingute raamatukogude ja lugemistubade juhtimist, pöörama erilist tähelepanu nende töö parandamisele marksismi-leninismi klassikute teoste, tootmis-tehnilise ja loodusteadusliku kirjanduse

propageerimise alal. On vaja korraldada klassikute ja nõukogude kirjanike teoste laialdast propageerimist lugejate hulgas, soovitava bibliograafia väljalaskmist, raamatute bibliograafiliste nimekirjade pidamist, kirjanduse lugemist, lugejate konverentse ja kirjanduse näitusi ning sellega kindlustada raamatukogudesse uute lugejate juurdetõmbamist.

Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele avada raamatukogude juures lugemissaale, tugevdada raamatukogude komplekteerimist uudiskirjandusega, sisse seada alaline kontroll raamatufondide sisu ja komplekteerimise ning vananenud kirjanduse kõrvaldamise üle.

Pleenum nõuab ametiühingu-organisatsioonidelt, ettevõtete direktoritelt ja asutuste juhatajailt hoolikat suhtumist raamatukogudesse, nendele korralike ruumide andmist ühes vajaliku sisseseadega.

Ametiühingute kesk-, vabariiklikud, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed on kohustatud kindlustama raamatukogude õigeaegset ja täielikku finantseerimist, kasutama raamatukogude töötajaid ainult nende erialasel tööl.

8. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioonide ja kultuuriasutuste juhatajaid parandama poliit-kasvatuslikku ja kultuur-massilist tööd intelligentsi hulgas, laiendama marksismi-leninismi ülikoolide filiaalide võrku, parandama teadlaste majade, kunstitöötajate majade, arstide majade, õpetajate majade, ajakirjanike majade ja intelligentsi teenindavate klubide tööd.

9. Ametiühingu-organisatsioonidel on vaja parandada massilist kultuuritööd noorsoo hulgas. Koos kommunistlike noorsoo-organisatsioonidega tuleb ametiühingute kultuuriasutustel korraldada noorsoole regulaarselt loenguid ja ettekandeid, temaatilisi õhtuid, laialdaselt värvata noori töölisi ja teenistujaid kunstilise isetegevuse ringidesse ja suurendada raamatukogude lugejate arvu, korraldada etenduste ja paremate nõukogude filmide ja raamatutega kollektiivseid tutvumisi ja seejärel arutlusi. Noorsugu on tarvis aktiivsemalt kaasa tõmmata osavõtuks klubide juhatuste, komisjonide, ringide büroode, punanurkade nõukogude ja raamatukogude nõukogude tööst.

10. Kohustada ametiühingu-organisatsioone ja kultuuriasutuste juhatajaid parandama näitlikku agitatsiooni klubides, raamatukogudes, punanurkades, ametiühingu parkides ja aedades, taotledes, et see õigeaegselt kajastaks tähtsamaid poliitilisi sündmusi meie maal ja ettevõtete, asutuste ning õppeasutuste elu.

11. Pleenum nõuab ametiühingu-organisatsioonidelt tähelepanu tugevdamist punanurkade töö suhtes. Neis tuleb regulaarselt läbi viia loenguid, ettekandeid, vestlusi, poliitilise ja ilukirjanduse lugemise, stahaanovlike töökogemuste vahetamise õhtuid, kunstilise isetegevuse ringide esinemisi ja kinofilmide demonstreerimisi.

Ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed peavad koos majandusorganitega kindlustama punanurkade korrastamist, sisustama ja

radiofitseerima neid, varustama vajaliku inventariga, ajalehtede ja ajakirjadega; igas punanurgas peab olema rändraamatukoguke.

Arvestades, et olemasolev punanurkade võrk ei rahulda kasvavaid nõudeid, teha ÜAÜKN-i Presiidiumile ettepanek koos ametiühingute keskkomiteedega ja vastavate ministeeriumidega läbi vaadata küsimus punanurkade võrgu täiendamise kohta ettevõtetes ja asutustes sellise arvestusega, et organiseerida punanurgad igas ettevõttes ja kõigis suurtes asutustes, kus ei ole klubisid.

Pleenum teeb ÜAÜKN-i Presiidiumile ülesandeks koos ametiühingute keskkomiteedega ja ministeeriumidega läbi vaadata küsimus klubide võrgu laiendamise kohta nii uusehituste kui ka olemasolevate ruumide kohandamise arvel, taotledes klubide organiseerimist kõikide suurte ettevõtete juures.

12. Lugeda ametiühingu-organisatsioonide üheks tähtsaks ülesandeks töölistele ja teenistujatele igakülgse abi osutamist laste kommunistlikul kasvatamisel. Suurendada sel eesmärgil massiürituste arvu lastele kõigis klubides, kultuurihoonetes ja -paleedes, tehaste punanurkades ja raamatukogudes, arvestades laste huvisid ja vanust:

laiendada laste kunstiliste, tehniliste ja naturalistlike ringide arvu, värvates neisse enam tööliste ja teenistujate lapsi;

laiendada klubides, kultuurihoonetes ja -paleedes lastesektorite ja õpilaste tubade võrku, ametiühingute raamatukogudes organiseerida laste osakonnad või raamaturiiulid.

13. Pidades silmas, et kõigi ametiühingute kultuuriasutuste töö parandamise ja töötajate kultuuriliste nõuete täieliku rahuldamise üheks põhiliseks tingimuseks on alalise laia aktiivi loomine klubide, kultuurimajade, paleede, punanurkade ja raamatukogude juures, teeb pleenum ametiühingu-organisatsioonidele ettepaneku saavutada tööliste ja teenistujate laiade hulkade kaasatõmbamist kultuuriasutuste tööst osavõtuks, tõsta klubide, kultuurihoonete ja -paleede juhatuste, punanurkade ja raamatukogude nõukogude osatähtsust kogu töö juhtimisel neis asutustes.

Kohustada ametiühingute keskkomiteesid ja nõukogusid 1951. a. aprillis—mais kõikjal laia kriitika ja enesekriitika arendamise alusel läbi viima klubide, kultuurihoonete ja -paleede juhatuste, punanurkade ja raamatukogude nõukogude aruande-valimiskoosolekud.

14. Pleenum soovitab ametiühingu-organisatsioonidele ja kultuuriasutuste juhatustele klubides, kultuurihoonetes ja -paleedes tihedamini korraldada tasuta loenguid ja ettekandeid, kunstilise isetegevuse ettekandeid ja kontserte, puhkeõhtuid, muusika-kirjandusõhtuid, kehakultuuri kollektiivide esinemisi, populaarteaduslike, tehniliste ja kroonika-dokumentaalfilmide näitamist ja lastehommikuid, samuti organiseerida ka tööliste ja teenistujate ekskursioone ja massiüritusi. Klubides, kultuurihoonetes ja -paleedes peab olema vaba pääs raamatukogudesse, lugemistubadesse, puhketubadesse, tehnilistesse kabinettidesse, male-kabe- ja piljarditubadesse ning võimlatesse.

Ametiühingu-organisatsioonide ja kultuuriasutuste juhatajad on kohustatud organiseerima klubide kultuurihoonete ja -paleede, punanurkade, parkide ja aedade tööd selliselt, et need oleksid tööliste ja teenistujate kultuurse puhkuse kohtadeks.

15. Pleenum pöörab ametiühingute keskkomiteede ja ametiühingu-organisatsioonide tähelepanu klubide ja raamatukogude töötajate kaadri valiku ja kasvatamise põhjaliku parandamise vajadusele. Kultuuriasutuste juhatajateks peab valitama poliitiliselt ettevalmistatud, oma tööd tundvaid töötajaid.

Klubide ja raamatukogude kaadri ettevalmistamise ja teadmiste täiendamise parandamise eesmärgil:

a) organiseerida Leningradi ametiühinguliikumise kõrgemas koolis alates 1951./1952. õppeaastast klubide ja raamatukogude töötajate õpetamist kirja teel;

b) korraldada regulaarselt ÜAÜKN-i kursuste võrgu baasil juhatuste esimeeste, klubide, kultuurihoonete, -paleede kunstilise isetegevuse organisaatorite ja raamatukogude juhatajate kolmekuulisi kursusi;

c) koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kunstiasjade Komiteega korraldada ÜAÜKN-i summade arvel liiduvabariikide pealinnades ja Leningradis, Sverdlovskis, Novosibirskis, Habarovskis, Harkovis, Lvovis, Gorkis, Kaasanis, Molotovis, Voronežis, Rostovis, Stavropolis ja Jaroslavlis teatri, koori, muusika ja tantsu isetegevuse juhatajatele oblastitevahelised kolmekuulised kvalifikatsiooni tõstmise kursused.

Kohustada ametiühingute keskkomiteesid alates 1951. aastast kindlustama klubide ja raamatukogude töötajate laiaulatuslikku õpetamist kursustel; ametiühingute vabariiklikel, krai- ja oblastinõukogudel süstemaatiliselt organiseerida klubide ja raamatukogude töötajatele seminaride läbiviimist.

16. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid ja ametiühingute nõukogusid teostama ranget kontrolli, et ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed peaksid kinni ÜAÜKN-i poolt kehtestatud korrast eraldada klubidele, kultuurihoonetele ja -paleedele mitte vähem kui 50% summadest, mis on assigneeritud käitis- ja kohalike komiteede eelarvetes massiliseks kultuuritööks.

Määrata, et klubide, kultuurihoonete ja -paleede poolt maksulistest üritustest saadavad summad kulutatakse peale kohustuslike maksude mahaarvamist ainult nende klubide, kultuurihoonete ja -paleede vajadusteks.

Üleliidulise sotsialistliku võistluse fondist vahendite jaotamisel, mis on eraldatud tööliste ja teenistujate kultuurilis-elutarbeliseks teenindamiseks, samuti ka direktorifondist samadeks eesmärkideks kulude eelarvete kooskõlastamisel tuleb käitis- ja kohalikel komiteedel saavutada summade eraldamist klubide ja punanurkade sisustuseks, inventari ja kirjanduse muretsemiseks käitiste raamatukogude jaoks.

AMETIÜHINGUTE KLUBIDE, KULTUURIHOONETE JA -PALEEDE TÖÖ

AMETIÜHINGUKLUBI, KULTUURIHOONE JA -PALEE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 24. mail 1951

I. Ametiühinguklubi, kultuurihoone ja -palee ülesanded

Ametiühinguklubi, kultuurihoone ja -palee tegeleb töötajate kommunistliku kasvatustööga ja organiseerib tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete puhkust.

Ametiühinguklubi, kultuurihoone ja -palee organiseeritakse ametiühingu käitis-, kohaliku-, rajooni-, linna-, oblasti-, krai- ja vabariikliku komitee poolt vastava ametiühingu keskkomitee otsusega.

Ametiühingutevaheline klubi, kultuurihoone ja -palee organiseeritakse oblasti, krai või vabariikliku ametiühingu nõukogu poolt ÜAÜKN-i otsusega.

II. Ametiühinguklubi, kultuurihoone ja -palee töö sisu

Kogu klubitöö sisuliseks aluseks peavad olema ÜK(b)P Keskkomitee ajaloolised otsused ideoloogiliste küsimuste alal ja NSV Liidu ametiühingute X kongressi otsus.

Ametiühinguklubi, kultuurihoone ja -palee:

a) osutab töölistele ja teenistujatele abi nende ideelis-poliitiliste teadmiste taseme tõstmisel, marksismi-leninismi teooria, «ÜK(b)P ajaloo lühikursuse», V. I. Lenini ning J. V. Stalini elulugude õppimisel;

b) korraldab massilist agitatsioonitööd Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei, Nõukogude valitsuse ja ametiühingute otsuste selgitamiseks, osutab abi ametiühingu-organitele laiade töölis- ja teenistujate hulkade mobiliseerimisel nende otsuste täitmisele;

c) teeb töötajate hulgas kasvatustööd nõukogude patriotismi ja nõukogude rahvusliku uhkuse vaimus, selgitab nõukogude riikliku ja ühiskondliku korra suurt progressiivset osatähtsust ja tema üleolekut kodanlikust korrast, selgitab nõukogude riigi välispoliitikat ja NSV Liidu kui kogu maailma demokraatlike jõudude kantsi osatähtsust, näitab Nõukogude Liidu juhtivat osa võitluses kindla rahu eest kogu maailmas, propageerib kodumaa teaduse, tehnika, kultuuri ja kunsti saavutusi, aitab jagu saada kapitalismi iganditest inimeste teadvuses, võitleb kodanliku reaktsioonilise kultuuri ees lõmitamise ja orjameelsuse avalduste vastu;

d) kasvatab töölisi ja teenistujaid kommunistlikult suhtuma töösse ja ühiskondlikku, sotsialistlikusse omandisse, abistab ametiühingu-organisatsioone sotsialistliku võistluse arendamisel, populariseerib tootmisnovaatorite, ratsionaliseerijate ja leiutajate töömeetodeid, propageerib rahvamajanduse plaane;

e) abistab töölistel, insener-tehnilistel töötajatel ja teenistujatel omandada eesrindlikku tehnikat, teeb tootmistehnilist propagandat;

f) aitab kaasa töötajate materialistliku maailmavaate kujunemisele, propageerib loodusteaduslikke ja ateistlikke teadmisi;

g) teeb massilist selgitustööd seoses valimistega töörahva saadikute nõukogudesse, rahvakohtunike valimistega ja majanduslik-poliitiliste kampaaniatega;

h) organiseerib elanikkonna teenindamist kino alal;

i) organiseerib ja arendab tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete kunstilise isetegevuse eriliike;

j) organiseerib töötajatele kultuurset puhkust ja meelelahutust;

k) võtab osa koolivälise töö läbiviimisest laste hulgas, organiseerib laste isetegevust ja abistab kultuuritöö läbiviimist pioneerilaagrites.

III. Klubi, kultuurihoone, -palee juhtimine ja tema töö organiseerimine

1. Ametiühingu käitis- või kohaliku komitee poolt organiseeritud klubi, kultuurihoone, -palee teenindab ettevõtete, asutuste töötajaid, õppeasutuse õpilasi, nende perekonnaliikmeid ja teostab kogu oma töö käitis- või kohaliku komitee juhtimisel.

Ametiühingu rajooni-, linna-, oblasti-, krai- või vabariikliku komitee poolt organiseeritud klubi, kultuurihoone, -palee teenindab rajooni või linna ettevõtete ja asutuste töötajaid ning õppeasutuste õpilasi, keda ühendab see ametiühing, ja töötab ametiühingu rajooni-, linna-, oblasti-, krai- või vabariikliku komitee juhtimisel.

Klubi, kultuurimaja, -palee poolt organiseeritavatest üritustest, samuti klubi ringide tööst võivad osa võtta ka töölised ja teenistujad, kes ei kuulu sellesse ametiühingusse, kellele allub klubi, kultuurihoone või -palee.

Ametiühingutevaheline klubi, kultuurihoone, -palee, mis on organiseeritud ametiühingute oblasti-, krai- või vabariikliku nõukogu poolt, teenindab ametiühingute poolt ühendatud ettevõtete ja asutuste töötajaid, õppeasutuste õpilasi ja töötab ametiühingute nõukogu juhtimisel.

2. Klubil, kultuurihoonel, -paleel on juriidilise isiku õigused.

3. Klubi, kultuurihoone, -palee juhtimiseks valitakse ametiühinguliikmete üldkoosolekul (konverentsil) lahtise hääletuse teel juhatus. Juhatus valitakse üheks aastaks 7—21-liikmelises koosseisus. Juhatuse liikmeks võib valida ainult ametiühingu liikmeid.

4. Klubi, kultuurihoone, -palee valimisi viiakse läbi ÜAÜKN-i poolt kinnitatud juhendi alusel.

5. Ametiühinguklubi, kultuurihoone, -palee juhatus teostab kogu klubi, kultuurihoone või -palee töö juhtimist. Juhatus valib lahtise hääletuse teel juhatuse esimehe, juhatuse aseesimehe ja juhatuse sekretäri ja teeb igale liikmele ülesandeks ühe komisjoni või mõne teise töö juhtimise. Juhatuse liikmed kannavad vastutust nii oma isikliku töö eest kui ka kogu juhatuse tegevuse eest tervikuna.

6. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse kogu töö aluseks on tööliste ja teenistujate laialdane ning aktiivne osavõtt sellest tööst.

Ametiühingu liikmete laiaulatuslikumaks kaasatõmbamiseks klubi, kultuurihoone või -palee tööle moodustatakse juhatuse juurde komisjonid:

a) poliitiliste ja teadusalaste teadmiste levitamise alal;
b) tootmistehnilise propaganda alal;
c) kinotöö alal;
d) kunstilise isetegevuse alal;
e) puhkuse organiseerimise alal;
f) töö alal noortega;
g) töö alal lastega;
i) näitliku agitatsiooni alal;
j) klubi majandus- ja finantstegevuse alal;
k) teised komisjonid klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse äranägemisel.

Kõigis klubiringides valitakse nende osavõtjate üldkoosolekuil ringide bürood 3—5-liikmelises koosseisus.

7. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatus:

a) organiseerib raamatukogu, lugemistoa, tootmistehnilise ja teised kabinetid, laste sektori; viib läbi loenguid, ettekandeid, vestlusi, õhtuid; korraldab etendusi, kinoseansse, kontserte, lastehommikuid, teisi kultuur-massilisi üritusi; moodustab mitmesuguseid ringe: üldhariduslikke, tehnilisi, kirjanduslikke, draama-, laulu-, muusika-, tantsu-, kujutava kunsti ja teisi ringe; organiseerib parkides ja suveaedades massilist kultuuritööd;

b) vaatab läbi klubi, kultuurihoone, -palee tööplaanid ja eelarve ning esitab need kinnitamiseks ametiühingu-organile, kellele allub klubi, kultuurihoone, -palee; ametiühingutevahelise klubi, kultuurihoone, -palee eelarve kinnitab ÜAÜKN;

c) kinnitab klubi, kultuurihoone, -palee komisjonide, ringide, raamatukogu, sektorite ja kabinettide tööplaanid;

d) kinnitab kunstilise isetegevuse ringide repertuaari, poliit-kasvatusliku ja õppetöö kavad ning ettekannete programmid, vaatab läbi kõik ettevalmistatud etendused ja kunstilise isetegevuse kontsertide programmid;

e) organiseerib klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse liikmete ja aktiivi alalist valvekorda;

f) abistab ametiühingu käitis- (kohaliku) komitee kultuurikomisjoni massilise kultuuritöö läbiviimisel tsehhides ja tööliste ühiselamutes;

g) organiseerib lepingute alusel teiste ettevõtete, asutuste ja õppeasutuste tööliste, teenistujate ja õpilaste kultuurilist teenindamist;

h) annab oma tööst regulaarselt aru tööliste ja teenistujate üldkoosolekule, esitab ametiühingu-organitele ÜAÜKN-i poolt kinnitatud vormi kohaselt aruanded klubi, kultuurihoone, -palee töö kohta.

8. Juhatuse esimees kinnitatakse ametiühingu-organi poolt, kelle juhtimisel on klubi, kultuurihoone, -palee, ja temale pandud ülesannete piirides ning silmas pidades kinnitatud eelarvet on tal õigus:

a) avada ja sulgeda kontosid krediidiasutustes, kirjutada alla tšekke ja maksukorraldusi, aktsepteerida arveid ja faktuure;

b) sõlmida lepinguid ja kokkuleppeid vastavalt juhatuse otsustele;

c) võtta tööle ja vallandada töötajaid vastavalt kinnitatud koosseisudele, kusjuures ringide juhatajate, üksikute tööjaoskondade juhatajate ja majandusjuhataja töölevõtmine ja vallandamine kinnitatakse kohustuslikult juhatuse poolt;

raamatupidaja töölemääramine ja vallandamine teostatakse ametiühingu-organi poolt, kes kinnitab klubi, kultuurihoone, -palee eelarve;

d) vastu võtta kirjavahetust, rahalisi summasid ja materiaalseid väärtusi;

e) esineda juhatuse nimel riiklikes asutustes ja ühiskondlikes organisatsioonides.

Nende kohustuste täitmist võib klubi, kultuurihoone, -palee juhatus volitada ka juhatuse aseesimehele.

9. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatusel on oma pitsat ja stamp.

IV. Klubi, kultuurihoone, -palee summad ja majandus

1. Klubil, kultuurihoonel, -paleel on kas oma iseseisev eelarve või on nad ametiühingu-organisatsiooni eelarvel.

2. Klubi, kultuurihoone, -palee summad koosnevad:

a) selle ametiühingu-organisatsiooni assigneeringutest, kelle vahetule juhtimisele klubi, kultuurihoone, -palee kuulub;

b) klubi, kultuurihoone, -palee poolt organiseeritud maksuliste kultuuriliste ürituste sissetulekutest;

c) majandus- ja teistelt organisatsioonidelt saadavatest laekumistest.

3. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatus vastutab materiaalsete väärtuste alalhoiu ja summade õige kulutamise eest.

Klubile, kultuurihoonele, -paleele kuuluva vara arvestamine toimub ÜAÜKN-i poolt kindlaksmääratud vormide järgi. Varanduse inventeerimist toimetab juhatuse poolt moodustatud erikomisjon.

Pärast valimist kontrollib uus juhatus klubi, kultuurihoone, -palee vara ja võtab selle vastu kooskõlas kehtiva seadusandlusega.

Klubiruumide ja klubile, kultuurihoonele, -paleele kuuluva vara võõrandamist ei või teostada ilma ÜAÜKN-i nõusolekuta.

V. Klubi, kultuurihoone, -palee tegevuse revideerimine

Klubis, kultuurihoones, -palees, mis on iseseisval eelarvel, valitakse ühel ajal juhatusega revisjonikomisjon 3—7-liikmelises koosseisus.

Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse finants-majanduslikku tegevust revideeritakse vähemalt üks kord kvartalis klubi juhtiva ametiühingu-organi revisjonikomisjoni poolt või siis klubi, kultuurihoone, -palee revisjonikomisjoni poolt.

Revisjonikomisjon revideerib klubi, kultuurihoone, -palee vara üks kord aastas.

VI. Klubi, kultuurihoone, -palee likvideerimine

Klubi, kultuurihoone, -palee likvideerimine võib toimuda antud ametiühingu keskkomitee otsusega, kes määrab kindlaks likvideerimise ja summade ning varanduse kasutamise korra. Ametiühingute oblasti-, krai- ja vabariikliku nõukogu juhtimisel oleva ametiühingutevahelise klubi, kultuurihoone, -palee likvideerimine toimub ÜAÜKN-i otsusega.

KLUBIDE, KULTUURIHOONETE JA KULTUURIPALEEDE JUHATUSTE, PUNANURKADE JA RAAMATUKOGUDE NÕUKOGUDE VALIMISE JUHEND

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 21. aprillil 1951

1. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga või raamatukogu nõukogu valimised toimuvad igal aastal selle ettevõtte, asutuse või õppeasutuse ametiühingu üldkoosolekul või ametiühingu konverentsil, mille juures asub klubi, kultuurihoone, -palee, punanurk või raamatukogu.

Iseseisval eelarvel olevas klubis, kultuurihoones, -palees viiakse üheaegselt klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse aruandlus-valimiskoosolekutega läbi ka revisjonikomisjoni aruandlus-valimiskoosolekud.

Raamatukogu nõukogu annab aru ja valitakse igal aastal raamatukogu lugejate konverentsil.

Ühiselamu juures asuva punanurga nõukogu valimised toimuvad antud ühiselamus elunevate ametiühingu liikmete üldkoosolekul.

Ametiühingu vabariiklikule, krai-, oblasti-, linna- või rajoonikomiteele alluva kultuurihoone, -palee, klubi juhatuse valimised toimuvad selle ametiühingu liikmete konverentsil, kelle juhtimisel on klubi, kultuurimaja või kultuuripalee.

Ametiühingutevahelise klubi, kultuurihoone, -palee juhatust ei valita, vaid ametiühingu nõukogu poolt kinnitatakse klubi, kultuurihoone, -palee nõukogu 9—21-liikmelises koosseisus.

2. Delegaadid konverentsile valitakse lahtise hääletuse teel ametiühingu liikmete koosolekutel vahetult ettevõtte tsehhides, asutuse osakondades ja õppeasutuste fakulteetides (kursustel).

Määrata konverentsi delegaatide arv kindlaks järgmiselt:

a) kuni 1000 ametiühingu liikmega ettevõtetes 100—200 inimest;
b) kuni 3000 ametiühingu liikmega ettevõtetes 250—300 inimest;
c) kuni 5000 ametiühingu liikmega ettevõtetes 350—400 inimest;
d) üle 5000 ametiühingu liikmega ettevõtetes 450—500 inimest.

Ametiühingu vabariiklikule, krai-, oblasti-, linna- või rajoonikomiteele alluva klubi, kultuurihoone, -palee valimiskonverentsi esindusnormid määratakse kindlaks vastava ametiühingukomitee poolt.

3. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga või raamatukogu nõukogu valimiskoosolek (konverents) loetakse otsusevõimeliseks sel juhul, kui temast võtab osa vähemalt kaks kolmandikku ametiühingu liikmeid, valitud delegaate või raamatukogu lugejaid.

Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga ja raamatukogu nõukogu aruandluse ja valimiste juhtimine pannakse ametiühingu käitis-, kohaliku-, rajooni-, linna-, oblasti-, krai- või vabariiklikule komiteele.

4. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga ja raamatukogu nõukogu aruanne kinnitatakse klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse koosolekul, punanurga nõukogu ja raamatukogu nõukogu koosolekul, samuti vaadatakse see läbi vastava ametiühingukomitee poolt.

5. Koosoleku või konverentsi juhtimiseks valitakse presiidium, mille arvuline koosseis määratakse kindlaks koosoleku või konverentsi poolt.

6. Ametiühingu liikmete või raamatukogu lugejate koosolek kuulab ära klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga või raamatukogu nõukogu aruande, annab hinnangu nende tööle ja võtab vastu otsuse klubi, kultuurihoone, -palee, punanurga või raamatukogu edasise töö kohta.

7. Enne valimiste läbiviimist määrab koosolek või konverents kindlaks klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse liikmete (7 kuni 21 inimest), punanurga nõukogu liikmete (5 kuni 11 inimest) ja raamatukogu nõukogu liikmete (5 kuni 13 inimest) arvu, kes kuuluvad valimisele.

8. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse liikmete, punanurga ja raamatukogu nõukogu liikmete valimised viiakse läbi lahtise hääletuse teel.

9. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga ja raamatukogu nõukogu uue koosseisu kandidatuurid seatakse üles vahetult koosolekul või konverentsil.

Igale koosolekust või konverentsist osavõtjale kindlustatakse piiramata õigus üles seada ja taandada kandidaate ja kritiseerida neist igaühte.

Ettepanek kandidaatide ülesseadmise lõpetamise kohta otsustatakse koosoleku või konverentsi poolt lahtise hääletamise teel häälteenamusega.

Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga või raamatukogu nõukogu koosseisu võib üles seada kandidatuure antud ametiühingu liikmete hulgast, üldkoosolekult või konverentsilt puudujaid, mittedelegaate või teiste ametiühingute liikmeid.

10. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga või raamatukogu nõukogu koosseisu esitatud kandidatuure arutatakse koosolekul või konverentsil personaalselt, nende ülesseadmise järjekorras, eraldi klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse või revisjonikomisjoni koosseisu.

11. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga või raamatukogu nõukogu koosseisu valimisel toimub hääletamine iga kandidatuuri kohta eraldi.

12. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga või raamatukogu nõukogu koosseisu valituks loetakse kandidaadid, kes on saanud rohkem hääli, kuid mitte vähem kui 50% koosolekust või konverentsist osavõtjate häältest.

13. Klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse, punanurga või raamatukogu nõukogu esimesel koosolekul valitakse lahtise hääletamise teel juhatuse esimees, esimehe asetäitja ja sekretär, samuti toimub kohustuste jaotamine üksikute juhatuseliikmete vahel.

14. Kolme päeva jooksul pärast valimiste toimumist esitab ametiühingu-organisatsioon aruande valimiste läbiviimise kohta kõrgemalseisvale ametiühingu-organisatsioonile.

TEADUSLIK-ATEISTLIKU PROPAGANDA ALAL ESINEVATEST SUURTEST PUUDUSTEST JA NENDE PUUDUSTE PARANDAMISEKS ETTEVÕETAVATEST ABINÕUDEST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 30. juulist 1954

ÜAÜKN-i Sekretariaat märgib, et paljud ametiühingu-organisatsioonid ja kultuuriasutused teostavad elanikkonna hulgas ebarahuldavalt teaduslik-ateistlikku propagandat, mille tagajärjel see tähtis ideoloogilise töö lõik on mahajäänud olukorras.

Reas ametiühingu-organisatsioonides ilmselt alahinnatakse teaduslik-ateistlike teadmiste propageerimist ja võitlust iga liiki eelarvamuste ning ebausu vastu. Samal ajal mürgitavad usulised eelarvamused ja ebausk üksikute nõukogude inimeste teadvust ega lase neil teadlikult ja aktiivselt osa võtta kommunismi ehitamisest.

Paljud ametiühinguorganisatsioonid on usu mõju kasvu suhtes meie inimestesse asunud neutraliteedi ja passiivsuse positsioonile, on jäänud kõrvale tööliste, teenistujate ja noorsoo hulgas läbiviidavast ateistlikust kasvatustööst.

Mõnede ametiühingutöötajate hulgas püsib kindlalt ekslik arva-

mine, et kiriku klassilise baasi likvideerimisega meie maal on ära langenud tarvidus aktiivseks ateistlikuks propagandaks, et kommunistliku ehitustöö käigus religioosne ideoloogia vaibub ja elab oma aja ära isevoolu korras.

Ametiühingute keskkomiteed ja ametiühingute nõukogud ei kasuta ideoloogilise töö olemasolevaid suuri võimalusi ja vahendeid võitluseks usuliste eelarvamustega ja igauditega elanikkonna mõninga osa teadvuses. Halvasti kasutatakse neiks eesmärkideks loengulist propagandat, ajakirjandust, raadiot ja ametiühingute kultuuriasutusi.

Loenguid ja ettekandeid ateistlikel teemadel peetakse äärmiselt harva, kusjuures nende loengute arv väheneb aastast aastasse ja loengute ideelis-teaduslik tase on väga madal. Paljudel juhtudel ei oma teaduslik-ateistlik propaganda võitlevat ja pealetungivat iseloomu, on elust irdunud. Eriti halvasti tehakse loodusteaduslikku propagandat maaelanikkonna hulgas. Nõrgalt tõmmatakse sellele üritusele kaasa nõukogude intelligentsi rohkearvulist kaadrit.

Täiesti puudulikult tehakse teaduslik-ateistlikku propagandat ametiühingute ajakirjanduses. Ajaleht «Trud», ajakirjad «Sovetskije profsojuzõ» («Nõukogude ametiühingud») ja «Klub» («Klubi») on asunud pealtvaataja positsioonile, ei trüki populaarseid materjale teaduslik-ateistlikel teemadel. ÜAÜKN-i kirjastus (Profizdat) ei avalda üldse kirjandust neil tähtsatel küsimustel.

Suured puudused teaduslik-ateistliku propaganda organiseerimisel on tingitud sellest, et paljud ametiühingu-organisatsioonid ei ole aru saanud töötajate kommunistliku kasvatamise igakülgse tugevdamise ja inimeste teadvuses olevate kapitalismiigandite vastu järjekindla võitluse elulisest vajadusest, suhtuvad leplikult iga liiki eelarvamuste ja ebausu levitamisse, mis alandavad nõukogude inimesi ja rikuvad neid hingeliselt.

ÜAÜKN-i Sekretariaat määrab:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid, ametiühingute nõukogusid ja kultuuriasutuste juhatajaid laialdaselt arendama teaduslik-ateistlikku propagandat, pöörates erilist tähelepanu propaganda läbiviimisele elanikkonna selle osa hulgas, kes on kõige rohkem maha jäänud, kes on religioossete uskumuste ja eelarvamuste kütkes.

Tuleb otsustavalt lõpp teha passiivsusele iga liiki eelarvamuste ja ebausu suhtes, paljastada seda kahju, mida need tekitavad, juhtides osa kodanikke kõrvale teadlikust ja aktiivsest osavõtust kommunistlikust ülesehitustööst.

Teaduslik-ateistlikku propagandat peab läbi viima süstemaatiliselt, kogu järjekindlusega, veenmismeetodi abil, kannatliku selgitamisega ja usklikele inimestele individuaalse lähenemisega. Selle töö aluseks peab olema laialdane loodusteaduslike teadmiste propageerimine; teaduslikest seisukohtadest lähtudes tuleb populaarselt selgitada küsimusi maailma ehitusest ja loodusnähtuste seaduspärasustest, elu ja inimese tekkimisest maakeral.

Samuti tuleb organiseerida populaarsete loengute pidamist antireligioossetel teemadel, paljastada teaduslikelt positsioonidelt usu olemust, ristiusku, õigeusku, katoliku usku, protestantismi, islami ja religioosset sektantlust, selgitada, keda usk teenib, kellele on tarvilikud usulised pühad ja paastud, milles seisneb usuliste igandite kahjulikkus, mispärast toimub usu ja teaduse vahel võitlus.

Teaduslik-ateistliku propaganda tugevdamiseks on vaja ära kasutada kõik ideelis-poliitilise mõjutamise mitmekesised vormid ja vahendid: emakeelsed loengud, ettekanded, vestlused, ajakirjandus, raadio, kino, teater. Teaduslik-ateistlikku propagandasse peab kaasa tõmbama laiaulatuslik ametiühingu aktiiv, intelligents ja teaduslikud jõud.

2. Teaduslik-ateistlike teadmiste alal ametiühingute töötajate ja ametiühingu aktiivi ettevalmistamise eesmärgil teha ülesandeks ÜAÜKN-i kaadri- ja õppeasutuste osakonnale koos ÜAÜKN-i massilise kultuuritöö osakonnaga organiseerida neis küsimustes tsükkel loenguid ametiühinguliikumisest kõrgemates koolides ja kõikidel ÜAÜKN-i ametiühingute keskkomiteede ja ametiühingute nõukogude poolt korraldatavatel kursustel ja seminaridel.

3. Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele ja ametiühingute kultuuriasutustele tarvitusele võtta abinõud teaduslik-ateistlike teadmiste propaganda tugevdamiseks tööliste ja teenistujate, eriti naiste ja noorsoo hulgas, organiseerida kultuuripaleedes, -hoonetes, klubides, punanurkades, raamatukogudes ja tööliste ühiselamuis süstemaatiliselt loenguid, ettekandeid ja konsultatsioone usuvastastel teemadel, korraldada neis küsimustes kirjandusnäitusi, enam organiseerida teaduslikke ringe ja demonstreerida populaarteaduslikke kinofilme, mis aitavad kaasa töötajate materialistliku maailmavaate kasvatamisel.

4. Kohustada ajalehe «Trud» ja ajakirjade «Sovetskije profsojuzõ» ning «Klub» toimetusi valgustama süstemaatiliselt loodusteadusliku ja ateistliku propaganda küsimusi, trükkima nendel teemadel populaarseid materjale, näitama parimate ametiühinguorganisatsioonide, kultuuriasutuste, lektorite ja lektooriumide kogemusi.

5. Teha Profizdatile (sm. Potapovile) ettepanek võtta kirjastuse 1954./1955. aasta temaatilisse plaani teaduslik-ateistliku kirjanduse väljaandmine.

6. Kohustada ametiühinguliikumise kõrgemate koolide direktoreid võtma koolide dialektilise ja ajaloolise materialismi õppeprogrammi teemasid teaduslik-ateistlike küsimuste alalt.

7. Kohustada ametiühingute nõukogusid kuni 1. septembrini k. a. korraldama vabariiklike, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalike komiteede esimeeste, käitis- ja kohalike komiteede massilise kultuuritöö komisjonide esimeeste, kultuuripaleede, -hoonete, klubide juhatuste esimeeste, raamatukogude ja punanurkade juhatajate nõupidamisi töötajate hulgas tehtava teaduslik-ateistliku propaganda tugevdamise küsimuses.

8. Lubada ÜAÜKN-i massilise kultuuritöö osakonnale läbi viia kuni 15. augustini k. a. ametiühingute keskkomiteede, kultuuriosakondade juhatajate, ametiühingute nõukogude massilise kultuuritöö ja kultuuri-heaolu osakondade juhatajate ning kultuuriala instruktorite nõupidamine töötajate hulgas tehtava teaduslik-ateistliku propaganda tugevdamise küsimuses.

ELANIKKONNA SEAS TERVE ELUVIISI LAIAULATUSLIKUMA PROPAGEERIMISE ABINÕUDEST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 30. juulist 1954

ÜAÜKN-i Sekretariaat märgib, et ametiühingu-organisatsioonid on viimaste aastate jooksul täielikult katkestanud ühiskondliku võitluse alkoholismi vastu, ei pööra vajalikku tähelepanu töötajate terve eluviisi propagandale ja kultuurse puhkuse organiseerimisele ning ei selgita alkoholismi kui kapitalismi igandi kahjulikkust. Ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed organiseerivad harva ühiskondlikus kohtus purjutamise juhuste ja sellega seotud amoraalsete, inimväärikust alandavate tegude arutamist.

Paljud klubid, kultuuripaleed, kultuurihooned ja raamatukogud on hooletusse jätnud loodusteaduslike teadmiste propaganda, kasutavad täiesti ebarahuldavalt kino kasvatuslikuks otstarbeks, organiseerivad halvasti tööliste ja teenistujate kultuurset puhkust. Ametiühingute kultuuriasutused võtavad väga nõrgalt osa ühiskondliku arvamuse mobiliseerimisest võitluseks alkoholismi vastu.

Pidades sellist olukorda lubamatuks ja võttes arvesse, et võitlus töötajate terve eluviisi ja kultuurse puhkuse eest on ametiühingu-organisatsioonide üheks tähtsamaks ülesandeks, ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid ning ametiühingute nõukogusid arendama süstemaatilist ühiskondlikku võitlust alkoholismi vastu, ja selgitama töötajaile alkoholi kahjulikkust tervisele. Ei tohi unustada purjutamise tagajärjel tekkivaid eksimusi või ühiskondliku korra rikkumisi, mis toovad kahju tootmisele, perekonnale ja sotsialistliku ühiselu eeskirjadele.

2. Kohustada ametiühingu-organisatsioone, klubide, kultuurihoonete, -paleede juhatusi ja raamatukogude nõukogusid:

a) põhjalikult parandama kultuurilis-kasvatuslikku tööd ja töötajate kultuurse puhkuse organiseerimist, neil eesmärkidel laialdaselt organiseerima loenguid, ettekandeid, vestlusi, kirjandus- ja muusikaõhtuid, kehakultuuri kollektiivide esinemisi, massilisi pidustusi, linnaväliseid jalutuskäike ja ekskursioone, kollektiivseid filmide ja etenduste külastamisi, raamatute lugemisi ja seejärel arutelusid nende kohta.

Ametiühingu-organisatsioonide erilise hoolitsuse objektideks peavad olema noorte ühiselamud, nende heakorrastus, noortele töölis-

tele abi osutamine töötasu otstarbekohases kulutamises, terve ja kultuurse puhkuse organiseerimises;

b) laialdaselt arendama teaduslik-hariduslikku tööd võitluses alkoholismiga, kasutades selleks vestlusi, loenguid, ettekandeid, kohalikku ajakirjandust, raadiot, populaarteaduslikku meditsiinilist kirjandust, agitatsioonibrigaadide esinemisi töödistsipliini ja sotsialistliku ühiselu eeskirjade rikkujate vastu, purjutamise juhuste vastu;

c) organiseerima klubides, kultuurihoonetes ja -paleedes ning punanurkades paljastavate satiiriliste lehtede väljalaset, mis paljastavad joodikuid ja töödistsipliini rikkujaid, süstemaatiliselt organiseerima lühimetraažilisi populaarteaduslikke filme alkoholi kahjulikust mõjust tervisele, samuti ka lühimetraažilisi kinokomöödiaid, mis on suunatud purjutamise ja joodikute vastu.

3. Kohustada ametiühingu-organisatsioone looma niisuguse olukorra, kus sallimatult suhtutakse isikutesse, kes lubavad töödistsipliini kuritegelikku rikkumist, amoraalseid tegusid purjutamise tõttu, arutama nende käitumist tööliste ja teenistujate koosolekutel, seltsimehelike kohtute, käitis- ja kohalike komiteede istungitel. Ametiühingu-organisatsioonid, võideldes töötajate kultuurse eluviisi ja tervise eest, peavad selgitama kõigi neile kättesaadavate vahenditega alkoholismi kahjulikkust, osutama kaasabi seda haigust põdejaile arstiabi saamisel.

4. Kohustada ajalehe «Trud», ajakirjade «Sovetskije profsojuzõ» ja «Klub» toimetusi süstemaatiliselt avaldama elanikkonnale alkoholismi kahjulikkust selgitavaid materjale, kaasa tõmmates nende teemade artiklite autoriteks õpetlasi, arste, väljapaistvaid ühiskonnategelasi, klubide ja raamatukogude töötajaid.

KUNSTILINE ISETEGEVUS

TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE ÜLELIIDULISE KUNSTILISE ISETEGEVUSE ÜLEVAATUSE KOKKUVÕTETEST JA KUNSTILISE ISETEGEVUSE EDASIARENDAMISE ABINÕUDEST

ÜAÜKN-i Presiidiumi 1952. a. 23. jaanuari määrusest

Tänu kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse väsimatule hoolitsusele rahvaloomingu arendamise eest on töötajate kunstiline isetegevus viimaseil aastail omandanud suure hoo.

Täites ÜK(b)P Keskkomitee otsust ideoloogiliste küsimuste alal, hakkasid ametiühingu-organisatsioonid enam tähelepanu pöörama kunstilise isetegevuse arendamisele ja selle ideelis-kunstilise taseme tõstmisele. Tunnistust sellest annab ÜAÜKN-i poolt koos NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kunstide Komiteega 1950.—1951. aastal läbi viidud tööliste ja teenistujate üleliiduline kunstilise isetegevuse ülevaatus.

Ametiühinguklubides, kultuurihoonetes, -paleedes ja punanurkades töötab käesoleval ajal 114 000 mitmesugust kunstilist ringi, kus tegeleb üle kahe miljoni töölise, teenistuja ja nende perekonnaliikme. Ametiühingute kunstilise isetegevuse kollektiivid teevad töötajate kultuurilise teenindamise alal tõhusat tööd. Aasta jooksul andsid isetegevuslased 568 tuhat kontserti ja etendust, mida külastas 100 miljonit inimest.

On paranenud repertuaari kvaliteet ja kunstilisest isetegevusest osavõtjate esinemismeisterlikkus. Paljud draamakollektiivid esinesid ülevaatusel etendustega, milles oli õigesti lahti mõtestatud teoste ideed ja loodud head lavakujud. Positiivse hinnangu osaliseks sai rida kollektiive. Kõrge laulukultuur lubab tööliste ja teenistujate koorikollektiividel võtta oma repertuaari keerukaid mitmehäälseid ja à capella teoseid. Märkimisväärset loomingulist edu saavutasid paljud muusikakollektiivid, rahvapilliorkestrid, sümfoonia- ja puhkpilliorkestrid ning laulu- ja tantsuansamblid.

Tantsukollektiivide repertuaaris olid peamiselt meie maa rahvaste tantsud. Paljud kollektiivid kajastavad oma esituses nõukogude tegelikkuse teemasid. Märkimisväärsed on tantsukollektiivide saavutused klassikalise tantsu alal.

Ülevaatus andis tunnistust kunstilise isetegevuse kasvust nii liidu- kui ka autonoomsetes vabariikides.

Kunstilise isetegevuse ülevaatuse ettevalmistamisest ja läbiviimisest võtsid aktiivselt osa kunsti alal töötajad.

Koos olemasolevate saavutustega kunstilise isetegevuse arendamisel märgib ÜAÜKN-i Presiidium tõsiste puuduste olemasolu selles töös.

Kontrolli puudumise tõttu mõnede ametiühingu-organisatsioonide poolt esineb üksikute kollektiivide ja solistide repertuaaris veel ideeliselt ja kunstiliselt nõrku teoseid ...

Mõnedes kollektiivides ei suhtuta loominguliselt kaasaegse temaatika omandamisse, mistõttu esineb vananenud kunstilise väärtuseta repertuaari kasutamist. See on eriti iseloomulik mõnedele tantsukollektiividele, mille liikmetele ei õpetata häid rahvatantse.

Suured puudused esinevad vene rahvatantsude käsitluses.

Paljude puhkpilliorkestrite repertuaaris on maitsetuid tantsumeloodiaid — tundmatute autorite vanu marsse ja valsse. Puhkpilliorkestrid esinevad kontsertidel harva iseseisva kontsertprogrammiga või üksikute numbritega, tihti piirdub nende tegevus saatemuusikaga mitmesuguste ürituste puhul.

Ülevaatusel olid täiesti puudulikult esitatud tootmisalasele temaatikale pühendatud teosed ja ühevaatuselised näidendid.

Ülevaatusel ilmnes sõnakunstiringide mahajäämus, nende vähene arv ja rea osavõtjate madal kunstiline tase esinemisel.

Reas ringides on kunstilisest isetegevusest osavõtjate õppe- ja kasvatustöö korraldatud nõrgalt. Sageli valmistatakse etenduste ja kontsertide programmi ette ülepeakaela, mille tagajärjel need teostatakse madalal kunstilisel tasemel.

Tunduv osa neist puudustest on seletatav kunstilise isetegevuse juhatajate kaadri nõrga ettevalmistamisega. Mõned klubide, kultuurihoonete ja -paleede kunstilise isetegevuse juhatajad ei tööta oma ideelis-poliitilise taseme ja kunstimeisterlikkuse tõstmisel, ametiühingu-organisatsioonde poolt ei ole veel loodud kunstilise isetegevuse ühiskondlikele ringijuhtidele tingimusi loominguliseks kasvuks.

Mõned ametiühingu-organisatsioonid ei osuta kunstilisele isetegevusele pidevat tähelepanu, tegelevad juhuslikult, peamiselt ülevaatuste läbiviimisel, ei hoolitse kunstilise isetegevuse arendamise eest väiksemates klubides ja punanurkades.

Kuni siiamaani on nõrgalt arenenud rahvapilliorkestrid. Enam kui pool naftatööstuse tööliste, keemiatööstuse tööliste, naha- ja jalatsitetööstuse tööliste, VNFSV alg- ja keskkoolide töötajate ja kommunaalmajanduse tööliste ametiühingute klubidest ei oma rahvapilliorkestreid.

Kunstilise isetegevuse halva juhtimise tagajärjel oli söetööstuse, toiduainete, paberi-, tööpingiinstrumentide tööstuse ja sidetöötajate ametiühingute keskkomiteede poolt nende ametiühingute kollektiiv ülevaatusel nõrgalt esitatud. Ülevaatus näitas ühtlasi kunstilise isetegevuse mahajäämust Murmanski, Orlovi, Kaluuga, Tambovi, Uljanovi, Žitomiri ja Kirovgradi oblastites, Tadžiki, Karjala-Soome ja Turkmeenia vabariikides.

Paljud rahvaloomingumajad ei osuta veel küllaldast metoodilist abi kunstilise isetegevuse juhatajatele, esmajärjekorras ühiskondlikele juhatajatele.

Ametiühingute kunstilise isetegevuse edasiarendamise ja tema juhtimise parandamise eesmärgil ÜAÜKN-i Presiidium määrab:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid ja ametiühingute nõukogusid ülevaatuse perioodil saavutatud töötulemuste alusel veelgi taotlema tööliste ja teenistujate kunstilise isetegevuse edasist massilist arengut ja tema ideelis-kunstilise taseme tõstmist.

2. Teha ettepanek kõigile ametiühingu-organisatsioonidele, klubide, kultuurihoonete ja -paleede juhatustele ning punanurkade nõukogudele:

a) suurendada kunstilise isetegevuse ringide arvu ja tõmmata ringidesse uusi osavõtjaid tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete hulgast;

b) pöörata erilist tähelepanu draamaringide, kooride, rahvapilliorkestrite, rahvatantsukollektiivide, sõnakunsti ja kujutava kunsti ringide moodustamisele ametiühingute kultuuriasutustes; koos koori ja orkestri kollektiividega on vaja organiseerida mitmesuguseid vokaal- ja muusikaansambleid (duetid, triod, kvartetid).

3. Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele tugevdada kontrolli kunstilise isetegevuse repertuaari üle. Repertuaari aluse peavad moodustama kirjanduse, dramaturgia ja muusika paremad kaasaegsed teosed; ringide repertuaari on vaja laialdasemalt võtta

vene ja maailmaklassika teoseid, rahvaloomingut, samuti ka NSV Liidu rahvaste ja rahvademokraatiamaade kirjanduse ning kunsti teoseid.

Ametiühingu-organisatsioonid ja klubide, kultuurihoonete ja -paleede juhatused peavad igati toetama koori-, muusika- ja tantsukollektiive, kes töötavad nõukogude repertuaari kallal, milles kajastuvad nõukogude inimeste — aktiivsete kommunismiehitajate — töökangelasteod.

4. Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele kunstilisest isetegevusest osavõtjate kultuurilise taseme ja esinemismeisterlikkuse edasise tõstmise eesmärgil parandada õppe-kasvatusliku töö korraldamist ringides, lugedes seda klubide, kultuurihoonete ja -paleede kunstilise isetegevuse kollektiivide tegevuse kohustuslikuks koostisosaks. Kunstilisest isetegevusest osavõtjaile on vaja süstemaatiliselt organiseerida loenguid ja vestlusi ühiskondlik-poliitilistel teemadel, kirjandus- ja kunstiküsimustes, näitleja meisterlikkuse aluste õppimist, grimeerimist, kõnetehnikat, noodilugemist, kompositsiooni ja joonistamist kujutava kunsti ringides, viia läbi tantsukollektiivides treeningutunde.

Soovitada ametiühingute vabariiklikele, krai- ja oblastikomiteedele ning ametiühingute nõukogudele organiseerida kunstilise isetegevuse juhtidele ja osavõtjatele ametiühingutevahelised lektooriumid.

5. Koorikollektiivide massilise edasiarendamise, koorikultuuri tõstmise ja nõukogude laulude populariseerimise eesmärgil viia 1952. aasta suveperioodil läbi oblastites, kraides ja vabariikides laulupeod.

6. Pidades tööliste ja teenistujate kujutava kunsti arendamist väga tähtsaks, lugeda vajalikuks korraldada 1952. aasta detsembris Moskva linnas tööliste ja teenistujate ning nende perekonnaliikmete kunstnike-asjaarmastajate tööde üleliiduline näitus...

8. Kohustada ametiühingu-organisatsioone tugevdama kunstilise isetegevuse töö juhtimist, põhjalikumalt tungima ringide töösse, osutama abi repertuaari valikul ja kontserdi- ning etenduste programmi koostamisel, suunama konsultante abistama ringijuhatajaid ja eelkõige ühiskondliku kohustuse korras töötavaid ringijuhatajaid, hoolitsema nende ideelis-poliitilise ja kutsealase kvalifikatsiooni tõstmise eest.

9. Teha ettepanek Kunsti alal Töötajate Ametiühingu Keskkomiteele tugevdada kunsti alal töötajate šeflusabi tööliste ja teenistujate kunstilisele isetegevusele loengute, konsultatsioonide ja seminaride korraldamise, klubidesse väljasõitude organiseerimise teel praktilise abi osutamiseks juhatajatele ja osavõtjatele, uute etenduste ja kontsertide programmide läbivaatamise ja arutamise teel.

AMETIÜHINGUTE RAAMATUKOGUDE SEISUKORRAST JA TÖÖ PARANDAMISE ABINÕUDEST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 5. oktoobrist 1951

Viimaste aastate jooksul on ametiühingute raamatukogude võrk tunduvalt kasvanud. Käesoleval ajal on ametiühingutel üle 10 tuhande tsensusliku raamatukogu raamatute fondiga üle 51 miljoni köite. Lugejate arv on kasvanud kuni 7,5 miljoni inimeseni. Suurenenud on ametiühingute raamatukogudest lugejatele väljaantavate raamatute arv.

Ametiühingute raamatukogud on parandanud massilist tööd lugejatega, on hakanud töölistele ja teenistujatele enam abi osutama nende kultuurilise ja üldharidusliku taseme tõstmisel.

Käesoleval aastal on läbi viidud üle 30 tuhande lugejate konverentsi, üle 670 tuhande loengu, ettekande, kirjandusõhtu, bibliograafilise ülevaate ja teisi üritusi.

Ühtlasi aga peab märkima, et rea ametiühingute raamatukogude töö ei rahulda tööliste ja teenistujate kasvanud kultuurilisi nõudmisi.

Paljud raamatukogud piirduvad oma töös vaid raamatute mehaanilise väljaandmisega, ei tunta huvi lugejate nõudmiste vastu ega teostata lugejate diferentseeritud teenindamist.

Paljudes raamatukogudes kasutatakse nõrgalt soovitatavat bibliograafiat ja raamatute propageerimise näitlikke vorme, nõrgalt on korraldatud töö paremate teoste informatsiooni alal, puudulikult arendatakse ühiskondlik-poliitilise ja loodusteadusliku kirjanduse propagandat.

Reas raamatukogudes pole katalooge, halvasti on korraldatud arvestus ja aruandlus.

Ametiühingute raamatukogud on veel nõrgalt seotud tootmisega, vähe abistavad töölisi ja teenistujaid tootmistehniliste teadmiste tõstmisel, ei tee süstemaatilist tööd tootmisnovaatorite raamatute levitamisel.

Nõrgalt on korraldatud töö uute lugejate kaasatõmbamiseks raamatukogudesse, puudulikult kasutatakse selliseid end õigustanud raamatute levitamise töövorme, nagu raamatute ühiskondlik levitamine ja rändraamatukogud.

Mõned ametiühingu-organisatsioonid hoolitsevad halvasti oma raamatukogude ja raamatufondide täiendamise eest; raamatute fondi kasv jääb maha raamatukogude arvu kasvust. Rohkem kui pooltel ametiühingute raamatukogudel puuduvad lugemistoad, paljudes raamatukogudes aga puuduvad tingimused iseseisvaks tööks raamatuga. Mõnede ametiühingute raamatukogude ruumides puudub vajalik kord.

Ametiühingu-organisatsioonid ei osuta vajalikku tähelepanu raamatukogude kaadri valikule ja paigutamisele. Selle tagajärjel on

raamatukogude töötajate hulgas umbes 30% neid, kel puudub keskharidus, ja üle poole neid, kel puudub raamatukogutööks erieettevalmistus. Üksikud käitis- ja kohalikud komiteed kasutavad raamatukogude töötajaid kõrvalisteks ülesanneteks.

Tõsised puudused ametiühingute raamatukogude töös tulenevad nende ebarahuldavast juhtimisest rea ametiühingute kesk-, vabariiklike, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalike komiteede poolt.

ÜAÜKN-i Sekretariaat määrab:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid kõrvaldama mainitud puudused ja parandama raamatukogude juhtimist.

Raamatukogud peavad:

töölisi ja teenistujaid rohkem abistama marksismi-leninismi, V. I. Lenini ja J. V. Stalini elu ja tegevuse tundmaõppimisel, laialdaselt propageerima kirjandust, mis selgitab kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse poliitikat ja näitab nõukogude rahva ning kogu maailma demokraatlike jõudude võitlust kindla rahu eest kogu maailmas;

laialdasemalt arendama tootmistehniliste teadmiste, eesrindlikke töömeetodeid käsitlevate raamatute, teadus- ja tootmisala töötajate loomingulise koostöö, tööliste ja teenistujate sotsialistliku võistluse propageerimist;

tugevdama tööd lugejatele loodusteadusliku kirjanduse tutvustamisel, laialdaselt populariseerima raamatuid mitšuurinliku bioloogiateaduse alalt, mis aitavad kaasa töötajate materialistliku maailmavaate kujundamisele;

tutvustama töölisi ja teenistujaid nõukogude ilukirjanduse teostega nõukogude inimese sangarlikust tööst, tema võitlusest maailma rahu ja demokraatia jõudude võidu eest;

kirjanduse laialdasema propaganda eesmärgil süstemaatiliselt korraldama teaduslike ja ilukirjanduslike teoste arutelusid lugejate konverentsidel ja kirjandusõhtutel, koostama raamatute soovitusnimekirju ja bibliograafilisi ülevaateid, kasutama kõiki mitmekesiseid näitliku agitatsiooni vorme;

2. Kohustada raamatukogude töötajaid osutama ametiühingu aktiivile abi marksismi-leninismi, ametiühinguliikumise ajaloo ja ametiühingutöö praktika iseseisval tundmaõppimisel, organiseerima raamatute ja ajalehtede-ajakirjade materjalide näitusi ametiühingutöö küsimustes, korraldama ametiühingu-aktiivile raamatute bibliograafilisi ülevaateid.

3. Teha ametiühingu-organisatsioonidele ja raamatukogude töötajaile ettepanek süstemaatiliselt töötada uute lugejate juurdetõmbamise alal, taotledes, et kõik töölised, teenistujad ja insener-tehnilised töötajad oleksid raamatukogude lugejad; parandada lugejate teenindamist, õppida tundma nende huvisid, arvestama vanust ja elukutselisi erinevusi; aidata lugejaid raamatute valikul, korraldada loenguid ja vestlusi selle kohta, kuidas iseseisvalt töötada raamatuga.

4. Soovitada ametiühingute kesk-, krai- ja oblastikomiteedele parandada tööd ametiühingute rändraamatukogude fondide alal, laiendada rändraamatukogude võrku ettevõtetes ja ühiselamutes.

5. Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele parandada tööd raamatuga tööliste ja teenistujate laste keskel, laiendada lasteraamatukogude võrku, samuti ka lasteosakondade ja lasteraamaturiiulite võrku täiskasvanute raamatukogudes. Tihedamini korraldada lastele kirjandushommikuid, kohtumisi kirjanikega ja vestlusi raamatutest. Sisse seada tihe side raamatukogude ja koolide vahel, koostada raamatute soovitusnimekirjad kooliprogrammide järgi, organiseerida lastevanematega vestlusi laste lugemise küsimustes.

6. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid sisse seadma range kontrolli vananenud raamatute õigeaegse ja täieliku kõrvaldamise üle raamatukogudest üleliidulise raamatupalati poolt väljaantavate nimekirjade järgi ja kindlustama 1952. aastal kõigis ametiühingute raamatukogudes tähestikulise kataloogi sisseseadmise.

7. Märkides, et bibkollektorid ei rahulda ametiühingute raamatukogude nõudmisi uudiskirjanduse järele, peab ÜAÜKN-i Sekretariaat vajalikuks, et NSVL Ministrite Nõukogu juures asuv Polügraafiatööstuse, Kirjastuste ja Raamatukaubanduse Peavalitsus parandaks ametiühingute raamatukogude komplekteerimist ja teostaks nende varustamist raamatutega võrdselt riiklike massiliste raamatukogudega.

Teha ÜAÜKN-i massilise kultuuritöö osakonnale ülesandeks koos Polügraafiatööstuse, Kirjastuste ja Raamatukaubanduse Peavalitsuse ning ametiühingute nõukogudega viia käesoleva aasta neljandas kvartalis läbi ametiühingute raamatukogude komplekteerimise seisukorra kontrollimine bibkollektorite kaudu.

Paluda Polügraafiatööstuse, Kirjastuste ja Raamatukaubanduse Peavalitsust välja anda ametiühingute raamatukogude jaoks vajalikke informatsioonilisi nimekirju ilmuva uudiskirjanduse kohta.

8. Teha ettepanek ametiühingute kesk-, vabariiklikele, oblasti-, krai-, käitis- ja kohalikele komiteedele:

parandada raamatukogude kaadri valikut ja kasvatamist;

osutada raamatukogude töötajaile igakülgset abi eriharidusse saamisel nende laialdase kaasatõmbamise teel mittestatsionaarsele õppimisele raamatukogunduse tehnikumides ja kõrgemates õppeasutustes.

1952.—1953. aastate jooksul välja õpetada ühekuulistel ja kolmekuulistel kursustel kõik need, kel puudub eriharidus, ja samuti need, kes pole lõpetanud vastavaid kursusi.

9. Kohustada ametiühingu-organisatsioone taotlema raamatukogude tööks normaalseid tingimusi, korralikke ruume, vastavat sisseseadet ja mööblit.

Lugeda vajalikuks organiseerida iga ametiühingu raamatukogu juurde lugemissaal.

10. Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele ja raamatukogude töötajaile laialdaselt kaasa tõmmata lugejate aktiivi raamatute propageerimise tööle, uute lugejate juurdetõmbamisele, teatmelise bibliograafia töö ja massiürituste organiseerimisele. Tõsta raamatukogude nõukogude osa ametiühingute raamatukogude tegevuse juhtimises, viia läbi raamatukogude nõukogude valimised... kõigis raamatukogudes.

11. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai- ja oblastikomiteesid ja ametiühingute nõukogusid osutama raamatukogudele pidevat praktilist abi nende tegevuse parandamisel, laialdaselt levitama paremate raamatukogude töökogemusi.

RAAMATUTE KASUTAMISE EESKIRJAD AMETIÜHINGUTE RAAMATUKOGUDES

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 7. mail 1947

1. Ametiühingute raamatukogude lugejaiks võivad olla kõik kodanikud.

Märkus. Ettevõtte või asutuse territooriumil asuvate ametiühingute raamatukogude lugejateks võivad olla ainult antud ettevõtte või asutuse töölised ja teenistujad.

2. Raamatute laenutamisel nõutakse linnades ja töölisasulates antud elukohta alaliseks elamiseks sissekirjutamise märkusega passi esitamist. Maakohtades võib raamatute laenutamisel esitada passi asemel ka mõne teise isikuttõendava dokumendi.

3. Ettevõtetes ja asutustes töötavad kuni 16. aasta vanused alaealised registreeritakse raamatukogudesse isikuttõendava dokumendi esitamisel.

4. Vabriku-, tehase-, tööstus- ja raudteekoolide õpilased peavad raamatukogusse registreerimise juures esitama direktori või õppeosakonna käenduse.

5. Laste registreerimisel raamatukogu lugejateks nõutakse lapsevanemate käendust, mis on kinnitatud linnas majavalitseja poolt, maakohtades aga külanõukogu poolt.

6. Kodanikud, kes ei tööta ettevõttes, kellele kuulub raamatukogu, tasuvad registreerimise juures 30 rubla suuruse kautsjoni.

Juhul, kui ei soovita enam raamatuid laenutada, tagastab raamatukogu lugejale kautsjoni.

7. Lugemissaalis antakse lugejale raamatuid ja ajakirju isikuttõendava dokumendi esitamisel.

8. Lugeja on kohustatud aadressi või nime muutmise korral teatama sellest raamatukogule kümne päeva jooksul ja esitama vastavad dokumendid.

9. Lugejale ei anta kojuviimiseks üle kolme raamatu: üks ilukirjanduslik, kaks teaduslikku raamatut, brošüürid välja arvatud.

Raamatud antakse välja tähtajaga kuni 10 päeva.

Raamatu kasutamise tähtaega võib raamatukogu pikendada juhul, kui sellele raamatule pole nõudmisi teiste lugejate poolt.

Märkus. Üksikutel juhtudel antakse raamatukoguhoidjale õigus lühendada raamatute kasutamise aega.

10. Teatmikke, sõnaraamatuid, entsüklopeediaid ja haruldasi väljaandeid kojuviimiseks välja ei anta, neid võib kasutada ainult lugemissaalis või raamatukogus.

11. Lugejale välja antud raamatud registreeritakse lugejakaardile; lugeja kirjutab alla iga raamatu saamisel. Raamatu tagastamisel kriipsutatakse lugeja allkiri maha või kustutatakse stambiga raamatukogu juhataja poolt lugeja juuresolekul.

Märkus. Lugejaile ei lubata raamatukogust võetud raamatuid ja ajakirju edasi anda teistele isikutele.

12. Lugeja on kohustatud raamatukogu raamatuid korralikult ja hoolikalt hoidma, mitte tegema neile märkusi, allakriipsutusi, hoidma neid tervena ja kaitsma varguse eest ning õigeaegselt tagastama raamatukogusse.

Märkus. Raamatukogust raamatute saamisel soovitatakse lugejal need läbi vaadata ja puuduste avastamisel — väljarebitud lehed, märkused jms. — teatada raamatukogu juhatajale.

13. Kui lugeja ei ole raamatuid määratud ajaks tagastanud, saadetakse temale selle kohta meeldetuletus. Kui lugeja ka pärast seda raamatuid ei tagasta, saadetakse tema juurde raamatukogu aktivist või töötaja, raamatute tagasisaamisega seotud kulud aga tasub lugeja 3 rubla suuruses summas. Raha kättesaamise kohta antakse lugejale kviitung.

14. Raamatute kinnipidamise eest ilma mõjuvate põhjusteta võetakse 25 kopikat trahvi päevas iga raamatu eest.

15. Raamatu kaotamise või rikkumise puhul on lugeja kohustatud raamatukogusse tagastama samasuguse raamatu või asendama selle teise raamatuga, mis on raamatukoguhoidja poolt tunnistatud samaväärtuslikuks, või tasuma raamatu kümnekordse väärtuse.

Raamatu tagastamisest või tema hinna tasumisest keeldumisel nõuab raamatukogu lugejalt sisse raamatu hinna VNFSV Rahvakomissaride Nõukogu määruse kohaselt väljaantava täitelehe järgi (LMKK 1945, nr. 1, art. 1).

16. Raamatukogust raamatute varguses või raamatukogu raamatute teadlikus rikkumises süüdiolevad isikud võetakse vastutusele VNFSV Kriminaalkoodeksi §§ 79 ja 162[1] ning vastavate liiduvabariikide kriminaalkoodeksite paragrahvide järgi. Üheaegselt esitatakse lugejale hagi raamatukogule tekitatud materiaalse kahju tasumiseks.

17. Raamatukogu kasutamise eeskirju rikkuvatele lugejatele lõpetatakse raamatute väljaandmine, millest teatatakse lugeja töökoha administratsioonile ja ühiskondlikule organisatsioonile.

18. Raamatukogu on kohustatud abistama lugejat vajalike raamatute valimisel, raamatukogu kataloogide, soovitusnimekirjade ja teiste bibliograafiliste materjalide otsimisel, samuti ka raamatunäituste organiseerimise kaudu; informeerima lugejaid saabunud uudiskirjandusest; organiseerima teatmelise bibliograafia alast tööd.

19. Raamatukogus peab olema lugejate kaebuste ja ettepanekute raamat. Tehtud kaebused ja ettepanekud peab raamatukogu juhataja läbi vaatama ja lahendama kahe päeva jooksul.

20. Eeskirjad peavad olema nähtavale kohale välja pandud. Raamatukogu lugejaks registreerimisel tuleb lugejaid tutvustada eeskirjadega, mille kohta nad annavad allkirja lugejakaardile.

AMETIÜHINGU STATSIONAARSE RAAMATUKOGU PÕHIMÄÄRUSEST

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 26. augustil 1937

Raamatukogu ülesanded

1. Raamatukogu põhiülesandeiks on:

a) lugejate igakülgne abistamine bolševismi omandamisel, propageerides raamatute kaudu Marxi-Engelsi-Lenini-Stalini õpetust, töörahva vabastusvõitluse ajalugu, sotsialismi ajaloolist võitlust, suure Stalinliku Konstitutsiooni ideid ja põhimõtteid ning Nõukogude Liidu ja kogu maailma töötajate võitlust imperialismi vastu, rahu ja sotsialismi eest;

b) lugejate abistamine teadmiste omandamisel teaduse, tehnika, kirjanduse ja kunsti mitmesugustel aladel, oma tootmisala tehnika ja stahaanovlike töömeetodite omandamisel.

2. Vastavalt sellele raamatukogu:

a) värbab raamatukoguhoidjate ja vabatahtliku aktiivi kaudu ametiühingu liikmeid ja nende perekondi raamatukogu lugejaskonda, taotledes seda, et kõik kirjaoskajad töölised, teenistujad, insener-tehnilised töötajad ja nende perekonna-

[1] Praegu kohaldatakse NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 4. juuni 1947. a. seadlust.

liikmed kuuluksid lugejate hulka, ning lubab oma raamatuid kasutada ka kõigil teistel töötajatel;

b) lugejate nõudmiste põhjalikumaks ja kiiremaks rahuldamiseks täiendab süstemaatiliselt oma raamatufondi Marxi, Engelsi, Lenini ja Stalini teostega, poliitilise, sotsiaal-majandusliku, ajaloolise, ilu-, tehnilise ja populaarteadusliku kirjandusega, hoiab eeskujulikus korras raamatukogu raamatufondi, koostab katalooge, teeb tööd kirjanduse soovitamise, bibliograafia ja informatsiooni andmise alal, kasutab teiste raamatukogude raamatuid, organiseerides raamatukogudevahelist aboneerimist;

c) abistab lugejaid raamatute valikul, süstemaatilise lugemise ja enesearendamise organiseerimisel, vilumuse omandamisel iseseisvaks tööks raamatu ja ajalehega ning kataloogide, teatmike, sõnastike jne. kasutamisoskuse omandamisel;

d) korraldab raamatukogu ja raamatute propageerimise vestlusi, õhtuid, bibliograafilisi ülevaateid ja loenguid raamatute kohta, kirjandusõhtuid, raamatunäitusi ja muud koostööd lugejatega.

Raamatukoguhoidjate palkamise kord

3. Ettevõttes, asutuses või klubis võib organiseerida statsionaarse raamatukogu, mille kinnitab ametiühingu oblastikomitee või keskkomitee järgnevatel tingimustel:

a) kui raamatukogu avamise hetkel on olemas vähemalt 1000 raamatut ja assigneeringud raamatukogu edasiseks süstemaatiliseks täiendamiseks;

b) kui saadakse vastavad ruumid, mis tagavad raamatufondi säilitamist ja laenutamistööd ning on varustatud vajaliku inventariga (riiulid, vitriinid, lauad, tooid).

4. Statsionaarseis raamatukogudes peab tingimata olema lugemislaud.

5. Kõik avatavad statsionaarsed raamatukogud kuuluvad kohustuslikule registreerimisele rahvaharidusorganeis.

6. Töötajate ja nende perekonnaliikmete paremaks teenindamiseks organiseerib raamatukogu käitis- või kohaliku komitee otsusel oma osakondi ja rändraamatukogusid punanurkades, korteriühingute majades, töölisasulais jne.

7. Laste teenindamiseks peab raamatukogus olema lastekirjanduse osakond. Kui puuduvad tingimused lasteosakonna organiseerimiseks, peab raamatukogus olema lasteraamatute riiul ning tuleb määrata kindlad päevad ja tunnid tööks lastega.

8. Ettevõtetes, kus on palju eri rahvustest töölisi, peab raamatukogus olema vastavat kirjandust nende rahvuste keeles.

Raamatukoguhoidjate palkamise kord

12. ... Kuni 2000 lugejaga raamatukogude juhatajad määratakse ja vallandatakse ametiühingu oblastikomitee otsusel (selle puudumisel käitiskomitee pleenumi otsusel), 2000 ja rohkem lugejaga raamatukogude juhatajad aga ametiühingute keskkomitee presiidiumi otsusel. Kõik teised raamatukoguhoidjad määrab ja vallandab käitis- või kohaliku komitee pleenum raamatukogu juhataja ettepanekul.

Lugejate nõukogu ja raamatukogu aktiiv

13. Kogu oma töös toetub raamatukogu laialdasele vabatahtlikule aktiivile lugejate eneste hulgast, värvates neid raamatute lugemise ja raamatukogu kasutamise agitaatoreiks ning raamatukoguhoidjate abideks (laenutamisel, raamatute korrastamisel, kataloogide koostamisel jne.), rändraamatukogude juhatajaiks, raamatute kättekandjaiks, ettelugejaiks, korrapidajaiks lugemistubadesse, retsensentideks ja konsultantideks enesearendamise alal.

14. Raamatukogu abistamiseks kogu selle töö ulatuses kui ka ühiskondliku kontrolli teostamiseks tema tegevuse üle organiseeritakse lugejate nõukogu, kuhu raamatukogu lugejate koosolekul valitakse üheks aastaks 5 kuni 11 liiget. Nõu-

kogu tööd juhib tema poolt valitud esimees, kelle kinnitab kohale käitis- või kohalik komitee. Lahkarvamuste korral raamatukogu juhataja ja nõukogu vahel esitatakse vaieldavad küsimused läbivaatamiseks käitis- või kohalikule komiteele.

Raamatukogu eelarve

15. Raamatukogu on selle ametiühingu-organi eelarvel, kelle juhtimisele ta kuulub, ja tal peab olema oma kindel aastaeelarve.

16. Raamatukogu kulude aastaeelarve peab sisaldama assigneeringuid:

a) kirjanduse soetamiseks;
b) raamatute korrastamiseks ja köitmiseks;
c) ajalehtede ja ajakirjade tellimiseks;
d) raamatukoguhoidjate palkadeks;
e) raamatukogu raamatute kordaseadmiseks, kataloogide koostamiseks, raamatukogu tehnilisté esemete hankimiseks;
f) konsultatsiooniks enesearendamise alal.

17. Kulud raamatukogude tööks masside hulgas, raamatukoguhoidjate ettevalmistamiseks ja täiendamiseks peavad olema eraldi ette nähtud nende ametiühingute eelarve vastavais kululiikides, kelle juhtimisele raamatukogu kuulub.

Raamatukogu juhtimine

18. Käitis- või kohalik komitee juhib pidevalt raamatukogu ideelis-poliitilist tööd sisuliselt ja vastutab kogu tema tegevuse eest:

a) kinnitab raamatukogu tööplaani ja kontrollib selle täitmist;
b) kontrollib raamatukogu komplekteerimist kirjandusega;
c) arutab vähemalt kaks korda aastas raamatukogu tegevuse aruandeid;
d) kinnitab raamatukogu eelarve;
e) määrab kohale ja vallandab raamatukogutöötajaid.

Käitis- või kohaliku komitee revisjonikomisjon kontrollib üks kord aastas raamatukogu raamatuid ja finantsaruannet.

Märkus. Neil juhtudel, kus raamatukogu asub ametiühingu oblastikomitee või keskkomitee juhtimise all oleva kultuurihoone juures, juhib kogu raamatukogu tööd kultuurihoone juhatus või juhataja.

19. Raamatukogu juhataja:

a) vastutab kogu raamatukogu töö eest tervikuna ja raamatufondi säilitamise eest;
b) koostab raamatukogu tööplaani ja aruanded tema tegevuse kohta;
c) juhib raamatukoguhoidjate ja raamatukogu aktiivi tööd;
d) on kinnitatud eelarve piires raamatukogu krediitide käsutajaks ning ilma tema teadmata ei tohi kulutada raamatukogu summasid;
e) valib välja ja esitab käitiskomiteele kinnitamiseks ametissevõetavate ja vallandatavate raamatukoguhoidjate kandidatuurid;
f) annab töötajatele ja lugejatele süstemaatiliselt aru raamatukogu tööst.

20. Raamatukogul on oma stamp.

AMETIÜHINGUTE TÖÖ TUGEVDAMISEST ABI OSUTAMISEL TÖÖLISTELE JA TEENISTUJATELE LASTE KASVATAMISEL

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 8. jaanuarist 1952

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus lõid meie maal kõik tingimused selleks, et lapsed võiksid igakülgselt areneda, selleks, et nõukogude rahva kasvav põlvkond kasvaks kommunismi vaimus, kasvaks harituks, kultuurseks, terveks ja füüsiliselt karastatuks.

Ametiühingu-organisatsioonid osutavad abi koolile, töölistele ja teenistujatele laste kasvatamisel. Paljud ametiühingud on loonud sideme koolidega, on tõmmanud tööks kaasa vanemate ja õpetajate laia aktiivi. Lastele korraldatakse lastehommikuid, kontserte, etendusi, kinoseansse, kirjandusõhtuid ja lugejate konverentse. Talvisel koolivaheajal korraldatakse laialdaselt nääripuid, kevadisel koolivaheajal — «Laste raamatunädal». 1951. aastal korraldati üle 590 tuhande seesuguse ürituse, milledest võttis osa üle 81 miljoni kooliõpilase. 1462 kultuuripalee, -hoone ja klubi juures on moodustatud lastesektorid või laste tehnilised jaamad. Kuni 400 tuhat last tegeleb mitmesugustes kunstilise isetegevuse, tehnilistes ja teistes ringides. On avatud üle 1000 lasteraamatukogu ja lasteosakonna ametiühingute raamatukogude juures. On organiseeritud 114 spetsiaalset lastespordikooli. Aastast aastasse kasvab pioneerilaagritesse saadetavate laste arv. Osutatakse tunduvat materiaalset abi lastevanematele.

On kasvanud assigneeringud kooliväliseks tööks laste hulgas. 1952. aastal eraldati riikliku sotsiaalkindlustuse ja ametiühingu eelarve järgi neiks eesmärkideks 151,7 miljonit rubla.

Tööliste ja teenistujate laste suviseks puhkuseks 1952. aastal assigneeriti riikliku sotsiaalkindlustuse ja ametiühingu eelarve järgi 764,2 miljonit rubla.

Kuid rida ametiühingu-organisatsioone ei kasuta täiel määral olemasolevaid võimalusi veelgi aktiivsema abi osutamiseks töölistele ja teenistujatele laste kasvatamisel, ei organiseeri oma kultuuriasutustes, töölisasulates ja ühiselamuis süstemaatilist tööd laste hulgas, lähevad mööda laste järelevalveta jätmise faktidest, sageli suhtuvad ükskõikselt koolide vajadustesse ja kooliõpilaste kultuurse puhkeaja veetmise organiseerimisse.

Reas klubides ei vasta töö lastega sageli laste vanuse iseärasustele ja nõudmistele, esineb fakte, kus täiskasvanute kasvatustöö vorme kantakse mehaaniliselt üle laste kollektiividesse, lastele korraldatakse raskeid ja pikki loenguid ning ettekandeid. Ikka veel pole küllaldane isetegevusringidesse värvatud laste arv. Vähe organiseeritakse tehnikaalaseid ja noorte naturalistide ringe.

Ametiühingute vabatahtlikud spordiühingud ei teosta süstemaatilist massilist kehakultuuritööd laste ja noorte hulgas. Laste kehakultuurikollektiivid haaravad ainult noorte sportlaste piiratud ringi.

Rida ametiühingu-organisatsioone osutab vähe tähelepanu vanemateta laste ja noorte, samuti vallasemade ja paljulapseliste perekondade laste elu korraldamisele.

Selliseid puudusi esineb paljudes põllutöömasinate tööstuse, elektritööstuse, kommunaal-elamuehituse, raskemasinatööstuse, kommunaalmajanduse, toiduainetetööstuse ja teiste ettevõtete ametiühingu-organisatsioonides.

Ametiühingu-organisatsioonid mõjutavad ebarahuldavalt oma lapsi halvasti kasvatavaid vanemaid.

Nõrgalt on arenenud ettevõtete ja asutuste šeflus koolide ja lastekodude üle.

Vabariikide alg- ja keskkoolide töötajate ametiühingute keskkomiteed võitlevad nõrgalt üldise koolikohustuse seaduse täitmise eest, ei taotle järjekindlalt kooli ja lastevanemate vahelist pidevat sidet ja pedagoogilise propaganda arendamist elanikkonna hulgas.

VNFSV alg- ja keskkoolide töötajate ametiühingu keskkomitee teeb ebarahuldavalt tööd kooliõpetajate ja lastekodude kasvatajate poliitilise taseme ja töö kvalifikatsiooni tõstmise alal.

Ametiühingute poolt töölistele ja teenistujatele laste kasvatamisel antava abi suurendamise eesmärgil ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingu-organisatsioone tugevdama töölistele ja teenistujatele laste kasvatamisel antavat abi, osutama rohkem hoolitsust vallasemade, sõjas langenute, Isamaasõja invaliidide ja paljulapseliste perekondade laste eest; laialdaselt arendama koolivälist tööd kultuuriasutustes, töölisasulates ja ühiselamuis ning teostama seda laste vanust arvestades. See töö peab olema allutatud lastes kommunistliku maailmavaate kujundamise ülesannetele.

2. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid:

a) kultuurihoonetes ja -paleedes, samuti ka suurtes klubides eraldama lastesektorite või noorte tehnikute jaamade töö organiseerimiseks ruume, sisustama need vajalike abinõudega ja inventariga;

b) koos ettevõtete juhatajatega organiseerima töölisasulates lastemängudeks väljakuid, ametiühingute parkides ja aedades laste linnakesi, taotlema tööliste ühiselamute juures ruumide eraldamist tööks lastega ja neis õpilastele tingimuste loomist õppeainete ettevalmistamiseks;

c) regulaarselt korraldama lastele lastehommikuid ja õhtuid, kohtumisi meie kodumaa väljapaistvate inimestega, kinofestivale, ekskursioone muuseumidesse ja näitustele, kollektiivseid etenduste külastusi, lugejate konverentse laste-, klassikalise ja nõukogude kirjanduse alal, loengute tsükleid teaduse ja tehnika, kirjanduse ja kunsti küsimustes.

Laialdaselt organiseerida kõigis klubides, kultuurihoonetes ja -paleedes lastele koori-, muusika-, näite- ja tantsuringe, kujutava

kunsti, kunstilise väljaõmblemise, käsitöö-, noorte naturalistide ja koduloorinqe.

Laste massilise tehnikaalase loomingu arendamise eesmärgil organiseerida enam tehnikaalaseid ringe, aga seal, kus see on võimalik, luua töökojad;

d) laiaulatuslikult arendama ametiühingute raamatukogudes tööd lastega, abistama neid raamatute valikul vastavalt koolide õppeprogrammile, õpetama lapsi süstemaatiliselt lugema;

e) korraldama klubides, kultuurihoonetes, -paleedes, punanurkades, raamatukogudes, tsehhides ja ühiselamutes regulaarselt loenguid ja ettekandeid lastekasvatamisest, samuti arutama neid küsimusi tööliste ja teenistujate üldkoosolekul.

Kasutada lastevanemate ja hooldajate suhtes, kes oma lapsi halvasti kasvatavad, ühiskondlikku mõjutamist.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad kogu lastekasvatusalast tööd läbi viima tihedas kontaktis koolide pedagoogidega, komsomoli-organisatsioonidega ja lastevanematega.

3. Kohustada ametiühingu-organisatsioone ja vabatahtlike spordiühingute kesknõukogusid organiseerima staadionide ja spordibaaside juures lastele ja noorukitele sektsioone suve- ja talispordi aladel ning kunstilise võimlemise, akrobaatika ja male-kabe ringisid klubide, kultuurihoonete ja -paleede lastesektorite juurde;

kaasa tõmbama töö juhtimisele nendes sektsioonides ja ringides kvalifitseeritud treenereid-pedagooge, meistersportlasi ja paremaid ühiskondlikke kehakultuuri-instruktoreid; kindlustama kehakultuuri ja sporditöö organisaatorite-aktivistide ja lastemeeskondade kaptenite ettevalmistamist; korraldama lastele staadionidel ja klubides vestlusi ja meistersportlaste näitlikke esinemisi; regulaarselt korraldama laste ja noorte meeskondade osavõtul spordivõistlusi mitmesugustel spordialadel; lubama kooliõpilastel pedagoogide järelevalve all päevasel ajal tasuta kasutada staadione, liuvälju, basseine, suusajaamu ja teisi ametiühingute spordiehitusi.

Organiseerida 1952. aastal täiendavalt 21 laste spordikooli 2000 lapsele (vastavalt lisale[1]).

Kogu kehakultuuri- ja sporditööd kooliõpilaste hulgas koolis läbi viia õppeülesannetest vabal ajal.

4. Kohustada ametiühingu-organisatsioone organiseerima 1952. aastal 2 750 000 lapsele puhkuse pioneerilaagrites, neist: üldtüüpi pioneerilaagrites — 2 100 000 lapsele, sanatoorset tüüpi — 550 000 lapsele ja terviseparanduslaagrites 8.—9. klassi õpilastele — 100 000 lapsele.

5. Ametiühingu-organisatsioonid on kohustatud tugevdama rahvaharidusorganitele antavat abi koolide ja lastekodude töö kindlustamisel. Neil eesmärkidel on ametiühingute keskkomiteed ja nõukogud kohustatud laialt arendama ettevõtete ja asutuste kollektiivide šeflust koolide ja lastekodude üle.

---

[1] Lisa saadetakse ainult asjast huvitatud organisatsioonidele.

Šeflust teostavad organisatsioonid peavad osutama koolidele pidevalt abi laste üldise kohusliku õpetamise teostamisel, distsipliini tugevdamisel õpilaste hulgas, laste vaba aja organiseerimisel; pedagoogilise propaganda laialdasel arendamisel elanikkonna hulgas, lastekodudes õppe-kasvatusliku töö parandamisel; abistama lastekodudes töökodade ja põllumajanduslike õppejaoskondade loomisel, kasvandike hulgas massilise kultuuritöö organiseerimisel; teostama ühiskondlikku kontrolli nende elu korraldamise üle, osutama aktiivset abi lastekodust lahkuvate noorukite töölesuunamisel.

6. Kohustada ametiühingu-organisatsioone koos rahvaharidusorganite ja komsomoli-organisatsioonidega kuu aja jooksul välja selgitama kõik lapsed ja alaealised, kes on katkestanud õppimise koolis, ja võtma tarvitusele vajalikud abinõud nende õppimisele või tööle suunamiseks.

Saavutada kõigi vanemateta laste ja alaealiste suunamist lasteaedadesse, internaatidesse, tööstus-, raudtee- ja vabriku-tehasekoolidesse, samuti ka ettevõtetesse individuaalbrigaadilise õpetamise sihil; osutada abi rahvaharidus- ja tervishoiu-organitele orbude töötajate perekondadesse kasvatamisele suunamisel. Organiseerida süstemaatilist järelevalvet nende laste elu-, õppimis- ja kasvatustingimuste üle, andes vajalikku abi.

7. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid koos ministeeriumide ja keskasutustega kontrollima kuni 1952. aasta 1. märtsini ettevõtete juurde organiseeritud lasteaedades laste elu- ja kasvatustingimusi ja tarvitusele võtma abinõud esinevate puuduste kõrvaldamiseks ja laste elutingimuste ning nende kasvatustöö parandamiseks.

8. Laia ametiühingu aktiivi kaasatõmbamise eesmärgil tööle laste kasvatamise alal kohustada ametiühingute keskkomiteesid moodustama käitis- ja kohalike komiteede juurde komisjonid kasvatustöö tegemiseks laste ja alaealiste hulgas, tõmmates neist komisjonidest aktiivseks osavõtuks kaasa naistöölisi ja -teenistujaid, koolide pedagooge, komsomolitöötajaid ja teisi ametiühingu aktiviste. Korraldada 1952. aastal tööst vabal ajal nende komisjonide liikmeile seminare lastega tehtava töö organiseerimise küsimustes, samuti ka kursusi ametiühingute kultuuriasutuste töötajatele, kes tegelevad lastega.

9. Teha ettepanek alg- ja keskkoolide töötajate ametiühingute kesk-, krai-, oblasti-, rajooni- ja kohalikele komiteedele teostada pidevat kontrolli laste üldise kohustusliku õpetamise üle, laialdaselt levitada koolide, lastekodude, õpetajate ja kasvatajate paremaid töökogemusi.

Tugevdada koolide, lastekodude ja internaatide pedagoogide hulgas poliit-kasvatuslikku ja massilist kultuuritööd, taotledes nende töö kvaliteedi parandamist lastekasvatuse alal.

Viia 1952. aasta veebruaris-märtsis läbi õpetajate ja šeflusorganisatsioonide nõupidamised koolide ja perekondade poolt laste hulgas tehtava kasvatustöö edasise parandamise küsimustes.

10. Kohustada ajalehe «Trud», ajakirjade «V pomoštš profsojuznomu aktivu», «Professionalnõje sojuzõ» ja «Klub» toimetuste kolleegiume süstemaatiliselt valgustama küsimusi, mis on seotud laste ja alaealiste kommunistliku kasvatamisega, ametiühingu-organisatsioonide kultuuriasutuste töökogemustega töölistele ning teenistujatele laste kasvatamises abi osutamisel.

AMETIÜHINGU KÄITIS-, KOHALIKU KOMITEE JUURES ASUVA LASTE JA ALAEALISTE HULGAS TEHTAVA TÖÖ KOMISJONI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusega
8. detsembrist 1954

1. Ametiühingu käitis-, kohaliku komitee juures asuva laste ja alaealiste hulgas tehtava töö komisjon moodustatakse ametiühingu liikmete laialdase aktiivi kaasatõmbamiseks tööliste ja teenistujate abistamisele laste kasvatamisel ning ta tegutseb kuni ametiühingukomitee volituste lõppemiseni.

Vajaduse korral võib laste ja alaealiste hulgas tehtava töö komisjoni moodustada ka tsehhikomiteede juurde.

2. Laste ja alaealiste töö komisjoni koosseis kinnitatakse ametiühingu käitis-, kohaliku komitee poolt ametiühingu liikmete aktiivi naistööliste ja teenistujate, koolide pedagoogide ja komsomoli aktivistide hulgast 5- kuni 21-liikmelises koosseisus (olenevalt ettevõtte või asutuse tööta jate arvust).

3. Laste ja alaealiste hulgas tehtava töö komisjon töötab ametiühingu käitis-, kohaliku komitee juhtimisel ning annab talle regulaarselt aru oma tegevusest. Komisjoni tööplaan kinnitatakse ametiühingu käitis-, kohaliku komitee poolt.

Laste ja alaealiste hulgas tehtava töö komisjoni juhib ametiühingu käitis-, kohaliku komitee liige.

Komisjoni töö sisu

4. Laste ja alaealiste hulgas tehtava töö komisjon:

a) aitab ametiühingu käitis-, kohalikul komiteel abistada töölisi ja teenistujaid laste kasvatamisel, avaldab erilist hoolitsust orbude, sõjas langenute, Isamaasõja invaliidide, vallasemade ja paljulapseliste perekondade laste eest;

b) peab pidevalt sidet koolidega, kus õpivad antud ettevõtte, asutuse tööliste ja teenistujate lapsed; organiseerib laste väljaselgitamist, kes on katkestanud õpingud koolis, osutab aktiivset abi nende suunamisel õppima või tööle, vajaduse korral vastavatesse lasteasutustesse, tööstus- ja vabriku-tehasekoolidesse;

c) loob sidemed koolide pedagoogiliste nõukogudega, koolide juurde moodustatud lastevanemate komiteedega, laste vanemate või hooldajatega, aitab kaasa laste ja alaealiste kasvatamise ja elutarbeliste tingimuste parandamisele, mõjutab ühiskondlikult lastevanemaid, kelle lapsed rikuvad õpilastele kehtestatud käitumisreegleid;

d) taotleb orbudeks jäänud laste paigutamist lastekodudesse või töötajate perekondadesse ja peab edaspidi nende lastega sidet ning jälgib nende kasvatamist;

e) töötab tihedas sidemes klubi, kultuurihoone, -palee lastesektoriga, aitab kaasa laste näiteringide, laulukooride, muusika-, tantsuringide, noorte naturalistide, koduloo-, turismi-, kujutava kunsti, tehnika-, kunstilise tikandi ja käsitööringide organiseerimisele klubides, kultuurihoonetes, -paleedes ja koolides;

aitab ametiühingu kultuuriasutustel organiseerida lastele kooli lektooriume, mitmekülgseid massilisi üritusi: lastehommikuid, kontserte, kinoseansse, kohtamisi meie kodumaa tuntud inimestega, näärikuuski, «lasteraamatu nädalaid», koos kultuuriasutuste töötajatega kindlustab eeskätt nende laste kaasatõmba-

mist koolivälisele tööle, kes vajavad pedagoogilist järelevalvet, seob seda tööd koolide ja komsomoli-organisatsioonidega;

f) taotleb õpilastubade ja mängumurude loomist ühiselamute ja töölisasulate juurde kasvatustöö läbiviimiseks laste hulgas;

g) koos vabatahtliku spordiühingu nõukoguga tõmbab lapsi kaasa süstemaatilisele kehakultuuri ja spordi harrastamisele, organiseerides staadionide ja spordibaaside juurde lastesektsioone ja -võistkondi talve- ja suvespordi aladel ning kunstilise võimlemise ringe; hoolitseb laste jaoks lihtsamate spordiväljakute ja võimlemislinnakeste ehitamise eest;

h) organiseerib pedagoogilist propagandat tööliste ja teenistujate hulgas, viib läbi vestlusi, ettekandeid, loenguid, konsultatsioone laste kasvatamise ja õpetamise küsimustes.

5. Aitab ettevõtte, asutuse kollektiivil organiseerida šeflust kooli üle, suunab šeflusabi laste üldise koolikohustuse täitmisele, polütehnilise õpetamise teostamisele, õpilaste distsipliini tugevdamisele ja laste vaba aja kultuurse veetmise organiseerimisele.

6. Aitab ettevõtte kollektiivil organiseerida šeflust lastekodu üle, parandada kasvandike kasvatustööd, rajada tootmistöökoja ja põllumajandusliku õppe-katseaia lastekodu juurde, hoolitseb lastekodu tingimuste parandamise eest ja selle eest, et lastekodust lahkuvatel noorukitel oleks tööalane kvalifikatsioon.

7. Ametiühingu käitis-, kohaliku komitee juhtimisel organiseerib komisjon koos sotsiaalkindlustus-nõukogu, komsomoli-organisatsiooni, rahvaharidus- ja tervishoiuorganite ja kehakultuuri- ning spordiorganisatsiooniga tööliste ja teenistujate laste puhkust pioneeri- ja terviseparanduslaagrites.

8. Organiseerib suvisel ja talvisel õppevaheajal linna jäävatele kooliõpilastele kultuurset puhkust, korraldab koos kultuuri-asutuste ja komsomoli-organisatsioonidega lastele massilisi meelelahutusi, ekskursioone, väljasõite, kinode ja teatrite ühiskülastusi, võtab koos komsomoli-organisatsioonidega osa linna pioneerilaagrite organiseerimisest rahvahariduse organite poolt.

AMETIÜHINGUTE KINOSEADELDISTE TÖÖ

ELANIKKONNA KINOALASE TEENINDAMISE PARANDAMISEST JA KINODE TULUDE SUURENDAMISEST

ÜAÜKN-i Presiidiumi 1948. a. 23. aprilli määrusest

ÜAÜKN-i Presiidium loeb ametiühingu-organisatsioonide töö tõsiseks puuduseks seda, et nad nõrgalt kasutavad massiliseks kultuuritööks kino, mis on töötajate kommunistliku kasvatamise võimsamaks vahendiks.

ÜAÜKN-i Presiidium m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, basseini-, tee-, käitis- ja kohalikke komiteesid kõrvaldama tõsised puudused elanikkonna kinoalase teenindamise alal, põhiliselt parandama tööd ametiühingute kinode organiseerimise alal, sisse seadma alalise kontrolli nende töö üle, regulaarselt kuulama ametiühingute komiteede istungitel aruandeid kinoseadeldiste töö kohta, taotledes filmide demonstreerimise parandamist, kinoseansside külastuste kasvu ja kinode sissetulekute suurenemist.

... Kehtestada, et ametiühingute keskkomiteed peavad andma uued kinoseadeldised ekspluatatsiooni mitte hiljem kui poolteise kuu jooksul neile kinoseadeldise eraldamise päevast arvates.

3. ...[1]

5. ... Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele ja klubide juhatustele:

a) laialdaselt informeerida elanikkonda ametiühingute kinoseadeldiste piletite hindade alandamisest ja odavate piletite arvu suurendamisest, panna üles kõigis kultuuripaleedes, -hoonetes, klubides ja punanurkades uute hindade tabelid;

b) organiseerida klubiliste kinode piletite eelmüüki vahetult ettevõtetes, tsehhides ja töölisasulates;

c) korraldada töötajate kollektiivseid kinokülastusi; korraldada parimate nõukogude kinofilmide festivale eelnevate loengutega kinofilmide teemadel; organiseerida kinofilmide laialdast reklameerimist;

d) elanikkonna kinoalase teenindamise parandamiseks tõmmata tööle laialdaselt kaasa juhatuste liikmeid ja klubide aktiive, massilise kultuuritöö alaseid käitis-, kohalikke ja tsehhikomisjone, kogu ametiühingu aktiivi;

e) kindlustada sellist filmide valikut ametiühingute kinodes demonstreerimiseks, et vaatajale näidataks paremaid nõukogude ideelisi ja kõrgelt kunstilisi filme;

6. Kohustada ametiühingu-organisatsioone laiendama kultuuriasutustes filmide demonstreerimist, kehtestades järgmise kinoseadeldiste töökorra:

a) klubides, kultuuripaleedes ja -hoonetes, kus on spetsiaalsed kinosaalid, anda tööpäevadel 3 seanssi päevas ja üldistel puhkepäevadel mitte vähem kui 4—5 seanssi;

b) ...[2]

c) maakohtades paiknevates klubides anda tööpäevadel 2 seanssi ja üldpuhke- ning pidupäevadel mitte vähem kui kolm seanssi, kusjuures kinoseadeldiste tööpäevade arv ei tohi olla vähem kui 15 päeva kuus;

d) ränd-kinoseadeldised peavad töötama mitte vähem kui 13 päeva kuus.

Ametiühingute punanurkade kinoseadeldistele määratakse töörežiim kinofikatsiooni-organite poolt koos ametiühingu-organisatsioonidega olenevalt kohalikest tingimustest.

Keelata ametiühingu-organisatsioonidele ja klubide, kultuuripaleede ning kultuurihoonete juhatustele anda ruume ükskõik milliseks otstarbeks kinoseanssidele määratud päevadel, samuti ka kinoseansside äramuutmist.

7. Suurendada kogu ametiühingute kinovõrgu vaatesaalide koormatust mitte vähem kui 12 protsenti.

---

[1] Käesoleval ajal rakendatakse ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1954. a. 24. mai määrust «Kinoteatrite piletite hindade alandamisest ja küla-kinoseadeldiste maksu määrade vähendamisest». Vt. käesolev väljaanne lk. 404.

[2] Vt. ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1954. a. 13. jaanuari määrus «Klubide kinoseadeldiste tööreżiimist», lk. 403.

Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonidele kindlustada kinoseansside külastuse järsku suurenemist, saavutades saalide täiskoormatuse.

8. Kohustada ametiühingute vabariiklikke, krai-, oblasti-, basseini-, tee-, käitis- ja kohalikke komiteesid, kes omavad kinoseadeldisi, kinnitama iga kinoseadeldise igakuulised finants-ekspluatatsioonilised tööplaanid.

10. Keelata ametiühingu-organisatsioonidele kinofilmide tasuta demonstreerimine ja igasuguste alaliste ning ühekordsete lubade väljaandmine kinoseansside tasuta külastamiseks ametiühingute kinodes, samuti ka ÜAÜKN-i ja ametiühingute keskkomiteede puhkekodudes ning sanatooriumides.

11. Kohustada ametiühingu-organisatsioone alates 1. aprillist 1953. a. tasuma maksu kinoseadeldise brutotulust 55 protsendi ulatuses.

... Ametiühingute töötavate kinoseadeldiste töö lõpetamine toimub ainult ÜAÜKN-i massilise kultuuritöö osakonna loal.

16. ...

Kooskõlas NSV Liidu Kinematograafia Ministeeriumi juhistega teha ettepanek ametiühingute nõukogudele eraldada oma esindajad komisjonidesse ametiühingute kinoseadeldiste järkude kindlaksmääramiseks.

17. Võtta teadmiseks NSV Liidu kinematograafia ministri avaldus selle kohta, et:

b) ametiühingute kinoseadeldisi hakataks varustama NSV Liidu Kinematograafia Ministeeriumi poolt väljaantavate plakatitega, fotomaterjaliga ja teiste reklaammaterjalidega võrdselt riiklike kinoteatritega.

Klubide kinoseadeldiste tööreŽiimist

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 13. jaanuarist 1954

Ametiühingute klubides, kultuuripaleedes ja -hoonetes paremate tingimuste loomise eesmärgil massilise kultuuritöö läbiviimiseks ja noorsoo keskel kasvatustöö tugevdamiseks ÜAÜKN-i Sekretariaat määrab:

1. Vähendada päevade arvu klubide kinoseadeldistele kinofilmide lahtiseks näitamiseks ja varem vastuvõetud ÜAÜKN-i otsuste muutmiseks kehtestada alates 1954. a. 1. jaanuarist järgmine kinofilmide näitamise kord klubides, kultuuripaleedes ja -hoonetes, mis asuvad linnades ja rajooniasulates ning ei oma spetsiaalseid kinosaale:

a) 250-nes suuremas klubis, kultuurihoones ja kultuuripalees, kus kinofilme demonstreeritakse neli korda päevas, vähendada kuus kinofilmide lahtise näitamise päevi 25-lt 20-le;

b) ülejäänud klubides, kultuuripaleedes ja kultuurihoonetes, kus kinofilme demonstreeritakse keskmiselt kolm korda päevas, vähendada kuus kinofilmide lahtise näitamise päevi 20-lt 18-le.

4. Teha ettepanek ametiühingute nõukogudele koos NSV Liidu Kultuuriministeeriumi kohapealsete organitega sisse seada kontroll käesoleva määrusega kehtestatud tööreŽiimist kinnipidamise üle klubide kinoseadeldiste poolt.

KINOTEATRITE PILETITE HINDADE ALANDAMISEST JA KÜLA-KINOSEADELDISTE MAKSUMÄÄRADE VÄHENDAMISEST

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Sekretariaadi määrus nr. 324, 24. maist 1954

Alandada piletite hindu ametiühingute kinoseadeldistes keskmiselt 18 protsendi võrra.

1. Kehtestada kunstiliste kinofilmide demonstreerimisel järgmised piletite hinnad:

a) linnakinoteatritele ja -kinoseadeldistele, samuti rändkinodele:

Kinoteatrid ja kinoseadeldised	I kohtade read	II kohtade read	III kohtade read	IV kohtade read	V kohtade read
I järgu	5 rbl.	4 rbl.	4 rbl.	3 rbl.	3 rbl.
II järgu	4 rbl. 50. kop.	4 rbl.	3 rbl. 50. kop.	3 rbl.	2 rbl.
III järgu	3 rbl. 50. kop.	3 rbl.	2 rbl. 50 kop.	2 rbl.	—

Rändkinod . . . . . Ühtne hind — 2 rbl.

Kehtestada I, II ja III järgu linnakinoteatritele ja -kinoseadeldistele päevastel kinoseanssidel, välja arvatud pühapäevadel ja üldistel puhkepäevadel, hinnaalandus 30 protsendi ulatuses;

b) kinoteatritele ja kinoseadeldistele maakohtades:

kinoteatrid ja statsionaarsed kinoseadeldised maa-rajoonikeskustes:

3 rbl. 50 kop. — 30 protsenti kohtade arvust,

3 rbl. — 40 protsenti kohtade arvust,

2 rbl. — 30 protsenti kohtade arvust;

statsionaarsetele kinoseadeldistele teistes maa asustatud punktides, samuti rändkinodele 2 rbl.

2. Kehtestada piletite hinnad lastele kuni 16 aastat lastekinoseanssidel linnades 1 rbl. ja maakohtades 50 kop.

3. Populaar-teaduslike, kroonika- ja dokumentaalfilmide demonstreerimisel kehtestada ühtsed piletite hinnad kõigile kinoseanssidele 1 rubla, lastekinoseanssidele maakohas aga 50 kopikat.

4. Kehtestada ühtne tasu kinofilmide laenutamise eest maakohas 5 protsendi ulatuses üldsissetuleku summast.

5. Kehtestada 1. juulist 1954 kinoteatritelt, rändkinodelt ja kinoseadeldistelt maakohas võetav ühtne maksumäär 10 protsendi ulatuses kino üldsissetulekust.

AMETIÜHINGUTE KINOSEADELDISTE ÜLELIIDULISE SOTSIALISTLIKU VÕISTLUSE TINGIMUSED

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 19. veebruaril 1952

Ametiühingud teevad selgitustööd töötajate kommunistlikul kasvatamisel. Selle töö üheks tähtsaks osaks on tööliste ja teenistujate kinoga teenindamise läbiviimine klubides, kultuuripaleedes, -hoonetes ja punanurkades.

Ametiühingute eesrindlike kultuuriasutuste initsiatiivi toetades kuulutab Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu välja järgmised ametiühingute linnade ja töölisasulate kinoseadeldiste üleliidulise sotsialistliku võistluse tingimused.

Üleliidulise sotsialistliku võistluse võitjateks loetakse need ametiühingute kinod, mis:

1) kindlustavad vaatajate parimat teenindamist (defektide puudumine filmide näitamisel, vaatajatega süstemaatilise massilise kultuuritöö läbiviimine, eeskujulik kord ruumides, laialdane massiline töö seoses demonstreeritavate kinofilmidega, kinopiletite eelmüük tsehhides ja ühiselamutes);

2) ületavad kvartaliplaani põhinäitajate osas (kinoseansside külastajate arvu ja kino sissetulekute osas);

3) laialdaselt kasutavad kino loodusteaduslikuks ja tehniliseks propagandaks, kindlustavad kinolektooriumide organiseerimise ja loengute läbiviimise, kroonika-dokumentaalsete, populaarteaduslike ja tehniliste kinofilmide kinoseanssidel süstemaatilist näitamist;

4) organiseerivad kinotööd laste hulgas (laste kinoseansid puhkepäevadel, pühade ajal ja koolide vaheajal, kinohommikud ja kinofestivalid eriprogrammide kohaselt);

5) Hoiavad kinoseadeldisi eeskujulikult korras (ülenormatiivse kulumise, kinofilmide vigastamise või rikkumise, seansside ärajäämise, avariide ja mitteplaaniliste remontide juhuste täielik puudumine, kehtivate ohutustehnika eeskirjade, tuleohutuse ja tööstustervishoiu eeskirjade jälgimine);

6) kindlustavad eeskujuliku arvestuse seisukorra ja kõrgemalseisvatele organisatsioonidele aruandluse esitamise kehtestatud tähtpäevadel.

Kinode premeerimiseks, mis osutuvad üleliidulise sotsialistliku võistluse võitjateks, seatakse sisse:

ÜAÜKN-i rändpunalipud rahaliste preemiatega — 10 esimest preemiat, igaüks 6000 rubla; 10 teist preemiat, igaüks 4000 rubla; 15 kolmandat preemiat, igaüks 3000 rubla.

Parimatele ametiühingute kinodele, kes osutuvad üleliidulise sotsialistliku võistluse võitjateks, antakse üle ÜAÜKN-i rändpunalipud ja esimesed rahalised preemiad.

Kinodele, kes saavutasid teised ja kolmandad kohad, määratakse teised ja kolmandad rahalised preemiad.

Rahalised preemiad kulutatakse nii kinode töötajate premeerimiseks, kes kindlustasid kõrged töönäitajad, kui ka aktivistide

premeerimiseks, kes aitasid kaasa kinoplaani täitmisele ja ületamisele.

Ametiühingute kinode üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemused vaadatakse läbi ÜAÜKN-i massilise kultuuritöö osakonna poolt ametiühingute keskkomiteede ja ametiühingute nõukogude poolt iga kino kohta igas kvartalis esitatud raamatupidamisandmete alusel, mitte hiljemalt kui aruandekvartalile järgneva kuu 25. kuupäeval, ja kinnitatakse ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt.

Ametiühingu-organisatsioonid peavad igakülgselt toetama ja arendama sotsialistlikku võistlust ametiühingute kinode töötajate hulgas, osutama võistlejatele pidevalt abi nende poolt vastuvõetud kohustuste täitmiseks, kindlustama sotsialistliku võistluse laialdast arendamist ja parimate töönäitajate populariseerimist.

ÜAÜKN avaldab kindlat veendumust, et kõik ametiühingute kinovõrgu töötajad ja kogu ametiühingute kultuuriasutuste aktiiv lülitub aktiivselt üleliidulisse sotsialistlikku võistlusse ja täidab auga nende ees seisvad ülesanded.

AMETIÜHINGUTE KINOSEADELDISTE TÖÖTAJATE PREMIAALSEST TÖÖTASUSÜSTEEMIST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 2. aprillist 1949

ÜAÜKN-i Sekretariaat arvab, et kinoseadeldiste töötajate uue premiaalse töötasusüsteemi maksmapanemine peab kaasa aitama kõigi ametiühingute kinoseadeldiste töö parandamisele tööliste ja teenistujate teenindamise alal, tõstab kinoseadeldiste töötajate vastutust filmide näitamise kõrge kvaliteedi ja vaatajate teenindamise kultuuri eest, kinofilmide õigeaegse ja hea reklameerimise eest, tõstab kinoseansside külastatavust ja loob tingimused kino sissetulekute plaani täitmiseks iga ametiühingu ja iga kinoseadeldise poolt.

ÜAÜKN-i Sekretariaat määrab:

1. Kehtestada alates 1949. a. 1. jaanuarist ametiühingute klubide, kultuurihoonete, -paleede, ettevõtete punanurkade ja ühiselamute kinoseadeldiste töötajate, samuti ka rändkinoseadeldiste töötajate premiaalne töötasusüsteem.

...preemiaalset süsteemi laiendada kõigile ametiühingute kinoseadeldiste ja rändkinode koosseisulistele töötajatele.

2. Preemia välja maksta:

a) klubide, kultuurihoonete ja -paleede kinoseadeldistele ja teistele kinoseadeldistele kinoseansside kogusissetuleku plaani ületamise eest, kusjuures peab olema täidetud ka plaan kinokülastajate arvu alal ning palgafond ja ekspluatatsioonikulude üldsumma ei tohi olla ülekulutatud;

b) rändkinovõrgule kogusissetuleku plaani ületamise eest kinoseanssidelt, kinokülastajate plaani kohustusliku täitmise juures.

3. Premeerimisele kuuluvad isikud ja preemiate suurused:

Ametikoha nimetus	Ametipalgale juurdeantavate preemiate suurus protsentides iga kogusissetulekuplaani ületamise protsendi eest	
	plaani ületamisel kuni 15 protsenti, alates plaani ületamise esimesest protsendist	plaani ületamisel üle 15 protsendi, alates plaani ületamise esimesest protsendist
1	2	3
	a) linnade ja külade ametiühingute klubidele, kultuurihoonetele, kultuuripaleedele ja teistele statsionaarsetele kinoseadeldistele	
Ametiühingute klubide, kultuurihoonete, -paleede ja teiste kinoseadeldiste juhatuste esimehed ja direktorid (juhatajad, administraatorid)	2	3
Juhatuste esimeeste ja direktorite asetäitjad, tehnilised juhatajad, vanemkinomehaanikud, administraatorid, kinomehaanikud, mikserid, vanemkassapidajad	1,5	2,5
Kinomehaanikute abid, kunstnikud, vanemraamatupidajad, aga kinoseadeldistes, kus pole vanemraamatupidajaid, — raamatupidajad, massitöö pedagoogid, vanempiletitekontrollijad, vanemkontrolörid, kassapidajad . . .	1	2
	b) rändkino alal	
kinomehaanikud	2	3
autojuhid, motoristid	1,5	2,5

Märkus. Kinomehaanikud, kes teenindavad kahte või enamat kinoseadeldist, premeeritakse kõigi nende poolt teenindatavate kinoseadeldiste töötulemuste järgi.

4. Ülejäänud, ülal loetlemata töötajad, kes plaani täitmisele ja ületamisele aktiivselt kaasa aitasid, premeeritakse klubi, kultuurihoone, -palee või teiste kinoseadeldiste juhatuse esimehe või direktori (juhataja, administraator) äranägemisel.

Nende töötajate premeerimiseks kulutatakse kuni 15 protsenti preemiate üldsummast, mis on arvestatud käesoleva määruse punktis 3 näidatud ametikohtade töötajaile.

5. Preemiate arvestamine toimub igakuuliselt kuu töötulemuste alusel. Käesoleva määruse punkti 3 alusel ühele töötajale arvestatav kuupreemia ei tohi ületada premeeritava töötaja ametikoha kuupalka.

6. Kinomehaanikuid, autojuhte ja rändkinode motoriste premeeritakse peale punktides 3 ja 5 näidatud preemiate aparatuuri ja kinofilmide hoidmise ja filmide näitamise hea kvaliteedi eest kuni 30 protsendi ulatuses kuupalgast, kui on ületatud brutotulu plaan, täidetud plaan külastajate arvu alal ja kui ei esinenud ühtki avariid.

7. Kinovõrgu töötajad, kelle töös esineb defekte (filminäitamise halb kvaliteet, kinoseadeldise töörežiimi rikkumine, töödistsipliini rikkumine jne.), jäetakse preemiast osaliselt või täielikult ilma. Töötajad, kelle süü läbi kuu jooksul esines seansside ärajäämisi, filmide kaotamisi või nende rikkumisi üle normatiivide, jäetakse täielikult ilma neile arvestatud preemiast.

8. Klubi, kultuurihoone, -palee ja teiste kinoseadeldiste pea- (vanem-) raamatupidajale, kes ei esitanud tähtpäevaks aruannet, vähendatakse preemiat 5 protsendi võrra iga hilinenud päeva eest.

9. Preemia suuruse kinnitamine või preemiast ilmajätmine teostatakse:

a) rändkinovõrgu töötajatele, klubide, kultuurihoonete, -paleede ja teiste kinoseadeldiste juhatajatele — ametiühingute kesk-, vabariiklike, krai-, oblasti-, tee- ja basseinikomiteede poolt;

b) statsionaarsete kinoseadeldiste töötajatele, välja arvatud punktis a näidatud — juhatuste esimeeste, klubide, kultuurihoonete ja kultuuripaleede direktorite (juhatajate) poolt.

10. Klubide, kultuurihoonete, -paleede ja teiste kinoseadeldiste töötajatele toimub preemiate väljamaksmine kinoseadeldiste ja rändkinode üleplaanilise kasumi arvel.

11. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, tee- ja basseinikomiteesid, vabariiklikke, krai- ja oblastinõukogusid laialdaselt tutvustama klubide, kultuurihoonete ja -paleede töötajatele käesolevat määrust ametiühingute kinoseadeldiste töötajate premiaalse töötasusüsteemi kohta.

12. Soovitada ametiühingu-organisatsioonidele arendada ametiühingute kinoseadeldiste vahelist sotsialistlikku võistlust kinoseansside sissetulekute plaani ületamise ja elanikkonna kvaliteetse teenindamise eest.

JUHEND
AMETIÜHINGUTE KÜLA-KINOSEADELDISTE TÖÖTAJATE PREMEERIMISE KORRA KOHTA

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 7. septembril 1953

1. Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele nr. 2516 1951. a. 13. juulist «Kinode sissetulekute suurendamisest» ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1951. a. 1. augusti korraldusele nr. 13230-r ametiühingute küla-kinoseadeldiste kogu puhas-sissetulek (maha arvatud maksud, filmide laenutustasu ja teised kulud, mis on seotud täiendavate tulude saamisega) üleplaanilistest lae-

kumistest suunatakse: statsionaarsete kinoseadeldiste ja rändkinode töötajate premeerimiseks — 45 protsenti, vastavate ametiühingu-organisatsioonide käsutusse — 55 protsenti.

2. Puhas-sissetulek üleplaanilisest laekumisest määratakse iga kuu kindlaks klubi, kultuurihoone, -palee, ametiühingu käitis-, kohaliku, rajooni-, linna- või oblastikomitee raamatupidamise andmete järgi sel teel, et üleplaaniliste laekumiste kogusissetuleku summadest lahutatakse kulutused, mis on tehtud maksudeks, filmide laenutustasuks ja teisteks kuludeks, mis on seotud täiendavate tulude saamisega (üleplaanilistele seanssidele kulutatud elektrienergia ja põletusaine maksumus, transpordi ja kütteaine maksumus kinoaparatuuride kohaletoimetamise eest üleplaanilistele seanssidele punktides, mis marsruudikäskudes pole ette nähtud).

3. Preemia arvutatakse kinoseadeldiste töötulemuste järgi aruandekuul raamatupidamise kuuaruannete alusel.

4. Ametiühingute küla-kinoseadeldiste koosseisulistele töötajatele tasutakse preemiad antud kuu eest saadud üleplaanilise laekumise puhas-sissetuleku summadest järgmistel määradel.

Küla-rändkinode töötajaile

Kinomehaanikule — 35 protsenti, autojuhile-motoristile või motoristile — 10 protsenti.

Küla statsionaarsete kinoseadeldiste töötajaile

Klubi, kultuurihoone või -palee juhatuse esimehele (juhatajale) — 15 protsenti, vanemkinomehaanikule (või kinomehaanikule, kui koosseisus pole vanemmehaanikut) — 15 protsenti ja ülejäänud töötajaile — 15 protsenti, kinomehaanikule, kui koosseisus puudub klubi juhataja koht — 30 protsenti ja ülejäänud töötajaile — 15 protsenti.

Agitatsioonimasinate töötajaile

Agitatsioonimasina juhatajale — 15 protsenti, kinomehaanikule — 20 protsenti ja autojuhile-motoristile — 10 protsenti.

Agitatsioonilaevade ja agitatsioonikaatrite töötajaile

Agitatsioonilaeva või agitatsioonikaatri ülemale — 15 protsenti, kinomehaanikule — 20 protsenti ja ülejäänud töötajaile — 10 protsenti.

Vagun-klubide töötajaile

Vagun-klubi juhatajale — 15 protsenti, kinomehaanikule — 20 protsenti ja ülejäänud töötajaile — 10 protsenti.

Massilise kultuuritöö instruktorile — 15 protsenti, kinomehaanikule — 20 protsenti ja ülejäänud töötajaile — 10 protsenti.

Märkus. «Ülejäänud töötajate» hulka kuuluvad kinomehaanikute abid, kassapidajad, kontrolörid, kunstnikud, motoristid, ekspediitorid, koristajad.

Neil juhtudel, kui ametiühingute küla-kinoseadeldiste töötajad teenindavad kahte või enamat kinoseadeldist, määratakse üleplaanilise laekumise puhas-sissetulek, mis suunatakse töötajate premeerimiseks, kindlaks nende poolt teenindatavate kõigi kinoseadeldiste antud kuu töötulemuste põhjal.

5. Ametiühingute küla-kinoseadeldiste töötajatele preemiate arvutamine toimub vastavalt käesoleva juhendi p. 1-le klubi, kultuurihoone, -palee juhatuse (kui need kultuurihooned on iseseisval bilansil), sanatooriumi, puhkekodu administratsiooni või ametiühingukomitee poolt, kellele kuulub kinoseadeldis. Preemia suurus kinnitatakse kõrgemalseisva ametiühingu-organisatsiooni (ametiühingu kesk-, vabariiklku, krai-, oblasti-, basseini-, tee-, territoriaalse, linna-, grupi-, rajooni- või liinikomitee), ÜAÜKN-i vabariikliku või oblastitevahelise kuurortide, sanatooriumide ja puhkekodude valitsuse poolt.

6. Töötajad, kelle süü läbi esines töös hooletusi (filmidemonstreerimise ebarahuldav kvaliteet, kinoseadeldise töörežiimi rikkumine, marsruudiülesande ja filmidenäitamise graafiku rikkumine, kinoaparatuuri või filmikoopia ülenormatiivne kulumine või rikkumine, mitteõigeaegne raamatupidamise aruande esitamine jne.) jäetakse preemiast osaliselt või täies ulatuses ilma.

Preemia alandamine või preemiast ilmajätmine kuulub käesoleva instruktsiooni punktis 5 mainitud organisatsioonide kompetentsi.

7. Ametiühingute küla-kinoseadeldiste töötajatele väljamakstud preemiad kantakse konto «Kulud» deebetisse artiklis «Preemiad plaani ületamise eest».

8. Summad, mis on ette nähtud preemiate väljamaksmiseks, antakse NSV Liidu Riigipanga asutuste poolt välja ilma õiendite esitamiseta täiendavale töötasufondile.

9. Üleplaanilistest laekumistest saadud puhas-sissetuleku summad jäävad 55 protsendi ulatuses (punkt 1) klubi, kultuurihoone, -palee, ametiühingukomitee reservi, kellele kuulub kinoseadeldis, või sanatooriumi, puhkekodu reservi ja kasutatakse massilise kultuuritöö parandamiseks ning ametiühingu aktiivi premeerimiseks, kes on kaasa aidanud kinoplaani ületamisele, kusjuures ametiühingu aktiivi premeerimiseks ei kasutata üle 50 protsendi sellest summast.

10. Käesoleva juhendi punktis 4 tähendatud preemiad makstakse välja olenemata premeeritava töötaja palga suurusest.

11. NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse nr. 2516 13. juulist 1951 ja käesoleva juhendi kohaselt arvutatud preemiasummadelt sissemakse riigieelarvesse ei teostata.

PREEMIATE ALANDAMISEST ALATES 1. JAANUARIST 1951

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 17. veebruarist 1951

Vähendada alates 1. jaanuarist 1951 ametiühingu-organitele alluvate asutuste ja ettevõtete juhtivatele, insener-tehnilistele töötajatele, töölistele, teenistujatele ja teiste kategooriate töötajatele plaani täitmise ja ületamise eest, toormaterjali, materjalide, kütte ja elektrienergia kokkuhoiu eest, uute konstruktsioonide väljatöötamise eest, uue tehnika, eri masinaliikide, seadeldiste ja teiste toodete kasutuselevõtmise eest, üksikute objektide ja võimsuste ekspluatatsiooni andmise eest väljamakstavad preemiad 25 protsendi võrra, võrreldes 1950. aastal kehtinutega, samuti ka kõik teised preemialiigid, nii palgafondi kuuluvad, kui ka mittekuuluvad, olenemata sellest, millisest allikast nad välja makstakse.

Alandamisele kuuluvad ÜAÜKN-ile, ÜAÜKN-i valitsustele, ametiühingute keskkomiteedele, teistele ametiühingu-organitele ja ametiühingute spordiühingutele kuuluvate kultuuri- ja kehakultuuriasutuste ning majandusettevõtete kõigile töötajate kategooriatele väljamakstavad preemiad.

Vähendamisele ei kuulu: metsavarumisel töötavate tööliste hooajapreemiad-lisandid; ettevõtte direktorifondist ja laiatarbekaupade fondist makstavad preemiad; progressiivsed-premiaalsed väljamaksed tükitöölistele töönormide ületamise eest.

Preemiate alandamisest kokkuhoitud summad jäävad vastavatesse ettevõtetesse ja asutustesse kuni erikorralduseni.

POPULAARTEADUSLIKE, VAATE-, KROONIKA-DOKUMENTAALSETE JA ÕPPE-KINOFILMIDE NÄITAMISE LAIENDAMISEST

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 3. märtsist 1954

1954. a. 16. jaanuari määruses nr. 73 «Populaarteaduslike, vaate-, kroonika-dokumentaalsete ja õppe-kinofilmide näitamise laiendamisest» NSV Liidu Ministrite Nõukogu märkis, et NSV Liidu Kultuuriministeerium, omades märkimisväärset populaarteaduslike, kroonika-dokumentaalsete, vaate- ja õppe-kinofilmide fondi mitmesuguste rahvamajandusharude, teaduse, tehnika ja kunsti alalt, samuti ka põllumajanduse eriküsimuste alalt, ei kindlusta mainitud kinofilmide laialdast näitamist meie maa elanikkonnale. Suur hulk kinofilme, millel on suur poliitiline ja kultuurihariduslik tähtsus, seisab kasutult ladudes.

ÜAÜKN, kellel on klubides, kultuurihoonetes ja -paleedes suur

hulk kinoseadeldisi, kasutab ebarahuldavalt populaarteaduslikke, kroonika-dokumentaalseid, vaate- ja õppe-kinofilme töötajate hulgas läbiviidavas kultuurilis-kasvatuslikus töös.

Linnades ja meie maa tööstuskeskustes on äärmiselt vähe populaarteaduslike, vaate- ja kroonika-dokumentaalsete kinofilmide demonstreerimiseks vajalikke kinoteatreid ja kinosaale. Liiduvabariikide ministrite nõukogud ei võta tarvitusele vajalikke abinõusid nimetatud kinofilmide demonstreerimiseks ruumide eraldamiseks ja sisustamiseks.

Populaarteaduslike, vaate-, kroonika-dokumentaalsete ja õppekinofilmide näitamise märgatava laiendamise eesmärgil NSV Liidu Ministrite Nõukogu:

1. Otsustas, et kõigis NSV Liidu kultuuriministeeriumi, ÜAÜKN-i keskasutuste ja organisatsioonide linnade kinoseadeldistes peab kunstiliste kinofilmide demonstreerimisel igasse kinoseanssi sisse võtma järjekordse kinožurnaali «Päevauudised» või lühimetraažilise (üheosalise) populaarteadusliku, vaate- või kroonika-dokumentaalse filmi.

3. Kohustas ÜAÜKN-i korraldama linnade klubide, kultuurihoonete ja -paleede kõigis kinoseadeldistes mitte vähem kui üks-kaks tasulist seanssi nädalas, kus näidatakse populaarteaduslikke, vaate- ja kroonika-dokumentaalseid filme.

5. Tegi ülesandeks Üleliidulisele Poliitiliste ja Teadusalaste Teadmiste Levitamise Ühingule ning ÜAÜKN-ile kasutada loengute ja ettekannete läbiviimise juures laialdaselt populaarteaduslikke, vaate- ja kroonika-dokumentaalseid filme.

Lubada NSV Liidu Kultuuriministeeriumil välja anda täismetraažilisi populaarteaduslikke, vaate- ja kroonika-dokumentaalseid kinofilme pärast kolme kuu möödumist nende filmide kinoekraanile laskmise päevast antud maakohas loengute, ettekannete ja õppeülesannete saateks, võttes tähendatud kinofilmide eest ainult laenutustasu.

ÜAÜKN-i Sekretariaat m ä ä r a b:

Kohustada kõiki ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid ja ametiühingute kultuuriasutusi, kes omavad kinoseadeldisi, kindlustama NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruse «Populaarteaduslike, vaate-, kroonika-dokumentaalsete ja õppe-kinofilmide näitamise laiendamisest» täitmist.

ÜAÜKN-i massilise kultuuritöö osakonnal ja ametiühingu-nõukogudel kehtestada pidev kontroll käesoleva määruse täitmise üle.

AMETIÜHINGUTE KLUBIDE KINOSEADELDISTE EKSPLUATEERIMISEST SAADAVA PUHASKASUMI KASUTAMISEST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 25. aprillist 1947

ÜAÜKN-i Sekretariaat kohustab ametiühingu-organisatsioone seoses kinofikatsioonifondi äramuutmisega kinoüritustelt saadava puhaskasumi summa suunama:

1) klubide ja kultuuripaleede massilise kultuuritöö ja poliitilise kasvatustöö laiendamisele ja selle sisu parandamisele;

2) ametiühingu kinovõrgu taastamisele ja parandamisele, kinoseadeldiste ja kinoaparatuuri montaaži ning ohutustehnika kordaseadmisele, kinoseadeldiste uusimate kinoaparatuuridega varustamisele jms.

KINODE ÜHTSEST MAKSUSTAMISEST JA ÜHTSETEST FILMIDE LAENUTUSTASU TARIIFIDEST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 5. jaanuarist 1952

1. Kohustada kõiki ametiühingu-organisatsioone ja kultuuriasutusi alates 1. jaanuarist 1952 tasuma maksu linnades ja linnatüüpi asulates ametiühingute kinodes piletite müügist saadud brutotulust 55 protsendi suuruses.

2. Kohustada kõiki kinoseadeldisi omavaid ametiühingu-organisatsioone ja kultuuriasutusi alates 1. jaanuarist 1952 tasuma filmide laenutustasu linnades ja linnatüüpi asulates 17 protsenti ja külakohtades — 10 protsenti piletite müügist saadud üldsissetulekust.[1]

3. Määrata, et linnades ja linnatüüpi töölisasulates ametiühingute kinoseadeldiste poolt organiseeritud kunstiliste kinofilmide tasulise näitamise eest makstakse laenutustasu käesoleva määruse punktis 2 näidatud suuruses, kuid mitte vähem järgmisest garantiiminimumist:

Filminäitamise ruumi mahutavus	Filmi laenutustasu garantiiminimum seansi eest rublades	Filminäitamise ruumi mahutavus	Filmi laenutustasu garantiiminimum seansi eest rublades
kuni 100 kohta	20	401 kuni 500 kohta	120
101 kuni 150 kohta	30	501 „ 600 „	145
151 „ 200 „	40	601 „ 700 „	160
201 „ 250 „	50	701 „ 800 „	180
251 „ 300 „	60	üle 800 koha	200
301 „ 400 „	90		

... Kui ametiühingute kinoseadeldiste töös tuleb kuu kestel rohkem tööpäevi ja päevas rohkem seansse, kui kõrgemalseisva organisatsiooni poolt kinnitatud ja NSV Liidu Kinematograafiaministeeriumi[2] Filmilaenutuse Peavalitsuse organite poolt registreeritud plaanis ette nähtud, siis garantiimiinimumi ei kohaldata ja kinofilmide laenutamise tasu võetakse käesoleva määruse punktis 2 ettenähtud suuruses.

---

[1] Käesoleval ajal tasutakse külakohtades filmide laenutustasu 5% ulatuses piletite müügist saadud üldsissetulekust. Vt. käesolev väljaanne, lk. 404.

[2] Nüüd Kultuuriministeeriumi.

4. Kohustada klubisid, kultuurihooneid ja -paleesid ning ametiühingu-organisatsioone, kelle bilansil on kinoseadeldisi, alates 1. jaanuarist 1952 tasuma kinomaksu ja filmide laenutustasu filmide tasulise näitamise eest piletite müügist saadud summa üleandmisel Riigipanka, kandmata maksusummat ja laenutustasu kinoseadeldise või organisatsiooni arveldusarvele, kelle bilansil kinoseadeldis seisab.

Kinofilmide tasuta näitamisel kantakse nende laenutustasu vahetult NSV Liidu Kinematograafiaministeeriumi Filmilaenutuse Peavalitsuse arveldusarvele kinofilmi saamisel.

KÄITIS-, KOHALIKU (TSEHHI-) KOMITEE MASSILISE KULTUURITÖÖ KOMISJONI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951

1. Käitis- või kohaliku (tsehhi-) komitee massilise kultuuritöö komisjon moodustatakse ametiühingu liikmete laialdase aktiivi kaasatõmbamiseks massilisele kultuuritööle tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete hulgas.

Komisjoni organiseerimine

2. Massilise kultuuritöö komisjonid organiseeritakse:
a) käitis- või kohaliku komitee juurde;
b) tsehhikomitee juurde ja ametiühingu büroode juurde.

3. Massilise kultuuritöö komisjoni 3—21-liikmeline (olenevalt töötajate arvust ettevõttes, asutuses, tsehhis) koosseis kinnitatakse käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee poolt ametiühingu liikmete aktiivi hulgast.

Massilise kultuuritöö komisjoni esimeheks on käitis- või kohaliku komitee liige, tsehhis või osakonnas aga — tsehhikomitee liige.

Komisjoni ülesanded

4. Massilise kultuuritöö komisjon täidab järgmisi funktsioone:
a) abistab käitis-, kohalikku (tsehhi-) komiteed massilise kultuuritöö läbiviimisel ettevõttes, asutuses, õppeasutuses; abistab töölisi ja teenistujaid nende ideelis-poliitilise taseme tõstmisel; organiseerib tsehhides ja punanurkades loenguid, ettekandeid, vestlusi poliitilistel, teaduslikel ja tootmisalastel teemadel, samuti ka kirjanduse ja kunsti alalt; korraldab ajalehtede, poliitilise ja ilukirjanduse ettelugemisi, organiseerib tsehhides ja punanurkades näitlikku agitatsiooni;
b) organiseerib koos administratsiooniga ühiselamutes punanurki, lugemistube, kindlustab neid ajalehtede, ajakirjade, lauamängude, muusikariistade, raadio ja rändraamatukogudega; viib ühiselamutes läbi loenguid, ettekandeid ja vestlusi poliitilistel, teaduslikel, tootmisalastel, kirjanduslikel ja kunstialastel teemadel, kinofilmide demonstreerimist, kunstilise isetegevuse ringide esinemisi;
c) teeb massilist tootmistehnilist propagandat, aitab kaasa sotsialistliku võistluse eesrindlaste, tootmisnovaatorite töökogemuste laialdasele levitamisele, viib läbi stahaanovlikke õhtuid, abistab tehnikakabinette nende töös;
d) organiseerib punanurkades, tsehhides, ühiselamutes kunstilise isetegevuse ringe, valib isetegevuslaste aktiivi seast nende ringide ühiskondlikke juhatajaid, kontrollib ringide repertuaare ja viib käitises läbi kunstilise isetegevuse ülevaatusi;
e) korraldab punanurkades ja ühiselamutes kontserte, kirjandus- ja kunstiõhtuid, hoolitseb käitise kino häireteta töö eest; organiseerib ettevõtetes ja asutustes kino-, teatri- ja kontserdipiletite eelmüüki;
f) abistab käitise raamatukogu lugejate teenindamisel, hoolitseb raamatute

alalhoidmise ja raamatukogu täiendamise eest uue kirjandusega, organiseerib koos raamatukoguga raamatute viimist tsehhidesse ja tööliste ühiselamutesse;

g) abistab Armee Abistamise Vabatahtlikku Ühingut (AAVÜ), Lennuväe Abistamise Vabatahtlikku Ühingut (LAVÜ), Meresõjalaevastiku Abistamise Vabatahtlikku Ühingut (MAVÜ)[1], Punase Risti ja Punase poolkuu vabatahtlikku ühingut nende töös tööliste ja teenistujate värbamisel nimetatud ühingute liikmeiks;

h) korraldab tööd tööliste ja teenistujate üldharidusliku ja kultuurilise taseme tõstmiseks, abistab ettevõtte töölisnoorte koole, tehnikakoole ja -kursusi, õhtutehnikume ja kõrgemaid õppeasutusi nende töös;

i) viib läbi lastega koolivälist tööd, abistab käitis-, kohalikku (tsehhi-) komiteed tööliste ja teenistujate lastele suvepuhkuse organiseerimisel;

j) organiseerib tööliste ja teenistujate ekskursioone ajaloolistesse kohtadesse, muuseumidesse, näitustele, korraldab massilisi jalutuskäike loodusesse;

k) mobiliseerib klubi juhatuse kaudu klubiaktiivi massilisele kultuuritöö läbiviimisele tsehhides, punanurkades ja tööliste ühiselamutes;

l) võtab osa materjalide ettevalmistamisest kollektiivlepingu sõlmimiseks ja lepingusse võetud kohustuste täitmise kontrollimisest, mis puudutavad kultuuriasutuste ehitamise plaani täitmise ja tööliste ning teenistujate kultuurilise teenindamise nõuete küsimusi.

Komisjoni töö kord

5. Komisjon koostab iga kuu plaani kultuuritöö läbiviimiseks punanurkades, tsehhides ja tööliste ühiselamutes. Plaan kinnitatakse ametiühingu käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee poolt.

6. Igale komisjoni liikmele tehakse ülesandeks läbi viia konkreetseid üritusi massilise kultuuritöö alal: loengute, kunstilise isetegevuse organiseerimine, töö läbiviimine ühiselamutes, laste keskel jne.

7. Komisjon töötab käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee juhtimisel ning annab komiteele regulaarselt aru oma tööst.

---

[1] Käesoleval ajal on nimetatud ühingud ühendatud Armee, Lennuväe ja Meresõjalaevastiku Abistamise Vabatahtlikuks Ühinguks (ALMAVÜ).

VII.

KEHAKULTUUR JA SPORT

PARTEI JA VALITSUSE POOLT MEIE MAAL MASSILISE KEHAKULTUURILIIKUMISE ARENDAMISE JA NÕUKOGUDE SPORTLASTE MEISTERLIKKUSE TÕSTMISE KOHTA ANTUD DIREKTIIVJUHENDITE TÄITMISE KÄIGUST ÜLELIIDULISE KEHAKULTUURI- JA SPORDIKOMITEE POOLT

ÜK(b)P Keskkomitee võttis vastu otsuse partei ja valitsuse poolt meie maal massilise kehakultuuriliikumise arendamiseks ja nõukogude sportlaste meisterlikkuse tõstmiseks antud direktiivjuhendite täitmise käigu kohta Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt.

ÜK(b)P Keskkomitee märkis, et NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Kehakultuuri- ja Spordikomitee ei täida rahuldavalt partei ja valitsuse direktiivjuhendeid kehakultuuri- ja spordiküsimuste alal, pole tarvitusele võtnud vajalikke abinõusid massilise kehakultuuriliikumise edasiarendamiseks meie maal ning nõukogude sportlaste meisterlikkuse tõstmiseks.

Kehakultuuri- ja Spordikomitee juhib nõrgalt kehakultuuri- ja spordiorganisatsioonide tööd ega kasuta täielikult talle antud õigust kontrollida ametiühingute vabatahtlike spordiühingute, ministeeriumide ja keskasutuste tegevust kehakultuuri ja spordi alal. Komitee ei juhi rahuldavalt kehakultuuri- ja sporditööd maaelanikkonna hulgas.

Õppiva noorsoo kehaline kasvatus õppe-pedagoogilises protsessis ei ole veel vajalikul kõrgusel. Kehakultuuri- ja Spordikomitee, liiduvabariikide haridusministeeriumid, NSV Liidu Tööjõureservide Ministeerium ja NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeerium juhivad nõrgalt õppiva noorsoo kehalist kasvatust.

Paljudes kehakultuuri kollektiivides ja vabatahtlikes spordiühinguis on õppe-spordi- ja kasvatustöö madalal tasemel ega soodusta spordimeisterlikkuse kasvu. Halvasti edutatakse noort spordikaadrit, mis tekitab eliitsportlaste kildkondi ja takistab tõsiselt sportlike saavutuste kasvu meie maal.

Kehakultuurikaadri ettevalmistust ja tema kvalifikatsiooni tõstmist ei ole komitee rahuldavalt organiseerinud. Olemasolevat õpetajate, treenerite ja instruktorite koosseisu kasutatakse halvasti. Komitee ei astu samme kõrgemate kehakultuuri õppeasutuste ja tehnikumide võrgu laiendamiseks, olemasolevate õppeasutuste materiaal-tehnilise baasi tugevdamiseks ja neis õige õppe-pedagoogilise

protsessi korraldamiseks. Ideelis-poliitiline kasvatustöö õppejõudude, instruktorite ja sportlaste hulgas on organiseeritud puudulikult.

Kehakultuuri propageerimiseks ei kasutata küllaldaselt ajakirjandust, raadiot ja kino.

ÜK(b)P Keskkomitee märkis, et Kehakultuuri- ja Spordikomitee töötab nõrgalt spordiehituste võrgu taastamise ja laiendamise alal nii linnas kui ka maal.

ÜAÜKN ja ametiühingute kesk-, vabariiklikud, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed juhivad nõrgalt spordiühinguid ja kehakultuurikollektiive, ei tõmba küllaldaselt ametiühingute liikmeid kaasa kehakultuurilisele ja sportlikule tegevusele.

ÜLKNÜ Keskkomitee, paljud oblasti- ja kraikomiteed ning liiduvabariikide komsomoli keskkomiteed pole tarvitusele võtnud vajalikke abinõusid noorsoo laialdaste kihtide kaasatõmbamiseks kehakultuurilisele ja sportlikule tegevusele ja «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks» kompleksi normide sooritamisele.

Omistades suurt riiklikku tähtsust kehakultuuri- ja spordiliikumise edasiarendamisele meie maal, kohustas ÜK(b)P Keskkomitee NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvat Kehakultuuri- ja Spordikomiteed, partei- ja nõukogude organisatsioone, ÜLKNÜ Keskkomiteed ja ÜAÜKN-i kõrvaldama otsuses märgitud puudused ja kindlustama kehakultuuri ja spordi laialdast arendamist linna- ja maaelanikkonna hulgas, vaadates kehakultuurile kui ühele tähtsamale abinõule töötajate kommunistlikul kasvatamisel, nende tervisliku seisukorra parandamisel ja nõukogude rahva ettevalmistamisel tööks ja sotsialistliku kodumaa kaitseks.

ÜK(b)P Keskkomitee arvab, et peamisteks ülesanneteks kehakultuuritöö alal on massilise kehakultuuriliikumise arendamine meie maal, spordimeisterlikkuse taseme tõstmine ja sel alusel ülemaailmse esikoha saavutamine nõukogude sportlaste poolt lähemail aastail kõige tähtsamail spordialadel.

ÜAÜKN ja ametiühingute keskkomiteed on kohustatud tarvitusele võtma abinõud massilise kehakultuuri- ja sporditöö parandamiseks tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hulgas;

organisatsiooniliselt tugevdama kehakultuurikollektiive, igati arendama ja toetama kehakultuurlaste initsiatiivi ja isetegevust, mis on suunatud õppe-, spordi- ja ideelis-poliitilise kasvatustöö parandamisele ettevõtete, asutuste, masina-traktorijaamade ja sovhooside spordisektsioonides ja kehakultuurikollektiivide võistkondades;

kindlustama kõigi spordialade, eriti võimlemise, kergejõustiku, ujumise, suusa-, uisu- ning jalgrattaspordi laialdast arendamist kehakultuurikollektiivides ja ametiühingute spordiühinguis, regulaarselt korraldama spordivõistlusi ettevõtetes, masina-traktorijaamades ja sovhoosides ning massilist kehakultuurlaste osavõttu ühingute spartakiaadidest, kaasa tõmmates laialdasi pealtvaatajate hulki;

organiseerima ühiskondliku kehakultuurikaadri massilist ettevalmistamist ja kehakultuurikollektiivide ning spordiühingute instruktorite ja treenerite kvalifikatsiooni tõstmist kursustel ja seminaridel, mida korraldavad ametiühingute nõukogud kraides, oblastites ja vabariikides ning vabatahtlike spordiühingute kesknõukogud;

tagama vabatahtlike spordiühingute nõukogude õppe-kasvatusliku ja organisatsioonilis-majandusliku tegevuse pideva juhtimise ning neile abi osutamise ametiühingute oblasti-, käitis- ja kohalike komiteede poolt; tugevdama kehakultuurikollektiivide ja -ühingute materiaal-tehnilist baasi, kasutades kohapealseid võimalusi lihtsamate spordiehituste loomiseks ettevõtetes, asutustes ja tööliste ühiselamutes;

Kehakultuuri- ja Spordikomitee, ÜLKNÜ Keskkomitee ning liiduvabariikide kultuurihariduslike asutuste komiteed on kohustatud tarvitusele võtma abinõusid kogu töö parandamiseks maaelanikkonna kehalise kasvatuse alal, pöörates erilist tähelepanu olemasolevate kollektiivide organisatsioonilisele tugevdamisele ja uute kollektiivide loomisele kolhoosiklubides, lugemistubades ja rajoonide kultuurimajades. Laialdaselt tuleb arendada maal tööd VTK kompleksi normide sooritamise alal.

Süstemaatiliselt korraldada küla-, rajooni- ja rajoonidevahelisi võistlusi ning spartakiaade ratsa-, mootori- ja jalgrattaspordi alal, suusatamises, uisutamises, kurnimängus, ujumises, kerge- ja raskejõustikus, kabes, males, võrkpallis ja laskespordi alal, kultiveerides seejuures igati rahvuslikke spordialasid.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuv Kehakultuuri- ja Spordikomitee ja ÜAÜKN on kohustatud igakülgselt kaasa aitama maal massilise kehakultuuri- ja sporditöö arendamisel: saatma kolhoosidesse, sovhoosidesse ja masina-traktorijaamadesse näitlikuks esinemiseks sportlasi, instruktoreid ja treenereid; abistama võistluste korraldamisel ja tutvustama maakollektiive kehakultuuriühingute paremate töökogemustega.

ÜK(b)P Keskkomitee kohustas liiduvabariikide haridusministeeriume ning kehakultuuri- ja spordikomiteesid õigesti korraldama kooliõpilaste kehalist kasvatustööd: tõstma kehalise kasvatuse tundide kvaliteeti, laialdaselt arendama klassivälist kehakultuuritööd kollektiivides, sektsioonides ja noorsoo spordikoolides.

ÜK(b)P Keskkomitee kohustas NSV Liidu Kõrgema Hariduse Ministeeriumi, NSV Liidu Tööjõureservide Ministeeriumi, NSV Liidu Teedeministeeriumi ja teisi ministeeriume ning keskasutusi, kellele alluvad õppeasutused, parandama kõrgemais õppeasutustes, tehnikumides, tööstuskoolides ja vabriku-tehasekoolides õppiva noorsoo kehalise kasvatuse korraldust, pöörates erilist tähelepanu massilisele kehakultuuritööle ja VTK normide sooritajate ettevalmistamisele. Tuleb tarvitusele võtta abinõud õppeasutuste kehakultuurikollektiivide töö parandamiseks ja noore spordikaadri kasvatamiseks, suurendada koolide ja instituutide direktorite vastutust noorsoo kehalise kasvatuse taseme eest.

Kehakultuuri- ja Spordikomitee on kohustatud koos ÜAÜKN-i, ÜLKNÜ Keskkomitee, NSV Liidu Relvastatud Jõudude Poliitilise Peavalitsuse ja vabatahtlike spordiühingutega kindlustama NSV Liidu sportlike näitajate tõusu nii, et nõukogude sportlased ületaksid lähemail aastail maailmarekordeid kõigil tähtsamail spordialadel. Neil eesmärkidel on tehtud ettepanek:

revideerida järgu- ja meistersportlaste klassifikatsiooninorme, lähendades neid üleliidulistele ja rahvusvahelistele sportlikele saavutustele, ja välja töötada põhinäitajad vabariikide, kraide ja oblastite rekordite jaoks selle arvestusega, et tõsta need tagajärjed üleliiduliste saavutuste tasemeni;

valgustada ajakirjanduses ja raadios laialdaselt maailma- ja üleliidulisi rekordeid ning sportlaste eesrindlikke treeningkogemusi, välja anda käsiraamatuid, bülletääne ja spordi-aastaraamatuid, kus on spordialade järgi ära toodud Nõukogude Liidu ja välisriikide parimad saavutused ning maailmarekordid;

koos liiduvabariikide haridusministeeriumidega parandada õppiva noorsoo spordikoolide tööd;

parandada tööd treeneritega; tõsta nende huvi õppe-spordi- ja ideelis-poliitilise kasvatustöö vastu sportlastega ja vastutust selle töö eest; osutada treeneritele pidevat abi andekate sportlaste kasvatamisel noorte hulgast, kes on võimelised parandama üleliidulisi ja rahvusvahelisi saavutusi; võtta tarvitusele abinõud uue treenerite kaadri ettevalmistamiseks.

Kehakultuuri- ja Spordikomitee peab tõhustama kehalise kasvatuse, massilise sporditöö ja spordimeisterlikkuse küsimuste teadslikku läbitöötamist, pöörates erilist tähelepanu spordi teooria, metoodika ja tehnika küsimuste uurimisele. Kehakultuuriinstituute tuleb tugevdada kvalifitseeritud teadusliku kaadriga; teadusliku uurimise tulemusi julgemini ja laialdasemalt rakendada kehakultuuriorganisatsioonide praktilises töös.

Kehakultuuri- ja spordipropaganda edasiseks parandamiseks elanikkonna hulgas, metoodilise abi osutamiseks õpetajatele ja treeneritele ning samuti nõukogude sportlaste ideelis-poliitilise ja sporditehnilise taseme tõstmiseks:

on tehtud kesk- ja kohalike ajalehtede toimetajatele ettepanek valgustada süstemaatiliselt partei-, nõukogude, ametiühingu- ja komsomoliorganisatsioonide tööpraktikat kehakultuuriliikumise juhtimisel, üldistades positiivseid kogemusi ja kritiseerides puudusi selle töö organiseerimisel.

Kehakultuuri- ja Spordikomitee ning Raadiokomitee on kohustatud parandama kehakultuuri propagandat raadios.

Kehakultuuri- ja Spordikomitee ning NSV Liidu Kinematograafiaministeerium on kohustatud kindlustama kehakultuuri ja nõukogude sporti propageerivate kinožurnaalide, populaarteaduslike ja dokumentaalsete lühifilmide korrapärast väljalaset.

Kehakultuuri- ja Spordikomiteele tehti ettepanek võtta tarvitusele abinõud kirjastuse «Fizkultura i Sport» poolt väljaantavate raa-

matute ja brošüüride väljalaske suurendamiseks ja nende kvaliteedi parandamiseks.

ÜAÜKN-ile, ÜLKNÜ Keskkomiteele ja Nõukogude Kirjanike Liidule tehti ettepanek kirjastuste 1949. a. plaanides ette näha kehakultuuri- ja spordiküsimusi käsitleva kirjanduse väljaandmine.

ÜK(b)P Keskkomitee kohustas Kehakultuuri- ja Spordikomiteed parandama vabariikide, kraide, oblastite ja linnade kehakultuuri- ja spordikomiteede ning vabatahtlike spordiühingute juhtimist.

ÜK(b)P Keskkomitee kohustas ÜK(b)P oblasti- ja kraikomiteesid ja liiduvabariikide kommunistlike parteide keskkomiteesid osutama süstemaatilist abi kehakultuuri- ja spordikomiteedele ning vabatahtlikele spordiühingutele massilise kehakultuuri- ja sporditöö arendamisel ettevõtetes, masina-traktorijaamades, sovhoosides, kolhoosides, asutustes ja õppeasutustes, võtma tarvitusele abinõud komiteede tugevdamiseks ettevalmistatud töötajatega, likvideerima rajoonide kehakultuuri- ja spordikomiteede juhtiva kaadri sagedane vahetamine ja toetama kohalike organisatsioonide initsiatiivi spordiväljakute ja teiste spordiehituste rajamisel.

(Ajaleht «Kultura i Žizn», 11. jaanuarist 1949)

TÖÖLISTE JA TEENISTUJATE KESKEL KEHAKULTUURI JA SPORDI ARENDAMISEST[1]

ÜAÜKN-i IV pleenumi määrusest (27.—29. juunini 1950)

Bolševike partei, Nõukogude valitsus ja isiklikult seltsimees Stalin hoolitsevad väsimatult kehakultuuri ja spordi arendamise eest. Sõjajärgse stalinliku viisaastaku nelja aasta jooksul taastasid ja ehitasid ametiühingud valitsuse abiga palju uusi spordiehitusi. Käesoleval ajal on ametiühingute käsutuses üle 6000 spordiehituse. Peale selle on kümneid tuhandeid spordiväljakuid ehitatud ettevõtete ja asutuste ühiskondlike jõududega.

1949. aasta jooksul moodustasid ametiühingu-organisatsioonid ja vabatahtlikud spordiühingud ettevõtetes, asutustes, masina-traktorijaamades ja sovhoosides 12 000 uut kehakultuurikollektiivi; ametiühingute vabatahtlike spordiühingute kehakultuurlaste üldarv kasvas 1950. aastal võrreldes sõjaeelsete aastatega enam kui kahekordseks.

1949. aastal valmistati ette märkimisväärne arv töölisi ja teenistujaid «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks» kompleksi normide sooritamiseks. Samuti valmistati ette 250 000 järgusportlast. Mitmesugustest võistlustest võttis osa üle 5 miljoni sportlase. Ametiühingute spordiühingute koondvõistkonnad saavutasid NSV Liidu esivõistlustel mitmetel spordialadel esikohad, ametiühingute sportlased parandasid paljusid Nõukogude Liidu rekordeid ja püstitasid rea uusi maailmarekordeid.

---

[1] Määrus on esitatud kokkuvõtte kujul.

Samal ajal märgib ÜAÜKN-i pleenum, et ametiühingu-organisatsioonide ja vabatahtlike spordiühingute töös massilise kehakultuuri arendamisel esineb veel tõsiseid puudusi. Paljud ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed pole kaasa tõmmanud laiu tööliste ja teenistujate hulki kehakultuuri ja spordiga tegelemisele, ei pööra vajalikku tähelepanu uute kehakultuurikollektiivide organiseerimisele ja olemasolevate kehakultuurikollektiivide tugevdamisele ettevõtetes. Nõrgalt areneb kehakultuuri- ja sporditöö masina-traktorijaamades ning sovhoosides.

Paljudes kehakultuurikollektiivides viiakse ebarahuldavalt läbi õppe-sporditööd. Mõned spordiühingud, eriti «Lokomotiiv», «Torpedo», «Šahtjor», «Krasnoje Znamja», «Burevestnik», «Rodina», «Stalinets» ja «Pištševik» ei arenda selliseid tähtsaid spordiharusid, nagu võimlemine, kerge- ja raskejõustik, ujumine, uisu-, suusa- ja jalgrattasport. Selle tagajärjel kasvavad järgusportlaste read ja uute meistersportlaste kaader aeglaselt, mis tekitab upsakuse elemente ja kildkondi üksikute sportlaste hulgas ning takistab sportlike saavutuste kasvu meie maal.

ÜAÜKN-i pleenum märkis tõsiseid puudusi ametiühingu-organisatsioonide ja vabatahtlike spordiühingute töös juhtiva kehakultuurikaadri valiku ja kasvatamise alal. Paljude spordiühingute ja ametiühingu-organisatsioonide juhatajad ei hinda ühiskondliku kehakultuurikaadri osatähtsust massilise kehakultuuri ja spordi arendamisel ning ei hoolitse instruktorite ja treenerite kasvatamise eest kehakultuurlaste aktiivi hulgast.

Vabatahtlikes spordiühingutes ja kehakultuurikollektiivides toimub massiline organiseerimistöö ebarahuldavalt. Kehakultuurlaste üldkoosolekuid ja aktiivikoosolekuid kutsutakse kokku harva, vabatahtlike spordiühingute aruandlus-valimiskoosolekuid viiakse läbi hilinemisega. Selle tagajärjel ei looda vajalikke tingimusi kriitika ja enesekriitika arendamiseks, vähe kasutatakse kehakultuuri-sporditöö parandamiseks kehakultuurlaste initsiatiivi ja isetegevust.

Spordiühingute kesk- ja oblastinõukogud juhivad ebarahuldavalt kehakultuurikollektiive, ei instrueeri neid ja abistavad neid halvasti, asendades elava organiseerimistöö kokkuvõtete kogumisega ja juhendite laialisaatmisega.

Rida ametiühingu-organisatsioone ei osuta vajalikku hoolitsust spordibaaside edasise laiendamise eest, ei kasuta kõiki kohalikke võimalusi lihtsamate spordiväljakute ehitamiseks, ei taotle kollektiivlepingute täitmist majandusorganisatsioonide poolt spordiehituste ehitamise, remondi ja sisustamise alal. Rasketööstuse ettevõtete ehitamise, toiduainete, lennuki-, auto- ja traktori-, metallurgiatööstuse ja kaubanduse ministeeriumid abistavad nõrgalt ametiühingu-organisatsioone spordiehituste taastamisel ja ehitamisel. Selle tagajärjel pole valmis ehitatud spordiühingu «Stroitel» raskejõustiku palee, ühingu «Pištševik» staadionid Moskvas ja Minskis, ühingu «Krõlja Sovetov» staadion Moskvas ja Kuibõševis, ühingu

«Torpedo» staadionid Harkovis ja Uraalis, ühingu «Metallurg» staadion Sverdlovskis, ühingu «Burevestnik» staadion Rostovis Doni ääres ja teised staadionid.

Mõned spordiehitused on halvasti sisustatud ja neid kasutatakse halvasti massilise kehakultuuri- ja sporditöö läbiviimiseks. Ametiühingu-organisatsioonide ja spordiühingute juhatajad ning staadionide töötajad ei hoolitse kehakultuurikollektiivide ja kehakultuurlaste laialdase juurdetõmbamise eest staadionidele. Real juhtudel ei kasutata spordisaale, staadione ja väljakuid sihipäraselt.

NSV Liidu Metsa- ja Paberitööstuse Ministeerium, NSV Liidu Kergetööstuse Ministeerium, liiduvabariikide kohaliku tööstuse ministeeriumid ja tööndusкooperatsiooni ettevõtted ei rahulda kehakultuuri-organisatsioonide vajadusi spordiinventari ja -sisseseadete alal, ei võta tarvitusele vajalikke abinõusid nende kvaliteedi parandamiseks. NSV Liidu Kaubandusministeerium ja Tarbijate kooperatiivide Keskliit organiseerivad ebarahuldavalt spordiinventari kaubandust, eriti eraldatud rajoonides.

Paljud ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed ja ametiühingute nõukogud täidavad aeglaselt ametiühingute X kongressi otsust kehakultuuri- ja spordiküsimuste alal. ÜAÜKN-i kehakultuuri- ja spordiosakond ei kontrolli küllaldaselt ÜAÜKN-i otsuste täitmist, abistab vähe ametiühingute keskkomiteesid, -nõukogusid ja spordiühinguid kehakultuuri-organisatsioonide töös esinevate puuduste kiireks kõrvaldamiseks.

ÜAÜKN-i pleenum kohustas ametiühingu-organisatsioone ja vabatahtlikke spordiühinguid kindlustama massilise kehakultuuri- ja sporditöö edasist arendamist, värvates kehakultuurikollektiividesse töötajate laialdasi kihte; võtma tarvitusele vajalikke abinõusid kehakultuurikollektiivide loomiseks kõigis ettevõtetes ja asutustes. Väikeste ettevõtete ja asutuste jaoks soovitatakse moodustada territoriaalseid kollektiive ametiühingute rajooni- ja rühmakomiteede juures.

Kehakultuurikollektiivide õppe- ja kasvatustöö kvaliteedi tõstmise eesmärgil kohustas pleenum ametiühingu-organisatsioone ja vabatahtlikke spordiühinguid looma igas kehakultuurikollektiivis sektsioone ja meeskondi mitmesugustel spordialadel, kindlustama spordisektsioonides regulaarseid õppusi, taotlema jalgpalli, korvpalli ja võrkpalli mängumeisterlikkust, aitama kaasa, et kehakultuurlased sooritaksid VTK kompleksi norme ja täiustaksid lakkamatult oma spordimeisterlikkust.

ÜAÜKN-i pleenum soovitab käitistes regulaarselt läbi viia spartakiaade, spordisektsioonide- ja tsehhide vahelisi võistlusi, kaasa tõmmates spordisektsioonidesse ja võistlustesse töölisi ja teenistujaid, kes omavad isiklikke jalgrattaid, mootorrattaid, jahipüsse, suuski ja uiske.

Ametiühingu-organisatsioonidele ja vabatahtlikele spordiühingutele on tehtud ettepanek laialdaselt arendada töötajate keskel kehakultuurilis-tervislikke üritusi. Selleks tuleb korraldada massilisi

spordiüritusi parkides ja aedades, vee- ja suusajaamades, arendada massilist sporditööd ühiselamutes, juurutada tootmisvõimlemist kui kutsehaigustest hoidumise vahendit ettevõtetes ja asutustes. Tuleb ergutada tööliste ja teenistujate isetegevuslikke turistlikke matku ja rännakuid puhkuse ajal ja puhkepäevadel, luua ettevõtetes, asutustes ja õppeasutustes turismisektsioone.

ÜAÜKN-i pleenum kohustas ametiühingu-organisatsioone ja vabatahtlikke spordiühinguid laialdaselt kaasa tõmbama kehakultuuri- ja sporditööks töölisnoorsugu, looma spordisektsioonides alaealiste erirühmad, noorte jalgpalli-, korvpalli- ja võrkpallimeeskonnad, korraldama kohtumisi meistersportlastega. Võimelisemaid sportlasi — poisse ja tüdrukuid — on vaja suunata ametiühingute spordikoolidesse.

Märgiti ära abinõud kehakultuurikollektiivide organisatsiooniliseks tugevdamiseks, kehakultuurikaadri valiku, paigutamise ja kasvatamise parandamiseks. Ametiühingu-organisatsioonid ja vabatahtlike spordiühingute nõukogud peavad osutama rohkem tähelepanu ühiskondlike instruktorite, kehakultuuri organisaatorite ja spordikohtunike edutamisele ja ettevalmistamisele paremate kehakultuurlaste hulgast.

ÜAÜKN-i pleenum seadis ülesande tugevdada sportlaste kasvatust nõukogude patriotismi ja piiritu ustavuse vaimus sotsialistlikule kodumaale, arendades neis kollektiivsuse ja seltsimehelikkuse tunnet. Tuleb pidada otsustavat võitlust distsiplineerimatusega ja ebamoraalsete tegudega sportlaste hulgas.

Ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikele komiteedele ning vabatahtlikele spordiühingutele tehti ettepanek laiendada ettevõtete, asutuste ja ühiselamute juures lihtsate spordiväljakute võrku, kindlustada spordiehituste ehitusplaani täitmist 1950. aastal ja ehitusmaksumuse alandamist, taotlema majandusorganisatsioonidelt, nii nagu see on kollektiivlepingutes ette nähtud, spordiehituste ehitamist, remonti ja sisustamist. On vaja tõsta nõudlikkust spordiehituste juhatajate vastu staadionide, vee- ja suusajaamade ning liuväljade õigeaegse ettevalmistamise eest hooajaks, nende täieliku kasutamise eest spordiharjutuste ja võistluste läbiviimiseks, sealhulgas ka teiste ametiühingute spordikollektiivide poolt.

ÜAÜKN-i pleenum tegi NSV Liidu Metsa- ja Paberitööstuse Ministeeriumile, NSV Liidu Kergetööstuse Ministeeriumile, liiduvabariikide kohaliku tööstuse ministeeriumidele ja VNFSV Ministrite Nõukogu juures asuvale Tööndusskooperatsioonide Valitsusele ettepaneku spordiinventari väljalaske suurendamiseks ja selle kvaliteedi parandamiseks.

ÜAÜKN-i pleenum tegi ka NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuvale Kehakultuuri- ja Spordikomiteele ettepaneku ametiühingute kehakultuurikollektiividele ja spordiühingutele antava abi suurendamiseks õppe-sporditöö organiseerimisel ja spordiühingute kvalifitseeritud kaadriga komplekteerimiseks kehakultuuri instituudi ja tehnikumi lõpetanud üliõpilaste hulgast.

Ametiühingu-organisatsioonid ja vabatahtlikud spordiühingud peavad laialdaselt organiseerima kehakultuurikollektiivide ja spordiühingute šeflust kolhooside, masina-traktorijaamade ja sovhooside kehakultuuri kollektiivide üle.

ÜAÜKN-i pleenum kohustas ajalehte «Trud» ja ametiühingute ajakirjade toimetusi tugevdama kehakultuuri- ja spordiküsimuste valgustamist.

(«ÜAÜKN-i neljas pleenum». Stenogramm, Profizdat, 1950)

AMETIÜHINGU-ORGANISATSIOONIDE TÖÖ PARANDAMISEST MASSILISE TURISMI ARENDAMISEL

Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 26. septembrist 1950

ÜAÜKN-i Presiidium märgib, et ametiühingu-organisatsioonid ja vabatahtlikud spordiühingud on viimasel ajal nõrgendanud tööd massilise turismi arendamise alal. Enamus ametiühingu-organisatsioone ja vabatahtlikke spordiühinguid ei täida ÜAÜKN-i XIV pleenumi otsust vabatahtlike spordiühingute juurde alpinismi-turismi sektsioonide organiseerimise kohta.

ÜAÜKN-i Turismi-Ekskursiooni Valitsus piirdus oma tegevuses vaid vähese arvu turistide teenindamisega marsruudituusikutega ja ekskursioonide organiseerimisega mõnedes linnades ja kuurortides. Massilise turismi propagandat ja kohalikel marsruutidel matkade organiseerimise alast konsultatsioonitööd aga pole ametiühingu-organisatsioonid, spordiühingud ja ÜAÜKN-i Turismi-Ekskursiooni Valitsus arendanud.

Liiduvabariikide kohaliku tööstuse ministeeriumid ja NSV Liidu Kaubandusministeerium ei hoolitse turismiinventari ja -varustuse tootmise organiseerimise ja laialdase müümise eest kaubandusvõrgus (telgid, katlakesed, seljakotid, kokkupandavad süstad jne.).

Turismi laialdase arendamise ja töötajate laialdase kaasatõmbamise eesmärgil isetegevuslikele matkadele ja rännakutele ÜAÜKN-i Presiidium m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid ning vabatahtlike spordiühingute nõukogusid:

võtma tarvitusele abinõud turismi laialdaseks arendamiseks, tööliste, teenistujate ja õpilaste laialdaste hulkade kaasatõmbamiseks turismimatkadele kohalike marsruutide järgi ja kaugrännakutele;

looma ettevõtetes, asutustes ja õppeasutustes 1950.—1951. aasta jooksul turismisektsioonid iga kehakultuurikollektiivi juurde, kaasa tõmbama sektsioonide töösse laia aktiivi; organiseerima sektsioonides süstemaatilist tööd turismimatkade läbiviimiseks kohalike marsruutide ja kaugmatkade järgi (jalgsi, paatidel, jalgratastel, suuskadel, mootorratastel), «NSV Liidu turist» märgi normide sooritajate ettevalmistamist ja normide sooritamist turismispordi alal järgu saamiseks, marsruutide, matkade ja rännakute läbiviimise ja organiseerimise eeskirjade tundmaõppimist;

organiseerima turismipropagandat klubides, kultuurihoonetes ja -paleedes, korraldama näitusi, fotovitriine, kasutama kohalikku ajakirjandust ja raadiot;

võtma tarvitusele abinõud turismisektsioonide varustamiseks õppe- ja teatmematerjalidega, turismiinventariga ja varustusega, mis on vajalik õppeülesanneteks, matkadeks ja rännakuteks.

2. Kohustada ametiühingu kesk- ja oblastikomiteesid, kesk- ja oblastite spordiühingute nõukogusid 1950. aasta neljandas kvartalis ja 1951. a. esimeses kvartalis läbi viima tööst vabal ajal seminare ühiskondlike instruktorite ettevalmistamiseks turismi kõigi liikide jaoks.

Soovitada ametiühingute keskkomiteedele ja spordiühingute nõukogudele viia läbi 1951. aastal turistide konverentse ja õppekogumisi ning turistide aktiivi nõupidamisi turismialase töö kogemuste vahetamiseks.

Lubada ametiühingu-organisatsioonidele ja spordiühingutele luua isiklikke turismibaase, puhkemaju ja suvelaagreid turistide teenindamiseks kohalikel marsruutidel.

3. Kohustada vabariiklikke, krai- ja oblastite ametiühingute nõukogusid osutama ametiühingu-organisatsioonidele ja spordiühingutele praktilist abi massilise turismialase töö arendamisel; looma ametiühingute kehakultuuriorganisatsioonide ja turismiaktiivi esindajaist turismisektsioonid ametiühingute nõukogude juurde, pannes nendele massilise turismialase töö kogemuste levitamise, kohalike marsruutide läbivaatamise, ametiühingutevaheliste turismiürituste läbiviimise ja turismialase konsultatsiooni organiseerimise; korraldama ametiühingu-organisatsioonide ja spordiühingute ühendatud summadega ametiühingutevahelisi seminare ja kursusi turismialaste ühiskondlike instruktorite ja kehakultuurikollektiivide turismisektsioonide juhatajate ettevalmistamiseks.

4. Kohustada ÜAÜKN-i kehakultuuri- ja spordiosakonda kindlustama süstemaatilist kontrolli ametiühingu-organisatsioonide ja spordiühingute töö üle massilise turismi arendamise alal ja osutama neile praktilist abi selles töös.

Teha ülesandeks ÜAÜKN-i kehakultuuri- ja spordiosakonnale koos ÜAÜKN-i Riikliku Sotsiaalkindlustuse Valitsusega viia läbi riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve tsentraliseeritud summade planeerimine turismi jaoks ja kontrolli teostamine nende summade kasutamise üle.

5. Kohustada ÜAÜKN-i Turismi-Ekskursiooni Valitsust võtma tarvitusele abinõud töötajate teenindamise parandamiseks turismibaasides ja marsruutidel, läbiviidavate ekskursiooniliste abinõude ideelise taseme tõstmiseks marsruutidel ja baasides; muretsema isetegevuslikele turistidele öömaju, väljakuid telkide paigutamiseks, ehitama koldeid toidu valmistamiseks jne; ette nägema turismibaaside finants-majanduslikes plaanides alates 1951. aastast isetegevuslike turistide kontingendi suurendamist;

avama 1951. aastal laevasõidumarsruudid mööda Dneprit, Volgat, Moskva-nimelist kanalit ja Musta merd;

organiseerima paatide laenutamist turistidele, kes soovivad sõita mööda jõgesid; 1951. aasta jooksul kindlustama laenutamiseks vähemalt 300 paati ja süsta; suurendama turismi- ja alpinismivarustust olemasolevates punktides kuni tuhande komplektini; võtma tarvitusele abinõud laenutuspunktide varustamiseks suuskadega ja talveinventariga; ette nägema tööplaanides lähemateks aastateks laenutuspunktide võrgu suurendamist; linnades, kus pole turismivalitsuse filiaale, luua laenutuspunktid ametiühingute nõukogude juurde, kusjuures majanduslik kindlustamine toimub turismivalitsuse summade arvel;

võtma tarvitusele abinõud territoriaalsetes turismivalitsustes ja -baasides turismialase töö laiendamiseks.

8. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid laialdaselt arendama tööd tööliste ja teenistujate ekskursioonide organiseerimisel muuseumidesse, kohalike vaatamisväärsuste, arhitektuuriliselt silmapaistvate ehituste jne. tundmaõppimiseks, pannes ametiühingute komiteede massilise kultuuritöö osakondadele ning käitis- ja kohalike komiteede kultuurikomisjonidele selle töö süstemaatilise juhtimise...

(«VAUKN-i Bülletään», 1950, nr. 20)

KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVID

ETTEVÕTTE, ASUTUSE JA ÕPPEASUTUSE KEHAKULTUURIKOLLEKTIIVI PÕHIMÄÄRUSEST

Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt

1. Ettevõtte, asutuse ja õppeasutuse kehakultuurikollektiiv on NSV Liidu isetegevusliku kehakultuuriliikumise algorganisatsiooniks.

2. Kollektiivi eesmärgiks on töötajate massiline kaasatõmbamine kehakultuuri ja sporditegevusele, igakülgselt arenenud kodanike kasvatamine, kes on piiritult ustavad nõukogude kodumaale, Lenini-Stalini üritusele ja kes on valmis sotsialistlikuks tööks ning NSV Liidu kaitseks.

I. Kollektiivi organiseerimine

1. Kehakultuurikollektiiv organiseeritakse ettevõttes, asutuses või õppeasutuses, kus on vähemalt 25 kehakultuuri ja spordiga tegelda soovivat isikut. Kollektiiv kannab oma ettevõtte, asutuse või õppeasutuse spordiühingu nimetust (seal, kus see on organiseeritud) ja töötab kohaliku ametiühingu-organisatsiooni (artelli juhatuse), kõrgemalseisva spordiühingu nõukogu ning kehakultuuri- ja spordikomitee juhtimisel. Kehakultuurikollektiiv registreeritakse kohalikus kehakultuuri- ja spordikomitees ja kõrgemalseisva spordiühingu nõukogus.

2. Tsehhides, osakondades, vahetustes ja teaduskondades organiseeritakse kehakultuurirühmad.

3. Kehakultuurialaseks ettevalmistuseks ja sporditehnika tõstmiseks moodustatakse kehakultuurikollektiivides spordisektsioonid ning nendes — rühmad ja

meeskonnad, olenevalt tegelevate isikute soost, vanusest ja ettevalmistuse tasemest.

4. Kehakultuurikollektiivi liikmeteks võivad olla isikud, kes töötavad antud ettevõttes (asutuses, õppeasutuses) ja nende 14 aasta vanuseks saanud perekonnaliikmed. Isikuid, kes ei tööta antud ettevõttes või asutuses, võib kollektiivi liikmeks vastu võtta ainult kollektiivi liikmete üldkoosolekul ja kohaliku kehakultuuri- ja spordikomitee teadmisel.

5. Isikud, kes soovivad astuda kehakultuurikollektiivi liikmeks, esitavad selle kohta avaldused kollektiivi nõukogule (büroole).

6. Kollektiivi liikmeks vastuvõtmist teostab kehakultuuri nõukogu (büroo) avalduse esitanud isiku juuresolekul.

7. Asutuse või õppeasutuse kehakultuurikollektiivi töö toimub kollektiivi liikmete laialdase initsiatiivi ja isetegevuse alusel, juhitavate organite valitavuse ning nende aruandluse alusel valijate ees.

II. Kehakultuurikollektiivi liikmete õigused ja kohustused

1. Kehakultuurikollektiivi liikmel on õigus:

a) valida ja olla valitud kõigisse kollektiivi juhtivatesse organitesse;

b) tasuta kasutada treneerimise ajal kollektiivile kuuluvaid kehakultuuriehitusi ja -inventari;

c) esineda oma spordikollektiivi nimel spordivõistlustel, spartakiaadidel ja kehakultuuripidustustel;

d) kanda vastava kehakultuurikollektiivi spordivormi.

2. Kehakultuurikollektiivi liige on kohustatud:

a) regulaarselt osa võtma ühest spordisektsiooni tööst;

b) ette valmistama ja sooritama «Valmis tööks ja NSV Liidu kaitseks» kompleksi I ja II järgu normid;

c) aktiivselt osa võtma ühiskondlik-poliitilisest elust, tõstma oma poliitilist teadlikkust, olema eesrindlik töös, distsiplineeritud ja kultuurne;

d) regulaarselt käima arstlikul läbivaatusel ning täitma isikliku ja ühiskondliku hügieeni nõudeid;

e) hoidma kehakultuurikollektiivi vara;

f) omama isiklikku spordiinventari.

Märkus. Spordiühingu liikmete õigused ja kohustused määrab kindlaks vastava ühingu põhikiri.

III. Kehakultuurikollektiivi juhtivad organid

1. Kehakultuurikollektiivi kõrgemaks juhtivaks organiks on kollektiivi liikmete üldkoosolek. Koosolek kutsutakse kokku vähemalt üks kord kahe kuu jooksul ja loetakse õigusvõimeliseks, kui kohal on vähemalt ⅔ kehakultuurikollektiivi liikmeist.

2. Erakorraliste koosolekute kokkukutsumine toimub kollektiivi nõukogu otsusel või ⅓ antud kollektiivi liikmete nõudmisel.

Üldkoosolek valib kollektiivi nõukogu ja revisjonikomisjoni, kuulab ära nende tööaruanded, kinnitab kollektiivi massiliste spordiürituste kalenderplaani ja nõukogu tööplaani, lahendab distsiplinaarkaristuste määramise ja kollektiivi liikmete hulgast väljaheitmise küsimusi ning vaatab läbi kollektiivi eelarve. Üldkoosolekul antakse välja VTK ja OVTK märgid.

IV. Kehakultuurikollektiivi nõukogu

1. Nõukogu valitakse üheks aastaks üldkoosoleku poolt määratud arvulises koosseisus. Neis kollektiivides, kus pole organiseeritud vabatahtlikke spordiühinguid, valitakse kollektiivi büroo.

2. Kehakultuurikollektiivi nõukogu (büroo) organiseerib ja juhib vahetult kogu kollektiivi tegevust.

3. Kollektiivi nõukogu (büroo) valib oma koosseisust nõukogu esimehe ja sekretäri ning jaotab kõigi nõukogu liikmete vahel kohustused kollektiivi juhtimise alal.

4. Kehakultuurikollektiivi nõukogu (büroo) istungid kutsub kokku selle esimees vähemalt 2 korda kuus. Nõukogu (büroo) otsused võetakse vastu häälteenamusega, protokollitakse ja neist teatatakse kollektiivi liikmetele.

5. Kehakultuurikollektiivi nõukogu (büroo) kohustuste hulka kuulub: organiseerimistöö, õppetöö spordi alal, majanduslik töö, arvestus ja aruandlus.

Organiseerimistöö

a) kehakultuurikollektiivi liikmeks vastuvõtmine;
b) kollektiivi tööplaani koostamine;
c) kollektiivi tulude ja kulude eelarve koostamine[1];
d) kehakultuurirühmade organiseerimine tsehhides (teaduskondades) ja nende töö juhtimine;
e) šeflustöö organiseerimine külas (koolis);
f) sidepidamine töös komsomoli- ja massiliste riigikaitse-organisatsioonidega;
g) kollektiivi liikmete kaasatõmbamine aktiivsele osavõtule massilistest poliitilistest üritustest;
h) kehakultuuri- ja spordipropaganda organiseerimine kino, raadio, kohaliku ajakirjanduse, plakatite, vitriinide ja sportlike esinemiste abil;
i) sotsialistliku võistluse organiseerimine;
j) alatiste ja ajutiste komisjonide organiseerimine kollektiivi mitmesugustel tööaladel ja nende töö juhtimine.

Õppetöö spordi alal

a) Õppetöö planeerimine ja organiseerimine VTK märgi normide sooritajate ja üksikute spordialade järgusportlaste ettevalmistamise alal;
b) spordisektsioonide ja VTK õpperühmade õppetöö juhtimine;
c) kehakultuuripidustuste, spartakiaadide, spordivõistluste, rännakute, jooksude, ekskursioonide ja tervistarendavate kehakultuuriürituste korraldamine tööstuses ja ühiselamutes;
d) kollektiivi ettevalmistamine spordiüritusteks, mida teostab kõrgemalseisva spordiühingu ja kohaliku kehakultuuri- ning spordikomitee;
e) kehakultuuri instruktorite, treenerite ja õpetajate töö juhtimine ja kontrollimine;
f) kursuste ja seminaride korraldamine kehakultuuriaktiivi ettevalmistamiseks ja täiendamiseks ning spordisektsioonide liikmete kaasatõmbamine töösse ühiskondlike instruktoritena, õpetajatena, rühmajuhtidena, kohtunikena jne.;
g) massiliste spordiürituste kalenderplaani koostamine.

Majanduslik töö

a) Kehakultuuritööks vajalike kohtade remondi ja sisseseadete kindlustamine, kehakultuurirajatiste rajamisest osavõtmine ja kontroll nende kasutamise üle;
b) kollektiivile spordiinventari soetamine ja selle säilitamise kindlustamine;
c) kollektiivi liikmeile kaasabi osutamine isikliku spordiinventari soetamisel.

Arvestus ja aruandlus

Kollektiivi liikmete ja nende poolt VTK normide sooritamise arvestamine ning aruandedokumentide koostamine kollektiivi töö kohta.

---

[1] Vabatahtliku spordiühingu liikmemaksudest vt. ÜAÜKN-i Sekretariaadi 27. novembri 1953. a. määrust, lk. 499.

V. Kehakultuurirühma (tsehhi, osakonna, teaduskonna) nõukogu (kehakultuuriorganisaator)

Tsehhi, osakonna või teaduskonna kehakultuurirühm, mille koosseisus on 25 või rohkem kehakultuurlast, valib rühma nõukogu. Kui kehakultuurlaste arv on alla 25 inimese, valitakse kehakultuuriorganisaator.

Rühma nõukogu (kehakultuuriorganisaator) valitakse rühma üldkoosolekul lahtise hääletamise teel; ta töötab kollektiivi nõukogu (büroo) juhtimisel ja organiseerib:

a) agitatsiooni-propagandaalast tööd uute liikmete värbamisel kehakultuurikollektiivi;
b) õppetööd oma rühma liikmetele VTK kompleksi alal;
c) kehakultuurirühma liikmete koosolekuid;
d) kehakultuurirühma liikmete arvestust, kes on sooritanud VTK normid, samuti ka kõigi ürituste arvestust, mis viiakse läbi kehakultuurirühma poolt;
e) kehakultuurirühma liikmete osavõttu massilistest poliitilistest üritustest, demonstratsioonidest, paraadidest, spordivõistlustest ja kehakultuuri pidustustest, mis viiakse läbi kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt;
f) kontrolli kehakultuurirühma liikmete õppeülesannetest osavõtmise üle.

VI. Spordisektsiooni büroo

1. Spordisektsiooni liikmete üldkoosolek valib oma koosseisust sektsiooni büroo 3—5-liikmelises koosseisus.
2. Sektsiooni büroo liikmed valivad oma koosseisust esimehe ja jaotavad omavahel kohustused sektsiooni töö juhtimise alal.
3. Sektsiooni büroo töötab kehakultuurikollektiivi nõukogu (büroo) vahetul juhtimisel.

Sektsiooni büroo kohustuste hulka kuulub:

a) sektsiooni tööplaani koostamine;
b) varustamine õppematerjaliga (õppeplaanid ja -programmid);
c) kulude eelarve koostamine sektsiooni töö alal;
d) uute liikmete värbamine sektsiooni, võistkondade ja rühmade organiseerimine, nendes vanemate ja kaptenite valimine;
e) kontrolli teostamine õppe- ja treeningharjutuste graafikute täitmise ja kavas ettenähtud materjalide äraõppimise üle;
f) võistkondade ettevalmistamine spordivõistlusteks;
g) sektsiooni liikmete süstemaatilisel arstlikul läbivaatusel käimise kindlustamine;
h) sotsialistliku võistluse organiseerimine sektsioonis ja kollektiivi teiste sektsioonidega;
i) kogu töö arvestus: harjutustest osavõtmine, VTK normide sooritamine, sportlike ja massiliste ürituste tulemused, sektsiooni liikmete tehnilised saavutused spordi alal.

VIII. Kollektiivi rahalised vahendid

Kehakultuurikollektiivi rahalised vahendid määratakse kindlaks käitis- või kohaliku komitee (artelli juhatuse) ja kõrgemalseisva vabatahtliku spordiühingu nõukogu poolt.

IX. Kollektiivi likvideerimine

Kehakultuurikollektiivi likvideerimine võib toimuda käitis-, kohaliku komitee, kõrgemalseisva spordiühingu nõukogu või kohaliku kehakultuuri- ja spordikomitee otsusega.

AMETIÜHINGUTE VABATAHTLIKE SPORDIÜHINGUTE VALIMISTE LÄBIVIIMISE JUHENDI KINNITAMISEST

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 21. augustist 1951

1. Kinnitada valimiste läbiviimise juhend ametiühingute vabatahtlikes spordiühingutes (lisatud).
2. Lugeda kehtetuks ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 22. märtsil 1941 kinnitatud ametiühingute kehakultuuri algorganisatsioonide juhtivate organite valimise juhend.

AMETIÜHINGUTE VABATAHTLIKE SPORDIÜHINGUTE VALIMISTE LÄBIVIIMISE JUHEND

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 21. augustil 1951

Aruandlus ja valimised kehakultuurikollektiivides

1. Aruandlus ja valimised kehakultuurikollektiivides viiakse läbi vabatahtliku spordiühingu liikmete üldkoosolekul üks kord aastas, tööst vabal ajal ja järgmises korras:

a) alguses annavad aru ja valitakse brigaadide, jaoskondade, kõrgemate õppeasutuste ja tehnikumide õppegruppide kehakultuuriorganisaatorid. Seejärel tsehhide (osakondade, teaduskondade) kehakultuurirühmade nõukogud ja pärast seda ettevõtete, asutuste, õppeasutuste kehakultuurikollektiivide nõukogud.

b) suurtes ettevõtetes võidakse kehakultuurikollektiivi nõukogu aruandlus ja valimised läbi viia VSÜ liikmete konverentsil vabatahtliku spordiühingu kesknõukogu igakordsel loal. Konverentsile valitakse delegaadid tsehhide ja vahetuste VSÜ liikmete koosolekul kehakultuurikollektiivi nõukogu poolt kinnitatud esindusnormide alusel.

Enne konverentsi kokkukutsumist esinevad kehakultuurikollektiivide nõukogud tööaruannetega üksikute tsehhide ja vahetuste spordiühingu liikmete koosolekul.

2. Kehakultuurikollektiivide aruanded arutatakse esialgselt läbi ja kinnitatakse nõukogu ja ametiühingu käitis- ning kohaliku komitee istungitel. Esialgne aruande läbiarutamine ei võta nõukogu liikmetelt õigust esineda koosolekutel (konverentsidel) kriitikaga kehakultuurikollektiivide töö puudustest.

3. Kinnisel (salajasel) hääletusel valitakse:

kehakultuurikollektiivide nõukogud;

spordiklubide juhatused ja revisjonikomisjonid; vabatahtliku spordiühingu aruandlus-valimiskonverentsi delegaadid.

Lahtisel hääletusel valitakse:

kehakultuuriorganisaatorid ja kehakultuurirühmade nõukogud — vabatahtliku spordiühingu liikmete koosolekutel;

spordisektsioonide, üldise kehakultuurilise ettevalmistuse sektsioonide bürood, meeskondade kaptenid — sektsiooni liikmete, võistkondade koosolekutel;

kehakultuurikollektiivide nõukogude, kehakultuurirühmade nõukogude, spordiklubide juhatuste, sektsiooni büroode esimehed — kehakultuurikollektiivi nõukogude, klubijuhatuste, sektsiooni büroode nõupidamistel;

spordiklubide revisjonikomisjonide esimehed — revisjonikomisjonide nõupidamistel.

4. Vabatahtliku spordiühingu liikmetele teatatakse aruandlus-valimiskoosolekute päevadest:

kehakultuuriorganisaatorite ja kehakultuurirühmade nõukogude valimiste puhul — hiljemalt 3 päeva enne koosolekut;

kehakultuurikollektiivide nõukogude ja spordiklubide juhatuste valimiste puhul — hiljemalt 10 päeva enne koosolekut;

sektsioonide, meeskondade aruandlus-valimiskoosolekute läbiviimise aegadest teatatakse kehakultuurlastele 3 päeva enne koosolekut.

Kehakultuurikollektiivide ja spordiklubide aruandlus-valimiskoosolekud loetakse otsusevõimelisteks, kui nendest võtab osa vähemalt ⅔ VSÜ liikmetest, kes seisavad kehakultuurikollektiivi spordiklubi arvel.

Konverents loetakse otsusevõimeliseks, kui sellest võtab osa vähemalt ⅔ delegaatidest.

Sektsioonide ja meeskondade aruandlus-valimiskoosolekud loetakse otsusevõimelisteks, kui sealt võtab osa vähemalt ⅔ sektsiooni või meeskonna arvel olevatest kehakultuurlastest.

5. Koosoleku (konverentsi) läbiviimiseks valitakse lahtisel hääletusel presiidium koosoleku (konverentsi) poolt määratud liikmete arvuga.

6. Aruandlus-valimiskoosolek (konverents) kuulab ära ja arutab läbi kehakultuuriorganisaatori või kehakultuurirühma nõukogu, võistkonna kapteni, sektsiooni büroo, kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni aruande ning võtab vastu otsuse aruande kohta.

Kehakultuurirühma nõukogu, sektsiooni büroo, kehakultuurikollektiivi nõukogu ja spordiklubi juhatuse valimise koosolek (konverents) määrab kindlaks koosolekul valitava nõukogu, sektsiooni büroo, spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni liikmete arvulise koosseisu.

7. Uude valitavasse organisse seatakse kandidatuurid üles üldkoosolekul või konverentsil. Igale koosolekust või konverentsist osavõtjale kindlustatakse piiramatu õigus kandidatuuride ülesseadmiseks ja taandamiseks. Uude valitavasse organisse võib üles seada ka neid vabatahtliku spordiühingu liikmeid, kes koosolekult (konverentsilt) puuduvad.

Ettepanek kandidatuuride ülesseadmise lõpetamiseks otsustatakse üldkoosoleku (konverentsi) poolt lahtisel hääletamisel.

8. Valitavasse organisse ülesseatud kandidatuurid arutatakse läbi koosolekul (konverentsil) personaalselt. Iga kandidatuuri poolt kui ka vastu võib sõna võtta piiramatu arv koosolekust (konverentsist) osavõtjaid. Kandidatuuride arutamise lõpetamise küsimus otsustatakse koosoleku (konverentsi) poolt lahtisel hääletamisel lihthäälteenamusega.

9. Kehakultuuriorganisaatori, võistkonna kapteni, kehakultuurirühma nõukogu, sektsiooni büroo valimise koosolekul viiakse pärast ülesseatud kandidatuuri läbiarutamist läbi lahtine hääletamine iga nimekirja jäetud kandidatuuri kohta. Valituks loetakse need kandidaadid, kes said enamuse hääli, kuid mitte vähem kui pool hääletamisest osavõtjate arvust. Häälte lugemist teostab koosoleku presiidium. Hääletuse tagajärjed kantakse koosoleku protokolli.

10. Kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni kandidatuuride läbiarutamisel võetakse nimekirja kinniseks (salajaseks) hääletamiseks need kandidatuurid, kelle kohta ei ole taandamisi esitatud.

Küsimus kandidatuuri jätmisest kinniseks (salajaseks) hääletamiseks, kelle kohta esitati taandamisi, otsustatakse lahtisel hääletamisel lihthäälteenamusega.

Kandidatuuride nimekirja õigsuse eest kinniseks (salajaseks) hääletamiseks vastutab koosoleku (konverentsi) presiidium.

11. Pärast kandidatuuride läbiarutamist kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni koosseisu valib üldkoosolek (konverents) lahtisel hääletamisel häältelugemiskomisjoni kinnise (salajase) hääletuse tulemuste kokkuvõtmiseks koosoleku (konverentsi) poolt määratud arvulises koosseisus.

Enne valimist peab häältelugemiskomisjoni esimees selgitama VSÜ liikmete koosolekule (konverentsi delegaatidele) kinnise (salajase) hääletamise läbiviimise korda. Häältelugemiskomisjon peab ette valmistama valimiskastid ja need isiklikult pitseerima.

12. Kinnisest (salajasest) hääletamisest võtavad osa ainult vabatahtliku spordiühingu liikmed (konverentsi delegaadid). Häältelugemiskomisjon annab igale spordiühingu liikmele (konverentsi delegaadile), kes võtab osa valimiskoosolekust, nende poolt spordiühingu liikmekaardi või delegaadi mandaadi esitamisel ühe eksemplari valitava organi uue koosseisu kandidatuuride nimekirjast ja teeb selle kohta märkuse koosolekust (konverentsist) osavõtjate nimekirja.

13. Igal vabatahtliku spordiühingu liikmel on kinnise (salajase) hääletamise juures õigus maha kriipsutada üksikuid kandidatuure ja juurde kirjutada valitava organi koosseisu uusi kandidatuure, sõltumatult sellest, kui suure kandi-

daatide arvu koosolek (konverents) valimiseks kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi juhatuse või revisjonikomisjoni koosseisu kinnitas.

14. Pärast hääletamist avab häältelugemiskomisjon, lahkumata koosoleku (konverentsi) pidamise hoonest, valimiskastid ja teeb kokkuvõtte hääletamise tulemustest. Häältelugemiskomisjon on kohustatud lugema kõik poolt- ja vastuhääled iga kandidaadi kohta eraldi. Ruumis, kus toimub häälte lugemine, ei tohi peale häältelugemiskomisjoni liikmete keegi viibida. Hääletamise tagajärjed kannab häältelugemiskomisjon protokolli eraldi iga kandidaadi kohta, mis pärast kõigi komisjoni liikmete poolt allakirjutamist esitatakse üldkoosolekule (konverentsile) kinnitamiseks. Valitud organi koosseis kantakse koosoleku (konverentsi) protokolli.

Valituks kehakultuurikollektiivi nõukogu, spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni koosseisu loetakse need kandidaadid, kes võrreldes teiste kandidaatidega on saanud enam hääli, kuid mitte vähem kui pool koosolekust osavõtnud ühinguliikmete (konverentsi delegaatide) häältest.

15. Kõik kinnise (salajase) hääletamise materjalid peab alal hoidma salajaste dokumentidena ametiühingu käitis-, kohalikus komitees kuni järgmiste valimisteni.

Pärast kehakultuurinõukogu, spordiklubi uue juhatuse ja revisjonikomisjoni valimist tuleb kõik eelmise valimise materjalid hävitada, mille kohta koostatakse akt, kuhu kirjutavad alla kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees ja ametiühingu käitis-, kohaliku komitee revisjonikomisjoni esimees või spordiklubi juhatuse ja revisjonikomisjoni esimehed.

Vabatahtliku spordiühingu rajooni-, oblasti-, krai-, vabariikliku ja kesknõukogu ning nende revisjonikomisjonide valimistest

16. Vabatahtliku spordiühingu rajooni-, oblasti-, krai-, vabariikliku ja kesknõukogu ning nende revisjonikomisjonide valimised viiakse läbi kinnisel (salajasel) hääletamisel vastaval konverentsil üks kord kahe aasta jooksul.

VSÜ nõukogude esimehed, aseesimehed, presiidiumi liikmed ja revisjonikomisjonide esimehed valitakse lahtisel hääletamisel vastava VSÜ nõukogu pleenumi või revisjonikomisjoni koosolekul.

17. Delegaatide valimised vabatahtliku spordiühingu rajooni-, oblasti-, krai-, vabariiklikule ja üleliidulisele konverentsile viiakse läbi kinnisel (salajasel) hääletamisel vastava VSÜ nõukogu poolt määratud arvul.

18. Vabatahtliku spordiühingu liikmetele teatatakse valimiskonverentsi kokkukutsumisest:

a) VSÜ rajooni nõukogude valimiste puhul — hiljemalt 10 päeva enne valimisi;

b) VSÜ oblasti-, krai-, vabariikliku nõukogu valimiste puhul — hiljemalt 20 päeva enne valimisi;

c) VSÜ Kesknõukogu valimiste puhul — hiljemalt kuu aega enne valimisi.

Konverents loetakse otsusevõimeliseks, kui sellest võtab osa vähemalt ⅔ delegaatidest.

19. Konverents valib oma töö läbiviimiseks lahtisel hääletamisel juhtivad organid (presiidiumi, sekretariaadi, mandaatkomisjoni), kuulab ära ja arutab läbi VSÜ vastava nõukogu ja revisjonikomisjoni aruande.

VSÜ rajooni-, oblasti-, krai-, vabariikliku ja kesknõukogu aruanded kinnitatakse eelnevalt vastava nõukogu pleenumil, kuid see ei võta ära VSÜ liikmetelt õigust esineda konverentsil kriitikaga vabatahtliku spordiühingu juhtimise ja töö puuduste kohta.

20. Pärast otsuse vastuvõtmist aruande kohta määrab konverents kindlaks liikmete ja kandidaatide hulga vastava VSÜ nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmete koosseisu ja läheb üle kandidatuuride ülesseadmisele, nende läbiarutamisele ning VSÜ nõukogu ja revisjonikomisjoni valimisele.

21. Konverentsi presiidiumi otsusel võidakse kokku kutsuda delegatsioonide esindajate nõupidamine esialgseks kandidatuuride ülesseadmiseks VSÜ uude juhtivasse organisse.

Delegatsioonide esindajate nõupidamisel ülesseatud kandidatuurid esitatakse konverentsi istungile selle nõupidamise nimel.

Kandidatuuride esialgne ülesseadmine juhtiva organi uude koosseisu delegatsioonide esindajate nõupidamisel ei piira delegaatide õigust kandidaadi läbiarutamisel ja ülesseadmisel konverentsil.

22. Kõigile konverentsi delegaatidele kindlustatakse piiramatu õigus iga kandidaadi kritiseerimiseks, ülesseadmiseks ja taandamiseks. VSÜ juhtiva organi koosseisu võidakse üles seada kandidatuure ka nende vabatahtliku spordiühingu liikmete hulgast, kes konverentsist osa ei võta, ja VSÜ liikmeid, kes ei ole delegaadid.

Kandidatuuride ülesseadmise lõpetamise ettepanek otsustatakse konverentsil lahtise hääletamisega.

23. Kandidatuurid VSÜ juhtiva organi koosseisu arutatakse konverentsil läbi personaalselt, ülesseadmise järjekorras, VSÜ nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmete läbiarutamine toimub eraldi.

Kandidaadid, kelle taandamiseks pole tehtud ettepanekuid, kantakse nimekirja kinniseks (salajaseks) hääletamiseks. Küsimus nimekirja jätmisest kinniseks (salajaseks) hääletamiseks nende kandidaatide üle, kelle taandamiseks esitati ettepanekuid, otsustatakse lahtise hääletamisega.

Kinniseks (salajaseks) hääletamiseks esitatud kandidatuuride nimekirjade õigsuse eest vastutab konverentsi presiidium.

24. Pärast kandidatuuride läbiarutamist kinniseks (salajaseks) hääletamiseks valib konverents lahtisel hääletamisel häältelugemiskomisjoni valimistulemuste kokkuvõtmiseks.

Häältelugemiskomisjoni liikmete arvu määrab konverents. Häältelugemiskomisjoni liikmed valivad esimehe.

Enne hääletamist selgitab häältelugemiskomisjoni esimees konverentsi delegaatidele kinnise (salajase) hääletamise korra. Enne kinnist (salajast) hääletamist peab häältelugemiskomisjon ette valmistama valimiskastid ja need isiklikult pitseerima.

25. Häältelugemiskomisjon annab igale konverentsi delegaadile delegaadimandaadi ettenäitamisel ühe eksemplari juhtiva organi uue koosseisu kandidaatide nimekirjast ja teeb selle kohta märkuse konverentsi delegaatide nimekirja.

26. Igal konverentsi delegaadil on õigus kinnisel (salajasel) hääletamisel üksikuid kandidatuure maha kriipsutada ja lisada uusi kandidatuure VSÜ juhtiva organi koosseisu, olenemata sellest, missuguseł arvul konverents otsustas valida VSÜ nõukogu ja revisjonikomisjoni koosseisu.

27. Pärast valimisi avab häältelugemiskomisjon, väljumata konverentsi pidamise hoonest, valimiskasti ja teeb valimistulemuste kohta kokkuvõtte.

Häältelugemiskomisjon on kohustatud lugema kõik poolt- ja vastuhääled iga kandidaadi kohta eraldi.

Ruumis, kus toimub häälte lugemine, ei tohi peale häältelugemiskomisjoni liikmete keegi viibida.

Pärast häälte lugemist koostab häältelugemiskomisjon protokolli, kuhu kantakse valimistulemused iga üksiku kandidaadi kohta eraldi ja kuhu kõik komisjoni liikmed alla kirjutavad.

28. Häältelugemiskomisjon kannab konverentsile ette valimistulemused iga kandidaadi kohta eraldi ja esitab häältelugemiskomisjoni protokolli kinnitamiseks konverentsile. VSÜ nõukogusse ja revisjonikomisjoni valitud koosseis kantakse konverentsi protokolli.

Valituks juhtiva organi koosseisu loetakse need kandidaadid, kes võrreldes teiste kandidaatidega on saanud enam hääli, kuid mitte vähem kui pool konverentsist osavõtvate delegaatide häältest.

29. Vabatahtlike spordiühingute basseinide ja raudteenõukogude ning nende revisjonikomisjonide aruandluste ja valimiste ning delegaatide valimiste kord vastavatele spordiühingu konverentsidele on sama, mis VSÜ oblasti nõukogude aruandluste ja valimiste läbiviimiselgi.

30. Kõik kinnise (salajase) hääletamise materjalid (kandidaatide nimekirjad, kirjalikud avaldused, hääletamise tulemused, valimissedelid jne.) peab alal

hoidma salajaste dokumentidena vabatahtlike spordiühingute vastavates nõukogudes kuni järgmiste valimisteni.

Pärast vabatahtliku spordiühingu uue organi valimist tuleb kõik eelmise valimise materjalid hävitada, mille kohta koostatakse akt, millele kirjutavad alla VSÜ nõukogu ja revisjonikomisjoni esimehed; akt tuleb alal hoida salajase dokumendina vabatahtliku spordiühingu toimikutes.

KEHAKULTUURI JA SPORDI ARENDAMISE ABINÕUDEST AMETIÜHINGUTES

Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 11. veebruarist 1949

15. ... Määrata, et käitis- ja kohalike komiteede eelarvetes kehakultuuritööks ettenähtud summasid võib kulutada ainult eelarvete järgi, mis on läbi vaadatud kehakultuurikollektiivide nõukogude poolt ning kinnitatud käitis- või kohaliku komitee poolt.

(«ÜAÜKN Bülletään», 1949, nr. 4)

SPORDITREENERITELE-ÕPETAJATELE TUNNITASU MAKSMISE KORD

Antud Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt 13. septembri 1944. a. juhisega ja 9. jaanuari 1950. a. käskkirjaga juhindumiseks

1. Sporditreeneritele-õpetajatele, kes töötavad kehakultuuriorganisatsioonides, tasuda iga treeningu (praktilise õpetamise) töötunni (60 min.) eest vastavalt staažile ja kvalifikatsioonile järgmisel määral (rublades):

Kehakultuuri organisatsiooni nimetus	Kehakultuurilist keskharidust omavatele			Kõrgemat kehakultuurilist ja meditsiinilist haridust omavatele, samuti ka teenelistele meistersportlastele		
	treeneri- või pedagoogilise staažiga					
	kuni 5 aastat	5—10 aastat	üle 10 aasta	kuni 5 aastat	5—10 aastat	üle 10 aasta
I						
Kehakultuurikollektiivi spordisektsioon						
Laste spordikool (sõltumata administratiivsest alluvusest)						
Vabatahtliku spordiühingu linna spordisektsioon						
Kehakultuuri ja spordikomitee ühendatud linna spordisektsioon või linna spordikool	10	11	12	12	13	15

Kehakultuuri organisatsiooni nimetus	Kehakultuurilist keskharidust omavatele			Kõrgemat kehakultuurilist ja meditsiinilist haridust omavatele, samuti ka teenelistele meistersportlastele		
	treeneri- või pedagoogilise staažiga					
	kuni 5 aastat	5—10 aastat	üle 10 aasta	kuni 5 aastat	5—10 aastat	üle 10 aasta
II						
Linna-, oblasti-, krai- või vabariikliku vabatahtliku spordiühingu nõukogu koondvõistkond või õppe-treeningkogunemine. Ringkonna või linna Kehakultuuri- ja Spordikomitee koondvõistkond või õppe-treeningkogunemine kõigis linnades, peale allpooltoodute	11	12	13	13	14	16
III						
Kehakultuuri ja spordikomitee linna (vabariikliku alluvusega linnades, peale Moskva ja Leningradi), oblasti, krai ja vabariiklik (autonoomne vabariik) koondvõistkond või õppe-treeningkogunemine	13	14	15	15	16	18
IV						
Vabatahtliku spordiühingu Keskнõukogu, ÜAÜKN-i või NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee, samuti ka Moskva ja Leningradi Kehakultuuri- ja Spordikomitee koondvõistkond või õppe-treeningkogunemine . . .	14	16	17	17	18	20

Märkus. Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee õppe-treeningkogunemise treeneritele, samuti ka Nõukogude Liidu koondmeeskondade treeneritele tasutakse palgamäärade järgi, mis kinnitatakse NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee esimehe poolt iga üksiku ürituse läbiviimiseks koostatud eelarve alusel.

2. Kehakultuurialase kõrgema haridusega treenerite-õpetajate hulka kuuluvad instituudi kehakultuuriteaduskonna või tema sõjalise teaduskonna lõpetajad, samuti ka kehakultuurialase hariduse peasõjakooli ja treenerite kooli lõpetajad.

3. Kehakultuurilise keskharidusega treenerite-õpetajate hulka kuuluvad need, kes on lõpetanud kehakultuuritehnikumi, pedagoogilise kehakultuurikooli või mitte vähem kui 2 aastase õppeajaga kehakultuuriinstruktorite ettevalmistamise kooli.

4. Tasumine treeneritele-õpetajatele, kel puudub kehakultuurialane haridus (peale teeneliste meistersportlaste ja arstide) toimub punktis 1 näidatud tasudest 20% võrra vähem.

5. Punktis 1 kindlaksmääratud tasude arvutus treenerite töö (praktilise õpetamise) eest toimub treeneri-õpetaja tööžurnaali sissekantud astronoomilise täistunni (60 min.) alusel.

Märkus. Aja eest, mille treener-õpetaja on kulutanud tunni ettevalmistamiseks, tasu ei maksta.

6. Koosseisulistele kehakultuuriorganisatsioonide treeneriteleõpetajatele üle kuunormi tehtud iga täiendava treening- (praktilise õpetamise) töötunni eest teostatakse iga kuu lõpul juurdemaks põhitöötasule, lähtudes 1/75 koosseisude nimekirjaga kinnitatud kuupalgast.

SPORDIRIIETUSE, JALATSITE JA SPORDIINVENTARI TASUTA ISIKLIKUKS OMANDIKS ANDMISE KEELAMISEST

NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee 1948. a. 11. oktoobri käskkirjast

1. Kehakultuuri- ja Spordikomiteedel, vabatahtlikel spordiühingutel ja kehakultuuri õppeasutustel ... mitte lubada tasuta väljaandmist isiklikuks omandiks spordiriietust, jalatseid ja spordiinventari.

2. Spordivormi esemed, jalatsid ja spordiinventar, mis on vajalikud õppetöö ja spordivõistluste läbiviimiseks, võtta tabelvara nimekirja ja säilitada neid komiteede, VSÜ, õppeasutuste ja spordibaaside ladudes ning välja anda neid kasutamiseks ainult õppetöö ja spordivõistlustel esinemise ajaks.

3. Kehakultuuri organisatsioonide juhatajatel kindlustada tabelvara nimekirjas olevate spordivormide, jalatsite ja spordiinventari range arvestus, säilitamine, hoolikas kasutamine ning nende puhtalt ja korralikult hoidmine.

AMETIÜHINGUTE KEHAKULTUURITÖÖ PARANDAMISE ABINÕUDEST

Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi määrus 19. aprillist 1955

Partei ja valitsuse poolt kehakultuuri ja spordi arendamisele osutatud pideva hoolitsuse tulemusel on ettevõtetes, masina-traktorijaamades, sovhoosides ja õppeasutustes viimaste aastate jooksul suurenenud vabatahtlike spordiühingute kehakultuurikollektiivide

arv 22 tuhandelt 47 tuhandeni ja kehakultuurlaste arv kasvanud 2 miljonilt 4,7 miljoni inimeseni. Ametiühingute vabatahtlikud spordiühingud valmistasid ette üle 850 000 järgusportlase, nende hulgas 2225 meistersportlast. Ametiühingute sportlaste poolt on püstitatud ligi pooled kõigist NSV Liidu rekorditest ja 25 maailmarekordit.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XIX kongressi ja NSV Liidu ametiühingute XI kongressi otsustes seatud ülesanded kehakultuuri ja spordi arendamise kohta nõuavad ametiühingu-organisatsioonidelt ja spordiühingutelt kehakultuuritöö edasist tunduvat parandamist. Töötajate materiaalse heaolu ja kultuurilise taseme pidev tõus loovad selleks kõik vajalikud tingimused.

Kuid vaatamata sellele juhivad ametiühingu-organisatsioonid ikkagi veel nõrgalt tööd tööliste ja teenistujate laiade hulkade kaasahaaramiseks kehakultuuri ja spordi harrastamisele. Paljudes ettevõtetes, masina-traktorijaamades ja sovhoosides pole veel moodustatud kehakultuurikollektiive või need on väga väikesearvulised. Nendes kollektiivides viiakse nõrgalt läbi õppe-sportlikku tööd kehakultuurlaste ja sportlaste põhimassi hulgas. Metsa- ja Paberitööstuse Tööliste Ametiühingu (ametiühingu keskkomitee esimees sm. I. A. Novikov) Spordiühingus «Krasnaja Zvezda» tegelevad kehakultuuri ja spordiga ainult 8,7 protsenti ametiühingu liikmete üldarvust, Toidukaupade Tööstuse Tööliste Ametiühingu (esimees sm. M. A. Vassiljev) VSÜ-s «Pištševik» — 8,5 protsenti, Ehitustööliste Ametiühingu (esimees sm. M. I. Borissov), Ehitusmaterjalide Tööstuse Tööliste Ametiühingu (esimees sm. J. D. Levitskaja) ja Linna- ja Maaehituse Tööliste Ametiühingu (esimees sm. M. I. Terentjev) VSÜ-s «Stroitel» — 7,5 protsenti, Kohaliku Tööstuse Ametiühingus (esimees sm. I. V. Fartunin), Kommunaalmajanduse Tööliste Ametiühingus (esimees sm. K. P. Jemeljanova) ja Autotranspordi- ja Maanteede Tööliste Ametiühingus (esimees sm. L. I. Jegorov) — 7,1 protsenti.

Eriti tõsised puudused esinevad elektritööstuse, transpordi- ja raskemasinatööstuse, metallurgia- ja riigikaitsetööstuse ettevõtete tööliste ja teenistujate hulgas tehtava kehakultuuri- ja sporditöö alal. Nende tööstusharude töötajad on ühendatud suurtesse kollektiividesse ja seetõttu on olemas kõik eeldused selleks, et nende töötajate hulgas organiseerida massilist kehakultuuritööd veelgi kõrgemal tasemel, kuid seoses sellega, et elektrijaamade ja elektritööstuse, musta metallurgia, värvilise metallurgia, transpordi- ja raskemasinatööstuse ning riigikaitsetööstuse tööliste ametiühingute keskkomiteed ei juhi sellele tööle küllaldast tähelepanu ja et vabatahtlike spordiühingute «Energia», «Metallurg», «Avangard» ja «Zeniit» kesknõukogude töö on halvasti organiseeritud, tegeleb nendes ühingutes kehakultuuri ja spordiga vaid 10—11 protsenti ametiühingute liikmete üldarvust.

Peamine põhjus, miks töölisi ja teenistujaid on vähe kaasa haaratud kehakultuuri ja spordi harrastamisele ja reas ettevõtteis pole moodustatud kehakultuurikollektiive, peitub selles, et ametiühingu-

organisatsioonid korraldavad halvasti massilist organiseerimis- ja kasvatustööd noorsoo ja kehakultuurlaste hulgas.

Paljud käitis- ja kohalikud komiteed, ametiühingute rajooni-, oblasti-, krai- ja vabariiklikud komiteed ei osuta küllaldast tähelepanu kehakultuurikollektiivide organisatsioonilisele tugevdamisele, ei tunne huvi nende igapäevase töö vastu, arutavad harva küsimusi, mis on seotud kehakultuuri- ja sporditöö parandamisega, pööravad vähe tähelepanu kehakultuurlaste aktiivile ega anna talle vajalikku abi. Rahasummad, mis ametiühingute eelarvest eraldatakse massilise kehakultuuri- ja sporditöö läbiviimiseks, ei leia täielikku kasutamist.

Vabatahtlike spordiühingute kesk- ja oblastinõukogud süvenevad puudulikult ettevõtete, masina-traktorijaamade, sovhooside, asutuste ja õppeasutuste kehakultuurikollektiivide töösse ega osuta neile vajalikku abi VTK-märklaste, kvalifitseeritud sportlaste ja ühiskondliku kaadri ettevalmistamisel. Harva viiakse läbi kehakultuurikollektiivide võistlusi, massilisi spordiüritusi spordibaasides, aedades ja parkides, linnast väljasõitudel.

Paljud klubid, kultuurimajad ja -paleed alahindavad kehakultuuri tähtsust töötajate kommunistlikul kasvatamisel, töötavad lahus kehakultuuriorganisatsioonidest ega korralda seetõttu oma kultuuriasutustes massilisi spordiüritusi. Ametiühingu-organisatsioonid kasutavad väga vähe klubisid ja kultuurimajasid massilise kehakultuuritöö läbiviimiseks.

Ametiühingute keskkomiteed, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed ning spordiühingute ja kehakultuurikollektiivide nõukogud kasutavad nõrgalt majandusorganite abi ja noorte isetegevust kehakultuuri ja spordi harrastamiseks vajalike lihtsamate spordiehituste rajamiseks igas ettevõttes, masina-traktorijaamas ja sovhoosis ning levitavad puudulikult paljude ettevõtete (Žmerinka raudteejaam ja Darnitski vaguniremonditehas — VSÜ «Lokomotiiv», Poltaava oblasti Zenkovi masina-traktorijaam ja Krimmi oblasti Ozernõi masina-traktorijaam — VSÜ «Urožai», Stalininimeline autotehas Moskvas — VSÜ «Torpeedo», Kuntševo kalevivabrik — VSÜ «Krasnaja Znamja», Kirovo-Tšepetski soojuselektritsentraal — VSÜ «Energia», Tomski oblasti Botškarevski rajoon — VSÜ «Burevestnik» jt.) suurepärast eeskuju, kus ametiühingu-, majandus-, komsomoli- ja kehakultuuriorganisatsioonid rajavad laiade hulkade kaasahaaramise ja kohalike ressursside kasutamise teel spordibaase ja organiseerivad hästi massilist kehakultuuritööd.

Ehitusmaterjalide Tööstuse Ministeerium, Mustmetallurgia Ministeerium, Värvilise Metallurgia Ministeerium, Auto-, Traktori- ja Põllutöömasinatööstuse Ministeerium, Keemiatööstuse Ministeerium, Ehitusministeerium, Tööpingi- ja Instrumenditööstuse Ministeerium ja nende ministeeriumide ettevõtete juhid ei osuta vajalikku abi ametiühingu-organisatsioonidele spordibaaside rajamisel töötajate ja teenistujate hulgas massilise kehakultuuritöö läbiviimiseks.

Kehakultuuri ja spordi edasise arendamise eesmärgil viiakse 1956. aastal läbi NSV Liidu rahvaste spartakiaad.

NSV Liidu rahvaste spartakiaad peab kujunema liiduvabariikides, ametiühingute ja keskasutuste spordiühingutes, koolide ja õppeasutuste õpilaste hulgas kehakultuuri- ja sporditöö ülevaatuseks ja aitama kaasa kehakultuuri ja spordi edasisele massilisele arendamisele meie maal, kehakultuurikollektiivide aktiviseerimisele ja organisatsioonilisele tugevdamisele, noorte kehalise ettevalmistuse parandamisele ning nõukogude sportlaste meisterlikkuse uuele tõusule.

Enne spartakiaadi tuleb vabrikutes, tehastes, asutustes, kolhoosides, sovhoosides ja masina-traktorijaamades läbi viia massilised spordivõistlused, rajoonide, linnade, kraide ja vabariikide spartakiaadid, spordiühingute üleliidulised spartakiaadid ja ametiühingute viies üleliiduline spartakiaad.

Paljud ametiühingu-organisatsioonid aga valmistuvad veel väga aeglaselt ametiühingute viiendaks üleliiduliseks spartakiaadiks. Eriti ebarahuldavalt juhivad seda ettevalmistustööd kohaliku tööstuse tööliste, kommunaalmajanduse tööliste, autotranspordi- ja maanteede tööliste, rahandus- ja pangatöötajate, ehitustööliste ja ehitusmaterjalide tööstuse tööliste ametiühingute keskkomiteed.

ÜAÜKN-i kehakultuuri- ja spordiosakond (osakonna juhataja sm. A. V. Vassiljev) kontrollib nõrgalt vabatahtlike spordiühingute tööd, ei osuta neile vajalikku abi massilise kehakultuuritöö arendamiseks ettevõtetes, masina-traktorijaamades, sovhoosides, asutustes ja õppeasutustes.

ÜAÜKN-i Presiidium m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid, oblasti-, krai- ja vabariiklikke komiteesid ja nõukogusid ning vabatahtlike spordiühingute nõukogusid kõrvaldama puudused, mis takistavad kehakultuuri ja spordi arendamist ja tunduvalt laiendama massilist kehakultuuritööd tööliste ja teenistujate hulgas, lugedes seda tööd suure riikliku tähtsusega ülesandeks.

Ametiühingu-organisatsioonidel ja kehakultuurikollektiivide nõukogudel laialdaselt arendada ettevalmistustööd NSV Liidu rahvaste spartakiaadiks. Kindlustada kõigis ettevõtetes, asutustes, sovhoosides, masina-traktorijaamades ja õppeasutustes spartakiaadide läbiviimine kõrgel sportlikul tasemel ja kehakultuurikollektiivide võistkondade ja spordiühingute koondvõistkondade ettevalmistamine ametiühingute viiendaks üleliiduliseks suvespartakiaadiks 1956. aastal.

ÜAÜKN-i Presiidium leiab, et ametiühingu-organisatsioonidel on olemas kõik tingimused selleks, et tunduvalt parandada kehakultuuri- ja sporditööd ametiühingute liikmete hulgas, ja et nad on kohustatud lähema aja jooksul kindlustama kehakultuurlaste arvu suurenemist 1,5 kuni 2 korda ning tunduvalt tõstma sportlaste meisterlikkust selleks, et NSV Liidu rahvaste spartakiaadil püstitada uued rekordid kõigil tähtsamatel spordialadel.

2. Teha ettepanek ametiühingute kesk-, vabariiklike, krai-, oblasti-, tee-, basseini-, käitis- ja kohalikele komiteedele ning ametiühingute vabatahtlike spordiühingute nõukogudele:

moodustada 1955. aastal igas ettevõttes, sovhoosis ja masina-traktorijaamas kehakultuurikollektiivid ja organiseerida nendes kehakultuurlaste aktiivi laialdase kaasatõmbamisega süstemaatilist massilist kehakultuuritööd;

organiseerida nendes ettevõtetes, kus on tsehhikomiteed või ametiühingubürood, tsehhi kehakultuuriorganisatsioonid ja valida neis vabatahtlike spordiühingute nõukogud ja kehakultuuri organisaatorid;

korraldada töölistele, insener-tehnilistele töötajatele ja teenistujatele tööst vabal ajal sportmänge, turistlikke matku ja ekskursioone, kollektiivseid jahil ja kalal käimisi, spordivõistlusi, kasutades kehakultuuri ja spordi mitmesuguseid vorme terve puhkuse organiseerimise vahenditena;

viia käitistes regulaarselt läbi võistlusi mitmesugustel spordialadel. Sisse seada spordivimplid ja rändauhinnad tsehhide võistkondade — spordivõistluste võitjate — autasustamiseks ja spordirekordite arvestusraamatud, kuhu kanda kehakultuurikollektiivide tšempionid ja rekordiomanikud;

rajada igas ettevõttes lihtsamad spordiehitused ja varustada need kõige hädavajalikuma sisustuse ja spordiinventariga (võrkpalli võrgud, pallid, kurnimängu inventar jne.), kasutades selleks majandusorganite abi ja noorte isetegevust; sisse seada võrkpalli-, kurnimängu- ja kergejõustikuväljakutel valgustus, mis võimaldaks väljakute kasutamist ka õhtustel tundidel;

kohustada ÜAÜKN-i kehakultuuri ja spordiosakonda (sm. A. V. Vassiljev), ÜAÜKN-i arhitektuuri ja projekteerimistöökoda (sm. G. M. Vinogradov) ja Profizdati (sm. N. A. Potapov) välja andma 15. maiks k. a. 30 000-lise tiraažiga brošüüri, mis kujutab endast lihtsate spordiehituste projektide kogumikku ja juba kasutusel olevate soovitatavate projektide nimekirja.

3. Paluda ministeeriume ja keskasutusi, et nad kohustaksid ettevõtete ja asutuste majandusjuhte ehitama 1955.—1956. aasta jooksul iga ettevõtte juurde lihtsamaid spordiehitusi, eraldama ja sisustama ruumid võimlemise ja sportmängude ning teiste kehakultuuri ja spordi vormidega tegelemiseks, osutama ametiühingute-organisatsioonidele abi spordiehituste remontimisel ja korrastamisel.

4. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid, vabariiklikke, krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid süstemaatiliselt juhtima ja kontrollima vabatahtlike spordiühingute tööd, osutama neile pidevat abi ja saavutama nende igakülgset tugevnemist. Kindlustada ettevõtete kehakultuurikollektiivide nõukogudele alatine abi käitis- ja kohalike komiteede poolt.

5. Teha ettepanek vabatahtlike spordiühingute kesk-, vabariiklikele ja oblastinõukogudele võtta tarvitusele abinõud kehakultuurlaste õppe-sportliku ettevalmistamise parandamiseks kehakultuuri-

kollektiivides VTK-kompleksi ja spordijärkude täitmise alal. Saavutada, et kogu noorsugu oleks kaasa tõmmatud VTK esimese astme normide täitmisele ja et suureneks VTK teise astme märklaste ja järgusportlaste arv.

Õppe-sporditöö organiseerimisel arvestada noorte huvi üksikute spordialade vastu ja osutada suuremat tähelepanu kergejõustiku, ujumise, poksi, raskejõustiku, jalgratta- ja mootorispordi, mäesuusatamise ja iluuisutamise arendamisele. Püsiva tööga saavutada võistkondade mänguklassi tõusu jalgpallis, hokis, korvpallis, võrkpallis, veepallis ja uute meistrite kaadri kasvatamist võimlemise, tennise ja purjespordi alal.

6. Kohustada masinatööstuse, raudteetranspordi, riigikaitsetööstuse, lennukitööstuse, naftatööstuse, söetööstuse, transpordi- ja raskemasinatööstuse, mustmetallurgia, elektrijaamade ja elektritööstuse tööliste, põllumajanduse ja varumise tööliste ja teenistujate, toidukaupade tööstuse, laiatarbekaupade tööstuse tööliste ja kultuuriala töötajate ametiühingute keskkomiteesid, Läti Ametiühingute Vabariiklikku Nõukogu ja vabatahtlike spordiühingute «Torpeedo», «Zeniit», «Lokomotiiv», «Krõlja Sovetov», «Šahtjor», «Neftjanik», «Burevestnik», «Avangard», «Metallurg», «Pištševik», «Krasnoje Znamja», «Daugava», «Energia» ja «Urožai» kesknõukogusid võtma tarvitusele abinõud õppe- ja treeningtöö parandamiseks jalgpalli meistermeeskondades, kindlustama nende spordiklassi tõusu ja heade tagajärgede saavutamist NSV Liidu esivõistlustel.

7. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid ja vabatahtlike spordiühingute nõukogusid laialdasemalt kaasa tõmbama kehakultuurlaste aktiivi kehakultuuritöö juhtimisele. Organiseerida spordialade järgi ühiskondlike instruktorite, spordikohtunike ja kehakultuurikollektiivide nõukogude esimeeste õppeseminare.

Lubada ühiskondlikel instruktoritel õppe-treeningtöö ajal kasutada neile treeningdresse tabelvarustusena. Lubada VSÜ kesknõukogudel ühingu aktivistide autasustamiseks sisse seada VSÜ auliikme märgid.

8. Kohustada VSÜ kesknõukogusid, vabariiklikke, krai-, oblastinõukogusid, samuti ettevõtete, asutuste ja õppeasutuste kehakultuurikollektiive läbi viima laialdast šeflustööd masina-traktorijaamades, sovhoosides ja kolhoosides massilise kehakultuuri- ja sporditöö arendamiseks, eriti uudis- ja jäätmaade harimise rajoonides.

9. Teha ettepanek vabatahtlike spordiühingute nõukogudele intensiivistada tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate kaasatõmbamist vabatahtlikesse spordiühingutesse. Teha selgitus- ja kasvatustööd VSÜ liikmete hulgas distsipliini tugevdamiseks ning ühingu põhikirja nõuete täitmiseks ja igakülgselt soodustada spordiühingute liikmete initsiatiivi ja isetegevust.

Määrata, et VSÜ liikmemaksu võetaks vastu kogu aasta jooksul.

10. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid, oblasti-, käitis-, kaevanduse, töölis- ja kohalikke komiteesid laialdaselt kasutama

olemasolevaid ametiühingute klubisid, kultuurimaju ja -paleesid töötajate hulgas tehtava massilise õppe-sporditöö läbiviimiseks.

Klubide, kultuurimajade ja -paleede juhatused peavad koos vabatahtlike spordiühingute nõukogudega süstemaatiliselt propageerima kehakultuuri ja sporti, korraldama spordiõhtuid, loenguid ja vestlusi, näitama spordifilme, korraldama näitusi ja fotovitriine kehakultuuri ainetel.

Uute klubide, kultuurimajade ja -paleede projekteerimisel tuleb ilmtingimata ette näha neis spordisaalide ehitamist.

11. Soovitada ametiühingute rajooni- ja kohalikele komiteedele, kes teenindavad mitte suurt töötajate hulka, läbi viia ametiühingu liikmetele ühiseid massilisi kehakultuuri- ja spordiüritusi. Kohalike komiteede nõusolekul lubada neil eesmärkidel ühendada vahendid, mis on nende eelarvetes ette nähtud kehakultuuri ja spordi jaoks.

12. Kohustada ajalehtede «Trud» (sm. B. S. Burkov) ja «Sovetski Sport» (sm. N. I. Ljubomirov) toimetusi süstemaatiliselt valgustama ajalehtedes ametiühingu-organisatsioonide ja vabatahtlike spordiühingute tööd kehakultuuri ja spordi alal.

13. Kohustada ÜAÜKN-i kehakultuuri- ja spordiosakonda (sm. A. V. Vassiljev) suurendama abi ametiühingu-organisatsioonidele ja vabatahtlikele spordiühingutele kehakultuuri ja spordi arendamiseks, sisse seadma pidev kontroll kehakultuurikollektiivide spartakiaadide ja ametiühingute oblasti-, krai- ja vabariiklike spartakiaadide ettevalmistamise ja läbiviimise käigu üle. Kindlustada tsooni-spartakiaadide ja ametiühingute viienda üleliidulise suvespartakiaadi ettevalmistamine ja läbiviimine kõrgel organisatsioonilisel ja sportlikul tasemel.

VIII.

ELAMU-HEAOLULINE TÖÖ.

ÜHISKONDLIK KONTROLL KAUPLUSTE, SÖÖKLATE JA ABIMAJANDITE TÖÖ ÜLE

ELAMU-HEAOLULINE TÖÖ

Elamu- ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö plaani täitmise käigust ministeeriumide ja keskasutuste poolt 1952. aastal ning ametiühingu-organisatsioonide kontrolli tugevdamisest

ÜAÜKN-i VIII pleenumi määrusest
(30. mail 1952)

ÜAÜKN-i VIII pleenum m ä ä r a b:

1. Pidada vajalikuks, et ministeeriumid ja keskasutused... kindlustaksid 1952. aastal kõigi riiklikus plaanis ettenähtud elamu- ja kultuurilis-heaoluliste objektide ekspluatatsiooni andmise; töötaksid selleks välja ja teostaksid konkreetsed abinõud iga trusti, ehitusvalitsuse ja ehituse kohta... ning määraksid kindlaks iga objekti ekspluatatsiooni andmise tähtpäevad.

2. Pleenum leiab, et ministeeriumide ja keskasutuste juhatajad on kohustatud:

tugevdama elamu- ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö juhtimist, pidevalt kontrollima ehitustöö käiku, parandama ehituste juhtiva kaadri valikut, komplekteerima ehitused inseneridega ja tehnikutega, tõstma nõudlikkust ehitusorganisatsioonide juhatajate vastu;

likvideerima ehitustel hooajalisuse praktika, määrama ehitusorganisatsioonidele ühtlasemad kvartaliplaanid elamispinna ja kultuurilis-elutarbeliste objektide ekspluatatsiooni andmiseks, nähes ette ka üleminevate tööobjektide ehitamise alustamist ja kindlustades aasta alguseks ehituste finantseerimise ja varustamise nii materiaal-tehniliselt kui ka vajaliku tööjõuga.

3. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioonide juhatajaid tugevdama kontrolli elamu- ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö plaanide täitmise üle, laialdasemalt arendama ehitajate sotsialistlikku võistlust plaani täitmise eest igal objektil, uute majade, klubide, koolide, haiglate, lasteaedade ja -sõimede, kaupluste, söökla-te, saunade, pesumajade ja teiste kultuurilis-elutarbeliste asutuste ennetähtaegse ekspluatatsiooni andmise eest, ehituste kvaliteedi edasise parandamise ja maksumuse alandamise eest, mehhaniseerimise taseme tõstmise, industriaalsete ehitusmeetodite juurutamise ja ehitusmaterjalide igakülgse kokkuhoiu eest, võtma tarvitusele abinõud novaatorite-ehitajate eesrindlike kogemuste levitamiseks, taotlema selle kasutusele võtmist kõikjal. On vaja igakülg-

selt laiendada teaduslike asutuste ja kõrgemate õppeasutuste töötajate koostööd ehitajatega.

4. Ametiühingute kesk-, vabariiklikud, krai-, oblasti-, käitis- ja kohalikud komiteed peavad sisse seadma pideva kontrolli ehitustöö üle alates projektide koostamisest ja lõpetades objektide ekspluatatsiooni andmisega; tuleb taotleda, et rangelt jälgitaks ehituste lõpuleviimiseks kindlaksmääratud tähtaegu ja kollektiivlepingutes ettenähtud kohustuste täitmist; kaasa tõmbama kontrollimisele laia ametiühingu aktiivi, parandama ametiühingute oblasti- ja käitiskomiteede elamu-heaolu komisjonide tööd.

5. Teha ettepanek ametiühingute nõukogudele osutada ametiühingute vabariiklikele, krai-, oblasti-, käitis- ja ehituskomiteedele alalist praktilist abi kontrolli organiseerimisel elamu- ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö üle, põhjalikumalt tundma õppida ja laialdasemalt levitada selle töö kogemusi.

6. Pöörata elamu- ja kultuurilis-elutarbelist ehitustööd teostavate ministeeriumide ja keskasutuste tähelepanu ehituste kvaliteedi tõstmise vajadusele, kindlustada elamute üleandmist ainult hindega hea ja väga hea. Otsustavalt võidelda viimistlemata elumajade käikulaskmisega.

Ametiühingu-organisatsioonidel tuleb igakülgselt võidelda ehituse kvaliteedi eest ja võtta aktiivselt osa riiklike komisjonide tööst valminud hoonete vastuvõtmisel.

7. Pleenum leiab, et majandusorganisatsioonide juhatajad peavad tarvitusele võtma tõsiseid abinõusid töö organiseerimise parandamiseks ehitustel. On vaja kindlustada elamu- ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö plaanipärast varustamist materjalidega, töölistele õigeaegset ja kohustuslikku töökäskude väljaandmist tööde teostamiseks, tööseisakute likvideerimist, tööliste kasutamist vastavalt nende elukutsele ja kvalifikatsioonile.

Ehitusorganisatsioonide juhatajad on kohustatud kindlustama ehitustöödel kiir- ja voolumeetodite laialdast juurutamist, eesrindliku tehnika tarvituselevõtmist, mehhanismide kasutamise parandamist ja saavutama töö mehhaniseerimise alal kindlaksmääratud plaanide täitmist ja ületamist; teostama ehitus-montaaztöid kindla graafiku järgi.

8. Pidada vajalikuks, et ehituste juhatajad võtaksid tarvitusele abinõud ehitusmaksumuse alandamiseks, kõrvaldaksid igasuguse võimaluse ehitusmaterjalide kontrollimatuks kulutamiseks, organiseeriksid nende arvestust ja säilitamist, juurutaksid laialdaselt majanduslikku arvestust, ei lubaks elumajade ja kultuurilis-elutarbeliste objektide ekspluatatsiooni andmise tähtpäevade venitamist.

Kohustada ametiühingu-organisatsioone järjekindlalt taotlema ehitusmaksumuse alandamist, võitlema ehitustel ebamajanduslikkuse likvideerimise eest.

9. ÜAÜKN-i pleenum peab vajalikuks, et projekteerimisorganisatsioonide juhatajad koos ametiühingu-organisatsioonidega võtak-

sid tarvitusele abinõud, mis kindlustaksid elamu- ja kultuurilis-elutarbeliste objektide projekteerimise parandamise kohta käiva valitsuse määruse tingimusteta täitmist, nähes ette vajalikku heakorrastust ja korterite mugavat planeerimist, likvideeriksid liialdused projektides ja eelarvetes; näeksid ette projektides eesrindlike tehniliste protsesside ja tööde teostamise võtete tarvitusele võtmist.

Ministeeriumid on kohustatud ehitajatele õigeaegselt ja komplektselt üle andma tehnilise dokumentatsiooni, samuti ka õigel ajal vormistama ehitusplatside eraldamise... ehitamiseks.

10. Pleenum leiab, et NSV Liidu Ehitusmaterjalide Tööstuse Ministeerium, liiduvabariikide kohaliku tööstuse ja teised ministeeriumid, mis toodavad ehitusmaterjale ja detaile elamu- ning kultuurilis-elutarbelise ehitustöö jaoks, peavad kindlustama, et iga ettevõte täidaks riiklikke plaane kindlaksmääratud sortimendis; võtma tarvitusele abinõud raskete ja palju jõukulu nõudvate tööde mehhaniseerimiseks.

Erilist tähelepanu peab pöörama telliste, sanitaar-tehniliste ja rauatoodete, samuti ka ehitusdetailide, — blokkide, — detailide komplektide, majade ehitamiseks vajalike esemete, katusekivide toodangu suurendamisele ja nende kvaliteedi tõstmisele.

Ehitusmaterjalide tööstuse tööliste ametiühingu keskkomitee ja tehasekomiteed on kohustatud laialdaselt arendama ettevõtete kollektiivide sotsialistlikku võistlust.

11. Pidada vajalikuks, et ministeeriumid, keskasutused, ettevõtete juhatajad ja ametiühingu-organisatsioonid osutaksid rohkem abi individuaalelamuid ehitavatele töölistele ja teenistujatele ning teeksid vajalikku tööd ka asulate heakorrastamise alal. Ametiühingu-organisatsioonid on kohustatud kindlustama kontrolli valitsuse määruste ja kollektiivlepingutes ettenähtud kohustuste täitmise üle individuaalelamuehituse alal.

12. Pleenum nõuab ehituste juhatajailt ja ametiühingu-organisatsioonidelt alalist tähelepanu tööliste-ehitajate töökaitsele, töö organiseerimise projektide koostamist ranges kooskõlas ohutustehnika eeskirjadega, järelevalve tugevdamist ehitus-montaaztööde teostamise ohutuse üle, ehitusplatside kindlustamist sanitaar-elutarbeliste ruumidega (duššid, pesemisruumid, söögiruumid ja teised).

13. Ministeeriumide ja keskasutuste, peavalitsuste, trustide ja ehituste juhatajad, ametiühingute kesk-, vabariiklikud, krai-, oblasti-, linna-, rajooni-, käitis- ja ehituskomiteed peavad pöörama rohkem tähelepanu ehitajate elamu-elutarbeliste tingimuste parandamisele, suhtuma hoolitsevalt ja tähelepanelikult nende vajadustesse ja nõudmistesse.

14. Pleenum peab lubamatuks juhused, kus reas ehitusorganisatsioonides makstakse töölistele ja teenistujatele töötasu hilinemisega ja teeb ametiühingu-organisatsioonidele ettepaneku sisse seada range kontroll töötasu õigeaegse ja täieliku väljamaksmise üle.

15. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone võtma tarvitusele abinõud poliit-kasvatusliku ja massilise kultuuritöö märgatavaks parandamiseks ehitajate hulgas.

Klubides ja punanurkades on vaja tihedamini korraldada loenguid, ettekandeid ja vestlusi majanduslikust ja kultuurilisest ehitustööst, organiseerida ehitusnovaatorite töökogemuste vahetamist, parandada näitlikku agitatsiooni ehitustel.

Koos majandusjuhatajatega tuleb tarvitusele võtta abinõud klubide ja punanurkade täielikuks varustamiseks sisseseadega ja neis vajaliku korra loomiseks; tuleb taotleda ehitajate tehnilise õppuse laiendamist; pöörata erilist tähelepanu massilise kultuuritöö parandamisele ehitajate ühiselamuis, eelkõige noortööliste hulgas.

ELAMUEHITUSE PLAANI TÄITMISE KÄIGUST RASKETÖÖSTUSE ETTEVÕTETE EHITAMISE MINISTEERIUMI POOLT

ÜAÜKN-i II pleenumi määrusest (1949. a. august)

Arvesse võttes, et elamuehituse plaani edukas täitmine on tähtsaks tingimuseks tööliste ja teenistujate elutaseme tõstmisel, aitab kaasa püsiva kaadri loomisele meie sotsialistliku tööstuse jaoks, pöörab ÜAÜKN-i pleenum Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeeriumi ja tema peavalitsuste tähelepanu väjadusele võtta tarvitusele abinõud riikliku elamuehituse plaani... tingimusteta täitmiseks ja ehitustööde kõrge kvaliteedi kindlustamiseks.

1. Elamuehituse juhtimise parandamise alal

ÜAÜKN-i pleenum peab vajalikuks, et Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeerium tõsiselt parandaks elamuehituse juhtimist ja osutaks abi ehitustele ja esmajärjekorras neile, kes on elamute ekspluatatsiooni andmise plaanitäitmisel maha jäänud; Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeerium peab:

kolleegiumi istungitel regulaarselt ära kuulama peavalitsuste ja trustide ülemate aruandeid elamuehituse plaani täitmise kohta;

mitte lubama ehitusmaterjalide ja tööjõu laialipillamist paljudele objektidele ja vahendeid jaotada arvestusega, mis kindlustaks valmis elamispinna ekspluatatsiooni andmist rangelt kindlaksmääratud tähtaegadel.

2. Elamuehituse industrialiseerimise ja tööliste töö organiseerimise parandamise alal

Pleenum peab vajalikuks, et Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeerium:

võtaks tarvitusele abinõud palju jõukulu nõudvate tööde mehhaniseerimise edasiseks kasvamiseks, parandaks ehitustel olevate

mehhanismide kasutamist, kindlustades riikliku ehitustööde mehhaniseerimise plaani ületamist;

praktiseeriks igal pool ehitusmaterjalide vedamist konteinerites;

laiendaks elumajade ehitamist tehastes valmistatud kokkupandavatest detailidest ja detailide komplektidest;

arendaks raudbetoonosade, keraamiliste blokkide, šlakiblokkide, telliste, puusepa- ja teiste standardosade tootmise vabrikuid ja tsehhe, samuti ka karjääre.

Pleenum pöörab ministeeriumi ja Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Tööliste Ametiühingu Keskkomitee tähelepanu vajadusele saavutada lühema aja jooksul elamuehituse alal tööliste töö organiseerimise parandamine; likvideerida tööseisakud, kindlustada töölistele töökäskude õigeaegne väljaandmine; tugevdada abi noortele töölistele elukutse kiireimaks omandamiseks.

Pleenum kohustab ametiühingu keskkomiteed, vabariiklikke, oblasti- ja ehituskomiteesid parandama tootmisnõupidamiste juhtimist, laialdaselt kaasa tõmbama nende töösse töölisi, insener-tehnilisi töötajaid ja teenistujaid, regulaarselt kokku kutsuma tootmisnõupidamisi ja taotlema vastuvõetud ettepanekute tingimusteta täitmist. Tootmisnõupidamised peavad keskendama tähelepanu töö ja tootmise organiseerimise parandamise, tööseisakute kõrvaldamise, tööviljakuse tõstmise ja ehitustel eesrindlike töömeetodite kiireima juurutamise küsimustele.

Ministeerium ja peavalitsuste, trustide ning jaoskondade juhatajad peavad võitlema töötingimuste parandamise eest ehitus-montaažtöödel, tootmiskultuuri ja töötamiskoha puhtuse eest, mitte lubama ehitusplatside, läbikäikude ja sõiduteede täiskuhjamist materjalidega, kindlustama mehhanisme vajalike kaitseseadeldistega, varustama ehitusplatse sanitaar-hügieeniliste seadeldistega (duššid, riietusruumid, pesemisnõud jm.).

3. Elamuehituse kvaliteedi parandamise alal

ÜAÜKN-i pleenum pöörab Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeeriumi tähelepanu valitsuse korralduste vastuvaidlematu täitmise vajadusele elamu- ja kultuurilis-elutarbelise ehitustöö kvaliteedi jälgimise ja valminud elumajade kohustusliku ekspluatatsiooni andmise kindlustamise alal, samuti ka territooriumi heakorrastamise alal. Pleenum leiab, et ministeerium peab lõpetama väära praktika paigutada ilma tellija nõusolekuta ehitustöölisi valmimata ja tellijale üleandmata elumajadesse.

Pleenum teeb tellijate-ettevõtete ametiühingu-organisatsioonidele ettepaneku võtta osa ehitajate poolt üleantavate objektide vastuvõtu komisjonidest.

4. Sotsialistliku võistluse juhtimise parandamise alal

Pleenum leiab, et tähtsaks tingimuseks elamuehitusplaanide eduka täitmise ja ehitustööde kvaliteedi tõstmise kindlustamisel on sotsialistliku võistluse edasine arendamine tööliste, insener-tehniliste töötajate ja teenistujate hulgas.

Rasketööstuse ettevõtete ehitamise ametiühingu- ja majandusorganisatsioonide juhatajad peavad osutama igapäevast abi võistlejatele nende poolt võetud sotsialistlike kohustuste täitmisel, igakülgselt toetama novaatorite algatust ja initsiatiivi, laialdaselt levitama nende eesrindlikke kogemusi ehitajate hulgas.

Pleenum kohustab ehitajate ametiühingu-organisatsioone kõrvaldama tõsised puudused sotsialistlikus võistluses, regulaarselt kontrollima sotsialistlike kohustuste täitmist, kindlustama sotsialistliku võistluse kokkuvõtete laialdast avalikkust; üldistama ja levitama eesrindlike kollektiivide ja üksikute novaatorite töökogemusi.

Pleenum soovitab ministeeriumile ja ametiühingu keskkomiteele laialdaselt arendada sotsialistlikku võistlust parema müürsepa, krohvija, puusepa, maalri ja teiste juhtivate elukutsete nimetuse saamiseks.

Pleenum kohustab majandus- ja ametiühingu-organisatsioone tugevdama võitlust valitsuse ülesannete täitmise eest ehituste omahinna alandamise, ehitusmaterjalide hoolika säilitamise ja kokkuhoidliku kulutamise ning ehituse rentaabluse tõstmise alal.

5. Ehitajate elamu-elutarbelise ja kultuurilise teenindamise parandamise alal

Kommunistlik partei ja Nõukogude valitsus nõuavad Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeeriumi, peavalitsuste ja trustide juhatajatelt suuremat hoolitsust tööliste-ehitajate elutarbeliste vajaduste rahuldamise eest ja et lähemal ajal kindlustataks nende elamu-elutarbeliste tingimuste tunduv parandamine.

Majandus- ja ametiühingu-organisatsioonid peavad kindlustama individuaalelamuehituse krediteerimiseks assigneeritud summade täielikku kasutamist, toetama individuaalelamuid ehitavate tööliste initsiatiivi, abistades ehitajaid ehitusmaterjalidega ja transpordivahenditega.

ÜAÜKN-i pleenum pöörab NSV Liidu Kaubandusministeeriumi tähelepanu vajadusele võtta tarvitusele abinõud ehituste töölisi ja teenistujaid teenindavate kaupluste ja sööklate töö parandamiseks ja ministeeriumi metsatööstuskeskuste ning karjääride juures asuvates kauplustes toidu- ja tööstuskaupadega pideva kauplemise kindlustamiseks.

Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeeriumil viia ühe kuu jooksul läbi ehitajaid teenindavate sööklate ja kaupluste remont, sisustada need külmutusseadeldistega ja muu inventariga.

Rasketööstuse ettevõtete ehitustööliste ametiühingute keskkomitee, oblasti- ja ehituskomiteed on kohustatud saavutama kaupluste ja sööklate töös esinevate puuduste kõrvaldamise, tugevdama kontroll-revisjonikomisjonide, tööliste varustamise komisjonide ja ühiskondlike kontrolöride juhtimist.

Pleenum teeb ametiühingu-organisatsioonidele ettepaneku parandada poliit-kasvatuslikku ja massilist kultuuritööd ehitajate keskel, taotledes seejuures töösse kommunistliku suhtumise kasvatamist ja sotsialistliku võistluse arendamist elamute ennetähtaegse ekspluatatsiooni andmise eest.

*

ÜAÜKN-i pleenum kutsub üles kõiki raskemasinaehituse ettevõtete ehituse töölisi, insenere, tehnikuid ja teenistujaid lühima aja jooksul kõrvaldama puudused elamuehituses, laialdaselt arendama sotsialistlikku võistlust ehitustööde tempo kiirendamise ja tööde kõrge kvaliteedi eest.

ÜAÜKN-i pleenum on veendunud, et ehitajad elamuehituse riikliku plaani auga täidavad.

(«ÜAÜKN-i teine pleenum», Stenogramm, Profizdat, 1950, lk. 206)

ELAMUFONDI ALALHOIDMISEST JA ELAMUMAJANDUSE PARANDAMISEST LINNADES

Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 17. oktoobrist 1937

...7. Lubada majandusorganeil ja kohalikel nõukogudel üksikutes kohtades osutada töötajaile kaasabi elumajade ehitamisel (ehitusmaterjalidega ja pangakrediidiga mitte üle 5 aasta)[1].

II. Riikliku elamufondi valitsemise kord

8. Panna riikliku elamufondi valitsemine ja täielik vastutus selle alalhoidmise eest kohalikele nõukogudele, riigiasutustele ja tööstusettevõtetele — majade suhtes, mis on nende valitsemisel.

Muuta kohalikele nõukogudele kuuluvate majade kinnistamise korda riiklike asutuste, ettevõtete ja ühiskondlike organisatsioonide nimele. Kohalikele nõukogudele kuuluvaid maju võib anda kasutamiseks riiklikele asutustele, ettevõtetele ja ühiskondlikele organisatsioonidele ainult pikaajaliste rendilepingute alusel, mis kindlustaks nende majade täieliku säilitamise.

9. Määrata, et kohalikud (linna, suurtes linnades — rajooni, asula) nõukogud teostavad:

a) neile kuuluva elamufondi otsest valitsemist;

b) tehnilist ja sanitaarset järelevalvet, samuti järelevalvet ja

[1] Vt. joonealust märkust 2, lk. 475.

kontrolli kogu ülejäänud elamufondi korrashoiu ja remondi üle, sõltumata sellest, kelle valitsemisel see fond on.

10. Kohustada kohalikke nõukogusid organiseerima tähendatud ülesannete täitmiseks elamutevalitsusi (kommunaalmajanduse osakondade koosseisus).

Märkus 1. Rajoonide nõukogud suurtes linnades ja asulate nõukogud, kelle koosseisus puuduvad kommunaalmajanduse osakonnad, organiseerivad elamutevalitsused oma osakondade õigustega.

Märkus 2. Lubada Moskva ja Leningradi linna üksikutes suuremates rajoonides, kooskõlastatult VNFSV Kommunaalmajanduse Rahvakomissariaadiga, organiseerida ühe rajooni elamutevalitsuse asemel kaks territoriaalset elamutevalitsust, milledel on rajooni elamutevalitsuse õigused.

11. Üksiku maja (majade rühma) otsene valitsemine panna majavalitsejale, kes määratakse kohaliku nõukogu elamutevalitsuse poolt.

Majade valitsemist teostatakse majavalitseja poolt isemajandamise alusel, kooskõlas elamutevalitsuse poolt kinnitatud majandusfinantsplaaniga.

12. Majavalitseja määratakse:

a) igale majale elamispinnaga üle 3000 ruutmeetri või elanikkonnaga üle 500 inimese;

b) väikesele majaderühmale, mis koosneb territoriaalselt kõrvuti seisvast 3—5 majast, üldise elamispinnaga 2000 kuni 3000 ruutmeetrit;

c) 10—15 väikesest majast koosnevale majaderühmale (põiktänav, tänava osa), üldise elamispinnaga 1500 kuni 2500 ruutmeetrit.

13. Majavalitseja vastutab:

a) maja õige majandamise eest;

b) maja õigeaegse ja heakvaliteedilise remondi eest;

c) maja ja selle sanitaartehniliste seadmete ja korterite ühiskasutamiskohtade (küte, valgustus, köögid, trepid, käimlad, gaas, vannid, tõstukid jne.) korrashoiu eest.

14. Määrata, et juhul kui korteris on mitu iseseisvat eluruumide üürnikku, määrab majavalitseja kokkuleppel nendega korteri eest vastutava isiku, eeskätt koduperenaiste hulgast, kellele pannakse järelevalve eeskirjade täitmise üle kõigi korterielanike poolt. Nende ülesannete täitmise eest saab vastutav isik väikest tasu, mille suuruse määrab majavalitseja.

15. Kõik maja sissetulekud kantakse majavalitsuse jooksvale arvele, mille käsutajaks on majavalitseja.

16. Määrata, et suurte tulutoovate majade poolt saadavaid summasid ei või kasutada puudujääki andvate majade remondiks ja et neid tuleb kasutada nendesamade suurte majade jooksvaks ja kapitaalremondiks ning nende heakorra tõstmiseks. Erandid selles eeskirjas on lubatud vaid erijuhtudel, kohalike nõukogude täitevkomi-

teede otsuste põhjal, summade tagastamise tähtajaga mitte üle 5 aasta.

17. Lubada kohalikel nõukogudel anda neile kuuluvaid väikesi maju (elamispinna suurusega mitte üle 60 ruutmeetri) kasutamiseks eraisikuile pikaajalise rendilepingu alusel, tähtajaga 5 kuni 10 aastat, mis sõlmitakse NSV Liidu RKN-i poolt kinnitamisele kuuluva normaallepingu alusel.

18. Määrata, et kõik linna ja tööstuskeskuse majades asuvad kaubanduslikud ja kontoriruumid antakse kasutamiseks riiklikele, ühiskondlikele ja kooperatiivseile organisatsioonidele, kes ei ole nende majade omanikud, ainult kohaliku nõukogu elamutevalitsuse korralduse (orderi) järgi.

Nende ruumide kasutamine kõigis majades vormistatakse kirjaliku lepingu teel majavalitsejaga, mille tähtaeg määratakse kohaliku nõukogu kommunaalmajanduse osakonna elamutevalitsuse poolt.

19. Kohalikele nõukogudele kuuluvate majade mitteeluruumide (ärid, kontorid, töökojad, sööklad, laod jne.) eest laekunud üürimaksudest kantakse 5 protsenti maja üldsissetulekutesse tema korrashoiu ja valitsemise kuludeks ja 95 protsenti — kohalikele nõukogudele kuuluvate majade kapitaalremondi finantseerimiseks, sõltumata sellest, milliselt majalt need tulud on saadud.

Samasugune kord kehtestada ka keskasutuste, asutuste ja ettevõtete majade kohta tingimusel, et 95 protsenti mitteeluruumide eest saadavatest üürimaksudest läheb nende asutuste, ettevõtete ja keskasutuste elamufondi remondiks.

20. Kohustada riiklikke asutusi, ettevõtteid ja ühiskondlikke organisatsioone, kelle valduses on elumaju, organiseerima majade valitsemist paragrahvides 12, 13, 14, 15 ja 16 ettenähtud alustel, kusjuures majavalitseja nimetatakse vastava asutuse, ettevõtte või organisatsiooni juhataja poolt.

Kohustada NSV Liidu ja liiduvabariikide rahvakomissariaate, kelle valduses on elamufondi üle 200 tuhande ruutmeetri, organiseerima elamuosakondi, mille ülesandeks on rahvakomissariaadi valduses oleva elamumajanduse juhtimine, elamuehituse ja majade kapitaalremondi plaani koostamine ja selle täitmise kontroll.

21. Moodustada kraide ja oblastite täitevkomiteede kommunaalmajanduse osakondade ja autonoomsete vabariikide rahvakomissariaatide koosseisus elamumajanduse valitsused, liiduvabariikide kommunaalmajanduse rahvakomissariaatides aga elamumajanduse peavalitsused...

22. Organiseerida elamuvalitsuste juures isemajandamise alusel tööstusettevõtete remondikontorid ja -töökojad, transpordi- ja varustuskontorid ning abiettevõtted kohalike ehitusmaterjalide ja väikeseadmete tootmise ja töötlemise alal majade remondi jaoks.

23. Määrata, et vabad eluruumid kohalikele nõukogudele kuuluvates majades antaks kodanikele kasutada ainult kohaliku nõukogu kommunaalmajanduse osakonna elamutevalitsuse korralduse (orderi) alusel.

Vabad eluruumid riigiasutuste ja -ettevõtete ning ühiskondlike organisatsioonide majades, samuti majades, mis nende poolt üüritud, antakse nende töötajate kasutada nimetatud asutuse, ettevõtte ja organisatsiooni administratsiooni korraldusega.

24. Eluruumi kasutamise õigusele kõigis majades antakse kirjaliku lepingu kuju, mis sõlmitakse üürniku ja majavalitsejaga või maja üürnikuga, kusjuures lepingus määratakse täpselt kindlaks õigused ja kohustused ning nende rikkumise tagajärjed.

Lepingud sõlmitakse kindlaks tähtajaks, kuid mitte üle 5 aasta.

25. Elamuehituse kooperatiivide osanikele, kes elavad endistes kooperatiivmajades, jääb alles nende poolt kasutatav elamispind, kuid ainult üürilepingu alusel.

26. Anda:

a) kodanikele, kes elavad kohalike nõukogude, riigiasutuste ja -ettevõtete ning ühiskondlike organisatsioonide majades, sealhulgas ka endistes kooperatiivmajades, samuti majades, mis kuuluvad üksikuile kodanikele, eesõigus lepingu sõlmimiseks nende poolt kasutatava eluruumi kohta;

b) kodanikele, kes lepingu järgi kõik kohustused täidavad ja kohusetruult suhtuvad neile kasutada antud elamu korrashoiusse, — eesõigus lepingu uuendamiseks, kui möödub selle tähtaeg.

27. Keelata üürilepingu kestuse ajal ühepoolne lepingu lõpetamine ja selle tingimuste muutmine.

Kui lepingu kestuse ajal tekib üürnikul, võrreldes kehtima pandud elamispinna normidega, elamispinna ülejääk omaette eraldatud toa näol, siis võib kohalik nõukogu või vastava riigiasutuse või -ettevõtte või organisatsiooni administratsioon ülejäägi omal soovil ära kasutada.

Määrata, et kohalikud nõukogud saavad õiguse nimetatud elamispinna ülejääkide ärakasutamiseks ainult sel juhul, kui üürnik kolme kuu jooksul, arvates vastava hoiatuse saamisest elamuvalitsuselt, ei andnud ülejäägis olevat pinda kellelegi ära oma soovi kohaselt.

28. Anda eluruumide üürnikele õigus vahetada nende poolt kasutatavat elamispinda teiste üürnikega, ühes vastastikuse õiguste ja kohustuste üleandmisega üürilepingu järgi, ainult kohaliku nõukogu elamutevalitsuse või vastava riigiasutuse, ettevõtte või ühiskondliku organisatsiooni loal, kes on maja valdaja või üürnik.

29. Eluruumide üürnikud ja nende perekonnaliikmed peavad rangelt kinni pidama kehtivaist korteri sisekorra eeskirjadest, hoidma

ruumi täies korras, hoolikalt ümber käima ühiskasutuses oleva sisseseadega ja puhtust pidama nii eluruumides kui ka ühiskasutuses olevates ruumides.

Eluruumi või ühiskasutuses oleva ruumi lõhkumise või rikkumise korral üürniku või tema perekonnaliikme poolt teostab majavalitsus viivitamata vajaliku remondi ja paneb kõik remondikulud süüdlasele üürnikule.

30. Määrata, et eluruumi üürilepingut võib kohtulikult lõpetada ilma teist eluruumi vastu andmata ainult järgmistel juhtudel:

a) kui üürnik või tema perekonnaliikmed süstemaatiliselt lõhuvad või rikuvad elu- või ühiskasutuses olevaid ruume;

b) kui üürnik või tema perekonnaliikmed oma käitumisega teevad teistele elanikele võimatuks kooselu samas korteris või toas;

c) kui üürnik kolme kuu jooksul, arvates maksutähtaja möödumisest, ei tasu korteri üüri.

31. Määrata, et üürnikku võib välja tõsta administratiivkorras, ilma elamispinda vastu andmata, järgmistel juhtudel[1]:

c) vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN-i 1936. a. 21. juuli määrusele «Väljatõstmise kord Moskva, Leningradi ja Kiievi linnas elumajadest, mis on määratud lammutamisele või kapitaalsele ümberehitamisele»;

d) vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN-i 1931. a. 17. augusti määrusele «Töölis-Talupoegade Punaarmees mitteteenivate isikute väljatõstmisest Riigikaitse Rahvakomissariaadile kuuluvatest majadest» ja 1931. a. 13. veebruari määrusele «Transpordi alal mittetöötavate isikute väljatõstmisest ruumidest, mis kuuluvad transpordiorganeile, ja transporditöötajate ümberpaigutamisest», samuti vastavalt NSV Liidu RKN-i 1939. a. 22. septembri määrusele «NSV Liidu Sise RK organites ja vägedes mitteteenivate isikute väljatõstmisest NSV Liidu Sise RK organitele kuuluvatest elumajadest» (1939. a. 22. septembri redaktsioonis — LMKK 1939, nr. 53, art. 462);

e) kui üürnikule oli antud eluruum, mis hoiti alal (broneeriti) isikule, kes oli komandeeritud välismaale, samuti Koola poolsaarele, Kaug-Idasse või Arktikasse (1939. a. 10. märtsi redaktsioonis — LMKK 1939, nr. 18, art. 117).

32. Kõigil muudel juhtudel on elanike väljatõstmine nende poolt kasutatavaist ruumidest lubatud ainult kohtu korras ja seejuures tingimusel, et väljatõstmist teostatavad organid on kohustatud andma väljatõstetavatele vastu teise elamiskõlbliku ruumi.

33. Tühistada eluruumide alalhoidmine isikutele, kes ühes perekonnaga ära sõidavad, välja arvatud juhud, kui isik sõidab tööle

---

[1] Käesoleva määruse punktid «a» ja «b» on muudetud NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1953. a. 10. septembri seadlusega «Riigiettevõtete, asutuste ja organisatsioonide majadest töövahekorra lõpetanud tööliste ja teenistujate administratiivkorras väljatõstmise kaotamisest».

välismaale, samuti Koola poolsaarele, Kaug-Idasse või Arktikasse. Isikutele, kes on komandeeritud Arktikasse, Kaug-Idasse või Koola poolsaarele, võidakse eluruum alal hoida kuni kahe aastani, isikutele, kes on komandeeritud välismaale — kogu nende välismaal viibimise ajaks (1939. a. 10. märtsi redaktsioonis — LMKK 1939, nr. 18, art. 117)[1].

34. Üürnikule, kes koos perekonnaga ajutiselt ära sõidab, tuleb eluruumid üldreeglina alal hoida ainult 6 kuu jooksul. Vastava kohaliku nõukogu kommunaalmajanduse osakonna elamutevalitsuse, riigiasutuse, ettevõtte või ühiskondliku organisatsiooni juhataja võib seda tähtaega igal üksikul juhul pikendada.

35. Tühistada soodustused ja eesõigused hoonestajaile, nagu: õigus võtta korteriüüri üle kehtestatud normi; õigus võtta peale perioodiliste maksude veel ühekordset maksu üürile andmisel (võtmeraha); õigus üürile anda elamispinda väljaspool kehtestatud norme ja õigus üürnikke välja tõsta pärast eluruumi üürilepingu tähtaja möödumist (VNFSV Tsiviilkoodeksi § 156 ja 166 ja teiste liiduvabariikide tsiviilkoodeksite vastavad paragrahvid ning NSV Liidu RKN-i 1928. a. 17. aprilli määrus «Erakapitali arvel elamute ehitamise ergutamise abinõudest»).

(LSKK 1937, nr. 69, art. 314)

KOHTUPRAKTIKAST

NSV LIIDU KTK JA RKN-i 1937. A. 17. OKTOOBRI MÄÄRUSE «ELAMUFONDI ALALHOIDMISEST JA ELAMUMAJANDUSE PARANDAMISEST LINNADES» KOHALDAMISEL

Väljavõte NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi määrusest 12. detsembrist 1940

Ühtlase kohtupraktika sisseseadmise eesmärgil NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse kohaldamiseks otsustab NSV Liidu Ülemkohtu pleenum anda kohtuile järgmised juhendid:

1. NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse põhjal on õigus eluruume iseseisvalt kasutada isikuil, kes on saanud eluruumid elamutevalitsuse korralduse (orderi) alusel; isikuil, kes elavad majas, mis kuulub neile isikliku omandiõiguse või hoonestusõiguse alusel; isikuil, kes elavad majas, mis on antud neile eluaegseks kasutamiseks, elamuehituslike kooperatiivide liikmeilosanikel; töörahva saadikute nõukogudele kuuluvate majade üürnikel; isikuil, kes on üürinud eluruumid isikliku omandiõiguse või hoonestusõiguse alusel maju valdavailt isikuilt; peale selle perekonnaliikmeil ja ülalpeetavail, kes elavad koos käesolevas punktis mainitud isikutega.

Üürnike õigus elamispinnale, kes on asunud eluruumidesse enne NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse väljaandmist, määratakse kindlaks üürniku ruumi sissekolimise momendil kehtinud seaduste alusel.

2. Töölised ja teenistujad, kes on saanud eluruumid asutiste, ettevõtete ja organisatsioonide majades seoses töövahekordadega, on eluruumide üürnikeks ainult töölepingute kehtivuse ajal ja töövahekorra lõppemisel pole neil endil

[1] Isikutele, keda on üle viidud või suunatud tööle Kaug-Põhja, säilitatakse elamispind endise elukoha järgi töölepingu kehtivuse aja jooksul NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1. augusti 1945. a. seadluse § 9 alusel.

ega nende perekonnaliikmeil ning ülalpeetavail õigust ruumi edaspidiseks kasutamiseks ja neid võib majavalitsuse nõudmisel neile antud ruumidest välja tõsta, välja arvatud seaduses otseselt ettenähtud juhud[1].

3. NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse põhjal ei või üürnik eluruumidesse võtta kedagi oma elamispinna tihendamise arvel, välja arvatud NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 27 III lõikes ettenähtud juhud, ja üürnikel pole õigust loovutada ilma elamutevalitsuse nõusolekuta oma elamispinda või selle osa kolmandaile isikuile iseseisvaks kasutamiseks.

Isikud, kes on paigutatud üürniku poolt tema juures eraldi isoleeritud toa näol tekkinud eluruumi ülejäägile, saavad NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 27 III lõike põhjal iseseisvaks üürnikuks ja neil on õigus nõuda nendega iseseisva lepingu sõlmimist, vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 24, ja nende nimel eraldi isikliku arve avamist.

Läbikäidav või läbikäidavaga külgnev tuba, mis on vabanenud pärast üürniku lahkumist, kes kasutas seda iseseisva üürilepingu alusel, ei kuulu äravõtmisele ja peab minema selle üürniku kasutada, kelle tuba on vabanenud toaga läbikäiguga seotud, kui ei osutu võimalikuks majavalitsuse nõudmisel muuta neid tube isoleerituiks.

4. Isikuil, kes elavad allüürilepingu alusel (nõndanimetatud allüürnikud), samuti isikuil, kes elavad üürniku pinnal hooldajate, eestkostjate või külalistena, ei ole iseseisvat õigust nende poolt kasutatavale elamispinnale ja nende poolt elamispinna kasutamise tingimused määratakse kokkuleppel üürnikuga.

5. Isikud, kes elavad allüürilepingute alusel, kuuluvad väljatõstmisele eluruumide iseseisvate kasutajate sellekohaste hagide järgi lepingu tähtaja möödumisel, kui leping on sõlmitud kindlaks tähtajaks ja kui ennetähtajaliseks väljatõstmiseks pole teisi seaduses ettenähtud ajendeid.

Tähtajata lepingute puhul võib väljatõstmine toimuda ainult Vene NFSV TsK § 155 ja teiste liiduvabariikide TsK vastavate paragrahvide nõuete kohaselt.

6. Kui kohus teeb kindlaks, et eluruume ei kasutata sihipäraselt, kusjuures selleks puudub elamutevalitsuse vastav seaduspärane luba (eluruumi muutmine mitteeluruumiks või vastupidi, üldkasutatavates ruumides — esikute, köökide, koridoride, sahvrite jne. kasutamine elamiseks), peavad kohtud sellised kokkulepped üürileandjate ja üürijate vahel kehtetuks tunnistama ja isikud, kes kasutavad eluruume nende otstarbele mittevastavalt, välja tõstma.

7. Töörahva saadikute nõukogudele kuuluvais majades on vabade eluruumide käsutamise õigus antud elamutevalitsustele ja kohtud ei või oma menetlusse võtta eluruume vajavate kodanike hagisid, kus taotletakse elamutevalitsustelt orderit eluruumi saamiseks.

Neil juhtudel, kui elamutevalitsus andis orderi välja ruumi peale, mis seaduslikult kuulub teisele isikule, on huvitatud isikul õigus esitada hagi orderi kehtetuks tunnistamise ja orderi põhjal sissekolinud isiku väljatõstmise kohta. Neil juhtudel kohus, tehes otsuse kostja väljatõstmise kohta, võib kohustada elamutevalitsust andma väljatõstetavale teise elamiskõlbliku ruumi, ilma et seejuures kostja väljatõstmine oleks tehtud sõltuvaks teise ruumi andmisest väljatõstetavale.

8. Juhul kui asjas tehakse kindlaks elamispinna ost või müük, samuti ka korteriüüri võtmine suuremal määral, kui võimuorganite poolt on kindlaks määratud, on kohtud kohustatud algatama süüaluste kriminaaljälitamist Vene NFSV KrK § 97 ja 98 ning teiste liiduvabariikide kriminaalkoodeksite vastavate paragrahvide järgi.

Süüdimõistva otsuse tegemisel Vene NFSV KrK § 98 ja teiste liiduvabariikide kriminaalkoodeksite vastavate paragrahvide põhjal vastutusele võetud isikute suhtes on kohtud kohustatud teatama elamutevalitsusele tehtud otsusest ja, juhul kui elamutevalitsuse või prokuröri poolt esitatakse hagi isikute väljatõst-

[1] Vt. märkust lk. 459.

mise kohta, kes on süüdi mõistetud elamispinna ostmises, tegema otsuse nende väljatõstmiseks ühes perekonnaliikmetega ja ülalpeetavatega seadusvastaselt saadud ruumidest ja ruumide üleandmiseks elamutevalitsuse korraldusse.

9. Üksiku, isoleeritud toa süstemaatilise väljaandmise juhul üürniku poolt spekulatiivsel eesmärgil (mitte tööst saadud tulu), kuigi see tuba ei ole üürniku elamispinna ülejääk, võib kohus säärasel eesmärgil kasutatava toa üürnikult ära võtta prokuröri või elamutevalitsuse, kuid mitte allüürniku hagi põhjal.

10. Ainuüksi fakt, et omandiõigus ehituse peale üürileandjalt teisele isikule üle läheb ostu-müügilepingu või kinkelepingu põhjal, ei anna veel uuele omanikule õigust üürnike väljatõstmiseks, kes on asunud majja enne omandiõiguse üleminekut ühelt isikult teisele.

On keelatud välja tõsta üürnikke, kes elavad majades, mis kuuluvad kodanikele omandi- või hoonestusõiguse alusel, põhjusel, et üürilepingu tähtaeg on lõppenud ja majaomanik ei soovi enam üürnikuga lepingut uuendada. Ainult neil juhtudel, kui pärast lepingu sõlmimise momenti majaomaniku korteriolud või perekondlikud tingimused on muutunud ja kui kohus asjaolude põhjal tunnistab, et ruumi on majaomanikule ja temaga koos elavatele perekonnaliikmetele, kel kas ei ole üldse elamispinda või on seda ilmselt vähe, tõepoolest vaja, võib kohus teha otsuse üürniku väljatõstmise ja elamispinna üleandmise kohta majaomanikule kasutamiseks. Ei saa lubada üürniku väljatõstmist, kui majaomanik elamispinna vajaduse ettekäändel nõuab üürniku väljatõstmist ainult selleks, et ruumi välja üürida teisele isikule, või kui majaomanik kuritarvitab oma omandi- või hoonestusõigust ja kasutab seda elamispinnaga spekuleerimise otstarbel.

Rahuldamisele kuuluvad majaomaniku hagid ainult nende üürnike väljatõstmise kohta, kes on omaniku poolt majutatud tema enda elamispinnale, mida kasutavad vahetult omanik ise või tema perekonnaliikmed, lühiajaliste kirjalike lepingute põhjal, üürniku kohustusega vabastada elamispind lepingu tähtaja lõppemisel.

11. Vaidluste lahendamisel üürnikelt üleliigse, omaette isoleeritud toa äravõtmise kohta peavad kohtud rangelt juhinduma NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 27.

Kui muutuste tagajärjel üürniku perekondlikus seisus või selle tõttu, et tema ise või keegi tema perekonnaliikmeist on kaotanud õiguse eluruumi kasutamiseks majas, mis kuulub töörahva saadikute nõukogudele, üürnikul või pärast üürniku lahkumist tema ruumi jäänud perekonnaliikmeil tekib elamispinna ülejääk omaette isoleeritud toa näol, siis võib sellise ülejäägi äravõtmine toimuda ainult elamutevalitsuse hagi põhjal kohtu kaudu ja tingimusel, et elamutevalitsus hoiatas üürnikku või tema perekonda, et need annaksid lisapinna ära oma soovi kohaselt kolme kuu jooksul, üürnik aga, vaatamata hoiatusele, ei kasutanud seda õigust tähendatud aja jooksul.

12. Üürnikud, kes ilma elamispinna broneerimiseta ajutiselt lahkuvad nende poolt kasutatavast eluruumist, kaotavad elamispinnale õiguse kuue kuu möödudes pärast tegelikku lahkumist majast, kuigi nad ei olnud ettenähtud korra kohaselt majaraamatust välja registreeritud.

Nende elamispinnale jäänud elanikke, kes pole lahkunud isiku perekonnaliikmed ega ülalpeetavad, võib majavalitsuse nõudmisel välja tõsta, olenemata nende elamisajast sel pinnal.

13. Üürnikele, kes lahkuvad eluruumist seoses uurimisorganite määrusega nende vahistamise kohta, säilitatakse eluruumid üürnike kogu uurimise all viibimise ajaks. Kriminaaljälitamise lõpetamisel eeluurimise staadiumis või õigeksmõistva otsuse tegemisel kuulub üürnikult äravõetud eluruum tagastamisele, sõltumata üürniku äraoleku kestusest. Nõudmist eluruumi tagastamise kohta võivad üürnikud, kes on vahi alt vabastatud, esitada kuue kuu jooksul, arvates vahi alt vabastamise päevast. Hagid, mis on esitatud pärast ülaltähendatud tähtaja möödumist, ei kuulu kohtute poolt rahuldamisele, ja isikud, kes sel tähtajal pole esitanud nõudmist ruumide tagastamise kohta, tuleb lugeda

NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 34 kohaselt õiguse kaotanuks neile varem kuulunud eluruumile.

14. Üürnikud, kes on lahkunud eluruumidest jõustunud süüdimõistva kohtuotsuse põhjal, mille järgi üürnik on mõistetud vabaduskaotusele tähtajaks üle kuue kuu, või administratiivorganite määruse põhjal väljasaatmisele, kaotavad õiguse eluruumile otsuse täideviimise momendist või väljasaatmise määruse täideviimise momendist. Kohtuotsuse järelevalvekorras uuesti läbivaatamise tagajärjel järgnenud kohtuotsuse või väljasaatmise määruse tühistamine ja asja lõpetamine ei või olla aluseks varem kasutatud eluruumide tagastamiseks.

15. Üürniku perekonnaliikmed, kellelt seoses põhiüürniku vahistamise või väljasaatmisega võeti elamispind ära administratiivkorras, võivad nõuda neilt ebaõiglaselt äravõetud elamispinna tagastamist kohtukorras kuue kuu jooksul, arvates pinna äravõtmise päevast. Perekonnaliikmete hagid, mis on esitatud pärast seda tähtaega, ei kuulu rahuldamisele, ja isikud, kes pole tähendatud tähtaja jooksul avaldanud nõudmist elamispinna tagasisaamiseks, tuleb lugeda õiguse kaotanuks neile varem kuulunud elamispinnale.

16. Tunnistada ebaõigeks kohtuorganite praktika, kes keelduvad väljatõstmise hagide rahuldamisest NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 30 p. a alusel, kuigi on tõestatud üürniku või tema perekonnaliikmete või ülalpeetavate poolt eluruumide ja ühiselt kasutatavate ruumide süstemaatiline lõhkumine ja rikkumine.

Kohustada kohtuid samaaegselt väljatõstmise otsuse tegemisega üles seadma ja lahendama küsimuse väljatõstetava poolt kahjude tasumise kohta, tõmmates asjasse kaasa prokuratuuriorganid neil juhtudel, kui majavalitsuse poolt pole kahjutasu nõudmist.

17. Väljatõstmisele kuuluvad NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 30 p. b alusel esitatud hagi järgi ainult need isikud, kelle teod ei võimalda nendega kooselamist. Täisealisi perekonnaliikmeid võib koos kostjaga välja tõsta määruse § 30 p. b alusel ainult sel juhul, kui nad oma käitumisega teevad võimatuks nendega kooselu.

18. Hagide lahendamisel väljatõstmise kohta NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 30 p. b alusel, samuti vaidluste lahendamisel kaasvaldajate vahel ühise toa vahetamise kohta võib kohus elamukonflikti likvideerimiseks kohustada pooli teatud aja jooksul vahetama nende poolt kasutatavad eluruumid teise vastu, kui huvitatud pool juhatab kohtule teise elamiskõlbliku ruumi, mille vastu võib vahetada. Kohtuotsus vahetamise kohustuse kohta ei vabasta pooli vahetamise vormistamisest, kooskõlas kehtivate reeglitega elamispinna vahetamise kohta. Kohtuotsuse mittetäitmise juhul määratud tähtajaks võidakse pool, kes on süüdi vahetuse takistamises, kohtu poolt välja tõsta ilma teist elamispinda vastu andmata.

19. Kohustada kohtuid tugevdama võitlust korteriüüri mittemaksjate vastu. Võlguoleva korteriüüri sissenõudmise hagide läbivaatamisel peavad kohtud täpselt järgima määruse § 30 p. c nõudeid, rahuldades hagid mittemaksjate väljatõstmise kohta.

Vaidluse korral korteriüüri suuruse kohta peavad kohtud selle määrama — eluruumide jaoks, mis on linnades ja nendega võrdsustatud asulais, normide järgi, mis on kinnitatud eluruumide jaoks töörahva saadikute nõukogude poolt, eluruumide jaoks aga, mis asuvad maal, samuti ka suvilais, mida kasutatakse alaliste eluhoonetena asumiseks kogu aasta kestel, määrama üüri vastavalt selles krais, oblastis või vabariigis kehtivatele normidele, kus asub väljaüüritav ruum.

20. Juhtudel, mis on ette nähtud NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 31, tuleb küsimus tööliste ja teenistujate, samuti ka nende perekonnaliikmete ja ülalpeetavate väljatõstmise kohta töövahekorra katkemise tõttu ettevõtte, asutuse või organisatsiooniga lahendada administratiivkorras ja kohtuil ei tule selliseid asju läbivaatamisele võtta, olenemata väljatõstmise õiguse tekkimise ajast.

21. Juhtida kohtute tähelepanu sellele, et töölised ja teenistujad, kes on saanud eluruumi trustide valitsuste, trustide kontorite ja teadusliku uurimise insti-

tuutide majades seoses tööga ja kes on lõpetanud nende asutustega töövahekorra neist mitteolenevail põhjustel (1937. a. 17. oktoobri määruse § 31 p. b), ei kuulu väljatõstmisele administratiivkorras.

Administratiivkorras ei või välja tõsta isikuid, kes on läinud üle teisele tööle seoses nende valimisega valitavaile ametikohtadele või seoses nende üleviimisega direktiivorganite otsusel, kogu sellise töö täitmise ajal, samuti ka isikuid, kes on vallandatud seoses vigastusega või invaliidsuse tõttu.

Administratiivkorras väljatõstmisele ei kuulu nende isikute perekonnad, kes on lõpetanud töövahekorra ettevõtte, asutuse või organisatsiooniga seoses põhiüürniku surmaga, samuti ka Punaarmeesse või sõja-merelaevastikku tegelikku teenistusse kutsutud isikute perekonnad.

Kõiki neid isikuid võidakse välja tõsta asutuse või ettevõtte administratsiooni nõudmisel kohtu teel, neile NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 32 korras teise elamiskõlbliku ruumi andmisega[1].

22. Prokuratuuriorganite keeldumine administratiivkorras väljatõstmise sanktsioneerimisest ei võta huvitatud asutustelt, ettevõtteilt ja organisatsioonidelt õigust pöörduda hagiga kohtusse isikute väljatõstmise kohta, kes elavad asutuste majades, väljatõstetavale teise eluruumi andmisega NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 32. korras.

23. Üürnikke, samuti nendega koos elavaid perekonnaliikmeid, kes on saanud eluruumi asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide majades mitte seoses töövahekordadega, vaid vahetuse korras neile kuulunud pinna vastu, või kes on asunud ruumi enne maja üleminekut asutusele, ettevõtte või organisatsiooni valdusse, võidakse välja tõsta nende poolt kasutatavaist ruumidest töövahekorra puudumise motiividel asutuse või organisatsiooniga ainult kohtukorras, kooskõlas NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 32, andes vastu elamispinna, mis vastab sanitaarnõuetele ja on pinnalt võrdne sellega, mida nad kasutavad nende vastu väljatõstmise nõudmise esitamise momendil. Kui eluruum on üürniku poolt saadud vahetuse korras, siis tema väljatõstmisel NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse § 32 korras antakse väljatõstetavale teine elamispind, mis vastab sanitaarnõuetele ja pole suuruselt mitte vähem kui see, mille ta andis asutusele, ettevõttele või organisatsioonile.

24. Üürnikke, kes elavad asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide majades seoses töövahekorraga, võib töövahekorra lõppemise juhtudel, mis ei anna õigust administratiivkorras väljatõstmiseks, tõsta välja kohtu teel, andes neile elamiskõlbliku pinna kapitaalset tüüpi majas ning nende poolt tegelikult kasutatavas suuruses, kuid mitte üle vastava asukoha jaoks määratud sanitaarnormi.

25. Töölepingu lõppemisel kuuluvad töölised ja teenistujad, kes kasutavad erieluruume, samuti nende perekonnaliikmed ja ülalpeetavad väljatõstmisele nende poolt kasutatavaist ruumidest, teist elamiskõlblikku ruumi vastu andmata (Vene NFSV TsK § 171-a ja Aserbaidžani NSV TsK).

Isamaasõjas hukkunud või teadmata kadunud sõjaväelaste ja partisanide perekondi, kes elavad erieluruumides, võidakse välja tõsta nende poolt kasutatavaist teenistusruumidest ainult teise elamiskõlbliku ruumi vastuandmisel[1].

Erieluruumide all mõistetakse ruume, mis on spetsiaalselt antud elamiseks töölistele ja teenistujaile, kes oma tööiseloomu tõttu on kohustatud elama töökohas (komandandid, kojamehed, uksehoidjad, majateenijad jt.), samuti ka teisi ruume, mis asuvad ametlikes hooneis, s. t. hooneis, mis on ette nähtud asutuse, ettevõtte või organisatsiooni enda vajadusteks ning antud töötajale töövahekorra alusel (direktorikorter, korter õppeasutuse, muuseumi, haigla jne. juures).

30. Neis liiduvabariikides, mille seadusandluse järgi eluruume omavoliliselt kasutama hakanud isikute väljatõstmine toimub kohtukorras, peavad kohtud kindlustama asjade läbivaatamise kolme päeva jooksul ja lubama neis asjus otsuse viibimata täitmist.

31. Väljatõstmise kohta otsuse tegemisel on kohtud kohustatud otsuse resolutiivosas täpselt ära tähendama nime, isanime ja perekonnanime järgi kõik täisealised isikud, kes kuuluvad väljatõstmisele.

---

[1] Vt. märkust lk. 459.

32. Väljatõstmisel teise elamiskõlbliku ruumi vastuandmisega määruse § 32 alusel on kohtud kohustatud otsuse resolutiivosas ära näitama väljatõstetavale vastuantava ruumi asukoha tänava, majanumbri ja korteri.

33. Silmas pidades seda, et tunduv arv elamuasju algatatakse kohtuis täpsuse puudumise tõttu üürileandjate ja üürnike vastastikes suhetes, kes pole kirjaliku lepinguga vormistanud eluruumide kasutamise korda ja tingimusi, kohustab pleenum kohtuid pooltele selgitama kirjaliku lepingu tähtsust kindlate elamuvahekordade loomisel, ja juhul, kui huvitatud pool nõuab, tegema otsuse, mis kohustab pooli sõlmima kirjaliku lepingu tähtajaga mitte üle viie aasta, täpselt ära tähendades poolte õigused ja kohustused ning nende rikkumiste tagajärjed.

Töölistele, üliõpilastele ja tehnikumide õpilastele ühiselamute organiseerimise, sisustamise ja korrashoiu sanitaarsed eeskirjad

Kinnitatud NSV Liidu riikliku peasanitaarinspektori poolt 10. mail 1949

I. Ühiselamute organiseerimise, avamise ja majutamise kord

1. Käesolevad eeskirjad laiendatakse kõigile ühiselamutele, mis korraldatakse üksikasutamiseks töölistele, ülikoolide või tehnikaülikoolide üliõpilastele ja tehnikumide õpilastele.

Perekondadel on ühiselamutes elamine kategooriliselt keelatud.

Märkus. Käesolevaid eeskirju ei laiendata hooajalist tüüpi ajutistele ühiselamutele.

2. Uute ühiselamute ehitusprojektid ja olemasolevate majade ühiselamute alla kohaldamise projektid, samuti ka ühiselamu ehituskrundi valikut peab kooskõlastama kohalike riikliku sanitaarinspektsiooni organitega.

3. Kõigi ühiselamute, nii spetsiaalselt selleks ehitatute kui ka teiseks otstarbeks olnud ehituste ümberehitamise teel valminud ühiselamute majutamine võib toimuda ainult kohalike riikliku sanitaarinspektsiooni organite loal, pärast ühiselamute ülevaatust nende poolt.

4. Ühiselamusse sissekirjutamine võib toimuda miilitsaorganite poolt ainult pärast kohalike sanitaarjärelevalve organite poolt ühiselamu ekspluatatsiooni andmise lubamist, ühes kohtade arvu äranäitamisega, kooskõlas normidega.

5. On keelatud ühiselamuteks ümber ehitada niiskeid, vähese loomuliku valgusega, mittesoojapidavaid ja sügaval maa sees olevaid ruume.

Märkus. Üksikutel juhtudel, kohalike riikliku sanitaarinspektsiooni organite loal, võib ühiselamuteks kasutada kuni 0,7 m maa sees olevaid ruume.

II. Ruumide koosseis ja suurus

6. Igas ühiselamus peab olema magamistubasid ja ühiseid kõrvalruume (tab. 1 ja 2).

Tabel 1

Ühiselamu otstarve	Magamistubade minimaalne pinnanorm inimesele ruutmeetrites	Iga toa maksimaalne mahutavus, inim.
1. Töölised	4,5	6
2. Üliõpilased ja tehnikumide õpilased	6,0	4

Märkus: a) iga magamistuba peab olema varustatud toa elanike arvule vastava alajaotusega, kappidega. Kappide pinda ei arvata magamistubade elamispinna hulka;

b) magamistubade suurused saadakse sel teel, kui korrutatakse ühele inimesele langevat pinnanormi magamistoas elavate inimeste arvuga;

c) magamistuba peab olema vähemalt 9 m² suurune; tema minimaalne laius — 250 sm. Toa pikkus ei tohi ületada kahekordset laiust, samuti ka kahekordset kõrgust;

d) igal magamistoal peab olema eraldi väljapääs koridori. Läbikäidavaid magamistubasid ei tohi olla.

e) olemasolevate ühiselamute magamistoad, mis ei vasta tabelis 1 kindlaksmääratud iga toa maksimaalsele mahutatavusele, tuleb ümber ehitada vastavalt eespool mainitud nõuetele kohalike riikliku sanitaarinspektsiooni organitega kooskõlastatud tähtaja jooksul;

f) kui ilmneb, et ühiselamus on pisikutega kopsuhaigeid, peab iga haige kuni isoleerimiseni paigutatama eraldi tuppa, mille pind ei tohi olla alla 9 m². Selleks otstarbeks peab igas ühiselamus olema varutud mõni 9—12 m² suurune tuba.

Ühised abiruumid

Tabel 2

Jrk. nr.	Abiruumide nimetus	Minimaalne pinnanorm inimesele (m²)				Minimaalne ruumi pind m²
		kuni 50 inim.	kuni 100 inim.	kuni 200 inim.	üle 200 inim.	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Vestibüül ja riietehoid . . .	0,25	0,25	0,23	0,20	10
2.	Pesemisruum	1 kraan 8-le inimesele				Mitte vähem kui 2 kraani
3.	Käimlad: a) meestele	1 käimlapott ja 1 pissuaar 18-le inimesele				Mitte vähem kui 2 potti
	b) naistele	1 käimlapott 12 inimesele				
4.	Dušširuum	1 kraan 40 inimesele				Vähemalt 2 kraani
5.	Keedetud vee hoidmise ruum .	0,12	0,10	0,06	0,05	6
6.	Toidusoojendamise ruum . .	0,30	0,20	0,15	0,15	12
7.	Söögituba	0,25	0,15	0,15	0,12	12
8.	Päeva ajal kasutatav ruum . .	—	0,15	0,15	0,12	15
9.	Riiete ja saabaste puhastamise tuba	—	—	mitte vähem kui üks igal korrusel		4

1	2	3	4	5	6	7
10.	Isiklike asjade hoiuruum . .	0,15	0,15	0,12	0,12	6
11.	Majanduslikud laod	—	0,10	0,10	0,10	4
12.	Teenindava personali tuba . .	—	—	mitte vähem kui üks igal korrusel		6
13.	Tuba koristamiseks vajaliku inventari hoidmiseks	üks igal korrusel				
14.	Pesuhoidmise ruum:					
	a) musta pesu jaoks . . .	kapp	0,03	0,03	0,03	4
	b) puhta pesu jaoks . . .	kapp	0,02	0,02	0,02	4
15.	Pesupesemise ruum	0,20	0,10	0,10	0,06	10
16.	Isolaator	üks voodikoht iga 50 inim. kohta			Neljale voodikohale lisatakse üks voodikoht iga järgneva kümne inimese peale	12
17.	Riiete ja jalatsite kuivatamise ruum	0,20	0,20	0,20	0,20	8

Ühiselamutes, kus on üle 300 inimese, tuleb täiendavalt ette näha ühiskondliku toitlustamise söökla, pesuköök ja meditsiiniline punkt.

Märkus. a) kuni 100 elanikuga ühiselamutes võib keedetud vee hoidmise ruum ja toidu soojendamise ruum olla ühine, üldpinnaga mitte vähem kui 15 m²;

b) riiete ja jalatsite kuivatamise ruum korraldatakse sel juhul, kui elanike töötingimused nõuavad regulaarset riiete ja jalatsite kuivatamist;

c) üksikutel juhtudel, kohalike riiklike sanitaarinspektsiooni organite nõudmisel, peab ühiselamute juurde, kus elab 100 ja rohkem inimest, korraldama sauna või läbilasketüüpi desinfektsioonikambriks ehitatud dušširuumi.

Juhul kui ühiselamu on mahutatud mitmesse erihoonesse, ei lubata abihooneid korraldada mitte igas hoones, vaid ainult ühiselamute gruppides järgmiselt: majanduslaod, isolaator ja meditsiiniline punkt, pesumaja, söökla, saun ja dušširuum.

7. Pesuruumid ja käimlad korraldatakse igal korrusel, eraldi meestele ja naistele. Pesuruumidel peab olema eraldi sissekäik kojast ja neist ei tohi läbi käia käimlasse. Kahe käimlapotiga sanitaarsõlmedes võib läbikäidav pesuruum olla ainult tingimusel, kui seal on loomulik valgustus. Käimlad peavad olema eraldatud üldkoridoridest pesunõudega varustatud vaheruumidega.

8. Ühiselamutes, kus on alla 100 elaniku, võib projekteerida dušširuume, mida võivad vaheldumisi kasutada nii naised kui ka

mehed ning mis peavad olema koridoridest eraldatud vaheruumidega. Dušširuumides peab olema organiseeritud naiste hügieenikabiin pesunõudega ja ülespritsiva sooja duššiga. Lähtudes arvestusest — üks kabiin iga 50 ühiselamus eluneva naise kohta.

9. Kööke ja keedetud veehoidmise ruume peab organiseerima igale korrusele. Toidusoojendamise ruumid ja puhketoad organiseeritakse eraldi igale korrusele või kahe korruse jaoks ühised. Neil peab olema väljapääs koridori.

10. Riiete ja jalatsite puhastamise ruumis peab olema loomulik valgustus, mehaaniline ventilatsioon ja pesunõu.

Neid organiseeritakse igale korrusele.

11. Pesupesemisruume peab varustama külma ja tulise veega, need peavad olema koridoridest vaheseintega eraldatud ja nende seinad ning põrandad peavad olema veekindlad.

12. Ühiselamu isolaatoril peab olema omaette väljapääs tänavale. Isolaatori juures peab olema vaheruumiga eraldatud ja pesunõuga varustatud käimla. Palat organiseeritakse sellise arvestusega, et see mahutaks 1—2 inimest ja iga voodikoha jaoks oleks vähemalt 6 m^2 pinda.

13. Kõigi ruumide kõrgus külm- ja parasvööndis peab olema vähemalt 3 m, lõunavööndis peab see olema suurem — 3,2—3,5 meetrit.

14. Ruumide sisemised tingimused peavad vastama põhilistele sanitaarsetele nõuetele: magamisruumide seinad peavad olema kaetud liimivärviga, kõigil teistel ruumidel ja üldkoridoridel peavad olema vähemalt 1,8 m kõrguseni õlivärviga värvitud paneelid, põrandad peavad olema tasased, tihedalt kokkulöödud, siledatest laudadest või parketist.

15. Kõigis ühiselamute elu- ja abiruumides, samuti ka üldkoridorides peab olema loomulik valgustus. Akende ja ruumide pindade suhe peab olema:

a) magamistubade, päeva ajal kasutatavate tubade, söögi- ja toidusoojendamistubade jaoks vähemalt 1:8;

b) teiste abiruumide ja üldkoridoride jaoks vähemalt 1:12.

Üldkoridoride lubatud pikkus, kus on kaks loomulikku valguspunkti, ei tohi olla üle 40 meetri. Pikema koridori puhul peab täiendava loomuliku valgustuse saamiseks ehitama valgusruume, mida võib kasutada mitmesuguseks otstarbeks päeva ajal.

16. Külmvööndis peavad magamistubade aknad olema lõuna, lääne ja ida poole, paras- ja lõunavööndis — lõuna ja ida poole.

17. Kõiki ühiselamuid tuleb varustada üldisesse võrku lülitatud sisemise veevarustusega ja kanalisatsiooniga.

Kui ühiselamutes puudub üldine veevarustus ja kanalisatsioon, peab riikliku sanitaarinspektsiooni organitega kooskõlastatult sisse seadma kohalikke veevarustus- ja kanalisatsioonisüsteeme.

Üksikutel juhtudel lubatakse külm- ja parasvööndis asuvates ühiselamutes, kus elab alla 100 inimese ja kus puudub kanalisatsioon, ehitada väljaspool elumaja põhilisi gabariite köetav, kanali-

satsioonita käimla, kus oleks vaheruum, loomulik valgustus ja õhuvahetus.

Uute kanalisatsioonita ühiselamute projekteerimise juhtudel tuleb ette näha võimalus nende edasiseks ühendamiseks kanalisatsiooni- ja veevarustusvõrku ühes edasise sanitaartehnilise varustuse sisseseadmisega.

Kanalisatsioonita ühiselamute ühendamine veevarustusvõrku on keelatud.

18. Ühiselamud peavad olema varustatud keskkütteseadeldisega. Üldise soojusvõrgu puudumisel lubatakse 1—2 korruselistes ühiselamutes ehitada ahjusid või kohalik keskküte.

Ajutiste ahjude ja ruume läbivate raudtorude ülesseadmine on keelatud.

Elutubade kütmine peab toimuma ainult üldkoridoridest. Kütteperioodil ei tohi ühiselamu ruumide keskmine temperatuur olla alla 18°C.

19. Kõik ühiselamute magamis- ja abiruumid peavad olema ventilatsiooniga varustatud. Köökides, sanitaarsõlmedes, pesupesemisruumides, kuivatusruumides, riiete ja jalatsite puhastamis- ning dušširuumides peab aga olema mehaaniline ventilatsioon.

Magamistubade ventilatsiooni süsteem ei tohi ühenduses olla ühiselamu abiruumide ventilatsiooni süsteemiga.

Ühiselamute kõigi ruumide akendel peavad olema õhuaknad, millede pind peab olema vähemalt $^1/_8$ akna pinnast. Ühiselamute kõik aknad peavad olema avatavad.

20. Ühiselamute elektrisisseseade peab kindlustama vajaliku ruumide valgustuse, elutarbeliste elektriseadmete kasutamise ja õuede välisvalgustuse.

Maksimaalne valgustihedus peab olema: magamistubades, päeva ajal kasutatavates tubades, söögi- ja toiduvalmistamistubades ning isolaatoris — 100 luksi (lx) laudadel ja 25 luksi põrandal. Kodades, vestibüülides, käimlates ja treppidel — vähemalt 25 luksi, ladudes — 10 luksi põrandal.

Ühiselamu igas toas peab olema projekteeritud vähemalt üks valgustuspunkt ühes statsionaarse armatuuriga. Magamistubades, päeva ajal kasutatavates ja söögitubades, toidusoojendamis- ning riiete ja jalatsite puhastamise ruumides peavad olema peale selle pistikupesad elutarbeliste elektriseadmete ühendamiseks.

III. Ruumide sisustus

21. Ühiselamu iga magamistuba peab olema sisustatud: raudvooditega, toolidega või taburettidega ja voodilauakestega, vastavalt elanike arvule; riide- ja pesukappidega, riidenagidega, kus oleks igale elanikule kaks konksukest, ja seinapeegliga. Magamistubades peavad olema: karahvinid või kaanestatud nõud vee jaoks, teeklaasid, loputusnõud, teekannud keedetud vee jaoks, süljekausid ja puukastid paberite või kõvade jäätmete jaoks.

Voodid magamistubades peavad olema paigutatud järgmiste minimaalsete vahedega: voodite vahe peab olema vähemalt 0,4 m, peatsite vahe — 0,2 m, välisseintest — vähemalt 0,5 m, keskmine läbikäik — vähemalt 1,3 m.

Igal voodil peab olema madrats madratsikotiga, kaks voodilina, padi padjapüüriga, vooditekk ja käterätik.

22. Toidusoojendamisruumis peab olema pliit ja mustaveekauss; pliidi pikkust arvestatakse üks meeter iga 40 elaniku kohta.

Keedetud vee hoidmise ruumis peab olema ülesseatud titaan või keedunõu.

23. Pesuköök varustatakse külma- ja tulisevee kraanidega ning kraanikaussidega ja pesupesemis- ning loputamisseadmetega.

24. Riidehoiuruumides peavad olema konksukestega riidenagid või riidekapikesed vastavalt elanike arvule.

Riidenagide minimaalne vahe peab olema 100 sm ja ühel joonel olevate konksukeste vahe — 12 sm, malekorras asetatud konksukeste vahe — 10 sm.

Kui riidehoiuruumi pindala on 0,3—0,35 m² iga inimese kohta, siis on kapikeste laius — 50 sm, sügavus — 35 sm ja kõrgus — 150 sm.

IV. Ühiselamute ruumide ja territooriumide korrashoid

25. Ühiselamu kõiki ruume peavad iga päev põhjalikult koristama (niiskel viisil) selleks ettenähtud koosseisulised koristajad. Puupõrandaid pestakse vähemalt kaks korda nädalas, parkettpõrandaid pühitakse süstemaatiliselt niiskel viisil ja hõõrutakse vähemalt üks kord nädalas.

26. Vähemalt kord nädalas viiakse läbi kõigi ruumide ja ühiselamute üldine koristamine: seinte ja lagede pühkimine, voodite, põrandate, seinte õlivärviga kaetud paneelide, akende, aknalaudade, uste ja teiste sisustamisesemete pesemine, üheaegse voodipesu kloppimise ja tuulutamisega.

27. Kõiki ühiselamute ruume, eriti magamistubasid, peab tuulutama suvel akende ja talvel õhuakende avamise teel: vähemalt 20—30 minutit hommikul pärast elanike tööle minekut, õhtul — enne magamaminekut ja koristamise ajal.

Märkus. Vajalikel juhtudel, kohalike riikliku sanitaarinspektsiooni organite nõudmisel, tuleb aknaraame toppida.

28. Enne sanitaarset läbitöötlemist kedagi ühiselamuisse elamiseks sisse kirjatada ei lubata.

Pehmet inventari, madratseid, tekke, madratsikatteid ja patju ei tohi isikud, kelle nimele nimetatud asjad on välja antud, edasi anda teistele isikutele ilma pesemiseta ja desinfektsioonita.

Uustulnukaile antakse välja puhas voodipesu, tekk ja madratsikott ning desinfitseeritud padi ja madrats.

29. Voodipesu (2 lina, padjapüür ja käterätt) vahetamine peab

toimuma vajaduse järgi, kuid mitte harvemalt kui üks kord iga 10 päeva jooksul; sel päeval käiakse ka üldsaunas või sanitaar-läbilaskesaunas.

Märkus. Vajaduse korral tuleb riikliku sanitaarinspektsiooni kohalike organite nõudmisel ühiselamuis läbi viia täielik sanitaarkorrastus — ühiselamu elanikud käivad sanitaar-läbilaskesaunas ja samal ajal teostatakse ka nende voodipesu ja ühiselamu ruumide desinfektsiooniline töötlemine.

30. Kõigil ühiselamute elanikel peab olema kogu päeva jooksul, eriti soovitud ajal (tööleminek ja töölt tulek) kättesaadav keedetud vesi nii jahtumata kui ka jahtunud kujul. Riikliku sanitaarinspektsiooni loal võib keedetud vett asendada ka heakvaliteedilise keetmata veega.

31. Talveperioodiks peavad ühiselamute kõik ruumid olema remonditud, soojapidavaks tehtud ja valgendatud.

Magamisruumide seinte ja lagede valgendamine peab toimuma vähemalt üks kord aastas, abiruumides — vähemalt kaks korda aastas.

32. Jäätmete jaoks paigutatakse hoovile, mitte lähemale kui 15 m ühiselamust, antud maakohas kasutatav prügikast.

33. Ühiselamu territoorium peab olema ümbritsetud piirdeaiaga, heakorrastatud ja seal peab olema ettenähtud haljasalad ning kehakultuuriväljakud.

Juurdepääsuteed kõrvalhoonetele ja seadmetele, samuti ka majade vahelised läbikäigud peavad olema heakorrastatud ja sillutatud, pimeduse saabumisel aga valgustatud.

Ühiselamu territooriumi peavad süstemaatiliselt koristama, suveajal aga kastma selleks ettenähtud erikoosseisulised kojamehed.

34. Igas ühiselamus peab olema selleks ettenähtud ühiskondlik sanitaarinspektor, kes töötab tervishoiu organite juhtimisel.

35. Iga ühiselamu kohta on kehtestatud sisekorra-eeskirjad, mis kindlustavad rahu, tarviliku puhkuse ja nõutava sanitaarse korra.

36. Ühiselamu administratsioon peab kindlustama pideva kontroll-käigu kõigis ühiselamu ruumides hommikul ja õhtul ning haigete avastamise puhul suunama neid kuni arsti saabumiseni ambulatooriumi või isolaatorisse.

37. Vastutus käesolevate sanitaar-eeskirjade täitmise eest pannakse ettevõtete, ehituste, asutuste ja teiste organisatsioonide administratsioonile, kellele kuuluvad ühiselamud.

Sanitaareeskirjade täitmise kontroll pannakse riiklikule sanitaarjärelevalve organitele.

38. Käesolevate eeskirjade kehtestamisega tühistatakse kõik varem väljaantud ühiselamute organiseerimise, sisustamise ja korrashoiu sanitaar-eeskirjad.

Käesolevad eeskirjad jõustuvad 1. augustist 1949.

(«Käsiraamat elamu-elutarbeliste küsimuste alalt», Profizdat, 1952, lk. 108)

Kodanike õigustest individuaalelamute ostmisel ja ehitamisel

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1948. a. 26. augusti seadlusest

Ühtluse loomise sihil seadusandluses, mis reguleerib kodanike õigusi individuaalelamute ostmisel ja ehitamisel ning vastavalt NSV Liidu konstitutsiooni 10. §-le NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium o t s u s t a b:

1. Määrata, et igal NSV Liidu kodanikul on õigus osta või ehitada endale isikliku omandiõiguse alusel ühe- või kahekordne elumaja ühe kuni viie toaga (incl.) nii linnas kui ka väljaspool linna.

2. Maatükid kodanikele individuaalelamute ehitamiseks antakse nii linnas kui ka väljaspool linna tähtajatuks kasutamiseks.

Kodanikele antavate maatükkide suuruse määravad kindlaks oblastite, linnade ja rajoonide täitevkomiteed vastavalt linnade planeerimise ja väljaehitamise projektidele, samuti NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt kehtima pandud üldnormidele.

3. Kehtivad seadused maal elavatele kodanikele individuaalseks elamuehituseks mõeldud maatükkide väljaandmise korra ja nende suuruse kohta jäid jõusse.

(«NSVL Ülemnõukogu Teataja», 7. septembrist 1948)

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1948. a. 26. augusti seadluse «Kodanike õigustest individuaalelamute ostmisel ja ehitamisel» kohaldamise korrast

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 26. augustist 1948

Kooskõlas NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1948. a. 26. augusti seadlusega «Kodanike õigustest individuaalelamute ostmisel ja ehitamisel», NSV Liidu Ministrite Nõukogu m ä ä r a b:

1. Kohustada kraide, oblastite, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogusid andma kodanikele linnades kui ka väljaspool linna maatükke ühe kuni kahekordsete individuaalelamute ehitamiseks, kusjuures tubade arv võib ulatuda ühest kuni viieni (incl.).

2. Maatükid individuaalelamute ehitamiseks antakse linnade, asulate, riikliku maafondi ja riikliku metsafondi maade arvel tähtajatuks kasutamiseks, neile maatükkidele ehitatud majad aga kujutavad endast ehitajate isiklikku omandit.

3. Maatüki suuruse määravad kindlaks igal üksikul juhul oblastite, linnade ja rajoonide töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteed sõltuvalt maja suurusest ja kohalikest tingimustest järgnevate normide piires: linnades 300—600 ruutmeetrit, väljaspool linna 700—1200 ruutmeetrit.

4. Maatükkide kasutamise eest võetakse maarenti seaduses ettenähtud suuruses.

5. Individuaalelamute ehitamine peab toimuma vastavalt linnade, eeslinnade ja asulate planeerimise ja väljaehitamise projektidele selleks kõlblikel territooriumidel.

6. Individuaalelamuid võib ehitada nii tüüp- kui ka individuaalprojektide järgi.

Teha kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele ülesandeks varustada ehitajaid vajalike tüüpprojektidega.

7. Teha individuaalelamute omanikele kohustuseks istutada neile antud maatükile puid ja põõsaid ning korrastada maa-ala, rajada kõnniteed oma maatüki ulatuses, alaliselt hoolitseda nii maatüki kui ka selle juurde kuuluvate kõnniteede ja läbisõiduteede eest ning hoida need vajalikus korras, vastavalt kohalike nõukogude otsustega kehtestatud eeskirjadele.

8. Kohustada oblastite, kraide ja linnade töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteesid organiseerima neil olemasolevate koosseisude piirides riikliku inspektsiooni individuaalmajavalduste korrashoiu alal ning kehtestama range kontrolli selle üle, et individuaalelamute omanikud peaksid kinni majavalduste korrashoidmise normidest ja reeglitest.

9. Panna riiklikule inspektsioonile individuaal-majavalduste korrashoiu alal:

a) järelevalve individuaalelamute korrashoiu ja remondi õigeaegse teostamise üle;

b) kontrolli selle üle, et individuaalelamute omanikud täidaksid kõiki kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede otsuseid elamute ja nende juurde kuuluvate maatükkide heakorrastamise alal;

c) kontrolli lepingukohustuste täitmise üle majalähedaste maatükkide haljastamise alal;

d) kohalike töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteede poolt majavalduste, majade juurde kuuluvate maatükkide ja kõnniteede korrashoiu kohta vastuvõetud otsuste rikkumises süüdi olevate isikute administratiivsele vastutusele võtmine.

10. Anda linnade (rajoonide) töörahva saadikute nõukogude täitevkomiteedele õigus kohustada ehitajat omavolilise ehitamise või ehitustehniliste reeglite ning normide jämeda rikkumise korral katkestama ehitamise ja lammutama kuu aja jooksul omal jõul ja omal kulul kõik tema poolt püstitatud ehitused või ehituse osad ning korrastama maatüki.

(LMKK 1948. a. nr. 5, art. 62)

Ettevõtete tööliste ja teenistujate individuaalelamuehituse krediteerimise korrast

NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrusest 26. aprillist 1939

Tööliste ja teenistujate individuaalelamuehituse krediteerimise korraldamise eesmärgil, vastavalt NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse «Elamufondi alalhoidmisest ja elamumajanduse parandamisest linnades»[1] (LSKK 1937, nr. 79, art. 314) punkt 7-le, NSV Liidu RKN-i juures asuv Majandusnõukogu m ä ä r a b:

1. Määrata, et tööstus-, transpordi-, side- ja teiste rahvamajandusharude ettevõtete tööliste ja teenistujate individuaalelamuehitust krediteerivad NSV Liidu RKN-i poolt kindlaksmääratud summade piirides kommunaalpangad.

2. Teha rahvakomissariaatidele ja keskasutustele ülesandeks NSV Liidu RKN-i poolt individuaalelamuehituse krediteerimiseks kindlaksmääratud summade jaotamisel üksikute ettevõtete vahel lähtuda vajadusest kindlustada individuaalehitajad kohalike ehitusmaterjalidega.

3. Kinnitada NSV Liidu Rahanduse Rahvakomissariaadi poolt esitatud ettevõtete tööliste ja teenistujate individuaalelamuehituse krediteerimise eeskirjad, pankade ja ettevõtetevaheline tööleping ning laenusaaja tüüpkohustused.

4. Määrata, et panga vastastikused suhted laenusaajatega ja ettevõtetega laenude alal, mis on välja antud kuni käesoleva määruse kehtestamiseni, reguleeritakse individuaalehitajate poolt väljaantud kohustustega.

5. Määrata, et alalistele metsatöölistele laenu andmine individuaalelamuehituseks teostataks eritüüplepingu alusel, mis on kinnitatud NSV Liidu RKN-i määrusega nr. 1720, 29. septembrist 1937.

7. Keelata rahvakomissariaatidele ja keskasutustele eraldada krediiti individuaalelamuehituse jaoks assigneeringutest, mis on ette nähtud riikliku kapitaalmahutuste plaani finantseerimiseks.

(LMKK 1939, nr. 28, art. 188)

Ettevõtete tööliste ja teenistujate individuaalelamuehituse krediteerimise eeskirjad

Kinnitatud NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu poolt 26. aprillil 1939

1. Tööstus-, transpordi-, side- ja teiste rahvamajandusharude ettevõtete tööliste ja teenistujate individuaalelamuehituse krediteerimine teostatakse NSV Liidu RKN-i poolt kindlaksmääratud summade piirides Keskkommunaalpanga ja kommunaalpankade poolt.

[1] Vt. käesolev väljaanne, lk. 455.

2. Tööliste ja teenistujate nimekirjad, kellele antakse laenu individuaalelamu ehitamiseks, ja laenu suurus igaühele neist määratakse kindlaks ettevõtte direktori poolt, kooskõlastatult käitis- ja kohaliku komiteega vastava keskasutuse poolt antud ettevõttele eraldatud summade piirides.

3. Laene töölistele ja teenistujatele annab välja pank ettevõtte kaudu, vastavalt panga ja ettevõtte vahel sõlmitud juurdelisatud tüüplepingule (lisa nr. 1)[1].

4. Laenud antakse välja kuni 5000 rubla suuruses summas 5-ks aastaks 2%-ga aastas elumaja ehitamiseks, sealhulgas heakorrastamiseks ja kõrvalehitusteks sellises ulatuses, mis on vajalik laenusaaja ja tema perekonna rahuldamiseks . . .[2]

5. Laenu saanud töölised ja teenistujad on kohustatud paigutama ehitusesse isiklikke summasid vähemalt 30% ulatuses ehituse maksumusest. Neid paigutusi võib teha kas puhtas rahas või ehitaja ja tema perekonnaliikmete tööjõu kasutamise teel ehitusel.

6. Laenusaaja tööline või teenistuja peab esitama pangale ettevõtte kaudu õiendi maatüki eraldamise kohta ehituseks ja andma juurdelisatud vormi kohase kohustuse (lisa nr. 2)[3].

Ehitusplatsi ettevalmistamiseks ja materjalide varumiseks antakse laenusaajale avanssi 10—15% suuruses laenu summast. Ülejäänud summa antakse välja 10—15% osades ehituse tegelikku täitmist tõendavate ettevõtte õiendite alusel.

Tähendatud osade kaupa väljamaksmisi võib suurendada vaid juhtudel, kui laenusaaja esitab arved või muud dokumendid ehitusmaterjalide muretsemise kohta suurema summa eest.

7. Juhul kui laenusaaja ei kasuta laenu sihipäraselt, on pangal õigus nõuda laenu viivitamatut tagastamist 12% tasumisega kogu väljaantud summa eest.

8. Ehituse lõpuleviimise tähtaeg on määratud ehituslaenusaaja poolt pangale antud kohustuses ja see ei tohi ületada ühte aastat kohustuse väljaandmise päevast arvates. Üksikutel juhtudel võib ettevõte krediteeriva panga nõusolekul tähtaega pikendada.

9. 15 päeva jooksul pärast ehituse lõpuleviimist peab ettevõte esitama pangale akti ehituse lõpuleviimise kohta.

10. Laenu kustutamist ja laenuprotsentide tasumist alustatakse kohustuses ehituse lõpetamiseks määratud tähtpäevale järgnevast kvartalist alates.

Tasumine toimub ettevõtte kaudu kvartalite kaupa võrdsetes osades kohustuses näidatud laenutähtaja jooksul.

11. Tasumise tähtaja möödalaskmisel arvestab pank ettevõtte kaudu maksusummadele, mille tasumise aeg on mööda lastud, protsente kogu möödalastud ajast 4% aastas; tasumise viivitamise juu-

---

[1] Tüüplepingut ei avaldata.

[2] Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1954. a. 20. detsembri määrusele nr. 2465 on eeskirjade p. 4 muudetud.

[3] Kohustuse vormi ei avaldata.

res üle 6 kuu teostab pank möödalastud summade sissenõudmist kohtu korras.

12. Laenusaajal ei ole õigust enne laenu kustutamist ilma panga nõusolekuta müüa või üle anda laenu arvel püstitatud vara. Laenu väljaandmise kohta saadab pank vastavale notariaalkontorile teate laenu suuruse ja tähtaja kohta.

Panga poolt saadetud teated registreeritakse notariaalkontorite poolt ja nende põhjal notariaalkontor jälgib, et ei võõrandataks vara, mis on ehitatud pangast saadud laenuga.

13. Laenusaaja töövahekorra katkemisel ettevõttega tema omal soovil vallandamise tõttu, töödistsipliini rikkumise eest või kriminaalkuriteo sooritamise tõttu säilitab laenusaaja omandiõiguse varale ainult tingimusel, kui tema isiklikud kulud, sealhulgas ka kustutatud osa laenust, on üle 50% ehituse maksumusest. Ülejäänud osa laenust on laenusaaja kohustatud pangale tasuma kuue kuu jooksul. Selle aja jooksul mittemaksmise korral või kui tema isiklikud kulutused on alla 50% ehituse maksumusest, läheb vara üle ettevõtte omandiks, kes on kohustatud tasuma pangale laenus oleva osa ja kolme kuu jooksul laenusaajale tema kulud.

Teistel töövahekordade katkemise juhtudel laenusaaja ja ettevõtte vahel, näiteks: mobiliseerimine armeesse, üleviimine teisele tööle, invaliidsus jne., säilitab ehitaja omandiõiguse varale ja tasub laenu kohtuotsuses näidatud tähtpäevadel.

Juhul kui laenusaaja katkestab töösuhted enne ehituse lõpuleviimist, lõpetab pank edasise laenude väljaandmise, väljaantud laenud aga nõuab pank sisse vastuvaidlematus korras nõudmise pööramisel materjalidele ja lõpetamata ehitusele.

14. Laenusaaja on kohustatud kindlustama valminud ehituse vähemalt saadud laenu ulatuses. Kindlustusdokumentides peab olema näidatud, et kindlustatud ehitus on ehitatud pangast saadud laenu arvel.

Kulude likvideerimisel, mis on tekkinud enne laenu täielikku kustutamist toimunud tulekahju tõttu, kannab riiklik kindlustus kindlustustasu laenusaaja poolt kustutamata laenuosa suuruses pangale tasumata laenuosa kustutamiseks.

Kui laenusaaja soovib ehitust taastada, siis võib ta kindlustussumma täielikult ära kasutada, kusjuures pank jälgib selle summa sihipärast kasutamist.

(LMKK 1939, nr. 28, art. 188)

Individuaalelamuehitamise käigu kontrollimise tulemustest ja selle krediteerimise praktikast

Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 17. augustist 1945

4. Soovitada ettevõtete direktoritele ja käitiskomiteedele organiseerida ettevõtetes, kus toimub üle kümne individuaalelamu ehitamine, puuseppadest, pottseppadest ja katusekatjatest kompleks-ehitusbri-

gaade, aga ettevõtetes, kus ehitajate arv on väiksem, anda neile abiks kvalifitseeritud ehitustöölisi. Töötasu mainitud brigaadidele ja töölistele maksta individuaalehitajate arvelt vastava kvalifikatsiooniga ehitustöölistele kehtestatud normide ja hinnete alusel.

Organiseerida individuaalehitajate ja nende perekonnaliikmete hulgast ehitusbrigaade, nii et igale brigaadile langeks mitte vähem kui viie maja ehitamine. Organiseerida nende brigaadide õpetamine kõige tähtsamate ehitustööde alal, viies õpetamist läbi elumajade ehitamise juures.

5. Kohustada käitiskomiteesid organiseerima ehitajate oma jõududega kollektiivset tarbepuidu varumist, samuti ka ettevõtete vahenditega ehitusmaterjalide tootmist ja varumist individuaalelamute ehitamiseks.

6. Kohustada ametiühingute kesk-, oblasti- ja käitiskomiteesid organiseerima ettevõtetes, kus arvestatakse üle kümne individuaalmaja ehitamist, käitis- ja kohalike komiteede juurde individuaalelamute ehitamise kaastöö komisjonid, lülitades komisjoni koosseisu tehase valitsuse ja käitiskomitee esindaja, ehitusinseneri ning 3—5 individuaalehitajat.

7. Kohustada käitiskomiteesid oma istungitel iga kuu ära kuulama ettevõtte direktoreid ja kaastöökomisjone individuaalehituse käigu üle ja võtma tarvitusele abinõud ehitustööd pidurdavate põhjuste kõrvaldamiseks.

KÄITIS-, KOHALIKU (TSEHHI-) KOMITEE ELAMU-HEAOLUKOMISJONI

PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951

1. Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee elamu-heaolukomisjon moodustatakse kõigi ametiühingu liikmete kaasatõmbamiseks aktiivsele tööle tööliste ja teenistujate korteri- ja elutarbeliste vajaduste paremaks rahuldamiseks.

Komisjoni organiseerimine

2. Elamu-heaolukomisjonid moodustatakse:
a) käitis-, kohalike komiteede juurde;
b) tsehhikomiteede juurde ja ametiühingu-büroode juurde.

3. Elamu-heaolukomisjoni koosseis kinnitatakse käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee poolt ametiühingu aktiivi hulgast 3 kuni 21-liikmelises koosseisus (olenevalt töötajate arvust ettevõttes, asutuses või tsehhis).

Elamu-heaolukomisjoni esimeheks on käitis-, kohaliku komitee liige, tsehhis aga tsehhikomitee liige.

Komisjoni ülesanded

4. Elamu-heaolukomisjon teostab järgmisi funktsioone:
a) võtab osa materjalide ettevalmistamisest kollektiivlepingu sõlmimiseks ning selle täitmise kontrollimisest selles osas, mis puutub tööliste ja teenistujate korteri- ja elutarbeliste tingimuste parandamisse;
b) organiseerib massilist kontrolli selle üle, kuidas majandusorganid täidavad elamute ja kommunaal-elutarbelise ehitustöö plaane, mis teostatakse nii majanduslikul kui ka hanke teel; teostab kontrolli riigilt selleks otstarbeks saa-

dud summade õige kasutamise, ehitusmaterjalide alalhoidmise, nende kokkuhoidliku kulutamise ning ehituse ja remondi kvaliteedi üle;

c) võtab osa elumajade ja kommunaalettevõtete asutuste vastuvõtmisest, mis antakse ekspluatatsiooni pärast nende ehitamise lõpuleviimist;

d) organiseerib kontrolli riigi poolt individuaalelamuehituseks eraldatud krediitide kulutamise üle, abistab individuaalehitajaid ehituskruntide, ehitusmaterjalide saamisel, samuti tehnilise konsultatsiooni saamisel individuaalelamuehituse küsimustes;

e) selgitab elamispinda vajajate seisukorda, koostab administratsiooniga järjekorranimestikud elamispinna saamiseks ja võtab osa elamispinna jaotamisest antud ettevõtte või asutuse majades ja ühiselamutes;

f) kontrollib elamute ja kommunaal-elutarbeliste asutuste seisukorda; võtab osa elumajade valikust kapitaalremondiks, defektide aruannete ja remondigraafiku koostamisest; kontrollib remonttööde täitmist vastavalt kinnitatud eelarvetele ning remondigraafikutele; organiseerib tööliste isetegevust oma elamute remondi läbiviimiseks; kontrollib elamute ja kommunaal-elutarbeliste asutuste valmisolekut talveks, ühiselamute ja elamute kindlustamist küttega ning abistab kütte varumist ja kohalevedu;

g) kontrollib ühiselamutes elamistingimuste kindlustamist, mis vastaksid kehtestatud sanitaareeskirjadele; organiseerib tsehhide ja osakondade šeflust ühiselamute üle;

h) kontrollib elumajade ja ühiselamute sanitaarset seisukorda ning korteriüüri õiget kasseerimist, tasu maksmist kommunaalteenuste eest;

i) teeb majade ja ühiselamute elanike hulgas selgitustööd selle kohta, et hoolitsevalt suhtutaks elamufondi, ühiselamute sisustusse ja inventarisse ning et sotsialistliku ühiselu reeglitest rangelt kinni peetaks; tõmbab sellele tööle kaasa elanikke, heaolunõukogude liikmeid ja ühiskondlikke volinikke;

j) teostab kontrolli õmblus- ja parandustöökodade, saunade, pesukodade ja juuksuritöökodade töö üle;

k) annab abi langenud sõjaväelaste perekondadele, Isamaasõja invaliididele, lasterikastele ja vallasemadele nende korteriolude parandamisel ja küttega kindlustamisel.

Komisjoni töö kord

5. Elamu-heaolukomisjon organiseerib olenevalt vajadusest järgmisi rühmi:

a) elamute ja kommunaal-elutarbeliste ettevõtete ehitamise kontrollimiseks;

b) elamute ja kommunaal-elutarbeliste ettevõtete kapitaal- ja jooksva remondi kontrollimiseks;

c) individuaalelamute ehitamisele kaasaaitamiseks;

d) ühiselamute seisukorra ja sisustuse kontrollimiseks;

g) elumajade seisukorra, korteriüüri ja kommunaalteenuste maksumuse õige kasseerimise kontrollimiseks;

f) saunade, pesukodade, juuksuritöökodade, jalanõude paranduse, riiete paranduse ning õmblustöökodade töö kontrollimiseks.

Rühmade koosseis komplekteeritakse ametiühingu liikmete aktiivi hulgast. Rühmad töötavad elamu-heaolukomisjoni liikmete juhtimisel.

6. Elamu-heaolukomisjon võtab puuduste avastamise korral ehitustöös, elamute ja elutarbeliste ettevõtete kapitaal- või jooksva remondi teostamises, individuaalehituses ja tööliste ning teenistujate elamu-elutarbelises teenindamises administratsiooni kaudu tarvitusele abinõud puuduste kõrvaldamiseks või esitab selle küsimuse puuduste kõrvaldamiseks käitis-, kohalikule komiteele.

7. Elamu-heaolukomisjon kuulab oma koosolekutel komisjoni liikmete, ühiselamute nõukogude ja teiste aktivistide teadaandeid nende töö kohta, kuulab kapitaalehituse osakonna juhataja, elamu-kommunaalosakonna juhataja, majade ja ühiselamute komandantide, saunade, pesumajade juhatajate ja teiste kommunaal-elutarbeliste ettevõtete juhatajate aruandeid elumajade ja kommunaal-elutarbeliste ettevõtete ehitustööde, kapitaal- ja jooksva remondi, individuaalehituse kohta, samuti ka töö kohta tööliste ja teenistujate elamu-elutarbelisel teenindamisel.

8. Komisjon töötab käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee juhtimisel ning annab regulaarselt nendele aru oma tööst.

9. Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee elamu-heaolukomisjoni liikmetel ja komisjoni poolt organiseeritavate rühmade aktivistidel on erilised käitis-, kohaliku komitee poolt väljaantud tunnistused.

ÜHISKONDLIK KONTROLL KAUPLUSTE JA SÖÖKLATE TÖÖ ÜLE

Väljavõte ÜAÜKN-i XVII pleenumi otsusest (1947. a. detsember)

1. Teha kõigile ametiühingu-organisatsioonidele ülesandeks osutada igakülgset abi majandusorganeile kultuurse nõukogude kaubanduse arendamisel, teha pidevat kasvatuslikku tööd kaubanduse, kooperatiivide, tööliste varustamise osakondade ja ühistoitlustamise töötajate hulgas, taotledes ostjaskonna viisakat ja tähelepanelikku teenindamist ning riiklikest jaehindadest ranget kinnipidamist.

Ametiühingu kesk-, oblasti- ning käitiskomiteed peavad üksikasjaliselt süvenema kaubandusorganisatsioonide töösse, tarvitusele võtma abinõud tarbijaskonna teenindamise parandamiseks;

taotlema, et kaubandusorganisatsioonid täidaksid õigeaegselt oma ülesandeid kaupluste, kioskite ja müügilaudade võrgu laiendamise alal nii linnades ja töölisasulais kui ka külades, nõudma müügipunktide õiget jaotamist arvestusega, et need viidaks maksimaalselt lähemale tööliste ja teenistujate elukohtadele, nõudma kaupluste vajalikku sanitaarset kordaseadmist, nende sisustamist vajalike sisseseadetega, külmutusseadeldistega, inventariga ja kaalude ning mõõduriistadega;

jälgima toidu- ja tööstuskaupade õigeaegset kohaletoimetamist kauplustesse, viivitamata tarvitusele võtma abinõud järjekordade kaotamiseks kassade ja lettide juurest; taotlema kõikide kaupade häireteta müümist elanikkonnale.

2. Pleenum kohustab ametiühingu-organisatsioone igati kaasa aitama kaubakäibeplaani täitmisele, rangeima kokkuhoiu teostamisele summade kulutamisel, omahinna alandamisele, kadude ja mittetootlike kulutuste likvideerimisele, aktiivselt kaasa aitama riikliku säästutöö arendamisele, kõigi finantsiliste kohustuste täitmisele ja Nõukogude rubla edasisele tugevdamisele.

3. Teha kesk-, oblasti- ja käitiskomiteedele ülesandeks laialdasemalt arendada sotsialistlikku võistlust kaubandustöötajate vahel kaubakäibeplaani täitmise ja ületamise eest, kaupade kvaliteedi parandamise ja sortimendi laiendamise eest ning täiendavate kaubaressursside lülitamise eest kaubakäibesse.

Riikliku kaubanduse, tarbijate kooperatiivide ja tööliste varustamise osakondade ametiühingu-organisatsioonid peavad kontrollima kaubandustöötajate poolt võetud sotsialistliku võistluse kohustuste täitmist, ettevõtteis regulaarselt läbi viima tootmisnõupidamisi ning

võtma neil nõupidamistel arutamisele küsimusi kaubanduse ratsionaliseerimise ja tarbijate teenindamise parandamise kohta, nagu: eelkaalumise ja pakkimise rakendamine, kaupade säilitamine ja arvestamine, töökoha ettevalmistamine, kaubandusorganisatsioonide omatoodangu ja detsentraliseeritud kokkuostu laiendamine.

4. Ametiühingu-organisatsioonid peavad suunama kaubandustöötajate tähelepanu nõudlikkuse suurendamisele tööstuskaupu tootvate ettevõtete vastu, taotlema, et tööstusettevõtted parandaksid kaupade kvaliteeti ja arvestaksid tarbijaskonna nõudmisi.

Soovitada riikliku kaubanduse ja tarbijate kooperatiivide töötajate ametiühingute keskkomiteedel praktiseerida äriteenijate linna ja rajooni tootmiskonverentside korraldamist üksikute kaubandusharude järgi tööstusettevõtete varustajate esindajate osavõtul kaupade kvaliteedi ja sortimendi parandamise küsimuste arutamiseks.

Ametiühingute käitiskomiteed on kohustatud tutvuma kaubandusorganisatsioonide reklamatsioonide ja nõudmistega, kontrollima, milliseid abinõusid võetakse tarvitusele nende rahuldamiseks, selgitama välja süüdlasi praagi tootmises, avastama väljalastava toodangu ebarahuldava kvaliteedi põhjusi ja taotlema nende kõrvaldamist.

7. ... Tööliste ja teenistujate individuaalne ja kollektiivne aiapidamine jääb ka edaspidi ametiühingute tähtsaks tegevusalaks. Ametiühingu-organisatsioonid on kohustatud töölisi ja teenistujaid igati abistama individuaalse ja kollektiivse aiapidamise arendamisel ning taotlema aianduskultuuride saagikuse tõstmist.

9. Pleenum teeb kõigile ametiühingu keskkomiteedele ülesandeks osutada erilist tähelepanu kaubandustöötajate kaadri tugevdamisele ja nende kultuurilis-poliitilise taseme tõstmisele, abistada majandusorganisatsioone kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise töötajate ettevalmistamisel ning nende kvalifikatsiooni tõstmisel.

Teha riikliku kaubanduse, tarbijate kooperatiivide ja ühiskondliku toitlustamise töötajate ametiühingute keskkomiteedele ülesandeks parandada massilist poliitilist tööd ametiühingu liikmete hulgas, laialdaselt levitada stahaanovlikke töömeetodeid, kasvatada kaubandustöötajaid nõukogude patriotismi vaimus, ausa ja hoolitseva suhtumise vaimus sotsialistlikku omandisse.

10. Ametiühingu-organisatsioonid peavad tõstma kaubandus-inspektsiooni töötajate osa ja vastutust, taotlema kontrolli tugevdamist kaubandusettevõtete töö üle, igati toetama inspektoreid puuduste kõrvaldamisel kaupluste ja sööklate töös, kasvatama inspektorites leppimatust võitluses kuritarvitustega, ebaperemehelikkusega, riiklike vahendite raiskajatega ja spekulantidega.

11. Pleenum märgib, et ametiühingute ühiskondlikku kontrolli kaupluste, sööklate ja abimajandite üle teostatakse ebarahuldavalt. Paljudes kauplustes ja sööklates ei ole korraldatud ühiskondlike kontrolöride järjekindlat valvet, ametiühingu-organid ei ilmuta sageli küllaldast järjekindlust avastatud puuduste kõrvaldamisel, paljud ühiskondlikud kontrolörid ei tunne kaubanduse ja ühiskond-

liku toitlustamise aluseid ega suuda kindlustada efektiivset kontrolli.

ÜAÜKN-i pleenum kohustab kõiki ametiühingu-organisatsioone tugevdama ühiskondlikku kontrolli kaupluste, sööklate ja abimajandite töö üle, muutma kontrolli massiliseks, pidevaks ja efektiivseks.

Kontroll-revisjonikomisjonid peavad oma töös toetuma ühiskondlikule kontrollile, pidevalt juhtima ühiskondlike kontrolöride tööd, instrueerima neid ja regulaarselt aru andma käitiskomiteede koosolekuil ja tööliste ning teenistujate üldkoosolekuil.

Kohustada tarbijate kooperatiivide, tervishoiu-, kesk- ja algkoolide, rahanduse ja pangatöötajate, masina-traktorijaamade ning maaorganite tööliste ning teenistujate ametiühingute keskkomiteid organiseerima maa intelligentsi aktiivsemat osavõttu ja abi tarbijate kooperatiivide maal asuvate kaupluste ja sööklate komisjonide ning revisjonikomisjonide töö parandamisel.

(«ÜAÜKN-i pleenumite otsused (Üheksas koosseis)», Profizdat, 1949)

Ametiühingu-organisatsioonide ühiskondliku kontrolli seisukorrast kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete üle

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 28. novembrist 1950

Kommunistliku partei ja Nõukogude valitsuse alalise hoolitsuse tulemusel rahva heaolu tõusu eest kasvab meie maal lakkamatult laiatarbekaupade tootmine, tõuseb töötajate ostuvõime. Rahvuslik tarbimine on tunduvalt ületanud sõjaeelse taseme, toimub nõukogude kaubanduse edasine areng.

Ametiühingu-organisatsioonid, täites nende ette partei ja valitsuse poolt seatud ülesandeid kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle kontrolli teostamisel, saavutasid selles töös teatud edu. Käitis- ja kohalike komiteede juures asuvad ühiskondlikud kontrolörid, tööliste varustamise komisjonide ja kontroll-revisjonikomisjonide liikmed aitavad kaubandusorganisatsioonidel parandada nende tööd, avastada ja kõrvaldada kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise alal esinevaid puudusi ning rikkumisi.

Kontrollimine on näidanud, et rida kaubandusorganisatsioone ei täida süstemaatiliselt kaubakäibeplaane. Paljude kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete juhatajad ei kasuta kõiki olemasolevaid võimalusi töötajate täielikumaks ja kultuursemaks teenindamiseks. Paljudes kauplustes ei jälgita kehtestatud kaupadesortimendi miinimume, ei kindlustata üksikute, ladudes ja baasides olevate kaupade pidevat kaubastamist. Pole organiseeritud süstemaatilist ostjate nõudmiste arvestust kaupade sortimendi suhtes.

Paljudes sööklates ei valmistata küllaldaselt roogasid, mille järele on kõige suurem nõudmine, toidu valmistamise kvaliteet on eba-

rahuldav. Esineb juhtumeid, kus kaubandustöölised suhtuvad tarbijatesse hoolimatult. Kauplustes ja sööklates esineb raiskamise ja varguse fakte, ostjate petmisi ebaõige kaalumise ja arvestamise teel.

NSV Liidu Kaubandusministeerium ja ministeeriumide tööliste varustamise valitsused ei võta tarvitusele kõiki vajalikke abinõusid kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töös esinevate jämedate puuduste kõrvaldamiseks. Paljud ametiühingu-organisatsioonid organiseerivad ebarahuldavalt ja teostavad sageli pealiskaudselt ühiskondlikku kontrolli kaupluste ja sööklate töö üle, ei pane tähele töös esinevaid puudusi ja rikkumisi.

Kontrollimine on näidanud ka seda, et ametiühingute nõukogud tõmbavad nõrgalt kaasa ametiühingu-organisatsioone ühiskondliku kontrolli teostamisele kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle... Ametiühingute oblastinõukogud senini ei kinnitanud käitis- ja kohalike komiteede juurde kontrollimiseks paljusid kauplusi, sööklaid ja juurviljahoidlaid, eriti rajoonilinnades, aga üksikud neist viisid selle kinnitamise läbi formaalselt, ilma käitis- ja kohalike komiteede endi osavõtuta.

Rea kaubandusorganisatsioonide juhatajad ei osuta ühiskondlikele kontrolöridele kaasabi nende töös ja ei tee vajalikke järeldusi kontrolöri poolt avastatud puudustest ja rikkumistest. Riikliku kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise töötajate ametiühingu keskkomitee ja tarbijate kooperatiivide töötajate ametiühingu keskkomitee kasvatavad puudulikult kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise töötajates vastutustunnet tarbijate kultuurse teenindamise parandamise eest, sotsialistliku omandi puutumatuse eest.

NSV Liidu Kaubandusministeeriumi Riikliku Kaubandusinspektsiooni organitel puudub vajalik side ametiühingu-organisatsioonidega, võitluses kaubanduseeskirjade rikkumisega ei tugine nad ametiühingu ühiskondlikule kontrollile.

ÜAÜKN-i Presiidium määrab:

1. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid kõrvaldama olemasolevad puudused ühiskondliku kontrolli organiseerimisel, pidades silmas, et hoolitsus tööliste ja teenistujate teenindamise parandamise eest kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete poolt on ametiühinguorganite tähtsaks ülesandeks. Ametiühingu-organisatsioonid peavad teostama aktiivset võitlust kaupluste ja sööklate töös esinevate puuduste kõrvaldamise eest, kaubandus-eeskirjade rikkumise ja kuritarvituste väljajuurimise eest, nõukogude ostja teenindamise kultuuri tõstmise eest.

2. Ametiühingute keskkomiteed peavad tõstma oblasti-, linna-, rajooni-, käitis- ja kohalike komiteede töö juhtimise taset nende poolt ühiskondliku kontrolli teostamise alal kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle. Neil eesmärkidel peavad ametiühingute keskkomiteed süstemaatiliselt kontrollima ja presiidiumide istungitel arutama ametiühingu-komiteede, tööliste varustamise ja kontroll-revisjonikomisjonide tööd, samuti ka laial-

dasemalt levitama ametiühingu-organisatsioonide positiivseid töökogemusi ühiskondliku kontrolli teostamise alal.

3. Teha ametiühingute keskkomiteedele ülesandeks kindlustada käitis- ja kohalike ning rajoonikomiteede tööliste varustamise ja kontroll-revisjonikomisjonide aruandlus-valimiskoosolekute regulaarne läbiviimine. Tööliste ja teenistujate aruandlus-valimiskoosolekuil või konverentsidel, peale käitis- või kohalike komiteede aruannete, soovitada ära kuulata käitis- või kohalike komiteede juurde kontrolli teostamiseks kinnitatud TVO ülemate, kaubastute, sööklate ja kaupluste direktorite ettekandeid.

Ametiühingu-organisatsioonide töö parandamise eesmärgil ühiskondliku kontrolli teostamise alal on vaja, et kõik ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed viiksid õigeaegselt läbi ühiskondlike kontrolöride aruandlused ja nende valimised, arvestusega kindlustada kõigi ametiühingu-organisatsioonide juurde kinnitatud kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete kontrollimine.

4. Kohustada masina-traktorijaamade ja maaorganite tööliste ja teenistujate, sovhooside tööliste, alg- ja keskkoolide töötajate, tervishoiutööliste ja teisi maakohtade töölisi ja teenistujaid ühendavate ametiühingute keskkomiteesid organiseerima ametiühingute liikmete osavõttu maa tarbijate ühistute kaupluste ja sööklate komisjonide valimisest ja kindlustama ametiühingu aktiivi aktiivset osavõttu nende komisjonide tööst.

5. Teha ametiühingute keskkomiteedele ülesandeks süstemaatiliselt organiseerida kontroll-revisjonikomisjonide ja tööliste varustamise komisjonide liikmete ning ühiskondlike kontrolöride õpetamist. Kohustada õppeasutuste ja kursuste osakonda ja Ametiühingute Kirjastust (Profizdat'i) 1951. a. jaanuaris välja andma programme ühiskondlike kontrolöride ja mainitud komisjonide liikmete õpetamiseks.

Teha Kaubandusministeeriumile ettepanek aidata kaasa, et kaubandusorganisatsioonid ja Riiklik Kaubandusinspektsioon osutaksid vajalikku abi ametiühingu-organisatsioonidele ühiskondlike kontrolöride õpetamisel kaupluste ja sööklate töö üle kontrolli teostamise tehnikas.

8. Teha ülesandeks riikliku kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ja tarbijate kooperatiivide töötajate ametiühingute keskkomiteedele ja ametiühingute keskkomiteedele, kelle teenindamisel on TVO töötajaid, aktiivselt kaasa aidata kaubakäibeplaanide täitmisele kõigi kaubandusorganisatsioonide poolt, samuti otsustavalt võidelda raiskamiste, puudujääkide, vale kaalumise ja ebaõige arvestamise vastu; kasvatada kaubandustöölistes ausat ja hoolikat suhtumist ühiskondlikku omandisse ja leppimatust varastesse ning spekulantidesse.

9. Teha ülesandeks metallitööstuse tööliste, värvilise metallurgia, naftatööstuse, söetööstuse, turbatööstuse, jõetranspordi, metsa ja parvetamise ning paberitööstuse tööliste ametiühingute keskkomiteedele võtta aktiivselt osa ministeeriumide tööliste varustamise

peavalitsuste töösť ettevõtete TVO-dele nende poolt tsentraliseeritud fondide planeerimisel.

10. ÜAÜKN-i Presiidium, arvates, et suured puudused kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise ning sotsialistliku omandi kaitse organiseerimisel on kaadri ebarahuldava valiku ja kasvatamise tulemus, paneb NSV Liidu Kaubandusministeeriumi ja Tarbijate Kooperatiivide Keskliidu juhatuse esimehe ette küsimuse otsustavate abinõude tarvitusele võtmiseks kaubanduskaadri valiku parandamiseks ja kvalifikatsiooni tõstmiseks (müüjate, kokkade), aga samuti ka valitsuse poolt materiaalselt vastutavate töötajate valiku ja palkamise kohta kehtestatud korrast rangelt kinnipidamiseks. Ametiühingu-organisatsioonid peavad abistama kaubandusorganisatsioone kaadri valikul ja soovitama kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetesse tööle ühiskondlike kontrolöride ja komisjonide liikmete hulgast töötajaid, kes on ennast õigustanud ühiskondlikul tööl kontrolli teostamisel kaubanduses ja kes on võimelised kindlustama kultuurse nõukogude kaubanduse.

ÜAÜKN-i Presiidium peab vajalikuks, et NSV Liidu Kaubandusminister:

võtaks tarvitusele abinõud uute kaupluste ja sööklate tööeeskirjade väljaandmise kiirendamiseks ja kindlustaks kauplusi kehtivate eeskirjadega üksikute toidukaupade müümise kohta;

annaks vastavad korraldused vabariikide kaubandusministeeriumidele ja oblastite kaubandusosakondadele ametiühingu-organisatsioonidele igakülgse kaasabi osutamiseks ühiskondliku kontrolli takistamatul teostamisel;

teeks ülesandeks arutada kaubandusorganisatsioonide juhatajate nõupidamistel ametiühingute käitis- ja kohalike komiteede osavõtul ühiskondlike kontrolöride poolt kaupluste ja sööklate töös avastatud puudusi ning abinõusid nende kõrvaldamiseks.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1950, nr. 23)

Ühiskondlikust kontrollist kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle

NSV Liidu kaubandusministri käskkirjast 11. jaanuarist 1951

Seoses ühiskondliku kontrolli seisukorra kontrollimisega kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle, märkis ÜAÜKN-i Presiidium oma 1950. a. 28. novembri määruses, et paljudes kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtetes ei kasutata ära kõiki olemasolevaid võimalusi elanikkonna täielikumaks ja kultuursemaks teenindamiseks.

Paljudes kauplustes ei jälgita kehtestatud kaupadesortimendi miinimumi, ei kindlustata üksikute, ladudes ja baasides olevate kaupade kaubastamist.

Pole organiseeritud ostjate nõudmiste arvestust kaupade sortimendi suhtes. Paljudes sööklates ei valmistata küllaldaselt roogasid, mille järele on kõige suurem nõudmine. Toitude valmistamise kvaliteet on ebarahuldav.

Esineb juhtumeid, kus kaubandustöölised suhtuvad tarbijatesse hoolimatult.

Kauplustes ja sööklates esineb fakte, kus ostjaid petetakse ebaõige kaalumise ja arvestamise teel.

Rea kaubandusorganisatsioonide juhatajad ei osuta ühiskondlikele kontrolöridele kaasabi nende töös ja ei tee kontrolöri poolt avastatud puudustest ja rikkumistest vajalikke järeldusi.

NSV Liidu Kaubandusministeeriumi Riikliku Kaubandusinspektsiooni organitel puudub vajalik side ametiühingu-organisatsioonidega, võitluses kaubanduseeskirjade rikkumisega ei tugine nad ametiühingu ühiskondlikule kontrollile.

NSV Liidu Kaubandusministeeriumi kohalikud organid ja Riiklik Kaubandusinspektsioon ei osuta ametiühingu-organisatsioonidele vajalikku abi ühiskondlike kontrolöride õpetamisel kaupluste ja sööklate töö üle kontrolli teostamise tehnikas.

NSV Liidu Kaubandusministeeriumi ringkirjalisi korraldusi 26. veebruarist 1948. a. nr. 059 «Kontroll-revisjonikomisjonide abistamisest TVO töö kontrollimise alal» ja 9. aprillist 1948. a. nr. 0114 «Ühiskondlikust kontrollist NSV Liidu Kaubandusministeeriumi süsteemi kuuluvate kaupluste ja sööklate töö üle» täidetakse kohalike kaubandusorganite poolt halvasti. Paljude kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise organisatsioonide juhatajad ei taotle seda, et ühiskondlikud kontrolörid tegelikult ka aitaksid parandada kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete tööd, ei tee vajalikke järeldusi nende poolt avastatud puudustest ja rikkumistest.

Arvestades, et ühiskondliku kontrolli õigel organiseerimisel on suur tähtsus kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise seisukorra ja ostjate teenindamise parandamisel, k ä s i n:

Liidu- ja autonoomsete vabariikide ministrite, oblasti (krai) kaubandusosakondade juhatajatel, samuti ka riiklike kaubandusinspektsioonide valitsuste ülematel ja riiklikel peakaubandusinspektoritel:

1. Osutada ametiühingu-organisatsioonidele igakülgset kaasabi takistamatu ühiskondliku kontrolli teostamisel.

2. Organiseerida praktilist abi ametiühingu-organisatsioonidele ühiskondlike kontrolöride õpetamisel kaupluste ja sööklate töö üle kontrolli teostamise tehnikas, eraldades kvalifitseeritud eriteadlasi kaubanduse ja ühiskondliku toitlustamise alalt nendega instrueerimisõppuste, seminaride ja loengute läbiviimiseks.

3. Tõmmata kaasa käitis- ja kohalike komiteede juures asuvaid ühiskondlikke kontrolöre, tööliste varustamise ja kontroll-revisjonikomisjonide liikmeid:

a) riikliku kaubandusinspektsiooni poolt läbiviidavast kontrollimistööst osavõtmiseks;

b) keskasutuste revidentide poolt läbiviidavast kontrollimistööst osavõtmiseks;

c) ühiskondliku toitlustamise ettevõtete komisjonidest osavõtmiseks poolfabrikaatide ja valmistoodete prakeerimise alal;

d) ühiskondliku toitlustamise ettevõtete tehnoloogilistest ja tarbijate konverentsidest osavõtmiseks, samuti ka kulinaarnõukogude poolt arutatavatest üksikutest küsimustest.

4. Kaubandus-eeskirjade rikkumise, ostjate petmise ja teiste kuritarvituste kohta ühiskondlike kontrolöride poolt koostatud kontrollaktide põhjal kohalikel riikliku kaubandusinspektsiooni organitel teha otsused ja võtta süüdlased vastutusele.

5. Seada sisse kontroll Riikliku Kaubandusinspektsiooni ja ametiühingu kontrolöride ettepanekute täitmise üle ning arutada käitis- ja kohalike komiteede osavõtul ühiskondlike kontrolöride poolt kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töös avastatud puuduste kõrvaldamise küsimusi.

6. Pidada süstemaatiliselt võitlust tarbijate kultuurse ja tähelepaneliku teenindamise eest, määrata distsiplinaarseid karistusi kaubandustöölistele, kes lubavad ostjate teenindamiseks kehtestatud korra rikkumist.

Ametiühingu-organisatsioonide osavõtust tarbijate kooperatsiooni kaupluste, sööklate ja revisjonikomisjonide tööst

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 22. jaanuarist 1946

1. Teha ülesandeks alg- ja keskkoolide töötajate, tervishoiutöötajate, riigiasutuste töötajate, sidetööliste, rahandusalal töötajate, pangatöötajate, kultuurhariduslike asutuste töötajate, masina-traktorijaamade ja maaorganite töötajate ametiühingute keskkomiteedele organiseerida laialdast selgitustööd külas töötavate ametiühingu liikmete hulgas tarbijate kooperatiivide ühingute liikmeks astumise tähtsusest ja vajadusest aktiivselt osa võtta osanike üldkoosolekute või konverentside tööst ning koos Tarbijate Kooperatiivide Töötajate Ametiühingu Keskkomiteega kindlustada, et kohalikud ametiühingu-organisatsioonid osutaksid rajoonide tarbijate kooperatiivide liitudele ja maa tarbijate kooperatiivide juhatustele abi revisjoni-, kaupluste ja sööklate komisjonide töös ja nende valimiste organiseerimisel.

2. Teha ülesandeks Tarbijate Kooperatiivide Töötajate Ametiühingu Keskkomiteele ja oblastikomiteedele osutada abi rajoonide tarbijate kooperatiivide liitudele kaupluste, sööklate ja revisjonikomisjonide liikmete instrueerimisel, suunates nende töö eelkõige võitlusele toidu- ja tööstuskaupade kulutamise alal esinevate rikku-

miste vastu, võitlusele varguste ja raiskamiste vastu, samuti arendada ka massilist kasvatustööd tarbijate kooperatsiooni töötajate hulgas.

KÄITIS-, KOHALIKU KOMITEE JUURES ASUVA TÖÖLISTE VARUSTAMISE KOMISJONI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud UAÜKN-i Sekretariaadi poolt 30. juunil 1948

1. Tööliste ja teenistujate kaasatõmbamiseks kontrolli teostamisele kaubandusvõrgu, ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ja abimajandite töö üle organiseeritakse iseseisvat TVO-d mitteomavate ettevõtete või asutuste käitis- ja kohalike komiteede juurde tööliste varustamise komisjonid.

Märkus. Ettevõtetes ja asutustes, kus on alla 100 inimese, teostab seda tööd üks käitis- või kohaliku komitee liige.

2. Suurtes tsehhides võib käitiskomitee otsusel valida tsehhi juurde tööliste varustamise komisjonid, kes täidavad käitise juures asuva tööliste varustamise komisjoni juhtimisel käesoleva põhimäärusega ettenähtud ülesandeid.

1. Komisjoni organiseerimine

3. Tööliste varustamise komisjoni liikmete arvu määrab käitis-, kohalik komitee kindlaks 3—5 liikmele, olenevalt töö hulgast.

4. Tööliste varustamise komisjon valitakse käitise konverentsil või tööliste ja teenistujate üldkoosolekul lahtise hääletamise teel üheks aastaks.

2. Komisjoni ülesanded

5. Tööliste varustamise komisjon viib läbi järgmist tööd:

a) kontrollib, kas kaupluste, sööklate ja puhvetite poolt on kindlustatud antud ettevõtte või asutuse tööliste ja teenistujate teenindamine, taotleb kaubandusorganisatsioonide kaudu sööklate, puhvetite, kaupluste, kioskite ja müügipunktide võrgu laiendamist, nende lähemale toomist ettevõttele (asutusele) või töötajate elukohale;

b) teostab ühiskondlikku kontrolli kaubandusministeeriumi ja tarbijate kooperatsiooni kaupluste ja sööklate töö üle, mis on kontrolli teostamiseks temale kinnitatud;

c) taotleb sööklate, puhvetite, kaupluste, kioskite ja müügipunktide töö parandamist, jälgib kaupade õigeaegset kohaletoomist vajalikus sortimendis, kaupade müügi õigsust kehtestatud hindadega, õige kaalu ja -mõõduga, sanitaarnõuete täitmist;

d) taotleb, et abimajandid võtaksid tarvitusele abinõud nende majandite edasise arengu ja tugevdamise, nende kaubalisuse suurendamise alal, nendes põllumajanduslike kultuuride (kartul, köögivili, teravili) saagikuse tõstmise, loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise, sigade nuumamise laiendamise, linnukasvatuse, mesinduse ja kalapüügi arendamise alal; organiseerib abimajandite abistamist, eriti aga tähtsamate põllumajanduslike kampaaniate ettevalmistamist ja läbiviimist (kevadkülv, külvide eest hooldamine, koristustööd, talveks ettevalmistamine jne.); kontrollib abimajandite produktsiooni ja teiste materiaalsete väärtuste arvestust ja hoidmist;

e) kontrollib abimajanditest, abikäitistest ja detsentraliseeritud kokkuostust saadud toodangu kohaletoomist ja kasutamise õigsust, samuti ka abimajandite üleplaanilise kasumi eraldamise õigeaegsust ühiskondliku toitlustamise odavamaks muutmiseks ja selle kasutamise õigsust;

f) organiseerib ühiskondliku kontrolli antud käitis- või kohaliku komitee juurde kinnitatud sööklate, puhvetite, kaupluste ja abimajandite töö üle; mää-

rab kindlaks ühiskondlike kontrolöride arvu iga söökla, puhveti, kaupluse ja abimajandi kohta, mis on vajalik pideva kontrolli teostamiseks; jälgib ühiskondlike kontrolöride õigeaegse valimise üle, organiseerib nende õpetamist, neile käitis- või kohaliku komitee poolt tunnistuste väljaandmist kontrolli teostamise õiguse kohta, määrab nende korrapidamise graafikud sööklates, puhvetites ja kauplustes; kindlustab, et kontrolörid igas kvartalis annaksid aru oma tööst tööliste ja teenistujate üld(tsehhi-, vahetuse)koosolekutel; populariseerib parimate ühiskondlike kontrolöride töökogemusi;

g) vaatab hiljemalt kolme päeva jooksul ühiskondlike kontrolöride avaldused ja nende poolt koostatud aktid kuritarvituste kohta sööklates, puhvetites, kauplustes ja abimajandites; taotleb õigeaegset vajalike abinõude tarvitusele võtmist nii nende avalduste ja aktide kui ka tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete poolt saabunud kaebuste kohta; viib läbi kaupluste, sööklate, puhvetite ja abimajandite töötajate hulgas tööliste ja teenistujate teenindamise parandamisele suunatud kasvatustööd;

h) valmistab ette materjale sööklate, puhvetite, kaupluste ja abimajandite töö küsimustes käitis- või kohaliku komitee aruandeks tööliste ja teenistujate ületehaselistel konverentsidel ja üldkoosolekutel;

i) valmistab ette kokkuvõtteid ja iseloomustusi kontrollitavate kaupluste, sööklate ja abimajandite töö kohta käitis-, kohalikule komiteele, ametiühingu keskkomiteele ja ÜAÜKN-ile kaubandus-, ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ja abimajandite töötajate üleliidulise sotsialistliku võistluse kokkuvõtete läbivaatamiseks.

3. Komisjoni töö kord

6. Komisjon töötab käitis-, kohaliku komitee juhtimisel. Komisjon töötab käitis-, kohaliku komitee poolt kinnitatud plaani alusel, samuti täidab ka üksikuid käitis- või kohaliku komitee ülesandeid tööliste varustamise küsimustes.

Komisjoni istungid toimuvad vähemalt üks kord kuus.

7. Komisjon kinnitab oma liikmeid sööklate, puhvetite, kaupluste ja abimajandite juurde ühiskondlike kontrolöride töö juhtimise eesmärgil, kes teostavad kontrolli antud puhveti, söökla, kaupluse või abimajandi töö üle.

Komisjon peab oma töös tihedat sidet Riikliku Sanitaarinspektsiooniga ja Kaubandusinspektsiooniga ning NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Mõõtude ja Mõõteriistade komiteega.

8. Komisjoni liikmetel on õigus nõuda kaupluste, ladude, sööklate, puhvetite ja abimajandite töötajailt vajalikke seletusi antud ettevõtete töös avastatud puuduste kohta, samuti tutvuda rahaliste ja kaubanduslike dokumentidega ja kõrgemalseisvate organisatsioonide korraldustega kaubandusküsimustes.

9. Puuduste avastamisel kaupluste, ladude, sööklate, puhvetite ja abimajandite töös võtab komisjon ettevõtte või asutuse juhatajate kaudu tarvitusele vajalikud abinõud nende puuduste kõrvaldamiseks.

Vajaduse korral esitab komisjon avastatud puuduste kõrvaldamiseks küsimuse käitis-, kohaliku komitee ette.

10. Avastanud toiduainete ja kaupade müügi kohta kehtestatud eeskirjade rikkumisi kaupluste, sööklate, puhvetite ja abimajandite töötajate, aga samuti ka teiste kaubandusorganisatsioonide töötajate poolt, koostavad komisjoni liikmed aktid ja annavad need käitis-, kohaliku komitee kaudu prokuratuuri-organitele või riikliku kaubanduse peainspektorile süüdlaste vastutusele võtmiseks.

11. Komisjoni liikmed võtavad osa kauplustes, sööklates ja abimajandites kokkukutsutavatest tootmisnõupidamistest, mis on seotud nende töö parandamise küsimuste arutamisega.

12. Neil juhtudel, kui külakohtades asuvate ettevõtete ja asutuste töölisi ja teenistujaid teenindavad tarbijate kooperatsiooni kauplused ja sööklad, mille üle kontrolli teostavad kaupluse ja sööklakomisjonid (maa tarbijate kooperatiiv), organiseerib tööliste varustamise komisjon oma ettevõtte (asutuse) ametiühingu aktiivi osavõtu maa tarbijate kooperatiivi kaupluste ja sööklate tööst.

13. Komisjon peab regulaarselt aru andma oma tööst käitis-, kohalikule komiteele käitiskonverentsidel ning tööliste ja teenistujate üldkoosolekutel.

14. Käitis- ja kohalikud komiteed annavad tööliste varustamise komisjonide liikmeile välja eritunnistused, mis annavad õiguse kontrollida kaubandus-, ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ja abimajandite tööd, tunnistusel tuleb ära näidata kontrollitavad kauplused, sööklad ja abimajandid.

KAUBANDUSVÕRGU, ÜHISKONDLIKU TOITLUSTAMISE ETTEVÕTETE JA ABIMAJANDITE TÖÖ ÜLE KONTROLLI TEOSTAVATE ÜHISKONDLIKE KONTROLÖRIDE PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 30. juunil 1948

1. Sööklate, kaupluste ja abimajandite töö ühiskondlikud kontrolörid valitakse tsehhi või vahetuse, väikese töötajate arvuga ettevõtetes ja asutustes aga tööliste ja teenistujate üldkoosolekuil.

Kontrolörid valitakse 6 kuuks[1] ja nad töötavad käitis-, kohaliku komitee kontroll-revisjonikomisjoni või tööliste varustamise komisjoni otsesel juhtimisel.

2. Ühiskondlike kontrolöride arvu määrab käitis-, kohalik komitee olenevalt töö mahust ja vastavalt kontrollitavate kaupluste, kioskite, sööklate, puhvetite ja abimajandite arvule.

3. Ühiskondlikele kontrolöridele pannakse järgmised kohustused:

I. Kaubandusvõrgus:

a) kontrollida leiva-saiatoodete, toidu- ja tööstuskaupade õigeaegset kohalevedu kauplustesse, nende vastuvõtmise ja säilitamise õigsust;

b) jälgida toidukaupade kvaliteeti;

c) kontrollida, et iga päev oleks nõutav hulk kaupu müügil;

d) jälgida selle üle, et kaupade müük toimuks ainult müügileti kaudu;

e) süstemaatiliselt kontrollida kaalude, kaaluvihtide ja teiste mõõteriistade õigsust, samuti ka nende õigeaegset tembeldamist; valvata selle järele, et produktide ja kauba väljaandmine ostjatele toimuks täies kaalus ja mõõdus;

f) jälgida seda, et kauplustes asetataks nähtavale kohale kauba hinnakirjad kindlaksmääratud müügihindadega ja et väljapandud kaupadel ja produktidel oleksid hinnalipikud; ei tohi lubada kindlaksmääratud hindade rikkumisi ja madalama kaubasordi müüki kõrgema sordi hinnaga;

g) kontrollida kaubanduslike sanitaareeskirjade täitmist kauplustes, kioskites ja müügitelkides.

II. Sööklates ja einelaudades:

a) kontrollida sööklates ja einelaudades toiduainete ja valmistoitude õigeaegset kättesaamist, samuti ka kindlaksmääratud produktidetagavara olemasolu vajalikus sortimendis;

b) jälgida toitude sortimenti, taotledes iga päev mitmekesiste toitude valmistamist — lihast, kalast, tangaineist, juurviljast jne.;

c) jälgida produktide säilitamist ladudes ja sööklate abiruumides, ruttu riknevate produktide realiseerimist kindlaksmääratud tähtaegadel;

d) kontrollida produktide katlasse paneku õigsust, valvata valmistatava toidu kvaliteedi üle, samuti selle üle, et toidu väljaandmisel oleks niisama palju portsjoneid, kui oli valmistatud; kontrollida väljaantavate toitude kaalu õigsust;

e) jälgida, et sööklates õigel ajal välja pandaks menüü, milles oleks ära näidatud igale toidule kulutatud toiduainete kaal, valmistoidu kaal ja hind;

f) kontrollida valmistatavate toitude kalkulatsioonide õigsust, kas kõik kalkulatsioonis näidatud produktid on tarvitatud toidu valmistamiseks, kas ei

[1] Nüüd valitakse ühiskondlikud kontrolörid samaks ajaks kui käitis- ja kohalikud komiteedki.

rikuta produktide kohta kehtestatud hindu, samuti juurdehindlust toorproduktidele;

g) kontrollida sööklates ja puhvetites sanitaareeskirjade täitmist, katelde ja kastrulite õigeaegset tinutamist, abiruumide sanitaarset seisukorda, toidunõude pesemise kvaliteeti jne.

III. Abimajandites:

a) kontrollida abimajandite valmisolekut külviks, nende kindlustatust kvaliteetse seemnega, väetisega, veojõuga, veoabinõudega, taaraga, kütteainega, kontrollida külviplaani täitmist ja kõigi agrotehniliste abinõude tarvitusele võtmist kindlaksmääratud tähtpäevadel (väetamine, vilja puhtimine, jaroviseerimine, kultiveerimine, põldude hooldamine jm.), viljakoristamise, -säilitamise ja viljapeksmise õigeaegse läbiviimise kindlustatust;

b) kontrollida plaani täitmist loomade ja lindude kasvatamise ning nuumamise ja mesinduse arendamise alal jne.;

c) kontrollida abimajandite kindlustatust kore-, mahlakate ning jõusöötadega ja söötade õiget tarvitamist, toidujäätmete kasutamist loomasöödaks, karja ruumidega ja joogiseadeldistega kindlustatust;

d) jälgida, et abimajandite saaduste tarvitamine majapidamise sisemisteks vajadusteks toimuks ranges kooskõlas abimajandi kinnitatud tootmisplaaniga; kontrollida nende saaduste säilitamist baasidesse, ladudesse, sööklatesse ja kauplustesse transportimisel;

e) kontrollida, kuidas on abimajandites organiseeritud materiaalsete varade — seemnete, seemneistikute, väetiste, saaduste, loomasööda, kütteaine, traktorite, põllutöömasinate, tööriistade ja inventari, transpordivahendite, taara ja muu varanduse arvestus ning säilitamine.

4. Ühiskondlikud kontrolörid kontrollivad kaupluste ja sööklate varustatust peenrahaga ja seda, et tarbijaid ei petetaks arve tegemisel, taotlevad viisakat käitumist, kiiret teenindamist ja kaupluste ning sööklate töötajate tähelepanelikku suhtumist külastajatesse, jälgivad, et peetaks kinni kaebuste raamatute kasutamise kohta kehtestatud eeskirjadest ja et administratsiooni poolt võetaks õigeaegselt tarvitusele abinõud tööliste, teenistujate ja nende perekonnaliikmete kaebuste lahendamiseks.

5. Ühiskondlikud kontrolörid töötavad käitis-, kohalike komiteede kontroll-revisjoni- või tööliste varustamise komisjoni juhtimisel.

Kontrolli teostamiseks kinnitatakse ühiskondlikud kontrolörid kaupluste, sööklate, puhvetite ja abimajandite juurde ja nad külastavad neid perioodiliselt, mitte harvemini kui kontroll-revisjonikomisjoni või tööliste varustamise komisjoni poolt kindlaksmääratud tähtpäevadel;

6. Ühiskondlikud kontrolörid täidavad oma kohustusi tööst vabal ajal;

7. Ühiskondlikud kontrolörid kontrollivad kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise põhi- kui ka abiettevõtteid.

8. Ühiskondlikel kontrolöridel on õigus nõuda kaupluste, ladude, sööklate ja abimajandite töötajailt vajalikke seletusi nende ettevõtete töös avastatud puuduste kohta, samuti ka tutvuda rahaliste ja kaubadokumentidega ja kõrgemalseisvate organisatsioonide korraldustega kaupluste, sööklate ja abimajandite töö küsimustes.

9. Puuduste avastamisel kaupluste, ladude, sööklate ja abimajandite töös võtavad ühiskondlikud kontrolörid nende ettevõtete juhatajate kaudu tarvitusele vajalikud abinõud avastatud puuduste kõrvaldamiseks.

10. Toiduainete ja kaupade müügi kohta käivate eeskirjade rikkumiste ning teiste ebaseaduslike tegevuste kohta ladude, kaupluste, sööklate ja abimajandite töötajate poolt koostavad ühiskondlikud kontrolörid vastavad aktid ja annavad need aktid üle käitis- või kohalikule komiteele nende saatmiseks prokuratuurile või Riiklikule Kaubandusinspektsioonile.

11. Ühiskondlikud kontrolörid võtavad osa kauplustes, sööklates ja abimajandites kokkukutsutavatest tootmisnõupidamistest küsimuste arutamiseks, mis on seotud nende töö ning tööliste ja teenistujate teenindamise parandamisega.

12. Käitis- ja kohalikud komiteed annavad ühiskondlikele kontrolöridele välja eritunnistused, mis annavad kolmeks kuuks kontrollimise õiguse. Tunnistusel tuleb ära näidata kauplus, söökla või abimajand, mille juurde kontrolör on kinnitatud.

13. Ühiskondlikud kontrolörid annavad oma tööst igas kvartalis aru tööliste ja teenistujate vahetus- ja tsehhikoosolekutel.

INDIVIDUAALNE JA KOLLEKTIIVNE KÖÖGI- JA PUUVILJAAIANDUS

Ametiühingu-organisatsioonide tööst tööliste ja teenistujate individuaalse ja kollektiivse köögi- ja puuviljaaianduse arendamisel 1949. aastal

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 5. märtsist 1949

Omistades suurt tähtsust tööliste ja teenistujate köögi- ja puuviljaaianduse arendamisele ÜAÜKN-i Presiidium m ä ä r a b:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, käitis- ja kohalikke komiteesid ning ametiühingute nõukogusid:

a) ...

b) osutama töölistele ja teenistujatele, langenud sõjaväelaste perekondadele ja Isamaasõja invaliididele igakülgset abi õigeaegsel... aiamaade eraldamisel ja neile kinnistamisel, seemne- ja istutusmaterjali soetamisel, väetise varumisel, aiandusinventari omandamisel ja remontimisel.

3. Suurte saakide saamise kindlustamiseks individuaal- ja kollektiivaedadelt peavad kohalikud- ja käitiskomiteed sisse seadma range kontrolli maaharimise, külvieelse ettevalmistamise, maa õige ja õigeaegse väetamise ja aiapidajate poolt vajalike agrotehniliste abinõude läbiviimise üle, mis on seotud kevadkülviga ja suurte saakide saamisega tööliste ja teenistujate aedadest...

4. Ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed peavad taotlema kaunviljaliste kultuuride (aedubade, herneste, põldubade) külvamist tööliste ja teenistujate aedades, tarvitades selleks otstarbeks kohalikke seemnesorte.

7. Teha ametiühingute kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikele komiteedele ning ametiühingute nõukogudele ülesandeks võtta tarvitusele abinõud puuviljaaianduse laialdaseks arendamiseks tööliste ja teenistujate keskel, osutada neile igakülgset toetust ja abi maatükkide eraldamisel ning kinnistamisel, maa ettevalmistamisel puuvilja ja marjaaedade rajamisel, kõrgekvaliteedilise puuvilja- ja marjakultuuride istutusmaterjali, väetiste ja aiandusinventari soetamisel, aedade tarastamisel, tuulekaitse istandike rajamisel jne.

Ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed peavad selgitama töölistele ja teenistujatele, et ... noortes aedades on keelatud teravilja ja kõrgevarreliste kultuuride (maisi, päevalillede jt.) kasvatamine, ja laialdaselt soovitama viljapuude ridade vahele istutada marjapõõsaid, kartuleid ja köögiviljakultuure.

8. Käitis- ja kohalikud komiteed ning aiandus- ja loomakasvatuskomisjonid peavad tööliste ja teenistujate keskel laialdaselt arendama agrotehnilist propagandat, milleks organiseerida populaarseid ettekandeid, loenguid, vestlusi ja konsultatsioone, kasutada tehase ajakirjandust ja seinalehti, raadiot, pöörates seejuures erilist tähelepanu agrotehniliste konsultatsioonide läbiviimisele viljapuude, marjapõõsaste istutamise ja nende eest hoolitsemise alal.

10. Panna ametiühingute käitis- ja kohalike komiteede juures asuvate aiandus- ja loomakasvatuskomisjonidele individuaal- ja kollektiiv-aiandustööde läbiviimine ettevõtetes ja asutustes.

Määrata, et aiapidamise kuludeks kogutud summasid peab hoidma ametiühingu käitis- või kohaliku komitee jooksval arvel ja kulutama aiandus- ja loomakasvatuskomisjoni esimehe korraldusel.

11. Teha ülesandeks käitis- ja kohalikele komiteedele sisse seada süstemaatiline kontroll töölistelt ja teenistujailt aiandus- ja loomakasvatuskomisjonile sihipärasteks vajadusteks (seemnete, väetise, puuvilja- ja marjakultuuride istutusmaterjali soetamine jm.) laekunud summade kasutamise õigsuse üle, samuti kindlustada individuaal- ja kollektiivaedade saagi õige arvestus.

(ÜAÜKN-i Bülletään, 1949, nr. 6)

Töölistele ja teenistujaile kollektiivseiks ja individuaalseiks köögiviljaaedadeks antud maadel külvi ja saagi rikkumise kvalifitseerimisest

NSV Liidu Ülemkohtu Pleenumi määrus 26. juunist 1942

Seoses kohtupraktikas tekkinud küsimusega otsustab NSV Liidu Ülemkohtu Pleenum anda kohtuorganeile juhendi, et külvi ja viljasaagi tahtlikku rikkumist maadel, mis on antud asutustele ja ettevõtteile tööliste ja teenistujate kollektiivsete ja individuaalsete köögiviljaaedade jaoks, tuleb kvalifitseerida Vene NFSV KrK § 79 ja teiste liiduvabariikide KrK vastavate paragrahvide järgi.

Juhul, kui neil tegudel puudus tahtlik iseloom või nendega tekitatud kahju oli tähtsusetu, ei too nad endaga kaasa kriminaalvastutust, vaid küsimuse kahju tasumisest võib lahendada tsiviilkohtupidamise korras.

KÄITIS- JA KOHALIKU KOMITEE AIANDUS- JA LOOMAKASVATUS-KOMISJONI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 20. märtsil 1946

Aianduse, looma- ja linnukasvatuse ning mesinduse laiaulatuslikuks arendamiseks tööliste ja teenistujate hulgas ning neile selles pideva abi osutamiseks organiseeritakse käitis- ja kohalike komiteede juurde aiandus- ja loomakasvatuskomisjonid.

I. Komisjoni organiseerimine

1. Aiandus- ja loomakasvatuskomisjon valitakse aianduse ja loomakasvatusega tegelevate tööliste ja teenistujate koosolekul üheks aastaks. Komisjon valitakse koosseisuga 3 kuni 15 liiget, kellel on kogemusi aianduse ja loomakasvatuse alal. Komisjon valib oma koosseisust esimehe.

Tsehhides, kus töötab üle 300 inimese, võib käitis- ja kohaliku komitee otsusel organiseerida aianduse ja loomakasvatuse osakonnakomisjonid, mis valitakse 3- kuni 7-liikmelises koosseisus. Tsehhikomisjonid töötavad tsehhikomiteede ning tehase aiandus- ja loomakasvatuskomisjoni juhtimisel.

2. Aiandus- ja loomakasvatuskomisjonide koosseisu kinnitab käitiskomitee.

3. Aiandus- ja loomakasvatuskomisjonide tööd juhib käitis- ja kohalik komitee.

II. Komisjoni ülesanded

4. Aiandus- ja loomakasvatuskomisjon täidab järgnevaid ülesandeid:

a) teeb selgitustööd tööliste ja teenistujate hulgas aianduse, looma- ja linnukasvatuse ning mesinduse tähtsusest; populariseerib laialdaselt tööliste ja teenistujate hulgas sellesse küsimusse puutuvaid partei, valitsuse ja ÜAÜKN-i määrusi;

b) tõmbab kaasa agronoome, zootehnikuid, veterinaarala spetsialiste kui ka töölisi ja teenistujaid, kel on kogemusi aianduse, looma- ja linnukasvatuse ning mesinduse alal, loengute, ettekannete ja vestluste läbiviimiseks aiakultuuride saagikuse tõstmisest, marjakultuuride kasvatamisest, loomade ja lindude kasvatamisest ja nende eest hoolitsemisest, saaduste kasutamisest ja taimsete jäätmete ning köögi- ja sööklajäätmete kasutamisest loomade ja lindude söötmiseks jne.;

c) osutab kaasabi töölistele ja teenistujaile, kes soovivad astuda loomakasvatusühistuisse;

d) organiseerib maaorganite, loomakasvatusühistute, ettevõtete TVO-de ja teiste organisatsioonide kaudu zootehnilist ja veterinaarset abi, võtab tarvitusele vajalikud abinõud loomade paaritamise kindlustamiseks, samuti abistab töölisi ja teenistujaid laenu saamisel loomade ostmiseks;

e) teeb kindlaks vajaduse ja peab arvestust tööliste ja teenistujate kohta, kellel juba on või kes soovivad saada maatükke individuaalseks ja kollektiivseks aiapidamiseks või heina- ja karjamaad loomade jaoks; võtab käitiskomitee kaudu tarvitusele abinõusid nende kõlvikute eraldamiseks töölistele ja teenistujaile töörahva saadikute nõukogude poolt;

f) jaotab tööliste, teenistujate, langenud sõjaväelaste perekondade ja Isamaasõja invaliidide vahel müügiks määratud loomi ja linde ning eraldab maatükke aia- ja heinamaadeks;

g) abistab töölisi ja teenistujaid seemne muretsemisel ettevõtete TVO-de ja teiste riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonide kaudu;

h) teostab kontrolli selle üle, et ettevõtetele ja asutustele tööliste ja teenistujate jaoks eraldatud aia- ja heinamaad oleksid neile kinnistatud ning ei tuleks ümberjaotamisele enne valitsuse poolt määratud tähtaegu;

i) tõstab käitis- ja kohaliku komitee ees üles küsimuse lepingute sõlmimiseks kolhooside, sovhooside, abimajandite ja teiste organisatsioonidega tööliste ja teenistujate loomadele karja- ja heinamaade muretsemiseks, samuti kapsa- ja tomati-istikute kasvatamiseks ning jaotab neid töölistele ja teenistujaile;

j) osutab töölistele ja teenistujaile kaasabi aianduses, looma- ja linnukasvatuses ning mesinduses vajaliku inventari muretsemisel ja võtab majandusorganite kaudu tarvitusele abinõud tünnide valmistamiseks ja parandamiseks ning loomalautade ehitamiseks;

k) organiseerib tööliste ja teenistujate koduses majapidamises ja sööklais kartuli mugulatippude varumist ning jaotab neid aiapidajaile;

l) kontrollib aiamaade õigeaegset harimist, taimede istutamist, rohimist ja kastmist ning muid töid köögiviljakultuuride ja marjaistandike eest hoolitsemisel, võtab tarvitusele ühiskondlikke mõjutusabinõusid isikute suhtes, kes hoolimatult suhtuvad aiamaade ülesharimisse ja külvide eest hoolitsemisse;

m) organiseerib kohalike väetiste (tuha, sõnniku, turba jt.) kogumist aiamaade väetamiseks, võtab tarvitusele abinõud aiamaad omavate tööliste ja teenistujate varustamiseks mineraalväetisega ettevõtete TVO-de ja kaubandusorganisatsioonide kaudu;

n) organiseerib kollektiivaiamaadel maaharimist, abistab töölisi ja teenistujaid veojõu saamiseks, moodustab brigaade, koostab kollektiivaiamaa osanikele töögraafiku, määrab brigadiire, annab töökorraldusi, peab arvestust iga aiamaaharija tööaja kohta ning jaotab nende vahel saagi, sõltuvalt kollektiivsel aiamaal tehtud töötundide või tööpäevade arvust;

o) organiseerib individuaal- ja kollektiivaiamaade valvet, rakendades selleks järgemööda valvesse aiapidamisega tegelevaid töölisi ja teenistujaid ning palgates aiapidajailt kasseeritud summade arvel valvureid;

p) kogub töölistelt ja teenistujailt summasid aiapidamiseks ja loomakasvatamiseks vajalike kulude katteks;

r) organiseerib aiandus-, looma- ja linnukasvatus- ning mesindusnäitusi.

III. Komisjoni töö kord

5. Aiandus- ja loomakasvatuskomisjon annab oma tegevusest, sealhulgas ka finantstööst, regulaarselt — vähemalt üks kord kvartalis — aru aianduse ja loomakasvatamisega tegelevate tööliste ja teenistujate üldkoosolekul ja käitis- või kohalikule komiteele.

6. Kogu aiandus- ja loomakasvatuskomisjoni töö toimub ühiskondlikul alusel tootmistööst vabal ajal.

Komisjonil võib olla palgalisi töötajaid, kellele tasu makstakse aiandusega ja looma- ning linnukasvatamisega tegelevate tööliste ja teenistujate summadest.

Palgaliste töötajate arvu määrab igal üksikjuhul kindlaks ametiühingu vastav kesk- või oblastikomitee.

7. Kõik kulutused, mis on seotud aianduse ja loomakasvatusega, tasutakse aiamaad, loomi ja linde omavate tööliste ning teenistujate arvel. Nende kulude ulatuse ja igale töölisele ning teenistujale langeva summa määrab komisjon ning kinnitab tööliste ja teenistujate üldkoosolek.

8. Aianduse ja loomakasvatusega seotud kulutusteks komisjoni poolt kogutud summad hoitakse käitis- või kohaliku komitee jooksval arvel ja neid kasutab käitis- või kohalik komitee aiandus- ja loomakasvatuskomisjoni esimehe korralduse põhjal.

9. Komisjoni summasid revideerib igas kvartalis käitiskomitee revisjonikomisjon.

IX.

FINANTSTÖÖ

AMETIÜHINGU-ORGANISATSIOONIDE MASSILISE ORGANISEERIMISTÖÖ PARANDAMISE ABINÕUDEST AMETIÜHINGU LIIKMEMAKSUDE LAEKUMISE ALAL

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 18. veebruarist 1949

ÜAÜKN-i Presiidium määrab:

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti-, rajooni-, käitis- ja kohalikke komiteesid otsustavalt parandama massilist organiseerimis- ja kasvatustööd tööliste ja teenistujate hulgas, taotledes kõigi töötajate ametiühingu liikmeks astumist ja ametiühingu liikmemaksude õigeaegset tasumist.

2. Teha ametiühingute kesk-, vabariiklikele, krai- ja oblastikomiteedele ettepanek:

b) iga kuu arutada ametiühingu liikmemaksude laekumise kokkuvõtteid ja võtta tarvitusele abinõud, mis kindlustaksid liikmemaksude kogumise plaani täitmist;

c) soovitada käitis- ja kohalikele komiteedele kinnitada tsehhikomiteedele, mis ühendavad üle 500 ametiühinguliikme, assigneerimisi ametiühingu liikmete teenindamiseks ja neid summasid välja anda olenevalt tsehhikomitee poolt ametiühingu liikmemaksu laekumise plaani täitmisest;

d) ametiühingu liikmemaksu laekumise plaani mittetäitmise puhul vastavalt vähendada assigneerimisi käitis- ja kohalikele komiteedele administratiiv-majanduslikeks ja organisatsioonilisteks kuludeks ja selliste komiteede esimeeste aruanded esitada ametiühingu liikmete üldkoosolekutele või konverentsidele arutamiseks;

e) süstemaatiliselt kontrollida, kuidas käitis- ja kohalikud komiteed täidavad ÜAÜKN-i määrusi, mis käsitlevad massilise organiseerimistöö tugevdamist tööliste ja teenistujate hulgas, tõmmates selleks kaasa ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti- ja rajoonikomiteede liikmeid ja liikmekandidaate;

f) kehtestada suuremate ettevõtete ja asutuste käitis- ja kohalike komiteede jaoks igakuuline operatiivaruandlus ametiühingu liikmemaksude laekumise kohta.

3. Kohustada käitis- ja kohalikke komiteesid:

Andma ametiühingu rühmaorganisaatoritele pidevalt praktilist abi, korraldama nendega regulaarselt nõupidamisi ja seminare ametiühingutöö küsimustes, arutama komitee istungitel teadaandeid töö seisukorra kohta ametiühingurühmades, andma edasi paremate

ametiühingu rühmaorganisaatorite töökogemusi ja valgustama nende tööd suuretiraažilistes ajalehtedes ja seinalehtedes;

regulaarselt kontrollima liikmemaksude õiget arvestust töötasu kõikidelt liikidelt, tarvitusele võtma abinõud võlgnevuse likvideerimiseks ja kindlustama ametiühingu liikmemaksude laekumise plaani täitmist iga tsehhikomitee poolt;

iga kuu arutama ametiühingu liikmemaksude laekumise tulemusi ja tarvitusele võtma vajalikke abinõusid ilmnenud puuduste kõrvaldamiseks;

avaldama käitise ja tsehhi lehtedes ametiühingu liikmemaksude laekumise plaani täitmise aruandeid ühes ametiühingu summade kulutamise äranäitamisega üksikute kululiikide järgi;

materiaalse abi osutamisel, tuusikute andmisel sanatooriumidesse ja puhkekodudesse, lastetuusikute andmisel lasteaedadesse ja pioneerilaagritesse eelistada ametiühingu liikmeid, kellel on suurem ametiühingustaaž ja kes täidavad ametiühingu liikmekohustusi.

4. Lubada kesk-, vabariiklikel, krai-, oblasti-, rajooni-, käitis- ja kohalikel komiteedel kulutada mitte üle 20%* summadest, mis on saadud ametiühingu liikmemaksude laekumise kvartaliplaani ületamisest, ametiühingu aktiivi premeerimiseks hea massilise organiseerimistöö eest.

5. Soovitada käitis- ja kohalikele komiteedele kontrollida ühe kuu jooksul ametiühingu liikmete arvestuse olukorda. Kontrollimisel võtta tarvitusele abinõud ametiühingu liikmete vastuvõtmise ja arvelevõtmise alal esinevate puuduste kõrvaldamiseks, taotledes kõigi töötajate kaasatõmbamist ametiühingu liikmeteks.

6. Kohustada käitis- ja kohalike komiteede revisjonikomisjone iga kuu kontrollima tööd ametiühingu liikmemaksude laekumise plaani täitmise alal, pöörates erilist tähelepanu liikmemaksude saamisele kõikidelt töötasu- ja stipendiumiliikidelt; kontrollimist tulemuste alusel esitada komiteedele läbivaatamiseks praktilised ettepanekud selle töö parandamiseks.

9. Teha kesk-, vabariiklikele, krai-, oblasti-, rajooni-, käitis- ja kohalikele komiteedele ettepanek kavandada vastavalt käesolevale määrusele abinõud, mis kindlustavad ametiühingu liikmemaksude õigeaegse ja täieliku laekumise kõikidelt ametiühingu liikmetelt.

10. Kohustada ametiühingute nõukogusid osutama praktilist abi ametiühingu-organisatsioonidele ametiühingu liikmemaksude laekumise plaani täitmisel.

(«ÜAÜKN-i Bülletään», 1949, nr. 6)

---

* Käesolevas punktis toodud premeerimismäär on antud ÜAÜKN-i Presiidiumi 1951. a. 27. märtsi määruse redaktsioonis.

Ametiühingu sisseastumis- ja igakuuliste liikmemaksude kogumise ja arvestamise korra juhendi kinnitamisest

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 27. novembrist 1953

Kinnitada ametiühingu sisseastumis- ja igakuuliste liikmemaksude kogumise ning arvestamise korra instruktsioon.

Kohustada kesk-, oblasti-, käitis- ja kohalikke komiteesid parandama tööliste ja teenistujate hulgas tehtavat massilist kasvatus- ja selgitustööd kõigi töötajate kaasatõmbamiseks ametiühingusse ja kindlustada ametiühingu liikmemaksude õigeaegne kogumine vastavalt käesolevale juhendile.

Teha ettepanek ametiühingu-organisatsioonide revisjonikomisjonidele süstemaatiliselt kontrollida kohalike, käitis- ja tsehhikomiteede tööd ametiühingu liikmemaksude kogumise alal, pöörates erilist tähelepanu liikmemaksude õigeaegsele tasumisele töötasude ja stipendiumide tervelt summalt; kontrollimise tulemused ühes praktiliste ettepanekutega selle töö korrastamiseks ja olemasolevate puuduste kõrvaldamiseks esitada käitis- ja kohalikele komiteedele arutamiseks.

Varem kehtinud 18. veebruari 1949. a. juhend ametiühingu sisseastumis- ja igakuuliste liikmemaksude kogumise ning arvestamise korra kohta lugeda kehtetuks.

ÜAÜKN-i esimees N. ŠVERNIK

JUHEND

Ametiühingu sisseastumis- ja igakuuliste liikmemaksude kogumise ning arvestamise korra kohta

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusega 27. novembrist 1953

I. Ametiühingu liikmemaksude suurus

1. Ametiühingu liikmemaksu tasuvad ametiühingu liikmed iga kuu kõikidelt saadud töötasudelt ja stipendiumidelt järgmistes suurustes:

kuutöötasu (stipendiumi) puhul kuni 500 rubla — 50 kopikat iga täis 100 rubla pealt;
kuutöötasu (stipendiumi) puhul 501 kuni 600 rubla — 4 rubla;
kuutöötasu (stipendiumi) puhul 601 kuni 700 rubla — 5 rubla;
kuutöötasu (stipendiumi) puhul üle 700 rubla — 1%.

Ametiühingu liikmed, kes saavad töötasu (stipendiumi) üle 700 rubla, tasuvad liikmemaksu, lähtudes arvestusest üks rubla iga 100 rublalt töötasult, kusjuures 50 rubla ja vähem arvesse ei võeta, kuid üle 50 rubla loetakse täis 100 rubla eest.

Nii näiteks töötasu või stipendiumi pealt summaga:

üle	700	kuni	750	rubla	tasutakse	liikmemaksu	7	rbl.
„	750	„	850	„	„	„	8	„
„	850	„	950	„	„	„	9	„
„	950	„	1050	„	„	„	10	„
„	1050	„	1150	„	„	„	11	„
„	1150	„	1250	„	„	„	12	„
„	1250	„	1350	„	„	„	13	„
„	1350	„	1450	„	„	„	14	„
„	1450	„	1550	„	„	„	15	„
„	1550	„	1650	„	„	„	16	„
„	1650	„	1750	„	„	„	17	„
„	1750	„	1850	„	„	„	18	„
„	1850	„	1950	„	„	„	19	„
„	1950	„	2050	„	„	„	20	„

ja nii edasi.

Ametiühingu liikmed — mittetöötavad pensionärid tasuvad liikmemaksu 50 kop. kuus.

Ametiühingu liikmed — kõrgemate koolide, tehniliste keskkoolide ja eriõppeasutuste õpilased, kes ei saa stipendiumi, tasuvad liikmemaksu 50 kop. kuus.

Ametiühingu liikmed — tööstus-, põllumajandus- ja raudteekoolide ning vabriku-tehase koolide õpilased vabastatakse sisseastumis- ja liikmemaksu maksmisest kuni tööstuspraktika ajal tehtud töö eest rahalise tasu kättesaamiseni.

2. Ametiühingu liikmeks vastu võetud töölised ja teenistujad, samuti ka stipendiumi saavad õpilased, tasuvad sisseastumismaksu ühe protsendi suuruses saadavast töötasust (stipendiumist), arvestusega üks rubla iga 100 rubla töötasu pealt, kusjuures summa 50 rubla ja vähem arvesse ei võeta, kuid üle 50 rubla loetakse 100 eest.

Kõrgemate õppeasutuste, tehniliste keskkoolide ja eriõppeasutuste õpilased, kes ei saa stipendiumi, tasuvad sisseastumismaksu ühe rubla suuruses.

Sisseastumismaks tasutakse ametiühingu liikmepileti saamisel.

II. Töötasuliigid, millelt tasutakse ametiühingu liikmemakse

3. Töötasu hulka, millelt tasutakse ametiühingu liikmemaksu, arvatakse:

a) kõik töötasuliigid, olenemata töötasusüsteemist ja väljamaksu allikaist (ajatasu, premiaalne ajatasu, tükitöötasu, progressiivne tükitöötasu, premiaalne tükitöötasu ja akordtasu);

b) preemiatasu plaani täitmise, kvaliteetsete töönäitajate saavutamise, praagi, kadude ja jäätmete vähendamise, omahinna alandamise, tööseisakute vähendamise, kütte-, põletus- ja tooraine ning materjali kokkuhoiu eest jne.;

c) töötasu ületunnitöö eest, töö eest iganädalastel puhkepäevadel ja teistel mittetööpäevadel;

d) iga liiki lisatasud ja juurdemaksud töötasule (ühekordne tasu väljateenitud aastate eest, protsendilised lisatasud väljateenitud

aastate eest, töö eest Kaug-Põhjas ja kaugetes maakohtades, tasu liigi eest jne.);

e) masina-traktorijaama töötajaile väljaantud naturaaltasu tehtud töö eest;

f) töötasu, mis säilitatakse vastavalt kehtivale seadusandlusele ühiskondlike ja riiklike kohustuste täitmise aja eest, puhkusetasu ja samuti ka kasutamata puhkuse kompensatsioon;

g) protsendiline tasu, olenemata sellest, kas see makstakse välja lisana tariifimääradele või põhitöötasuna;

h) kirjanduslik, loengu- ja autorihonorar, tasu eriülesannete täitmise, teenete ja tööde eest (konsultatsioon, ekspertiis jne.).

4. Ametiühingu liikmemaksu ei tasuta järgmiste rahaliste tasude pealt:

toetus ajutise töövõimetuse eest, pensionilised väljamaksed, vallandustoetus, summad, mis makstakse kulude katteks teenistusalaste komandeeringute ja tööle üleviimise puhul ühest maakohast teise; summad, mis makstakse välja toidu- või riidevarustuse katteks; ühekordsed rahalised preemiad, mille tasumine pole ette nähtud alaliselt kehtiva premeerimissüsteemiga ja toimub eriassigneeringute arvel.

5. Ametiühingu liikmed, kes saavad töötasu kohakaasluse alusel teistest ettevõtetest või asutustest, tasuvad liikmemaksu põhitöökohas kogu töötasu summalt, kaasa arvatud kohakaasluse alusel saadav tasu.

6. Ametiühingu liikmemaksud tasutakse iga kuu möödunud kuu töötasu summalt.

III. Ametiühingu markide saamise kord

7. Liikmemaksude saamine vormistatakse kõigile ametiühingutele ametiühingumarkide ühtlase näidise järgi järgmise maksumusega: 50 kopikat, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 20, 30, 40 ja 50 rubla.

8. Ametiühingu-organisatsioonid hangivad liikmemarke Riigipanga osakondadest ja kontoritest, keskhoiukassadest ja hädavajaduse korral esimese järgu hoiukassadest kindlavormiliste avalduste järgi, mis täidetakse kolmes eksemplaris.

Avalduse esimesel eksemplaril, mis jääb Riigipanga osakonnale või kontorile (hoiukassale), annab käitise või kohaliku komitee laekur allkirja markide saamise kohta; avalduse teine eksemplar (kviitung) Riigipanga templiga ja kassapidaja allkirjaga tagastatakse käitis- või kohalikule komiteele ja jääb raha tasumist ja samuti ka käitis- või kohaliku komitee poolt saadud markide sissetulekut tõendavaks dokumendiks; kolmas eksemplar (avalduse ärakiri) saadetakse Riigipanga poolt kõrgemalseisvale ametiühinguorganisatsioonile.

9. Ametiühingu liikmemaksude õigeaegse saamise kindlustamiseks peab käitis- ja kohalikel komiteedel olema alaline ametiühingu-

markide tagavara liikmemaksude laekumise plaani kuusumma piirides.

Ametiühingumarkide tagavara luuakse ametiühingu-organisatsioonides oma (eelarveliste) vahendite jäägi arvel.

IV. Ametiühingu liikmemaksu kogumise kord

10. Ametiühingu sisseastumis- ja igakuuliste liikmemaksude kogumine toimub ühtse margisüsteemi kaudu, mis on kohustuslik kõigile ametiühingu-organeile.

11. Käitis- ja kohalik komitee, saades kõrgemalseisvalt ametiühingu-organisatsioonilt kinnitatud tulude ja kulude eelarve, milles on ära näidatud ametiühingu liikmemaksude laekumise plaan, on kohustatud oma koosolekul laialdase ametiühingu aktiivi osavõtul läbi arutama eelarve ja kinnitama iga tsehhikomitee jaoks liikmemaksude laekumise plaani eraldi aasta ning iga kvartali kohta.

Tsehhikomiteed oma istungitel, millest võtavad osa kõik rühmaorganisaatorid, määravad kindlaks abinõud, mis kindlustavad täieliku ja õigeaegse liikmemaksude laekumise.

12. Ametiühingu liikmemaksude kogumist ametiühingu liikmeilt teostavad ametiühingu rühmaorganisaatorid. Erandjuhtudel, ametiühingu liikme komandeeringus olekul, pikaajalise puhkuse, haiguse puhul, tööle üleminekul teise ettevõttesse või asutusse, samuti ka mittetöötavatelt pensionäridelt, võib käitis- või kohaliku komitee laekur liikmemaksu vastu võtta vahetult ametiühingu liikmeilt järgmise vormikohase nimekirja järgi:

Kuupäev	Ametiühingu liikme perekonna-, ees- ja isanimi	Liikmepileti number	Milliste kuude eest on tasutud liikmemaksud	Saadud liikmemaksude summa	Ametiühingu liikme allkiri liikmemaksude tasumise kohta

See nimekiri on aluseks saadud ametiühingu liikmemaksude sissetulekusse kandmiseks ja ametiühingumarkide kuludesse mahakandmiseks.

13. Enne ametiühingu liikmemaksude kogumist on käitis-, kohaliku või tsehhikomitee laekur kohustatud ära märkima ametiühingu liikmete arvestuskaartide vastavasse lahtrisse tegelikult saada oleva töötasu ja muudest töötasuliikidest saadava summa (käesoleva juhendi p. 3) või stipendiumisumma, millest tuleb tasuda ametiühingu liikmemaksu. Vastavalt töötasu (stipendiumi) suurusele määrab laekur ametiühingu rühmaorganisaatoritele kindlaks jooksvaks kuuks ametiühingu liikmemaksude laekumise summa, arvesse võttes ka võlgnevuse möödunud aja eest, kui see esineb.

14. Ametiühingu liikmemaksude kogumiseks annavad käitis- ja kohalike komiteede laekurid avansina tsehhikomiteede laekuritele ja ametiühingu rühmaorganisaatoritele, kes pole ühendatud tsehhi-

komiteesse, ametiühingumarke ja kirjutavad avansi väljaandmise kohta avansilehe järgmise vormi kohaselt:

Kuu ja päev	Tsehhikomitee või ametiühingu rühmaorganisaatori perekonnanimi	Välja antud ametiühingu rühmaorganisaatoritele või tsehhikomitee laekuritele				Saadud tsehhikomitee laekuritelt või rühmaorganisaatoritelt						Rühmaorganisaatori või tsehhikomitee laekuri allkiri üleandmise kohta
		Arvestuskaarte	Liikmemarkide summa		Rühmaorganisaatori või tsehhikomitee laekuri allkiri vastuvõtmise kohta	Kuu ja päev	Arvestuskaarte	Summa				
			rbl.	kop.				Raha		Margid		
								rbl.	kop.	rbl.	kop.	

See nimekiri on tõendavaks dokumendiks tsehhikomiteede laekuritele või ametiühingute rühmaorganisaatoritele väljaantud markide ja ametiühingu liikmete arvestuskaartide kohta, samuti on ta aluseks nende poolt kogutud ja üle antud liikmemaksude sissetulekusse kandmiseks ja kulutatud markide mahakandmiseks.

Sama vormi järgi arvestavad tsehhikomitee laekurid ametiühingu rühmaorganisaatoritele ametiühingumarkide väljaandmist, neilt kogutud liikmemaksude saamist ja markide jääki.

15. Ametiühingu rühmaorganisaatorid, saanud laekurilt arvestuskaardid ja ametiühingumargid, alustavad liikmemaksude kogumist. Lähtudes töötasu- ja teiste töötasuliikide ning stipendiumisummast, mis on näidatud arvestuskaardil, samuti ka töötasusummast kohakaasluse või ühekordse töö eest teises ettevõttes või asutuses, määrab ametiühingu rühmaorganisaator kindlaks liikmemaksu suuruse.

Ametiühingu rühmaorganisaator kleebib liikmemaksu tasumisel ametiühingu liikme juuresolekul ametiühingu liikmepiletisse ametiühingumargid, vastavalt saadud liikmemaksude summale, ja arvestuskaardile — markide kontsud ning kustutab need, märkides margile ja margikontsule liikmemaksu tasumise kuupäeva.

Liikmemaksude tasumist võib tõendada ainult ametiühingumark.

Ametiühingu rühmaorganisaatoreil on keelatud jätta enda juurde ametiühingu liikmete liikmepileteid ametiühingumarkide kleepimiseks. Ametiühingu liikmepiletitesse on keelatud kleepida rikutud marke.

16. Ametiühingu liikme haiguse puhul terve (kalendri-) kuu vältel peab märkuse liikmemaksust vabastamise kohta tegema pitsatiga kinnitatult ainult käitis- või kohalik komitee.

17. Sisseastumismaksu saamist vormistatakse ametiühingumargi kleepimisega ametiühingu liikmepileti viimasel leheküljel olevasse lahtrisse «märkused», margi konts aga kleebitakse ametiühingu liikme arvestuskaardi vasakule ülemisele nurgale.

18. Ametiühingu rühmaorganisaator on kohustatud kogutud liikmemaksud iga päev laekurile üle andma ja mitte hiljem kui kolme päeva jooksul peale ametiühingumarkide saamist on kohustatud lõplikult aru andma saadud liikmemaksude üle ja ära andma ametiühingumarkide jäägi ning ametiühingu liikmete arvestuskaardid.

Ametiühingu rühmaorganisaatoreilt nende poolt kogutud liikmemaksude ja ametiühingumarkide jäägi saamisel käitis-, kohaliku ja tsehhikomiteede laekurid kontrollivad liikmemaksude maksmise õigsust vastavalt töötasu- (stipendiumi-) summale, mis on näidatud ametiühingu liikme arvestuskaardil.

Juhul kui ametiühingu rühmaorganisaatoril on ametiühingumarkide või raha puudujääk, koostatakse selle kohta akt laekuri ja ametiühingu rühmaorganisaatori allkirjadega. Puuduv summa kuulub sissenõudmisele kindlaksmääratud korras.

19. Käitis-, kohaliku ja tsehhikomitee laekurid, võttes vastu ametiühingu rühmaorganisaatoreilt kasutamata markide jäägi, selgitavad välja üksikute ametiühingu liikmete poolt liikmemaksude maksmata jätmise põhjused. Olenevalt liikmemaksude maksmata jätmise põhjustest esitatakse küsimus liikmemaksude mittemaksjate suhtes arutamiseks kas ametiühingurühmale, käitis- või kohalikule komiteele.

20. Tsehhikomiteede laekurid annavad liikmemaksude kogumise päevadel iga päev käitis- või kohaliku komitee laekurile üle ametiühingu rühmaorganisaatoritelt saadud raha ja hiljemalt viie päeva jooksul markide avansi saamise päevast arvates esitavad täieliku aruande käitis- või kohalikule komiteele saadud raha ja ametiühingumarkide kohta.

21. Liikmemaksude vastuvõtmise lõpetamise järel koostavad tsehhikomiteede laekurid aruande liikmemaksude laekumise tulemuste kohta jooksval kuul iga ametiühingurühma järgi, käitis- ja kohalike komiteede laekurid aga koostavad sellised aruanded tsehhikomiteede ja ametiühingurühmade kohta, mis ei ole tsehhikomiteedesse ühendatud.

Aruanne koostatakse järgmise vormi kohaselt:

Jrk. nr.	Tsehhide või ametiühingurühmade nimet.	Töötajate arv	Neist ametiühingu liikmeid	Liikmemaksude summa		Ametiühingu liikmete arv, kes pole liikmemaksu tasunud				
				Tuleks saada	Saadud	1 kuu eest	2 kuu eest	3 kuu eest	üle 3 kuu	Kokku
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

22. Käitis- või kohaliku komitee laekur peab saadud ametiühingumarkide, kogutud liikmemaksude ja käitis-kohaliku komitee kassas olevate ametiühingumarkide jäägi ning samuti tsehhikomiteede laekurite ja tsehhikomiteedesse mitte ühendatud rühmaorganisaatorite käes avansina olevate markide operatiivset arvestust.

See arvestus toimub raamatus või vihikus järgmise vormi kohaselt:

Kuu ja päev	Saadud ametiühingumarke Riigipangast (hoiukassast)	Kulutatud ametiühingumarke (laekus liikmemakse)	Ametiühingumarkide jääk	
			Käitis- või kohaliku komitee kassas	Antud välja avansina tsehhikomiteedele ja rühmaorganisaatoritele

23. Ametiühingumargid hoitakse käitis- või kohalike komiteede laekurite poolt tulekindlates kappides (kastides).

Liikmemaksude määrast ja tasumise korrast ametiühingute vabatahtlikes spordiühingutes

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 26. jaanuarist 1953

1. Kehtestada 1. aprillist 1953 ametiühingute vabatahtlikes spordiühingutes ühtlane liikmemaks — kolm rubla aastas.

Sisseastumismaks alates 1953. aasta 1. aprillist tühistada.

2. Kinnitada juhend liikmemaksude tasumise korrast ametiühingute vabatahtlikes spordiühingutes ja kehtestada see 1. aprillist 1953. aastast.

Juhend «Sisseastumis- ja liikmemaksude sissenõudmise korrast ametiühingute vabatahtlike spordiühingute liikmeilt», mis on kinnitatud Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu poolt 13. juulil 1943. aastal, lugeda kehtetuks 1. aprillist 1953.

3. Liikmemaksude tasumine vabatahtlikes spordiühingutes ajavahemiku eest 1953. a. aprillist — detsembrini viia läbi 1. aprillist kuni 31. maini kolme rubla suuruses summas.

JUHEND
LIIKMEMAKSUDE TASUMISE KORRAST AMETIÜHINGUTE VABATAHTLIKES SPORDIÜHINGUTES

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusega 26. jaanuarist 1953

Liikmemaksude tasumine

1. Liikmemaks ametiühingute vabatahtlikes spordiühingutes — kolm rubla aastas — makstakse üks kord aastas ja nimelt 1. jaanuarist kuni 1. märtsini.

2. Üheaegselt liikmemaksude tasumisega toimub ametiühingute vabatahtlikes spordiühingutes ka ühingu liikmete ümberregistreerimine. Isikud, kes ei ole ümber registreerinud ja kes ei ole tasunud liikmemaksu ilma mõjuva põhjuseta, loetakse spordiühingust lahkunuks.

3. Liikmemaksu tasumine märgitakse VSÜ margi kleepimisega, mis on ühtlane kõigile ametiühingute spordiühingutele.

Margi näidis kinnitatakse iga aasta ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt.

4. Liikmete vastuvõtmine vabatahtlikesse spordiühingutesse toimub aasta läbi. Liikmed, kes astuvad vabatahtlike spordiühingute liikmeks, tasuvad liikmemaksu jooksva kalendriaasta eest kolm rubla, vaatamata sisseastumise ajale.

Töötajate ja teenistujate liikmeks astumise puhul vabatahtlikesse spordiühingutesse sisseastumismaksu ei nõuta.

5. Liikmepilet spordiühingu liikmeks astujale antakse tasuta. Dublikaadi väljaandmise korral ja pileti vahetamisel kaotatud pileti asemele nõutakse sisse pileti tegelik väärtus.

6. Liikmemaksude kogumist VSÜ liikmeilt teostab kehakultuurikollektiivi esimees või tselhinõukogu esimees (kehakultuuri-organisaator).

Spordiühingu liikmeilt, kes ei tööta antud ettevõttes või asutuses, kogub liikmemaksu kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees.

7. Liikmemaksu laekumisel kleebib kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees (kehakultuuri-organisaator) VSÜ margi spordiühingu liikme juuresolekul liikmepiletisse, margi kontsu aga arvestuskaardile ja kustutab mõlemad, kirjutades nii margile kui ka kontsule liikmemaksu tasumise kuupäeva.

8. Spordiühingu liikmeilt laekunud summad annab kehakultuurikollektiivi esimees kohaliku ametiühingukomitee kassasse mitte hiljem kui kolme päeva jooksul.

Pärast liikmemaksude tasumise tähtaja möödumist koostab kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees aruande kahes eksemplaris liikmete ümberregistreerimise tulemuste ja liikmemaksu laekumise kohta järgmise vormi kohaselt:

Ettevõtte nimetus (asutus, kool)	VSÜ liikmete arv		
	1. jaanuaril 195... aastal	on ümber registreeritud ja maksid liikmemaksu	Liikmemaksude laekumise summa «..» ..... 195..

Aruande esimene eksemplar koos kasutamata markidega antakse kohalikule ametiühingukomiteele, teine eksemplar saadetakse vabatahtliku spordiühingu kõrgemalseisvale nõukogule.

Vabariiklike, kraide ja oblastite VSÜ nõukogud esitavad koondaruande sama vormi kohaselt vabatahtliku spordiühingu kesknõukogule.

9. Juhul kui kehakultuurikollektiivi nõukogu esimehel (kehakultuuri-organisaatoril) on üleandmise juures puudujääke markides või rahas, koostatakse selle kohta kohaliku ametiühingukomitee kassapidaja ja kehakultuurikollektiivi esimehe allkirjadega varustatud akt.

Puuduv summa kuulub sissenõudmisele kindlaksmääratud korras.

10. Uutelt liikmetelt liikmemaksu vastuvõtmiseks saab kehakultuurikollektiivi esimees kohaliku ametiühingukomitee kassapidajalt aasta jooksul vajaliku arvu marke.

Markide saamine.

11. Ametiühingute keskkomitee saab VSÜ margid Goznakist ja saadab need margid ametiühingute vabariiklikele, krai- ja oblastikomiteedele ning otsealluvusega käitis- või kohalikele ametiühingukomiteedele.

12. Ametiühingute vabariiklikud, krai- ja oblastikomiteed saadavad need margid kohalikele ametiühingukomiteedele. Saadud VSÜ marke hoiavad kohalike ametiühingukomiteede laekurid kui rahalisi väärtusi.

13. Ametiühingute käitis- ja kohalikud komiteed annavad margid välja kehakultuurikollektiivi nõukogu esimeestele kui aruandvatele isikutele.

14. Markide andmine tsehhide nõukogude esimeestele ja kehakultuuri-organisaatoritele, samuti neilt markide ülejääkide ja laekunud liikmemaksude vastuvõtmine toimub kehakultuurikollektiivi nõukogu esimehe kaudu järgmise aruande kohaselt:

Jrk. nr.	Tsehhinõukogu esimehe perekonna-, ees- ja isanimi	Antud aruandvale isikule			Saadud kustutamiseks			Kehakultuuri organisaatori või tsehhinõukogu esimehe allkiri markide tagastamise kohta
		Kuupäev	VSÜ marke Rbl.	Tsehhinõuk. esim. allkiri	Kuupäev	Summa markides Rbl.	Summa rahas Rbl.	

15. VSÜ markide raamatupidamisarvestust teostavad ametiühingute kesk-, vabariiklikud, krai-, oblasti-, rajooni-, käitis- ja kohalikud komiteed. VSÜ margid arvestatakse bilansijärgsetes kontodes.

16. Igal aastal hiljemalt 1. detsembriks tagastavad kohalikud komiteed kasutamata jäänud margid kõrgemalseisvale ametiühingu-organisatsioonile.

Ametiühingute keskkomiteedes aasta lõpuks ülejäänud VSÜ margid hävitatakse (põletamise teel). Markide hävitamine toimub ametiühingute keskkomiteede presiidiumi määrusega kinnitatud komisjoni poolt, ametiühingu keskkomitee sekretäri, pearaamatupidaja ja revisjonikomisjoni liikme kohustuslikul osavõtul. Markide hävitamise kohta koostatakse akt kahes eksemplaris.

Ametiühingute kesk-, vabariiklikud, krai- ja oblastikomiteed kirjutavad margid maha neile alluvate ametiühingu-organisatsioonide kontodelt igas kvartalis esitatud finantsaruannete põhjal.

Väljavõte ÜAÜKN-i X pleenumi otsusest (1940. a. juuli—august)

3. Keelata ametiühingu-organeil ülal pidada ettevõtete ja asutuste summade arvel ametiühingu-organite töötajaid, sealhulgas kultuurihariduslike asutuste (kultuuripaleede, klubide jt.) töötajaid.

4. Määrata, et ametiühingute käitis- ja kohalikes komiteedes, kus töötajate arv ettevõttes või asutuses on 500 kuni 2 000 inimest, ei või olla üle ühe palgalise töötaja; 2000 kuni 3000 — mitte üle 2 töötaja; 3000 kuni 5000 — mitte üle 3 töötaja; 5000 kuni 10 000 — mitte üle 4 töötaja; 10 000 kuni 15 000 — mitte üle 5 töötaja; 15 000 kuni 25 000 — mitte üle 6 töötaja; 25 000 kuni 35 000 — mitte üle 9 töötaja ja üle 35 000 — mitte üle 10 töötaja.

Nende tsehhide tsehhikomiteedes, kus töötab üle 1500 inimese, võib olla üks palgaline töötaja.

5. ÜAÜKN-i pleenum leiab, et põhiline osa liikmemaksudest saadavatest summadest peab kulutatama ametiühingu liikmete kultuurilisele teenindamisele, neile materiaalse abi osutamiseks nende tootmisalase kvalifikatsiooni tõstmiseks...

6. Kohustada ametiühingute käitis-, kohalike, rajooni-, linna-, oblasti-, krai-, vabariiklike komiteede ning ametiühingute keskkomiteede revisjonikomisjone kehtestama rangeim kontroll ameti-

ühingute koosseisude ja finantsdistsipliini üle; tugevdama kontrolli ametiühingu-organite poolt rahaliste vahendite kulutamise õigsuse üle ja otsustavalt võitlema ükskõik missuguse liialduse vastu ametiühingute summade kulutamisel.

(«ÜAÜKN-i pleenumite otsused (Üheksas koosseis)», Profizdat, 1949)

Käitis-, kohalike komiteede laekuritest

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 14. märtsist 1947

Kindlustada käitis- ja kohalike komiteede istungitel komitee liikmete hulgast laekurite valimine ja kohustada neid organiseerima liikmemaksude õigeaegset ja täielikku kogumist, ametiühingu liikmete arvestuskaartide säilitamist, rühmaorganisaatorite instrueerimist liikmemaksude kogumise alal ja eelarveliste assigneeringute finantsdistsipliinist kinnipidamise kontrollimist.

Tsehhikomiteede laekuritest

ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 14. märtsist 1947

Ametiühingu liikmemaksu laekumise õigsuse kontrollimiseks, ametiühingu rühmaorganisaatorite instrueerimiseks liikmemaksude kogumise tehnika alal, samuti ka ametiühingu liikmete arvestamiseks eraldada tsehhikomiteede istungitel tsehhikomiteede liikmete hulgast tsehhikomitee laekureid.

Ametiühingu töötajate, ametiühingu aktiivi, vabatahtlike spordiühingute, ametiühingu-organisatsioonide, -asutuste ja -ettevõtete töötajate ettevalmistamise ja kvalifikatsiooni tõstmise kursuste ja õppeasutuste õpetajatele töötasu maksmise korrast

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 10. nov. 1951

1. Kehtestada ametiühingute kesk-, vabariiklike, krai-, oblasti-, rajooni-, käitis- ja kohalike komiteede, vabariiklike, krai- ja oblastinõukogude, vabatahtlike spordiühingute nõukogude, ametiühinguorganisatsioonide, -asutuste ja -ettevõtete poolt korraldatavail kursustel õpetajaile järgmised tunni-töötasu määrad:

a) juhtiva koosseisu, samuti kõrgemat eriharidust nõudvail ametikohtadel töötavate isikute kvalifikatsiooni tõstmisel ja täiendamisel:

	Tunnitasu		
	Professorile	Dotsendile	Teadusliku kraadita spetsialistile
Loengud spetsiaalsetel distsipliinidel	30 rubla	25 rubla	20 rubla
Loengud muudel distsipliinidel	25 „	20 „	15 „
Praktilised tööd, konsultatsioonid ja eksamite vastuvõtmine	15 „	12 „	10 „

b) ametiühingu-organite, vabatahtlike spordiühingute nõukogude, kultuuriasutuste, spordiasutuste töötajate, samuti ka keskmise tehnilise personali ettevalmistamisel ja kvalifikatsiooni tõstmisel — 12 rubla õppetunni eest;

c) käitis-, kohalike komiteede ametiühingu aktiivi kvalifikatsiooni tõstmisel, samuti massilise kvalifikatsiooniga töötajate ettevalmistamisel ja nende kvalifikatsiooni tõstmisel:

kui grupis on 10—20 inimest — 8 rubla õppetunni eest;
kui grupis on 21—25 inimest — 9 rubla õppetunni eest;
kui grupis on üle 25 inimese — 10 rubla õppetunni eest.

2. Määrata, et kursuste ja õppeasutuste õpetajate käesoleva määrusega ettenähtud tunnitasu hulka on arvatud puhkusetasu.

3. Lugeda kehtetuks ÜAÜKN-i Sekretariaadi 26. augusti 1941. a. määruse punkt 8 ja ÜAÜKN-i 16. juuni 1945. a seletus Nr. 30/406 tunnitasumäärade kehtestamise kohta ametiühingu-organite poolt korraldatavail kursustel.

Korra loomisest summade alal, mis kulutatakse ametiühingute poolt töölistele ja teenistujatele materiaalse abi andmisel

ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 17. veebruarist 1951

Ametiühingud hoolitsevad pidevalt tööliste ja teenistujate elutarbeliste vajaduste rahuldamise eest ning abistavad materiaalselt ametiühingu liikmeid, invaliide ja Isamaasõja rinnetel langenute perekondi.

Ametiühingu eelarvest kulutati materiaalsele abile 1948. aastal 201,6 miljonit rubla, 1949. aastal — 236,1 miljonit rubla, 1950. aastaks on assigneeritud 299,1 miljonit rubla ja 1951. aastaks —

350,7 miljonit rubla, kusjuures 74 protsenti nendest assigneeringutest on suunatud käitis- ja kohalike komiteede käsutusse.

Kuid mõned ametiühingute kesk- ja oblastikomiteed ei kindlusta vajalikku kontrolli nende assigneeringute õige kasutamise üle ja lubavad neid kulutada mittesihipäraselt.

Transpordimasinatööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee ning Auto- ja Traktoritööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee, kellel on oma eelarve järgi assigneeringuid ametiühingu-aparaadi sotsiaal-elutarbelisteks kuludeks, andsid ametiühingu-organite palgalistele töötajatele ja teenistujatele toetusi assigneeringute arvelt, mis olid ette nähtud materiaalse abi osutamiseks, ja liialdasid mõnedele aparaadi töötajaile abi andmisega. Ametiühingu-aparaadi sotsiaal-elutarbelisteks vajadusteks ettenähtud summade ülekulutamist ja liialdusi lubas ka Lennukitööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee.

Kontrollimisega tehti kindlaks, et mõnedes ametiühingute käitis- ja kohalikes komiteedes esineb tõsiseid puudusi ametiühingu liikmete avalduste läbivaatamises neile materiaalse abi osutamise ja neiks eesmärkideks assigneeritud summade kulutamise alal.

Moskva linna Kalinini-nimelise tekstiilivabriku vabrikukomitee kehtestas ebaõige praktika summade «jaotamiseks», mis on assigneeritud materiaalse abi osutamiseks. Vabrikukomitee ei vaata süstemaatiliselt läbi tööliste ja teenistujate avaldusi. Selle asemel kuulutab vabrikukomitee kolm-neli korda enne pidupäevi tsehhikomiteede kaudu välja materiaalset abi taotlevate ametiühingu liikmete avalduste vastuvõtmise ja seejärel teostab summade jaotamist, andes igaühele, kes esitas avalduse, 50—75 rubla. Nii vaadati vabrikukomitee istungil 26. veebruaril 1950. aastal läbi 114 avaldust, 28. oktoobril 1950. aastal — 202 avaldust.

Mõnedes käitis- ja kohalikes komiteedes toimub materiaalse toetuse väljaandmine käitis- või kohaliku komitee esimehe ainuisikulise korraldusega.

Krasnoholmski tekstiili kombinaadi vabrikukomitees anti 1950. aastal avalduste põhjal materiaalset abi 620 töölisele ja teenistujale, kusjuures vabrikukomitee istungitel vaadati läbi ainult 13 avaldust.

Jalatsivabriku «Pariżskaja Kommuna» vabrikukomitee võttis vastu ebaõige otsuse anda vabrikukomitee esimehele õigus osutada materiaalset abi kuni 75 rubla ulatuses ilma avalduste läbivaatamiseta vabrikukomitee istungitel. Üksikuid ainuisikuliste korraldustega materiaalse toetuse väljaandmise juhtumeid tehti kindlaks ka teistes käitis- ja kohalikes komiteedes.

Mõned käitis- ja kohalikud komiteed osutavad ametiühingu aparaadi töötajaile materiaalset abi assigneeringute arvelt, mis on määratud abi osutamiseks töölistele ja teenistujatele (Kaganovitšinimelise I Riikliku Kuullaagrite Tehase käitiskomitee, Metallurgiatehase «Serp i Molot» tehasekomitee ja teised).

Üksikud ametiühingute keskkomiteed ei kindlustanud vajalikku

kontrolli eelarvedistsipliinist kinnipidamise ja ametiühingusummade kokkuhoidliku kulutamise üle. Selle tagajärjel ei kasutata töölistele ja teenistujatele materiaalse abi andmiseks assigneeritud summasid täielikult ära, samal ajal aga lubatakse majanduslikeks vajadusteks teha küllaltki suuri ülekulutusi. Metsa- ja Parvetustööliste Ametiühingu Keskkomitee jättis 1949. aastal tööliste ja teenistujate materiaalseks abistamiseks kasutamata 1 368 000 rubla, kuid majanduslikeks vajadusteks lubas 309 000 rubla üle kulutada; Söetööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee kulutas 1950. aasta 9 kuu jooksul aasta assigneeringutest tööliste ja teenistujate materiaalseks abistamiseks ainult 50,4 protsenti; majanduslikeks kuludeks aga 95,8 protsenti; Tekstiilitööstuse Tööliste Ametiühingu Keskkomitee kulutas aasta assigneeringutest materiaalseks abistamiseks 56,8 protsenti, kuid majanduslikeks kuludeks — 87,7 protsenti.

ÜAÜKN-i Sekretariaat määrab:

1. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid looma korra ametiühingu-organite töös töölistele ja teenistujatele materiaalse abi osutamise avalduste läbivaatamise alal ja saavutama neiks eesmärkideks assigneeritud summade õige kasutamise.

3. Lugeda ebaõigeks Moskva Kalinini-nimelise Tekstiilivabriku vabrikukomitee poolt kasutusele võetud praktika, mille kohaselt töölistele ja teenistujatele materiaalse abi andmine toimub vaid pühade puhul.

4. Mõista hukka Krasnoholmski Tekstiilikombinaadi ja Jalatsivabriku «Parižskaja Kommuna» vabrikukomiteede esimeeste poolt tarvitusele võetud ebaõige kord, mille kohaselt nad ainuisikuliselt lahendavad ametiühingu liikmete poolt materiaalse abi saamiseks esitatud avaldusi.

Ametiühingu-organid peavad tähelepanelikult ja erksalt suhtuma ametiühingu liikmete poolt materiaalse abi saamiseks esitatud avaldustesse, neid läbi vaatama hiljemalt viie päeva jooksul, kuid hädavajalikel juhtudel viivitamatult.

5. Määrata, et materiaalset abi ametiühingu-aparaadi töötajaile võib anda ainult summade arvelt, mis on assigneeritud ametiühingu-aparaadile sotsiaal-elutarbelisteks kuludeks.

6. Kohustada ametiühingute keskkomiteesid läbi vaatama ja otsustama küsimus, kuidas suurendada materiaalseks abistamiseks minevaid assigneeringuid käitis- ja kohalike komiteede eelarvetes nende assigneeringute vähendamise arvel ametiühingute kesk- ja oblastikomiteede eelarvetes.

7. Teha ametiühingu-organisatsioonide revisjonikomisjonidele ülesandeks revisjonide teostamisel põhjalikult kontrollida ametiühingu liikmetele materiaalse abi osutamiseks assigneeritud summade kulutamist ning tööliste ja teenistujate avalduste läbivaatamise õigeaegsust.

Ametiühingute raamatukogude töötajate palgast

Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 3. jaanuarist 1945

1. Tõsta alates 1. detsembrist 1944 ametiühingute raamatukogude töötajate palka, kehtestades neile järgmised kuupalgamäärad:

Raamatukogude töötajate kategooriad	Tööstaaž raamatukogus töötamise alal		
	kuni 5 aastat	kuni 10 aastat	üle 10 aasta
1. kategooria — kõrgema haridusega raamatukoguhoidjad	450	500	550
2. kategooria — lõpetamata kõrgema haridusega raamatukoguhoidjad	425	475	525
3. kategooria — raamatukoguhoidjad, kellel on keskharidus raamatukogunduse alal	350	400	450
4. kategooria — üldharidusliku keskkooli lõpetanud raamatukoguhoidjad	325	375	425

Raamatukogu juhatamise eest määrata lisatasu järgnevas ulatuses:

a) raamatukogudes raamatufondiga kuni 10 000 raamatut — 15% kuupalgast;

b) raamatukogudes raamatufondiga 10 000—25 000 raamatut — 25% kuupalgast;

c) raamatukogudes raamatufondiga 25 000—50 000 raamatut — 35% kuupalgast;

d) raamatukogudes raamatufondiga üle 50 000 raamatu määrata kuupalgaks 800—1000 rbl.

2. Ametiühingute raamatukogude osakondade juhatajaile maksta lisatasu 15% kuupalgast, rändraamatukogude fondide instruktoritele — 10% kuupalgast.

3. Määrata rändraamatukogudes töötajaile 10% võrra kõrgemad kuupalgad, lähtudes raamatukogude töötajate vastavatest kuupalgamääradest.

4. Käesoleva määruse punktis 1 loetletud raamatukogu-töötajaile, kes valdavad võõrkeeli ja kasutavad neid keeli oma töö juures, määrata lisatasu 15% kuupalgast.

5. Raamatukogude töötajaile, kellel puudub keskharidus, määrata keskharidusega raamatukoguhoidjate kuupalgast 10% võrra madalamad palgad.

6. Raamatukogude töötajaile, kes on lõpetanud üldharidusliku keskkooli ja töötavad raamatukogunduse alal üle 15 aasta, maksta palka 3. kategooria alusel.

Raamatukogude töötajaile, kel küll puudub täielik kõrgem hari-

dus, kuid kelle tööstaaž raamatukogunduse alal on üle 15 aasta, tasuda 1. kategooria alusel.

7. Raamatukogude töötajaile, kellel on kõrgem haridus raamatukogunduse alal, määrata 1. kategooria palgamäärast 10% võrra kõrgem kuupalk.

8. Raamatukogude töötajaile, kellel on tööstaaž üle 25 aasta, määrata 10% võrra kõrgem palk, kui on neil, kelle tööstaaž on üle 10 aasta.

10. Määrata, et juhul, kui raamatukogutöötaja saab kõrgemat ametipalka, kui see käesoleva määrusega ette on nähtud, säilitatakse talle see palk kogu ajaks, kuni ta töötab selles raamatukogus samal ametikohal.

AMETIÜHINGU-ORGANI REVISJONIKOMISJONI PÕHIMÄÄRUS

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 8. mail 1951

I. Revisjonikomisjoni organiseerimine

1. Vastavalt NSV Liidu ametiühingute põhikirjale valitakse kesk-, vabariiklike, krai-, oblasti-, tee-, basseini-, linna-, rajooni-, käitis- ja kohalike komiteede revisjonikomisjonid, samuti ka ametiühingute vabariiklike, kraide-, oblasti- ja linnanõukogude revisjonikomisjonid ametiühingu liikmete kongressidel, konverentsidel ja üldkoosolekutel kinnise (salajase) hääletamise teel, üheaegselt ja sama ajavahemiku peale kui revideeritav ametiühingu-organgi.

3. Revisjonikomisjoni arvulise koosseisu määrab ametiühingu liikmete kongress, konverents või üldkoosolek.

4. Oma koosseisu hulgast valib revisjonikomisjon esimehe ja sekretäri.

II. Revisjonikomisjoni ülesanded

4. Revisjonikomisjon revideerib ametiühingu eelarve ja riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmist, summade õiget ja otstarbekohast kulutamist, ametiühingu vara kasutamist, arvestuse ja aruandluse seisukorda.

5. Oma ülesannete teostamiseks revisjonikomisjon:

a) viib läbi ametiühingu-organite finants-majandusliku tegevuse dokumentaalseid revideerimisi ametiühingu eelarve ja riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve alal, samuti ka neile alluvate kultuuri-, kehakultuuri-organisatsioonide ja teiste asutuste ning majandite (puhkekodud, sanatooriumid, öösanatooriumid (profülaktooriumid), pioneerilaagrid jne.) revideerimisi, kus põhimääruse järgi revisjonikomisjone ei valita;

b) kontrollib kehtivate seaduste täitmist revideeritava organi poolt, samuti ka kõrgemalseisvate ametiühingu-organite otsuste ja direktiivide täitmist finants-majanduslike küsimuste, ametiühingu eelarve ja riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve tulude ja kulude planeerimise ja täitmise alal;

c) teostab kontrolli revideeritava organi eelarvetes ettenähtud summade õigeaegse ja täieliku laekumise üle; kontrollib ÜAÜKN-i juhendi täitmist ametiühingu igakuuliste liikmemaksude laekumise ja arvestamise kohta, ametiühingu liikmemaksude tasumise õigsust, laekumisi tasulistest üritustest, riikliku sotsiaalkindlustusmaksude arvutamise õigsust ja tasumise õigeaegsust, töölistele ja teenistujatele antavate osalise juurdemaksuga puhkekodu- ja sanatooriumituusikute eest tasumist, lastevanematelt pioneerilaagrite tuusikute eest raha laekumist;

d) taotleb igakülgselt finants- ja eelarvedistsipliini tugevdamist, jälgib kokkuhoiurežiimi summade kulutamist; määrab kindlaks tehtud kulutuste majanduslikku otstarbekohasust, jälgib kassa- ja koosseisude distsipliinist kinnipidamist revideeritava organi poolt;

e) kontrollib rahasummade, ametiühingu liikmepiletite plankide, varaliste-materiaalsete väärtuste säilitamise seisukorda, nende arvestust ja kasutamist; kontrollib puhkekodu-, sanatooriumi-, öösanatooriumi- (profülaktooriumi-), turismi- ja alpinismituusikute jaotamise, hoidmise, väljaandmise ja arvestamise korra kohta käiva ÜAÜKN-i juhendi täitmist;

f) teostab kontrolli raamatupidamise arvestuse seisukorra üle, kõrgematele ametiühingu-organitele kehtestatud tähtaegadel aruandluse esitamise üle, asjaajamise seisukorra üle, revideeritavasse organisse saabuvate kaebuste ja avalduste arvestamise korrast kinnipidamise üle;

III. Revisjonikomisjoni õigused ja kohustused

6. Revisjonikomisjoni liikmed võtavad osa revideeritava organi istungitest nõuandva hääleõigusega.

7. Revisjonikomisjonil on õigus saada kõigilt organisatsioonidelt andmeid ja õiendusi nende organisatsioonide ja revideeritava organi vaheliste arvelduste seisu kohta, saada andmeid revideeritava organi jooksval arvel olevate summade seisu kohta kõigis krediidiasutustes. Revideeritavad organid ja isikud on kohustatud revisjonikomisjoni nõudmisel esitama kõik temale vajalikud andmed, dokumendid ja materjalid.

8. Revisjoni lõpetamisel on revisjonikomisjon kohustatud koostama akti, kus peab olema kajastatud: ametiühingu eelarve ja riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmine üksikute tulu- ja kululiikide järgi, revideeritava organi finantsiline seisukord, arvestuse, aruandluse ja tõendavate dokumentide seisukord, revisjoniga avastatud finantsdistsipliini rikkumised, kuritarvitused, liialdused ja pillamised summade kulutamisel; töötajate kaebuste ja avalduste arvestamise kord, asjaajamise seisukord.

Üheaegselt aktiga on revisjonikomisjon kohustatud andma revideeritavale organile omad ettepanekud finants-majandusliku tegevuse parandamiseks, revideerimisel avastatud finantsdistsipliini puuduste ja rikkumiste kõrvaldamiseks ning määrama tähtajad nende täitmiseks.

Revisjonikomisjon peab süstemaatiliselt kontrollima oma ettepanekute täitmist revideeritava organi poolt ja taotlema nende tegelikku teostamist.

Revideeritav organ on kohustatud revisjonikomisjoni akti komitee istungil läbi arutama ja saatma oma seletustega kõrgemalseisvale ametiühingu-organile hiljemalt kolme päeva jooksul tema saamise momendist arvates.

9. Revisjonikomisjoni ettepanekud, mis pole vastuolus kehtiva seadusandlusega ja kõrgemalseisvate ametiühingu-organite direktiividega, on kohustuslikud revideeritavale organile ja kuuluvad elluviimisele.

Revisjonikomisjoni ja revideeritava organi vahelised lahkhelid lahendatakse kõrgemalseisva ametiühingu-organi poolt.

10. Revideeritav organ ei tohi vastu võtta otsust, mis muudab ära revisjonikomisjoni otsuse või kohustab teda sanktsioneerima revideeritava organi tegevust.

11. Raiskamise ja rahasummade puudujääkide, samuti ka varguse või varalis-materiaalsete väärtuste puudujääkide kindlakstegemisel on revisjonikomisjon kohustatud esitama selle küsimuse revideeritavale organile arutamiseks, viivitamatult teatama sellest kõrgemalseisvale ametiühingu-organile ja revisjoni materjalid üle andma juurdlusorganeile süüdlaste vastutusele võtmiseks.

IV. Revisjonikomisjoni töö kord

12. Ametiühingute keskkomiteede revisjonikomisjonid teostavad finants-majandusliku tegevuse revisjone mitte harvemalt kui kaks korda aastas, aga ametiühingute nõukogude, ametiühingute vabariiklike, krai-, oblasti-, tee-, bas-

seini-, linna-, rajooni-, käitis- ja kohalike komiteede revisjonikomisjonid — mitte harvem kui üks kord kvartalis; revideerimisaeg kohaldatakse revideeritava organi kvartali finantsaruandluse koostamise ajale. Revisjoniakt koostatakse hiljemalt viie päeva jooksul pärast revideeritava organi finantsaruande koostamist.

Peale selle teostab revisjonikomisjon revisjone ametiühingu liikmete kongresside, konverentside ja aruande-valimiskoosolekute eel.

13. Üldreeglina teostab revisjonikomisjon oma tööd väljaspool tööaega ühiskondliku töö korras. Revisjonikomisjoni liikmed oma töö eest tasu ei saa.

Neil juhtudel, kui olenevalt töötingimustest kerkib vajadus teostada revisjoni töö ajal, saavad revisjonikomisjoni liikmed teel oldud aja ja revisjoni teostamise aja eest revideeritava organi arvelt palka ja neile tasutakse ka revideerimisega seoses olevate väljasõitude kulud.

14. Revisjonikomisjon tõmbab oma tööle laialdaselt kaasa ametiühinguaktiivi, moodustab revideeritava organi finants-majandusliku tegevuse eriharude kontrollimiseks ametiühingu aktivistide — arveala töötajate, planeerijate, ökonomistide ja teiste hulgast brigaade.

Erilise vajaduse korral on revisjonikomisjonil õigus kutsuda revisjonist osa võtma eksperte, kellele tasu maksab revideeritav organ.

15. Revisjonikomisjonil ei ole oma tehnilist aparaati ja seepärast kasutab ta revideeritava organi aparaati.

16. Revisjonikomisjon vaatab oma istungitel läbi ja kinnitab tööplaani, revisjonide organiseerimise ja läbiviimise korra, teostatud revisjonide tulemused, samuti ka revideeritava organi poolt revisjonikomisjoni eelmiste revisjonide ajal tehtud ettepanekute täitmise.

17. Kõrgemalseisva ametiühingu-organi revisjonikomisjon ei sega alamalseisva organi revisjonikomisjoni töösse ega ole tema suhtes juhtivaks organiks.

Revisjonikomisjon töötab kõrgemalseisva ametiühingu-organi juhtimisel, kellele allub revideeritav ametiühingu-organ, ja annab oma tegevusest aru ametiühingu liikmete kongressidel, konverentsidel ja üldkoosolekutel üheaegselt ametiühingu-organitega.

18. Vabatahtlike spordiühingute, klubide ja kultuuripaleede ning vastastikuse abistamise kassade revisjonikomisjonid juhinduvad oma töös käesolevast põhimäärusest.

VASTASTIKUSE ABISTAMISE KASSA

abinõudest vastastikuse abistamise kassade töö parandamiseks

ÜAÜKN-i Presiidiumi 1. juuli 1946. a. määrusest

1. Kohustada ametiühingute kesk-, vabariiklikke, krai-, oblasti- ja rajoonikomiteesid:

a) välja selgitama need ettevõtted ja asutused, kus esimeses järjekorras tuleb organiseerida vastastikuse abistamise kassad, organiseerima neid kassasid ning varustama nad töö alustamiseks vajalike käibevahenditega;

b) süstemaatiliselt kontrollima vastastikuse abistamise kassade juhatuste ja revisjonikomisjonide tööd ning ära kuulama nende aruandeid ametiühingute rajoonikomiteede istungitel ja oblasti-, krai-, vabariiklike ning keskkomiteede presiidiumidel;

c) korraldama regulaarselt vastastikuse abistamise kassade juhatuste ja revisjonikomisjonide instruktiivseid nõupidamisi tegeliku

töö, arvestuse ja aruandluse korraldamise küsimustes, organiseerides töökogemuste vahetamist;

d) varustama kassade juhatusi vajaliku dokumentatsiooniga.

2. Teha vastastikuse abistamise kassade juhatustele ülesandeks:

a) suhtuda tähelepanelikult kassaliikmete avaldustesse; iga kassaliikme avaldus tuleb läbi vaadata hiljemalt 10 päeva jooksul avalduse esitamise päevast arvates, laenu või toetuse andmisest keeldumine peab olema motiveeritud;

b) valgustada käitise seinalehtedes ja ajalehtedes vastastikuse abistamise kassade tegevust, juhatuse koosolekute protokollid panna kassa liikmetele teadmiseks üles nähtavatele kohtadele;

c) tõmmata oma tööle kaasa kvalifitseeritud arvealatöötajaid kassa-aktiivi koosseisust.

3. Vastastikuste abistamise kassade revisjonikomisjonid peavad kvartalirevisjonide teostamisel kontrollima juhatuse kogu tööd ja seejuures pöörama erilist tähelepanu avalduste õigeaegsele läbivaatamisele, liikmemaksude ja laenude osamaksude täielikule laekumisele.

4. Kohustada ametiühingu-organisatsioone andma vastastikuse abistamise kassadele õigeaegselt üle ametiühingu eelarve järgi vastastikuse abistamise kassadele dotatsiooni jaoks kinnitatud summad.

KÄITIS- (KOHALIKU) KOMITEE JUURES ASUVA VASTASTIKUSE ABISTAMISE KASSA TÜÜP-PÕHIKIRI

Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 7. juunil 1940

I. Kassa eesmärgid ja ülesanded

1. . . . . (ettevõtte või asutuse nimetus) käitis- (kohaliku) komitee juures asuv vastastikuse abistamise kassa on ametiühingu liikmete organisatsioon, kes on vabatahtlikult ühinenud vastastikuse seltsimeheliku materiaalse abi osutamiseks.

2. Vastastikuse abistamise kassa abistab kassaliikmeid, kui neil selleks tekib vajadus, lühi- ja pikaajaliste laenudega, erilise vajaduse korral aga tagastamisele mittekuuluvate toetustega.

II. Kassa organiseerimise kord

3. Vastastikuse abistamise kassa organiseeritakse käitis- või kohaliku komitee otsusel, kui ettevõttes või asutuses vähemalt 25 ametiühingu liiget avaldab soovi astuda vastastikuse abistamise kassa liikmeks.

Ametiühingu liikmeile, kes töötavad väikestes ettevõtetes või asutustes, kus ei saa organiseerida iseseisvaid vastastikuse abistamise kassasid, organiseeritakse vastastikuse abistamise kassa ametiühingu rajoonikomitee juurde.

4. Vastastikuse abistamise kassa töötab käitis- või kohaliku komitee juhtimisel.

5. Sellest päevast alates, kui vastastikuse abistamise kassa on ametiühingu rajooni-, oblasti- (krai-) või keskkomitees registreeritud, kasutab vastastikuse abistamise kassa käesolevas põhikirjas ettenähtud funktsioonide teostamiseks kõiki juriidilise isiku õigusi.

Vastastikuse abistamise kassal on stamp ja pitsat oma nimetusega.

III. Kassa liikmed

6. Vastastikuse abistamise kassa liikmeks võib olla iga vastavas ettevõttes või asutuses töötav ametiühingu liige.

7. Ametiühingu liige, kes soovib astuda vastastikuse abistamise kassa liikmeks, esitab vastava sooviavalduse kassa juhatusele.

Kassa juhatus vaatab sooviavalduse läbi hiljemalt 10 päeva jooksul pärast avalduse esitamist.

8. Vastastikuse abistamise kassa liikmeks vastuvõetu tasub sisseastumismaksu 0,5% ulatuses oma kuupalgast antud ettevõttes või asutuses ja saab vormikohase liikmeraamatu.

9. Teiste vastastikuse abistamise kassade liikmed, kes tulevad tööle antud ettevõttesse või asutusse, võetakse vastu vastastikuse abistamise kassa liikmeks säiliva staažiga ja ilma sisseastumismaksuta juhul, kui nad maksavad kassasse oma endisel töökohal asuvast vastastikuse abistamise kassast neile tagastatud liikmemaksud.

10. Vastastikuse abistamise kassa liikmel on õigus kasutada laene ning saada tagastamisele mittekuuluvat toetust, osa võtta kassa asjade arutamisest kassaliikmete üldkoosolekuil, valida ja olla ise valitud kassa juhatusse, osakonna-büroosse või revisjonikomisjoni.

11. Vastastikuse abistamise kassa liige on kohustatud korralikult tasuma liikmemakse, õigeaegselt tagastama vastastikuse abistamise kassast saadud laenud ja igati kaasa aitama kassa töö tugevdamisele.

12. Lahkumine vastastikuse abistamise kassast toimub kassaliikme enda soovil või tema vallandamisel antud ettevõttest või asutusest.

Üle kolme kuu liikmemaksu tasumata jätnud kassaliikmete küsimus antakse kassa juhatuse arutada.

13. Vastastikuse abistamise kassast lahkujale tagastatakse tema poolt tasutud liikmemaksud, arvestades neist maha võlgu olevad laenusummad.

Liikmemaksud tagastatakse, kui nende tagasisaamiseks on antud avaldus hiljemalt 12 kuud pärast kassa liikmest lahkumist. Selle aja jooksul väljanõudmata jäänud liikmemaksud langevad kassa omandiks.

Vastastikuse abistamise kassa liikme surma korral makstakse tema poolt tasutud liikmemaksud tema pärijatele.

IV. Kassa organisatsiooniline struktuur

14. Vastastikuse abistamise kassa organeiks on kassa liikmete üldkoosolek (konverents) ja juhatus.

15. Üldkoosoleku (konverentsi) kutsub kassa juhatus kokku vähemalt üks kord kuue kuu jooksul.

16. Konverents kutsutakse kokku ettevõtteis ja asutustes, kus töötab üle 500 vastastikuse abistamise kassa liikme.

Delegaadid konverentsile valitakse lahtisel hääletusel rühmade, tsehhide ja osakondade kaupa.

Esindajate arvu konverentsil määrab kindlaks kassa juhatus.

17. Vastastikuse abistamise kassa üldkoosolek või konverents loetakse otsusevõimeliseks, kui sellest võtab osa vähemalt ⅔ kassa liikmeist või konverentsi delegaatidest.

18. Vastastikuse abistamise kassa üldkoosolek (konverents):

a) vaatab läbi ja kinnitab kassa põhikirja;

b) valib kassa juhatuse ja revisjonikomisjoni;

c) vaatab läbi ja kinnitab kassa eelarve;

d) määrab kindlaks kassa juhatuse ja tsehhi- (osakonna-) büroode poolt kassaliikmeile väljaantavate laenude ülemmäärad kui ka pikaajaliste laenude kustutamise tähtpäevad;

e) määrab kindlaks laenudelt võetavate protsentide määra;

f) vaatab läbi ja kinnitab juhatuse aruande ja kassa bilansi.

19. Vastastikuse abistamise kassa juhatus valitakse lahtisel hääletusel 2 aastaks 3—15-liikmelises koosseisus.

Kassa liikmete üldkoosoleku (konverentsi) otsusel võib kassa juhatust enne volituste tähtaja lõppemist kas osaliselt või terves koosseisus ümber valida. Kassa juhatus valib enda hulgast esimehe, sekretäri ja laekuri.

20. Vastastikuse abistamise kassa juhatuse liikmed, sealhulgas ka esimees, sekretär ja laekur tegutsevad tööst vabal ajal ega saa selle eest mingit tasu.

21. Kassa juhatuse koosolekuid peetakse tarviduse järgi, kuid vähemalt üks kord iga 10 päeva jooksul.

22. Vastastikuse abistamise kassa juhatus:

a) värbab ametiühingu liikmeid vastastikuse abistamise kassa liikmeiks;

b) vaatab läbi sooviavaldused kassa liikmeks astumiseks;

c) otsustab pikaajaliste laenude ja tagastamisele mittekuuluvate toetuste andmist;

d) määrab laenusummade limiidid tsehhi- (osakonna-) büroodele;

e) organiseerib liikmemaksude ja laenude õigeaegset laekumist;

f) peab arvestust kassa liikmete kohta ning kassa arvestust ja aruandlust;

g) koostab aruandeid kassa tegevuse kohta ja kassa bilansse ning esitab need kinnitamiseks kassa liikmete üldkoosolekule (konverentsile);

h) lahendab kooskõlas käesoleva põhikirjaga ning üldkoosoleku (konverentsi) ja ametiühingu-organite otsustega kõiki teisi kassa tegeliku töö küsimusi.

23. Vastastikuse abistamise kassa juhatuse esimees (tema äraolekul aga juhatuse sekretär) esineb kassa juhatuse nimel riiklikes ja ühiskondlikes asutustes ning organisatsioonides, kohtuorganeis, pangas ja hoiukassades ja saab täitepealdised ja täitelehed.

24. Vastastikuse abistamise kassa juhatus esitab käitis- (kohalikule) komiteele igas kvartalis kirjaliku finantsaruande ja paneb selle kassa liikmeile tutvumiseks välja nähtavale kohale.

25. Kui ettevõttes või asutuses on vähemalt 300 vastastikuse abistamise kassa liiget, organiseeritakse neis tsehhides ja osakondades, kus on vähemalt 25 kassa liiget, vastastikuse abistamise kassa osakonnabürood.

Tsehhi- (osakonna-) bürood töötavad vastastikuse abistamise kassa juhatuse juhtimisel.

26. Vastastikuse abistamise kassa tsehhi- (osakonna-) büroo valitakse vastava tsehhi (osakonna) kassa liikmete üldkoosolekul lahtisel hääletamisel 3—5-liikmelises koosseisus 2 aastaks.

Kui tsehhis (osakonnas) on üle 500 kassaliikme, toimuvad kassa osakonna-büroo valimised kassa liikmete tsehhi- (osakonna-) konverentsil.

Vastastikuse abistamise kassa tsehhi- (osakonna-) büroo liikmed, sealhulgas ka esimees, tegutsevad tööst vabal ajal ega saa selle eest mingit tasu.

27. Vastastikuse abistamise kassa tsehhi- (osakonna-) büroo annab aru kassa liikmete tsehhi- (osakonna-) koosolekule (konverentsile) ja kassa juhatusele.

28. Vastastikuse abistamise kassa liikmete tsehhi- (osakonna-) üldkoosolekute (konverentside) kokkukutsumise tähtajad ja esindajate arvu määrab kindlaks kassa juhatus.

29. Vastastikuse abistamise kassa tsehhi- (osakonna-) büroo:

a) värbab ametiühingu liikmeid vastastikuse abistamise kassa liikmeiks;

b) otsustab pikaajaliste laenude andmist kassa juhatuse poolt kinnitatud limiitide piires;

c) annab kassa juhatusele oma arvamuse kassa liikmete sooviavalduste kohta tagastamisele mittekuuluvate toetuste ja ka pikaajaliste laenude saamiseks, mis ületavad vastava tsehhi- (osakonna-) büroo poolt välja anda lubatud laenude ülemmäära;

d) organiseerib liikmemaksude ja laenude tagasimaksete õigeaegset laekumist vastava tsehhi (osakonna) kassaliikmeilt ja annab laekunud summad üle kassa juhatusele;

e) kutsub kokku kassa liikmete tsehhi- (osakonna-) üldkoosolekuid (konverentse) jooksvate küsimuste arutamiseks ja tsehhi- (osakonna-) büroo aruande läbivaatamiseks.

30. Vastastikuse abistamise kassa liikmete paremaks teenindamiseks, neilt sooviavalduste vastuvõtmiseks laenude ja toetuste taotlemisel ning liikmemaksude ja laenude tagasimaksete vastuvõtmiseks, valitakse igas ametiühingurühmas, kus on vähemalt 5 kassaliiget, vastastikuse abistamise kassa volinik.

Volinik töötab tsehhi- (osakonna-) büroo või juhatuse juhtimisel.

V. Kassa summad

31. Vastastikuse abistamise kassa summad koosnevad:

a) sisseastumismaksudest;
b) liikmemaksudest;
c) laenult saadavatest protsentidest;
d) ametiühingu-organisatsioonide dotatsioonidest;
e) muudest sissetulekutest (protsendid jooksvailt arveilt jne.).

32. Liikmemaksu tasuvad vastastikuse abistamise kassa liikmed iga kuu 0,5% ulatuses oma kuupalgast antud asutuses või ettevõttes.

Haiguse ajaks on kassa liige liikmemaksust vabastatud.

Kassa liige, kes on tasunud 50 igakuist liikmemaksu, vabastatakse tema soovil edasisest liikmemaksu tasumisest.

33. Kantseleikulusid ning kulutusi arvepidamisraamatute ja arvestus- ning aruandlusplankide muretsemiseks tehakse laenuprotsentidest laekuvate summade arvel.

34. Vastastikuse abistamise kassa summad hoitakse riiklikus tööhoiukassas või Riigipanga osakonnas jooksval arvel.

VI. Laenude ja toetuste väljaandmise ning laenude kustutamise kord

35. Pikaajalisi laene antakse neile vastastikuse abistamise kassa liikmeile, kes on kassa liikmeks olnud vähemalt 2 kuud.

36. Pikaajalisi laene antakse kassa juhatuse või tsehhi- (osakonna-) büroo otsusel.

37. Lühiajalisi laene annavad (selleks otstarbeks kinnitatud assigneeringute piires) vastastikuse abistamise kassa juhatuse esimees või tsehhi- (osakonna-) büroo esimees kuni järgmise palga saamiseni.

38. Pikaajaliste laenude kasutamise eest võetakse protsente vastastikuse abistamise kassa liikmete üldkoosoleku (konverentsi) poolt kindlaksmääratud ulatuses, kuid mitte üle 6% aastas. Lühiajalistelt laenudelt protsentide võtmise küsimuse otsustab kassa liikmete üldkoosolek (konverents) kassa põhikirja kinnitamisel.

Laenude mitteõigeaegse tagastamise eest võetakse võlasummalt 1% viivist iga ületähtajalise kuu eest.

Laene on lubatud kassa juhatuse otsusel kindla tähtajani pikendada.

39. Tagastamisele mittekuuluvaid toetusi antakse vastastikuse abistamise kassa liikmeile, kes on olnud kassa liikmeks vähemalt üks aasta, ja ainult materiaalse toetuse tungiva vajaduse korral.

40. Tagastamisele mittekuuluvaid toetusi antakse ainult vastastikuse abistamise kassa juhatuse otsusel pärast kontrollimist, millisel määral kassa liige toetust vajab.

41. Tagastamisele mittekuuluvaid toetusi antakse ainult neist vastastikuse abistamise kassa summadest, mis on kogunenud laenuprotsentidest, viivistest ja jooksvate arvete protsentidest.

42. Pikaajaliste laenude ja tagastamisele mittekuuluvate toetuste andmine ainult vastastikuse abistamise kassa juhatuse esimehe või üksikute liikmete kui ka tsehhi- (osakonna-) büroo esimehe või üksikute liikmete korraldusel on keelatud.

43. Sooviavaldused pikaajaliste laenude või tagastamisele mittekuuluvate toetuste saamiseks vaadatakse läbi hiljemalt 5 päeva jooksul pärast avalduste esitamist.

44. Laenude või toetuste suuruse, samuti laenu kustutamise tähtpäevade küsimuse otsustamisel peab vastastikuse abistamise kassa juhatus või tsehhi- (osakonna-) büroo arvestama:

a) kassa liikme majanduslikku olukorda;

b) antud kassas liikmeks olemise staaži ja kogunenud liikmemaksude summat;

c) kas liikmemaksud tasuti õigel ajal ning varem saadud laenude tagastamise täpsust.

45. Laenu saanud vastastikuse abistamise kassa liige on kohustatud laenu tasuma kassa juhatuse või tsehhi- (osakonna-) büroo poolt kindlaksmääratud tähtpäevadel.

Kassa liikmete suhtes, kes ei tasunud oma võlga kindlaksmääratud tähtpäevadel, võetakse tarvitusele ühiskondliku mõjutamise abinõud: kassa juhatuse või tsehhi- (osakonna-) büroo koosolekule väljakutsumine või tasumata laenude küsimuse arutamine kassa liikmete üldkoosolekul.

Isikuilt, kes hoiavad saadud laenu tasumisest kõrvale, nõutakse võlg sisse notariaalkontori või muu, notari kohuseid täitva organi täitepealdise järgi või kohtu korras — rahvakohtu kaudu.

VII. Kassa asjaajamise revideerimine

46. Vastastikuse abistamise kassa asjaajamise revideerimiseks valib kassaliikmete üldkoosolek (konverents) revisjonikomisjoni.

Revisjonikomisjon, 3—7 liikmelises koosseisus, valitakse lahtisel hääletusel kaheks aastaks.

47. Revisjonikomisjon revideerib vastastikuse abistamise kassa juhatuse ja tsehhi- (osakonna-) büroo asjaajamist vähemalt üks kord kolme kuu jooksul, kontrollib iga kuu kassa seisu ning laenude õigeaegset tasumist, teeb ootamatuid revisjone, annab oma otsuse aruannete kohta, mida kassa juhatus esitab kassa liikmete üldkoosolekule (konverentsile) kinnitamiseks ning käitiskomiteele.

48. Revisjonikomisjon annab oma tööst aru vastastikuse abistamise kassa liikmete üldkoosolekule (konverentsile).

Revisjonikomisjon saadab revisjoniaktid kassa juhatusele ja käitiskomiteele.

49. Ilma revisjonikomisjonita avastatud kuritarvituste eest vastutab viimane võrdselt kassa juhatusega.

VIII. Kassa likvideerimine

50. Vastastikuse abistamise kassa likvideeritakse kassa liikmete üldkoosoleku (konverentsi) otsusel või ametiühingu oblasti- (krai-) või keskkomitee otsusel.

51. Kassa asjaajamise likvideerimiseks valib üldkoosolek (konverents) 3—5-liikmelise likvideerimiskomisjoni.

Likvideerimiskomisjoni töö tähtaja määrab kassa liikmete üldkoosolek (konverents) ning see ei tohi ületada 6 kuud. Selle aja jooksul on likvideerimiskomisjon kohustatud kassale sisse nõudma kõik kassa liikmetelt saada olevad võlad.

Likvideerimiskomisjoni valimise päevast alates lõpetatakse liikmemaksude vastuvõtmine ja kõik laenude ning toetuste väljaandmise operatsioonid.

52. Pärast vastastikuse abistamise kassa likvideerimist järelejäänud summad kasutatakse kassa liikmete üldkoosoleku (konverentsi) poolt kindlaksmääratud korras, mis on kooskõlastatud vastava ametiühingu-organiga.

(Avaldatud eribrošüürina, Profizdat, 1940)

Ametiühingute käitis- ja kohalike komiteede juures asuvate vastastikuse abistamise kassade registreerimise põhimäärusest

Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 24. juulil 1944

Vastastikuse abistamise kassa registreerimiseks peab käitis- või kohalik komitee esitama kõrgemalseisvale ametiühingu-organisatsioonile (keskkomiteele, oblasti- või rajoonikomiteele) järgnevad dokumendid:

a) vastastikuse abistamise kassa põhikirja;

b) kassa liikmete üldkoosoleku (konverentsi) protokolli, kus võeti vastu kassa põhikiri;

c) õiendi vastastikuse abistamise kassa liikmete arvu kohta seisuga kassa liikmete üldkoosoleku päevaks, samuti üldkoosolekust osavõtnud kassa liikmete arvu kohta.

Kui põhikiri kinnitati konverentsil, siis tuleb ära näidata konverentsile valitud delegaatide ja konverentsist osavõtnud delegaatide arv;

d) vastastikuse abistamise kassa finantsaruande, mis on koostatud vorm nr. 8 järgi, seisuga selle kuu 1-ks päevaks, kus esitatakse kassa registreerimiseks vajalik materjal.

3. Vastastikuse abistamise kassa registreerimine ametiühingu kesk-, vabariiklikus, krai-, oblasti- või rajoonikomitees toimub vastavas raamatus (vihikus) järgmise vormi järgi:

a) järjekorra nr.;

b) raamatusse sissekandmise kuupäev;

c) käitis- või kohaliku komitee nimetus ja aadress, mille juurde vastastikuse abistamise kassa organiseeritakse;

d) kassa liikmete arv sellel päeval, millal toimus kassa liikmete üldkoosolek (konverents);

e) üldkoosoleku (konverentsi) läbiviimise kuupäev, millal toimus kassa põhikirja kinnitamine;

f) märkused.

Pärast vastastikuse abistamise kassa põhikirja registreerimist tagastatakse põhikiri, mis on kinnitatud vastava ametiühingu-organisatsiooni esimehe allkirjaga ja pitseriga, käitis- või kohalikule komiteele.

5. Vastastikuse abistamise kassa likvideerimise või tema reorganiseerimise korral on käitis- või kohalik komitee kohustatud sellest teatama ametiühingu-organile, kus antud kassa oli registreeritud.

6. Igas kvartalis, üheaegselt vastastikuste abistamise kassade koondaruande esitamisega, on rajooni-, oblasti-, vabariiklikud, krai- ja teised neile vastavad ametiühingukomiteed kohustatud esitama kõrgemalseisvale ametiühingu-organile aruande kvartali jooksul registreeritud vastastikuse abistamise kassade nimekirja.

LÜHENDITE SELETUS

ANSV	— Autonoomne Nõukogude Sotsialistlik Vabariik
art.	— artikkel
APEK	— Abielu, perekonna ja eestkoste seaduste koodeks
ENSV T	— Eesti NSV Teataja
HVK	— Hinde-vaidekomisjon
jj.	— ja järgmised, ja järgmine
KrK	— Kriminaalkoodeks
KrPK	— Kriminaalprotsessi koodeks
KTK	— Kesktäitevkomitee
käskk.	— käskkiri
lk.	— lehekülg
LMKK	— NSV Liidu Valitsuse Määruste ja Korralduste Kogu (Собрание Постановлений и Распоряжений Правительства Союза Советских Социалистических Республик)
LSKK	— NSV Liidu Töölis-Talupoegade Valitsuse Seaduste ja Korralduste Kogu (Собрание Законов и Распоряжений Рабоче-Крестьянского Правительства Союза Советских Социалистических Республик)
MTJ	— Masina-traktorijaam
märk.	— märkus
NSV	— Nõukogude Sotsialistlik Vabariik
NSVL	— Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit
p.	— punkt
RK	— Rahvakomissariaat
RKN	— Rahvakomissaride Nõukogu
TsK	— Tsiviilkoodeks
TsPK	— Tsiviilprotsessi koodeks
TööK	— Tööseaduste koodeks
Töö RK	— Töö Rahvakomissariaat
VKTK	— Ülevenemaaline Kesktäitevkomitee
VMKK	— Vene NFSV Valitsuse Määruste ja Korralduste Kogu (Собрание Постановлений и Распоряжений Правительства Российской Советской Федеративной Социалистической Республики)
VNFSV	— Vene Nõukogude Föderatiivne Sotsialistlik Vabariik
VSKK	— Vene NFSV Töölis-Talupoegade Valitsuse Seaduste ja Korralduste Kogu (Собрание Узаконений и Распоряжений Рабоче-Крестьянского Правительства РСФСР)
VSÜ	— Vabatahtlik spordiühing
v. k.	— vene keeles
vt.	— vaata
ÜAÜKN	— Üleliiduline Ametiühingute Kesknõukogu
ÜK(b)P	— Üleliiduline Kommunistlik (bolševike) Partei
ÜK(b)P KK	— Üleliidulise Kommunistliku (bolševike) Partei Keskkomitee

SISUKORD

Ametiühingu-organisatsioonide tööst seoses Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XIX kongressi otsustega. *ÜAÜKN-i IX pleenumi otsus (13.—14. novembrist 1952)* 3
Ametiühingute ülesannetest seoses NLKP Keskkomitee septembripleenumi otsuse «NSV Liidu põllumajanduse edasiarendamise abinõudest» ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee määruste «Laiatarbe-tööstuskaupade tootmise laiendamisest ja nende kvaliteedi parandamisest» ja «Nõukogude kaubanduse edasiarendamise abinõudest» täitmisega. *Väljavõte ÜAÜKN-i XII pleenumi otsusest (28. detsembrist 1953)* 5
Ametiühingute ülesanded NLKP Keskkomitee pleenumi otsuse «Meie maal teravilja tootmise edasisest suurendamisest ning uudis- ja jäätmaade kasutuselevõtmisest» täitmisel. *ÜAÜKN-i XIII pleenumi otsusest* . . 10
Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu tervitus NSV Liidu ametiühingute XI kongressile 13
NSV Liidu ametiühingute XI kongressi otsus, mis võeti vastu ÜAÜKN-i töö kohta esitatud aruande põhjal 15
Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu II pleenumi otsus ametiühingute ülesannetest NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi otsuse «Loomakasvatussaaduste tootmise suurendamisest» täitmisel 21
NLKP Keskkomitee ja NSV Liidu Ministrite Nõukogu kirjast tööstusala töötajatele. *Üleliidulise Ametiühingute Kesknõukogu Presiidiumi määrus 19. aprillist 1955* 28

I. TOOTMIS-MASSILINE TÖÖ

Ametiühingu-organisatsioonide töö parandamisest sotsialistliku võistluse juhtimisel. *ÜAÜKN-i VI pleenumi otsusest (26. juulil 1951)* . . 33
Tööliste sotsialistlikust võistlusest kutsealade järgi. *ÜAÜKN-i XII pleenumi otsusest (1944. a. märts)* 36
ÜAÜKN-i VI pleenumi otsusest (26. juulil 1951) 37
Puuduste kõrvaldamisest sotsialistliku võistluse organiseerimisel. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus nr. 18, 13. juulist 1954* 38
Sotsialistliku võistluse võitjate ergutamise täiendavatest vormidest. *ÜAÜKN-i XII pleenumi otsusest (1944. a. märts)* 42
Insener-tehniliste töötajate nimede sissekandmisest «Auraamatusse». *ÜAÜKN-i selgitus 23. märtsist 1946* 43
«Auraamatu» täitmise juhend. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusega 17. juulist 1952* 43
Tööstusettevõtete direktorifondi kohta. *NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusest 5. detsembrist 1946* 44
NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend *NSV Liidu Ministrite Nõukogu* 5. detsembri 1946. a. määruse «Tööstusettevõtete direktorifondi kohta» rakendamiseks. *Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega 5. detsembrist 1946* 46
Tööliste tehnilisest õppusest ja kvalifikatsiooni tõstmisest tootmises. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 20. novembrist 1951* 49

Tootmisnõupidamised

UK(b)P XIV kongressi otsusest 51
ÜAÜKN-i XI pleenumi otsusest 51
UAÜKN-i XV pleenumi otsusest 52
UAÜKN-i XVI pleenumi otsusest 52
Tootmisnõupidamiste töö tugevdamise ning tööliste ja teenistujate initsiatiivi kasutamise abinõudest tootmise parandamisel. *NSV Liidu RKN-i määrusest 18. juulist 1929* 53

Massiline töölisleiutus- ja ratsionaliseerimistegevus

Ametiühingu-organisatsioonide tööst massilise töölisleiutuse ja ratsionaliseerimise alal. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 14. augustist 1948* 54
Käitis- (tsehhi-) komitee massilise töölisleiutuse ja ratsionaliseerimise komisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 3. jaanuaril 1945* 54
Juhend tasu maksmise kohta leiutiste, tehniliste täiustuste ja ratsionaliseerimisettepanekute eest. *Kinnitatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt 27. novembril 1942* 56

Töödistsipliin

Abinõudest töödistsipliini tugevdamiseks, riikliku sotsiaalkindlustuse tegeliku töö parandamiseks ja võitluseks kuritarvituste vastu sellel alal. *NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i määrusest 28. detsembrist 1938* 61
Kaheksatunnilisele tööpäevale ja seitsmepäevasele töönädalale ülemineku ning ettevõtetest ja asutustest tööliste ja teenistujate omavolilise lahkumise ärakeelamise kohta. *NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusest 26. juunist 1940* 63
Töödistsipliini tugevdamisest. *ÜAÜKN-i X pleenumi otsusest (1940. a. aprill)* 64
Riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning asutuste tööliste ja teenistujate töö sisekorra tüüpeeskirjade kinnitamisest. *NSV Liidu RKN-i määrus 18. jaanuarist 1941* 64
Riiklike, kooperatiivsete ja ühiskondlike ettevõtete ning asutuste tööliste ja teenistujate töö sisekorra tüüpeeskirjad. *Kinnitatud NSV Liidu RKN-i poolt 18. jaanuaril 1941* 65
NSV Liidu ja liiduvabariikide distsiplinaarseadusandluse alustest. *NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 13. oktoobrist 1929* 69
Vastutavate töötajate kategooriate loetelu kinnitamisest, kelle kohta kehtib VKTK ja VNFSV RKN-i 1932. a. 20. märtsi määrus distsiplinaarvastutusest alluvuse korras. *VNFSV Töö RK määrus 4. augustist 1932* 71

Kollektiivleping

Kollektiivlepingute sõlmimisest ettevõtetes 72
Ametiühingu käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee tootmis-massilise töö komisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 14. märtsil 1952* 73

II. TÖÖTASU

ÜAÜKN-i XVI pleenumi otsusest (1947. a. aprill) 79
VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 60, 70, 72—74 79
Palga arvutamisest töötajaile nende poolt toodetud toodangu hulga ja kvaliteedi järgi. *Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 17. märtsist 1934* 80
Tööliste ja teenistujate töötasufondi koostise kohta. *NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Statistika Keskvalitsuse juhend* . . . 80
Tasu maksmisest ajutise asendamise korral. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 8. maist 1939* 83

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 62 83
Tasu maksmine ületunnitöö eest ning töö eest puhke- ja mittetööpäevadel. *VNFSV Tööseaduste koodeksi § 60* 84
Tasu maksmise korrast ületunnitöö eest. *NSV Liidu Töö RK määrus 8. aprillist 1932* 84
Ületunnitöö kompenseerimise keelust vaba aja andmisega. *Väljavõte ÜAÜKN-i määrusest 29. juulist 1934* 84
Iga-aastastel mittetööpäevadel tehtava töö eest tasu maksmine. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 24. septembrist 1929* . . . 84
Tasu maksmine öötöö eest. *VNFSV Tööseaduste koodeksi § 96* . . 85
Tasu maksmise korrast tööseisakute ja praagi puhul. *NSV Liidu Töö RK määrus 25. veebruarist 1932 muudatuste ja täiendustega 11. aprillist 1932 ja 1. juunist 1932* 85
Eeskirjad mittetootvate ettevõtete töölistele ja ettevõtete ning asutuste teenistujatele tööseisakute ja praagi puhul tasumaksmise korra kohta. *NSV Liidu Töö RK määrus 22. oktoobrist 1932* 88
Palgamaksmise tähtajad ja kord. *VNFSV Tööseaduste koodeksi § 65* . 90
Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 3. juunist 1931 . . . 90
Töölistele ja teenistujatele palga õigeaegse väljamaksmise kontrollist. *Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 17. oktoobrist 1947* . 90
Palgaraamatute valmistamisest ja väljaandmisest töötajaile riiklikes, kooperatiivsetes ja ühiskondlikes ettevõtetes. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 4. juunist 1947* 91
Vallandustoetus. *VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 80 ja 88—90* . . 91
Vallandustoetuste maksmisest ametiühingu töötajale, kes vabastati töölt ametiühingu-organisatsioonis seoses ametiühingu-organite valimistega. *ÜAÜKN-i määrus 11. oktoobrist 1937* 92
Töötajaile kuuluvate tööriistade amortiseerimise eest tasu maksmine. *VNFSV Tööseaduste koodeksi § 84 ja 85* 92
Töötajale kuuluvate tööriistade ettevõtte vajadusteks kasutamise eest kompensatsiooni maksmise korrast. *VNFSV Töö RK määrus 11. juunist 1923* 92

Keskmine palk

Keskmise palga säilitamise juhud. *VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 77—81 ja 64* 93
Palga säilitamisest riiklike ja ühiskondlike kohustuste täitmise ajaks. *NSV Liidu Töö RK määrus 22. juulist 1931* 94
Palga maksmisest töölistele ja teenistujatele, keda kutsutakse tööajal ametiühingute pleenumite tööst osa võtma. *ÜAÜKN-i määrus 17. jaanuarist 1935* 95
Üldise sõjaväeteenistuse kohustuse seaduse § 47 ja 48. *NSV Liidu Ülemnõukogu poolt vastu võetud 1. septembril 1939* 95
Keskmisest palgast ja tasu maksmisest pooliku kuu eest. *NSV Liidu Töö RK määrus 2. aprillist 1930* 96
Korralise ja lisapuhkuse aja eest makstava keskmise palga arvutamise korrast. *NSV Liidu RKN-i määrus 25. juulist 1935* 98
Keskmise palga arvutamisest. *ÜAÜKN-i määrus 9. septembrist 1935* . 99
Keskmise palga arvutamisest puhkuse eest palga või kasutamata jäänud puhkuse eest kompensatsiooni maksmisel. *ÜAÜKN-i määrus 2. veebruarist 1936* 99
Korralise puhkuse andmisest töölistele ja teenistujatele, kes viibivad õppekogumistel või on mobiliseeritud Punaarmeesse. *Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 18. jaanuarist 1941* 101
Üleliidulise sotsialistliku võistluse tulemuste eest väljamakstavatest preemiatest. *Väljavõte ÜAÜKN-i määrusest 5. augustist 1949* . . . 101

Kinnipidamised

Avansside ja aruandealuste summade kinnipidamine 101
VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 83—83⁶ 102

Töötajate varalisest vastutusest materjalide, toodete ja ettevõtte ning asutuse vara eest, mis on antud töötajaile kasutamiseks. *Väljavõte NSV Liidu Töö RK 1932. a. 1. juuni instruktsioonist* . . . 104
Kinnipidamistest ja mahaarvamistest tööliste ja teenistujate palgast. *Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 27. veebruarist 1946* . 105

Komandeerimised ja üleviimised

VNFSV Tööseaduste koodeksi § 81 106
Tasu maksmisest teenistuslike komandeerimiste puhul NSV Liidu piiri-des. *NSV Liidu RKN-i määrus 19. juunist 1940* 106
NSV Liidu RKN-i 19. juuni 1940. a. määruse «Tasu maksmisest teenistuslike komandeerimiste puhul NSV Liidu piires» kohaldamise korrast. *NSV Liidu Rahanduse RK 16. septembri 1940. a. seletusest* . 109
Kongresside ja konverentside saadikutele päevaraha maksmise korrast ja ulatusest. *ÜAÜKN-i määrus 9. septembrist 1937* 110
Kompensatsioonidest ja tagatistest teise asukohta üleviimise, töölevõtmise ja -suunamise puhul. *NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 23. novembrist 1931* 110
Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee palgakomisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 14. märtsil 1952* 112

III. MASSILINE ORGANISEERIMISTÖÖ

NSV Liidu ametiühingute põhikiri. *Kinnitatud NSV Liidu ametiühingute XI kongressi poolt 15. juunil 1954* 117

Töö ametiühingu aktiiviga

Tööst ametiühingu aktiiviga ettevõtteis. *ÜAÜKN-i VII pleenumi otsus 8. detsembrist 1951* 130
Ametiühingu-organisatsioonide töö parandamisest tööliste ja teenistujate üldkoosolekute läbiviimisel ettevõtetes ja asutustes. *Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 14. augustist 1948* 134
Ametiühingurühmade tööst. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus 15. augustist 1950* 135
Ametiühingu rühmaorganisaatori põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951* 139
NSV Liidu teaduslik-tehniliste ühingute põhikiri. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi otsusega 11. märtsist 1955* 141

Ametiühingu-organite aruandlus ja valimised

Juhend ametiühingu-organite valimiste läbiviimise kohta. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 26. septembril 1950* 148

Ametiühingu liikmed

Ametiühingu-organisatsioonide tööst tööliste ja teenistujate värbamisel ametiühingu liikmeks. *Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 10. detsembrist 1942* 155
Ametiühingu liikmete — pensionäride ametiühingulisest teenindamisest, kes on katkestanud töö haiguse või vanaduse tõttu. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 22. veebruarist 1950* 156
Tööliste ja teenistujate — emade, kes perekondlikel põhjustel on ajutiselt katkestanud töö, ametiühingu liikmeks kuulumisest. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus 21. augustist 1936* 156

Arvestus ja aruandlus

Juhend ametiühingu liikmepiletite valmistamise, hoidmise, väljaandmise ja arvestuse korra kohta. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi 1955. a. 22. jaanuari määrusega* 157
Juhend ametiühingu liikmete arvestuse kohta. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi 1955. a. 22. jaanuari määrusega* 161

Väljavõtted VNFSV Tööseaduste koodeksist 165
Ametiühingu-organisatsioonide töö parandamisest kontrolli alal selle ülc, kuidas majandusorganid peavad kinni tööaja ja puhkeaja, puhkuste, naiste ja alaealiste töö kohta käivast seadusandlusest. *Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 21. juulist 1947* 167

Töölevõtmine, üleviimine teisele tööle, vallandamine

Katseaeg tööle võtmisel. *Tööseaduste koodeksi §§ 38, 39* 168
Tööstuskooli ja vabriku-tehase kooli lõpetanud isikute tööst. *NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 2. oktoobri 1940. a. seadluse «NSV Liidu riiklikest tööjõureservidest» kohta* 168
Tööraamatute sisseseadmisest. *NSV Liidu RKN-i määrus 20. detsembrist 1938* 168
Tööraamatu täitmisest. *ÜAÜKN-i seletus* 171
Tööraamatu täienduslehest. *NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrus 28. maist 1940* 171
Täiendusest NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu 28. mai 1940. a. määrusele nr. 733 «Tööraamatu täienduslehest». *NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrus 2. juulist 1940* . . 172
Tööstus-, raudtee- ja vabrikukooli lõpetanud tööliste tööraamatute täitmise korrast ja õppeaja arvestamisest pideva tööstaaži hulka. *ÜAÜKN-i määrus 9. juulist 1941* 172
Märkused realiseeritud leiutiste ja tehniliste täiustuste kohta tööraamatuis. *NSV Liidu RKN-i poolt 5. märtsil 1941. a. kinnitatud «Leiutiste ja tehniliste täiustuste põhimääruse» § 71* 173
Ametiühingu-organisatsioonide kontrollist NSV Liidu RKN-i 20. detsembri 1938. a. määruse «Tööraamatute sisseseadmise kohta» range täitmise üle ettevõtteis ja asutustes. *ÜAÜKN-i määrus 24. juulist 1946* 173
Korra loomisest kohakaasluse alal. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 11. märtsist 1933* 174
Sugulusvahekorras olevate isikute koostöötamise keelust. *VNFSV RKN-i seadlusest 21. detsembrist 1922* 175
Teisele tööle üleviimisest. *Väljavõte VNFSV Tööseaduste koodeksi § 36-st* 175
Väljavõte NSV Liidu Töö Rahvakomissariaadi määrusest 10. aprillist 1930 175
Tööseaduste koodeksi §§ 37, 37[1] 176
Vallandamine administratsiooni nõudmisel. *VNFSV Tööseaduste koodeksi § 47* 176
Väljavõte VNFSV Tööseaduste koodeksi § 160-st 177
Käitis- ja kohalike komiteede liikmete vallandamise korrast. *NSV Liidu Töö RK seletusest 11. oktoobrist 1926* 178
Tsehhikomiteede liikmete vallandamisest ja üleviimisest. *NSV Liidu Töö RK 13. aprilli 1929. a. seletusest tsehhibüroode liikmete ja tsehhivolinike kohta* 178
Rasedate naiste vallandamise korrast. *VNFSV Töö RK määrus 8. augustist 1922* 178
Üksikute, kuni ühe aasta vanuseid lapsi omavate naiste töölt vallandamise korrast. *VNFSV Töö RK määrus 16. juulist 1925* 178
Vastutavate töötajate vallandamise ja ametikohale ennistamise korrast. *NSV Liidu Töö RK määrus 18. oktoobrist 1929* 178
Vastutavate töötajate, kelle vallandamise ja ametikohale ennistamise asjad ei kuulu arutusele hinde-vaidekomisjonides ja rahvakohtute töösessioonidel, üldine loetelu nr. 1 180
VNFSV Tööseaduste koodeksi § 47 punkt «e» rakendamisest. *Väljavõte VNFSV Töö RK 21. mai 1925. a. seletusest* 181
Rahaliste ja kaubaliste väärtustega tegelevate töötajate vallandamisest. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i 6. novembri 1930. a. määrusest «Rahaliste ja kaubaliste väärtustega tegelevate töötajate kohta»* . . . 182

Kaheksatunnilisele tööpäevale ja seitsmepäevasele töönädalale ülemineku ning ettevõtetest ja asutustest tööliste ja teenistujate omavolilise lahkumise ärakeelamise kohta. *Väljavõte NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlusest 26. juunist 1940* 182
NSVL Ülemnõukogu Presiidiumi 26. juuni 1940. a. seadluse «Kaheksatunnilisele tööpäevale ja seitsmepäevasele töönädalale ülemineku ning ettevõtetest ja asutustest tööliste ja teenistujate omavolilise lahkumise ärakeelamise kohta» läbiviimise korrast. *NSV Liidu RKN-i määrus 27. juunist 1940* 183
Tööpäeva režiimist Eesti NSV ministeeriumides, keskasutustes ja teistes nõukogude asutustes. *Väljavõte Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusest nr. 595, 1. septembrist 1953* 184
VNFSV Tööseaduste koodeksi § 110 184
Puhkepäevadest, mis ühtuvad pühadega 7. või 8. novembril. *NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrus 5. novembrist 1940* . 184
Tööaja summeeritud arvestusest. *VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 97 ja 97*[1] 185
Puhkuse- ja söömise-vaheaegadest. *VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 98—101* 185
Tööseaduste koodeksi § 102 185
Ületunnitööde rakendamisest. *Väljavõte VNFSV Tööseaduste koodeksist* 186
Valvesolekust ettevõtetes ja asutustes. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus nr. 233, 2. aprillist 1954* 186
Töölisnoorte koolide õpilaste vabastamisest ületunnitöödest. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i korraldusega 30. aprillist 1944 kinnitatud töölisnoorte koolide põhimäärusest* 187
Peale- ja mahalaadimisoperatsioonidest ja nendega seotud töödest transpordi alal väljaspool tööaega, kahes või kolmes vahetuses ja samuti mittetööpäevadel. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 28. maist 1932* 187
Normeerimata tööpäevaga töötajatest. *NSV Liidu RKN-i määrus 13. veebruarist 1928* 188
Tervistkahjustavate töötingimustega kutsealade nimestiku kinnitamisest, millede kohta kehtestatakse kuuetunniline tööpäev. *NSV Liidu RKN-i määrus 1. juulist 1940* 189
Tervistkahjustavate töötingimustega kutsealade nimestik, millede kohta on kehtiv kuuetunniline tööpäev. *Lisa NSV Liidu RKN-i 1. juuli 1940. a. määruse juurde* 189

Korraline ja lisapuhkus

NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 1938. a. 28. detsembri määruse «Abinõudest töödistsipliini korraldamiseks, riikliku sotsiaalkindlustuse praktika parandamiseks ja kuritarvituste vastu võitlemiseks sel alal» § 13 197
VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 115—120 197
Korralise ja lisapuhkuse eeskirjad. *Kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 30. aprillil 1930* 197
Vahetult tootmises töötavate tööliste kolmepäevasest lisapuhkusest pideva tööstaaži eest. *NSV Liidu KTK ja RKN-i 15. detsembri 1930. a. määruse § 12 (1937. a. 31. märtsi redaktsioonis)* 203
Õppeasutuste õppejõudude koosseisule korralise puhkuse andmise korrast. *ÜAÜKN-i seletus, kinnitatud NSV Liidu RKN-i poolt 8. juunil 1940* 203
Puhkuse õigust andva vabriku-tehase koolides õppimise aja arvestamisest pideva tööstaaži hulka. *ÜAÜKN-i 1947. a. 6. septembri seletus* . 204
Paranduslikele töödele mõistetud isikute õiguse puudumisest korralisele puhkusele. *VNFSV Paranduslike tööde koodeksi § 24* 204
NSV Liidu Kohtu RK seletus 26. septembrist 1940, nr. AD-14 . . . 204

Puhkuse andmisest arvestuste ja eksamite sooritamiseks isikutele, kes õpivad õhtustes ja mittestatsionaarsetes kõrgemates ja kesk-eriõppeasutustes, töötasu säilitamiseta nende töökohal. *NSV Liidu RKN-i määrus 18. veebruarist 1941* 204
NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja NLKP Keskkomitee 30. augusti 1954. a. määruse nr. 1863 lisa nr. 3 205
Lisapuhkuse andmisest palga alusel töötavaile kõrgemates õppeasutustes õppijaile arvestuste, eksamite ja tootmispraktika sooritamiseks, töötasu säilitamiseta nende töökohal. *UAUKN-i ja NSV Liidu RKN-i juures asuva Üleliidulise Kõrgemate Koolide Komitee seletus 28 maist 1941* 205
Kõrgema õppeasutuse või tehnikumi lõpetanud ja tööle suunatud spetsialistide puhkusest. *NSV Liidu Töö RK seletus 21. juulist 1933* . . 206
Ettevõtete ja asutuste töötajaile 10-päevase lisapuhkuse andmisest nende astumise puhul mittestatsionaarsetesse kõrgematesse õppeasutustesse. *NSV Liidu RKN-i määrus 28. aprillist 1939* 206

Naiste ja alaealiste töö

Rasedate ja imetavate naiste ületunnitöödel ja öötöödel kasutamise keelust. *Väljavõte NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1944. a. 8. juuli seadlusest «Riikliku abi suurendamisest rasedatele naistele, lasterikastele ja vallasemadele, emade- ja lastekaitse tugevdamisest, aunimetuse «Ema-kangelane» sisseseadmisest ja ordeni «Ema au» ning medali «Emamedal» asutamisest* 207
Rasedatele naistele, lasterikastele ja vallasemadele riikliku abiraha määramise ja väljaandmise ning soodustuste andmise korra määrustik. Kinnitatud NSV Liidu RKN-i määrusega 18. augustist 1944 (Väljavõte) 207
VNFSV Tööseaduste koodeksi §§ 132—134 207
VNFSV Tööseaduste koodeksi § 129 208
Riikliku abi parandamisest lasterikastele ja vallasemadele ning naiste töö- ja elutarbeliste tingimuste parandamisest. *NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus 19. maist 1949* 208
Piirnormidest raskuste kandmise ja edasiviimise kohta täiskasvanud naiste jaoks. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i 14. augusti 1932. a määrusest* 209
Endise töötasu säilitamisest naistele, kes seoses lapse imetamisega on üle viidud teisele tööle. *UAUKN-i Sekretariaadi seletus 22. detsembrist 1950* 209
Rasedate naiste töötasust nende üleviimisel kergemale tööle. *Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 27. juunist 1936 «Abortide keelust...»* 210
Kriminaalvastutusest naiste töölevõtmisest keeldumise ja nende töötasu vähendamise eest raseduse tõttu. *NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 5. oktoobrist 1936* 210
NSV Liidu KTK ja RKN-i 1936. a. 5. oktoobri määruse «Kriminaalvastutusest naiste töölevõtmisest keeldumise ja nende töötasu vähendamise eest raseduse tõttu» rakendamisest. *NSV Liidu KTK ja RKN-i määrus 9. aprillist 1937* 210
Alaealiste tööjõu kasutamisest. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 13. oktoobrist 1932* 211

Ohutustehnika ja tööstustervishoid

Keerulisi agregaate, seadeldisi või mehhanisme teenindavate tööliste kohustuslikust õpetamisest. *Väljavõte Töö- ja Kaitsenõukogu määrusest 30. juunist 1932* 211
Laadijate töö eeskirjadest peale- ja mahalaadimistöödel. *Kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 20. septembril 1931. a. nr. 254* . . . 212
Eririietuse kvaliteedi parandamise abinõudest. *Väljavõte UAUKN-i Sekretariaadi 3. augusti 1949. a. määrusest* 214

Seebi väljaandmisest ettevõtteis. *Väljavõte VNFSV Töö RK 26. augusti 1929. a. määrusest* 215
Tootmistööga seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvelevõtmise põhimääruse kehtestamisest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 8. detsembrist 1939* 215
Tootmistööga seoses olevate õnnetusjuhtumite registreerimise ja arvelevõtmise põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. septembril 1939* 215

Kontroll töökaitse-seadusandlusest kinnipidamise üle

Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee töökaitsekomisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951* 222
Ühiskondlikest töökaitseinspektoritest. *NSV Liidu RKN-i määrus 30. juunist 1931* 223
Ühiskondlike töökaitseinspektorite põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 21. jaanuaril 1944* 224
VNFSV Kriminaalkoodeksi § 133 225
Tööseadusandluse rikkumise vastu võitlemise abinõudest. *Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 2. jaanuarist 1929. a.* 226
Trahvide määramisest töökaitse ja ohutustehnika eeskirjade rikkumise eest. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i määrusest 30. juunist 1944* . . 226

Regresshagid

Väljavõte Tsiviilkoodeksi § 44 226
VNFSV Tsiviilkoodeksi §§ 403, 404, 409—414 227
Kohtupraktikast tsiviiltööasjus. *NSV Liidu Ülemkohtu Pleenumi määrus nr. 1, 11. jaanuarist 1952* 228

Töökonfliktide läbivaatamine

Hinde-vaidekomisjonide põhimäärusest. *Kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 12. detsembril 1928* 236
Hinde-vaidekomisjonide istungite protokollide vormi kinnitamisest. *NSV Liidu Töö RK määrus 19. novembrist 1929* 240
Osakondade ja vahetuste hinde-vaidekomisjonide põhimäärusest. *Kinnitatud NSV Liidu Töö RK poolt 9. detsembril 1931* 241
Hinde-vaidekomisjonide tööst. *ÜAÜKN-i määrus 26. juulist 1946* . . 242

Hinde-vaidekomisjonide otsuste tühistamine

Töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku läbivaatamise eeskirjadest. *Kinnitatud NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt 29. augustil 1928* . 243
Hinde-vaidekomisjonide otsuste ja tööinspektorite trahvimääruste peale esitatud kaebuste läbivaatamise korrast. *ÜAÜKN-i 1934. a. 28. detsembri määrusest* 243
Hinde-vaidekomisjonide otsuste sundtäitmise korrast. *NSV Liidu Töö RK määrus 21. jaanuarist 1929* 244

Töökonfliktide läbivaatamine rahvakohtus

Töökonfliktide lepitus-vahekohtuliku ja kohtuliku läbivaatamise eeskirjadest. *Kinnitatud NSV Liidu KTK ja RKN-i poolt 29. augustil 1928* 246

V. RIIKLIK SOTSIAALKINDLUSTUS

Sotsiaalkindlustusest

VNFSV Tööseaduste koodeksist 251

Ametiühingute töö organiseerimine riikliku sotsiaalkindlustuse alal

Ametiühingute ja ametiühingutevaheliste organite ülesannetest sotsiaalkindlustuse alal. *ÜAÜKN-i Presiidiumi 1933. a. 10. septembri määrusest* 252

Sotsiaalkindlustuse nõukogude ja tsehhikomisjonide põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951* 254
Sotsiaalkindlustuse delegaatide põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 22. augustil 1938* 257
Kindlustusdelegaatide ülesannete täitmisega seotud kulude tasumisest. *ÜAÜKN-i Presiidiumi 27. märtsi 1951. a. määrusest «Riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmisest 1950. aastal ja eelarvest 1951. aastaks»* 258
Ametiühinguorganite kindlustusarstide töö põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 15. märtsil 1940* 258
Tööliste ja teenistujate meditsiinilise teenindamise parandamise ja haigestumiste arvu vähendamise abinõudest. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus nr. 36, 31. augustist 1954* 259
Riikliku sotsiaalkindlustuse summade ebaseaduslikust kulutamisest ametiühingute poolt. *Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi 1948. a. 29. mai määrusest* 264
Põhimäärus riikliku sotsiaalkindlustuse toetuste määramise ja väljamaksmise korra kohta 268
Juhend ajutise töövõimetuse toetuse maksmiseks toiduaineid töötlevatest, säilitavatest ja kaubastavatest ettevõtetest töölt kõrvaldamise korral nakkushaiguse tõttu 296
Tööstuste ja tsehhide loetelu, milledes töötavatele töölistele ja teenistujatele makstakse töövigastusest või kutsehaigusest tingitud ajutise töövõimetuse puhul toetust 90 protsendi ulatuses töötasust, sõltumata tööstaažist 296
Õnnetusjuhtumid, mis loetakse seotuks tööga 311
Kutsehaiguste loetelu 312
Juhend kutsehaiguste loetelu kasutamiseks 317
Hooajatööde loetelu 318
ÜAÜKN-i ja NSV Liidu Tervishoiu Rahvakomissariaadi juhend «Kindlustatuile haiguslehtede väljaandmise korrast» 320
Puhkekodu-, sanatooriumi- ja profülaktooriumituusikute hinna osalise tasumise korrast tööliste ja teenistujate poolt. ÜAÜKN-i ja NSV Liidu Rahandusministeeriumi juhend 8. juunist 1948 . . . 326
Töölistele ja teenistujatele tuusikute väljaandmise korrast sanatooriumskuurordiliseks raviks. *Riikliku sotsiaalkindlustuse summade arvel väljaantavate sanatooriumi- ja puhkekodutuusikute planeerimise, väljaandmise, hoidmise ja arvestamise korra juhendist, mis on kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 1950. a. 15. augusti määrusega* . 326
Sanatoorsele-kuurordilisele ravile sõitjate sõidukulude tasumisest. *Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi 1951. a. 27. märtsi määrusest «Riikliku sotsiaalkindlustuse eelarve täitmisest 1950. aastal ja 1951. a. eelarvest».* 327
ÜAÜKN-i juhendi kinnitamisest ravi-(dieet-) toitlustamise organiseerimise kohta ambulatoorsel ravil olevate tööliste ja teenistujate jaoks. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 18. veebruarist 1950* 327
ÜAÜKN-i juhend ravitoitlustamise organiseerimise kohta ambulatoorsel ravil olevate tööliste ja teenistujate jaoks. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 18. veebruaril 1950* 327
Tööliste ja teenistujate suunamisest arstlikule ravitoitlustamisele ja toitlustamise eest tasumaksmisest. *Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi 18. märtsi 1952. a. määrusest «Abinõudest tööliste ja teenistujate dieettoitlustamise edasiseks parandamiseks»* 331

Pensionid

Abinõudest töödistsipliini tugevdamiseks, riikliku sotsiaalkindlustuse tegeliku töö parandamiseks ja võitlusest kuritarvituste vastu sel alal. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i, ÜK(b)P Keskkomitee ja ÜAÜKN-i 1938. a. 28. detsembri määrusest* 331

Juhend sotsiaalkindlustuse organite poolt kindlustatavatele III grupi invaliididele pensionide väljamaksmise korra kohta. *Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1948. a. 4. oktoobri määrusega* . . . 333
Pensioniga kindlustamise parandamisest invaliidsuse, toitja kaotuse ja vanaduse puhul. *NSV Liidu Töö RK juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu 1932. a. 29. veebruari määrusest* . . 334
Invaliidsuse ja toitja kaotuse puhul sotsiaalkindlustuse korras kindlustamise eeskirjadest. *Kinnitatud NSV Liidu Töö RK juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu poolt 4. juuiil 1928* . . . 337
Väljavõte eeskirjadest, mis näevad ette sotsiaalkindlustuse korras kindlustamist vanaduse puhul. *Kinnitatud NSV Liidu Töö RK juures asuva Üleliidulise Sotsiaalkindlustus-nõukogu poolt 23. mail 1929* . 346
Töölistele ja teenistujatele pensionide määramise üleandmisest sotsiaalkindlustuse organitele. *Väljavõte NSV Liidu RKN-i 23. märtsi 1937. a. määrusest. «Mõnede kululiikide väljajätmisest riikliku sotsiaalkindlustuse eelarvest ja kindlustusmaksude tariifide muutmisest»* . . 348
VNFSV Sotsiaalkindlustuse Rahvakomissariaadi juhendist «Riikliku sotsiaalkindlustuse summadest makstavate pensionide määramise ja väljamaksmise korrast sotsiaalkindlustuse organite poolt». *Kinnitatud VNFSV RKN-i poolt 4. jaanuaril 1939* 348
Arstliku tööekspertiisi komisjonide põhimäärus. *Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu 1948. a. 5. novembri määrusega* 350

Sotsiaalkindlustusmaksud

NSV Liidu RKN-i 1937. a. 23. märtsi määrusega kinnitatud kindlustustariifide rakendamise ja nende tariifide järgi sotsiaalkindlustusmaksude võtmise korrast. *ÜAÜKN-i ja NSV Liidu Rahanduse RK juhendist* 353
Sotsiaalkindlustusmaksude tasumise korrast. *NSV Liidu KTK ja RKN-i 1931. a. 23. augusti määrusest* 355
Sotsiaalkindlustusmaksude tasumise korrast riigi- ja kohalikul eelarvel olevate asutuste poolt alates 1934. a. 1. jaanuarist. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi ja NSV Liidu Rahanduse RK 1934. a. 4. veebruari määrusest* 356
Ametiühingute tööst sotsiaalkindlustusmaksude sissenõudmisel. *Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 15. septembril 1933. a. kinnitatud juhendist* 357
Kindlustusmaksud preemiatelt. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1938. a. 21. märtsi määrusest* 362
Viiviste suurusest tähtajaks maksmata jäänud kindlustusmaksude eest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi 1937. a. 10. oktoobri määrusest* . . . 362
Sotsiaalkindlustus-summade laekumisest ja kulutamisest. *ÜAÜKN-i 17. nov. 1934. a. juhendist* 363
Sotsiaalkindlustuse arvestuslehtede esitamisest ettevõtete ja asutuste poolt. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi ja NSV Liidu Riikliku Plaanikomisjoni Rahvamajanduse Arvestuse Keskvalitsuse 1934. a. 10. märtsi määrusest* 363
Riikliku sotsiaalkindlustuse arvestuslehtede esitamise korrast küla- ja alevinõukogude, rajooninõukogude täitevkomiteede osakondade ja mõnede linnade töörahva saadikute nõukogude poolt. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 3. detsembrist 1940* 364
Rasedus- ja sünnitustoetustest noortele naisspetsialistidele, kes on suunatud tööle pärast õppeasutuse lõpetamist. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 25. veebruarist 1953* 365

VI. MASSILINE KULTUURITÖÖ

Ametiühingute kultuuriasutuste töö parandamisest

ÜAÜKN-i V pleenumi otsusest (16.—19. jaanuar 1951) 369

Ametiühingute klubide, kultuurihoonete ja -paleede töö

Ametiühingu klubi, kultuurihoone ja -palee põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 24. mail 1951* 377
Klubide, kultuurihoonete ja kultuuripaleede juhatuste, punanurkade ja raamatukogude nõukogude valimise juhend. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 21. aprillil 1951* 380
Teaduslik-ateistliku propaganda alal esinevatest suurtest puudustest ja nende puudusle parandamiseks ettevõetavatest abinõudest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 30. juulist 1954* 381
Elanikkonna seas terve eluviisi laiaulatuslikuma propageerimise abinõudest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 30. juulist 1954* . . . 384

Kunstiline isetegevus

Tööliste ja teenistujate üleliidulise kunstilise isetegevuse ülevaatuse kokkuvõtetest ja kunstilise isetegevuse edasiarendamise abinõudest. *ÜAÜKN-i Presiidiumi 1952. a. 23. jaanuari määrusest* . . . 385

Ametiühingute raamatukogude töö

Ametiühingute raamatukogude seisukorrast ja töö parandamise abinõudest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 5. oktoobrist 1951* . . 389
Raamatute kasutamise eeskirjad ametiühingute raamatukogudes. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 7. mail 1947* 392
Ametiühingu statsionaarse raamatukogu põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 26. augustil 1937* 393

Ametiühingute töö lastega

Ametiühingute töö tugevdamisest abi osutamisel töölistele ja teenistujatele laste kasvatamisel. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 8. jaanuarist 1952* 396
Ametiühingu käitis-, kohaliku komitee juures asuva laste ja alaealiste hulgas tehtava töö komisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusega 8. detsembrist 1954* 400

Ametiühingute kinoseadeldiste töö

Elanikkonna kinoalase teenindamise parandamisest ja kinode tulude suurendamisest. *ÜAÜKN-i Presiidiumi 1948. a. 23. aprilli määrusest* 401
Klubide kinoseadeldiste tööreŽiimist. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 13. jaanuarist 1954* 403
Kinoteatrite piletite hindade alandamisest ja küla-kinoseadeldiste maksumäärade vähendamisest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus nr. 324, 24. maist 1954* 404
Ametiühingute kinoseadeldiste üleliidulise sotsialistliku võistluse tingimused. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 19. veebruaril 1952* . 405
Ametiühingute kinoseadeldiste töötajate premiaalsest töötasusüsteemist. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 2. aprillist 1949* 406
Juhend ametiühingute küla-kinoseadeldiste töötajate premeerimise korra kohta. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 7. septembril 1953* 408
Preemiate alandamisest alates 1. jaanuarist 1951. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 17. veebruarist 1951* 411
Populaarteaduslike, vaate-, kroonika-dokumentaalsete ja õppe-kinofilmide näitamise laiendamisest. *Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 3. märtsist 1954* 411
Ametiühingute klubide kinoseadeldiste ekspluateerimisest saadava puhaskasumi kasutamisest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 25. aprillist 1947* 412
Kinode ühtsest maksustamisest ja ühtsetest filmide laenutustasu tariifidest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 5. jaanuarist 1952* . . . 413
Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee massilise kultuuritöö komisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951* 414

VII. KEHAKULTUUR JA SPORT

Partei ja valitsuse poolt meie maal massilise kehakultuuriliikumise arendamise ja nõukogude sportlaste meisterlikkuse tõstmise kohta antud direktiivjuhendite täitmise käigust Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt 419

Tööliste ja teenistujate keskel kehakultuuri ja spordi arendamisest. *ÜAÜKN-i IV pleenumi määrusest (27.—29. juunini 1950)* . . . 423

Ametiühingu-organisatsioonide töö parandamisest massilise turismi arendamisel. *Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 26. septembrist 1950* 427

Kehakultuuri kollektiivid

Ettevõtte, asutuse ja õppeasutuse kehakultuuri kollektiivi põhimäärusest. *Kinnitatud NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt* 429

Ametiühingute vabatahtlike spordiühingute valimiste läbiviimise juhendi kinnitamisest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 21. augustist 1951* . 433

Ametiühingute vabatahtlike spordiühingute valimiste läbiviimise juhend. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 21. augustil 1951* . . 433

Kehakultuuri ja spordi arendamise abinõudest ametiühingutes. *Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 11. veebruarist 1949* 437

Sporditreeneritele-õpetajatele tunnitasu maksmise kord. *Antud Üleliidulise Kehakultuuri- ja Spordikomitee poolt 13. septembri 1944. a. juhisega ja 9. jaanuari 1950. a. käskkirjaga juhindumiseks* . . . 437

Spordiriietuse, jalatsite ja spordiinventari tasuta isiklikuks omandiks andmise keelamisest. *NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee 1948. a. 11. oktoobri käskkirjast* . 439

Ametiühingute kehakultuuritöö parandamise abinõudest. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrus 19. aprillist 1955* 439

VIII. ELAMU-HEAOLULINE TÖÖ. ÜHISKONDLIK KONTROLL KAUPLUSTE, SÖÖKLATE JA ABIMAJANDITE TÖÖ ÜLE

Elamu-heaoluline töö

Elamu ja kultuurilis-elutarbelise ehitustööplaani täitmise käigust ministeeriumide ja keskasutuste poolt 1952. aastal ning ametiühinguorganisatsioonide kontrolli tugevdamisest. *ÜAÜKN-i VIII pleenumi määrusest (30. mail 1952)* 449

Elamuehituse plaani täitmise käigust Rasketööstuse Ettevõtete Ehitamise Ministeeriumi poolt. *ÜAÜKN-i II pleenumi määrusest (1949. a. august)* 452

Elamufondi alalhoidmisest ja elamumajanduse parandamisest linnades. *Väljavõte NSV Liidu KTK ja RKN-i määrusest 17. oktoobrist 1937* 455

Kohtupraktikast NSV Liidu KTK ja RKN-i 1937. a. 17. oktoobri määruse «Elamufondi alalhoidmisest ja elamumajanduse parandamisest linnades» kohaldamisel. *Väljavõte NSV Liidu Ülemkohtu pleenumi määrusest 12. detsembrist 1940* 460

Töölistele, üliõpilastele ja tehnikumide õpilastele ühiselamute organiseerimise, sisustamise ja korrashoiu sanitaarsed eeskirjad. *Kinnitatud NSV Liidu riikliku peasanitaarinspektori poolt 10. mail 1949* . . 465

Elamuehitus

Kodanike õigustest individuaalelamute ostmisel ja ehitamisel. *NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1948. a. 26. augusti seadlusest* . . . 472

NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidiumi 1948. a. 26. augusti seadluse «Kodanike õigustest individuaalelamute ostmisel ja ehitamisel» kohaldamise korrast. *NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrus 26. augustist 1948* 472

Ettevõtete tööliste ja teenistujate individuaalelamuehituse krediteerimise korrast. *NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu määrusest 26. aprillist 1939* 474
Ettevõtete tööliste ja teenistujate individuaalelamuehituse krediteerimise eeskirjad. *Kinnitatud NSV Liidu RKN-i juures asuva Majandusnõukogu poolt 26. aprillil 1939* 474
Individuaalelamuehitamise käigu kontrollimise tulemustest ja selle krediteerimise praktikast. *Väljavõte ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 17. augustist 1945* 476
Käitis-, kohaliku (tsehhi-) komitee elamu-heaolukomisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 8. veebruaril 1951* . . . 477

Ühiskondlik kontroll kaupluste ja sööklate töö üle

Väljavõte ÜAÜKN-i XVII pleenumi otsusest (1947. a. detsember) . . 479
Ametiühingu-organisatsioonide ühiskondliku kontrolli seisukorrast kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete üle. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 28. novembrist 1950* 481
Ühiskondlikust kontrollist kaubandus- ja ühiskondliku toitlustamise ettevõtete töö üle. *NSV Liidu kaubandusministri käskkirjast 11. jaanuarist 1951* 484
Ametiühingu-organisatsioonide osavõtust tarbijate kooperatsiooni kaupluste, sööklate ja revisjonikomisjonide tööst. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 22. jaanuarist 1946* 486
Käitis-, kohaliku komitee juures asuva tööliste varustamise komisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 30. juunil 1948* 487
Kaubandusvõrgu, ühiskondliku toitlustamise ettevõtete ja abimajandite töö üle kontrolli teostavate ühiskondlike kontrolöride põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 30. juunil 1948* . . . 489

Individuaalne ja kollektiivne köögi- ja puuviljaaiandus

Ametiühingu-organisatsioonide tööst tööliste ja teenistujate individuaalse ja kollektiivse köögi- ja puuviljaaianduse arendamisel 1949. aastal. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 5. märtsist 1949* 491
Töölistele ja teenistujaile kollektiivseiks ja individuaalseiks köögiviljaaedadeks antud maadel külvi ja saagi rikkumise kvalifitseerimisest. *NSV Liidu Ülemkohtu Pleenumi määrus 26. juunist 1942* . . . 492
Käitis- ja kohaliku komitee aiandus- ja loomakasvatuskomisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 20. märtsil 1946* . 493

IX. FINANTSTÖÖ

Ametiühingu-organisatsioonide massilise organiseerimistöö parandamise abinõudest ametiühingu liikmemaksude laekumise alal. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 18. veebruarist 1949* 497
Ametiühingu sisseastumis- ja igakuuliste liikmemaksude kogumise ja arvestamise korra juhendi kinnitamisest. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 27. novembrist 1953* 499
Juhend ametiühingu sisseastumis- ja igakuuliste liikmemaksude kogumise ning arvestamise korra kohta. *Kinnitanud ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusega 27. novembrist 1953* 499
Liikmemaksude määrast ja tasumise korrast ametiühingute vabatahtlikes spordiühingutes. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrus 26. jaanuarist 1953* 505
Juhend liikmemaksude tasumise korrast ametiühingute vabatahtlikes spordiühingutes. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusega 26. jaanuarist 1953* 505
Väljavõte ÜAÜKN-i X pleenumi otsusest (1940. a. juuli-august) . . 507
Käitis-, kohalike komiteede laekuritest. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 14. märtsist 1947* 508
Tsehhikomiteede laekuritest. *ÜAÜKN-i Presiidiumi määrusest 14. märtsist 1947* 508

Ametiühingu töötajate, ametiühingu aktiivi, vabatahtlike spordiühingute, ametiühingu-organisatsioonide, -asutuste ja -ettevõtete töötajate ettevalmistamise ja kvalifikatsiooni tõstmise kursuste ja õppeasutuste õpetajatele töötasu maksmise korrast. *ÜAÜKN-i määrus 10. nov. 1951* 508
Korra loomisest summade alal, mis kulutatakse ametiühingute poolt töölistele ja teenistujatele materiaalse abi andmisel. *ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 17. veebruarist 1951* 509
Ametiühingute raamatukogude töötajate palgast. *Väljavõte ÜAÜKN-i Sekretariaadi määrusest 3. jaanuarist 1945* 512
Ametiühingu-organi revisjonikomisjoni põhimäärus. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 8. mail 1951* 513

Vastastikuse abistamise kassa

Abinõudest vastastikuse abistamise kassade töö parandamiseks. *ÜAÜKN-i Presiidiumi 1. juuli 1946. a. määrusest* 515
Käitis-, kohaliku komitee juures asuva vastastikuse abistamise kassa tüüp-põhikiri. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Presiidiumi poolt 7. juunil 1940* 516
Ametiühingute käitis- ja kohalike komiteede juures asuvate vastastikuse abistamise kassade registreerimise põhimäärusest. *Kinnitatud ÜAÜKN-i Sekretariaadi poolt 24. juulil 1944* 521
Lühendite seletus 522

СПРАВОЧНИК ПРОФСОЮЗНОГО РАБОТНИКА

На эстонском языке

Эстонское Государственное Издательство
Таллин, Пярну маантеэ 10.

*

Toimetaja E. Sõrmus. Tehniline toimetaja T. Mitt.
Korrektorid H. Sinilaid ja H. Tillemann.

Ladumisele antud 24. VI 1955. Trükkimisele antud 20. VIII 1955. Paber 60:92, 1/16. Trükipoognaid 33,5. Arvutuspoognaid 42,46. Trükiarv 10 000. MB-16119. Tellimise nr. 3526.

Trükikoda «Kommunist», Tallinn, Pikk tän. 2.

Hind rbl. 8.65

1—13

A-20716

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00238352 1

Rbl. 8.63